

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

חיבל
שביעי

ספר המאמרים – תרס"ג

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו בקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

זצוקלה"ה נבנ"ם זי"ע מליובאוויטש

הוצאה שני' עם הוספות

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים וארבע לבריאה
הי' תהא שנת נפלאות דגולות

מפתח כללי

iii	פתח דבר להוצאה החדשה
iv	פתח דבר להוצאה הראשונה
vii	מפתח המאמרים
א-קכג	ספר המאמרים — תרס"ג

הוספות

קכז-רכו	הנחות
רכז	רשימות כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע
רלא	ליקוט שיחות ורשימות אודות שנת תרס"ג
רלז	הקדמה לד"ה והוא עומד תרס"ג
רלט	מפתח ענינים מכ"ק אדמו"ר שליט"א
רמו	פאקסימיליות מגוכ"ק
רנא-רעו	מפתחות
רעז	רשימת דפוסי ספרי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) צ"ע

SEFER HAMAAMORIM — 5663

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 493-9250 • 778-0226

Printed in the U.S.A.

5754 • 1993

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneerson, Shalom Dov Baer, 1860-1920

Sefer ha-ma'amorim 5663

(Sifriy.--Otsar ha-Hasidim,--Lyubavitch) (Kovets shalsholet ha-or; hekhal
7, sha'ar 6)

Hebrew and yiddish.

Title on t.p. verso: Sefer hamaamorim 5663

Includes other editions of some volumes.

Includes bibliographical references and index in some volumes.

Contents: — 5643-644 (Hotsa'ah 2., 1989) — 5663 (Hotsa'ah 2.,
1993) — [etc.] — 679 — 680.

1. Jewish Sermons. 2. Sermons, Hebrew. 3. Sermons, Yiddish.

4. Hasidism--Sermons. I. Title. II. Title: Sefer hamaamorim. III. Series:
Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitch. IV. Kovets shalsholet ha-or; hekhal
7, sha'ar 6.

BM740.S3629

1993

296.8'33

ISBN 0-8266-6663-9

Library of Congress Catalog Card # 85-45438

CIP

נדפס בדפוס „עזרא“ ע"י מרדכי בן רחל ושולם דובער בן אסתר הדסה

ההוספות בהוצאה זו

נסדרו בדפוס „עמפייער פרעסט“ ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה

נדפס בדפוס שמחה ובנו גרשון גלוקאָו

הוגה ע"י הרה"ת ר' יואל ש' איידלמאן

פתח דבר להוצאה החדשה

לקראת כ"ף מרחשון, יום הולדת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בשנת כתר"א, הננו מוציאים לאור, בהסכמת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, הוצאה חדשה ומתוקנת עם הוספות, ד"ספר המאמרים – תרס"ג"ז, אשר לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

ההוספות: הן: א) ד"ה הנותן שלג כצמר, מגוכי"ק כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע. ב) הנחות"ג. ג) רשימות כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע משנת תרס"ג. ד) מפתח שמות אנשים וספרים. ה) מפתח ספרי דא"ח. ו) רשימת דפוסי ספרי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

*

הוצאה זו נערכה ע"י הרה"ת ר' שלום יעקב שי' חזן.

*

ויה"ר שיחזק השי"ת את בריאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וישלח לו רפואה קרובה ושלימה ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו הק, ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, מלך ביפו תחזינה עיניך בהתגלות מלכותו לעין כל, ויראנו נפלאות מתורתו של משיח, שילמד תורה את כל העם כולו, תיכף ומיד ממש.

מערכת „אוצר החסידים“

י"ג תשרי, תשנ"ד (ה' תהא שנת נפלאות דגולות)
ברוקלין, נ"י.

- 1) הוצאה הראשונה – ברוקלין, תשמ"ה.
- 2) בהוצאה ראשונה נדפסו מאמרי שנה זו בכרך אחד עם מאמרי תרס"ד, ובהוצאה זו הדפסנו את מאמרי תרס"ג בכרך בפ"ע, וגם מאמרי תרס"ד יודפסו אי"ה בכרך בפ"ע.
- 3) במפתח המאמרים שבראש הספר הוספנו הערות וצייונים, הבאים בשוה"ג.
- 4) הוספות א' וג' נדפסו ג"כ בסה"מ ליקוט ח"ב ע' עב ואילך. רסח ואילך.
- 5) נעתקו מבוך של הרה"ח ר' אשר גראסמאן (מניקאלאייעב) ע"ה.
- 6) מפתח הענינים הושלם כאן ע"י הרה"ת ר' מיכאל אהרן שי' זעלגיאן.

פתח דבר להוצאה הראשונה

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה את „ספר
המאמרים — תרס"ג—תרס"ד" אשר לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

ספר זה כולל המאמרים שאמרום (או כתבם) במשך שנות תרס"ג—תרס"ד,¹
ונדפסו כעת — בפעם הראשונה² — מבוך (מס. 905, 906) גוף כתב יד
קדשו³.

* * *

בראש הספר בא מפתח מאמרים — נעתק מרשימת כ"ק אדמו"ר
(מהוריי"צ) נ"ע⁴.

בסוף הספר באו: א) הגהות⁵. ב) ליקוט שיחות ורשימות מכ"ק
אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע — אודות שנים אלו. ג) הקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א
לד"ה והוא עומד עליהם — תרס"ג⁶. ד) מפתח ענינים, הגהות והערות על
סש"ב (אשר במאמרים הנ"ל) — ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א⁷. ה) פאקסימיליות
מגוף כתב יד קדשו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע. ו) מפתח ענינים, נערך
ע"י הרה"ת ר' מיכאל אהרן שי' זעליגזאן.

* * *

1) „קונטרס ומעין — תרס"ג“, „קונטרס עץ החיים — תרס"ד“ נדפסו בקונטרסים
בפ"ע.

2) לבר מכו"כ מאמרים שנחפרסמו בקופיד וכיו"ב.

3) הקטעים שכתב עליהם „אצ"ל“ [= אין צריך להצתיק] — נדפסו כאן בשולי
הגליון. וראה שיתת ש"פ האוניו ש"ש (התחדות ב" תשמ"ה,
מכתבי שנים אלו נדפסו ב„אגרות-קודש“ שלו ע' רפס—ש"ז).

4) נעתק מ„רשימת מאמרי דא"ח“ (ברוקלין, תשמ"א) ע' ערעח — בעריכת
כ"ק אדמו"ר שליט"א, בתוספת הערות מהמו"ל הבאות כחצאי ריבוע, ברשימה שם
נוכרו עוד מאמרים, נסמנו לקמן במפתח המאמרים, ולע"ע לא מצאנום. — ובקשה רבה
שכל מי שיש בידו מאמרים אלו (וכן מהמאמרים שלע"ע הגיע לידנו רק הנחה)
שיואל להמציאם לנו ע"מ שנוכל להדפיסם, וזכות הרבים תלוי בו.

5) לע"ע, לא מצאנו (העתקה מ)גוכייק מאמרים אלו.

6) שנדפס בקונטרס בפ"ע (ברוקלין, תשי"ג).

7) נעתק מ„מפתח ענינים למאמרי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע“, שנדפס ב„ספר
המפתחות לספרי ומאמרי חסידות תבי"ד“ (ברוקלין, תשכ"ו). ה„הגהות והערות על
סש"ב“ נעתקו מספר המפתחות הנ"ל (כא, א — כו, א).

ההערות ומ"מ לד"ה והוא עומד עליהם תרס"ג — הם מכ"ק אדמו"ר שליט"א.

* * *

עריכת הספר לדפוס. ההערות בשוה"ג⁸ והתגהה — ע"י הת' משה מנחם מענדל שי' איידעלמאן והת' ברוך (ברמ"א) שי' וילהלם.

מערכת „אוצר החסידים”

בדפ"ח אלול השנה תהא שנת בלגן המשיח
ברוקלין נ. י.

---

8) במקומות שנראה לכאורה שחסרה חיבה (או שהתיבה חסירה אותיות וכיו"ב), וכן (באיזה) מקומות שנעתק לשון הפסוק או המארו"ל בנוסח שונה מהמקור — הערנו ע"ז בשוה"ג בדרך אפשר [מסיבות טכניות נכנסו תיקונים אחדים בפנים הספר, מבלי להעיר על כך].

מפתח *

תרט"ג

עמוד	וזון אמירתו		דבור המחזיק
א	ר"ה	א	ובחודש השביעי
יב	ש' תשובה	ב	וכל מאמינים
כב		ג	וסוכה תהי' כו' והנה נתל'
כט		ד	ביום השמע"צ כו' ומעתה צ"ל
לח		ה	ולהבין ביאור הדברים
מג	נח		אני חומה
נ	וירא		והוא עומד
סו	חיי שרה		ויצחק בא
ע	תולדות		ויאמר לו יהונתן
עו	ויצא		ויהי כאשר ילדה רחל
פג	בא		ויאמר גו' נטה את ירך גו' ויהי חושך

(*) בעריכת כ"כ אדמיר מלך המשיח שליט"א – בהוספת הערות 'מהמול'. כדי להבדיל בינם להערות כ"כ אד"ש מה"מ, באות הערות המול' באותיות קטנות יותר. ובחודש . . . ולהבין: ההמשך לא נגמר בגוכ"ק, ולשלימות הענין ראה ד"ה קטנתי תרט"ג. לקמן בהוספות ע' סבו ואילך.

ובחודש: ראה המשך ר"ה תרפ"ה (תשי"ח) פרק אי"ג. ד"ה אשרינו היש"ת (סה"מ היש"ת ע' 30 ואילך). וסוכה תהי' מאמר זה ושל אחריו, ד"ה ביום השמע"צ, נזכרו בדרוש אני חומה – ולא ראיתים. בכמה כת"י, בהמשך לד"ה ובחודש וד"ה וכל מאמינים, באים ד"ה והנה נתל', ומעתה צ"ל. בכת"י א' – בכותרת ד"ה והנה נתל'. בס"ד תרט"ג ח"ס"ט, וכנראה שהתחלה שלהם: וסוכה תהי', ביום השמע"צ. אני חומה: לא נגמר בגוכ"ק.

והוא עומד: נדפס ג"כ בקונטרס בפ"ע (ברוקליון, תשי"ג). ההערות ומ"מ בשוה"ג הם מכ"כ אד"ש מה"מ. וראה הקדמת כ"כ אד"ש מה"מ (להוצאה הראשונה דמאמר זה) לקמן בהוספות ע' רלו. וראה גם ד"ה כי הוא יברך את חובת שית' (סה"מ היש"ת ע' סב). ד"ה והוא עומד תשי"ג (סה"מ תשי"ג ע' 310 ואילך). ויצחק בא: בגוכ"ק רק, 'רשומי דברים'.

ויאמר לו יהונתן: בגוכ"ק רק, 'רשומי דברים באורך קצת', 'מ"ח דתקס"ז' – רשימת כ"כ אדמיר (מהורש"ב) נ"ע בראש המאמר. ונראה הכוונה שמאמר זה מיוסד על ד"ה מחר חדש דשנת תקס"ז (נדפס במאמרי אדה"ז תקס"ז ע' מח ואילך, ובתוספת הגהות – באוה"ת בראשית כרך א', ד, ב ואילך). ויהי כאשר ילדה: לא נגמר בגוכ"ק. וראה גם המשך ח"ש תרט"ד. ויאמר גו' נטה: לע"ע, לא מצאתי הסיום.

דבור המתחיל	זמן אמירתו	עמוד
כימי צאתך מארמ"צ		
בששה"ק	א	פח
עם המלך במלאכתו	ב	צו
החכמה תעוז	ג	קו
קומי אורי	חי אלול	
אתם נצבים	נצבים	קכא

הוספות

הנחות

קטנתי	י"ט כסלו	קכז
פדה בשלום	י"ט כסלו	קלב
להבין כו' תורת הבעש"ט	י"ט כסלו	קמב
החודש	פ' החודש	קמה

כימי צאתך: נזכר בד"ה ברוך שעשה נסים תרס"ד (סה"מ תרס"ד ע' קלב), וברשימת מאמרים: הנחת הריי"צ. לע"ע לא נמצא מאמר זה תח"י.

עם המלך, החכמה תעוז: ראה המשך ר"ה תרפ"ה (תשי"ח) פרק יד-כו, לב, לו-מ.
קומי אורי: נזכר במבוא לקונטרס ומעין בסופו (נעתק לקמן בהוספות ע' רלו). לע"ע לא נמצא מאמר זה תח"י. וראה ד"ה זה תרל"ט.

אתם נצבים: לע"ע, לא מצאתי הסיים. בכת"י 1296 – הנחה, וגם שם חסר הסיים.
קטנתי: נזכר בשיחה י"ט כסלו תרס"ג (נדפסה בתורת שלום – ספר השיחות). [נעתקה לקמן בהוספות ע' רלג]. ולא ראיתי. לע"ע לא מצאנו אלא הנחה (כת"י מס' 2211 רסה, א ואילך). וכנראה הוא מיוסד על ד"ה ולהבין כו' בענין השבועה תרס"ג (לעיל ע' לח ואילך). על המאמר לא נרשם זמן אמירתו. אך תוכן המאמר מתאים לתוכן מאמר זה הנזכר בשיחה הנ"ל, וגם הבוה כולל מאמרים מתקופה זו.
פדה בשלום: לע"ע לא מצאנו אלא הנחה (כת"י מס' 2211 רסז, ב ואילך). המאמר לא נרשם ברשימת מאמרי דא"ח, וכן לא רשום עליו זמן אמירתו. אך רשום הוא לאחרי המאמר ד"ה קטנתי שלפניו ובכתיבה אחידה. וראה ד"ה זה תרל"ב (נדפס בקונטרס בפ"ע – ברוקליו, תשכ"ה). עזר"ת (סה"מ עזר"ת ע' צו ואילך). ד"ה זה (ד"יב תמוז) וד"ה וידבר גוי ראשי המטות תשט"ו (סה"מ תשט"ו ע' 317 ואילך). ד"ה פדה בשלום תשכ"א. תשכ"ה.

להבין... תורת הבעש"ט: נדפס מכת"י מס' 480 שבראשה נרשם: מאמר אדמו"ר מליובאוויץ לפני יחידי סגולה י"ט כסלו שנת תרס"ג. ונמצא בכמה כת"י בלי תאריך. המאמר נדפס ג"כ במגדל עז ע' שנו ואילך. וראה שם אודות מאמר זה.

החודש: לע"ע לא מצאנו אלא הנחה (כת"י 2301), וראה ד"ה ויט משה תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קלט ואילך).

עמוד	זמן אמירתו	דבור המתחיל
קנד	חורף	הנותן שלג
קס	בלק	משביעין אותו
קעב	פנחס	קדש ישראל
קפ	כ"ו תמוז	נעשה אדם
קפג	דברים	אלה הדברים
קצג	ואתחנן	וידעת היום
רו	עקב	חייב אדם
רטז	שופטים	שופטים

*

רכו רשימות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע

הנותן שלג: גוכ"ק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע (כת"י מס' 2545 כג, א ואילך) בלי תאריך בראשו. ולקמן ע' רכה. ובסה"מ תרס"ד ע' קמ. רסג. מציין לד"ה הנותן שלג מחורף תרס"ג, וכנראה הכוונה למאמר זה. המאמר לא נגמר בגוכ"ק. המאמר נדפס ג"כ בסה"מ ליקוט ח"ב ע' עב ואילך. לתוכן המאמר ראה גם הרשימה – „שלג” (סה"מ תרס"ד ע' צד ואילך).

משביעין אותו: לע"ע לא מצאנו אלא הנחה (כת"י מס' 709 קצו, א ואילך). וראה ד"ה להבין כו' קשה לזווגו בבוך בש"י לאדמו"ר הצ"צ (כת"י מס' 1063 רג, ב ואילך). וראה ד"ה בראשית ברא, וירח ה', ויאמר גו' לך – ה'שית (סה"מ ה'שית בתחלתו). וראה גם ד"ה וכל אדם עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' שעט ואילך).

קדש ישראל: לע"ע לא מצאנו אלא הנחה (כת"י מס' 830. 2210 רס, א ואילך). וראה ד"ה להבין כו' קרוב ה' תרל"ב (כת"י מס' 1106 קמו, א ואילך).

נעשה אדם: לע"ע לא מצאנו אלא הנחה (כת"י מס' 830. 2210 רסג, א ואילך). בראשה נרשם: על סעודת הבר מצוה של בני שמואל [גראסמן ב"ר אשר מניקאלייעב] יחי'. וראה ד"ה זה תר"מ (כת"י מס' 224 שה, א ואילך).

אלה הדברים: לע"ע לא מצאנו אלא הנחה (כת"י מס' 2210 רסו, א ואילך). וראה ד"ה להבין כו' קרוב ה', שמאלו תחת לראשי – תרל"ב (כת"י מס' 1106 קמט, ב ואילך). וראה ד"ה בעלותך – אוה"ת במדבר (כרך ו') ע' אשתמד ואילך.

וידעת היום: לע"ע לא מצאנו אלא הנחה (כת"י מס' 2210 עב, א ואילך). וראה ד"ה מי יתן מציון תש"י (סה"מ תש"י ע' 114 ואילך).

חייב אדם: לע"ע לא מצאנו אלא הנחה (כת"י מס' 94 שבהספרי' הלאומית. 2210 רעה, ב ואילך). המאמר נדפס ג"כ בסה"מ ליקוט ח"ב ע' עח ואילך. וראה המשך מים רבים תרל"ז פק"א-כ.

שופטים: לע"ע לא מצאנו אלא הנחה (כת"י מס' 2210 רצד, א ואילך). וראה ד"ה ויגבה לבו תרנ"ח (סה"מ תרנ"ח ע' רלו ואילך). ד"ה שופטים תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' שיח ואילך). וש"ג.

רשימות: גוכ"ק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע (כת"י מס' 4047). נדפסו ג"כ בסה"מ ליקוט ח"ב ע' רסח ואילך.

רלא	ליקוט שיחות ורשימות אודות שנת תרס"ג
רלז	הקדמה לד"ה והוא עומד תרס"ג
רלט	מפתח ענינים מכ"ק אדמו"ר שליט"א
רמו	פקסימיליות
רנא	מפתח ענינים
ערב	מפתח שמות אנשים וספרים
ערה	מפתח דרושי דא"ח
רעז	רשימת דפוסי ספרי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע

ספר המאמרים

— תרס"ג —

בס"ד, ר"ה, רס"ג

ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש יהי לכם כו' יום תרועה יהי לכם, ואי' במד"ר פ' אמור פכ"ט יהודא ב"ר נחמן פתח עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר בשעה שהקב"ה יושב ועולה על כסא דין בדין הוא עולה מה טעם עלה אלקי' בתרועה, ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה הוא עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים דכתי' ה' בקול שופר ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדה"ד לרחמים אימתי בחדש השביעי, ער"ש במד"ר אמר הקב"ה לישראל בני אם אתם מבקשים לזכות לפני בדין ביום הזה תהיו מזכירים זכות אבות ואתם זוכים לפני בדין, באחד זה אברהם שנא' אחד ה' אברהם, זכרון תרועה זה יצחק שנא' וירא והנה איל, מקרא קדש זה יעקב שנא' שמע אלי יעקב וישראל מקוראי, ואימתי תהיו מזכירין זכות אבות ואתם זוכים לפני בדין בחדש השביעי, ומשמעות הענין הוא דזה שמתמלא עליהם רחמים וזוכים בדין הוא לפי שהוא בחדש השביעי, דהגם שנעשה ע"י תקיעת שופר וע"י שמזכירים זכות אבות מ"מ העיקר הוא לפי שהוא בחדש השביעי כמו שמסיים ואימתי תהיו מזכירין כו' בחדש השביעי, וצ"ל מהו מעלת חדש השביעי שאז דוקא מתמלא עליהם רחמים וזוכים לפניו כו', ובמד"ר שם אי' בחדש השביעי בירחא דשבועתא שבו נשבע הקב"ה לאברהם אע"ה כו', והנה ענין השבועה כ' בפרדס בשעה"כ דשבועה היא במל' ולפעמים היא ביסוד ולפעמים בבינה, והיינו כשהמל' מקבלת מהיסוד שפע מאור המאיר מהבינה, וע"כ השבועה היא חי' ה' שהוא היסוד שנק' חי' כו', והענין הוא דהנה ידוע שיש חי' בפתח וחי' בצירי וכמו חי' העולמים מלך, ולפעמים אי' חי' העולמים בפתח כמו מנוחה לחי' העולמים, וההפך שביניהם ידוע דחי' בצירי תיבת חי' הוא דבוק אל העולמים והוא החיות של העולמות שהוא בחי' התפשטות החיות לבד, ובחי' חי' בפתח הוא בחי' עצם האור והחיות שאיננו שייך אל העולמות ונק' חי' ולא בחיים, והיינו שאיננו בבחי' חיים להחיות אלא הוא בחי' חי' בעצם וכמו בן איש חי שהוא חי' בעצם וכמו שדרז"ל בגמ' שגם במיתתו הוא חי' כו', והנה ענין חי' בעצם לכאוי' במשל בנפש האדם צ"ל דהיינו עצמות הגשמה שלמעלה גם מבחי' האור והחיות

כללי, דהנה ידוע דבאור חיות הנפש שמחי' את הגוף יש ב' בחי' הא' בחי' החיות הכללי שלמעלה עדיין מבחי' התחלקות כחות פרטים והוא המחי' את כל הגוף בהשוואה ואין בזה התחלקות דראש ורגל דכך הוא מחי' את הרגל כמו הראש ממש, והיינו מה שהאדם מרגיש א"ע שהוא חי שזהו מהחיות הכללי שמחי' את כל הגוף בכללו כו', והב' הן הכחות פרטים שמתלבשים בכל אבר בפרט וכמו כח השכל במוח שבראש וכח הראי' בעין וכח השמיעה באזן כו', ובחי' החיות כללי אחרי שהוא מחי' את הגוף הרי לכאור' הוא בכלל החיות להחיות וחי בעצם הוא רק עצם הנשמה כמו שהיא למעלה מגדר בחי' חיות להחיות אף לא בבחי' חיות כללי כו', אמנם ג"ז לא יתכן לומר דהחיות כללי הוא בבחי' חיות להחיות, שהרי אינו בא בבחי' התלבשות באברי הגוף להחיותם, ומה שמחי' את הגוף בכללו הוא ג"כ לא בבחי' התלבשות היינו בבחי' אור בכלי, כי מאחר שהוא אור כללי שאין בו התחלקות כחות אינו שייך לומר שבא בבחי' התלבשות להתלבש באיזה כלי וכידוע דכלים שייך רק באורות פרטים אבל באור כללי אינו שייך כלים, ויש כחות כללים שמתלבשים בכלים וכמו תלת שליטין מוחא ולבא וכבדא כו', והו לפי שהן בעצמם כחות פרטים אלא שהן כחות געלים וראשים שכוללים בעצמן הכחות שלמטה כאורא לפי מדרגתו, דבד"כ ג' כחות הנ"ל הן ג' בחי' אמ"ר כמ"ש במ"א שכאורא מהכחות האלו הוא כח כללי לפי מדרגתו, והיינו שהוא כמו נקודה הכוללת בתוכה כל מה שמסתעף ומתגלה ממנה כו', וכשבאים לידי גילוי מהכח הכללי הוא שמתגלים ממנו כחות פרטים כו', נמצא בכללות הוא חיות פרטי אלא שתחלה בא בדרך כלל, היינו בכח א' פרטי הנושא את כולם (לפי מדרגתו בבחי' כח המים או כו') ואח"כ מתחלקים מאתו בדרך פרט כו', משא"כ אור וחיות כללי הוא שהוא כללי בעצם שאינו כח פרטי ולא שכולל בתוכו פרטים כו', וההתגלות מאתו הוא ג"כ אור כללי דוקא כמו התפשטות החיות להחיות הגוף בכלל כו', ובאור וחיות כזה אינו שייך כלים, כי הכלי בהכרח מצייר ומגביל את האור, ואור כללי א"א שיהי' בבחי' ציור וגבול, וכל אור הבלתי מוגבל א"א שיהי' נתפס באיזה כלי כו', וא"כ להחיות כללי אינו שייך לומר שהגוף כלי אליו, וכמו"כ מה שהוא מחי' את הגוף אין זה שמתלבש בהגוף להחיותו כ"א שהגוף חי ממנו ממילא, דכשהנפש נמשך בגוף ממילא הגוף נעשה חי (ולא שמתעסק להחיותו שאז הי' יתכן ע"ז ל' התלבשות ממש כו') וכמו אור וזיו השמש שמאיר בבית שנעשה בבית אור הרי אין זה ע"י התעסקות השמש להאיר את הבית ומשריז לא יתכן לומר על אור השמש שהוא בבחי' התלבשות בבית, וכמ"כ הוא באור וחיות הנפש ג"כ שאינו בבחי' התלבשות כו', והגם שאינו דומה לגמרי לאור וזיו השמש שא"צ לכלי מוכנה כלל שמאיר בכל מקום כו', אבל אור וחיות הנפש צריך כלי מוכנה אליו שמתגלה דוקא בגוף האדם שמוכן בכללה לקבל צורת הנפש, אבל בגוף הבהמה אינו מתגלה כו' כידוע בענין הגלגולים ר"ל, זהו לפי שחיות הנפש בכלל הוא בחי' אור פנימי דזהו כללות ההפרש בין אור וזיו השמש לאור וחיות הנפש דאור וזיו השמש הוא אור מקיף ואור וחיות הנפש הוא אור פנימי, לכן צריך כלי מוכנה בכדי שיתגלה האור

והחיות ולולא זאת אינו מתגלה כו', אבל כשיש כלי מוכנה ומתגלה החיות הנה אופן החיות הוא לא בדרך התעסקות כ"א בדרך ממילא כו'. ויוזן זה עד"מ באור השמש הרי יש ג"כ מה שפועל בדרך אר"פ וכמו ממגד תבואות שמש כו'. שאור השמש פועל הצמיחה, וצ"ל דהיינו לפי שהצמח הזה הוא מוכן וממרכב באופן כזה שהשמש יפעול בו הצמיחה וההגדלה, וצמח אחר שאין השמש פועל בו הצמיחה הוא לפי שהוא במזיגה והרכבה אחרת כו', היתכן לומר שבהצמח שהוא פועל בו הוא בדרך התעסקות וכמה שאינו פועל אינו בדרך התעסקות, דבראי אופן הארת השמש הוא בכלום בשהו בלי שום התעסקות כלל כו', וכמ"כ יובן באור חיות הנפש אחר שמתגלה ומאיר בהגוף ה"ה מחי' אותו בדרך ממילא בלי שום התעסקות כו', ואין זה כמו גלגלים המנהיגים זאי' שהמניע הראשון צ"ל איזה עסק בפעולתו וכמו עגלות הקיסור או קיסור הרחיים שהקיסור הוא המניע, הרי צ"ל שיתרבה פח הקיסור בהמכונה הנעשה בו עד שגובר כחו להניע סיבוב הראשון אשר הוא מנהיגו, וכשכחו גדול יכולים לקשר בו עוד סיבובים עד שמנהיג כולם שזוהו בדרך התעסקות כו', וכמ"כ הוא בגלגלים העליונים שהגלגל היומי הוא מניע את כל הגלגלים, ה"ז ע"י התעסקות מהגלגל היומי שבכחו הרב הוא מניע את כולם וכמ"ש בס' החוקרים ע"ז שכל מניע מתנענע בעצמו כו' כמ"ש במ"א, אבל בהנפש אינו כן אלא מיד שנמשך בגוף ה"ה חי בלי שום עסק כלל, וגם הגוף שהוא המקבל החיות אינו צריך שום יגיעה והכנה לקבל את החיות, ולא כמו במשפיע ומקבל כמו בהשפעת השכל מרב לתלמיד שהרב צריך תחלה הכנה בכדי להשפיע להתלמיד שצריך לצמצם אור פנימיות שכלו ולהניח רק מה שבערך התלמיד וג"ז צריך להתייעץ בעצמו איך להשפיע את השכל שז"ע כליות יועצות כו', וכמ"כ התלמיד צריך יגיעה והכנה בנפשו שיהי' כלי קיבול לקבל את שכל הרב ושיקבל את הענין בחלקי פרטיו כו', אבל בחיות הנפש בגוף יטעה בזה ושיבין היטב את הענין בחלקי פרטיו כו', אבל בחיות הנפש בגוף שהנפש א"צ עסק והכנה להחיות את הגוף, וכמ"כ הגוף א"צ יגיעה והכנה לקבל את החיות, ומה שיש בו ההכנה כללית שהוא גוף האדם ולא גוף בהמה זהו שנברא כך להיות מוכן לקבל צורת נפש האדם, אבל אחר שנברא א"צ שום עסק והכנה כו', ולכן לא יתכן ע"ז לומר ענין התלבשות מאחר שהוא בדרך ממילא הן מצד הנפש והן מצד הגוף כו', אמנם זהו בהחיות כללי של הנפש, אבל הכחות פרטים הם בבחי' התלבשות ממש, שהרי הכחות מתלבשים ממש בהאברים פרטים וממילא צ"ל הכנה בהכחות שיוכלו להתלבש בהאברים, כי הרי הנפש וכחותיו המה רוחניים ואינם בערך הגוף שהוא גשמי ומ"מ אור חיות הנפש מחי' את הגוף בבחי' חיות כללי הנ"ל לפי שאינו בבחי' התלבשות בגוף, לכן יכול להחיותו גם שאינו בערכו, וכמו דוגמת אור השמש שמאיר בבית אף שאינו בערך כו', אבל איך אפשר שיהי' בבחי' התלבשות ממש באברי הגוף, אלא בהכרח שיהי' בחי' צמצום באור וכחות הנפש שנמשך ומתגלה רק בחי' היותר אחרונה שבהם שהוא בחי' גשמיות שברוחניות לבד, חוהו מה שמתלבשות בהרחניות והדקות שבאברי הגוף, וכן בכל גילוי בפרט גם לאחר שמתלבש באברי הגוף בהכרח שיהי' צמצום

והכנה בהכח כו', וכמו בכח השכל שמתלבש במוח שבראש בהכרח שיתצמצם הכח השכל ונמשך רק הארה מצומצמת בבחי' האחרונה שבכח המשכיל מה שמתלבש במוח שבראש להשכיל השכלות בגילוי, וכן בכל פעם שנמשך אור שכל בגילוי הוא ע"י צמצום מהכח השכל, שהרי אין הגילוי בא בבת אחת ולא מעצמו כ"א ע"י יגיעה דוקא ובשהיות זמן, וכמו כשמעמיק באיזה ענין עמוק הרי צריך יגיעה רבה עד שיודע ומשיג את הענין, והיינו עד שמאיר אצלו בחי' אור השכל בזה, ותחלה הוא בבחי' הברקה ונקודה כללית ואח"כ צריך עוד יגיעה עד שמשגיג ומבין פרטי הנקודה הזאת כו', ונמצא שאינו מאיר מכח המשכיל שבו בדרך ממילא מעצמו כ"א ע"י הכנה דוקא כו', ואם כי לכאור' זה תלוי באופן החושים דמי שיש לו חושים דקים וקלים א"צ יגיעה כ"כ כמו מי שאין החושים שלו דקים כ"כ כו', הרי החושים המה ג"כ כחות נפשיים, כי ענין טוב החושים בזה היינו בצירוף כח השכל שלו, ומי שהחושים שלו טובים ודקים מאירים אצלו הכחות בגילוי יותר, אבל מ"מ הכל הוא ע"י הכנה דוקא, וגם תלוי בהכנת חומר המוח, דמי שחומר מוחו דק יותר מאיר בו אור השכל בנקל יותר, מ"מ הרי גם הוא צריך יגיעה ע"י ואינו נמשך ממילא מעצמו כו', ומוזה עצמו שתלוי באופן הכנת החומר מובן שהוא בדרך התלבשות דוקא, והראי' שהרי בהחיות הכללי לא שייך הכנת החומר כלל (כ"א בהכנה כללית שיהי' גוף האדם כו' כנ"ל) ואין חילוק בין גוף דק לגוף עב כו', וכמו דבגוף א' אין חילוק בין מוח שבראש לרגל שבכולם החיות הוא בשוה ממש, כמ"כ אין חילוק איזה גוף שיהי' נמשך החיות כללי בשוה, והיינו לפי שאינו בדרך התלבשות, ובהכחות פרטי' כמו בכח השכל תלוי באופן הכנת הכלי מובן לפי שהוא בדרך התלבשות כו', ומאחר שהוא בדרך התלבשות בהכרח שיהי' הכנה גם בהאור, והיינו הצמצום בהאור באופן שיוכל להתלבש כו', ויזבן זה יותר בהשפעה אל הזולת הרי אנו רואין בחוש שצריך יגיעה למצוא באור שכלו מה שיכול לגלות אל הזולת, והיינו ע"י צמצום אור פנימיות שכלו כו', וכמ"ש על האריו"ל שהי' צריך לייגע א"ע למצוא צינור קצר להשפיע לתלמידיו כו', ומה שאפשר לגלות היינו מה שהוא בערך המקבל צריך עוד יגיעה לפרט הפרטים שבו ולהלביש בהסברים והצעות כו', והר"ע העצה בנפשו איך להשפיע כו' כנ"ל, הרי שהוא ע"י יגיעה ועסק וע"י ההכנה דוקא בהאור הנשפע שמתצמצם באופן שיהי' בערך המקבל, ואלו הי' נמשך מעצמו כמו שהוא לא הי' בערך המקבל כלל כו', וכמ"כ בהשגת שכל לעצמו היינו לאחר שנפל לו הברק המבריק שהוא נקודת החכ' ה"ה למעלה מהשגה עדיין כ"א בבחי' אור כללי ונקודה כללית, והיינו לפי שמאיר בה עדיין ריבוי אור כידוע ומבואר במ"א, ובכדי שתבוא הנקודה לידי השגה בהכרח שיתעלם האור שבה ואז יכולה לבוא לידי השגה ממש כו', וכן הוא גם בגילוי נקודת השכל מכח המשכיל שבא ג"כ ע"י הכנה דוקא אם שזה אין אנו מרגישים אבל מאופן השפעות הנ"ל מובן שזהו ג"כ ע"י הכנה בהאור באופן שיבוא בבחי' שכל גלוי כו', וזהו ג"כ ענין היגיעה מה שצריך לייגע א"ע היינו עד שממשיך מכח המשכיל להיות נמשך אור שכל גלוי במוח שבראש כו', וגם תלוי אופן גילוי הכחות בזיכוך

האברים והיינו בהכנת המקבלים כו', וכמו באדם כשהוא עיף ויגע אינו יכול להשכיל אז לפי שאין כלי שכלו מוכנים לזה וע"י שינה נעשים כלי מוחו זכים כו', וכמ"כ לאחר אכילה מצד האידיים הקשים העולים על * המוח אינו יכול לעסוק בחכ' או כו', וכל מי שמוכך כלי שכלו יותר ע"י הזריחת מענינים הגסים הוא מוכן יותר לקבל גילוי אור השכל וישכיל ביותר כו', וכמ"ש השל"ה בשער האותיות באות ק' בקדושת אכר"ש יער"ש, וכ"ז הוא לפי שהכחות באים בבחי' התלבשות ממש באברי הגוף ולכן צ"ל ע"י עסק והכנה הן מצד הכחות והן מצד האברים המקבלים, ואור וחיות זה הוא בבחי' חיות להחיות ממש (וכמ"כ הוא למעלה בבחי' אור וחיות פנימי שמתלבש בהכלים בבחי' התלבשות ממש דשייך בזה הכנה הן מצד האור והן מצד הכלים כו', וכידוע בענין הצמצום בהאור מה שבא בבחי' קו דק ומצומצם דוקא באופן שיהי בערך להיות בבחי' גילוי בעולמות כו', ויש בזה כמה צמצומים מה שמתצמצם האור ממדרי' למדרי' כו' דבכדי שיוכל להאיר במדרי' תחתונה צ"ל צמצום בהאור להאיר באופן כזה כו', וכמ"ש במ"א בענין הד' אותיות דש' הוי' שהוא באופן הבאת והמשכת האור שמתצמצם ממדרי' לדרי', והוא באופן המשכת הקו בכלל וכן הוא בכל ספי' בפרט, שזהו ענין הצנורות פרטים הנמשכים מהקו שזו"ע הצמצום בכל ספי' לפי ערכה כו' כמ"ש במ"א, וכמ"כ צ"ל הכנת הכלים לקבל בהם האור ולפי אופן זיכוך הכלי לפי אופן זה יומשך בהם האור כו', שז"ע עליית הכלים וכמו העליות דשבת דעשי' עולה ביצי' ויצי' בבריאה ובריאה באצי' וגם למעלה יותר, והיינו שהכלים דבי"ע מודככים ועולים עד שמאיר בהם אור האצי' כו' כמ"ש במ"א אבל באור והחיות כללי אינו בא בבחי' התלבשות ולא ע"י עסק והכנה ואינו שייך לומר בזה שהוא בבחי' חיות להחיות כו' אחרי שהוא בדרך ממילא כו', ומ"מ גם חי בעצם א"א לומר ע"ז שהרי מ"מ הוא מתפשט בגוף להחיותו אלא שהוא בדרך ממילא, אבל מ"מ ה"ה בבחי' חיות שמחי' את הגוף ואיך נאמר ע"ז חי בעצם ולא בבחי' חיים להחיות כו', ועוד זאת שהרי גם בהאור והחיות כללי יש שינוים והוא מה שבמשך זמן מתחלש וכמו בזקן שנעשה חלש בכללות כחו כו', ואם היות שהסיבה היא מצד הגוף היינו מצד הפרדת ההרכבה ומצד התייבשות הלחלוחיות שבוה נאחו החיות הכללי כו', מ"מ הרי בזה הוא דומה לשארי הכחות שסיבת ההסתלקות בהם הוא מצד שינוי הכלים כו', ואיך שיהי' הרי יש בו שינוי מצד הגוף, ובבחי' חי בעצם צ"ל שאין בו שום שינוי כלל מצד הגוף כו'. אמנם ג"ו א"א לומר דהכוונה בחי בעצם הוא על עצם נפש ממש, שהרי העצם ממש הוא למעלה מענין ובחי' חי, דענין חי שייך לומר על דבר הבא בהמשכה וגילוי עכ"פ כו', וגם הרי עצם הנפש אינו מתלבש בגוף כלל ואיך יקרא משרוי איש חי בעצם כו' אחרי שאינו מתלבש בו כלל כו', אך י"ל ע"פ מ"ש בסו"ב פנ"א דהמשכת כל תרי"ג מיני כחות וחיות מהעלם הנשמה אל הגוף להחיותו עלי' אמרו שעיקר משכנה והשראתה של המשכה זו וגילוי זה הוא כולה במחין שבראש כו', וי"ל

דענין המשכה זו הוא למעלה גם מבחי' האור והחיות הכללי, שה"ה בבחי' התפשטות החיות בגוף עכ"פ כנ"ל, ומשכן הנשמה שבמחין הוא בחי' נקודת החיות בכללו טרם שמתפשט בגוף וממנו נמשך בחי' החיות המתפשט בב' מיני חיות הנ"ל להחיות את הגוף בכללו ולהתלבש בכל אבר בפרט כו'. והענין הוא כמ"ש במ"א דבנפש האדם יש ג' מדרגות נקודה קו ושטח, דנקודה הוא בחי' הנפש כמו שהיא מובדלת מן הגוף, היינו שאין לה קישור וחיבור אל הגוף כו', ובחי' שטח הוא הארת הנפש שמתפשט בגוף, וי"ל שנכלל בזה ב' המדרגות הנ"ל היינו החיות הכללי שיש לו ג"כ אחיזה בגוף והכחות הפרטים הם בבחי' התלבשות ממש שכ"ז נק' שטח כו', והקו הוא בחי' הקישור והחיבור דנפש בגוף שהוא קישור הצורה בחומר כו', גם י"ל דקו ושטח הם ב' בחי' חיות הנ"ל דהחיות הכללי הוא בחי' קו להיות שהוא בחי' אור כללי עדיין, והחיות הפרטי שהוא גילוי אור פרטי שנתפס ומתלבש באברי הגוף הוא בחי' שטח כו'. ולפ"ז י"ל דג' מדרג' נקודה קו שטח הן ג' בחי' חומר צורה ותיקון שבנפש (וכמ"ש במ"א בענין אתה בראתה אתה יצרת ואתה נפחת כו') דחומר הוא בחי' הנקודה העצמית עדיין טרם שמתפשט עדיין בבחי' חיות להחיות את הגוף רק שכל בחי' חיות נמשך ממנה והיא עצמה למעלה עדיין מבחי' חיות והתפשטות כו', וצורה הוא בחי' הגילוי הכללי מהנפש שאין בו עדיין התחלקות פרטים, והו חיות הגוף בכללו שהוא בכל האברים בווה וזה נק' קו להיותו בבחי' המשכה כללית עדיין כו', ותיקון הוא בחי' התחלקות הכחות שכל כח פרטי מתלבש בכלי פרטית שוהו בחי' שטח כו', ואיך שיהי' הרי בחי' הנקודה העצמית דנשמה (ואין זה בחי' עצם הנפש ממש כ"א בחי' העצמית דנר"ן) הוא למעלה מבחי' חיות הגוף, ובבחי' זו אין שינוים כלל מצד הגוף לא בקטנות וגדלות ולא בתוקף וחלישות שהיא תמיד באופן א' משעה שנולד עד שעה אחרונה כו', לפי שהיא מובדלת בעצם מהגוף והתקשרותה בגוף הוא רק בכח המפליא לעשות שמקשר רוחניות בגשמיות כו', אבל אין הגוף כלי אליה כלל וכלל עד שאינו שייך לומר ג"כ שהיא נאחזת בגוף וכמו באור חיות כללי שאם היות שאין הגוף כלי אליו מ"מ יש לו אחיזה בגוף לפי שמ"מ יש לו קצת שייכות אל הגוף שהוא בבחי' חיות אליו אלא שהוא חיות כללי ודרך ממילא כו', אבל מ"מ ה"ה חיות אליו כו' כנ"ל, ולכן שייך לומר שיש לו אחיזה כו', אבל על עצם נקודת הנשמה אינו שייך לומר מצ"ע שיש לה אחיזה בגוף, רק מצד הכח המפליא לעשות כו', ועל בחי' זו שייך לומר שהוא בחי' חי בעצם כו', והנה בעבודה י"ל שזוהו ענין עבודת הנשמה מצ"ע וכמ"ש כל הנשמה תהלי י"ה, שהנשמה עצמה תהלי י"ה, שאין בזה חיבור מנה"ט כלל כו', וזהו שכר עבודתה שעובדת לברר את הגוף והנה"ט כו', והנה ידוע דתכלית ירידת הנשמה בגוף הוא לברר את הנה"ב כי הנשמה עצמה א"צ תיקון כי היא חלק אלוה ממעל וחלק מאלקות ממש, וגם כמו שירדה למטה לא נשתנה בעצם מהותה כו' כמ"ש במ"א, ולואת א"צ תיקון לעצמה כ"א לברר את הנה"ב שבשביל זה נתלבשו כל הכחות דנה"א בהכחות טבעיים דנה"ב שהשכל דנה"א מלוּבש בשכל דנה"ב, דכל ענין אלקי שמבין ומשיג הנה"א ה"ז בא במורגש ובהשגה גשמיות בשכל דנה"ט.

דבנה"א מצ"ע הרי ההשגה שלו הוא בחי' השגה אלקית ולא בבחי' יש
 ובדוגמא כמו השגת הנשמות בג"ע שנהנים מזיו השכינה כו', הרי שם ההשגה
 אינו בבחי' יש כו', וכמור"כ הוא בהגשמה כמו שהיא למטה השגתה הוא בבחי'
 דקות ורוחניות האלקי לא בהגשמה ובישות כלל כו', ובנה"ט בא ההשגה
 בהגשמה בבחי' יש ממש כו', וכמו שאנו רואין שיש חילוקים בטבע השגת
 בנ"א שיש מי שכל ענין אלקי שמשיג בא אצלו בהגשמה ממש היינו בלבושי
 וענינים מוגשמים, וכן עצם הענין הוא תופס בהגשמה כמו דבר המחש ממש,
 וכמו שתופס בדבר הגשמי כמור"כ הוא תופס בהענין שכלי כמו בדבר הגשמי
 ממש, והיינו מפני שכלי שכלו בעצם המה בעכיות וגסות כו', אבל מי שכלי
 שכלו דקים ה"ה תופס כל ענין בדקות ורוחניות (בל"א ער נעמט איידיל דעם
 ענין כו') ושניהם הם השגה ותפיסא ומ"מ זה גשמי זה רוחני כו', וכמור"כ יובן
 בהשגת הנה"א אם היות שהיא השגה מ"מ ה"ה השגה רוחנית ואינה בבחי' יש
 כו', וכמו בתענוג יש כמה מיני תענוגים, וכמו תענוג שבחיד אוכל יטעם
 הגשמי ותענוג שבשיר וקול ערב ותענוג שבכבוד ותענוג שבשכל וכדומה, הרי
 התענוג שבשיר הוא תענוג רוחני יותר מתענוג שבטעם מאכל גשמי כו',
 עד תענוג שבשכל שהוא תענוג רוחני יותר כו', וכמור"כ הוא בהשגה יש בזה
 גשמי ורוחני, והשגת הנשמה עצמה היא בחי' השגה רוחנית כו', והענין
 הוא כידוע בהגשמה היא מבחי' פנימיות הכלים, ופנימיות הכלים הוא
 בחי' אין עדיין, דההפרש בין אורזת וכלים בכלל הוא ההפרש בין אין
 ליש דהאורזת הן בחי' אין הכלים בכלל הן בחי' יש, אמנם העיקר הוא
 בבחי' היצונויות הכלים שהן בחי' יש עד שהן מקורים להדברים שלמטה
 וחיצונויות הכלים דאצ"י נעשים נר"ן לבי"ע כו', אבל פנימיות הכלים ה"ה
 דבוקים בהאור ויש להם איזה ערך ושייכות אל האור, דהנה במא' דפתח אלי'
 אומר וכמה גופין תקינת לון כו' חסד דרועא ימינא כו' חכמה מוחא כו',
 הרי מדמה ענין הכלים אל האורזת כדמיון אברי הגוף אל כחות הגפוש, והנה
 אנו רואין בגוף ונפש אם היות שהכחות האבירים מובדלים זמ"ז שזה רוחני
 וזה גשמי מ"מ בהכרח לומר שיש בהם איזה דבר שמשותפים זל"ז שע"ז
 המה כלים לקבל צורת הנפש בתוכם, וכמו חומר העין שהוא כלי לאור
 הרא"י הרוחניות הנה אם היות שהעין הוא חומרי מ"מ בהספירות והבהירות
 שבחומר העין בזה הוא משתווה קצת אל אור הרא"י הרוחניות וע"ז הוא
 כלי אליו כו', וכמור"כ בחומר המחיש בו לחלחית דק שיש לו מצד זה איזה
 ערך ושייכות אל אור השכל שיתלבש בתוכו ע"ז כו', וכמור"כ יובן בענין
 הכלים למעלה שיש בהם איזה ערך ושייכות אל האור דמשר"ז המה כלים
 אל האור שיתלבש בתוכם, והיינו בחי' פנימיות הכלי שהיא בבחי' אין עדיין
 לגבי היצונויות הכלי וכ"ש לגבי בי"ע, ובוה היא משתווה קצת אל האור
 להיות כלי אליו לקבל האור בתוכה בבחי' התלבשות כו', ומ"מ ה"ה בבחי'
 כלים לגבי האור היינו שבהם נתפס האור בגדר חכ' ובינה כו', דהאורות
 מצ"ע ה"ה פשוטים שאינו שייך בהם כלל מהות חכ' ובינה כו' ונק' בלי
 מ"ה בלי מהות כו', ובהכלים ה"ה בבחי' חכ' ובינה כו', אבל מ"מ ה"ה
 מובדלים בערך מבחי' חכ' ובינה דבי"ע עד שאינם גם בבחי' מקור להם

ונק' עדיין חכים ולא בחכ' ידיעא מבין ולא בבניה ידיעא כו', לפי שהן בבחי' אין כו', וא"כ הנשמה דשרשה מבחי' פנימיות הכלים ה"ה ג"כ בבחי' אין אלקי, וגם כמו שירדה למטה ונתלבשה בגוף לא נשתנה ממהותה להיות בבחי' יש ממש כ"א היא בבחי' אין כו', דהנה כתי' ויפח באפיו נשמת חיים ומאן דנפח מתוכו נפח מתוכו ופנימיותו שהוא בחי' פנימיות הבל העליון כו', ובבחי' הבל רוח זה שנפח באפיו לא יש שום דבר המפסיק וחוצץ כלל כו', וכמשמעות הל' מ"ש ויפח באפיו כו' שלא יש שום הפסק כלל מן ההבל לאפיו, שאותו ההבל ממש שיצא מתוכו ופנימיותו הולך בלי הפסק עד שבא לאפיו כו', לפי שאין התהוות המציאות של הנשמה ע"י ממוצעים רבים המעלימים ומסתירים להיות נבדל מעצמות אוא"ס ב"ה, אלא היא עצמות ומהות הרוח חיים שבעצמות חיי החיים ונק' נשמתא דפרחא מחיי העולמים כו', וז"ש והאלקים עשה את האדם ישר, דפי' האדם קאי על הנה"א אדם אתם כו', והאלקי' עשהו בבחי' יושר שלא ע"י ממוצעים המסתירים אלא ישר עשהו ממהר"ע ית' ממש בחי' אדם אדמה לעליון כו', והיינו לפי ששרשו הוא מבחי' פנימיות הכלים (וגם מבחי' פנימיות האור כו' כמ"ש במ"א) שז"ע מה שמתוכו נפח כו', לכן אין הפרסות מפסיקות ומעלימות כלל על הנשמה אלא גמטרה בבחי' יושר בלי שינוי המהות בעצם כו', וכמא' נשמה שנתת בי כו' שהוא כדבר הניתן מיד ליד שאין בזה שינוי בעצם כו', ולכן גם למטה ה"ה בבחי' אין האלקי בעצם כו', ומשו"ז כל הכחות דנה"א השגחה והתפעלות מדותי' גם כמו שירדה למטה הכל הוא בבחי' רוחניות האלקי מצד עצמה ולא בבחי' יש כלל כו', אך הנה הנשמה מצד מעלתה שהיא בבחי' פנימיות ולא נשתנה בעצם מהותה לכן ביכולתה דוקא לברר את הגוף והנה"כ להפכם ג"כ לאלקות כו', ובשביל זה ירדה הנשמה ונתלבשה בנה"ט, והשכל דנה"א נתלבש בהשכל דנה"ט להבין ולהשיג ענין האלקי כפי מהות ההשגה דנה"ט, דההשגה היא בבחי' יש כנ"ל, וא"א לו להשיג ענין אלקי כ"א ע"י ענינים והצעות מעניני העולם שמהם משיג את הענין האלקי כו', ובודאי בהשגה זו הרי האור אלקי הוא בה בבחי' הסתר והעלם כו', להיות ידוע דבכל השגה והתבוננות הרי העיקר הוא להרגיש את האור האלקי שבההשגה ולהתפעל על האלקות שבה, והיינו שלא תהי' ההתפעלות ותענוג הנפש על עצם השגת הענין מצד עומקו ורחבו כו', וכידוע שיש תענוג בהשגה דכאשר משיג איזה ענין בעומקו לאמיתותו ובאורך ורוחב בריבוי הפרטים שבו, ונתפס ונקלט הענין במוחו שידוע את הענין היטב הן בעצמו והן בפרטי חלקיו שהוא כך וכך כו', הרי יתענג מאד כנפשו על הענין שכלי ומתפעל מאד על מעלת ורוממות הדבר כו' (בל"א אויף דיא רייכקייט און דיא גייהייבניקייט פון דער זאך כו') ומ"מ כ"ז הוא בחי' התפעלות השגה ולא התפעלות אלקית כו', אמנם התפעלות אלקית היא שמתפעל על הענין לפי שהוא אלקות כו', והיינו שבאותו השגה עצמה הנה התפעלות ותענוג גפשו אינו על הפלאת ורוממות הענין שהוא שכלי כ"א על הפלאת ורוממות האלקות כו' (בל"א דער דער הער איז ניט דיא רייכקייט שכלי גאר דיא רייכקייט פון אלקות כו'), כי הפלאת שכלי יש גם

בענין שאינו אלקי וכמו בשארי חכמות כמו בחכמת התכונה וכדומה שיש בזה עמקות גדולה ואורך ורוחב כו' וכשיודע את הדבר היטב יש בזה הפלאת (רייכקייט) שכלי ויתענג ויתפעל ע"ז וכ"ז אינו אלקות כו', כמו"כ בהשגת ענין אלקי יש ג"כ הפלאת השכלי ואינו מורגש בזה עדיין ההפלאת האלקי כ"א ההפלאת מצד השכל עצמו כו', ובהתבוננות העיקר שירגיש את ההפלאת האלקות שאז מאיר גילוי אלקות בנפשו ופועל בו ביטל ישותו והתפעלות המדות כו', ובהשגה זאת דנה"ט צריך עבודה ויגיעה רבה עד שירגיש את האלקות כו', והיינו לבד זאת שצריך יגיעה על עצם ההשגה עד שיבין וישיג את הענין, עוד זאת צריך יגיעה רבה עד שירגיש את ההפלאת האלקי בזה ויתפעל ע"ז כו', והוא לפי שהנה"ט היא מלבושי נוגה שמסתיר ומעלים על אלקות, וא"כ הרי השגתה שהיא מלבושי נוגה ה"ז גופא מסתיר על עצם האור האלקי, ולזאת צריך עבודה ויגיעה רבה עד שיבין הענין האלקי וכ"ש שירגיש את האלקות שבו כו', אמנם ע"י עבודה ויגיעה זו ה"ה מברר את הנה"ט, דכאשר הנה"ט משיג את אלקות ומאיר בנפשו האור האלקי ה"ז פועל הביטל בנה"ט ויתפעל באהבה לאלקות להיות ואהבת את ה' אלקיך ככל לבבך בשני יצריך שגם הנה"ב ירצה באלקות כו', ובשביל זה נתלבש הנה"א בנה"ב להבין ענין אלקי בלבושי הנה"ב דוקא בכדי שגם הנה"ב יבין את הענין האלקי ויתפעל על אלקות (ועי"ז מתברר הלבוש דנוגה שהוא השגת הנה"ט כו') ובהתפעלות המדות דנה"א יתפעל ג"כ הנה"ט ויתהפך לאלקות כו', וכ"ז הוא עבודת הנה"א לברר ולזכך את הנה"ב כו', אמנם יש עוד אופן עבודה והוא עבודת הנשמה עצמה מה שהנשמה בעצמה משכלת ומתבוננת באוא"ס ב"ה שאין לזה שייכות כלל עם השכל דנה"ט, וכמשנת"ל דההשגה דנה"א היא השגה רוחניות בדוגמת השגת הנשמות בג"ע כו', דבהשגה זו מאיר האור האלקי שבההשגה ובגילוי ממש מאחר שאין כאן דבר המסתיר כו', ואינו דומה לההשגה דנה"ט שהיא מלבושי נוגה המעלים ומסתיר דלכן צריך עבודה ויגיעה עד שישגיג את הענין האלקי וכ"ש עד שירגיש את האלקות שבההשגה כו' כנ"ל, וגם לאחר שמרגשת את האלקות מ"מ ה"ה אור המאיר ע"י מסך מבדיל שהרי הלבושי' דנוגה דנה"ט ה"ה מסתירים על האור, וממילא גם לאחר שמוכך את המסך ע"י היגיעה ומאיר לו האור הרי מ"מ הוא אור המאיר ע"י מסך ואינו אור עצמי כ"א אור נקנה היינו מה שבא מאור העצם ע"י המסך שהיא נבדלת מן העצם כו', ובהנה"ט ג"כ היא כמו דבר אחר נבדל ולא ענין עצמי וכמו דעת הנקנה שהוא שאינו אמיתי בעצם וכמו ידע שור כו' דבעצם הרי הבהמה אין לה דעת וא"כ הדעת שלה אינו עצמי כ"א דעת עשוי (בל"א א גימאכטע זאך כו') והנה דעת הנקנה שאינו שלו להיות עצמי כ"א נקנה בו ע"י איזה דבר כו', וכמו"כ הוא בהאור המאיר בנה"ט הוא בחי' אור נקנה בלבד ולא אור עצמי שבעצם אינו שייך אליו, ולכן אינו מתעצם ואינו מתאחד אתו בבחי' יחוד ממש כו', וממילא גם ההתפעלות של הנה"ט מה שמתפעל על האלקות אינו התפעלות עצמי ממש כ"א התפעלות נבדלת מעצם האלקות והוא בחי' ביטל היש בלבד כו', משא"כ הנשמה שהיא בבחי' אין האלקי וגם כמו שירדה

למטה להתלבש בגוף לא נשחנה בעצם מהותה להיות בבחי' יש ממש וכנ"ל בענין ויפח באפיו נשמת חיים שאין כאן דבר החוצץ ומפסיק כלל בפני הרוח חיים כו' וכדבר הניתן מיד ליד כו', ולכן השגתה למטה היא ג"כ בבחי' אין אלקי בחי' השגה רוחנית כנ"ל ואין כאן שום דבר המסתיר כלל על האלקות, ולזאת א"צ עבודה ויגיעה כלל הן בעצם ההשגה והן בהרגש האלקות שבהשגה כו', והאור מאיר בה בגילוי ממש היינו שמאיר בה האור האלקי כמו שהוא בעצם שלא ע"י מסך ולכוש ומתאחד ומתעצם עמה להיות לאחדים ממש, מאחר שהן מהות א' בעצם שהנשמה והשגתה הן ג"כ אלקות ממש ממילא הרי האור האלקי שבהשגה מאיר בגילוי ממש בהשגת הנפש ומתעצם בה ממש כו', וממילא הדביקות והתפעלות הנפש מה שמתפעל על האלקות היא בבחי' התפעלות עצמי כו' כי בהנשמה הרי אלקות הוא אצלה ענין עצמי וטבעי כי משם לוקחה, והוא עצם מהותה גם בירידתה למטה כו', ולכן התפעלותה על אלקות הוא התפעלות עצמי וטבעי, וכמו שהנה"ט תתפעל מענינים גופניים בבחי' עצמית וטבעית כו', והיינו בב' כמו"כ הנה"א תתפעל על אלקות בבחי' עצמית וטבעית כו', והיינו בב' דברים הא' שהתפעלות נוגע (רירט אן) בכל עצמותו, שכל עצמותו ניוז בזה ומתבטל בהאלקות שמאיר בנפשו עד שגם כחותיו היותר תחתונים אין להם שום שייכות לשום דבר אחר כלל כ"א לאלקות כו', והב' שהוא בבחי' יחוד עצמי ממש (ער ווערט פאר איינציקט ממש מיט דעם אלקות המאיר בנפשו כו') ולא כמו שני דברים המתאחדים אלא כמו דבר אחד ממש וכמו בחד קטירא אתקטרנא כו', והו"ע הדביקות שהוא בבחי' דביקות ויחוד עצמי ממש כו', וע"ז ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם כו' שהוא בבחי' דביקות עצמי באלקות, ואו נק' חיים שהנשמה חי ממש באור חי החיים שמאיר בה כו' (וב' ענינים הנ"ל יובן היטב מהתפעלות נה"ט בענינים הגופנים ואכמ"ל בזה, ועמ"ש במ"א בענין ובו תדבקון כו'), ואמר ע"ז ואתם הדבקים כו' פי' ואתם מצד נשמתכם אתם דבקים כו' דמבחי' ומדרי' זו הוא בבחי' הנשמה עצמה להיותה אלקות בעצם ומאיר בה האור האלקי בגילוי ממש ולכן היא בבחי' התפעלות עצמי כו', אבל מצד עבודת הנשמה לברר את הנה"ט אם היות שמאיר בו ג"כ האור ומתבטל ג"כ מ"מ הוא בבחי' ביטל היש לבד כו' כנ"ל. והנה ההפרש בין ב' בחי' עבודה הנ"ל זהו ההפרש בין תפלה דחול לתפלה דשבת, דהנה תפלה נגד תמידין תקנו שהיא במקום הקרבנות שהיו מקריבים בהמה גשמיות ע"ג המזבח והיתה נכללת באש שלמעלה כו', ועכשיו התפלה הוא במקום הקרבנות שהיא הקרבת הנה"ב אדם כי יקריב מכס קרבן כו', וזהו העבודה דתפלה בפסוד"ז וברכות קיש עד שבקיש אומרים ואהבת את כו' בכל לבבך בשני יצריך כו' וע"ז כתיב ששת ימים תעבוד שהיא עבודת הנשמה לברר את הנה"ב כו', אמנם התפלה דשבת אינה לברר את הנה"ב כ"א היא עבודת הנשמה עצמה וכמ"ש או תתענג על ה' שהוא בחי' תענוג הנפש שמתענגת על העצמות דאלקות שהוא בחי' ש' הוי' כו', דהיינו בהנשמה עצמה שלא בהתלבשותה בנה"ב כו', ובד"פ גם בתפלה דחול יש ב' מדרי' הנ"ל וכמ"ש במ"א דכתפלה בכלל

יש ג' מדרי' והיינו מן ב"ש עד ק"ש ועד בכלל. ואמת ויציב עד שמו"ע ושמו"ע עצמה. והענין הוא דהנה בב"ש ופסודיו צ"ל בקול רם דוקא ובהתפעלות מורגשת בלב ומוח, וכמו המלאכים שאומרים שירה ברעש גדול ובהתפעלות יתירה כו', וכמו"כ הוא בהילול ושבח דנשמות בפסודיו שצ"ל ברעש, וכן בק"ש שמע ישראל כו' ואהבת בכל לבבך כו' הכל בבחי' רעש דוקא כמ"ש במ"א. והטעם הוא לפי שצריך לברר ולהפך את התומרות דנה"ט שיתהפך לאלקות שאין זה מתברר רק בהתלהבות דלב בשר דוקא דכמו בקרבנות הי' צ"ל אש שלמטה כמו"כ בתפלה ההתלהבות בלב בשר זהו בחי' אש שלמטה כו', אך העיקר הוא בחי' האש שלמעלה שזהו ההתפעלות דנה"א שנמשכת לברר את הנה"ב, ולהיות שהמברר צריך להתלבש בלבוש המתברר ולכן ה"ז בא ג"כ בבחי' התפעלות מורגשת וברעש דוקא, ובוה מתברר הנה"ב כו', ועמ"ש מזה בד"ה ועשו לי מקדש, רנ"א, ועז"נ כי לי בני עבדים לעבוד עבודת הבירורים לברר את הנה"ב שצריך ע"ז עבודה ויגיעה רבה עד שהנה"ב יבין וישיג את הענין ויאיר בו האור האלקי ויתפעל באהבה כו'. והמדרי' הב' היא מאמת ויציב לעבוד עבודת הנשמה האלקית לצורך עליית עצמה ולא לתקן את הגוף וכמ"ש כל הנשמה תהלל י"ה כו' כנ"ל, וזה שכר עבודתה שיהי' עליית הנשמה עצמה (דבוראי יש בעלי' זו תוס' אור מצד הבירור דנה"ב כו'), ותחלה באמת ויציב נמשך המשכה מלמעלה לקשר את הנשמות לאלקות שד"ע הט"ו וי"ן דאמוי"צ שהן ט"ו המשכות עליונות וכמו בו"ן תתקטר כו'. ומדרי' הג' הוא תפלת שמו"ע עצמה והן ח"י ברכאין דצלותא שכוד"ע בברוך כו' שהוא בחי' ביטל במציאות בתכלית כו' וכמ"ש ואחר הרעש אש והיינו אחר הרעש דפסודיו הוא בחי' אש דשלהבת י"ה דק"ש שהוא בחי' עיקר הרשפי אש שלמעלה בחי' אש דנשמה לשרוף ולכלות את הנה"ב להיות בכל לבבך בשני יצריך כו', ואחרי האש דק"ש קול דממה דקה דשמו"ע דתמן קאתי מלכא שהוא עבודת הנשמה עצמה בהתכללותה באווא"ס ב"ה שאין כאן שום רעש ורשפי אש כלל לפי שהיא בבחי' אין בתכלית, דענין הרעש הוא בשביל הבירור דנה"ב שהוא בחי' יש, וגם היש עצמו הוא סיבת הרעש כו' כנ"ל וכמ"ש במ"א, אבל בנשמה שהיא בחי' אין אין כאן רעש כלל כ"א בחי' דביקת אמיתי באווא"ס ב"ה בבחי' יחוד עצמי כו' כנ"ל, וד"ע מה שמיכאל כה"ר מקריב נשמות ע"ג המזבח כו' הוא בחי' ביטל דמ"ה שהוא בחי' ביטל בתכלית כו', וזהו בחי' חי בעצם היינו בחי' חיות הנשמה עצמה בעבודתה מצ"ע שאינו שייך להגוף ונה"ב כו', דבחי' חיות להחיות הוא בחי' עבודת הנשמה לברר את הנה"ב כו', ויש בזה ב' המשכות היינו ב' מיני חיחה, א' בבחי' גילוי אור וחיות כללי מהנה"א לפעול הכנעת הנה"ב בכלל, וי"ל שז"ע מה שתחלת עבודת היום הוא בהודאה כמו מודה אני לפניך כו' הודו לה' כו', דענין ההודאה הר"ע גילוי אור כללי מהנה"א מה שנתן זמורטן א"ע לאלקות בכל מהותו למעלה מטור"ד, וזה פועל בהנה"ב והכנעתה והתגבלה בכלל כו', וכידוע שיש בנה"ב כמה מדרגות והיינו החילוקים באופני טבעי נה"ב מה שהוא מתאחה ובמה הוא רוצה, והיינו שלא ירצה בדברים גסים ביותר כמו בדברים

האסורים ר"ל וגם בדברים המותרים הנה בתאוות גופניים ביותר לא יתאוה אליהם כלל ויש כו', הכנעה הכללית הזאת בנה"ב הוא ההגבלה שלא יתאוה עניני תאוות יתירות זהו שפועל בו ההודאה האמיתית דנה"א שהיא התגלות כללי הוא שפועל בנה"ב שמתבטל מחומרותו בכלל כו', ואח"כ צ"ל עבודה פרטיות במחז ולב לפעול הביטל בהכחות פרטים דנה"ב כו', אמנם בחי' חי בעצם היינו עבודת הנשמה עצמה בהשכלתה והשגתה הרחנניות בבחי' העצמית דאלקות שבההשגה שמאיר בגילוי ממש בהנשמה והיא בבחי' דביקות ממש באלקו' חיי החיים וכמו ואתם הדבקים כו' חיים כו', וז"ש אהללה ה' בחיי אומרה לאלקי בעודי דפי' בעודי הוא הגוף והנה"ב שנק' עוד כו' ואומר ע"ז אומרה לאלקי שהוא בחי' זמרה במנא כו' כמ"ש במ"א. ואהללה ה' בחיי הוא בחי' הנשמה כמ"ש בס"ש"ב ח"ב פ"ו. ובחי' זו נק' חיי שהוא בחי' חי בעצם כו', וכד"כ הוא בחי' עובדי ה' בנשמתם שמאיר בהם אור הנשמה בגילוי וכמו במשה דכתי' ב' וזרא אותו כי טוב הוא טוב בעצם כו', והו"ע איש חי בעצם שמאיר בו בחי' אור הנשמה עצמה כו'.

ב"ט"ד, ש"ת, רס"ג

וכל מאמינים שהוא שופט צדק, וקודם לזה אומר השה ומשוה קטן וגדול וצ"ל שייכות ענין השה ומשוה לזה שהוא שופט צדק, דלכא"ו איך אפשר שבמשפט יהיו שוים קטן וגדול, דהרי משפט הוא לפי הזכות ואיך יהיו כולם שוים בזה, דאין לומר דהכוונה רק מה שכולם שוים בלי שום משא פנים כמ"ש כקטן כגדול תשמעון וכמ"ש ולא גיכר שוע לפני דל דאין זה שבח כ"כ למעלה, אלא צ"ל הכוונה דכולם שוים במשפט וצ"ל איך אפשר להיות כן, וגם מהו ענין שופט צדק דאם כפי פשוטה איך שייך לחשוב אחרת ח"ו. ולהבין זה צריכים להקדים ענין חי בעצם שנת"ל שזהו בחי' נקודה העצמית שלמעלה מבחי' התפשטות החיות כו', ובעבודה הו"ע עבודת הנשמה עצמה שאינו שייך לנה"ט כו'.

והנה בחי' נקודה העצמית דנפש ששורה כמוה שבראש שנק' חי בעצם כנ"ל שלמעלה מבחי' התפשטות חיות הנפש להחיות הגוף כו' כנ"ל י"ל דזהו בחי' העצמית דאר"פ שבנפש. דהנה בנפש בכלל יש ב' מדרי' פנימיים ומקיפים שהן בחי' גר"ג וחי' יחידה, דגר"ן הן בחי' אורות פנימיים וחי' הן מקיפים בכלל כידוע, ובחי' נקודה העצמית הנ"ל היינו העצם דבחי' גר"ן שלמעלה עדיין מהתפשטותן בגוף כו', ולכן ג"ז הוא בחי' השגה עדיין שהוא בחי' אר"פ אלא שהיא השגה רחנניות דנפש שמאיר בזה האור האלקי בגילוי כו' כנ"ל, אבל מ"מ הוא בחי' השגה כו', אבל בחי' ח"י הוא שלמעלה

מהשגה כו'. והנה בחי' ח"י הגם שהן בחי' אורות מקיפים מ"מ גם הם מאירים בבחי' פנימיות וכמ"ש אך בצלם יתהלך איש וידוע דצלם כולל ג' מדרי' הג"ל דצ' דצלם הוא ג' בחי' גרין ולמד' הוא בחי' ח"י ומ"ם בחי' יחידה, ואמר בזה אך בצלם יתהלך איש וידוע דאיש הוא בחי' מדות שזהו עיקר הפנימי כמ"ש במ"א, ואומר דאך בצלם דוקא יתהלך איש דכל הילוכו וגידולו תלוי בבחי' הצלם דוקא כו', ומאחר דבזה תלוי כל גידולו בהכרח שהוא מאיר בפנימי כו'. ובירושלמי אי' ע"פ זה דכל האומר שמועה מפי אומרה היא רואה בעל השמועה כאלו הוא עומד כנגדו שעייז יגיד הדבר על אופניו, דעיקר הלימוד מרבו הוא בראיית פנים דוקא וכמ"ש והיו עיניך רואות את מזריך, וכיון שבעל השמועה עומד לנגדו יודע ויבין הדבר על בוריו כו', ומשמע מזה דענין הצלם הוא בחי' עצמי ומ"מ יש לו שייכות אל הפנימי שעייז שרואה את בעל השמועה יודע ויבין כו'. והענין הוא דהנה כח הראי' אם היות שבא בבחי' מקיף וכמו כשרואה איזה דבר הרי ראייתו מקפת לבד את הדבר הנראה ואינו מתאחד ממש וגם אין הדבר הנראה נכנס כלל בפנימיותו כו' כמ"ש במ"א, מ"מ ההרגש שמצד הראי' הוא בחי' הרגש פנימי ביותר והרבה יותר מבשארי כחות וכמו בכח השמיעה שאין הענין נרגש בפנימיותו כ"כ כמו בכח הראי'. ובאמת מה שבראי' אין הדבר הנראה נכנס בפנימיות ואינו מתאחד עמו זהו רק בדבר הגשמי, אבל בראי' הרוחניות וכמו"כ גם בראי' בדבר הגשמי הנה הרוחניות שבו (כמו הנוי והיופי וכדומה כו') אדרבה מאיר ומתאחד יותר בפנימיותו ע"י הראי' דוקא, והראי' מזה שאינו דומה ראי' לשמיעה, דכששמע איזה דבר ומבין אותה היטב ואח"כ כשרואה את הדבר נקנה אצלו הענין באופן אחר לגמרי דהיינו שההנחה בנפשו בהענין הוא ע"י הראי' בטוב יותר באין ערוך מכמו בשמיעה כו', דלבד מה שמתפעל יותר על הדבר מצד ראיית העצם שאין זה מצד ידיעת והשגת הדבר כו', הנה גם הידיעה בהענין שהוא ההנחה (דער לייג אין דער זאך) הוא ביתרון ע"י הראי' דוקא כו', וגם הראי' פועל התעוררות הכחות יותר הרבה משמיעה, וכמ"ש ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם עינא ולבא תרין סרטורי כו' דעין רואה והלב חומד כו', דהסיבה מה שהלב חומד בתשוקה נפלאה בהרגש פנימי הוא בא ע"י שהעין רואה דוקא, שע"י שמיעה אינו נעשה באופן כזה כו' כמ"ש במ"א, וכן סיבת גילוי אור השכל תלוי ג"כ בראיית העין דוקא שע"י ראיית העין נמשך תוס' אור הרבה בשכל כו' וכמו אחתיות מחכימות הרי ע"י ראיית השכל באותיות הכתב מאיר בו אור השכל בהענין הרבה משמיעת הענין בע"פ כו', ואין הכוונה שקודם שראה בפנים באותיות הכתב יש ספק אצלו שאינו מכוח כמו שהענין כתוב בפנים, אלא גם שידוע היטב שהענין מכוח מ"מ כשרואה את הענין באותיות הכתב אנו רואין דאז מתעורר אצלו גילויים מאור שכלו ביותר להשכיל ולהתחכם בזה כו', וכן ע"י ראיית המשפיע בעת ההשפעה וכמו שא' רבי האי דמחדנא טפי מחבראי מפני שחזיתא לר"מ מאחוריו, ואלו חזיתאי מקמא הוה מחדנא טפי כו', הרי הראי' בהמשפיע פועל החידוד ביותר בהמקבל כו', והוא לפי שע"י הראי' מקבל בהשכל בחי' גילוי אור יותר

מבשמיעה שמקבל רק ההשגה ועצם האור והגילוי נסתר ממנו, ובראי' מקבל בהענין גילוי אור יותר מזה שבחיצוניות ההשגה כו'. ועוד זאת שהענין השכלי וכמו שהוא בבחי' גילוי אור הרבה מאיר בו בפנימיותו יותר בכח שכלו ומתעצם בו יותר, דע"י שמיעה לבד הוא עדיין בבחי' מקיף אצלו וצריך יגיעה עד שיבין היטב ויזקלט אצלו בפנימיות הוא במשך זמן שמתרחק מן ההשפעה האור מתעלם יותר, וממילא קרוב הדבר שלא יכוון היטב ואין הענין מתאחד אתו כ"כ, אבל ע"י הראי' הנה בעת ההשפעה ממש מאיר בו האור שכלי ונקלט אצלו היטב בהנחה טובה ומתעצם אתו כו', וכ"ז הוא מפני שהראי' היא בבחי' העצם דוקא וע"י הראי' מתקרב בחי' העצם אליו להאיר בפנימיות הכחות שלו בבחי' הרגשה והנחה טובה ביותר כו'. וביאור כללות ענין הצלם הוא, דהנה ידוע דצלם הוא בחי' צורה עצמית וכמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו שיש ב' מדרי' בחי' צלם ובחי' דמות ושניהם הם בחי' צורה שגם ענין הצלם הוא ציור הדבר ולא עצם החומר כמו שהוא פשוט ממש, אלא שההפרש בזה דצלם הוא הצורה הראשונה שבגוף החומר ודמות הוא שנצטייר מהצורה הראשונה כו', וכמו עד"מ אותיות שבחותם שהן במהות חומר החותם עצמם ונחשבים מעצמות גוף החותם ממש, ואע"פ שהאותיות ג' ציור שבחותם ולא עצם חומר החותם מ"מ ה"ז בחי' צורה עצמית דהיינו שהעצם עצמו כמו האבן טוב עד"מ מצויר בזה ואין הצורה נבדלת מן העצם כו', והוא הנק' צלם וכמו צלם האדם היינו גוף האדם שנק' ג"כ צלם שהוא ציור הגוף כמו שהוא כבר מצוייר, מ"מ הרי צורתו צורה עצמית היא לפי שהציור הוא בעצם הגוף וכעצם יחשב, שהציור בעצמות כעצמות ממש יחשב לפי שאינו נפרד למהות בפ"ע כלל כו', אבל כשהותמין על השעוה אם היות דאותו הציור ממש כמו שהוא בהותם מצטייר בהשעוה ה"ז דמות לבד שאין הציור בהעצם כ"א בדבר נבדל מן העצם שהוא מהות אחר לגמרי רק שנחקק בו צורת החותם וה"ה צורה נבדלת מן העצם כו', והמובן מזה הוא שהצלם הוא ג"כ בחי' צורה ולא העצם ממש כי החומר עצמו הוא למעלה מבחי' צורה כו', אלא שהצלם הוא בחי' צורה עצמית שהצורה היא בהעצם ואינה נבדלת מן העצם כו', אלא שלמטה בדבר גשמי א"א לצייר צורה הבלתי נבדלת כ"א כשהצורה היא בגוף העצם כמו ציור החותם בגוף האבן טוב וכציור הגוף בעצם הגוף כו', אמנם באמת החומר עצמו הוא למעלה מבחי' צורה ואין בו בחי' צורה כלל, דחומר הוא העצמי כמו שהוא למעלה מגילוי וצורה הוא גילוי כו', אלא דענין צורה הבלתי נבדלת שהוא צורה עצמית היינו שהוא גילוי העצם שאינו נבדל מן העצם כו' (וכמו אור וזיו השמש הוא צורת מאור השמש שהוא גילוי העצם של השמש שהוא בהיר בעצם, והגילוי הוא בהירות האור שמאיר כו', וא"כ הרי הגילוי הוא גילוי העצם ואינו נבדל מן העצם דאם הי' נבדל לא הי' כמו העצם כו' וכמ"ש מזה ב"מ"א באורך). והדוגמא מזה למעלה יובן דענין בצלמנו הן בחי' האורות דאצי' בכלל דהגם שהן רק בחי' אורות וגילויים מן המאציל מ"מ ה"ה בחי' אורות עצמיים בכלל שאינם נבדלים מן העצם, וכידוע דאצי' הוא בחי' גילוי העולם מאוא"ס המאציל שאין

הגילוי בחי' מהות אחר אלא הוא שנתגלה מן ההעלם דלכן נק' אצי' מל' ויאצל מן הרוח כו' שנאצל מרוחו של משה ממש על הע' וקנים ונחשב הארה זו מבחי' רוחו של משה ממש כו', וכמו"כ הוא בבחי' אצי' למעלה שהוא הארת אוא"ס המאציל ממש אלא שהם בחי' האותיות והגילויים דבחי' העלם המאציל ואינם במעלתן ומדרגתן כמו האור אין סוף המאציל ממש כו' כמ"ש במ"א, מ"מ הרי האותיות והגילויים הן בהעצם דהיינו שזהו מה שמההעלם דאוא"ס המאציל עצמו בא בבחי' גילוי ולא מהות נבדל ממנו כו', וכמו רוחו של משה שנחה על הע' וקנים שלא היו במדרג' משה ממש עד שהי' יכול להיות מזה השפעת בשר ומשה אמר מאין לי בשר כו', מ"מ ה"ז רוחו של משה ממש כו', וכמו"כ הוא בהאורות דאצי' דאם היות שירדו במדריגתן בזה שבאו לידי גילוי כמ"ש במ"א, מ"מ הגילוי הוא מבחי' ההעלם ממש שהוא מהותו וגם דבוק ומיוחד בו דזהו ג"כ שם אצי' מל' אצלו וסמוך כו' כידוע, ומש"ו נק' בצלמנו שהוא בחי' צורה עצמיות, וגם מצד התלבשות האורות בכלים דע"ס דאצי' הרי ידוע שהכלים דאצי' הן ג"כ אלקות ממש ואינם דבר נבדל ח"ו, וא"כ התלבשותם בהכלים אינו בבחי' צורה נבדלת והכל הוא בבחי' צורה עצמית כו', אמנם בחי' האור דאצי' כמו שנמשך לבי"ע ע"י המסך והפרסא המפסקת שאינן בחי' עצמית האורות ונק' הארה נבדלת בכלל זהו בחי' כדמותנו שהוא בחי' דמות לבד בחי' צורה נבדלת כו', ועיקר בחי' כדמותנו הוא מה שנחלק בבחי' הכלים דבי"ע שנק' דמות כבוד ה', אבל בחי' הנשמה עצמה דבי"ע דהיינו מה שלמיד כלים דו"ג דאצי' נעשו גר"ן לבי"ע שזהו בחי' נשמה דבי"ע כידוע ומבואר במ"א, ג"ז הוא בחי' צלם בכלל כו', דכללות בחי' אצי' נק' צלם בבחי' צורה עצמית לפי שהוא אלקות ואינו מהות נבדל כו', וכמו"כ בבחי' אצי' שבבי"ע שהוא ג"כ אלקות ממש כמ"ש במ"א ה"ה ג"כ בחי' בצלמנו כו', ורק מה שנחלק מהם בכלים דבי"ע הוא בחי' כדמותנו כו' (וי"ל הכוונה דבחי' הנשמה מצ"ע היא בחי' צלם להיותה אלקות ממש, אמנם מה שנגרש מהם בהכלים היינו מה שהכלים דבריאה מרגישים בחי' האור דאצי' שהוא הנשמה שבהם זהו בחי' דמות לבד כו', והענין הוא דהנה בחי' רוח ונפש דבי"ע מבואר באגה"ק ד"ה איהו ותייהי חד שזהו ג"כ בחי' יש שנברא מבחי' הנשמה שהוא אלקות כו', וא"כ מה שהכלים וגם הנבראים דבי"ע משיגים ומרגישים בחי' אלקות זהו מבחי' הנשמה שבהם שהוא אלקות, אמנם השגתם הוא בבחי' ידיעת המציאות בלבד, א"כ ה"ז בחי' כדמותנו דזהו ג"כ ההפרש בין צלם לדמות דצלם הוא בחי' מהות הדבר כמו שהוא בבחי' צורה דהיינו דגילוי וידיעת צלם היינו ידיעת המהות כו' (וכמ"ש במ"א דבאצי' מושג מהות האור והגילוי דאוא"ס המאציל כו' וכ"ה בג"ע דנהנין מזיו השכינה כו') ודמות הוא בחי' ציור הדבר בלבד דהיינו צורה מצורה שזהו רק מציאותו ולא מהותו כו', א"כ מה שנחלק בהכלים דבי"ע שהוא בחי' המציאות לבד ה"ז בחי' דמות כו', ולפ"ז יש בבי"ע ג"כ בחי' מהות והוא בחי' בצלמנו דבי"ע כו'). והנה ידוע דבאצי' יש ג"כ אבי"ע דהכלים דע"ס דאצי' הן בחי' בי"ע שבאצי' וכידוע דהכלים נחלקים בד"כ לג' מדרי' והן חב"ד חג"ת נה"י

וכמו גוף האדם שנחלק ד"כ רק לג' מדרי' ראש וגוף ורגל, דהראש הוא משכן לחב"ד והגוף לחגית והרגלים לנה"י, וכן בהיד יש ג' פרקין היינו חב"ד חגית נה"י שבחסד שהפרק העליון שבו האצבעות הן חב"ד כו' כידוע, וכן ברגל ג' פרקין כו' והן ג' מיני כלים פנימיים ואמצעים וחיצון, וז"ש אתה סתר לי ר"ת סתר הוא סוף תוך ראש, ח"ע ג' בחי' בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כו', והבחי' הרביעית שהו"ע אצי' שבאצי' היינו האורות המתלבשים בהכלים כו', אך זהו בחי' פנימיות האורות והוא מה שנמשך בהכלים ע"י בחי' הדעת שהוא בחי' נשמה דאצי' וכידוע שהדעת הוא בחי' נשמה דז"א בפרט ונשמה דאצי' בכלל, דבפרטיות המדרגות הוא בחי' נשמה לנשמה כו', דג' מיני הכלים הנ"ל כוללים גם בחי' האורות השייכים אל הכלים והיינו ג' בחי' נר"ן, ובחי' הדעת הוא בחי' פנימיות האור שהוא בחי' נשמה לנשמה כו', והענין הוא כמ"ש בע"ח דכשהכתר גמנה אין הדעת נמנה וכשאין הכתר נמנה אז הדעת נמנה, והיינו כשמונים את הספי' בבחי' חיצוניותם היינו מצד האורות השייכים לאצי' שהוא מבחי' חיצוניות הכתר כידוע, אז אין הדעת נמנה כו', וכשמונים הספי' בבחי' פנימיותם היינו מצד האורות עצמיים שלמעלה מאורות הנאצלים והיינו מבחי' עתיק פנימיות הכתר, אז אין הכתר נמנה דבחי' עתיק הוא בחי' חד ולא בחושבן שאינו בגדר התלבשות פנימי ממש בע"ס דאצי' כו', ואז הדעת נמנה לפי שהדעת הוא מבחי' פנימיות הכתר לכן הוא משלים את המנין בבחי' הפנימיות כו', ונמצא דיש באורות דע"ס ב' מדרי' הא' מה שנמשך מבחי' א"א ראש ומקור לנאצלים והוא השייך לע"ס דאצי' לפי שהוא בחי' התפשטות האור לבד מבחי' אוא"ס המאציל כו', ויש עוד מדרי' היינו בחי' עצמיות האור דכתר שלמעלה מהע"ס ונמשך בהם ע"י הדעת והוא בחי' נשמה לנשמה כו', וזהו מ"ש בע"ח שער מוחין דצלם פ"א אות ד' דבחי' דעת הוא בחי' נשמה בלי כלי כו', והיינו שהוא בחי' עצמות האור שלמעלה מבחי' הכלים וכמו עתיק שהוא בחי' הנשמה ואין שם כלים כו' כמ"ש בע"ח שם * , וזהו עיקר בחי' בצלמנו באצי' היינו בחי' עצמות האור שזהו בחי' צלם בחי' צורה עצמית היינו מה שבא בגילוי ע"י הדעת בחי' פנימיות ועצמות האור, שהצורה והגילוי הוא בבחי' העצם דאור המאציל כמו שבא באצי' ע"י בחי' הדעת כו', אמנם ממש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וידוע דקאי ג"כ על בחי' אדם דאצי' ככלל שנעשה בצלם ודמות שלמעלה היינו מבחי' עצמות המאציל כו', וכידוע דעיקר בחי' למ"ד ומ"ם דצלם הוא למעלה מאצי', והיינו בבחי' פנימיות דעתיק ואריך שזהו בחי' מקיף דחי' ומקיף דיחידה כו', וכשאומר נעשה אדם בצלמנו צ"ל דיש באצי' גם מבחי' העצמות דצלם שבבחי' עצמות המאציל כו', והיינו שלמעלה מבחי' עצמות האור שמאיר בע"ס דאצי' ע"י הדעת כנ"ל, דהנה בחי' הדעת אם היות שהוא בחי' פנימיות דכתר כנ"ל מ"מ מאחר שהוא משלים את המנין

(*) (ומזה הוכחה לפי רבינו ז"ל בענין הדעת שהוא בחי' הפנימיות

כמ"ש במ"א).

בהכרח לומר שאינו כמו בחי' פנימיות הכתר ממש, שהרי פנימיות הכתר הוא בחי' חד ולא בחושבן והדעת הרי נמנה עמהם כו', והענין הוא משום דכלית ענין האצ"י הוא בחי' הירידה מבחי' עצמות המאציל וכמ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי' שזהו ל' אצ"י שהוא ל' ירידה והשפלה ממדרגתו העליונה כו' כאלו הוא במדרגה פחותה וכמו ואצלתי כו' שארד ואמשיך בחי' שלך שיהי' למטה ממדרגתך כו', ה"א את גם בחי' פנימיות הכתר כמו שבא ע"י בחי' הדעת מאחר שזהו ג"כ מה שבא בספי' פרטיות הרי הוא ג"כ שירד ממדרגתו כמו שהוא בבחי' הכתר ממש כו' (וכמ"ש במ"א בענין בחי' מ"ה דחכ' כו') ולכן הדעת נמנה במנין הספי' כו', אך מ"ש נעשה אדם בצלמנו צ"ל שיש בבחי' אדם דאצ"י מבחי' עצמות הצלם היינו בחי' פנימיות הכתר ממש כו', כמו שהוא במדרגתו שלא בא בבחי' ספי' פרטיות כו', ועל כל זה נא' אך בצלם יתהלך איש דאיש הוא בחי' ז"א, וגם י"ל איש בכללות אצ"י דשי"ן רומז על הז"א שהוא ג' קוין ואלף הוא בחי' בינה כמ"ש במאור"א מע' אלף אות א' ויר"ד הוא בחי' חכ', ובחי' איש זה דז"א בפרט ואצ"י בכלל יתהלך בבחי' צלם דבחי' פנימיות ועצמות האור דבחי' הדעת עד גם בבחי' האור דפנימיות הכתר ממש כו', וביאור הענין י"ל דבצלם יש ב' מדרי', ויובן זה בהארם למטה דהנה נודע שיש בחי' הצלם שנכנס באדם במשך ימי חייו שבתחלה נכנס בחי' הצ' דצלם ואח"כ הלמ"ד ואח"כ המ"ם כו', והן עושין ההגדלה בכחות האדם במדות ומוחי'ן שבו כו', וזהו החילוקי' בין י"ג שנה וכ' שנה ימן כ' עד ע' שנה כו', וכללות בחי' הצלם הזה הוא בחי' מוחין בכלל אלא שהצ' דצלם הוא בחי' הגדלת המדות ע"י המוחין, וכמו שאנו רואין בחוש דבמדות יש בהם בחי' קטנות וגדלות דבתינוק הרי המדות שלו הן בקטנות מאד שאוהב דברים קטנים וכל מה שיגדל מתגדלים המדות שלו, והיינו מצד השכל שנתוסף לו דכשהוא קטן אין בו שכל ולכן ירצה בדברים קטני הערך וכאשר מתגדל השכל מתגדלים ג"כ המדות לאהוב ולרצות בדברים גדולים יותר כו', וזהו ג"כ ההבחנה שנעשה בו לבחון בין טוב לרע כו', דכשהוא קטן לא יבחין כלל בין טוב לרע ורוצה גם בדבר הרע ומוזק אליו ואינו מבחין כלל כו' (לבד מדבר המוזק ביותר יברח וישנא מצד טבע מדותיו כו') וכשיגדל יודע להבחין שבוה צריך לרצות ובוה א"צ לרצות כו', ואם היות שהוא גילוי השכל אין זה נק' הגדלת השכל כ"א הגדלת המדות כי בשכל זה ראשית התגלותו ואינו שייך בו הגדלה עדיין, ובפרט שכל השכל הזה אין זה אמיתות ענין השכל כ"א הוא מה ששייך למדות לבד ולכן נק' הגדלת המדות, דהמדות ישנם בו משעה שנוולד אלא שהן בקטנות ומתגדלים ע"י המוחין המאירים ומתלבשים בהמדות להיות מדותיו ע"פ השכל דוקא שזהו בחי' תוס' אור במדות שעושין בהם ההגדלה כו', והגדלה זו נעשה במשך השנים עד י"ג שנה שאז נכנס בו בחי' הצ' דצלם, ולכן אז נעשה בר עונשין לפי שאז הנה והלאו שלו במדות דחוי' הם חזקים ע"פ הדעת המתפשט בהם בהבחנה טובה לבחור בטוב ולמאוס ברע כו'. והגדלה הב' הוא להיות הגדלת המוחין יותר, דהנה בהגדלה הא' גם שהוא בחי' גילוי המוחין במדות מ"מ העיקר הן המדות אלא שמתנתגים

ע"פ השכל, אבל מה שהוא בגילוי העיקר הוא המדות המוחין הן בהעלם כו',
 דהנה המדות ישנם בעצם גם בלי המוחין וכידוע שאין תחלת התהוות המדות
 מן השכל כו', ויש מדות טבעיים כמו איש החסד בטבע בתולדתו שמתגלה
 בו מדת החסד בכל דבר כו', ולהיפך איש אכזרי שהוא במדת הגבו' כו',
 והוא מה שהמדות מתגלים מצ"ע לא מן השכל כו', וכשמאיר מבחי' המוחין
 במדות הוא שעושה הגדלה לבד בהמדות, דהמדות מצ"ע יכולים להיות
 בדברים קטני הערך (וכנראה בחוש במי שהוא בעל מדות בעצם ובקטנות
 המוחי' גם בהיותו גדול ה"ה מתפעל מכל דבר קטן כמו להתרגו ולהתקצף
 על דבר של מה בכך כו', וכמו"כ להתפעל באהבה בדברים קטנים כמו
 בשחוק הילדים בהתגלות אהבה אל ילדיו הקטנים ולהשתעשע עמם ומבלה
 ע"ז זמן רב כו' שזוהו מצד קטנות המוחין, שאז המדות הן כמו שהן בטבעם
 להתפעל מדברים קטני הערך כו'), וכמו"כ אינו מבחין בין טוב לרע כמו
 מי שהוא איש החסד יתנהג במדת חסדו עם כ"א בשוה גם במי שאינו
 ראוי לחסד ובלי שום תועלת כלל כו' (ולא כמו אאע"ה שהי' מאכיל ומשקה
 גם לערביים כו' שעי"ז הודיע אלקותו בעולם שאמר להם ברכו למי שאכלתם
 משלו כו' דזה הי' כל עיקר כוונתו במדת חסדו בהכנסת אורחים כו', וכדאי'
 במד"ר וירא פמ"ט דאי לא הוה מקבל עלי' וברייך הוה א"ל הב מה דעלך
 כו' שהי' מתנהג בגבו' כו') והן במדת הגבו' להתאכזר עם הכל כו', וע"י
 המוחין נעשה הגדלה במדות לאהוב ולרצות בדברים גדולים ולהבחין בין
 טוב לרע שתתפשט החסד במקום הטוב ובאופן שיהי' בזה תועלת כו', ומ"מ
 העיקר הן המדות, והיינו כי תחלת ההתעוררות היא מצד המדה הטבעית
 שמתעורר בחסד עד"מ מצד טבע החסד שבו וכדומה בשאר מדות כו', אלא
 שמאיר בזה השכל באופן המדה איך שתהי' כו', ואין זה נק' הנהגה שכליות
 היינו ע"פ השכל, אלא שעיקר הנהגה היא מצד התעוררות המדות אם לחסד
 או כו' אלא שהמדות מתנהגים ע"פ השכל כו', ונמצא דמה שגרא בהתגלות
 בהנהגה הן המדות והמוחין הן בהעלם להנהיג את המדות לבד כו', אמנם
 ענין הגדלת המוחין הוא שהמוחין יהיו העיקר ויהי' גילוי המוחין דוקא
 והמדות נגררים אחרי המוחין כו', וכמו בענין שמשכיל ומתבונן בו בשכלו
 בחלקי הפרטי' שבו ועי"ן נעשה הטיית השכל בהענין אם בחסד או כו' ומוזה
 נמשך אח"כ במדות שבלב לאהוב ולשנא כו', דעיקר ההתגלות כאן הן המוחין
 שאינו מתפעל במדותיו בשום ענין קודם שיודע ומשיג הדבר, והיינו שבתחלה
 מעיין בדבר להשיגו ומוזה נעשה התעוררות המדות כו', ואם כי גם בזה
 הוא רק מה שהמדות נולדים מן השכל ולא שהתהוותן מן השכל כו', מ"מ
 כל התגלותן הוא ע"פ השכל דוקא כו', והוא הנהגה שכליות שכל הנהגתו
 הוא ע"פ השכל דוקא ודבר שמנגד אל השכל לא יתעורר כלל ברצון אליו כו',
 וגם במה שמתעורר ברצון לאהוב שכן מחייב השכל, מ"מ הוא בהתיישבות
 מבלי התפעלות המדות ובלא תוקף כל כך, וכידוע שהמוחין מחלישים
 את המדות שלא יהי' כ"כ בתוקף ובמורגש באופן שאין המדה בהתגלות
 כ"כ, אם היות שהיא מדה בהתגלות הלב מ"מ אינה בתוקף כ"כ לפי שגם
 בהתגלותה בטלה היא אל השכל המאיר עלי' בדרך מקיף גם לאחר שנתגלה

המדה כו' (והיינו דבתחלה בעת הולדת המדה מאיר בה השכל בגילוי בבחי' פנימי ואח"כ הוא בבחי' מקיף ומרחף עלי' כו' כמ"ש במ"א), והז"ע לכו ברשותו שהמוח שליט על הלב להיות התפעלות הלב עפ"י השכל דוקא וכפי אופן השכל כך תחי' המדה כו' (וגם ענין מוח שליט על הלב מה שהמדות נגררים אחר השכל דכשמתבונן היטב בשכלו נעשים המדות ממילא כו'). וב' בחי' אלו נק' מורגש ומושכל וכידוע שיש במדות ג' מדרי' מוטבע מורגש ומושכל, דמוטבע הוא המדות בתניוק כשנולד שאין בהם גילוי השכל כלל, וכשמאיר בהם השכל אלא שעיקר ההתגלות הן המדות הוא בחי' מורגש כו', ומושכל הוא דהעיקר הוא השכל שהוא בהתגלות והמדות נגררים אחר השכל וכפי אופן השכל כו', ויש ב' בחי' אלו גם בעבודת ה', דיש מי שהתפעלות שלו היא בבחי' מדות לבד שאוהב את ה' וירא מפניו רק בבחי' אהוי"ר טבעים שיש בכאריא בחי' האהבה לה' והיא האהבה מוסתרת אשר בירושה לנו מאבותינו כו', וכאשר האהבה היא מצד הטבעית לבד אם היות שיש בה ג"כ הארת המוחין שידוע ומשיג כו' מ"מ ההתעוררות היא מצד המדה דוקא ואו היא בבחי' רעש ובהתפעלות יתירה במורגש מאד ובלתי התיישבות כו', ואם היות דבשעת התפלה הוא בבחי' קדושה אלקית מ"מ לאחר התפלה יכול ליפול מזה בבחי' התנשאות וגסות או במדת הכעס וכדומה כו', דהעיקר יכול להיות זאת דוקא בבחי' אהוי"ר טבעים שאינן מצד השכל כו' כמ"ש במ"א, והיינו מפני שגם בעת התפלה הי' בבחי' מורגש בבליטה יתירה בבחי' יש כו', משא"כ בבחי' אהוי"ר שכליים הוא שהעיקר הוא בחי' השכל שהוא ההשגה וההתבוננות בגדולת ה' בהתרחבות השכל ובהעמקת הדעת עד שמאיר העינין במוחו היטב ומתעורר בבחי' התפעלות שכלי לאלקות וגם בא בבחי' מדות בהתגלות הלב, אבל המדות אינן בבחי' התפעלות מורגשת כי"כ שהן בבחי' ביטל מצד הגילוי אלקות במוחו שמאיר על המדות גם בהתגלותן כו' (ובאמת יש בזה ב' מדרי' דכאשר התעוררות המדה היא רק מהבכך של ההתבוננות שזהו לאחר שמתעלם השכל כו' כידוע ומבואר במ"א, או מאיר אור השכל בהמדות וממילא המדות הן בבחי' מורגש כו', ועזי"ג לא יחפוץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לכו דקאי גם על אהוי"ר הנולדים מן השכל כו', אך היינו כשאינו מאיר אור השכל בהמדות כשהן בהתגלות כו', דהעיקר הוא כשלידת המדות הן מהבכך לבד כו', אבל כשהמדות נגררים אחר השכל דמהתבוננו' עצמה נולדים ומתעוררים המדות שבלב כו' (והיינו כאשר בהתבוננות מאיר האור האלקי שבההשגה ולא אור ההשגה והשכלי לבד כו' כמשנת"ל וכמ"ש במ"א) או מאיר אור השכל גם בהמדות בהתגלותן ג"כ כו' דהמדות הן בבחי' ביטל וכלי מורגש כ"כ כו'), והוה בחי' הגדלה הב' שנעשה ע"י הלמד"ר דצלם להגדיל בחי' המוחין שיהיו המוחין דוקא מאירים בגילוי והמדות נגררים אחר השכל כו'. והגדלה הג' היא בעצם השכל שאינו שייך למדות כלל כו', דהנה הגדלה הב' הגם שהיא ג"כ באור השכל ונק' גדלות המוחין כו', מ"מ היא בבחי' חיצוניות המוחין לבד מה ששייך למדות כו', אבל בחי' גדלות המוחין האמיתי הוא בעצם המוחין עצמן כמו להשכיל השכלות עמוקות מאד בבחי' עומק ורוחב השכל ובהשגה חזקה, והיינו שבכחו לכנוס בענינים

עמוקים ביותר להבין הדברים היטב לאשורם ולאמיתתם (זייער ריכטיג און זייער גרונטיק) ולפרט הפרטים שבהם אם היותם בחילוקים דקים מאד מ"מ מפרט כל הפרטים ואינו מתבלבל בזה וכל ענין על מקומו יבא. וגם יש בכחו לברר וללבן הדבר ע"י העמדת הענינים זה נגד זה או מענינים אחרים מבחון כו', ועוד זאת בכחו להסביר זאת גם לזולתו ארויס טראגין כל ענין עמוק בחלקי הפרטים הדקים שבו ולהלביש אותם בכמה ענינים עד שיהי' מוכן לזולתו ג"כ כו', וזהו הגדלת המוחין והוא מה שיתגדל ויתרחב השכל בעצם כו' ויהי' בחזק מאד כמו סבא דעתי' סתים כו' דשקט ושכיך כו', וההשכלה היא בענינים שאינם שייכים אל המדות כלל וכמו הידיעה בסודות ורזין דאורייתא כו', וכמו"כ בענינים עמוקים בידיעת אלקות שאין להם שייכות בעצם למדות כו', וכן בכל ענין בעומקו ופנימיותו דוקא כמו שהוא למעלה עדיין מהתפעלות המדות שמתפעל מצד זה באהוי"ר וכדומה כו', ואם היות שבהשגה זו יש בה ג"כ בחי' התפעלות שכלי שמתפעל על הענין שמשכיל כו', אין זה התפעלות המדות אף לא מדות שבשכל כ"א התפעלות השכל עצמו כו', וכמו שמצינו בזהר בהתפעלות יתירה במשיגי סודות ורזין דאורייתא וכמו רשב"י שולגו עיניו דמעוה כששמע רזין דאורייתא מר' נהוראי סבא וכמו גחין ר"ש ונשיק לעפרא כו', וכן רע"ק שולגו עיניו כו' כששמע הסודות מר"א הגדול כו', שזהו התפעלות השכל מעצם הסוד שאינו נוגע כלל להתפעלות אהוי"ר רק מצד עצם הסודות והשגות עמוקות בעצמות אוא"ס שמהו תתפעל הנפש בהתפעלות פשוטה מצד העצם בלתי מורכב בדבר מה לא ברצון ואהבה רק להתענג על ה' ער כלותה וכמו בתלתא סבי שנסתלקו באדרא כו', ועיקר התפעלות הזאת בעבודה היא בבחי' דביקות שנדבק שכלו ונפשו מאד בהענין אלקי שמשיג ומתבונן כו', והגדלה זו היא מבחי' מ"ם דצלם שמגדלת המוחין עצמן להיות בהגדלה והרחבה ובחזק ביותר כו', וממדרי' זו להיות שהיא בעצם למעלה מהמדות לכן יכול להיות משם דוקא התהפכות המדות טבעיים שיתהפך מחסד לגבו' ומגבו' לחסד כו', דבהגדלה הב' הגם שהמדות נולדים מן השכל מ"מ לא יהי' בזה השתנות בעצם המדות שישתנו מטבעם כמו מי שהוא אכורי בעצם לא ישתנה להיות רחמני כו', ורק יכול להיות פעולת השכל שלא תתפשט ותתגלה המדה אבל לא שתשתנה בעצם כו', אמנם בהגדלה הג' יכול להיות שתשתנה המדה עצמה כו', והענין הוא דהנהגה אנו רואין שיכול להיות לפעמים שגם לאוהבו אמיתי וגם באב לבנו יתגבר השכל להטות לחוב היפך טבע המדות כו'; וכן להיפך ללמד זכות על שונאו בנפשו כו', אמנם זה ימצא דוקא במי שדעתו חזקה ביותר יכול להשכיל היפך מדותיו הטבעיים ואין המדות פועלים הטי' בשכלו כו', שזה לא יש בהגדלה הב' הנ"ל, דהנה ידוע דהמדות יש להם שרש למעלה מן השכל בעצם הרצון כו', ולזאת בחיצוניות השכל שיש לו קירוב ושייכות אל המדות ויש בהשכל גופא הטיית המדות כו' כנ"ל, לכן פועל בו הרצון להטותו כפי אופן הרצון ומשרו' לא ישכיל היפך מדותיו הטבעיים בעצם כו', אבל בבחי' מוחין גדלות שמובדלים בערך מהמדות ואין בזה הרכבה מרצון ואהבה כו' כנ"ל לכן שם אין המדות טבעיים פועלים מאומה ויכול להשכיל היפך מדותיו הטבעיים כו', ולכן משם דוקא

יכול לפעול על המדות להפכם כו' דכמו שיכול להשכיל היפך מדותיו כנ"ל כמ"כ יכול להפכם משר"ז ג"כ כו'. ומכל הנ"ל יובן בענין הצלם שעושה ההגדלה במוחין ומדות בג' מדרי' דצ' ול' ומ"ם דצ' דצלם הוא בבחי' הגדלת המדות לבד. והל' הוא בחי' המוחין אלא שהוא בבחי' חיצוניות המוחין השייכים אל המדות כו' ובד"כ הוא ג"כ בחי' הגדלת המדות כי אין בזה עדיין בחי' הגדלת והתרחבות המוחין עצמם כ"א הגדלת המדות שיהיו שכליים ולא טבעיים כו'. והמ"ם הוא בחי' הגדלת המוחין עצמם כו'. וג' בחי' אלו דצלם נכנסים באדם בג' זמנים הא' עד י"ג שנה והכ' מ"ג עד כ' שנים. והג' מבן כ' עד ע' שנה כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה בבחי' ז"א דאצ"י שנק' אדם העליון בבחי' התגדלה שבו ע"י ג' בחי' צלם שנכנסים בו. והגדלה הא' היא בבחי' צ' דצלם שהוא הגדלות המדות ע"פ המוחין וכמו הקב"ה יושב זון את העולם ויושב וזן כו' שהן במדות דחור"ג. אמנם יש בהם המוחין והוא שיושב ועוסק בתורה והיינו שיהי' הנהגת המדות ע"פ חכמת התורה כו'. והוא בחי' הגדלה בוי"א. כי ז"א בסוד שרש הוא בחי' ו"ק לבד כידוע. והמשכת חב"ד בוי"א הוא בחי' הגדלה בוי"א כו'. אמנם המוחין חב"ד הן בהעלם והעיקר הן המדות כו'. וזהו בו' יומין דחול שאז הנהגה היא בבחי' מדות כו'. אבל ביו"ט שנק' מועדי ה' הוא שנמשך מבחי' גדלות דאימא כו'. דאז העיקר הוא בחי' גילוי המוחין וגם יש בהם מבחי' החכ' וכידוע שנק' מקרא קדש כו' כמ"ש במ"א. והיינו דאז עיקר הנהגה הוא בבחי' מוחין להיות המוחין דוקא בגילוי כו'. וזהו הגדלה הב'. והגדלה הג' הוא בעצם המוחין שלמעלה מבחי' המדות. והיינו בעצם המוחין דאוי"א שנק' קדש שמובדלים לגמרי מבחי' המדות דז"א כו'. וכשמאיר בחי' גדלות המוחין או נעשה התהפכות המדות מגבו' לחסד ורחמים כו'. והנה בחי' הגדלה זו דבחי' צלם י"ל שזהו ע"י בחי' הדעת שנת"ל שזהו בחי' בצלמנו שבאצ"י כו' וכמ"ש במ"א * דכאשר המוחין דז"א עיקרן נמשכים מאוי"א דאצ"י או המה בבחי' קטנות דהיינו שהמוחין נבלעים בתוך המדות דז"א ואינם נחשבים למוחין בפ"ע זולתי בחי' מוחין של המדות לבד. משא"כ כשעיקרן נמשכים מא"א וע"י או המה בחי' מוחין דגדלות שנחשבים לבחי' מוחין בפ"ע ולא טפלים להמדות כו'. וא"כ בחי' ההגדלה להיות המוחין בגילוי שזהו התגדלה מבחי' ל' דצלם ובפרט ההגדלה הג' בבחי' מ"ם דצלם י"ל שזהו מבחי' הדעת דוקא שממשיך מבחי' פנימיות הכתר שלמעלה מהמשכת או"א מכתר שהוא מבחי' חיצוניות הכתר לבד. אבל הדעת ממשיך מבחי' פנימיות הכתר ולכן ע"יז הוא ההגדלה שיהי' גילוי המוחין כו'.

וזוהו וכל מאמינים שהוא שופט צדק. דהנה שופט הוא בחי' ז"א דשם שייך ענין המשפט בבחי' חור"ג כו'. אמנם שופט צדק הוא כשנמשך בחי' הרחמים בוי"א וכמאוז"ל ע"פ והוא ישפוט תכל בצדק כו' דישראל

(*) (בהביאור דששת ימים בס' ז' נפתלי אילה שלוחה זכ"ה בסידור).

דן אותם ביום בזמן שעושים מצות כו', והיינו כשמדות דו"א מתהפכים לרחמים ע"י גילוי עצמות או"א"ס שמאיר בהם, וכמו עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים ומרחם עליהם כו' וכדאי' בירושלמי ע"פ הגה ה' יוצא ממקומו יוצא ממדה"ד למדה"ר על ישראל כו', והיינו שהמדות דו"א מתהפכים לרחמים ונעשים בבחי' רחמים פשוטים כו', ואז הוא שזה ומשוה קטן וגדול שכולם שוים במשפט, דמה שיש חילוקי מדריגות היינו במדות דחו"ג אבל כשנעשים בבחי' רחמים פשוטים הרי באור פני מלך חיים כתיב שכולם שוים לטובה כו', וזהו השהו ומשוה קטן וגדול לפי שהוא שופט צדק שנמשך מבחי' עצמות או"א"ס במדות דו"א עד שמתהפכים לרחמים פשוטים ה"ה שזה ומשוה קטן וגדול שמרחם על כולם כו'.

והנה נתל דעיקר ענין הצלם ובפרט בחי' ל' ומ"ם הוא בבחי' עצמות או"א"ס שלמעלה מאצ"י והיינו בחי' מקיף דחי' ומקיף דיתידה למעלה שהוא בחי' פנימיות אריך ופנימיות עתיק כו', וגם עז"א אך בצלם יתהלך איש דקאי על בחי' אדם דאצ"י בכלל שיתהלך בבחי' הצלם דעצמות המאציל כו', ולהבין זה צ"ל ענין ב' מקיפים הנ"ל בנפש האדם, דהנה דענה שניהם הם בבחי' מקיף שלמעלה מפנימי ואינם מתלבשים כלל בבחי' פנימיות בכלים ואברי הגוף כו', אמנם ההפרש ביניהם הוא דמקיף דחי' הוא המקיף לנר"ן שבגוף ויש לו שייכות להם עד שפועל בהן שינוי או התעוררות כו' וכמו בהתעוררות חשובה שנופל פתאום בלי שום הכנה, והיינו מצד הכרוזים העליונים שמכריזים למעלה שובו בנין כו', דלכא"ו מהו התועלת מאחר שאין שומעים כו', ותירוץ הבעש"ט ז"ל דהנשמה כמו שהיא למעלה היא שומעת את הכרוזים ומוזה נופלים הרהורי תשובה גם בהנשמה למטה שהיא מלובשת בגוף כו', וכן באהבה שמתעורר אדם לפעמים בלתי שום הכנה, וכן ביראה ופחד שיתעורר פתאום לירא ולפחד מאלקי' בלתי הכנה כלל, וכמו שאנו רואים שיש הרבה אנשים שמתעוררי' פתאום ויתלהב לבם ומוחם בתפלה משך זמן מה בלי נודע להם הסבה מאין באה להם התעוררות זאת ובמעט זמן יכולה כח התעוררות זאת כו', והיינו בזמן שהוא עת רצון למעלה ומאיר גילוי אור עליון למעלה בכללות העולמות שלא ע"פ בחי' מדה וצמצום כו', וזה יכול להיות עי"ז איזה עבודה כללית שגורם נח"ר למעלה שמאיר עי"ז גילוי אלקות וכמו כד אתכפי' סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין כו', אך בכאו"א בפרט זהו בחלק העולם השייך אליו כו', אמנם ע"י עבודת אדם כללי פועל וממשיך בעבודתו גילוי אלקות בכללות כו', ולפעמים הוא בבחי' אתעדל"ע מצ"ע מצד כי חפץ חסד הוא כו', וכמו בתחלת הבריאה שהי' מצ"ע, כמו"כ גם עכשיו יש ג"כ

בחי' אתעדל'ע מצ'ע להאיר בחי' גילוי אלקות בעולמות כו', והגילוי הזה פועל התעוררות בעולמות וכמו ברי'ה ויוהכ'פ שמאיר בחי' גילוי אלקות וכמ'ש חשף ה' את זרוע קדשו כו' שאז הוא בחי' קירוב המאור כו' וכמ'ש דרשו ה' בהמצאו בהיותו מצוי כו', שאז מתעוררים נש'י בתשו'ש לשוב אל ה' בכל לבם כו', אלא דברי'ה ויוהכ'פ י'ל דאז בחי' קירוב המאור הוא גם לבחי' הנשמה המלוכשת בגוף כו', אבל בכל השנה עיקר הגילויים הן למעלה ונרגש הגילוי בבחי' שרש ומקור הנשמה וזוהו נעשה התעוררות אהוי'ר ותשובה גם בהנשמה המלוכשת בגוף כו'. וזהו מ'ש עד יערה עלינו רוח ממרום לעורר בתשובה ובאהוי'ר כו' ואי' יערה עלינו בבחי' מקיף ומ'מ הוא נרגש בכחות פנימיים כו', והיינו מבחי' מקיף דחי' דהמקיף הזה מאיר בנר'ן במוח ולב וגם במעשה ג'כ כו' וכמו בחבירי דניאל שלא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם והיינו משום דמזל' חזי כמארז'ל, הרי זה דמזל' חזי פעל עליהם חרדה מורגשת גם בגופם כו', והיינו מפני שמאיר בגילוי לפעמים בהכחות פנימיים כו', וכמו'כ אנו רואין בגילוי הכחות שתלויים ברצון וכמו כ'א בתורת ה' חפצו שלעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ שאז יבין וישיכיל בהענין כו', וכן גילוי כל הכחות פנימיים דשכל ומדות הוא ע"י הרצון שהוא בחי' המקיף דחי' כו', וכמו'כ מבחי' המקיף דחי' נעשה ריבוי והגדלה בכח השכל וכמו מזל מחכים כו', הרי ההתחכמות בכח חכמתו תלוי בהמזל כו', דלכא' אין זה מובן מה שייכות יש לחכמה עם המזל דודאי אם איש חכם הוא בטבע כלי מוחו שמוכנים לקבל אור השכל בטוב יחכם מצד עצם כח חכמתו ולימודו היטב ויגיעה רבה, ולמה יהי' תלוי תוספת וריבוי כח החכמה במזל דוקא כו', ומ'מ הרי אמרו מזל מחכים מזל מעשיר כו' דצ'ל דכשם שבעושר הרי אינו תלוי בריבוי יגיעה ובריבוי התחכמות דלא לחכמים לחם כו' כ'א תלוי במזל שמעשיר כו' (ואע"פ שאין מזל לישראל היינו בחי' מזלות שברקיע, אבל מזל שבנפש יש לכא'א מזל שלו כו' שזה"ע משארז'ל (נדה דט"ז ב') דמלאך הממונה על הריון שואל טפה זו מה תהא עלי' גבור חכם ועשיר כו' שזהו מבחי' המזל הרוחני כו') וכמו'כ הוא בחכמה שתלוי במזל מחכים דוקא כו', וכמו בצמיחה שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל כו', דהגם שהעשב יצמיח מכח הצומח שבארץ ע"פ טבע כח הצומח שמצמיח כל צמח, מ'מ המזל הוא הנותן כח להגדיל גידול הצמיחה מכח הצומח עצמו כו' (ועמ'ש באגה"ק ד"ה איהו וחייהי תד וצל"ע), והוא כללות ענין הברכה בצמח תבואות שדה שיוסיף ברכה בכח הצומח להיות התפשטות רב מכח הצומח להצמיח במילוי וריבוי גדול כו' ולהיפך כשאין הצלחה וברכה ח"ו או לא יתפשט כח הצומח להצמיח בריבוי אף שפועל ועוסק בעבודת הארץ ומ'מ כו', וכך הוא במזל מחכים שהוא הכח הניתן ממזל העליון להיות תוס' כח רב בכח המשכיל ההיולי להצמיח ולהוליד חכמות והשכלות רבות בכל מיני חכמה שנותן כח שכלו בהם, שזה"ע הברכה בגופו ומהותו של כח השכל שירבה כחו ויגדל כו', וכמו מזל מעשיר שהוא מה שניתן לו כח רב להצליח במעשה ידיו שכל מה שהוא עושה ה' מצליח בידו, ואם היות שגם זולתו עושה כמותו מ'מ הוא דוקא מצליח כו', כמו'כ הוא במזל מחכים שמצליח בכל דבר

חכ' להשכיל בה השכלות גדולות ואמיתיות ובריבוי התפשטות והתרחבות כו'.
 ואין זה מצד שכלי שכלו מוכנים ע"ז יותר, כמו שאנו רואין בחוש שיש מי
 שכלי שכלו גדולים ורחבים ויש לו חושים טובים ומ"מ לא יצליח ר"ל וצריך
 ריבוי יגיעה מאד ואף גם זאת לא ישכיל בזה, וכ"ש שלא יהי' בזה התפשטות
 בריבוי כו', ויש שכלי שכלו אינם גדולים כ"כ או שאינם גדולים יותר מבזולתו
 ומצליח בכל דבר חכמה להשכיל כנ"ל ובהתפשטות גדולה כו' שאין זה אלא
 מן המזל עליון שפועל ההגדלה והצמיחה בשכלו כמו המזל המכה ואומר גדל
 כו', וכ"ז הוא מבחי' מקיף דחי' שפועל בהכחות פנימיים ממש הן בגילויים
 והן בההגדלה וההרחבה בהם כו', והוא נרגש בהכחות פנימיים כמו בהתעוררות
 תשובה ואהוי"ר כו' וכן נרגש בהגוף ג"כ כמו בחרדה דחבירי דניאל
 דואריכותיהם דא לדא נקשן כו', וכן הוא בבחי' התענוג שבהעלם בנפש
 שיבוא לידי גילוי נגד"ן ובכלים שלהם במורגש כמו בבשורה טובה ביותר
 שא' שמועה טובה תדשן עצם וכמעשה דאספסיינוס בגיטין דנ"ו ב', הרי
 התענוג הרוחני שבנפש בא לידי הגשמה ובמורגש במוח ולב עד שתדשן גם את
 העצם הגשמי לעשות בו התפשטות בתוס' שמנונית ושיקוי של עצמות שנק'
 דשן וכמ"ש כמו חלב ודשן תשבע נפשי שתענוג האלקי שבגשמה הי' אצלו
 כמו חלב ודשן שמדשן הבשר והעצמות כך תשבע נפשו בעונג אלקי במורגש
 וכמו ישבעו ויתענוגו מטובך כו' בבחי' שביעה ועונג פנימי במורגש ממש
 כו', דכ"ז הוא מבחי' התענוג שבנפש שלמעלה מהכחות ובא לידי גילוי במורגש
 בהכחות פנימיים דנר"ן עד גם בגשמי הגוף כו' כנ"ל, וכ"ז הוא מבחי' מקיף
 דחי' שמאיר בהכחות ופועל בהם כו' כנ"ל, דגם בחי' התענוג הנ"ל הוא מבחי'
 מקיף דחי', או י"ל שזהו בחי' הארת יחידה שמאיר ג"כ בהכחות פנימיים כו',
 אמנם בחי' מקיף דיחידה עצמו שהוא מ"ם דצלם הוא הבלתי מאיר ובא בבחי'
 נר"ן דאדם במוח ולב ונק' מקיף למקיף דחי' והוא בחי' עצמות הנפש ממש
 שגם בחי' התענוג והרצון שבה הוא בבחי' תענוג ורצון הנעלם בבחי' עצמותה
 ומהותה ממש ונק' תענוג ורצון עצמי ופשוט בבחי' עצמות הנפש ממש, והוא
 מה שהנפש נתמלאה תענוג בעצמה עדיין שאין לזה שייכות עם הכחות פנימיים
 וכמו ותחי רוח יעקב משמועה טובה דיוסף שהוא בבחי' חיות עצמי בעצם
 הנפש שלמעלה מעלה מנר"ן כו' וכמ"ש ויפג לבו כו' ומ"מ ותחי רוח יעקב
 כו', והיינו דויפג לבו הוא בבחי' כחות פנימיים שלא הי' להם שום התיישבות
 כלל כו' ומ"מ ותחי רוח כו' בבחי' חיות עצמי כו', ואדרבה מפני שהי' התענוג
 בעצם נפשו דוקא משו"ז ויפג לבו שלא הי' התיישבות בהכחות פנימי', דכן
 הוא בבחי' תענוג עצמי דעצם הנפש דאדרבה שמושך את הכחות אליו כו',
 וכ"ש שאינו שייך אל הגוף לדשן העצמות כו', וביאור הענין הוא, דהנה ידוע
 שיש תענוג המורכב ותענוג הפשוט, תענוג המורכב הוא שמורכב בשכל והשגה
 וכידוע דכל השגה יש בה תענוג דכאשר משיג איזה ענין בטוב ה"ה מתענג
 בעצם ההשגה ובעצם נושא המושכל כו', וכן הוא בגילוי כח החכ' שיש בזה
 תענוג וכמו חכמת אדם תאיר פניו שזהו מצד העונג שבחכ' וכמו צהבו פניו
 של ר"א שמצא תוספתא חדתא כו' וכמו שרואין בחוש דכשנופל לאדם המצאה

חדשה מתמלא עונג כו' דכ"ז הוא בחי' עונג המורכב בשכל והשגה כו', ובדוגמא כזאת הוא התענוג הנשמות בני"ע שיושבין ונהנין מזיו השכינה היינו שנהנין מאד ומתענגים מהאור האלקי שמשגיגים כו', וכמ"כ הוא בעבודה בהתבוננו' באלקות שמתענג מאד בנפשו בהענין אלקי שמתבונן כו' עד שהוא חי ממש מזה כו', דזהו מצד גילוי התענוג שמתגלה ומתלבש בהשגה כו' דכל עיקר החיות הוא מצד התענוג כו' וכמו להחיות בהם נפש כל חי דזהו על ענינים שהן לעידון ולתענוג כו' כידוע, וכמו אכלתי יערי עם דבשי, יערי יוצר אור ודבשי ק"ש שהוא בחי' התענוג שבהתבוננות דה' אחד ובואהבת כו', ובמ"א מבואר דדבשי קאי על התורה דכתי' בה ומתוקים מדבש כו', ואוי ע"ז אכלתי יערי כו' שהוא בחי' תענוג פנימי המלוכש בשכל ומדות כו', והנה בחי' התענוג הזה בהכרח שהוא בבחי' מדה וגבול דמאחר שהוא מורכב בשכל והשגה הרי בהכרח שהוא מוגבל לפי אופן ההשגה שאין התענוג שיה בכל ההשגות וכן בכא"א לפ"ע השגתו כן הוא התענוג כו', וזהו הנק' שיר כפול וכידוע שיש שיר פשוט ושיר כפול ושיר משולש כו', היינו כאשר התענוג מורכב בחו"ב הוא בחי' שיר כפול וכאשר מורכב במדות הוא בחי' שיר משולש כו' כמ"ש במ"א, וכמו שירת המלאכים דכל בעלי השיר יוצאים בשיר כו' שהוא בחי' שיר ועונג המורכב בהשגתם דוצדקתן ירגנו צדק מל' קדישא כו', וי"ל דשיר המלאכים הוא עונג המורכב במדות ושיר הנשמות הוא עונג המורכב בחו"ב כו', וכ"ז הוא בחי' עונג המצומצם לפי אופן השכל והמדות כו', אמנם ענין שיר פשוט הוא מה שאחר התפעלות התענוג והשמחה בחו"ב המצומצם יבוא האדם לבחי' התפעלות יתירה בתענוג ושמוחה בנפש בעצמה ומהותה שלא לפ"ע ההשגה כלל כ"א בשמחה ותענוג עצמי כו', וכמו בשירת הים שלא הי' מצד איזה השגה כ"א מצד עצמות נשמתם בבחי' יחידה ממש מפני שנתגלה עליהם מבחי' העצמות דא"ס ממש דכא"א מראה באצבע זה אלי כו', וכן במ"ת שעכרר"ד פרוה נשמתן כו' מפני שראו את הקולות כו' וכמו לע"ל דכתי' ושם נשמחה בו, נגילה ונשמחה בך בך דוקא בעצמות ומהות הא"ס שהשמחה והתענוג בזה הוא בבחי' עונג פשוט שאינו מורכב בהשגה כלל שהרי לית מח' תפיסא בך כלל כו', וכן הוא בשיר ורננא דאורייתא בטעמים ונגינות דתו' שיש בזה מבחי' הטעם והתענוג דשעשועים העצמיים שלמעלה מעלה מהשגה כו' דלכן הם ע"ג האותיות דוקא כו' כמ"ש במ"א, אך הנה בשיר הנ"ל הפשוט יש ג"כ ב' מדריגות, הא' בחי' עונג הפשוט שבא במורגש עכ"פ בכחות פנימיים כו', והב' בחי' עונג פשוט שאינו בא במורגש כלל כו', והנה אנו רואין בחוש שגם העונג הפשוט בא לפעמים במורגש בכחות פנימיים גם כמו שהוא בפשיטותו, וכמו המרקד מרוב שמחה ועונג שהריקוד מורה על התפעלות עצמי בנפש בתענוג פשוט דוקא עד שמגיע גם לאברים החיצונים לספק בידיו ולרקד בגליו כו', וכמו דוד שהי' מסוז ומכרכר בכל עוז כו' שהי' מצד התפעלות השמחה ביותר כו', וכמו הריקוד בשמחת בית השואבה כו' שזהו מצד שמחת הנפש ביותר מכפי מדה דמשרו' הוא מרקד כו', ומ"מ הי'ז בא במורגש בכחות פנימיים שמרגיש את העונג וסועל בהם התנועה והתפעלות עד גם התנועה בהאברים חיצונים כו', וגם משמחה זו נעשה הריבוי וההגדלה בכחות פנימיים כו', וכמו

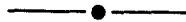
שאנו רואין בחוש דבעת השמחה מאיר בו גילוי אור השכל בריבוי ביותר עד שגם ענין עמוק שלא הי' יכול לעמוד עליו כו', הנה בעת שמחתו יבין וישיג אותו היטב כו', וכמו"כ השמחה גורם ריבוי השפעה הן בשכל והן במדות כו' עד שגורם גם להפך המדות וכמו לקרב ולהשפיע גם לשונאו ונהפך משונא לאוהב כו', וכן האיש האכזרי יתהפך לחסד וטוב להשפיע ביותר כו' (לבד מי שהוא רע בעצם ר"ל כמו נבל כו' וכמ"ש במ"א), והיינו מפני שע"י השמחה מאיר גילוי אור עצמות הנפש שמובדל בעצם מן הכחות וה"ה מאיר בהכחות בהתפרצות יתירה כו' ומש"ו ה"ה מהפך את הכחות מגבו' לחסד ופועל בהם ריבוי ההשפעה כו', ומאחר שמהשמחה נעשה הגדלה בהכחות הרי בהכרח הוא שמאיר בהכחות ומורגש בהם כו', דהתענוג הפשוט העצמי שאינו מאיר בהכחות אינו עושה בהם הגדלה אדרבה ממשיך הכחות אליו כו' כנ"ל, ומוזה שבעת השמחה מתגדלים הכחות בהכרח לומר שהתענוג מאיר בהם כו', וכן לע"ל יהי' העונג העצמי בבחי' מורגש בפנימי וכמא' צדיקי' יושבין ועטרותיהם בראשיהן ונהנין מזיו השכינה שזהו שיהי' בבחי' השגה וכמ"ש במ"א דלעתיד יהי' השגה גם בבחי' אוא"ס הסוכ"ע שזה"ע הוי' ואלקי' דסובב כו' כמ"ש במ"א (וצ"ע דבמא' הג"ל אי' עוה"ב אין בו אכילה כו' ונהנין מזיו כו'), וכמו בג"ע דנהנין מזיו השכינה בהגילוי דממכ"ע, כן יהי' לעתיד בבחי' סוכ"ע כו', וז"ש על עוה"ב להנחיל אוהבי יש דענין בחי' יש הוא שיהי' במורגש בבחי' השגה ותענוג מורגש אלא שלא יהי' עונג מצומצם כמו תענוג המורכב כ"א שההעלם דתענוג העצמי הפשוט יבוא לגילוי גמור במורגש בלי שינוי המהות כלל כו', ומעין זה הי' במ"ת שהחזירן בטל תחי' וידוע דטל הוא בחי' תענוג טלא דנטיף מעתיקא כו', ומאחר שזה"י אותם בבחי' הטל הי"ז בבחי' מורגש בגילוי כו', דמתחלה מה שעכרר"ד פרוחה נשמתן הוא בבחי' תענוג הפשוט הבלתי מורגש כו', ומה שהחזירן כו' היינו בתענוג המורגש הבא בגילוי כו', וכ"ז הוא בבחי' תענוג הפשוט הבא במורגש. אמנם המדר' הב' הוא בבחי' התענוג הפשוט העצמי שאינו בא במורגש כלל בכחות פנימיים כו', והוא כמו שאנו רואין שיכול להיות תענוג גדול כ"כ עד שנשאר כאבן דומם ממש שאין בו כח לרקוד ג"כ, והיינו שזהו בבחי' תענוג העצמי דנפש שאינו יכול להאיר בכחות הנפש לפעול בהם איזה תנועה התפשטות אדרבה שכל התפשטות הכחות מתבטלים עי"ז עד שנשאר כאבן כו' ויכול להיות כלות הנפש לגמרי כו', דכשם דבענין הצער ומרירות הנפש בעצמה שמה בא הצעקה בקול פשוט ידוע שיש ב' מיני צעקה, הא' מה שביכולתו לצעוק בקול פשוט עכ"פ והיינו מפני שיש לו עדיין איזה התיישבות בדבר כו', והב' שא"א לו לצעוק בקול פשוט ג"כ כו', שזה"ע תקיעה ותרועה גנוחי גניח כו' כמ"ש במ"א (ובאמת הנה בבחי' צער ומרירות הנפש הוא באופן נעלה יותר מכמו בבחי' התענוג כו' וכמשי"ת, וי"ל דזה"י לאו קודם פי' למעלה מהן כו'), כמו"כ בבחי' התענוג הפשוט כשאין לו שום התיישבות כלל או אין תנועה התפשטות בהכחות כלל אדרבא מתבטלים מתנועתן ונמשכים אחר העצם כו', ובדוגמא כזה הי' במ"ת מה שעכרר"ד פרוחה נשמתן כו', ומעין זה יש בעבודה בבחי' אהבה בתענוגים בצ"ג שיכול להיות בבחי' עריבות נעימות ומתיקות כ"כ עד שתגעל הנפש כו', וכמו התלאת

סבא שבאדרא שנסתלקו מפני עוצם התענוג מהסודות ורזין דאורייתא כו', וכמו מיתת נשיקה שזהו מצד גילוי התענוג הפשוט שאינו מתיישב כלל בהכחות כו' (ומה שבבני אהרן נחשב זה לחטא זהו מפני שרצו בעצמם באופן כזה להיות בבחי' רצוא בלא שוב וכמ"ש בקרבנם לפני ה' כו' שקרבו מעצמם ומרצונם כו', אבל ענין מיתת נשיקה הוא שנותנין כן מלמעלה כו'). וכמו"כ יהי' לעתיד בתענוג הנשמות גם בבחי' התענוג הפשוט הבלתי מורגש כו', וכידוע דלעתיד יהיו ב' מדרי' הא' בחי' סעודת לוי'תן ושור הבר כו' שזהו בחי' העונג הפשוט הבא במורגש כו', והב' מה שעוה"ב אין בו אכורש כו', והוא בחי' התענוג הפשוט הבלתי מורגש והוא גילוי בחי' מקיף דיחידה עצמו כמו שהוא למעלה מגדר התיישבות לגמרי כו', ולמעלה הוא בחי' פנימיות עתיק שזהו בחי' פנימיות ועצמות א"ס שמובדל לגמרי מבחי' הפנימי כו', ועדין ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו, לפניו דוקא בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו' (וי"ל דיחינו מיומים הוא בחי' מקיף דחי' ובחי' התענוג הפשוט הבא במורגש כו' וביום השלישי כו' הוא בחי' תענוג הבלתי מורגש כו'). והנה באמת גם בחי' התענוג הפשוט הבלתי מורגש גם הוא מאיר בבחי' פנימי, ומה שנק' תענוג הבלתי מורגש אין הכוונה שאינו מורגש כלל בפנימיות, אלא שאינו מתיישב בהם ולכן אינו פועל בהם הריבוי וההגדלה מפני שמובדל בערך מהם ואדרבה פועל עליית והסתלקות הכחות כו', אבל מ"מ ה"ה נרגש בהכחות, והראי' שהרי פועל בהם העלי' וההסתלקות כו', וענין הסילוק בהכחות אין זה רק מפני שמאיר עליהם אור גדול ומשו"ז מסתלקים כו', היינו שמאיר עליהם בדרך מקיף בלבד בלתי הרגשה כלל בפנימיות כו', אין הענין כן בגילוי התענוג כ"א מפני שהתענוג נרגש בהם בפנימיות ולהיות שא"א להתיישב לכן נעשים בבחי' הסתלקות ובבחי' או"ח כו', וכמו בעבודה באהבה בתענוגים ורי גם במדרי' היותר נעלה בזה הרי נרגש התענוג האלקי בהכחות כו', וכמו בתענוג בקול שיר חמרה שיכול להיות עוצם התענוג כ"כ עד כלות הנפש ממש, הרי אנו רואין בחוש שהתענוג הוא נרגש בפנימי ומפני שהכחות פנימיים אי' לקבל עונג כזה משו"ז נעשה כלות הנפש כו', וכמ"ש במ"א ההפרש בין תענוג דראי' לתענוג דשמיעה בגשמיות דבראי' הגשמיות לא יהי' בזה כלות הנפש ממש מפני שהוא בבחי' מקיף לבד (והיינו בראי' גשמיות דוקא משא"כ בראי' רוחניות כו') ובתענוג דשמיעה יכול להיות כלות נפש כמו בשמיעת קול שיר חמרה כו', והיינו מפני שנכנס בפנימיות כו', וכמו"כ באהבה בתענוגים הנה התענוג הוא נרגש בפנימי כו', והעיקר הוא נרגש בכח השכל דוקא אלא שהוא בבחי' פנימיות החכ' שלמעלה מהשגה לגמרי כו', דהנה ידוע דשכל יש לו שייכות לתענוג דמשו"ז נק' שכל בשם טעם, דבטעם יש ב' פ"י, א' מל' טעם חכמה כמו מטעם המלך חקיניו, הב' ל' טעם ותענוג כמו טעמו וראו כי טוב ה' כו', והיינו לפי שטעם ושכל זהו ג"כ מבחי' טעם ותענוג כו', דהו' שמשכיל בכח שכלו באופן כך וכך דוקא זהו מפני שכח התענוג שבנפשו הוא באופן כזה דוקא ולכן הוא משכיל כן בכח חכמתו כו', ולכן אנו מוצאים שכללות התענוג בנפש תלוי בשכל דוקא, וכמו שאנו רואין שאדם מתענג מדבר שנעשה ע"פ חיוב שכלו דוקא, אבל אם אינו ע"פ שכלו אינו מתענג מזה כו'.

וכמו הבונה בית הנה לאחר שנבנה הבית ונכנס לדור בה הוא מתענג מאד
 בנפשו מן הבית והתענוג הוא תענוג עצמי מעצם נפשו וכמו שרואין בחוש
 דבבנין בית יש בזה תענוג גדול מאד בנפש יותר באין ערוך מכמו בשארי
 דברים, וי"ל מפני שזה נוגע בכללות האדם שלו וכמאזו"ל (יבמות דס"ג א')
 כל אדם שאין לו קרקע אינו אדם כו', והכוונה קרקע לבנות עלי' דירה כמיש
 התוס' שם ד"ה אין לך אומנות כו', ולכן התענוג בזה הוא תענוג עצמי ממש
 כו', ומ"מ דוקא כשהבית נבנה כפי גזירת חכמתו או מתענג ממנה ובא"ל אינו
 מתענג כלל כו', הרי להתענוג העצמי תלוי בחכמה כו', והיינו שכח החכ'
 שרשו הוא מן התענוג ומה שחייב חכמתו בהבית הוא שיהי' כך וכך זהו מפני
 שתענוג נפשו בעצמה בעצם ענין הבית הוא באופן כזה דוקא כו', נמצא שכח
 החכ' יש לו שייכות לתענוג כו', ולזאת גם בחי' התענוג הפשוט דמקיף דיחידה
 עצמה כאהבה בתענוגים נרגש הוא בבחי' פנימיות כח החכ' כו', דאמיתיות
 בחי' המקיף העצמי כמו שהוא למעלה מהכחות שאינו נרגש כלל בפנימיות
 הוא בתשובה דוקא, והיינו בהתפעלות הנפש מן ההיפך דוקא, וכמו מן המיצר
 קראתי י"ה דהקריאה מן המיצר דחטאים ועוונות וכו"כ מריחוק נפשו מאלקות
 כאשר נוגע לו הענין בעומק פנימיות נפשו שניחז בכל עצמותו ממש מזה כו',
 הנה התפעלות הזאת היא בבחי' מקיף לגמרי שאינו נרגש כלל בפנימיות כו',
 דזהו ההפך בכלל בין עבודת הצדיקים להעבודה דבעי"ת, דבעבודת הצדיקי'
 גם המדרי' היותר נעלה כמו באהבה בתענוגי' הכל הוא בבחי' סדר והדרגה
 כידוע, והיינו מפני שיש לזה אחיזה קצת בפנימיות כו', ועבודת הבעי"ת הוא
 בלי סדר והדרגה והיינו שהיא העבודה בבחי' המקיפי' שבנפש כו' דבתשובה
 אמיתית בבחי' מקיף דיחידה הוא למעלה מבחי' פנימי לגמרי שאינו נרגש
 בפנימי כלל וכלל כו', והוא ג"כ ענין אר"י ואר"ח דעבודת הצדיקים הוא בבחי'
 אר"י מלמעלמ"ט דוקא, והיינו שיהי' נרגש דוקא כו' (עם זאל דער הערט ווערין
 דוקא כו'), וזהו שכל חפצם הוא בבחי' גילוי אור דוקא כו', וגם הרצוא הוא
 בשביל השוב דוקא כו' דמאחר שעבודתם הוא מצד הנפש לא מצד המנגד
 כו', והיינו מצד השכל וההשגה כו', וממילא בכל המדרי' גם בהמדרי' היותר
 נעלים שלמעלה מעלה מבחי' שכל והשגה יש בהם מ"מ מבחי' השכל והחכ'
 (וכמ"ש במ"א בהתפרש בין אדם לבהמה דיתרון האדם הוא בשכל דגם ברעו"ד
 יש בזה בחי' חכ' כו' ומשו"ז מוח שליט על הלב גם על פנימיות הלב כו')
 ולכן גם בחי' האהבה בתענוגים בבחי' מקיף דיחידה הוא בבחי' הרגש בכח
 החכ' כו', אבל בעי"ת כל עבודתם הוא בבחי' אר"ח מלמטלמ"ע ואינו חפץ
 בשום גילוי אור כלל כו', כי כל התעוררות עבודתו הוא מצד המנגד דוקא
 היינו מן המיצר והמרידות על הריחוק דוקא כו' וכל חפצו ורצונו הוא לצאת
 דוקא ולהשליך חיוו מנגד בבחי' הפקירות דוקא מפני הצער ויגון נפשו מאד
 מהריחוק כו', ולכן בזה הוא בבחי' מקיף שאינו נרגש בפנימי כו', ומשו"ז
 בעי"ת דוקא משכין לי' בחילא יתיר היינו מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כמו
 שהוא בעצמותו ממש כו' כמשי"ת בעזה"י, ונמצא בכ"ז מובן דגם בחי' מקיף
 דיחידה שהוא בחי' תענוג העצמי ג"ז מאיר בבחי' פנימי אלא שהוא בבחי'
 פנימיות כח החכ' שלמעלה מהשגה כו', דכמ"כ הוא למעלה דפנימיות אבא

הוא פנימיות עתיק ממש הרי דבכחי' חכ' יש בזה מבחי' פנימיות עתיק ממש כו', ובחי' פנימיות עתיק הוא בחי' הפנימיות לעצמות דא"ס שמובדל לגמרי מגדר פנימי ומ"מ הוא מאיר בבחי' פנימיות אבא כו', והיוצא מכ"ז הוא דגם בחי' מ"ם דצלם שהוא בחי' מקיף דיחידה ממש ה"ה מאיר בבחי' פנימי כו', ובחי' ומדריגה זו י"ל שזהו בחי' חי בעצם היינו בחי' עצם הנפש ממש, אלא שבחי' העצם כמו שהוא למעלה מבחי' המשכה אינו שייך לומר ע"ז איש חי כו' כנ"ל כ"א על בחי' המקיף דיחידה כמו שמאיר בבחי' פנימיות החכ' כו', וזהו הנק' איש חי חי בעצם היינו בעבודת עצם הנשמה שהוא בחי' אהבה בתענוגים כו'.

ומעתה צ"ל ענין השבועה למעלה שהיא חי הוי', דהנה ההפרש בין חי בפתח לחי בצירי ע"פ קבלה הוא דחי בצירי הוא ביסוד וחי בפתח בבניה, וגם היסוד נק' חי בפתח והיינו כשמקבל מבינה וזהו חי עולמים היינו כשמקבל מבינה ומשפיע במל', וזהו ג"כ ענין השבועה חי הוי' היינו שהשפע מתאור הבינה נמשך ע"י היסוד למל' כנ"ל בשם הפרד"ס, והענין הוא כמ"ש בפרדס שעה"כ ערך חיים ובמא"א מע' ח' אות כ' שהמוחין נק' חיים וכ"ה בת"ז בכ"מ דחור"ב נק' חיים וכמ"ש והחכ' תחי' ובינה נק' אלקים חיים כו' כידוע, ולפמשנת"ל דענין חי הוא בחי' חי בעצם צ"ל כמו"כ מה שהמוחין נק' חיים היינו בחי' חי בעצם כו' (ועמ"ש הפרדס שם בשם ס' שערי צדק). ולהבין זה צלה"ק תחלה, דהנה ידוע דאצי' בכלל הוא ממוצע בין א"ס המאציל אל הנבראים, תכלית הכוונה הי' בבריאת התהוות עולמות ב"ע דוקא וכמא' נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שזהו הכוונה הפנימיות בבריאת העולמות כו' ובשביל זה הי' הרצון בעולמות תחתונים דוקא בכדי שיושלם הכוונה הפנימית הנ"ל, וזהו שאמרז"ל ע"פ שוקיו עמודי שש שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו, עמודי שש שנברא לששה ימים, והיינו התהוות עולמות ב"ע שנבראו ע"י המדות עליונים ובפרט עוה"ז הגשמי שנברא בשימ"ב כו' שיש בזה רצון ותשוקה, וידוע דתשוקה היא רצון שיש בו עונג גדול כו', והיינו בחי' התענוג בהמשכת אלקות למטה ע"י קיום תר"מ וכמא' במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים היינו שעלה לפניו שיהיו צדיקים שיקימו תר"מ בשביל זה נתעורר ברצון כבי' לברוא את העולם כו', וע"י קיום המצות בפועל למטה ממשיכים גילוי בחי' התענוג שהיא הכוונה פנימיות בהבריאה כו', ובכדי שיתהוו עולמות הנבראי' מאא"ס ב"ה שאינו בערך כלל וכלל כו', וידוע דהתהוות היש הוא מבחי' א"ס הסוכ"ע דוקא דקמי' גשמיות ורוחניות שוין ולזאת כל יכול הוא להיות גם מציאת הגשמי, דבחי' ממכ"ע להיות שהוא בחי' אור מצומצם שנתצמצם רק לפ"ע העולמות לכן מבחי' זו א"א להיות כ"א בחי' השתל' ער"ע שהן בערך זל"ז והיינו הכל במדרי' הרוחניות דוקא, ואמ"י אם יהי' ריבוי רבבות השתל'

מ"מ לא יהי' מזה מציאת גשמי כ"א בחי' רוחני לבד כו', אבל להיות התהוות הגשמי הוא מבחי' עצמות א"ס דוקא שלמעלה מהשתל' שהוא בלתי בע"ג ותכלית ולזאת משם דוקא נמשך התהוות הגשמיות וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה בחי' חפץ דוקא שהוא בחי' פנימיות הרצון משם נמשך להיות בחי' עשי' גשמיות כו', והו' מ"ש בס"י געוץ תחלתו בסופן, דבסופן דוקא דהיינו כשצ"ל התהוות הגשמיות שהוא למטה הרבה מהרוחניות שם דוקא געוץ תחלתו היינו בחי' עצמות א"ס כו', והוא בבחי' מל' שמהווה עולמות בי"ע בזה דוקא יש כח נעיצת התחלה כו', כי אף שבבי"ע גופא נמשך בבחי' סדר השתל' היינו כשכבר נתהווה עולם הבריאה אזי נמשך ממנו בסדר השתל', אבל להיות התהוות עולם הבריאה הוא בריאה יש מאין מבחי' מל' דאצי' ע"י שנעוץ בה מתחלתו מבחי' הכתר כו', וי"ל דהיינו גם בבחי' החיות דבי"ע שהוא בבחי' השתל' עו"ע בבי"ע גופא כו', מ"מ ראשית התהוותו הוא בבחי' יש מאין דגם החיות דבי"ע הוא בבחי' יש לגבי למעלה ממנו כו' וכמ"ש בבה"ז פ' פנחס על מאה"ז ע"פ ובחדש הראשון, שגם החיות דמלאכים הוא נברא ולא בורא כו', וי"ל דזהו כמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיהי חד, דגם הנ"ר דכלים דבי"ע הוא בחי' יש נברא כו', וכ"ש בחי' החיות דמלאכים שנתהוו ע"י יחוד ז' וי"ג דבי"ע כו', וי"ל דקאי ג"כ על בחי' אור הנשמה דבי"ע שהיא מבחי' הכלים דאצי' שנק' יש מאין לפי שנמשך ע"י הפרסא שנתחדש האור בבריאה ע"י דבר אחר שהוא הפרסא כו', ומשו"ז נק' אור של תולדה כו' כמ"ש בתרא פ' וירא ד"ה פתח אלי' יעו"ש, ובבי"ע גופא הוא בבחי' השתל' כו', אמנם גם על עצם המציאות דבי"ע י"ל שהוא בבי"ע בבחי' השתל' וכמ"ש במ"א שיש ג' בחי' חומר צורה ותיקון שהן בבחי' השתל' זמ"ז כו', ומבואר במ"א די"ל שגם בבחי' היש מתחלת התהוותו עד גמר תיקונו יש ג' מדרי' אלו, עמ"ש בזה באורך בד"ה ציון במשפט תפדה רס"ב, וכמ"ש הרמב"ן בפסוק בראשית בענין בריאה יצי' עשי' די"ל דכמו"כ הוא בג' עולמות בי"ע שהן ג' מדרי' הנ"ל דזהו בחי' השתל' (בד"ה ואתה הרם את מטך מבו' דג' בחי' הנ"ל הן בע"ס דבי"ע, אמנם לפי * הביאור שם מענין חומר ההיולי המבואר ברמב"ן י"ל לכאור' כמו"כ גם על העולמות בי"ע מבריאה עד עשי' הרוחניות, ומ"ש אף עשיתיו הפסיק הענין היינו עשי' הגשמיות כו' כן י"ל בד"א), אך זהו בעולמות בי"ע הרוחניים, אבל עולם העשי' הגשמיות בחי' יש גשמי ממש הוא בבחי' יש מאין כמו תחלת התהוות עולם הבריאה ועוד יותר מזה כו' (וצ"ל ההפרש בין ענין בריאה יש מאין בהחיות דבי"ע ובין יש מאין דעולמות בי"ע הוא דהאור והחיות הוא ע"י פרסא לבד שהמקור מתלבש בהפרסא כו' כמ"ש בתרא בד"ה הנ"ל, אבל התהוות העולמות הוא מהצמצום כו', ולא כמו האורות שהן ג"כ ע"י הצמצום כו' כמ"ש, דזהו רק ע"י הקדמת הצמצום תחלה, אבל המשכת האור הוא ע"י שהמשיך מן אוא"ס קו א' כו', ועמ"ש מזה בד"ה תקעו תרס"א, משא"כ התהוות העולמות הוא מן הצמצום עצמו כו' כמ"ש בע"ח), ונמצא בכדי שיתהווה מציאות היש דעולמות בי"ע עד התהוות עוה"ז הגשמי

הוא בדרך בריאה יש מאין היינו התהוות בדרך אין ערוך דוקא, והתהוות כזאת בהכרח שיהי' דוקא מבחי' אוא"ס הסוכ"ע היינו מבחי' עצמות אוא"ס דמשם דוקא התהוות בדרך אין ערוך כו'. אמנם בכדי שמעצמות אוא"ס הבלי גבול יהי' התהוות עולמות ונבראים כע"ג צ"ל ע"י אמצעית עולם האצ"י כו', הגם דמאחר שהתהוות היא בבחי' אין ערוך א"כ מה צריכים ממוצע, דממוצע שייך רק בהשפעה והמשכה שבבחי' ערך וכמו במשפיע ומקבל שהן בערך זל"ו, שהמשפיע צמצם אור השפעתו לפ"ע המקבל ומ"מ אינו יכול לקבל ההשפעה מהמשפיע עצמו כ"א ע"י ממוצע שהוא המתורגמן שע"ז נעשה ההשפעה בערך המקבל ממש כו' כמ"ש במ"א. וכ"ז הוא בהשפעה שבבחי' ערך דוקא דהיינו בהשתל' עו"ע, אבל בהתהוות יש מאין שהיא בדרך אין ערוך מן העצמות מה שייך בזה ממוצע מהו הצורך בהממוצע ומה יוסיף הממוצע מאחר שהוא בדרך אין ערוך כו'. אך הענין הוא דבענין התהוות הגם שהוא בדרך אין ערוך דהיינו בבחי' ריחוק דוקא מ"מ צ"ל המשכה בבחי' קירוב ג"כ, הענין הוא דהנה ידוע דבבחי' מל' דאצ"י שמהוה עולמות ב"ע יש ב' מדרי' וכמ"ש ארוממך אלקי המלך ואברכה שמך כו', פי' ארוממך אלקי הוא בחי' הרוממות דבחי' מל' שע"ז נעשה בבחי' אלקי המלך, דפי' אלקי הוא ל' כח ויכולת והיינו כח התהוות מה שמל' מהוה העולמות מאין ליש שזוהו דוקא ע"י הרוממות וההתנשאו' דמל'. ובוה חלק מדת המל' מכל המדות דכל המדות הן בבחי' השפעה בקירוב וכמו מדת החדס והאהבה שההשפעה הנשפע מחמתם היא בבחי' קירוב, וכמו מי שהוא חסדן בטבע ה"ה מלביש ומכניס א"ע בזולתו לידע מה שחסר לחבירו ולידע פרטי עניני תהלוכותיו במה ואיך שיכול לעזור לו, ומרגיש מאד חסדן זולתו דמשו"ז נתעורר להטיב חסדו עמו, שכ"ז מצד הקירוב שמתקרב לידע החסדן שלו ולהרגיש אותו כו', וכמ"כ לשער באיזה אופן ישפיע חסדו אליו באופן שיהי' בערכו וכפי הצריך לו כו', וכן גוף ההשפעה ה"ז בבחי' קירוב שמשפיע לו מהות דבר מה ובפרט בענין המפייסו שזוהו השפעה מהכחות שלו שבזה מגביה אותו משפלותו ומטיב לבו בזה כו', שכ"ז הו"ע הקירוב כו', וכמ"כ יובן למעלה שהשפעת החדס הוא השפעה בקירוב וכמ"א מכלכל חיים בחדס שע"י מדת החדס הוא מכלכל חיים שנמשך גוף הארה ממש ממדת החדס כו', וכן גם מדת הגבו' היא ג"כ השפעה בקירוב שהיא בחי' תגבורת החיות וכמו גבורת גשמים וכמו הדם הוא הנפש שהדם הוא בחי' גבורה והוא עיקר החיות בבחי' חיות פנימי הוה בקירוב כו', ולמעלה ג"כ הוא מש"א בש"ע אתה גבור כו' מחי' מתים שתחיית המתים נמשך מבחי' הגבורה וה"ז השפעה בקירוב שהרי ע"ז יחי' האדם שכבר מת כו', וכן אפי' בחי' החכ' היא ג"כ השפעה בקירוב דעצם ההשפעה ה"ה גוף הארה משכל המשפיע שנשפע אל המקבל, והוא ע"י קירוב המשפיע אל המקבל להיות בערכו ולהשפיע לו אור שכל שבערך המקבל כו', וגם יש בזה התקשרות המשפיע אל המקבל שיש לו אהבה וחשק בהמקבל ובההשפעה אליו וחושק מאד שייבין המקבל שע"ז מתרבה ומתגדל ההשפעה אצל המשפיע וגם המקבל מקבל או בטוב יותר כו' כמ"ש באגה"ק סי' ט"ו ד"ה להבין משל ומליצה, וכאשר אנו רואין בחוש דמי שרבו מטביר לו פנים הוא מקבל ההשפעה בטוב מכמו שאין רבו

מסביר לו פנים הרי מי שהרב בקירוב יותר אליו פועל בו השפע יותר כו'. משא"כ במדת המל' אינו כן שעיקר ענין מדת המל' הוא בבחי' רוממות והתנשאות דוקא שע"י שהוא מובדל ומרומם ומנושא מן האנשים עי"ז הוא חיזוק המלוכה דוקא. ואנו מצווים בזה לרומם את המלך ולהבדילו להיות מופרש וכמארז"ל אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על כסאו כו' ואין רואין אותו כשהוא ערום כו'. כי כל עיקר ענין המלוכה היא היראה ואימת המלך וכמא' שום תשים עליך מלך שיהי' מוראו עליך. זה נעשה ע"י הרוממות וההתנשאות דוקא דכל שהוא מרומם ומנושא ביותר תפול אימתו ופחדו על העם ביותר כו'. וכמו"כ הוא במדת המל' שהוא בבחי' התנשאות דוקא וכמא' המלך המרומם לבדו שהוא בבחי' רוממות והתנשאות דוקא וכמ"ש והים עומד עליהם מלמעלה דעומד עליהם אבל מלמעלה דוקא בבחי' מקיף והוא בחי' השפעה בריחוק כו'. והיינו לפי שהמל' מהווה עולמות מאין ליש דהתהוות זאת היא בדרך אין ערוך דוקא והיינו ע"י השפעה בריחוק דוקא כנ"ל (ומ"מ מה שנת"ל בענין השפעה בקירוב מה שהמשפיע משער באיזה אופן ישפיע חסדו אליו יש ענין זה גם בהשפעה בריחוק והוא ההשערה בכח איך שעתיד להיות שזהו ההשערה על גוף מציאת העולמות והנבראים באיזה אופן יהיו כו'. וי"ל דכ"ז הוא ההשערה באיזה אופן יהי' הריחוק מהם בכדי שיתהוו באופן כזה כפי שעלה ברצונו ית', דהנה כללות ההתנשאות הזאת היא בבחי' ההתנשאות על העולמות ולא בבחי' התנשאות עצמי כמו שמנושא מצ"ע שאינו שייך לעולמות כלל אלא שהוא ההתנשאות מן העולמות לבד כו' שיש איזה קצת שייכות כו'. ולכן שייך בזה השערה כבי' באיזה אופן תהי' ההתנשאות לפ"ע העולמות בכדי שיהיו העולמות כך וכך כו'. ויש בהשערה זאת ענין והשערה של העולמות באיזה אופן יאיר בהם האור כו' וכמו השערת המשפיע בחושי המקבל מה שיכול לקבל ולפ"ע זה משפיע לו כו'. שזהו בבחי' השפעה בקירוב כו'. אמנם ההשערה על עצם גוף העולמות י"ל שההשערה היא באופן הריחוק ההתנשאות מהם כו') וזהו ארוממך אלקי המלך כו'. אמנם יש ג"כ השפעה בקירוב בבחי' מל' שזהו מ"ש ואברכה שמך כו'. והו"ע מ"ש בדבר ה' שמים נעשו בחי' דבור העליון שמתלבש בכל נברא להותו ולהחיותו וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים. וכמו"כ הוא בכל הנבראים והן האותיות דע"מ שמתלבשים בכל נברא כו'. ומזה נמשך גילוי אלקות בעולמות וכמו הגילויים דבג"ע דנשמות יושבין ונהנים מזיו השכינה שהוא גילוי אור מבחי' מל'. וכמו"כ מזון המלאכים שהוא ההשפעה שנמשך להם בבחי' גילוי בהשגתם שזה נעשה להם בבחי' מזון כו' כמ"ש במ"א. וכן הוא בכל הנבראים שבכא"א יש אור וחיות אלקי ומרגישים את האלקות שבהם כו' אלא שהוא בבחי' ידיעת המציאות לבד כו'. ולמטה בעוה"ז מצד ריבוי התעלמות וההסתרים יכול להיות שאינו מרגיש שזה אלקות. אבל מ"מ ה"ה מרגיש שיש בו חיות שכ"ז הוא בבחי' השפעה בקירוב כו'. וכשם שהוא בבחי' מל' דאצי' לגבי עולמות בי"ע כמו"כ הוא בכללות ההתהוות בבחי' מל' דא"ס שיש בבחי' מל' דא"ס ג"כ ב' מיני השפעות הנ"ל. הא' בחי' השפעה בריחוק שהוא בחי' רוממות והתנשאות דאוא"ס איך שהוא מובדל מן העולמות שמה נתהווה מציאות היש דעולמות כו'. וזהו מה שהתהוות הכלים הן מהרשימה.

דהנה הרשימה זהו רושם מהאוא"ס שלפני הצמצום, וידוע דהאוא"ס שלפני הצמצום הוא שאינו בערך העולמות שהרי הי' צ"ל בו הצמצום כו', והרושם מהאור הוא בהרשימה היינו בהאותיות שזהו"ע הרשימה שהיא בחי' אותיות שבצמצום דבתחלה הי' האור מאיר בגילוי ע"י האותיות וע"י הצמצום נתעלם האור אבל נשאר בהאותיות שנושאים בהם את האור אלא שהוא בהעלם כו' וכמו עד"מ מי שאומר אותיות ואינו מבין השכל שבהם שהוא בהעלם מאתו, ומ"מ ישנו בבחי' מקיף שהרי בהאותיות יש בהם השכל כו', ואור מקיף דרשימה הוא שרש התהוות הכלים והעולמות כו', ואח"כ נמשך הקו שהוא ג"כ מבחי' מל' דא"ס אלא שהוא להאיר בגילוי בעולמות, היינו ע"י שבא דרך הצמצום שנמשך בבחי' קו דק ומצומצם להיות בבחי' מדה וגבול לפ"ע העולמות שד"ע השפעה בקירוב כו', הטעם שצ"ל בחי' השפעה בקירוב יש בזה כמה ענינים, הא' בכדי שיהי' בחי' גילוי אלקות בעולמות ונבראים והיינו שיהי' בהם חיות מורגש בגילוי כו', דמצד בחי' סוכ"ע ה"ה בהעלם ואינו נרגש בנבראים כו', וצריך שיהי' בהם חיות בגילוי דכל עבודת הנבראים וכל העליות שבהם הכל הוא בהכח האלקי שמאיר בהם בגילוי דבזה דוקא שייך השגה והרגשה ועליות מדרגא לדרגא כו', ואח"כ בתכלית העבודה יכול להיות עלי' שעולים בדרגא עד שגם בחי' אור הסוכ"ע יאיר בהם בגילוי כו', אבל זהו ע"י העבודה תחלה בבחי' האור דממכ"ע דלולא זאת לא היו יודעים ומשיגים כלל ענין האלקות ולא הי' בהם ענין העבודה כלל כו', ובשביל זה צ"ל בחי' השפעה בקירוב כו', ועוד בכדי שיהי' התחלקות בעולמות, כי מצד בחי' סוכ"ע הרי הי' הכל שוים ולא הי' בהם חילוקי מדריגות כלל, וכונת המאציל הוא שיהי' בבחי' התחלקות ובבחי' מעלה ומטה כו' (ועמ"ש במב"ש שער א' פ"ב), וזהו ריבוי המדרי' שיש בסדר השתל' שכל עולם מחולק מהעולם שלמטה ממנו וכמו עולמות הא"ס שלפני האצ"י ועולם האצ"י תולמות בי"ע, ובכל עולם יש ג"כ כמה מדרי' בהע"ס שבו ובפרטי המדרי' שבו זה עליון וזה תחתון כו', שעו"ג מה רבו מעשיך ה' דפי' מה רבו אין הכוונה על הריבוי מיני נבראים לבד כ"א על הריבוי מדרי' שיש בכל נברא ונברא, וכמו אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו' וגבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם כו', וכן כד קארי תרנגולתא מברך הנותן לשכוי בינה וידוע דשייכות התרנגול שלמטה לבניה הוא כי שרשו למעלה מלאך גבריאל בעולם הבריאה ושרש שרשו הוא מה"ג דאימא שיש בזה ריבוי השתל' מדריגות מדרי' אחד מדרי' עד שמה"ג דאימא נמשך להיות תרנגול שלמטה כו', וכמו"כ בכל הנבראים כו', דכך היתה כוונת המאציל שיהי' דוקא בבחי' ריבוי התחלקות מדרי' כו', ומבחי' ההשפעה בריחוק דבחי' סוכ"ע לא הי' באופן כזה כ"א היו כולם שוים כו', כ"א ריבוי ההתחלקות נעשה מבחי' השפעה בקירוב שיש חילוקים באופן הגילוי, דכשמאיר גילוי אור יותר הוא בבחי' מעלה וכל מה שיורד ומתצמצם האור הוא בחי' מטה כו', וזהו ג"כ שרש ענין ב' ההשגחות שיש השגחה דבחי' סוכ"ע והשגחה דבחי' ממכ"ע, דהנה אה"ע חולקים על ענין ההשגחה ואומרים שהוא השפלה וירידה לגבי' להשגית על עלולים התחתונים ואו' רם על כל גוים ה' על השמים כבודו דעל השמים דהיינו

עלולים הרוחניים המה בערך להשגיח עליהם אבל להשגיח על עלולים התחתונים ה"ז השפלה כ"א עוב ה' את הארץ כ"ו והאמת אינו כן והמגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים דכשם שמשגיח בשמים כן הוא משגיח בארץ למטה על כל פרט ופרט כ"ו, ושרש טעותם הוא בב' דברים, הא' שהמה חושבים אשר ההתהוות הוא בדרך השתל' ע"ע לבד, והנה בע"ע הרי יש שינוי והתפעלות בהעילה ע"י מציאות העלול ואינו דומה קודם שנמצא העלול מאתו לאח"כ, וכמו במשפיע ומקבל הרי בהכרח שהמשפיע יעלים את האור השכל כמו שהוא לעצמו ויהי' אור מצומצם לפ"ע המקבל לבד כ"ו, וכמו"כ בשכל ומדות הנה השכל קודם שמתלבש במדה פרטיות יכול להיות משכל א' שני מדות הפכים וכמו הטעם בחיוב המבול ה' מפני שיצר מחשבות לבו כ"ו, ואח"כ זה הטעם עצמו חייב שלא יהי' מבול כי יצר לב האדם כ"ו, וכאשר מתלבש השכל במדה פרטיות הרי מצומצם השכל לפי מדה זו דוקא כ"ו, נמצא דע"י העלול געשה שינוי בהעילה והיינו לפי שהעילה מתלבשת בהעלול לכן משתנה לפי אופן העלול כ"ו, ומפני שהוא בבחי' התלבשות בהעלול לכן העלול הוא לפ"ע העילה והיינו שא"א שיתלבש וימציא רק עלול שלפי ערכו דוקא כי א"א שילבש א"ע בדבר שרועק ערכו הרבה מאתו, וכמו שתכם גדול א"א לו ללמוד עם תינוק קטן לפי שא"א לו לצמצם א"ע ולהלביש א"ע בחושי התינוק כ"ו, וזהו שלפי סברתם שחושבים שהוא בדרך ע"ע לכן א"א להיות ההשגחה כ"א בעלולים שבערך אבל לא בעלולים התחתונים כ"ו, אבל באמת טועים בזה וההתהוות א"א להיות בדרך ע"ע שהי' מזה רק מציאות הרוחני לא מציאות הגשמי, ובכדי שהי' מציאות הגשמי הוא בדרך בריאה יש מאין שהוא בדרך אין ערוך דוקא כ"ו, וכשם שההתהוות היא בדרך אין ערוך כמו"כ ההשגחה עליהם הוא בדרך אין ערוך שמשגיח באמת על כל פרט ופרט מהעלולים התחתונים אפי' בנברא היותר תחתון אלא שהוא בדרך אין ערוך היינו שלא בדרך התלבשות בהם, דכמו שגוף ההתהוות אינו בדרך התלבשות בהנבראים שאו לא היו מציאות נבראים גשמיים כ"א היו בערך האור כמו ע"ע כנ"ל, אלא ההשגחה הי' בבחי' הבדלה דוקא שהוא בבחי' ריחוק כ"ו, כנ"ל, כמו"כ ההשגחה עליהם הוא ג"כ בבחי' הבדלה וריחוק מהם כ"ו, אלא דהשגחה זו היא בבחי' השגחה כללית היינו לכולם בשהו ועש"ז נק' השגחה כללית דאם היות שמשגיח על כל פרט ופרט דוקא וכמו צופה ומביט עד סוף כל הדורות על כל דור ודור בפרט דוקא אלא שכולם נסקרים בסקירה אחת בשהו כ"ו, אמנם יש עוד השגחה ב' היא השגחה דבחי' ממכ"ע דבבחי' זו יש מדרי' חלוקות ואין ההשגחה בכלם בשהו, דהנה ההשגחה הוא החיות דמה שמשגיח על כל נברא זהו חיותו של הנברא (וכמ"ש בסש"ב פמ"ח), ויש בזה ב' מדרי', הא' בבחי' חיות כללי והוא בחי' ההשגחה דסוכ"ע שהיא בבחי' גלוי וידוע לבד בבחי' ריחוק והבדלה וממילא היא בכלם בשהו כ"ו, כנ"ל, ויש בחי' חיות פרטי שהוא בבחי' יודע בבחי' התלבשות שבוה יש חילוקי מדרי' שאינו דומה ההשגחה בעולמות עליונים שהוא בבחי' גילוי יותר להשגחה בעולמות התחתונים שהוא בבחי' הסתר והעלם וגמשך האור האלקי ע"י כמה ממוצעים עד שנמשך למטה בנבראים שלמטה, ובוה מחולקים נשיי שעליהם

ההשגחה מש' הוי' עצמו דוקא. כי השגחה זו היא לפ"ע הנברא היינו לפ"ע מה שהוא כלי לקבל האור, ולזאת נש"י שהם עם קרובו לגבי ש' הוי' כמ"ש במ"א, לכן אינם נתונים תחת שום שר וממוצע כ"א ההשגחה עליהם הוא מש' הוי' עצמו כו' (ועמ"ש בדרך חיים שעה"ת פ"ט), ונמצא בהשגחה זאת חלוק בין שמים וארץ בכלל ובין בכל נברא בפרט כו', אמנם בזה הסעות הב' שלהם שהמה חושבים שההשגחה וההשפעה היא ממוצעים עצמם ח"ו, ואינו כן שזהו מהאור האלקי שנמשך ע"י הממוצעים הרבים כו', להיות שזהו מה שההשפעה היא בבחי' קירוב והיינו שהוא מתמצמם לפי ערך העולם ומשו"ז מתלבש האור והחיות האלקי בריבוי הממוצעים בכדי שיהי' לפ"ע הנבראים שיהי' באפשר להיות להם בבחי' חיות לפי ערכם (ועמ"ש במ"א בענין וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, ועמ"ש בד"ה וידעת היום רנ"ז), והממוצעים עצמן אין בהם ממש כלל דההשגחה והחיות הוא מהאור האלקי שנמשך ע"י הוא מבחי' ההשפעה בקירוב שלפ"ע העולמות כו', והנה גם לצורך פעולת כח הסוכב צ"ל בחי' השפעה בקירוב, דהנה מה שאז"ס הסוכ"ע מהווה את הנבראים וגם מחי' אותם כנ"ל בהכרח שזהו ע"י המשכת בחי' הסוכב כי כל פעולה בהכרח שתהי' ע"י המשכת והתגלות הפועל לפעול והר"ע הארת המקיף מה שאז"ס מקיף את הנבראים כולם ברצונו וידיעתו כו' שמוזה נהוהו וזה חיותם כו', אלא שבהנבראי' אין האור נרגש בגילוי, אבל זהו בחי' המשכה מאז"ס ביה כו', ובכדי שיהי' המשכה זהו ע"י בחי' השפעה בקירוב דבחי' ממכ"ע וכמ"ש בע"ח דהתהוות הכלים הוא ע"י הכאת אור מקיף באז"ס דאם היות שרש התהוותם הוא מהאז"מ מ"מ הוא ע"י אור פנימי דוקא, וזהו מה שבריאת התהוות העולמות ונבראים הוא מע"מ יהי אור יהי רקיץ כו', וע"מ הן בחי' השפעה בקירוב דבחי' מל' כנ"ל ואיך אפשר להיות מזה בריאת התהוות היש שהוא בדרך אין ערוך ובבחי' ריחוק דוקא כנ"ל, וכן כללות התהוות העולמות והכלים הוא ע"י הקו כידוע, הקו הוא בחי' השפעה בקירוב כנ"ל, אלא שבאמת התהוותם הוא מבחי' אור הסוכ"ע אלא שנמשך ע"י האור דממכ"ע דוקא וזהו שרש התהוותם מהע"מ היינו בכח האז"ס הסוכב המהוה ע"י בחי' ממכ"ע כו', ומבואר במ"א המשל ע"ז כמו כח היולי שז"א בעצם כח פשוט שאינו נתפס באיזה מציאת יש ודבר מה אלא שכל הגילויים נמשכים מהכח היולי, וגם לאחר שנמצאים הגילויים בכלל הנה אופני הגילויים והפעולה בהם הכל הוא מהכח היולי, וכמו בבח' השכל והיולי שהוא כח נעלם בלתי נתפס עדיין במציאת דבר חכמה בפרט רק שהוא כח היולי שכל מיני חכמות נמשכים משם והיינו שנמצא מציאת השכל בכללותו או יתחכם באופני החכמות כפי כח היולי שלו, דיש כמה חכמות כמו חכמת התכונה וחכמת הרפואה וחכמת החשבון עד חכמת אלקית, דזה יתחכם בחכמה זאת דוקא ולא באחרת וזה בחכמה זאת דוקא שכ"ז הוא לפי אופן כח היולי שלו כמ"ש במ"א אמנם זהו דוקא לאחר שנתגלה מציאת השכל בכללו או יתחכם לפי אופן כח השכל שלו כו', וכן בכל חכמה בפרט כמו בחכמת התכונה וכדומה שמשכיל ומתחכם בה כח שכלו היולי (ויש בזה ג"כ חילוקים שזה משכיל ומתחכם באופן כזה וזה הוא משכיל ומתחכם באופן כזה כו') הנה זהו דוקא לאחר שילמד את החכמה או ישכיל ויתחכם בה מצד

טיב כח היולי שלו. אבל אם לא ילמוד את החכמה הזאת אז לא ישכיל בה כלל, אם היות שמצד כח ההיולי שלו הוא מסוגל לחכמה זו בפרט מ"מ לא ישכיל בה מאומה אם לא למד אותו כו', והיינו לפי שאינו נמשך מכה ההיולי בעצמו כ"א ע"י אור השכל הגלוי דוקא דכאשר יש אור שכל גלוי בחכמה הזאת ע"י הלימוד אז ישכיל ויתחכם בה בהשכלות עמוקות ובכמה אופנים שונים בכח ומקור השכל ההיולי דוקא כו', ונמצא מובן מזה דכל בחי' התחכמות באיזה חכ' ובאיזה אופן יתחכם תלוי בכח ההיולי דוקא אך זהו דוקא ע"י שיש בחי' אור שכל גלוי דוקא, אבל מהכח ההיולי לבד אינו נמשך שום התחכמות בפרט דטיב כח ההיולי הוא דלכשילמוד יתחכם בהכח ההיולי שלו, והנמשל מזה יובן למעלה דהתהוות הכלים והתהוות הנבראים הוא מבחי' אוא"ס הסובב דוקא, אבל אין אור * נמשך לפעול פעולת ההתהוות כ"א ע"י ממלא דוקא, וזהו דהתהוות הוא מבחי' ממכ"ע בכח אור הסובב שנמשך ע"י כו', ונמצא דגם בשביל פעולת כח הסובב צ"ל בחי' השפעה בקירוב שיהי' לו איזה שייכות אל הנבראים לזוותם כו' (וענין השייכות הוא מה שנמשך להוות ולהחיות את הנבראים אם שהוא בבחי' מקיף כו'), ובפרט בכדי שיהי' גילוי הסובב ממש ע"י עבודה זהו ע"י האור פנימי דוקא, דהגם שיש גילויים מבחי' סובב בדרך דילוג דא"ס, זהו רק גילויים לפי שעה ובד"כ הוא גילוי בבחי' מקיף לבד כו', אבל בכדי שיהי' גילוי בחי' סוכ"ע בבחי' גילוי בפנימיות ממש זהו ע"י ממכ"ע דוקא כו', ואח"כ מובן איך שצריכים ממוצע מאחר שצריך להיות גם בחי' השפעה בקירוב וזהו ג"כ בשביל המשכת הסובב הן בעצם ההתהוות והן בהגילויים כו', וא"כ צריך להיות ממוצע איך ובאופן שיהי' לו איזה שייכות קצת כו', אמנם עדיין צ"ל מה שייך ממוצע בין אוא"ס לעולמות אחרי שאינם בערך זל"ה, דאם היות שלפי משנת"ל צריכים ממוצע, מ"מ אינו מובן איך שייך ממוצע ביניהם וכמו שאינו שייך שום ממוצע בין בלתי בע"ג למה שהוא בגבול כיון שלגבי בלתי גבול שזה אחד עם אלף אלפים כו' א"כ אין שום אמצעי ביניהם אלא או גבול או בלתי בע"ג כו', אך הענין הוא דזהו מה שהממוצע הוא עולם דאצ"י, דהנה ענין ובחי' האצ"י אם היות שנק' ג"כ עולם שיש בו בחי' מציאת חסד וגבו' כו' מצד הכלים שהן בבחי' מדה וגבול כו', וכמ"ש בעה"ק והגבול הנמצא ממנו תחלה הן הכלים דע"ס דאצ"י שהן בבחי' מדות מוגבלות חכ' וחז"ג כו', וגם האורות כשמתלבשים בהכלים ה"ה כפי אופן הכלים כו', מ"מ הרי אצ"י מובדל בערך לגמרי מבי"ע בהו שהוא אלקות ממש גם מצד הכלים, וכידוע דגם הכלים דאצ"י הן בחי' אצ"י לכל הדיעות היינו שהן אלקות ממש כו' כמ"ש במ"א, וכ"ש האור שהוא בחי' אוא"ס ממש, אלא שזהו מה שהאוא"ס בא בבחי' מדה וגבול ע"י הצמצום להיות בערך זה שיאיר בגילוי בעולמות בבחי' אור וחיות פנימי כו', וא"כ על הע"ס דאצ"י שייך לומר שהן ממוצע בין א"ס המאציל אל הנבראים לפי שבבחי' אחת הן דומין בכיכול להמאציל א"ס ב"ה והוא שהן אלקותו ית' ממש, ולא כמו הנבראים שהן בריאה יש מאין משא"כ ע"ס דאצ"י הם אלקות ממש כו'.

אור נמשך : כ"ה בנוכ"ק, ואצ"ל : אור הסובב נמשך.

ואעפ"כ מאחר שהן בבחי' גבול ותכלית אם היות שזהו מה שאלקות עצמו נעשה בבחי' מציאות מוגבל כו' ומה שהוא ית' מצמצם אורו להאיר בבחי' גבול ותכלית כו', וא"כ אין זה כלל בערך הגבול ותכלית דבי"ע. ולכן בחי' בי"ע הנה גם לגבי בחי' היותר תחתונה דאצי' הם באין ערוך כו', ובפרט לפמ"ש במ"א דהגבול דכלים דאצי' הוא רק בחי' כח הגבול שבהעלם והיינו רק כח המגביל שהשפעה וההמשכה יהי' בבחי' גבול, אבל הוא בעצם הוא בחי' בלי גבול כו', מ"מ להיותם בבחי' גבול או כח הגבול באיזה אופן שיהי' כו', וגם מצד האור כיון שהוא מה שמצמצם א"ע בבחי' גבול ותכלית אם היות דלגבי בי"ע הוא בלי גבול ממש מ"מ כיון שלגבי א"ס ב"ה הוא הארה שבבחי' גבול ותכלית כו', הרי מצד זה הן מתדמין לבחי' בי"ע, ולכן נק' ממוצעים בין המאציל א"ס ב"ה לנבראים כו'. והנה ידוע דכל ממוצע צ"ל כלול משני המדרגי, וא"כ הע"ס דאצי' שהן ממוצעים בין אוא"ס המאציל לנבראים צ"ל שיש בהם מבחי' אוא"ס המאציל ומה ששייך לנבראים כו', ובד"פ הוא בחי' ח"ע וח"ת, ובד"כ הן בחי' מחוין חר"ב ובחי' ז"א ומל' דהנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו כו', הענין דהנה בחי' חכמה היא בחי' עליונה שבממוצע וכמ"ש והחכ' מאין תמצא שהחכ' עצמו היא בחי' אין שו"ע תמצא ל' מציאה כו' כמ"ש במ"א, והיינו שזהו בחי' האין דכתר ממש שנמצא בין הנאצלים כו', דו"ע מה שהחכ' נק' מים דכמו המים הן בגוון פשוט ואין בהם שום ציור מיוחד כלל כו', כמו"כ בחי' חכ' היא בבחי' אור פשוט עדין וכמו עצמות אוא"ס שהוא בבחי' פשיטות בתכלית כמו"כ בחי' החכ' הוא ג"כ בבחי' אור פשוט כו', ואם היות שנמצא באצי' מ"מ היו מובדל גם מבחי' אצי' ונק' קדש ושמרתם כו' כי קדש היא קדש מלה בגרמי' שמובדל בערך גם מאצי' וכ"ש מבי"ע כו', והיא בחי' יו"ד דש' הוי' דהיינו שהיא בבחי' נקודה עצמיות למעלה מבחי' התפשטות האור גם באצי' כו', אלא שכל הגילויים נמשכים ממנה, אבל בחי' חכ' עצמה היא למעלה מבחי' התפשטות אור וחיות כו'. והנה בחי' ומדרי' זו י"ל שזהו בחי' עצמות החכ' שהיא בחי' אור פנימי כו', אמנם יש בחכ' גם מבחי' אוא"ס הסובב ממש וכמ"ש במ"א דבחי' אוא"ס הסובב אינו יוכל להתלבש בשום כלי בבחי' אור פנימי כ"א בבחי' החכ' לבדה כו', הרי דבחי' מתלבש בה בחי' אוא"ס הסובב ממש כו', הענין הוא דהנה אי' במדרי' בראשית פ"ד כותי א' שאל את ר"מ אפשר אותו שכתוב בו הלא את השמים ואת הארץ אני מלא הי' מדבר עם משה מבין שני בדי ארון, א"ל הבא לי מראות גדולות וראה בבואה שלך וראה אותה גדולה, א"ל הבא מראות קטנות וראה בבואה שלך ראה אותה קטנה, א"ל מה אם אתה שאתה בודד אתה משנה עצמך לכל מה שתדעה, מי שאמר והי' העולם עאכו"כ, ומובן מזה כי אותה הבחינה ממש שנא' את השמים ואת הארץ אני מלא שהוא בחי' סוכ"ע בחי' זו ממש מאיר ומתגלה מבין שני בדי הארון, וכמובן ממשל המראות אשר גם במראה הקטנה שנראה בבואה של האדם קטנה עכ"ז הכל ממש מהות אדם א' כו', וכמו"כ יובן למעלה דבבחי' * יש בה בבחי' אור פנימי מבחי' אור הסובב ממש

כו', וכמ"ש בס"ב לית מח' תפיסא בך כלל כ"א כאשר איהו תפיסא באורייתא ומצוות' כו', הרי בתורה נתפס בחי' עצמות אוא"ס דלית מח' תפיסא בך כלל כו', ויובן זה ע"פ משל כמו עד"מ הטפה הנמשכת ממוח האב הרי יש בה כל עצמות נפש האב עד שמוליד בדומה לו ממש בנפש שלם וגם יכול להיות יפה כח הבן כו', ומבואר במ"א דהיינו מפני שנתן לו האב מכחות העצמיים שלו כמו שהן למעלה עדיין מבחי' גילוי שמשם יכול להיות הגילויים בכמה אופנים שונים כו', וכ"ז נמשך ע"י הטפה שמן המוח הרי שבמות יש מכל בחי' עצמיות הנפש כו', והדוגמא יובן מזה למעלה דבבחי' חכ' יש בה מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שלמעלה מעלה מבחי' חכ' והוא כוח' מקיף דחי' ומקיף דחידה שבפנימיות אוא"ס המאציל שיש מבחי' זו בבחי' חכ' כו', וכמ"ש הרמ"ז פ' בא ד' מ"ם דמקיף דחי' הוא בחי' פנימיות אריך המושפע לאבא במקומו ומקיף דחידה הוא בחי' פנימיות עתיק כו', ובחי' זו הוא בחי' עליונה שבממוצע דהיינו בחי' החכ' שיש בה מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס כו' כנ"ל, וכמו"כ הוא בבניה בבחי' פנימיות שבה וכמ"ש במ"א דפנימיות בינה היא כמו חכ' ממש כו', ולכן המוחין הם בחי' חי בעצם שאינן בבחי' התפשטות החיות להחיות להיותן בחי' עליונה שבממוצע שהוא מבחי' עצמות המאציל שלמעלה גם מבחי' חיות להחיות באצ"י גופא כו' כנ"ל וכ"ש לגבי בי"ע כו', ומ"מ ה"ה נמצא באצ"י שייך ע"ז לומר חי אלא שהוא בבחי' חי בעצם ולא בחיים להחיות כו', משא"כ ז"א ומל' הן בחי' התחתונה שבממוצע מה ששייך לעולמות בי"ע כו', וזהו מה שהמוחין נק' חיים היינו בחי' חי בעצם שזהו מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שמאיר בבחי' פנימית חריב כו', וענין השבועה שהיא חי ה' היינו המשכת בחי' חי בעצם הנ"ל מבחי' פנימיות חריב ע"י היסוד למל' שיהי' למטה בבי"ע ג"כ הגילוי מבחי' זו, ולא מבחי' התפשטות החיות לבד השייך לנבראים דשרשו מבחי' זו"י בחי' תחתונה שבממוצע כו' כ"א תהי' ההמשכה הגילוי מבחי' העליונה שבממוצע שהוא בחי' חי בעצם כו', ועיקר ההמשכה מבחי' בינה כמ"ש בפרד"ס, היינו דבחי' פנימית בינה הגם שהוא כמו החכ' מ"מ הוא בבחי' קירוב יותר לבחי' ז"א וכמא' בינה לבא ובה הלב מבין כו', וית' לקמן בעז"י דהו' בבחי' פנימית בינה כו', וזהו"ע השבועה שהוא המשכת השפע המאיר למל' מהבינה ע"י היסוד, והיינו המשכת בחי' חי בעצם מבחי' פנימית בינה ליסוד ומשם למל' להאיר למטה בבי"ע כו'.

ולהבין ביאור הדברים בענין השבועה שהיא המשכה דבחי' חי בעצם בז"א ומל' בכדי שאיר למטה ג"כ כו', הגה מבואר במו"נ דשבועת אמת שרשה מתיקון הו' של י"ג ת"ד שהוא תיקון ואמת, והענין הוא דהנה כתי' תתן אמת ליעקב כו' אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם כו', וצ"ל מה"ע התן

אמת ליעקב והלא יעקב הוא בחי' מדת האמת. וכידוע דיעקב הי' מרכבה למדת הת"ת וכמ"ש ויקח לו מקל לבנה לח לח וערמן כו' דלבנה הוא גוון לבן דהיינו בחי' חסד ולח וערמן הן גוון אדום שהוא בחי' גבורה כו' ויעקב לקח לו למדריגתו מקל לבנה כו' מקל שכולל ב' המדרי' היינו בחי' הת"ת שכולל חו"ג כו', ועל בחי' הת"ת איתא בזהר שהוא בחי' אמת וכמ"ש ונתתם לי אות אמת דא אות וא"ו עמודא דאמצעיתא כו', הרי שיעקב הי' מרכבה למדת האמת, וענין המרכבה הוא שהי' מקושר במדה זו בתכלית ההתקשרות ובוה הי' עיקר עבודתו ועיקר הנהגתו הי' ע"פ מדה זו דוקא, וכמו אברהם שהי' מרכבה למדת החסד הרי א"א לומר שלא הי' אצלו רק מדה זו שהוא החסד והאבהוה כי הרי הי' בו מדת היראה ג"כ וכמ"ש עתה ידעתי כי ירא אליקים אתה כו', אלא דמדת החסד הי' אצלו עיקרית בעבודתו ובהנהגתו כו' (דהאבות כל מעשיהם בהנהגתם הי' זה עבודה הי' בתכלית הקדושה כו') עד שהי' כלי למדת החסד שהי' מאיר בו כו', שז"ע מרכבה שע"י עבודתו ההתקשרותו במדה זו ופעולתו בהנהגתו דהיינו בקיום המצות ובכל פעולה לש"ש כפי המדה ההיא עי"ז מתלבשת בו המדה ההיא והוא נעשה מקור משפיע לעולם השפעת המדה שמתלבשת בו כו' וכמ"ש בפרדס שער הכנויים פ"ג וכמא' ס' הבהיר אמרה מדת החסד כל ימי היות אברהם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברהם הי' עומד במקומי כו', והיינו לפי שהי' מלוכש בו בחי' מדת החסד כו', וכמור"כ יצחק שהי' מרכבה למדת הגבו' הרי הי' בו גם מדת החסד אלא שעיקר התקשרותו הי' במדת הגבו' עד שהי' כלי למדה זו שנתלבשה בו כו', וכן יעקב שהי' מרכבה למדת הת"ת שהיא מדת האמת שבוה הי' עיקר התקשרותו בבחי' התקשרות בתכלית עד שנעשה כלי למדה זו שנתלבש בו בחי' מדת האמת כו', וא"כ אינו מובן מה"ע תתן אמת ליעקב אחרי שיש בו מדת האמת מה צריכין ליתן לו אמת כו', וביתרון אינו מובן מה שייך ע"ז ל' מתנה, דענין המתנה אינו שייך רק כשאין זה הדבר אצל המקבל כו', כי הנתון מתנה רוצה שהמקבל יהנה מזה המתנה, וזה אינו שייך רק כשאין אצל המקבל זה הדבר והוא נתון לו אז נהנה המקבל מאד מזה, אבל כשכבר יש אצלו הדבר אינו נהנה בזה כו', ונמצא דעיקר ענין המתנה הוא כשהוא דבר חדש שלא יש אצל המקבל, וא"כ יפלא אחרי שיעקב הוא מדת האמת וא"כ מה"ע המתנה דתתן אמת ליעקב כו', אך הענין הוא דהנה בבחי' אמת יש ב' מדרי' אמת ואמת לאמיתו, ומה שיעקב הוא אמת זהו בחי' אמת סתם ומ"ש תתן אמת ליעקב הוא בחי' אמת לאמיתו שלמעלה מעלה מבחי' אמת סתם כו', והענין הוא דהנה אמת הוא דבר שאינו נפסק וכל דבר שהוא נפסק אינו אמת וכמארז"ל הנהרות המכזבין אחת לשבוע פסולין לקידוש מי חטאת היינו שנפסקין אחת לשבעה שנים נק' כזב, וגם בעת שהולכים בטוב פסולין לקידוש מי חטאת כי מאחר שיהיו נפסקים הנה גם בעת שהולכים הי' דבר כזב כו', וי"ל דכל דבר שהתפסקותו בו הוא הכרחי הי' כזב וכמו הנהרות המכזבין היינו שהתפסק עתיד לבוא בהם מצד טבעם או מצד טבע מקומם הי' נק' כזב וכמ"כ י"ל בכל דבר שבהכרח שיהי' נפסק גם בהיותו הוא כזב כו', והיינו במציאת הנבראים הגשמים הרי מצ"ע בהכרח שיהיו נפסקים ונפסדים שהרי הם מוגבלים דכל נברא הוא

מוגבל הן בצבא הארץ, וגם בצבא השמים ה"ה ג"כ מוגבלים שיש גבול למדת השמים וכן הכוכבים גם הגדולים בהם הרי יש להם מדה מוגבלת וכמ"ש הרמב"ם בפ"ג מהל' יסוה"ת שהשמש היא כמו ק"ע פעמים נגד הארץ כו', וכיון שהן בעלי גבול ומדה א"א שיהי' בהם כח הבלי גבול דזהו כלל דכל שהוא בעל גבול יש לכחו ג"כ גבול כמ"ש הרמב"ם שם פ"א ה"ו, וא"כ בהכרח הוא שיהיו נפסקים ונפסדי' כו', עוד זאת שהרי הם בעלי גוף וא"כ הם מורכבים מחומר וצורה, וכיון שהם מורכבים בהכרח שהם אפשרי' ההפסד היינו שיופדו הרכבתם, וכל האפשר במין א"א שלא יבוא כו', וא"כ הרי הנבראים המה מוכרחי' ההפסידו', ומה שאינם נפסדים כמו גם צבא הארץ שאינם נפסדים לגמרי שה"ה קיימים במין שלא נפסד מין אחד לגמרי שלא יהי' כלל כמו ממיני הבע"ח והצומח וכדומה, אם כי כאו"א בפרט הוא הוא * נפסד ומתבטל במשך זמן כאו"א לפי טבעו, אבל כללות המין אינו נפסד, ומצד הכרח ההפסידות שבו הי' צ"ל שיפסד לגמרי ומ"מ המה קיימים במין כו', ובפרט צבא השמים שהמה קיימים באיש שאין בהם הפסידות כלל וכמ"ש במד"ר פ"ב העליונים והתחתונים נבראו בבת אחת העליונים חיים והתחתונים מתים, ור"ל שאם היות ששניהם המה בעלי גבול שהעליונים ג"כ בעלי גבול כמו התחתונים ומ"מ העליונים חיים כו', והם חזקים כיום הבראם בלי שום שינוי כלל וכדאי' בירושלמי, וא"כ אין בהם הפסידות, ומה שלאחר שית אלפי שנים יפסדו וכמ"ש שמים כעשן נמלחו כו', ידוע שאין זה ענין ההפסידות, דהפסידות הוא שנפסד תמיד אבל אלו שכל זמן השית אלפי שנים הם חזקים כיום הבראם בלי שום חלישות ובלי שום שינוי ואח"כ יפסדו ויתבטלו בב"א אין זה כענין ההפסידות כו', וא"כ הרי אנו רואין בנבראים שאינם נפסדים כו', זהו רק מצד רצון הבורא שכן הוא רצון הבורא שהנבראים שלמטה יהיו קיימים במין ונבראים דצבא מעלה יהיו קיימין באיש כו', ומשו"ז הוא כל קיומם רק מצד רצון הבורא אבל מצ"ע המה מוכרחי' ההפסד כו', ומאחר שהמה מוכרחי' ההפסד הנה גם בהיותם במציאות ה"ז שקר וכמו נהרות המכזבים מאחר שעתידים להפסק הרי גם בעת שהולכים בטוב אינם גקי' מים חיים ופסולין כו', כמו"כ בהנבראים אם היות שבעת היותם הם בבחי' מציאות, מ"מ מציאותם הוא שקר וכזב כו', אמנם גם מה שנתהוה באופן כזה שאינם מוכרחי' ההפסק וההפסד כ"א אפשרי' ההפסד (וגם אינו שייך בהם הכלל כל האפשרי' במין כו' כמשי"ת) ה"ז ג"כ אינו מציאות אמיתי ממש כו', דמציאת אמיתי' ממש הוא רק מה שא"א בו ההפסידות כלל וזה שייך רק בבחי' עצמות ממש שהוא מחויב המציאות דמציאותו מעצמותו כו', אבל כל שאינו מחויב המציאות והיינו שנתהוה מהמהוה אותו ה"ה אפשרי' ההפסד, דכשם שנתהוה ברצון המהוה כן אפשר להיות נפסד ברצון המהוה אותו וא"כ גם במציאותו אינו מציאת אמיתי' ממש כו', וכמ"ש הרמב"ם בפ"א מהיסוה"ת ה"ד הוא שאמר הנביא וה' אלקים אמת הוא לבדו אמת ואין לאחר אמת כאמיתותו עכ"ל, וכמו שביאר קודם לזה שכל הנמצאים צריכים איליו והוא אינו צריך להם לפיכך אין אמיתותו כאמתת אחד מהם כו', והיינו דאופן האמיתי' שבעצמות

ממש אין בשום אחד מהנמצאים מצ"ע, דמאחר שהם נמצאים מאתו ית' ה"ה צריכים איליו ובו ית' תלוי קיומם, א"כ אינם אמיתים מצ"ע מאחר דכל קיומם הוא תלוי ברצונו ית' כו', ויובן זה בבחי' האורות והגילויים מארא"ס ב"ה דאם היות שהאור הוא מעין המאור והוא בבחי' א"ס, דכשם שהמאור הוא א"ס כמור"כ האור הוא בבחי' א"ס ובבחי' בל"ג כו', דגם בחי' האור שבא בבחי' מדה וגבול לפ"ע העולמות שנת"ל מ"מ ה"ה דבוק במקורו ומעין מקורו שהוא ג"כ בבחי' א"ס כו', וכמ"ש במ"א דאורות דאצי' גם בהתלבשותן בהכלים דאז הן בבחי' הגבלה דמדות חסד וגבו' כו' מ"מ הן בבחי' א"ס להתפשטותן, דחסד התפשטותו הוא בבחי' א"ס וכמור"כ כל המדות כו', כי האורות הן פשוטים והן בבחי' א"ס להיותן מעין המאור, וגם הכלים אינן מגבילים את האורות אלא בזה שיהי' בבחי' חסד וכו' אבל לא שיהי' המשכתן בבחי' גבול כו' (ומשו"ו צ"ל פרסא מפסקת בין אצי' לבי"ע כו' כמ"ש במ"א), ומ"מ אינן בחי' מציאות אמיתי ממש מאחר שכל מציאות האור הוא מן המאור הרי יש לו מקור או סיבה מאין הוא נמצא ואין מציאותו מעצמותו כו', וכידוע דמשו"ו נק' אור אין סוף ולא אין לו תחלה דיש לו תחלה והוא המאור שהיא סיבת האור כו', וא"כ גם אם נאמר שהוא הכרחי ח"ו ג"כ אינו מציאות אמיתי מאחר שהוא תלוי בהמאור שהוא סיבת מציאותו וקיומו כו' וכמ"ש הרמב"ם שם שאם יבטלו כו', אמנם באמת הרי האור אינו הכרחי ח"ו דמה שנמשך להיות אור זהו ברצונו ית' כו', וכמ"ש במ"א דענין אוא"ס אינו כמו אור חיו השמש שהאור הוא בהכרח שא"א להשמש שלא להאיר אור כו', אבל למעלה אינו כן שאינו מוכרח ח"ו בהאורות והגילויים כו', ובזה מכוון יותר המשל דאור וחיות הנפש דאם היות שהוא רק הארה מהנפש ולא עצמי (והראי' שהרי הגילוי והעדר הגילוי אינו פועל שום שינוי בהעצם כו') ומ"מ הוא ברצון דוקא שברצונו יאיר וברצונו יעלים איזה כח ולא יאיר וגם יכול להעלים אורו לגמרי לבלי להאיר כלל וכמו בגלגולים ר"ל, וכמור"כ הוא למעלה דהאור הוא ברצון דוקא דלפי שעלה ברצונו כבי' להאיר אור ה"ה מאיר ואם יהי' הרצון שלא יאיר יתעלם האור כו', והראי' מהצמצום הראשון שנפסק אור הראשון ונתעלם לגמרי כו' כידוע, ומה הוכחה גמורה שהגילוי הוא ברצון ולכן ביכולתו להעלים ולהפסיק האור כו', וכן בכל סדר השתל' יש כמה צמצומים והעלמו' כמו הפרסות והמסכים המבדילים כו', דהגם שהאור הוא בבחי' א"ס להתפשטותו ומ"מ הרי נפסק ההתפשטות ע"י המסך מבדיל כו', וא"כ אינו מציאות אמיתי ממש מאחר שהוא ברצון המאור דוקא שברצונו הוא מאיר וברצונו יכול להיות נפסק שיתבטל האור והגילוי, וכן הוא בפועל שנפסק האור בהצמצום הראשון ונמשך אח"כ ע"י הקו לאחור הצמצום וגם כאן יש בחי' הפסק ע"י הפרסאות המבדילות כו', וא"כ גם כשמאיר האור אם היות שהוא בבחי' א"ס מעין המאור כו' מ"מ אין מציאותו אמיתי ממש מאחר שאפשר להיות נפסק כו', ובד"כ הוא ההפך בין אצי' לבי"ע, דעולמות בי"ע הן מוגבלים ממש בבחי' יש מוגבל וא"כ ההפסידות והתפסק בהם הוא הכרחי מצד הגבלתם ומצד הרכבתם כו' כנ"ל, ולזאת גם בעת מציאותם הם שקר ממש כו', ואין הכוונה שהן שקר ואינם נמצא במציאות כו' כמ"ש במ"א, אלא שהם נמצאים במציאותם רק שמציאותם הוא שקר וכמו

הנהרות הנ"ל שעתה הולכים בטוב ומ"מ פסולים מפני שאינם מים חיים מצד שיופסקו סוף כל סוף כו'. וכמו"כ בנבראים הגם שנמצאים מ"מ מציאותם הוא שקר ואינו מציאות אמיתי כלל כו' (והנמשך מזה הוא שפלות הדבר ופחיתותו שא"צ לרצות בו ולא להמשך אחריו ומכ"ש שאין לחשוב לדבר עיקרי כלל וכלל כו'). ובזה נכלל כללות עולמות בי"ע שהן בחי' יש כו', משא"כ אצי' הוא אלקות ממש ואינו שייך לומר שם הכרחית ההפסק ח"ו. אדרבא מצד הדביקות בא"ס המאציל ב"ה שז"ע אצי' לי אצלו וסמוך דכללות אצי' דבוק ומיוחד בא"ס המאציל ב"ה הרי מצד זה הוא בבחי' א"ס ובלי גבול כו', אלא שהוא בבחי' אפשרי ההפסק להיות שהוא בחי' גילוי לבד מעצמות המאציל שעלה ברצונו להאציל ולגלות בחי' האצי' כו' וכמו"כ ברצונו יכול להיות שלא יהי' ההתגלות כו'. ובאמת יש בחי' הפסק בהמשכת ע"ס דאצי' כמו בכל ספי' בפ"ע הרי יש בה הגבלה באופן שתוכל להיות ספי' אחרת כו' כמ"ש במ"א (וצ"ע לתווך זה עם מ"ש במ"א דכל ספי' המשכתה הוא בבחי' א"ס כו' וכמשנת"ל) וכן מה שגילוי הארת הקו מסתיים במל' דאצי' ומשם נמשך ע"י בקיעת הפרסא לבד כו' כידוע. אמנם כ"ז אינו הפסק הכרחי מצד האצי' בעצם (עד שיהי' שייך לומר משו"ז שאינו אמיתי ח"ו) אלא שהוא בבחי' אפשרי ההפסק לבד, באופן שבעת שהאור נמצא הוא בבחי' מציאות אמיתי כו', והענין דהנה הכלל שנת"ל בשם הרמב"ם דכל האפשרי במין א"א שלא יבוא אין זה שייך בבחי' אפשרות ההפסק שבאצי' כו'. דהנה כלל זה שייך רק כשהאפשרות הוא במין מצד עצמו היינו מצד מהותו, וכמו מצד ההרכבה דמשו"ז הוא אפשרי ההפסק שיפרד הרכבתו כו', וע"ז הוא כלל דכל האפשרי במין כו', אבל באצי' שהוא אלקות ממש הרי אינו שייך שם שום הרכבה ח"ו וממילא אין בו אפשרות ההפסק מצ"ע, וכמ"ש הרמב"ם בפ"ד מהל' יסוה"ת ה"ט בענין הנשמה האלקי' שבאדם שאינה מורכבת מיסודות וממילא אינה נפסדת להם כו', ומכ"ש שכן הוא באצי' דאינו שייך שם ענין הרכבה כלל כו', וא"כ ענין אפשרות ההפסק דאצי' אינו מצ"ע כ"א מצד זה שאין מציאותו מעצמותו כ"א מא"ס המאציל שהאציל האצי' ברצונו ית' וא"כ הרי אפשר שיהי' נפסק ע"פ רצונו ית', ואפשרות זאת אינה כהכרח שתבוא, דמאחר שהאפשרות היא מצד המאציל ב"ה הרי כשם שאינו מוכרח בהגילוי כמו"כ אינו מוכרח בהעדר הגילוי כו', וא"כ אינו שייך לומר ע"ז שא"א שלא יבוא דאו הוא הכרחי ח"ו ואין הדבר כן כו', וכמו"כ *.

בס"ד, ש"פ נח, רס"ג

אני חומה ושדי כמגדלות, ואמרז"ל בפסחים אני חומה זו תורה ושדי כמגדלות אלו ת"ח, וצ"ל מה"ע חומה ומגדלות ולמה מחלק תורה ות"ח לב' ענינים הלא ת"ח הם העוסקים בתורה ומה מחלק זה שהן חומה ומגדלות, ולהבין זה צלה"ק תחלה מה דאי' במשנה פ"ד דברכות בתפלה קצרה דהולכי מדבריות שאו' ובכל פרשת העבור יהיו צרכיהם לפניך ואמ' בגמ' מאי בכל פרשת העבור אפי' בשעה שאתה מתמלא עברה כאשר עוברה מ"מ יהי' צרכיהם לפניך וצ"ל מהו המשל לאשה עוברה, אך הענין הוא דהנה ידוע דגלות וגאולה נמשל לעיבור ולידה, דהנה סיבת הגלות הוא בחי' העיבור דז"א שהוא בבחי' עיבור בבטן האימא והוא בבחי' ראשו בין ברכיו תלת כלילן גו תלת חב"ד בחג"ת וחג"ת בנה"י והוא או בתכלית הקטנות דכל מהותו הוא בחי' נה"י ובכללותו הוא בבחי' התכללות בבטן אימא, ואז הוא יניקת החיצונים יותר מדאי והוא סיבת הגלות כו', אבל כשז"א הוא בבחי' לידה והתגלות או כל ההמשכות הן בנש"י דוקא, ולהחיצוני' אינו נמשך כ"א מה שנקצב להם ע"פ חוק הקצוב מריבוי הצמצומים מאהדי העור כו', והוא הטעם מה שגור פרעה כל הבן היולד כו' מפני שכאשר ז"א הוא בבחי' לידה והתגלות או אינם יכולים לקבל כו', וביאור הענין הוא דהנה כתי' ולך אד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו פי' לך אד' חסד כאשר בחי' החסד עליון דבחי' ז"א מתלבש בש' אד', אד' הוא בחי' מל' מקור דבי"ע כמא' אנת אשתמודעא אדון על כולא כו', וכשמתלבש החסד עליון בש' אד' או כי אתה תשלם לאיש כמעשהו לשלם שכר לצדיקים ועמך כולם צדיקים היינו למקימי תו"מ, אבל לא לעוזבי תורה כו', והיינו משום דע"י העלאת מ"ן דקיום התו"מ בכלל וע"י צדקה וחסד בפרט ממשיכים מבחי' אוא"ס שיתלבש בבחי' החסד דז"א כו', ולכן ההמשכה היא בנש"י דוקא שהם הממשיכים את האור כו', אך היינו דוקא כאשר החסד (דהיינו בחי' ז"א שרובו חסדים) הוא בבחי' התגלות או מתלבש בבחי' ש' אד' וגם האורות שלמעלה מז"א מתלבשים ג"כ בבחי' ז"א שיומשכו למקום הראוי דוקא כו', דהנה ידוע דז"א הוא עיקר הפנימי, דמוחין אינם בבחי' פנימי כ"כ כ"א עיקר הפנימי הוא בחי' ז"א, וכמ"ש במ"א בענין וידעת היום והשבת אל לבבך דהעיקר הוא ההשבה אל הלב דידיעה והשגה לבד אינו מספיק, לא מיבעי דלימוד וידיעה אינו מספיק אפי' גם התבוננות לבד ג"כ אינו מספיק דאינו מאיר עדיין בפנימיות ממש, והראי' שאינו שייך עדיין לפועל, כאשר רואין בתוש דמי שעוסקים במוחין לבד ל"מ בלימוד וידיעת התו' שאינו מוכרח שיעשה כן לפועל, אלא גם כשמחבונן בהתבוננות אלקות אם אינו בא לידי מדה בהתגלות הלב, אין עבודתו נוגע למעשה עדיין לזכך מדותיו הטבעיים שעומדים בתקפם כמקודם, וגם בעשיית המצות בפר"מ אין לו חיות כ"כ ואינו מדקדק ביותר כו' (ורק מח' טובה הקב"ה מצרפה למעשה כו' והיינו כשיש אהוי"ר בתבונת מוחו עכ"פ כו' כמ"ש בסש"ב) כ"א כאשר בא לידי מדה שבלב או דוקא נרגש הדבר בפנימיותו ובא לאכפי' לסט"א הן המדות טבעיים להכניעם ולבטלם, וכמו"כ יש לו חיות גדול בקיום המצות ומדקדק בהם ביותר כו'.

וכמו"כ יובן למעלה דעיקר הפנימי הוא בחי' ז"א דוקא, ולכן בז"א יש הגבלה דקירוב וריחוק והן ב' מדות דחו"ג דמי שראוי לקירוב נמשך לו הגילוי אור ע"י מדות החסד ולהיפך מי שאינו ראוי הוא בבחי' ריחוק מצד הגבו' כו', משא"כ במוחין אין עדיין הגבלה זו וכמו שאנו רואין דמצד הבינה הגם שהיא השגה מ"מ יכול האדם לחשוב ולעיין בשכלו בדבר השנאוי כמו בדבר האהוב ומצייר הדבר בשכלו ומבין הדבר שזהו מה ששכלו מקיף את הדבר, דמצד המדות אינו כן, דכאשר המדות הן בהתגלות או מה שהוא שנאוי לו אי"א להתקרב אליו כלל, משא"כ מצד המוחין יכול לחשוב ולצייר גם הדבר שנאוי כו', וכמו"כ יובן למעלה דבחי' המוחין הן בבחי' מקיף עדיין וכמ"ש בכתהאריו"ל דכל המקיפים נמשכים מן הבינה, ומצד המקיף יכולים הכל לקבל, ועיקר הפנימי הוא בחי' ז"א ולזאת משם נמשך למקום הראוי דוקא, ובפרט מבחי' מל' נמשך בודאי למקום הראוי דוקא דשם זדאי נוגע ותופס מקום מעשה התחתונים וכמ"ש והוא מסיבת כו' כדין טיקלא דאסתחרת קמי' כו' לפום עובדיהן כו' ונמשך למקום הראוי דוקא, אמנם כאשר ז"א הוא בהתגלות או גם האורות שלמעלה מז"א נמשכים בז"א היינו בבחי' הפנימי דוקא, והענין דהנה ידוע דבפנימיות ועצמות או"א"ס שם עיקר הכוונה הוא הפנימי דוקא וכמ"ש ב"מ"א בענין והוא עבר לפנייהם דהיינו למעלה מבחי' יעקב ועשו מקיפים ופנימים שם יעקב העיקר, ומה שמצד המקיף כולם שוים זהו בבחי' חיצוניות המקיף אבל בפנימיות המקיף שם נש"י עיקר כו', ולכן כאשר ז"א הוא בהתגלות נמשכים האורות שלמעלה מז"א ג"כ בבחי' ז"א דוקא ומז"א נמשכים למל' ונמשך במקום הראוי דוקא כו', אבל כאשר החסד עליון למעלה מהתלבשות בש' אד' והיינו כאשר ז"א הוא בבחי' עיבור בבטן אימא והוא בבחי' התכללות בתכלית דעובר ירך אמו הוא שאינו עולה בשם בפ"ע, או מבחי' מקיפים דאימא יכולים הכל לקבל, דכשם דבעצמות או"א"ס כתי' אם צדקת מה תתן לו כו' כמו"כ הוא בבחי' מקיפים דאימא ג"כ וכנ"ל דשם אין הגבלה דקירוב וריחוק כו', וז"ש זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, חנם בלי מצות כו' ופי' הה"מ ז"ל דהיינו שנמשך להם השפע והחיות מבחי' בינה ושם הוא חנם בלא מצות שאין העלאת מ"ן דמעהמ"צ מגיע שם דכחשיכא כאורה ושהו ומשזה קטן וגדול כו', ולכן מקבלים משם גם החיצונים רבוי שפע להיות שהוא בחי' מקיף בחי' בלי גבול כו', וזהו שנמשל הגלות לאשה עזברה דסיבת הגלות הוא העיבור דבחי' ז"א דאז נמשך מבחי' בינה שלא ע"י ז"א ונמשך גם שלא במקום הראוי כו', וענין הגאולה הוא לידת התגלות הז"א להיות כל המשכת אורות העליונים בבחי' פנימי דוקא כמשי"א.

קיצור. בכדי להבין ענין חומה ומגדלות יקדים דסיבת הגלות הוא העיבור דז"א בבטן אימא דכאשר ז"א הוא בהתגלות או נמשך ומתלבש בבחי' מל' להיות ההמשכה במקום הראוי דוקא, כי ז"א הוא עיקר הפנימי ובפנימי יש הגבלה שיומשך דוקא למקום הראוי, ואז גם האורות שלמעלה מז"א נמשכים ג"כ בז"א דוקא כי תכלית הכוונה בעצמות או"א"ס הוא בחי' הפנימי דוקא, וכ"ז נמשך למל' ולנש"י דוקא, אבל כאשר ז"א אינו מתלבש במל' היינו כשהוא

בבחי' עיבור באימא ונמשך השפע מאימא שלא ע"י ז"א, הנה מצד המקיפים דאימא יכולים הכל לקבל זהו סיבת הג' כו'.

ב) אמנם עדין צ"ל איך אפשר לירד האור מקיף כ"כ להיות מזה שפע חיות אל החיצונים, דהגם מצד המקיף כחשיכא כאורה מ"מ הרי החיצונים אין להם כלים כלל אל האור ואיך יומשך להם משם שפע וחיות כו', ואין זה דומה לענין התשובה ומחילת וסליחת עונות שנמשך מבחי' בינה וכידוע דיוהכ"פ הוא בבינה וכמא' תבא האם ותקנה כו' שנא' כי אם רחץ ה' כו' א"ת אם אלא אם כו', והיינו כי תורה היא בוא וז"ש ואתא מרבבות קדש ל' רבבה דאם היות שהוא מספר גדול מ"מ הוא בבחי' מספר, אבל בבינה כתי' ולתבונתו אין מספר שלמעלה מבחי' מספר ולהיות שהוא בחי' גילוי אור שלמעלה מעלה מבחי' ז"א לכן משם נמשך למלאות כל החסרונות שנעשו ע"י החטאי' כו', ומ"מ באפשר לבחי' ז"א לקבל האור הגם שהוא למעלה מעלה מבחי' ז"א, מפני שהוא בחי' קדושה שבעצם הוא כלי לגילוי אוא"ס ויכול לקבל בתוכו ג"כ גילוי אור עליון יותר כו', וכמ"ש במ"א דכאשר כבר נתהוו הכלים ובפרט כאשר כבר מאיר בהם אר"פ יכולים לקבל גילוי אור עליון יותר ג"כ כו', וגם י"ל שע"י התשובה נעשה תיקון ועליית הכלים עד שיכולים לקבל גם האר"מ כו', וכ"ז הוא בכלים דקדושה שהם כלים לגילוי אור כו', אבל בקלי' וסט"א שאינם כלים כלל לגילוי אור איך אפשר שיומשך להם שפע חיות מהאור"מ, דהגם שמצד האור אין שום מניעה ויכול לשרות גם במקום שאין כלים כלל, וכמו אור השמש שמאיר גם במקום האשפה, מ"מ איך מקבלי' המה מתאור בלא כלים, וכמו אור השמש שמאיר במקום האשפה הרי אינו נעשה בהאשפה שום התחדשו' מזה שהשמש מאיר שם, וכמ"כ החיצונים מאחר שאין להם כלים כלל איך נמשך להם שפע חיות מהאר"מ, אלא בהכרח לחמר שהאור משתנה ובא בבחי' הגשמה אליהם להיות מזה השפעת גשמיות טובות גדולים אבל לא מערך עצמות האור ח"ו כמו ע"ד שנמשך ע"י התשובה כו', וא"כ אינו מובן איך משתנה האור להיות בא בהגשמה כו' שאינו בערך זה כלל, דדוקא בבחי' ממכ"ע יכול להיות שמשתלשל ממדרי' למדרי' עד שיהי' בבחי' השפעה בגשמיות (זהו בכח הסובב שבו כו' כמ"ש במ"א) וכמו אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל שמוה נעשה המתיקות שבהתפוח עד"מ כו' וגבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם כו', וכידוע ומבואר במ"א דכל מציאת הגשמי הוא מבחי' הסובב אבל ע"י ממכ"ע דוקא שהוא בבחי' גילוי אור מצומצם לפ"ע העולמות ויהי' מזה ההתהוות כו' כמ"ש במ"א (ועמ"ש בד"ה ובחדש השביעי רס"ג, במא' ביום השמעי"צ), והמציאת הגשמי אינו בבחי' הגשמה בתכלית כמו שהוא עתה, וכמו שהי' קודם החטא שגם מציאת הגשמי הי' באר"א לגמרי כו', אבל איך יהי' מבחי' הסובב השפעה גשמיות בבחי' הגשמה לגמרי כו', וגם מאחר שא"א להיות ההמשכה מבחי' סובב כ"א ע"י ממלא, ולבחי' זו צריכים כלים דוקא כו', אך הענין כדאי' בע"ח (שער אנ"ך פ"ג) כפי' המשנה הקיטע יוצא בקב שלו דברי ר' מאיר, דהנה בימות החול בחי' נה"י מתלבש בעשי', ובשבת עולה בחי' נה"י למעלה ונשאר

מקום פנוי וחלל כו', ולהיות שצ"ל חיות גם לסט"א. סבר ר"מ שיוצא בקב והיינו אותיות המילוי דד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה בין שעולים בגימ' קב, והו"ע קב חרובין שחריבין ויבישין מגילוי אור כי המילוי' בלי השמות אין בהם גילוי אור, ומוזה מקבלי' יניקה אבל לא מהשמות עצמן ח"ו, וזהו הקיטע היינו בחי' ז"א שהוא בבחי' קיטע בשבת שעולה נה"י למעלה מקבלי' יניקה מבחי' נה"י דז"א ע"י הקב שהן אותי' המילוי כו', והענין הוא כי הנה הקטע שנקטעה כף רגלו אשר עומד עלי' ונשאר יריכו ושוקו אזי עושין לו קב שהוא רגל של עץ וחוקק בו ומניח בו שוקו ועומד עלי' והולך ממקום למקום, והתפרש הוא בין דריסת הרגל ממש לרגל עץ הלזו שהרגל האמיתית היא המגבי' ומנשאה את האדם ומוליכו ממקום למקום, וכידוע שיש מעלה ברגל שאין בראש והוא מה שמוליך את הראש ממקום למקום כו', משא"כ רגל זו של עץ אינה מנשאה את האדם מעצמה שהרי אין בה חיות כ"א אדרבה הקטע הוא מנשאה ומגבי' בכחו והיא דומם ממש או צומח שאינה מערך מהות הרגל של האדם החי ומדבר כו', ואעפ"כ מועילה לו קצת שעומד עלי' והולך עלי' ממקום למקום, רק שהוא המגבי' ונושאה ומ"מ מהניא לו קצת כו', והגמשל מזה יובן למעלה דהנה רגלים הן בחי' נה"י שהן הכלים שבהם וע"י נמשך השפע העליונה, לפי שבחי' נה"י הן מה שיוכל לימשך ולהתגלות למטה, ולכן כל הנביאים הי' המשכת הנבואה שלהם מבחי' נה"י, וגם האותיות נק' רגלים וכמ"ש ועמדו רגליו כו' שהוא כו' שהן בחי' אותיות כמ"ש במ"א ע"פ זה והו"ע גילוי אותיות עליונים מה שלא נתגלו עדיין כו', וע"י האותיות נמשך גילוי אור השפע מעולם ועד עולם כו', ובחי' נה"י שרשם ממקום גבוה מאד וכמ"ש בפי' אל עליון כו' ומביא גואל לבני בניהם דבחי' נה"י החדשים שרשם מבחי' הכתר כו' וכמ"ש במ"א בענין בחי' יסוד שבשכל דהיינו לגלות ולהשפיע שכל כו' שרשו למעלה מבחי' השכל הגלוי, ולכן אנו רואין שאין כל אחד בכחו לגלות שכל לזולתו דאף שמבין לעצמו מ"מ להשפיע לזולתו אין ביכולתו, והיינו כי בכדי להשפיע אל הזולת צריך לידע בעצמו את השכל בעומק יותר ושיהי' ברור אצלו ביותר אז יכול להשפיע אל הזולת כו', וגם תלוי בזה שיש לו כח המוליד דשכל היינו שבכחו להמציא השכלות חדשות יש בכחו ג"כ להשפיע אל הזולת, כי בכדי להשפיע לזולתו צריך להמציא כמה ענינים והסבירים במה להלביש הענין להבינו לזולתו אשר לעצמו א"צ זה, והכח הזה הוא דוקא במי שיש לו כח המוליד להמציא השכלות חדשות יש בכחו ג"כ להמציא ענינים שונים כו', ושניהם צריכים להיות שידע את השכל לעומקו יותר ושיהי' בו כח המוליד הנ"ל, ובמ"א מבואר שזה תלוי באותיות דזה יש לו אותיות רבות להלביש בהם השכל ולזה חסירים אותיות כו', אמנם הרי אנו רואין בחוש שבשביל השפעה אל הזולת צריכים כח המוליד הנ"ל וגם לידע בעומק יותר כו', וג"ז אמת שתלוי באותיות והרי ידוע דשרש האותיות הן ג"כ מקדמות השכל למעלה מבחי' השכל הגלוי כו' וכמ"ש באגה"ק סי' ה' ד"ה ויעש דוד שם, ועמ"ש מזה במ"א בד"ה יו"ט של ר"ה י.

(*) בנוכח"ק יש כאן מקום חלק. וראה ד"ה יו"ט של ר"ה רנ"ט (סה"מ תרנ"ט ע' א ואל"ף).

ונמצא דבחי' יסוד בשרשו גבוה יותר, ולכן ע"י השפעת השכל בדיבור מתוסף עי"ז באור השכל יותר מכמו שהי' תחלה בשכלו ומחשבתו כו' וכמ"ש מזה בד"ה הנ"ל בענין בינה יתירה כו', וכי"ה במעשה שע"י צדקה שהו"ע מעשה בפועל דוקא נעשי' מחו ולבו זכים אלף פעמים ככה שזוהו בדרך סגולה במעשה המצות שנתוסף עי"ז ריבוי אור בתורה ועבודה והיינו מצד שרשן הקדום כו', וכן בתמכין דאורייתא שהן למעלה יותר כו', וכי"ז הוא ההשפעה בסט' דקדושה שמהות הרגל הוא מהות א' עם הראש וכמו בהשפעת השכל הנ"ל ובמעשי המצות ותמכין דאורייתא כו' דהכל הוא בבחי' הקדושה ממש אלא שהוא סוף המדריגות ולכן שרשו גבוה יותר כו', אבל כשנצרך לירד השפע העליונה אל החיצונים אין יכולים לקבל מבחי' גה"י עצמן ח"ו כי לא יגורך רע כו', כי בחי' זו היא בחי' קדושה גמורה ענין מעשה המצות בעשי' וכו' כנ"ל משא"כ כי"ז בחיצונים, אלא השפע נמשך להם ע"י בחי' קב שהוא עדי"מ רגל של עץ שעושים להקטע שנקטעה כף רגלו האמיתית ועושים לו דמות רגל מן עץ ואינו מערך ומהות הרגל האמיתית כמו שאין ערוך הצומח למדבר, ואין בכח הרגל הלזו מעצמה להגביהו ולנשאו ולהוליכו ממקום למקום כו' מ"מ מאחר שנעשה כדמות רגלו לכן אחר שנושאה מהני' לו קצת שהולך עלי' ממקום למקום ומובן שאין ההילוך בערך ההילוך של הרגל האמיתית, וכך הוא למעלה בחי' קב חרובין הר"ע המליים של השמות העליונים ובחי' אחריים, שמילוי זה כשהוא בלא השם אינו ערוך כלל לגבי השם עצמו וכערך צורת רגל של עץ לגבי רגל האדם ממש, ויובן זה עפ"י ש במ"א בבה"ז פ' נשא שבאדם עצמו יש דח"מ ובחי' מדבר זהו השכל שבמוח ובחי' צומח שבו הן השערות והרי אינן ערוך למהות בחי' מדבר שבו שהרי בהחתך השערות אינו מרגיש כאב כלל כו', וכערך השערות אל השכל שהוא צומח לגבי מדבר כן יובן ערך המיליים הנ"ל הנק' בשם קב הקטע לגבי עצם בחי' רגלין דקדושה שהם עצם השמות דנה"י כו', וע"י בחי' קב שהן אותיות המיליים הנ"ל כמו שהן בלא השמות בהם וע"י נמשך השפע לחיצונים, ולכן עי"ז משתנה השפע שבאה בהגשמה וכמו ההילוך בהרגל של עץ שאינו דומה לההילוך ברגל האמיתי, כמ"כ ע"י בחי' גה"י עצמן נמשך השפע בבחי' הקדושה וגם השפעת גשמיות שנמשכים עי"ז ה"ה בבחי' דקות ורוחניות כו', אבל ע"י אותיות המיליים משתנה השפע להיות בבחי' הגשמה ממש עד שהיא בחי' שפע חיות אל החיצונים כו', ומכ"ז יובן ענין התפלה קצרה דבכל פרשת העבור יהי' צרכיהם לפניך, דהנה הגלות הו"ע עבור ז"א בבטן אי' כנ"ל ואז נמשך השפע לחיצונים ע"י בחי' קב הקטע כו' כנ"ל, ושרש שפע זו הוא ממקום גבוה שהוא בחי' חנם בלא מצות כנ"ל אך שנמשך להיות השפעת גשמיות ואין זה אלא ע"י בחי' קב כו', והתפלה היא שגם בעת זו יהי' צרכיהם לפניך מבחי' פנימיות כו', הענין הוא כמ"ש וסוס אשר רכב עליו המלך כו' דבוז"ג ההמשכה היא ע"י בחי' אותיות שנק' סוסים והם אותיות השם עם המלוי והם המוליכים השפע לנשי', ולחיצונים נמשך ע"י הקב שהוא רק המלוי לכד כו' כנ"ל, וז"ש אף חובב כו' אפי' בשעה שמחבב כו' מ"מ כל קדרשיו בידיך והם תוכו לרגליך, דהנה זאת קומתך דמתה לתמר שיש

ציור קומה בנש"י ראש גוף ורגל, ראש הוא עובדי ה' בבחי' המוחין וגוף הו"ע מדות חסד דרועא ימינא כו' בחי' אהוי"ר כו', ורגל הן העובדים בבחי' נצח וגם מעשה המצות ותמכין דאורייתא כו', ועי"ז נמשך להם השפע מלמעלה ע"י בחי' הרגליים ממש כו', וזהו כל קדושו בידך והם תוכו לרגליך בחי' הרגליים עצמן כו'.

קיצור. צ"ל איך אפשר לירד האו"מ כ"כ להיות חיות לחיצונים, שהרי אין להם כלים לקבל מהאור עליון, ובהכרח לומר שהאור משתנה ובא בהגשמה שיהי' בערכם ואיך אפשר להיות כן, יקדם ענין הקיטע יוצא בקב שלו, קב הוא רגל של עץ דמות רגל האמיתי, וההפרש דהרגל האמיתי הוא ממהותו ממש ולכן היא נושאה אותו ומוליכו ממקום למקום, משא"כ הרגל של עץ אינו מערכו ומהותו כלל, ולכן אינה נושא אותו אדרבא הוא נושאה ואו מ"מ מהגני' לי' קצת שהולך ע"י ממקום למקום כו', והנמשל דרגליים הן בחי' נה"י ואותיות שע"י ההילוך שהוא ההשפעה לפי שהן סוכ"ד, ומ"מ שרשן גבוה יותר ולכן ע"י מתוסף אור בראש וכמו ומתלמדי כו' ובמעהמ"צ נעשים מוחו ולבו זכים כו' וכמו"כ תמכין דאורייתא כו', וזהו שהן ממהות האדם ממש רק שהן סוף כל דרגין ומשו"ז יש בהם יתרון כו', וכ"ז הוא בקדושה, אבל בחיצונים לא יש ענינים אלו כלל, נמשך להם ע"י הקב שהן אותיות המיליים בלא השמות שאינן ערוך כלל וכערך הצומח לגבי המדבר והוא כמו הרגל של עץ להרגל האמיתי שממהות האדם כו', וכמו שההילוך בהרגל של עץ אינו דומה לההילוך ברגל האמיתי, כמו"כ למעלה ע"י בחי' הקב משתנה השפע שבא בהגשמה כו', ועי"ז הוא התפלה בכל פרשת העבור יהי' צרכיהם לפניך שגם בזה"ג יומשך השפע לנש"י מבחי' פנימיות שהן אותיות השם עם המלוי, וזהו והם תוכו לרגליך בחי' רגליים נה"י עצמן כו'.

ג) והנה בחי' לידה הוא כשז"א יוצא מבטן אי' ועי"ז לך ה' הגדולה והגבורה כו' שהן בבחי' תכלית הביטל וזהו לך ה' שהן בטלים איליו אעפ"כ הן בבחי' מהות מדות בפ"ע רק שבטילים למקורם כו', ואז שייך ההתלבשות בבחי' מל' להיות לך אד' חסד כו', אך כשנולד הוא בבחי' קטנות עדיין ולכן צ"ל בחי' יניקה והיינו מבחי' חלב דאי' ועי"ז נעשה ההגדלה וההתרחבות בבחי' ז"א (ענין היניקה זהו משנת"ל דכשז"א הוא בבחי' התגלות או גם האורות שלמעלה מז"א (דהיינו בחי' אור הסוכ"ע) נמשך ג"כ בבחי' ז"א דוקא והיינו מה שכשנולד יונק חלב אי' כו'), כנראה בחוש שהתינוק נגדל בכ"ד חדשי יניקה מה שלא יגדל כן לפי ערך זה בכמה שנים אח"כ והיינו לפי שחלב דאי' היא מדרגי' עליונה מאד ע"כ מגדילו שלא לפי ערך כו', והנה התהוות החלב הוא מהדם דדם נעקר ונעשה חלב כו', ולכן בימי הריון לא הי' חלב רק אחר הלידה נעשה בירור שפסולת הדמים יוצאים בשעת לידה ואח"כ ממובחר הדם נהפך לחלב, וכך יובן בעבודת ה' הנה בת"י רשפי' רשפי' אש שלהבת י"ה כי הנה העלאת מ"ן של האדם הוא בבחי' אהבה ברשפי' אש איליו ית' שבאה מצד ההשגה וההתבוננות בבחי' ריחוק העולמות מאלקות, דהנה

כללות הגילוי בעולמות הוא בחי' הארה לבד בחי' שמו כו', וגז' בא ע"י ריבוי צמצומים בתחלה צמצום הראשון שהאור הראשון נתעלם לגמרי ואח"כ נמשך גילוי הארה לבד מה שבאורך נראה אור ונק' אור של תולדה, האור מתצמצם ממדרי' למדרי' כו' עד שבעולמות ביי"ע נמשך ע"י פרסא המפסקת בין אצי' לביי"ע ואין ערוך האור שבביי"ע לגבי האור דאצי' כו' ומה שידוע בנבראים הוא בחי' ידיעת המציאות לבד, דבאצי' עכ"פ מאיר ומתגלה מהות הזיו אבל בביי"ע אינו ידוע המהות כלל כ"א מציאותו לבד כו', ובעולמות ביי"ע גופא יורד ג"כ האור ממדרי' למדרי' עד שלמטה האור בבחי' העלם והסתר לגמרי כי החשך יכסה ארץ כו', ובנפשו בפרט אינו מרגיש את האור האלקי כו' דאם היות שבדאי יש בו אור וחיות אלקי המחי' אותו מ"מ אינו מורגש כלל בנפשו עד שהוא מרוחק מאלקות שאין זה רצונו אדרבא הוא רוצה בענינים גשמיים כו', וע"י התבוננות זו תגדל האהבה בבחי' רשפי אש התשוקה והצמאון לאלקות וכמ"ש צמאה לך נפשי כו' בארץ צי' ועיף בלי מים דמהעדר הגילוי בריבוי ההעלמות וההסתירים עי"ז תגדל הצמאון והרשפי אש ביותר כו', והנה זו היא בבחי' העלאת מ"ן, ועי"ז נמשך המשכת מ"ד מלמעלה הוא גילוי אהבה העליונה בחי' אש של מעלה ונק' שלהבת י"ה וכמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' כו', ובעבודה י"ל שהיא האהבה ברשפי אש הבאה מצד ההתבוננות בהפלאות ורוממות אוא"ס איך שהוא מופלא ומרומם מעולמות (שזהו ג"כ ענין הריחוק כו') איך שבכל העולמות מאיר רק הארה ממנו ית' שבאין ערוך כלל לגבי עצמות אוא"ס ואינם תופסים מקום כלל לגבי העצמות וכמאמר כל גהוראין מתחשכאין קמי' כו' כ"ע אע"ג דאיהו אור קדמן אור צח או * מצוחצח אוכם הוא קדם עה"ע כו', ולאחר שמתבונן במעלת ומדרי' העולמות העליונים ואיך שמ"מ אין ערוך כלל לגבי העצמות כו' עי"ז נעשה התשוקה והצמאון בבחי' רשפי אש לעצמות אוא"ס, וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כ"א כל חפצו ותשוקתו הוא בבחי' עצמות אוא"ס המופלא ומרומם כו', והמ"ד הוא מברר המ"ן שנעשה בבחי' ביטל יותר הרבה מבאהבה הראשונה שהיא מבחי' הריחוק דעולמות והריחוק שלו שהעיקר בזה הוא בחי' הרגש עצמו עדין ואין האלקות נרגש כ"כ בנפשו כו', אבל באהבה זו דשלהבת י"ה הרי נרגש בנפשו בחי' הפלאות ורוממות עצמות אוא"ס ואיליו תשוקתו כו', וה"ז כמו שבלידה נתברר מובחר הדם מהפסולת כו' והדם הוא בחי' גבורות והו"ע רשפי אש שלהבת י"ה כו', והנה ידוע דכל בחי' התלהבות ברשפי אש הוא בחי' יש עדיין ואינו בחי' ביטל אמיתי כו' וכמ"ש מזה בד"ה וה"ס עשן רס"ב, וזהו מה שאח"כ דם נעקר ונעשה חלב שהגבורות עצמן מתמתקין ונהפכים לחסדים העליונים והיינו בחי' אהבה בתענוגים כו', והוא כאשר מאיר האור האלקי בגילוי בנפשו כו', דבחי' אהבה ברשפי אש הנ"ל הרי זהו כשהוא בבחי' ריחוק עדין ואז הוא בבחי' התלהבות הצמאון כו', אבל כאשר מאיר *

או: כ"ה בגוכייק, ואוצ"ל: אור.

מאיר האלקי: כ"ה בגוכייק, ואוצ"ל: מאיר האור האלקי.

האלקי בגילוי בנפשו ה"ז פועל בו בחי' הביטל בתכלית כו' וכמו בעבודה דשבת בחי' ישראל שיר אל או תתענג על ה' כו', והגם שיש כאן הרגשת עונג אין זה בבחי' הרגשת עצמו אדרבא מתבטל כל מהותו והוא בחי' תענוג אלקי רק שנרגש העונג בנפשו אבל הוא בבחי' כליון ודביקות, והכליון אינו מה שרוצה להיכלל ולהדבק אלא שהוא בדרך ממילא עם קלעפט זעך צוא און עם גיים זעך אויס כו' והעיקר כאן הו"ע הדביקות כו', ומבחי' זו נעשה הגדלת המדות וכידוע דתענוג עושה התפשטות והתרחבות בדבר כו', והענין הוא דהנה יש ב' מיני תענוג א' בחי' תענוג הפשוט שאינו בא במורגש כלל, והב' בחי' תענוג הפשוט הבא במורגש וכמ"ש מזה בד"ה בחודש השביעי רס"ג (במא' וסומה תהי' לצל יומם), ומבו' שם דתענוג זה עושה התרחבות הכחות כו', וכמו"כ יובן כאן להיות דבחי' תענוג זה הוא בחי' תענוג הפשוט הבא במורגש כי הרי הוא בחי' חלב דאימא וגם יש בזה בחי' חסדים דאבא אבל כמו שמלוכש באי' לכן ה"ז עושה הגדלת והרחבת המדות כו', אמנם הגדלה זאת היא ג"כ הגדלת המעלה שהמדות הן בבחי' ביטל שלמעלה מבחי' רשמי אש כו' והוה ההגדלה כו' (ועמ"ש בד"ה הנ"ל במאמר וכל מאמינים בענין הגדלה הג' כו').

בס"ד, ש"פ וירא, רס"ג

והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו. וצ"ל מה"ע עמידת אברהם כאן דבעת אכילת המלאכים הי' צ"ל והוא עומד עליהם ואז דוקא ויאכלו. והנה על ויאכלו פרש"י נראה כמו שאכלו, וכ"ה במד"ר במקומו דאי' שם אזלת לקרתא עבדית כנמוסאה משה כשעלה למרום לא אכל ומלאכים כשירדו למטה אכלו ומסיים וכי היו אוכלים אלא נראים כאוכלים ראשון ראשון מסתלק, אמנם בזהר פ' תולדות דקמ"ד ע"א אי' ג"כ ענין הג"ל דאזלת לקרתא כו' ואינו מסיים שהי' נראה כאוכלים, המשמעות שם שהיו אוכלים ממש דמדמה זה להמלאך שהי' מתאבק עם יעקב שהי' בגוף גשמי ולא בגוף איורי כ"א בגוף מד' יסודות וע"ז מביא מה שאכלו המלאכים אצל אברהם משמע שהי' אכילה ממש, ובזהר כאן ע"פ והוא עומד כו' ויאכלו מפרש תחלה דאתחזי כאלו אכלו ואח"כ אומר אמר ר' אלעזר ויאכלו ודאי כו' וכל מה דיהיב לון אברהם הוי אכלי בגין דהוה אכלי מההוא סטרא דלעילא. וצ"ל מה"ע אכילה זו שאכלו המלאכים אצל אברהם, ולהבין כ"ז צל"הק תחלה מ"ש גבי שמואל כי הוא יברך הזבח ואחרי כן יאכלו הקרואים, וצ"ל מי המה הקרואים ומה שצ"ל כי יברך הזבח תחלה ואח"כ דוקא יאכלו

הקראים. והענין הוא דהנה כתי' ואם האכל יאכל ואמרדל* בשתי אכילות הכתוב מדבר א' אכילת המזבח ואחת אכילת כהנים, וצ"ל איך מדמים אכילת אדם לאכילת מזבח הרי אכילת מזבח שהו"ע הקרבת הקרבנות זהו מהעבודות היותר נעלות ואיך מדמים לזה אכילת אדם. ובאמת יש מעלה באכילת אדם שהרי בחטאות ואשמות כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים כו', הרי מתכפרים ע"י אכילת כהנים, וצ"ל מה"ע אכילת אדם.

וצלה"ק תחלה ענין אכילת מזבח. דהנה ענין הקרבנות שמקריבים בהמה גשמיית ע"ג המזבח ונכללת באש שלמעלה ארי' דאכיל קורבנין דכדמות ארי' * היתה רבוצה ע"ג המזבח ואוכל את הקרבן הנה כללות הענין הוא עבודת הבירורים שמתבררים בזה הניצוצות דתהו שנשלו בנוגה דעשי' מז' מלכין קדמאין דמיתו כו', וכידוע דמשברי הכלים דתהו נבנה כל עולם התיקון היינו כל העולמות אבי"ע דמהיותר מובחר נעשה עולם האצ"י והשאר נפל לבריאה ונתברר עוד ונעשה עולם הבריאה והשאר נפל ליצי' ונברר עוד ונעשה יצי' וכן עשי' עד שהפסולת היותר גס נפל למטה, וכאן מתחיל הבירור מלמטלמ"ע דהבירור שהי' קודם הי' מלמעלמ"ט וכאן הבירור מלמטלמ"ע שהניצוצות דנוגה דעשי' עולים ונכללים למעלה בבחי' מל' דאצ"י * מקור דבי"ע דזהו"ע מזבח החיצון שהי' בחצר אהל מועד, דהנה בבהמק"ד הי' ג' דיורים קדח"ק ואוהל מועד וחצר אוה"מ, והן נגד תלת עלמין דאי' בזהר פ' שלה דקס"ח ע"א ואי' ברמ"ז דכללות העולמות שבתוך החלל ומקום פנוי נכללים בג' מדרי' כללים עולמות הא"ס שלפני האצ"י ועולם האצ"י ועולמות בי"ע, וכנגד זה הי' בבהמק"ד ג' דיורים קדח"ק מכוון נגד עולמות הא"ס שלפני האצ"י אוה"מ נגד אצ"י וחצר אוה"מ נגד עולמות בי"ע, והמזבח הוא בחי' מל' והי' בחצר אוה"מ היינו כמו שנעשה מקור לבי"ע וכמ"ש מלכותך מל' כ"ע שיורדת למטה כו' ועו"ג רגלי' יורדות שיורדת ונשפלת למטה לברר נוגה דבי"ע וכמ"ש ותתן טרף לביתה טרף בגימ' * רפ"ח עם הכולל כו' וכמ"ש בזהר * ע"פ מצמיח חציר לבהמה בהמה רבא דרביעא על אלף טורין ואכלא לון בגימיעא חדא כו', דבהמה רבא היא בחי' מל' דאצ"י דרביעא על אלף טורין הן ניצוצות המתבררים, ומספר אלף הוא בעולם הבריאה כמ"ש במ"א *, וכמו"כ יורדת ליצי' ועשי' לברר, ואכלא לון שהניצוצות עולין ונכללין בבחי' מל', ואופן העלאת הניצוצות הוא דבורי הניצוצות שלמטה

ואמרדל: זכחים יג, ב. וראה לקרית ר"פ צו.
 דכדמות ארי': ראה יומא כא, ב. זח"א ו, ב. זח"ב רעה, א. זח"ג יז, א. לב, ב. ועוד.
 ולהעיר ג"כ מלקו"ת במדבר ד"ה וארי' כבקר, ואכ"מ.
 דעשי' עולים . . . דאצ"י: מתחילה עולים ונכללים ביצירה ואח"כ בבריאה ואח"כ במלכות דאצ"י וכדמוכח לקמן, ובכ"מ.
 טרף בגימ': מקימ לזח"ג ס' א. (ראה ג"כ טעמי מצות להרחיז פ' משפטים),
 הוספות לתור"א קי, א. וראה ג"כ לקו"ת אמור לו, ב.
 וכמ"ש בזהר: ח"א ית, ב. ח"ג ריו, א. וראה לקו"ת אמור לו, א.
 כמ"ש במ"א: ראה מאור"א א' ס"ק פו. לקו"ת בלק עז, ב.

נכללים בחיות המרכבה פני ארי' פני שור ופני נשר כו', וע"י הכרוכים שלמטה נעשה התיקון והבירור למעלה שחיות המרכבה מבררים בירורים בעולם היצי' ובריאה, והגם שנת"ל דעולמות בי"ע נתבררו בהבירור דמלמעלמ"ט זהו בחי' פנימיות העולמות והיינו הע"ס של העולמות וגם נשמות ומלאכים שהן בכלל הפנימיות, אבל החיצוניות והן ההיכלות דנוגה צריכים בירור כו' ובד"פ גם במלאכים עיקר הפנימיות הוא נפש המלאכים אבל גוף המלאכים עוד צריך בירור כו' (ועמ"ש בהביאור דראשי המטות). וע"י הבירור מלמטה נעשה הבירור למעלה כו', והנצוצות עולים ונכללים בבחי' מל' שבראש הבריאה כו', ובכללות הן הבירור דבחי' מל' דהן הבירורים שלמטה והן הבירורים דחיות המרכבה הכל הוא מה שבחי' מל' מתפשטת בהם לברר בירורים כו', וזהו"ע הקרבנות דהבהמה שהיא מנוגה דעשי' מתבררת ועולים הנצוצות בחיות המרכבה שזהו"ע ארי' דאכיל קורבנין עד שנכללים בבחי' מל' כו'. וזהו"ע אכילת מזבח דהיינו אכילת בחי' מל' שמבררת בירורים והנצוצות נכללים בה שז"ע אכילה וכמא' דרביע על אלף טורין ואכלא לון כו'.

והנה כל זה הוא הבירורים דחיצוניות העולמות דהיינו מה שבחי' מלכות יורדת ונשפלת בנוגה דבי"ע לברר ובידורי הנצוצות עולים ונכללים בה דזהו עלייתה מבי"ע כו', וז"ש בקרבנות אשה ריח ניחוח שהן ג' עליות מג' עולמות בי"ע (אשה עלייתה מעשי' ריח מיצי' ניחוח מבריאה כו' כמ"ש במ"א בד"ה להבין * ענין ברכת חתנים) והעלאת מ"ן זה מגיע עד ראש הבריאה דהיינו בחי' מל' שמתלבשת בראש הבריאה כו', אמנם עי"ז נעשה גם העלאת מ"ן דמל' לעלות באצי' וכו' וכמ"ש יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני כו' שזהו העלאת מ"ן שעולה מבי"ע לאצי' שזה נעשה ע"י העלאת מ"ן דעולמות בי"ע כו', וע"י העלאת מ"ן דמל' נמשך המשכת מ"ד מבחי' ז"א כו' וכמ"ש באגה"ק סי' כ"ח ד"ה למה נסמכה אמנם בחי' המשכת מ"ד דז"א הגם דז"א הוא בחי' אדם העליון כידוע, אין זה עדיין בחי' אכילת אדם כ"א אדרבה מה שז"א משפיע בחי' מ"ד למזבח בחי' מל' והוא בכלל בחי' אכילת מזבח, דבאכילת מזבח יש ב' ענינים הא' מלמטלמ"ע והן הנצוצות שנכללים בבחי' מל' שזהו האכילה דמל' כנ"ל, והב' ההמשכה מלמעלמ"ט שהוא האור והחיות שנמשך בבחי' מל' עי"ז, דהעיקר הוא החיות שנמשך מלמעלה והוא ע"י האכילה שהן הבירורים כו', וכמו למטה באדם שע"י אכילה מתחזק שכלו וכמו שא' ר"ג * עד דלא אכילנא בשרא דתורא ועד דלא שתינא רביעית חמרא לא צלינא דעתאי שע"י הבשר והיין שנתברר אצלו ע"י נתחזק שכלו שנמשך אור השכל, שהשכל הוא למעלה מהבשר ויין דהשכל הוא בחי' מדבר והבשר ויין הן צומח וחי.

בד"ה להבין : כנראה אינו הנדפס בסידור ובספר מאמרים יקרים. [נדפס במאמרי אדה"ו תקס"ג ע' רמד ואילן].
שא' ר"ג : ב"ק עב, א.

אך ע"י בירור הצויה נמשך עי"ז גילוי בחי' המדבר כו', והיינו כענין המשכת מ"ד שנמשך מבחי' ז"א לבחי' מל' וגם לחיות המרכבה שהן חיילותי' והוא ע"י האכילה שהן הבירורים כו', ואין זה ענין אכילת אדם שהוא מה שנתוסף אור באדם העליון כמשי"ת. דכאן אדרבה הוא מה שהאדם העליון משפיע בבחי' מל' כו'.

והגם דעליית הקרבנות הוא למעלה מעלה מבחי' מל' וכדאי' בזהר * דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס כו', והיינו דעליית הניצוצות אין זאת לבד עלייתם מה שעולים בבחי' מל' כ"א למעלה יותר הרבה עד שעושין העלי' בכללות הע"ס דאצי' וכמ"ש הבחיי' * דקרבן הו"ע קירוב הכחות והשמות דהיינו הע"ס דאצי' שעולין בבחי' הא"ס שלמעלה מעלה מאצי' כו', וגם ההמשכה שנמשך עי"ז הוא שנמשכים גילויי אורות נעלים מאד כו', והראי' שהרי הקרבנות מכפרים שזהו כל ענין הקרבנות שבאים לכפר על החטא, ואיך הם מכפרים על נפש החוטאת ומבואר במ"א שזהו מפני שהניצוץ שבהבהמה הגשמית עולה לשרשו ומעורר אורות דתהו אשר תהו קדום אל התיקון וכמ"ש ואלה המלכים כו' לפני מלוך מלך כו' והוא קדימת המעלה שבתהו היו אורות מרובים ובתיקון אורות מועטים, ואין זה בריבוי ומיעוט לבד אלא שהוא באופן אחר לגמרי במדרי' נעלה שבאין ערוך וכמ"ש בד"ה אם בחוקתי דתרכ"ו * מענין אור שנברא ביום ראשון שהאור דעכשיו הוא באין ערוך כלל כו' יעו"ש וכ"ז בתיקון גופא וכ"ש אורות דתהו שאין ערוך לאורות דתיקון לגביהם, דאורות דתיקון הן אורות מצומצמים ומוגבלים בכלים ואורות דתהו הן בלי גבול אורות מקיפי' כו', וכאשר אורות דתהו מאירים בכלים דתיקון ה"ה ממלאים כל הפגמים, דתו"מ הן בבחי' תיקון (ועמ"ש בקיצור * והגהו' לענין בגדי כה"ג בס' יבל הוא אבי יושב, תורה אור פנימי ומצות אור מקיף השייך אל הכלי) וכשמאיר בחי' ריבוי האור דתהו מתמלאים כל הפגמים והחסרונות כו', הרי דע"ל קרבנות נמשך תוס' גילויים נעלים גם בבחי' אדה"ע ובכללות האצי' כו'. מ"מ י"ל דכ"ז הן גילויים דבחי' סדר השתל' שאין זה גילוי אור חדש, דהרי בכללות בריאת התהוות העולמות הרי גם עולם התהו הוא בבחי' השתל', ואנו אומרים דתהו לגבי תיקון הוא למעלה מהשתל' היינו מפני שאין זה כענין ההשתל' דתיקון שהו"ע עו"ע שבערך זל"ג, דזה שייך רק בבחי' תיקון היינו בבחי' התלבשות אורות בכלים אבל תיקון לגבי תהו אינו בערך אבל מ"מ יש להם שייכות זל"ז דג' עולמות כללים עקודים נקודים ברודים הרי ודאי יש להם שייכות זל"ז, דמה שתהו קדום אל התיקון ה"ז ג"כ בשביל התהוות התיקון דבסדר השתל' העולמות ה"י צ"ל תחלה קדימת התהו ואח"כ

וכדאי' בזהר : ראה זח"ב דלט, א. זח"ג כו, ב.
 וכמ"ש הבחיי' ויקרא א. ט. ולהעיר מסי' הבהיר אות קט.
 אם בחוקותי דתרכ"ו : נדפס בס' המאמרים תרכ"ו.
 בקיצור . . . כה"ג : נדפס באוה"ת שמות (כרך ח) ע' גשנן.

דוקא בחי' התיקון כו' וכידוע שהי' בונה ע"מ לסתור וסותר ע"מ לבנות כו' הרי א"א הי' התהוות עולם התיקון כ"א כשהי' תחלה עולם התהו כו', ובאמת מצד הא"ס הכל כל יכול אינו שייך לומר שהי' בלתי אפשר כו', אמנם כאשר הי' הרצון באופן התהוות העולמות הי' צ"ל הסדר באופן הזה, אי"כ הרי יש להם שייכות זל"ז כו' (ומ"מ דוקא משבחי"כ דתהו נבנה עולם תיקון ולא בבחי' השתל' עו"ע כו'), ואי"כ מה שמאירים אורות דתהו בכלים דתיקון אין זה גילוי אור חדש מאחר שיש להם שייכות כו'.

והג"מ דשייכות זו הוא בבחי' הכלים דזה שהי' בונה ע"מ לסתור וסותר ע"מ לבנות היינו בבחי' הכלים, דכלים דתיקון נבנו מבחי' שבחי"כ דתהו ובשביל זה הי' הקדמת בנין התהו וסתירתו בכדי שיהי' בנין הכלים דתיקון באופן שהם עתה כו', אבל האורות נסתלקו למעלה ואין המשכת בחי' האורות דתיקון מהאורות דתהו שהרי נסתלקו כו', ואי"כ מה שמאירים אורות דתהו בכלים דתיקון הרי לכאורה שהוא גילוי אור חדש כו', אמנם באמת אין זה גילוי אור חדש ממש, שהרי ידוע שהכלים ממשכי"כ אורות וממילא ממשכי"כ האורות לפי ערכם כו', ומבואר במ"א דכן הי' גי"כ בתהו (עמ"ש במ"א בד"ה וידבר כו' אח"מ * כו') דזה שהאורות היו אורות מרובים ותקיפים הבלתי מתיישבים בכלים הוא מפני שהכלים היו באופן כזה שהיו כלים מועטים וקטנים היינו שלא היו בעצם כלים לגילוי אור (דעיקרם הי' בחי' רצוא כו') ולכן המשיכו אור הבלתי מתיישב בכלי כו', ונמצא שהאורות דתהו היו לפי אופן הכלים דתהו, ואי"כ אין זה אור חדש דענין אור חדש ידוע שהוא אור שאינו שייך לעולמות וכלים כלל כו' כמ"ש במ"א (ועמ"ש מזה בד"ה וביום הביכורים רנ"ד), והאורות דתהו מאחר שהן לפי אופן הכלים דתהו הרי אין זה אור חדש כו', וכידוע שגם המקיפים נמשכים מן הקו, דכשם שהאורות פנימים נמשכים מהקו כמו כן גם אורות המקיפים (ובכללם גם האורות מקיפים דתהו) גי"כ נמשכים מן הקו, וכל ההמשכות והאורות שלאחר הצמצום הי"ה רק מבחי' ההארה השייכה אל העולמות ואינו גילוי אור חדש כו', וגם לפי מ"ש במ"א דהעיקר הגם שנמשכים מן הקו שרשם הוא מבחי' העיגול הגדול שלפני הקו (ועמ"ש בלקו"ת ד"ה ויקח קרח), הרי גם בחי' העיגול שלפני הקו יש לו שייכות אל העולמות דמאחר שמקיף וסובב את כל ההשתל' שמן הקו מרכי"ד עד סוכי"ד הרי יש לו שייכות אל ההשתל' שמהקו כו' וכמ"ש במ"א בענין סוכי"ע כו', וגם י"ל שהעיגול הגדול הוא האור שנסתלק והיינו האור שהי' ממלא מקום החלל וע"י הצמצום נסתלק האור לצדדין ונעשה בבחי' מקיף כו', והאור שהי' ממלא מקום החלל יש לו שייכות אל העולמות שהרי בו הי' ההשערה בכח על כל ההשתל' וגם בו הי' הצמצום כו' כמ"ש במ"א, ונמצא כשמאיר בחי' אורות דתהו בכלים דתיקון אין זה גילוי אור חדש אלא שהוא גילוי אור עליון שלמעלה מעלה מהאורות דתיקון אבל לא אור חדש שהרי כללות הגילוי הוא מבחי' הארת

אוא"ס השייך אל העולמות דמשם ג"כ נמשכים האורות דתיקון כו'. והוא שנת"ל דכללות ההעלאה וההמשכה דקרבנות הוא בבחי' מלי' לבד דהגם שהוא למעלה הרבה יותר וכן ההמשכה הוא בחי' גילוי אור עליון שנמשך בכללות האצ"י כו'. מ"מ כ"ז הוא בבחי' ההארה השייכה אל העולמות דלשם לבד מגיע ההעלאת מ"ן וכמור"כ ההמשכה כו'. ולכן הוא בחי' מלי' דאצ"י שהוא בחי' מקור לבי"ע כו'.

אמנם ענין אכילת אדם הוא להמשיך תוס' אורות בבחינת אדם העליון שיהי' גילוי אור חדש ממש. דהנה בחי' ז"א הוא למעלה משרש ומקור העולמות וכידוע דאצ"י בכלל הוא ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הגבראים. הממוצע צריך להיות כלול מב' המדרי' דבד"כ הב' מדרי' הן בחי' ז"א ומל' וכמ"ש ועשה כרוב א' מקצה מזה וכרוב א' מקצה מזה דבחי' מלי' הוא שרש ומקור לעולמות בי"ע. ובחי' ז"א הוא סוף עולמות הא"ס כו' וכמ"ש בתור"א פ' תרומה ד"ה מי יתנך כאח לי ושם בל' אדמור' נ"ע, וא"כ גם הגילוי הוא בחי' אור חדש כו'. והטעם שצריכים להמשיך אור וחיות באדם העליון הוא כי הנה לגבי עצמות אוא"ס ב"ה הרי גם אדה"ע הוא באין ערוך כלל, כי אוא"ס הוא מרומם ונשגב מגדר עולמות לגמדי, וגם הבחי' העליונה שבהממוצע ג"כ אין ערוך כלל לגבי' וכמא' אלי' אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינון לך עשר ספירן לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין ועלמין דאתגליין כו' וכמה גופין תקינת לך כו' חסד דרועא ימינא כו' ומסיים כולא לאחזאה איך מתנהג עלמין כו', הרי כללות הע"ס הן לאנהגא בהון עלמין לבד כו', ולכן נק' בשם גופין לגבי אוא"ס ב"ה דכמו שהגוף אינו בערך כלל לגבי הנפש שזה רוחני וזה גשמי כו'. כמור"כ הכלים דע"ס אם היותן אלקות הן כגופין לגבי אוא"ס ב"ה, ומה שמאיר בהם מבחי' אוא"ס ב"ה הוא רק הארה לבד שאינו תופס מקום כלל לגבי עצמות וכטפה לגבי ים אוקיינוס ויותר מזה. דהרי טפה לגבי הים אר"י יכולנא * לשער כמה טפות יש בים כו', אבל האור המאיר בכלים דאצ"י הוא באין ערוך כו' שיותר ממה שאין ערוך עשי' לגבי אצ"י אין ערוך אצ"י לגבי אוא"ס כו' שהרי הי' צ"ל צמצום כו' כמ"ש בתור"א ד"ה פתח אלי' בפ' וירא, ומאחר שאינו בערך, לזאת צריכים להמשיך שיומשך עכ"פ בחי' אור וחיות באדה"ע, ובתחלת הבריאה הי' זה מצד כי חפץ חסד הוא ועכשוו באתעדלית תליא מילתא, ובפרט דעיקר הכוונה הוא להמשיך בחי' תוס' אור וחיות בד"א מבחי' עצמות א"ס בחי' אור חדש כו' דלגבי בחי' ומדריגה זו הרי בחי' אדה"ע באין ערוך לגמרי, וצ"ל אכילת אדם שיומשך לו תוס' אור וחיות כו', והיינו ע"י אכילת אדם למטה שע"ז נעשה בחי' אכילת אדם למעלה כו'.

והענין הוא, דהנה באכילה למטה יש ב' מדרי' אכילת מזבח ואכילת אדם. דהנה אמרד"ל בגמ' (ברכות דנ"ה ע"א) ע"פ המזבח עץ כו' וידבר

אר"י יכולנא : ראה הוריות י, א. ואולי גם כאן צ"ל : שיכולים לשער — וע"ז משי"כ בסהמ"צ להצ"צ.

אלי זה השולחן כו' פתח במזבח וסיים בשולחן בזמן בהמק"ד קיים הי' מזבח מכפר ועכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו, הרי שהשולחן במקום המזבח, דהנה לכאורה יפלא איך האדם מקבל חיות מהמאכל הלא האדם גבוה במעלה ממנו שהוא מדבר והמאכל צומח וחי כו', והגם דכתי' כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כ"א על כל מוצא פי ה' כו', והיינו המוצא פי ה' שבמאכל כידוע, הלא גם האדם יש בו מוצא פי ה' כו', וידוע הענין דהמוצא פי ה' שבמאכל הוא גבוה במעלה מהמוצא פי ה' שבאדם, שרשו מתהו שקדם לתיקון וכמ"ש אחר וקדם צרתני אחר למע"ב וקדם למע"ב דבסדר השתל' (דתיקון) הוא קדם למע"ב שגבוה במעלה מהם שמושל ושולט על כולם ומנהיג אותם ובכחו לבררם כו', ומצד שרשו הרי הם גבוהים במעלה ממנו דשרשם מתהו שקדום כו', ולכן כשאוכל המאכל לש"ש ומברר הניצוץ דתהו שבו מתוסף לו חיות רב עי"ז בתורה ועבודה כו' וכמ"ש מזה באריכות בלקו"ת דרוש ראשי המטות וביאורו, וזהו שהשולחן מכפר מפני שנמשך עי"ז גילוי אורות דתהו כו', וכשם שהמזבח מכפר כנ"ל כמו"כ כשאוכל המאכל כדבעי ומתפלל ולומד בכח הזה נמשכים ג"כ בחי' אורות דתהו בכלים דתיקון כו', ואכילה זו הוא ענין אכילת מזבח.

אמנם עיקר ענין אכילת אדם הוא שאינו לברר בירורים כ"א להיות כדוגמא זו למעלה שע"י אכילתו יהי' בחי' אכילת אדם למע', והענין הוא, דהנה אדם הוא בגימ' מ"ה ובהמה בגימ' ב"ן, וההפרש בין מ"ה לב"ן הוא שהן ב' מיני ביטל, ביטל היש לאין וביטל אמיתי, דהביטל דב"ן הוא ביטל היש לאין שזהו מדרי' הביטל דנבראים דבי"ע בכלל שהוא ביטל יש לאין לבד וכמו במלאכים עליונים מתנה מיכאל באהבה ומחנה גבריאל ביראה הרי זה רק ביטל היש לבד, דהרי באהבה בהכרח יש מי שאוהב ומתפעל באהבה, והיינו לבד מה שאוהב היא הרגש הנה מאחר שיש לו אהבה בהכרח שיש מי שמתפעל באהבה (והיינו ההפרש בין אהבה לביטל, דאהבה בהכרח שיש מציאות מי שאוהב משא"כ כביטל הגם שג"כ בהכרח שיש איזה מציאות דאל"כ אינו שייך ביטל, מ"מ הרי כל ענינו הוא ביטל מציאותו עד שאינו עולה בשם ומציאות כלל בפ"ע, וכביטל זיו בשמש שזהו אמיתית ענין יחו"ע כמ"ש בסש"ב פי"ט ובח"ב פ"ג ופ"ו וז' (וגם משנת" שם מענין תאותיות עודנם בכח חכמתו הוא ג"כ כנ"ל, ואפשר יש בזה חילוק בענין הביטל מצד האורות ומצד הכלים כו', אמנם בח"ב מבואר כן גם בנבראים שהן כמו זיו כו', וכמו שכלולים במקורם כו'), ולפי"ז צ"ל דיראה ג"כ אינו ענין הביטל עדיין, וי"ל דהיינו ביר"ת דעי"ז שייך עדיין יש מי שירא אם היות שהוא בחי' ביטל כו') וכן מחנה גבריאל ביראה כו', וגם במדרי' הביטל שלמעלה מזה וכמו בעמדם * תרפינה כנפיהם שהוא ביטל האהוי"ר

כו', וגם המלאך בעת שליחותו דאז הרי הוא בטל לגמרי אל המשלח וכמ"ש * במ"א בענין ותקרא שם ה' הדובר אלי' ובענין בי נשבעתי נאום הוי' דלכאו' איך קורא עצמו בשם הוי' ומבואר דזהו מצד שהוא בטל בתכלית אל כח המשלח שבו עד שנקרא על שמו כו'. ומ"מ הוא רק בחי' ביטל היש לבד, דמאחר שהן נבראים בע"ג וכדאי' במדרש * י"א שנבראו בשני וי"א בחמישי כו', ממילא ביטולם הוא בבחי' ביטל היש לבד לפי שהמלאכים כביטולם אינם יוצאים מגדר הגבלתם היינו שיתבטלו כ"כ עד שלא יהיו בגדר נברא כו' דביטל כזה אי אפשר להיות במלאכים רק כמשארז"ל * הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם והיינו שנתבטל מציאותם לגמרי והוא כענין הפסד המציאות ואין זה ענין הביטל כו', אבל שיהי' בהם ביטל באופן כזה שיתבטל כל מציאותם לגמרי עד שיצאו מגדר חוק הנברא זה א"א, ורק בנשמות יכול להיות ביטל כזה גם בנשמות דבי"ע לפי שבפעם הן אלקות וכידוע דבריאה יש מאין דנשמות אינו דומה כלל לבריאה יש מאין דכל הנבראים כו' כמ"ש במ"א * ומאחר שהן אלקות בעצם אפשר להיות בהם הביטל באופן כזה שיוצאים מגדר חוק הנברא כו'.

(במ"א מבואר בענין עליית העולמות שהבריאה עולה באצי' והיינו שהכלים דבריי נעשים כמו הכלים דאצי' ממש וכמו בעליות דשבת כו'. ועמ"ש בשער מאמרי רשב"י בפ' קדושים (ושם דעכשיו גם בשבת אין החיצוניות עולה, ובאגה"ק בקור"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח כו' וח"ל ואף גם זאת דוקא עליות הכלים כו' היא מעלת השבת ויוה"כ עכ"ל, וכ"ה בדרוש להבין * ההפרש בין שבת ור"ח ובכ"ד), ולכאורה איך הכלים דבריאה שהן בחי' נברא כמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד איך נעשים אצי' ואפשר י"ל שהרי בתחלת הבריאה קודם חטא עה"ד הי' עולם הבריאה במקום ז"א דאצי' שהי' במעלתו כו' וכמ"ש בשער מא' רשב"י ז"ל שם, ולכן גם עתה אפשר לעלות כו'. ועו"ל שזהו ע"י עבודת האדם למטה שהרי הנשמות פועלים בעבודתם שגם מלאכים יהיו בבחי' מהלכים כו'. וצ"ע בענין ונערים ממשתה נגינתם דמבואר במ"א * דקאי על עליית המלאכים מטי"ט וסגדל הנעשה ע"י הנשמות, וצ"ע מענין סליק * לסיכו כו' וי"ל מטי"ט הוא חנוך כו'. ובעליית אלי' שעלה גופו וידוע דאלי' הוא בחי' שם ב"ן, מבואר במ"א שזהו מפני שהוא בחי' ב"ן דמ"ה דשרשו מש' מ"ה והוא בחי' החיצוניות דמ"ה יכול לירד למטה יותר לזכך גם הגוף הגשמי שיהי' כמו

וכמ"ש במ"א : ראה אגה"ק סכ"ה בסופו, קור"א לתניא (קנט, א).

וכדאי' במדוש : בראשית רבה בתחלתו, פדריא רפ"ד, סי' הבהיר כא — כב, ובכ"מ.

כמשארז"ל : סנה"ל, לב, ב, וראה סידור הערה לחיקון חצות.

כמ"ש במ"א : ראה ד"ה פנים בפנים תרס"ו ואילך.

בדרוש להבין : כנראה הכוונה לדרוש הציצ הנמצא בביכל, ועבדתם את ה"א.

ע"ש בסופו, נדפס באוה"ת דברים (כרך ד) ע' איתחצג ואילך.

דמבואר במ"א : להעיר מסר"ה אשר ברא ששון שבסידור.

סליק לסיבו : זח"ג ר"ה, ע"ב בתחלתו, וראה לקר"ת שה"ש כה, א.

מלאך כו'. ועמ"ש בתו"א והוספות * ד"ה למה נשתנה יצירת האדם דמשמע שם לפי שה' בחכמה יסד ארץ ולפי שאורות יורדים למטה בעשי' דוקא משו"ז יש בכח להפך גם עשי' הגשמיות להיות בבחי' ביטל כו' ושם שהו"ע ביטל היש. ובסשי"ב פכ"ג דאברי גוף האדם נעשו מרכבה כו'. ולכא"ו הו"ע ביטל היש (כמו חיות המרכבה כו'), אמנם בהביאור ע"ז * שהו"ע איהו וגרמוהי והיחוד דכלים הוא בחי' ביטל אמיתי אלא שאינו בבחי' יחוד עצמי כמו איהו וחיהי כו' ולכאורה המשל דביטל האותיות במקורן המבו' בסש"ב יתכן על ענין הכלים כו'. ושם בפכ"ה כשיעשה רצונו ית' בעבודה זו יתגלה בה פנימיות רצון העליון בבחי' פנים כו' וכשאין שום הסתר פנים כו' אזי אין דבר נפרד כלל וכלל כו' תהינה נפשו האלקית והחיונית ולבושיתהו כולן מיוחדות בתכלית היחוד כו' והיינו ביטל אמיתי כו' (וצ"ע אם הגוף ג"כ בכלל זה). ומצינו גבי משה הי' הגוף בטל בתכלית עד שהי' כלי לאלקות כמו נשמתו שהי' עומד על עמדו כו'. והבעש"ט ז"ל * לא הי' המקום מסתיר אצלו כלל ומה שרחוק במקום ראה בראי' ממש (ולא בנבואה כו'). וצ"ל שהוא זיכך ותיקן המקום עד שהי' בטל ממש ולא הסתיר כלל מפני שלא הי' בבחי' יש כלל (כל' סשי"ב הנ"ל) וכמו מקום ארון אינו מן המדה שאם היותו בבחי' מקום הי' בטל בתכלית לגבי למעלה מן המקום כו'. שהי' המקום בעצם מקום קדוש לית דין אתר הדיוט * כו'. ונ"ל בירור הדברים בזה בדרך אפשר דהנשמות הגבוהות פועל בירור וזיכוך היש שהי' כמו שהי' היש קודם חטא עה"ד שהי' סיום עולם העשי' במקום ומעלת ששה ספי' הראשונות דיצי' עכשיו כמ"ש בשער מאמרי רשב"י שם. עוד זאת כמ"ש בסשי"ב ח"ב פ"ג אילו נתנה רשות לעין לראות ולהשיג את החיות ורוחניות שבכל נברא כו' לא הי' גשמיות הנברא והומרו וממשו גראה כלל לעינינו כי הוא בטל במציאות ממש כו'. והנשמות הגבוהות רואים את האין האלקי בכל נברא וכמא' איהו חכם הרואה את הנולד מאין ליש כו' כמ"ש במ"א הכוונה שרואה את האין כו'. ולכן מאחר שמבררים את היש עד שהוא כמו בתחלת הבריאה ורואין את האין האלקי כו' הרי אצלם בטל היש בבחי' ביטל במציאות ממש. ועמ"ש בסשי"ב פל"ו. וכח זה הוא בנשמות דוקא שבכוחם לראות מהות האין האלקי שבכל נברא, משא"כ במלאכים רק ידיעת המציאות לבד כו' ועמ"ש בפל"ו הנ"ל, ולזה נתן הקב"ה תורה לישראל שנק' עוז וכח כו' שלא יתבטלו במציאות ממש כו' (היינו שלא יהי' ח"ו ע"ד הושיט כו' ושרשן כ"א בבחי' ביטל כו') וגם כבר הי' לעולמים מעין זה כשעת מ"ת כו' ולכן היו בטלים במציאות ממש כו'. ונמצא במלאכים הביטל שלהם הוא ביטל היש לבד מצד שהם נבראים אבל בנשמות אפשר להיות גם מצד גופם ועניניהם הגשמיים בבחי' ביטל

בתו"א והוספות: כנראה הכונה ללקו"ת לג"ס. [נדפס באו"ת בראשית (כרך 1) ע' תמרט ואילך].

בהביאור ע"ז: דאה קיצורים והערות לתניא ע' קה ואילך.
 והבעש"ט ז"ל: ראה ספר המקירה (נדפס בשם דרך אמונה) ד. ס' ערך עדות.
 לית דין: לי ת"א לבראשית כה, יו.

במציאות ממש כו'. ולפיז י"ל דגם בנשמות דבי"ע מאחר שיכול להיות בהם ביטל אמיתי מצד נשמתם יכול להיות הביטל מצד גופם ג"כ באופן הנ"ל כו').

אבל במלאכים אחרי שהן נבראים ממש הביטל שלהם הוא בבחי' ביטל היש לבד כו'. וכן בנשמות דבי"ע ג"כ הביטל שלהם ביטל היש, דהנה כתי' * ורעתי את בית ישראל זרע אדם זרע בהמה שיש בנשמות ב' מדריגות זרע אדם זרע בהמה, וההפרש ידוע דאדם יש לו דעת ובהמה אין לה דעת, אמנם מה שתנשמות דזרע בהמה אין להם דעת אין הכוונה שאין להם דעת כלל אלא שאין בהם בחי' ד"ע כי אם דעת תחתון, דדעת תחתון הוא שלמטה יש שהנברא מורגש במציאות יש ומקור המהוה הוא אין שאינו מושג בנבראים, דאם היות שמתלבש בנבראים להוותם ולהחיותם מ"מ אינו מאיר בהם בגילוי כי אם מתעלם ומסתתר מהם עד שהם במציאות יש שזוהו ע"י העלם והסתר הבורא מהנברא כו', אמנם ענין בחי' הדעת הוא לידע ולהרגיש שיש כח אלקי המחי' ומהוה את הנבראים ושהעיקר הוא האלקות וכמו שמרגיש בעצמו שיש בו חיות אלקי המחי' אותו וכמו"כ הוא בכל הנבראים כו', והגם שאינו מאיר בגילוי מ"מ הוא משיג ומרגיש (דער הערט) שיש כח אלקי המהוה ומחי' ואם הי' מסתלק ח"ו הי' חיצוניות הגשמי אין ואפס ממש כו', ועי"ז נעשה ביטל היש שלא ירצה בהגשמי כי אם בתאלקות שבו כו', אבל לא יהי' בזה ביטל אמיתי ביטל במציאות ממש שזוהי היפך הדיעה הזו כו', והעיקר דבבחי' דעת זה אינו מאיר עדיין האלקות בגילוי ממש היינו גילוי המהות כ"א ידיעת המציאות לבד וממילא הביטל הוא ביטל היש לבד. אבל נשמות דזרע אדם הוא שיש להם בחי' דעת עליון איך שלמעלה יש הוא בחי' יש האמיתי ולמטה אין שכולא קמי' כלא חשיב כי בבחי' דעת זה הוא ההכרה והרגשה בבחי' עצמות א"ס שהוא אמיתת היש בחי' אמיתת מציאותן וממילא הביטל הוא בבחי' ביטל במציאות ממש דאפס זולתו כו'. ונשמות אלו דבחי' אדם אין עבודתם באכילתם לברר את המאכל כי הם למעלה מבחי' העולם בכלל דדוקא בנשמות דזרע בהמה שהן בבחי' ד"ת הרי יש להם שייכות אל העולם לכן ענינם ופעולתם למטה הוא לברר ולתקן את העולם, אבל נשמות דזרע אדם מאחר שהן בבחי' ד"ע הרי הם למעלה לגמרי מן העולם (ועמ"ש בס' בראשית * ב' בד"ה במאורי כו' משקוף בסופו בענין טעם גבוה כו' אבל צדיק עליון כו') ולכן אין ענינם לתקן העולם כ"א מה שבפעולתם למטה נעשה בדוגמא כזאת למעלה, כי באמת כל עניניהם הוא קדושה דהיינו שגם עניניהם הגשמיים קדושה גמורה ולכן הם דוגמא ללמעלה, וע"י אכילתם למטה והוא מה שהתיך טועם טעם מאכל כל חיך * הטועם כו' חייך הוא בחי' חכמה חיך מ"ה והרי יש בהם בחי' חכמה והוא ענין הביטל דמ"ה שלהם ונעשה למעלה ג"כ

דהנה כתיב : ראה בכ"ז תרי"א פ"ג משפטים, ובכ"מ.

בס' בראשית ב' : כנראה הוא לתנודס בס' אור התורה שלו, ב.

כל חיך : הכוונה למרדיל (כתובות ק"א, ב). נתבאר בתרי"א ס"פ ויחי.

בחי' חיך הטועם כו' דנעשה אדם בצלמינו כדמותינו שהוא בצלם ודמות שלמעלה כו' ולכן באכילתם למטה נעשה אכילת אדם למעלה שנמשך תוס' אור וחיות באדם העליון כו'.

והנה ב' אכילות הנ"ל דאכילת מזבח ואכילת אדם הוא ענין אכילה דחול ואכילה דשבת, דאכילה דחול לברר בירורים, דהמאכל של היתר יש בו נצוצות דתהו שנפלו בדרך נפילה ושכירה מו' מלכין קדמאין כו', דהמאכל של היתר הוא מק"ג כמו כל הדברים המותרים שהן מק"ג. ובק"ג נפלו הנצוצות דתהו ולכן המאכל מעורב טו"ר וכשאוכל המאכל למלאות תאות נפשו ה"ה מעבה ומגשם אותו שיכול לבוא עי"ז לתאות גשמיים ולמדות רעות כמו כעס ורציחה כו' וכמו ואכל ושבע ודשן ופנה כו' שמנת עכית כו' וכמא' מלי * כריסא זינא בישא כו', והיינו מצד הרע דנוגה שבמאכל, וכשאוכל לש"ש ללמוד ולהתפלל בכח האכילה היא מתוסף לו עי"ז אור וחיות בתורח ועבודה מצד הנצוץ דתהו שמתברר כו'. וזהו כוונת האכילה בששת ימי החול לדחות את הרע דנוגה ולברר את הנצוץ דקדושה דעי' שכובש תאוותו שלא ירצה התענוג הגשמי של המאכל ה"ה פועל בזה דחית הרע ועי' שאוכל בכונה לש"ש מברר את הנצוץ דקדושה כו'. וזהו דאי' בזהר * נהמא אפום חרבא ליכול שצריך להיות מלחמה בעת האכילה כי הנה"ב מתאווה אל התאוה הגשמיית שבמאכל שמהרע דנוגה וצ"ל התגברות הנה"א לכבוש רוח תאוותו שלא ירצה בהגשמי כ"א בהאלקות שבו דהיינו שיהי' רק לש"ש כו'. והעיקר צריך לפעול זאת בתפלה, כי בכדי שיהי' התגלות הכחות דנה"א ושיתגבר על הנה"ב זהו דוקא עי' התבוננות מקודם כמ"ש במ"א. דזה אינו שייך בעת האכילה, והנה"ב הרי הוא קרוב להמאכל הגשמי שהוא עסוק אז בזה, ולזאת כבד לפעול אז התגברות הנה"א כו', כ"א בעת התפלה דאז הוא מתבונן באלקות ומתפעל באהוי"ר שיש התגלות הכחות דנה"א ובנקל לו לפעול אז ישועות בנפשו שלא ירצה בשו"א בהדברים גשמיים מצד הגשמי והתאוה שבהם כו' ויכול להיות אח"כ בעת האכילה התגברות הנה"א לנצח את הנה"ב שיהי' אצלו ההן והלאו שוין והיינו מצד התשוקה לעצם הגשמי יהי' ההן והלאו שוין, ועוד יותר שרע בעיניו מה שהוא דבר תאוה ומה שהוא מוכרח לזה ולא טוב לו מאד מזה והי' חפץ יותר שלא לאכול כ"א מצד ההכרח כו' (וזה דוקא בבינונים מפני שיש להם שייכות להגשמי אבל בצ"ג וכמו נשמות דזרע אדם הנ"ל שאינם שייכים כלל להדברים הגשמיים אינו שייך ענין הנ"ל ועי' מ"ש במ"א * על מארז"ל אל יאמר אדם אי אפשי כו' שזהו בצ"ג אבל בעת צ"ל אי אפשי כו'). וזהו כוונת האכילה בחול לברר בירורים ועי"ז ובטן רשעים תחסר פי' בטן רשעים הן הקליפות וסט"א שממולאים מהנצוצות דקדושה שנפלו בהם ועי' הבירורים נחסר

מלי כריסא : ברכות לב, א.

דאי' בזהר : ח"ג קפת, ב.

מ"ש במ"א : ראה לקו"ת ואתחנן ט, ד.

בטנם כו' חיל בלע ויקיאנו ומבטנו יורישנו כו', והנצוצות הבלועים בהם היה מקיאים ועיניו בטנם תחסר כו'. אבל בשבת בורר אסור ואינו שייך או עבודת הבריורים כי אז הרע מופרד מן הטוב וכידוע * דבע"ש קודם חשיכא נמשך שלהובא דאשא מבחי' שלהבת י"ה דח"ב (דימותו ולא בחכ' כו') ובטש בקינ ועיניו נדחה הרע ויורד למטה ואינו מעורב עם הטוב כו', ולכן אינו שייך או ענין הבריורים. כ"א כוזנת * אכילה דשבת הוא להמשיך בחי' העונג עליון בפרצופי אצי', וכמ"ש אז תתענג על הוי', דהוי' הן ד' פרצופי אצי' ח"ב ז"א ומל' וצריכים להמשיך בהם בחי' התענוג, ועז"ג צדיק אוכל לשובע גפשו כו', וזהו דבכל הג' סעודות דשבת משתתף גם בחי' עתיקא קדישא כו' דע"ק אתיא לסעודא בהדא או בהדי' כו', והיינו המשכת בחי' התענוג כו'. אמנם בחי' התענוג הזה הוא בחי' תענוג עצמי מבחי' פנימית עתיק ובשרשו הוא מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', דהנה בששת ימי החול נמשך ג"כ בחי' תענוג וכמ"ש בכל יום משימ"ב וירא אלקים כי טוב כו' (לבד מיום ב' שלא נאמר בו כי טוב לפי שהי" * בו מחלוקת כו'), אך תענוג זה הוא בחי' התענוג דסדר השתל' לבד כו', אבל בשבת נמשך בחי' תענוג העצמי כו'.

וביאור הענין הוא, דהנה כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וידוע דעדן הוא בחינת חכמה שהוא מקור המעיין דנביעת הנהר דנגיד ונפיק ממנו כו', דהנהר הוא בחי' בינה שהוא ההמשכה בגילוי בהתפשטות אורך ורוחב כו', ומקור הנביעה הוא בחי' חכ' כו', ונקרא חכ' עדן ע"ש התענוג שבה וכידוע דעיקר הארת התענוג הוא בחכמה מפני שהחכ' יש לה שייכות אל התענוג דמשריז נקרא חכמה טעם וברי' מדרי' טנת"א אי' לפעמים * דטעמים הוא בחכ', והיינו מפני שחכ' שייך לעונג כו', אמנם זהו שהעונג מתלבש בחכ' אבל לא שהחכ' הוא עונג שהן מהות אחד, כי העונג הוא למעלה מעלה מבחי' החכמה רק הארת העונג יורד ונמשך בבחי' ירידה והשפלה ומתלבש בחכ' כו', וכמו ער"מ בשכל יש זענוג, דכאשר ממציא המצאה חדשה מתמלא עונג ומשתעשע מאד בההשכלה חדשה, מ"מ זהו רק התלבשות העונג לבד לא שהשכל הוא עונג, והראי' שהרי כשמתיישן השכל אין בו תענוג ואם נאמר שהשכל הוא עונג הרי הי' צ"ל העונג תמיד כל זמן שהשכל מתקיים כו', אלא שהעונג למעלה מהשכל רק מתלבש בשכל כו', ונקרא תענוג המורכב בשכל כו' דהיינו שאינם מהות א' רק שני דברים והן מורכבים זה מזה כו', וכמו"כ יובן

וכידוע דבע"ש : זחי"ב רג, ב, וראה הוספות לתרי"א ס"פ כי תשא, ס' המצות להציצ מצוה לא תבערו אש בסופה.

כוונת אכילה דשבת : בארוכה ראה בסידור ח"ב המאמרים שאחר ערבית, מוסף ומנחה דשבת.

לפי שחי' : בראשית רבה פ"ד, ו.

אי' לפעמים : ראה ע"ה שער טנת"א פ"א וכמפרשים שם, ולהעיר מתורה אור

ס"פ ויחי.

למעלה דבחי' תענוג הוא למעלה מעלה ממדרי' החכ', דתענוג הוא בחי' עתיק, וידוע דעתיק הוא לי' העתקה והבדלה שנעתק ונבדל מבחי' הגילוי וד"ע עתיק יומין, דיומין הוא בחי' גילוי ועתיק הוא נבדל מבחי' הגילוי כו', וחכ' הוא ראשית הגילוי דוקא, וא"כ היה מובדלים זה מזה, אלא שבחכמה מתלבש תענוג, והיינו מפני שמ"מ יש לחכמה שייכות לבחי' עתיק לפי שהוא בחי' פנימיות, וכידוע דההפרש בין אריך לעתיק הוא דאריך הוא בחי' מקיף ועתיק בחי' פנימיות, וכמו ההפרש בין רצון לתענוג, דרצון הוא בבחי' מקיף ותענוג הוא בבחי' הרגש פנימי דוקא, והיינו דבמקיפים גופא בחי' פנימית המקיף הוא בחי' פנימי דוקא כו' כמ"ש במ"א, ובחי' חכמה היא ראשית הגילוי בפנימיות ומצד זה יש לחכ' שייכות לבחי' עתיק, ולכן בחי' תענוג מתלבש בחכ' כו'.

והגה שורש בחינת עתיק הוא מבחינת מלכות דאין סוף, דמלכות דא"ס נעשה עתיק לאצ"י כו', דבחי' מלכות דא"ס נקרא מקור התענוגים שלמעלה מבחינת עתיק שהוא כמו בחי' תענוג עדי"מ, אבל מקור התענוגים הוא למעלה מבחי' תענוג עדיין כו', אמנם כללות בחי' מל' דא"ס הוא בחי' הארה לבד מעצמות אוא"ס ב"ה, מה שמתפשט על העולמות להחיותן כו', והוא בחי' שמו לבד וכמ"ש מלך שמו נקרא עליהם, וכמו מלך שמו לך על מדינות הרבה הרי אין המלך עצמו מתפשט בהם כי אם שמו לבד כו', וכמו"כ בחי' מל' דא"ס הוא בחי' שמו לבד שמתפשט על העולמות להותן ולהחיותן כו', שבאין ערוך לגבי העצמות כו', וכמ"ש כי עמך מקור חיים דמקור החיים ומקור התענוגים הוא עמך שבטל וטפל לך כו', ומבחי' מל' דא"ס הוא שאפשר להיות בחי' עתיק לאצ"י דמבחי' עצמות אוא"ס אי אפשר להיות בחי' עתיק כו' שאינו בערך כלל כ"א מבחי' מל' דא"ס כו', וגם זה ע"י כמה צמצומים, בתחלה צמצום הראשון שהוא סילוק האור והתעלמו כו', ואח"כ עוד צמצומים כמו צמצום א"ק כו', וכמו"כ המשכת התענוג מבחי' עתיק בחכמה הוא ג"כ ע"י צמצום עצום והוא בחי' גבורה דעתיק שמלוכש במו"ס, דגבורה דעתיק נקרא בזהר בוצינא דקרדוניתא שהוא בחי' קו המדה מקור הגבורה והצמצומים שמצמצם בחי' התענוג עד שיכול להתלבש בבחי' חכמה כו', ומחכמה נמשך ע"י ה"ל"ב נתיבות בנינה ומבינה ע"י הנו"ן שערים נמשך התענוג לז"א, ומו"א למל' שהיא בחי' גן עדן כו', ונמצא דכללות בחי' התענוג הזה הוא הארה לבד ונמשך ע"י כמה צמצומים עד שנעשה עתיק לאצ"י, וע"י בחי' גבו' דעתיק נמשך בבחי' מר"ס ושם הוא בבחי' תענוג כללי עדיין, ונמשך בבחי' חכמה ושם מתחלק לל"ב חלקים בל"ב נתיבות דחכמה, שהן ל"ב אלקים דמע"ב, שהן ג"כ בחי' צמצומים המחלקים את התענוג כו', ומבינה ע"י נו"ן שע"ב נמשך לז"א כו', כי כללות בחי' תענוג זה הוא התענוג בבריאת והתהוות העולמות וכמ"ש וירא אלקים כי טוב כו', והרי העולמות אינם בערך הא"ס כלל, שמובדל ומרום מהם באין ערוך לגמרי כו', וכמ"ש כולם בחכמה עשית שגם בחי' חכמה הוא כעשי' ממש, וכמו"כ גם המדרי' שלמעלה

מזה כו', וממילא גם התענוג שנמשך בזה הוא הארה לבד וע"י כמה צמצומים כו', וכמו חכם גדול כשמקשר שכלו במלאכת הציור עדי"מ לצייר ציורים נאים ולהתענג מזה, הרי זה השפלה גדולה לגבי' כי לפי מעלתו צריך הוא להתענג בשכליים עמוקים ונפלאים כו', וכשמשפיל א"ע במלאכת הציור הרי אינו נמשך בזה בעצמותו כי אם הארה חיצונית לבד, ובבחי' ירידה וצמצום כו', וכמו"כ הוא למעלה דהתענוג בבריאת והתהוות העולמות הוא רק הארה לבד ובא ע"י כמה צמצומים כו' כנ"ל.

אבל בשבת כתי' ויכל אלקים שהוא בבחי' עלי' והסתלקו למע', ולא יש בחי' ה"ל"ב אלקים שהן הצמצומים דמע"ב כי אז הוא בחי' עליות העולמות וכל ההמשכות שנמשכו בשימ"ב לצורך ההתהוות הכל עולה למע' וכמ"ש כי בו שבת מכל מלאכתו כו', ובחי' הארת העונג עולה ונכלל בבחי' עונג העצמי וגם התענוג העצמי עולה בבחי' מקור התענוגים כו', אמנם כאשר כל האורות עולים למע' והוא בבחי' שביתה ממלאכה כו' יכול לחזור הכל לתהו ח"ו, ועל זה הוא ענין האכילה דשבת להמשיך בחי' התענוג בסדר השתל'. אמנם בחי' התענוג הזה הוא בחי' תענוג עצמי ממש ונמשך שלא ע"י הצמצומים כו', כי בחי' תענוג זה אינו מבריאת והתהוות העולמות שהרי כי בו שבת כו', אלא הוא בחי' התענוג הבלתי מורכב בשום דבר, והוא בחי' תענוג עצמי, ואינו נמשך ע"י צמצומים, כי ענין הצמצומים שייך בהתהוות העולמות לפי שאין ערוך כו' כנ"ל, אבל כאן שאינו שייך לעולמות, שאין התענוג מהעולמות, א"כ אינו שייך ג"כ ענין הצמצומים כו', וידוע דצמצום שייך רק בהארה אבל לא באור עצמי כו' כמ"ש במ"א, ונמצא דבשבת מאיר בחי' תענוג העצמי כמו שהוא ממש כו', והו' דשבת הוא בחי' מחיך דאבא והיינו מה שפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק ממש * שהן מהות א' (עמ"ש בד"ה * תפלה למשה בס' תקס"ב תקס"ד) ולא כמו הארת עונג שמאיר בחכמה שהן ב' דברים כו' כנ"ל אבל פנימיות אבא הוא פנימיות עתיק ממש ובשרשו הוא בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', וז"ע כוונת האכילה דשבת להמשיך בחי' התענוג העצמי כו', והוא כענין אכילת אדם הנ"ל בקרבנות שע"י אכילת האדם למטה נעשה אכילת אדם למעלה שנמשך בחי' תוס' אורות גילוי אור חדש ממש בבחי' אדה"ע כו'.

והנה קודם האכילה צריך להיות תחלה ברכת הזבח*, דבכדי שיהי' בכח האדם להמשיך באכילתו בחי' תוס' חיות באדה"ע אחרי שאינו ערוך לגבי העצמות וגם בחי' אדה"ע אינו בערך כלל כו' כנ"ל, ע"ז הוא ענין הברכה שמברכים אשר קדשנו במצותיו וציונו על אכילת זבח, וציונו הוא ל' צוותא וחיבור שקישר וחיבר אותנו שיהי' ביכולתנו להמשיך בחי' אכילת אדם למעלה, ונמצא ענין הברכה הוא שע"ז נמשך בחי' המשכת

פנימיות עתיק טעם : בארוכה ראה המשך תרס"ו ד"ה ויצא יעקב ואילך.
[בד"ה . . . תקס"ד : גרסס במאמרי אדה"ו אתה"ך — לאזניא ע' קנו ואילך].
ברכת הזבח : משנה ותוספתא סוף פסחים.

אוא"ס שנותן כח לאדם שע"י אכילתו ימשיך בחי' שפע חיות ומזון לאדם העליון כו'. ובעבודה באכילה דשבת הו"ע הקדמת התפלה דשבת קודם שהוא כענין הברכה, ועז"ז וקראת לשבת עונג שע"י התפלה ממשיך בחי' תענוג העצמי ואז ע"י האכילה דג' סעודות ממשיך בחי' התענוג העצמי בפרצופי האצ"י כו'. והענין דהנה כתי' קומי לך רעייתי יפתי כו', וידוע דרעייתי הוא פרנסתי שישראל מפרנסין לאביהם שבשמים שממשיכים המשכת אוא"ס באצ"י, והיינו ע"י קומי לך תחלה דהיינו העבודה דעצם הנשמה כו', וכמ"ש מזה בלקו"ת ד"ה יונתי ובהביאורים, וקומי לך הוא בשבת שאז נמשך נשמה יתירה שהיא מבחי' המקיפים דחי' ויחידה ולכן בתפלה דשבת בא לבחי' אהבה רבה * שלמעלה מטעם ודעת שוהו מצד עצם הנשמה שממשיך עי"ז בחי' תענוג העצמי, ויש בכחו אח"כ ע"י האכילה להמשיך בחי' התענוג בפרצופי אצ"י כו' (והו"ע יחוד ח"ך וגרון*, דגרון הו"ע התפלה שהוא בחי' יצי"מ היציאה מהמיצרים וגבולים להיות בבחי' אה"ר שלמעלה מטו"ד (והוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע כו') ועי"ז נמשך כללות בחי' תענוג העליון שהו"ע וקראת לשבת עונג כו', ואח"כ בחי' ח"ך הטועם דאכילה כל ח"ך הטועם אומר לי לא כו' שנמשך בחי' העונג בע"ס דאצ"י שו"ע או תענוג על הוי' כו'). והנה הגם דההמשכה היא בבחי' אדה"ע צריכים להמשיך את האור גם בבחי' מל', וזהו דכל ברכה * שאין בה שם ומל' אינה ברכה שצריך להיות הברכה וההמשכה גם בבחינת מלכות ושיהי' הגילוי למטה כו', ולכן בכל הג' סעודות דשבת אומרים וחלל תפוחין קדישין כו', וזהו"ע צדיק אוכל לשובע נפשו נפש הוא בחי' מל' וצ"ל לשובע נפשו להמשיך האור בבחי' מל', ומשכן הנפש הוא בכבוד וכידוע דהתלבשות גר"ן נשמה במוח רוח בלב נפש בכבוד שהוא באברים החיצונים והיינו להמשיך האור בבחי' מל' גם כמו שמתלבשת בבי"ע שיהי' הגילוי בעולמות בי"ע ג"כ כו', וכ"ז הוא ע"י הקדמת התפלה דשבת קודם ואח"כ ע"י האכילה ממשיכים האור בז"א ומל' כו', ותחלה צ"ל בחי' אכילת מזבח דמי שטרח בע"ש בעבודת הבירורים או יאכל בשבת בבחי' אכילת אדם כו'.

ועל פי כל הנ"ל יובן מ"ש גבי שמואל כי הוא יברך הזבח כי לא יאכל העם עד באו כי הוא יברך כו', והיינו שהעם לא הי' בהם הכח הזה להיות בחי' אכילת אדם כי אם שמואל הי' לו מדר"י זו כי נאמר בו שמואל הרואה שהי' בבחי' חכמה והי' בו הביטל דבחי' מ"ה הנ"ל ובחי' אה"ר הנ"ל, כי חכמה הוא בחי' ביטל שלמעלה מהשגה, ולכן הי' בכחו להמשיך בחי' אוא"ס באכילת הזבח כנ"ל בענין הברכה ואכילת אדם כו', ואחרי שהמשיך המשכת אוא"ס בברכתו ואכילתו אח"כ יאכלו הקרואים ג"כ כו'. וענין הקרואים יובן עפמ"ש בסידור שער המועדים בענין תלתא אינון

אהבה רבה : ראה תו"א מז, ג, פו, ד.
 יחוד ח"ך וגרון : ראה ע"ת שער מ"ן ומ"ד ד"ד.
 דכל ברכה : ברכות מ, ב.

דומיננן מקדש בפני' מקראי קדש שקוראין ממשיכים את הקדש, וגם שהן קרואין מהקדש. והענין, דהנה ישראל אינן דקדשינן לזמנים דקביעת המועדים תלוי בב"ד אשר תקראו אתם כו' אתם אפילו מוטעין ושוגגין כו', דכללות ענין המועדים הוא המשכת בחי' מוחין דאימא ובתוכם נה"י דאבא דהיינו המשכת בחי' או"ס ב"ה בחי' קדש עליון ביומין דחול כו', וזה בכח הבי"ד להיות שהן סמוכין איש מפי איש עד מרע"ה שהוא בחי' חכמה לכן בכוחם להמשיך בחי' קדש העליון כו'. ועוד שששת ימי החול קרואים ומזומנים מהקדש להיות עולים ונכללים בבחי' הקדש כו', וזהו ג"כ ע"י הבי"ד שהן שלוחים להזמין היומין מפני ששלוחו של אדם כמותו לכן בכוחם להזמין ולהעלות היומין כו'. וי"ל שע"י ההמשכה שממשיכים מבחי' קדש בהימים עי"ז מזמינים ומעלים היומין להיות בבחי' הקדש ממש כו'. ועד"ז יובן כאן בשמואל והקראים, דהנה בשמואל כתי' בקוראי שמו שהוא בחי' קורא ולא נקרא, דהנה שמואל המשיך המשכת או"ס בברכתו ואכילתו, ונת"ל דענין הברכה היא בחי' אה"ר שע"ז ממשיך האור כו'. והענין הוא, דהנה אה"ר הוא שלמעלה מכלים ולכן עי"ז מגיע באו"ס כמו שהוא למעלה מבחי' הכלים וממשיך שיומשך האור ויתלבש בכלים (והיינו ע"י אכילה אח"כ כו' כנ"ל). והרי זה כמו בשמונה עשרה צריכים לכוין בשם והיינו המשכות אורות בכלים כו' כמ"ש מזה במ"א ובאמרי בינה בפתח השער באורך, אמנם זהו שממשיכים בכלים בחי' או"ס שלמעלה מכלים דלכן נמשך מזה להיות רופא חולים ומברך השנים כו' שזהו למעלה מסדר השתל' כו', והיינו ע"י הקדמת מס"נ דק"ש כו' כמ"ש שם, וזהו ג"כ ענין בקוראי שמו כמו לכוין בשם והיינו ע"י מס"נ שלו כנ"ל שהי' בבחי' חכמה שהוא בחי' הביטל שלמעלה מטו"ד כו', ובשמואל הי' המס"נ והביטל הנ"ל בעצם, אמנם הקראים הם שנפעלים מבחי' שמואל שפעל בהם להיות בהם ג"כ הביטל הנ"ל, והיינו כענין הרים וגבעות * דשניהם הם מבחי' אה"ר וכמו הר שבולט למעלה כו', אך הרים הוא שיש לו מדרי' זו בעצם וא"צ לקבל מהזולת, וגבעות הוא שמקבל מזולתו, וכמו מי שאין לו אה"ר בעצם רק כשרואה חבירו מתפלל באה"ר בהתפעלות עצומה הרי הוא מתפעל ג"כ באה"ר כו' שבא לו תאהבה מזולתו, וכמו"כ הוא בהקראים שקבלו משמואל, כי הקראים הן נשמות דבי"ע שאין בהם מצ"ע בחי' ביטל הנ"ל, אמנם ע"י ששמואל בירך על הזבח המשיך בחי' או"ס שיאיר גם בנשמות דבי"ע להיות בהם ג"כ ביטל הנ"ל ושיהי' בכח להמשיך בחי' אכילת אדם כו', והרי זה כמו מקראי שקוראים ומזמינים את היומין לעלות אל הקדש להיות כמו הקדש כו', כמו"כ שמואל פעל בנשמות דבי"ע להיות בהם הביטל דמדרי' קדש שהוא בחי' מ"ה ובחי' ביטל שלמעלה מטו"ד כו' וי"ל שזהו כמו משה דכתי' בו ונתתי עשב בשדך לבהמתך שממשיך בחי' דעת עליון גם בנשמות

הרים וגבעות: ראה לקו"ת שה"ש טו, ב. שער האמונה — לאדאמ"צ — כסופו. ועוד.

דבי"ע כו' כמ"ש בתו"א ד"ה ואלה המשפטים, כמו שמואל * המשיך בהם בחי' מ"ה ולהיות בבחי' אכילת אדם כו' דשקול שמואל * כמשה כו'.

ועפ"ז יובן ג"כ ענין והוא עומד עליהם, דהנה מלאכים אכילתם הוא בבחי' אכילת מזבח שזה"ע ארי' דאכיל קורבנין כו', וזהו למעלה, אבל כשהיו למטה גבי אברהם הי' אכילתם בבחי' אכילת אדם כו', וז"ש בזהר ויאכלו ודאי שהי' אכילה ממש, וא"א לומר שזהו אכילה פשוטה א"כ מהו המעלה, וצ"ל שהי' בהם יתרון באכילה זו, אלא הכוונה ויאכלו ממש שה"ע בחי' אכילת אדם הג"ל, וי"ל דזהו כוונת הזהר בגין דאכלי מההוא סט' דלעילא דהיינו בחי' אכילת אדה"ע כו' (וי"ל דזהו החילוק בין הגי' בפנים להגי'א, דלהגי'א היינו בחי' אכילת מזבח היינו כמו שאוכלים למעלה כו', עמ"ש במק"מ, ולהגי' בפנים אכלי אכילה דלעילא בחי' אכילת אדה"ע כו'), ובאיוזה כח הי' ביכולתם לאכול בבחי' אכילה זו זהו ע"י והוא עומד עליהם דאברהם המשיך עליהם בחי' או"א"ס שהי' בהם הביטל דמ"ה ולהיות אכילתם כג"ל, וכמו שמואל שפעל בהקרואים נשמות דבי"ע כן פעל אברהם גם במלאכים כו', וזהו וכל מה דיהיב לון אברהם אכלי שהם היו קרואים מאתו שזימן אותם, שהמשיך בהם המשכת או"א"ס להיות אכילתם בבחי' אכילת אדם כו'.

בס"ד, ש"פ חיי, רס"ג, רישומי דברים

ויצחק בא מבוא באר כו', וצ"ל לכאוי תי' מבוא מיותר, והנה יצחק ע"ש צחוק עשה לי כו' בחי' צחוק ותענוג העליון, ולכן לעתיד יאמרו ליצחק כי אתה אבינו דעיקר הצחוק יהי' לע"ל וכמארז"ל ע"פ ישמח ה' במעשיו כו' בחי' שעשועים העצמים כו' וזהו בחי' יצחק שהוא לי' צחוק ותענוג כו', אמנם צ"ל הלא יצחק הוא בחי' גבוי העדר הגילוי ומה שייד בזה תענוג ודוקא תענוג עצמי כי אתה אבינו בחי' עצמיות כו', וילה"ק מ"ש והחיות רצו"ש, וקאי על החיות האלקי שמחי' עולמות שהוא בבחי' רצו"ש וכמו דמיקו דליבא בד"ה * ויקחו לי תרומה (בס') יבל הוא אבי יושב והקיצור שם ובס' * שמות ת"ב) וכמו"כ החיות האלקי כו', רצוא הוא התשוקה להכלל בשרשו בבחי' מלי' וכמ"ש למען יזמרח כבוד כו' וע"ס נמשלים בס"י לשלהבת הקשורה כו' וכת"י כי הוי' אלקיך אש אכלה כו'.

כמו שמואל : כנראה צ"ל : כמו כן שמואל.

דשקול שמואל : ברכות לא, ב.

בד"ה . . . ושם : כנראה הוא הנדפס באוה"ת שמות (כרך ה) ע' א'שסה ואילך.

ובס' . . . ח"ב : נדפס שם ע' א'שצא.

וכן על שרש ומקור האור אי' בס"י ודברו בהם ברו"ש ודברו בחי' מל' דא"ס כו' בד"ה הנ"ל. ולהבין טעם וסיבת הרצוא צל"ה"ק ענין אוא"ס למה אינו נק' אין לו תחלה שהוא מעלה יתירה דכל קדמון נצחי ולא כל נצחי קדמון, שרבים מן הנמצאים יהיו נצחיים ברצון הבורא כו' וכמו גם צבא מטה קיימים במין, וי"ל דלולא חטא עה"ד היו קיימים באיש ג"כ כו', ומ"ש ועתה פן ישלח כו' וחי לעולם היינו שלאחר החטא (עמ"ש בתורא והוספות ד"ה ויאמר ה' הן עם אחד ססע"י ט'*) לא רצה שיהי' חי לעולם בכדי שלא יהי' קיום להרע ח"ו, אבל קודם החטא הי' חי לעולם, וצבא השמים קיימים באיש כמ"ש באורך בד"ה שאו מרום עיניכם אף שהם נבראים מחודשים כו', וכל קדמון ה"ה נצחי כו' ולמה נק' אוא"ס כו'. ויובן בהקדם ההפוש בין אור לשפע, הגה שפע הוא דבר מה הנשפע וגמשך וכמו שפעת מים כו', וכן בכחות רוחניים כמו בזריקה כו' בד"ה * להבין ענין אוא"ס בט' להבין ע' זיווג הנשמות בג"ע (והוא המשל מכח התנועה המבואר במ"א שמוה מוכן היטיב ענין השפע שהוא המשכת איזה כח אם היתו הארה מ"מ נמשך מגוף ההארה שנושא את האבן כו' ולכן הוא נתפס בזה שאינו יכול לילך או ויש שינוי בין בעת הזריקה לאח"כ שנוח כו'), וכן הוא בהשפעת השכל שהמשפיע נתפס בהשפעה שהוא מוטרד ומתעסק להשפיע וגם צ"ל כליות יועצות כו' באופן שיתקבל אל המקבל כו', וגם מוגדר בהשפעה כו' מפני שנמשך גוף הארת שכלו בהשפעה זו כו', וכן בכל התלבשות ער"ע כו', אבל אור הוא הארה שאין בו מהעצם, וכמו אור ח"ו השמש שאין השמש צריך להתעסק בהגילוי לגלות אור וכמו אבי"ט המאיר כו', ומה שמאיר ופועל למטה הוא ג"כ שלא ע"י התעסקות וכמו אש שמחמם המתכות ממילא, וגם אינו מוגדר כו', וכן הוא באור חיות הנפש שהוא הארה לבד ואין הנפש מוטרד בהגילוי ולא מהחיות שמחי' את הגוף כו' (עמ"ש מזה בד"ה ובחודש השביעי, רס"ג), ועוד יובן שאינו הכרחי כי אפ"ל שלא יהי' הגילוי וכמו בגלגולים ר"ל הגם שאין כלים מ"מ אם הי' הגילוי הכרחי הי' צ"ל ההתגלות אף שאין כלים כו', ויש לצייר גילוי ברצון הנפש בהכחות כמו כח ההטבה שביכולתו להעלים וכמו אאע"ה כו', וא"כ הרי הגילוי ברצון ומ"מ הוא בדרך ממילא דכללות גילוי כח הטוב הוא שלא ע"י התעסקות כו' (משא"כ פרטי ההטבה כו') אלא שהנפש מוגדר משא"כ השמש אינו מוגדר כו'. היוצא מזה דאור הוא בחי' הארה שאין בו מהעצם כלל כו' וכמו"כ הוא באוא"ס כו' ולכן נק' אוא"ס ולא אין לו תחלה אחר שאינו עצם כו', ומזה יובן איך שאין ערוך לגבי העצמות, הארה ועצם כו', יש ואין, ניט קיין ואך כו', ויובן ביותר איך שאין ערוך האוא"ס לגבי העצמות עמ"ש בד"ה * להבין ענין הצמצום דליל א' דסוכות תקס"ג בס' נעשה אדם ומה * ששייך לזה בס' במדבר.

ססע"י ט' : נדפס באוה"ת בראשית (כרך ג) ע' תרסג.
 בד"ה . . . בג"ע : אולי הכונה להנדפס באוה"ת ענינים ע' קי.
 בד"ה . . . תקס"ג : נדפס במאמרי אדה"ז תקס"ב ע' רעט.
 ומה . . . במדבר : נדפס באוה"ת דברים (כרך ד) ע' איתשלו.

ומעתה צ"ל ההפרש בין אוא"ס ובין ענין אצ"י שהוא ג"כ התגלות הארה מאוא"ס המאציל. הנה עיקר ענין אוא"ס הוא לפני הצמצום, ועיקר ענין אצ"י לאחר הצמצום, והחילוק דהאור שלפני הצמצום הוא אור כללי והגילוי מני' ובי' הכל כלול בעצמותו כו', ואצ"י הן אורות פרטים ושנתגלה חוץ לעצם כבי', וכמו אצ"י רוחו של משה על ע' זקנים הרי יצא לחוץ ממש ונחלק לע' חלקים כו', והענין דעד שנבה"ע הי' הוא ושמו בלבד הוא עצמות ושמו אוא"ס ופי' בלבד כמו שכלול בעצמותו בחי' הוא לבדו הוא, ששם האור בבחי' ביטל במציאות לגמרי עד שאינו עולה בשם וכמו זיו השמש בשמש כו' בסש"ב, וכמו שנאצל ונתגלה הי' בבחי' מציאות אור ונק' יש מאין כו' בלקו"ת ד"ה תקעו הב', והוא מצד הביטל, וכמו"כ מצד מעלת עצמו כמו שהוא כלול בעצמותו קודם שנמשך ונתגלה אינו במציאות זו כלל כמו שנתגלה כו', ויובן מהאש שלמטה שמאיר ובשרשו הוא חשוך, ובאמת הרי עיקר מעלתו מעלת האור הוא כמו שהוא במקורו שהוא אור דק ורוחני שאינו נתפס בריאות כלל, וכמו שהוא למטה הוא בבחי' ירידה והשפלה עד שנתפס בחוש ריאות ולכן הוא מאיר כו', עד שבאמת לא יתכן לקרותו אור כמו שהוא למטה מאחר שזהו ירידתו, ואמיתת מעלת האור הוא באש היסודי והאש למטה הוא חשך לגבי' ונק' אור רק מפני שמאיר את הפתילה לא מצד עצמו כו', ועמ"ש בד"ה ויצחק בא הארוך בתחלתו, וכ"ה באור השכל שבמוח לגבי כח השכל הנטוע ומושרש בעצם הנפש כו', וכמו"כ יובן דאוא"ס שלפני הצמצום אינו במציאות האור שאחר הצמצום כלל, אמנם שם הוא אמיתת מעלת האור, וכמו שנתגלה אחר הצמצום הוא בבחי' ירידה והשפלה גדולה עד שנק' חשך לגבי מקורו וכמא' כ"ע אע"ג דאיהו אור צח כו' אוכם הוא כו', ונק' אור רק לגבי העולמות שמאיר אותם אבל לא בעצם מהותו כו', עוד זאת דלפני הצמצום הוא בחי' גילוי כללי כו', והענין הוא דהנה בהכרח שיש מדות וספי' גם באוא"ס שלפני הצמצום אלא שהן בבחי' התכללות יחד כו' וכמ"ש בד"ה * להבין בתוס' ביאור ענין הצמצום בס' להבין ע' זיווג הנשמות, והצמצום הוא שנתגלה ספי' חכ' בפ"ע והוא צמצום גדול, ועוד שבזה ירדה ממהותה מכמו שהיא בהתכללות שבהכרח שהיא באופן אחר לגמרי וכמש"ש מענין אש ומים וכחות הכלולים בעצם הנפש כו' (במ"א מבואר דגם באוא"ס שלפני הצמצום יש בחי' עצם והתפשטות והר"ע מח' ודבור הכלולים בעצמותו כו' עמ"ש מזה בלקו"ת בהוספות ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח ססע"י ג', ולפי' י"ל דמ"ש בחלוקי הב' הנ"ל ההפרש בין האור הכלול בעצמותו שאינו כמו בהתגלות היינו גם לגבי בחי' ההתפשטות כו', ומ"ש בחלוקה זו היינו לגבי בחי' עצם האור כו'), ועוד דכשהם כלולים יש בהם אור כללי מה שלמעלה ממהות הספי' עצמן כו' (צל"ע מהו בחי' האור הכללי והשית' יאיר עיני) ובאצ"י האורות הפרטים הרי כשנתגלה פרט א' עוד אין בו מהאור כללי כ"א רושם כו' וכמ"ש בד"ה הנ"ל ממשל תי' ברוך

בד"ה . . הארון: נדפס במאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' ארמט ואילך.

בד"ה . . . הצמצום: נדפס באוה"ת עינים ע' שכו.

כו'. וזהו דאי' בתו"א ד"ה פתח אלי' דאצי' הוא לי' ירידה שהוא בחי' ירידת והשפלת האור כו'. וזהו סיבת הרצוא בהאור לפי שהוא בחי' ירידה כו' כנ"ל לכן רצונו לעלות ולהכלל בשרשו כו', וגם באוא"ס שלפני הצמצום יש בחי' רצוא היינו שלא לצמצם עצמו כביכול להאציל אורות כ"א להכלל בעצמותו כו'. וי"ל דזהו מפני שאין ערוך לגבי העצמות כנ"ל משו"ז הוא הרצוא ליכלל כו' מפני שהאור היינו כללות הגילוי שלו הוא בבחי' ירידה לגבי העצמות שהרי אין ערוך (וי"ל לגבי מה שהעצם נושא את הגילויים כו'), ובחי' הרצוא הוא בחי' יצחק שהו"ע העלי' וההסתלקות אל מקורו כו'. וזהו יובן מ"ש גבי מדת הגבו' הן בקדושי כו' ושמים כו' הן בעבדיו כו' ומלאכי כו', קדושי י"ל עובדי ה' במוח ולב (שהן במדרי' הרחמניות קדושים ומובדלים כו' עמ"ש במ"א בענין יהי ה' אלקינו עמנו). ועבדיו עובדי ה' בקבעו"ש, ושמים הן אורות דאצי' וכמ"ש במ"א המשפילי לראות בשמים ובארץ כו', ולכאו' איך כ"ז לא זכו בעיניו כו'. אך הענין משום דמדת הגבו' היא בחי' העלי' לשרשו ושם הרי האורות אינם תופסים מקום כלל והם בבחי' חשך כו' כנ"ל, וממילא גם העבודה דנשי' ומלאכים דלגבי הגילויי אורות המה תופסים מקום וגם אפי' לגבי בחי' או"א"ס כמו שהוא מצמצם א"ע כו' אבל כמו שהוא בבחי' עלי' לא זכו בעיניו, והעבודה תמה שלהם היא כשקר נחשב, וכמו במשפיע ומקבל הרי גם העומק והברור של המקבל שחושב שבא לאמיתת השכל ובאמת כן הוא ששואר שנתגלה לו יודע אותו לאמיתתו רואה הרב איך שהיא עדיין מלא טעיות וקושיות כו', והיינו לפי שאינו אמיתי' עדיין כ"א האמיתית הוא כמו שהוא יודע אותו ושם הוא ברור באמת כו' וכמ"ש בד"ה ויצחק בא הג"ל, וכן העבודה תמה היא כשקר וגם כחטא כמשל המלך בהתנשאותו כו' בד"ה הג"ל. והעצה הוא היודים מודה ועוזב ירוחם, דרחמים גורם קירוב וירידת העצמות כו' וכמ"ש ובר"ה ביום השמע"צ רנ"א, ושם דרחמים הוא במרום ביותר, והיינו בבחי' התנשאות העצמות דוקא, דוקא על השפל ביותר, והיינו כשמכיר שפלותו, וזהו כשאו' אשמנו כו' והמה שפלים ממש בעיניהם עי"ז נמשך בחי' הרחמים שהוא בחי' ירידת העצמות דוקא להתענג בעבודתם אף שאינו תופס מקום רק מצד הרחמים כו'. ונמצא דסיבת ירידת העצמות הוא השפלות וסיבת השפלות היא ההתנשאות כו', דכאשר מצמצם א"ע ונמשכי' בחי' האורות בבחי' ירידה והשפלה ה"ה מקורבים בעבודתם ואינם בבחי' שפלות כלל כ"א כשהוא בבחי' עלי' שהו"ע ההתנשאות או הם בבחי' שפלות וממשיכים עי"ז דוקא בחי' ירידת העצמות להתענג בעבודתם כו'. וזהו מה שיצחק הוא בחי' צחוק ותענוג דבחי' תענוג העצמי מבחי' עצמות כו' הוא בבחי' יצחק דוקא שהוא בחי' עלי' להתנשאות כו', דהתענוג שנמשך בהגילויי אורות כמו התענוג דשימ"ב (עמ"ש בד"ה והוא עומד עליהם רס"ג), וגם התענוג בעבודה דנשי' הוא בחי' הארה לבד וגם כמו שהוא בבחי' ירידה כו' כנ"ל כ"א דוקא בבחי' עלי' והתנשאות שגורם השפלות בזה דוקא נמשך בחי' תענוג העצמי ממש כו'. וזהו דלע"ל יאמרו ליצחק דוקא כי אתה אבינו אתה דוקא כו'. וזהו ויצחק בא מבוא באר, פי' מהיכן שבא סיבת ביאת

והתהוות הבאר מים חיים דהיינו מן העפר, דמים חיים הוא עצמות א"ס ב"ה וכמ"ש מקור מים חיים כו' וכמ"ש וה' אלקי' אמת הוא אלקי' חיים, דבחי' אמיתת עצמותו הוא בחי' חיים כו', ובכדי להמשיך בחי' עצמות א"ס זהו ע"י בחי' עפר ונפשי כעפר כו' בחי' שפלות דוקא שע"ז נמשך בחי' העצמות דוקא כו' כנ"ל. ויצחק בא דבחי' הצחוק והתענוג העצמי בא מבוא באר מסיבת ביאת הבאר שהוא העפר בחי' שפלות כו', והוא שהבאר נק' לחי רואי, לחי הוא בחי' חי ולא בחיים בחי' פנימיות עתיק דשרשו כו' כמ"ש במ"א, ובחי' זו יהי' בבחי' ראי' והתגלות ממש בנש"י וכמ"ש כי עין בעין יראו וכת' ונגלה כבוד ה' וראו כו'.

בס"ד, ש"פ חולדות, רס"ג, רישומי דברים באורך קצת, מ"ח דתקס"ז

ו"אמר לו יהונתן מחר חדש ונפקדת כו', ופרש"י ונפקדת ל' זכרון, כי יפקד ל' חסרון, ולכאוי' הן הפכים, אמנם הא בתא תל"י דעליית הזכרון שייך רק על דבר החסר, וכמו זכרונות דר"ה הוא מפני עליית העצמות שאין לרצון דעולמות מקום שם כו', אלא דשם הוא שהחסרון נעשה מפני עליית העצמות וכמו"כ הוא מצד חסרון המקבל, דכללות ענין הזכרון שייך על ענין שאינו עצמי כי על דבר עצמי אינו שייך שכחה וממילא אינו שייך זכרון, וכמו"כ בעבודה לשכות היינו להפוך דבר עצמי וטבעי כבד מאד והוא דוקא ע"י תשובה כו', ומ"ש שכחי עמך כו' היינו ענין ההרגילות כו', ובפרט עליית הזכרון שייך על דבר החסר, אמנם החסרון גורם עליית הזכרון כו', ולהבין זה ילה"ק משארז"ל ישראל מונין ללבנה כו', ולכאוי' ה"ה במעלה עליונה למה מונין ללבנה, והלא השמש מאוה"ג פני משה כו', אך הענין דכשם דלבנה סיהרא לית למ"כ כ"א מה שמקבלת מהשמש כמו"כ ישראל אין להם משל עצמם כלום כ"א מה שמקבל מאור האלקי בחי' ש' הוי' ע"י תורה ומצות שנק' תורת ה' ומצות ה', וישראל שלומד תורה כת' בו ואשים דברי בפיך למען תהי' תורת הוי' בפיך שאומר דבר ה' ומאיר בנפשו אור העצמי הוואת בדבר ה', ולא דוקא בתושב"כ אלא גם בכל פרטי הדינין ומשפטי התורה דתושב"כ משה קיבל תורה מסיני כו' כמ"ש בהדרוש, וכן גם במצות כו' וכמו שמצינו בקצת שגם כמו שהם למטה נק' בשם מצות הוי' כו' כמ"ש, והנשמה עצמה מהותה רק מה שהיא כלי לגילוי ש' הוי' שע"י תו"מ, והוא שמונין ללבנה דכשם דלבנה אין לה אור מעצמה והיינו שאינו מציאות בפ"ע כ"א כלי לקבל אור השמש כמו * נש"י אינם מציאות בפ"ע כ"א מה שהם כלים לקבל כו' וכמו יהושע ב"נ גער לא ימוש מתוך

האהל שלא הי' מציאות בפ"ע כ"א כלי לקבלה כמריכ נשיי כל מהותם הוא מה שהן כלים לקבל גילוי שם הוי' כו', ועמ"ש בלקו"ת בהביאר דמי מנה בענין בחי' כתר מהות ביטל כו' וכמ"ש י"ל בבחי' חכ' עמ"ש בס"ש"ב פל"ה בהג"ה, וכמ"כ י"ל בבחי' ח"ת ובנשיי כו'. ואוה"ע שהן נפרדים מאלקות להיות יש ודבר נפרד מונין לחמה לפי שאינן רק בחי' כלי לקבל ולכן אינם יכולים לקבל אור הוי' שעי' תר"מ כו', וזהו שהחזירה על כל אומה כו'. אך צ"ל הלא גם הם מקבלים מהשמש וא"כ במאי ג"מ. והענין דבהשמש יש ב' השפעות, א' השפעה חיצונית ממגד תבואת שמש כו', והב' השפעה פנימיות והוא מה שהלבנה מקבלת מהשמש, והענין דיש מגן ונרתק השמש ועצם השמש שעו"ג שמש ומגן הוי' אלקי', דמגן הוא בחי' שם אלקים, והוא בחי' ההשפעה בחיצונית העולמות להיות הנהגת הטבע שהאור האלקי' מוסתר ונעלם ונמשך ע"י ריבוי ממוצעים עד שההשפעה היא גשמיות ואינו נראה ונגלה האלקות בזה כו', ועצם השמש הוא בחי' שמש הוי' שיהי' האור בגילוי שלא ע"י ממוצעים ויאיר בגילוי כו'. וזהו מה שאוה"ע מונים לחמה היינו בחי' נרתק השמש שכל רצונם הוא בהשפעות גשמיים והם מפרידים את הש' אלקי' ואומרים שהוא הסתר גמור ח"ו ועזב ה' כו' ומשו"ז המה מחשבים את הממוצעים כו' מפני שכל רצונם הוא בהגשמיות ואינם חפצים באלקות כו'. אבל נשיי מקבלים מבחי' ש' הוי', דעיקר השייך להם הוא בחי' אור הוי' שעי' תר"מ, וכמ"א הנחיל ליעקב את הקול, הקול קול יעקב כו', ולכן צ"ל תורתן קבע כו' לפי שזהו העיקר מה ששייך לנשיי, וגם מה שמוכרחים לעניני העולם הוא ג"כ בכדי לייחד העולם הגשמי באלקות ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ כו', מפני שנשיי יודעים שהוי' הוא אלקים כולא חד וכל ההתהוות הוא מש' הוי' דוקא וא"כ אי"א שהעולם הגשמי נפרד מאלקות אחרי שהתהוותו משם הוי' והוי' אחד, וא"כ אי"א שהתהוות מזה יהי' בבחי' פירוד ח"ו, רק שנראה לעינינו לנפרד, חזאת היא עבודתינו לייחד העולם הגשמי, והיינו ע"י עסקנו במו"מ בעניני' הגשמיים בכדי שיוכל ללמוד תורה ולקיים מצות וכן באכילה לש"ש כו' עי"ז ואספת דגניך כו' שמאספים ומקבצים מן הפירוד אל היחוד כו', ונמצא דבנשיי הכל מבחי' שם הוי' שהם כלים לזה, וזהו שמונין ללבנה דלמג"כ והם רק כלים לקבלה ומקבלים מש' הוי' כו' כנ"ל.

והנה' כשם שבלבנה יש י"ב חדשים שבכל חודש נמשך אור חדש מהשמש בלבנה כן בש' הוי' יש י"ב צירופים שבכל חודש נמשך צירוף חדש מש' הוי' בנשיי, והי"ב צירופים הם י"ב ג"א מהתכללות המדות שהן ששה ובהתכללות הן ששה כפולים שהן יב"א. וענין ההתכללות כמו במדות אהו"ר אם היותן הפכים דאבהה התפשטות ושמחה ויראה ביטל כיווץ הנחת עצמותו ומ"מ מתבטלים וכמו וגילה ברעדה במקום גילה כו' כל הלבבות יראוך וכל קרב כו', וכמשל הידוע מהמלך שעשה משתה ביום שמחתו כו' עמ"ש מזה בתו"ח ד"ה ותלד עדה ובמ"א ד"ה וישב יעקב וכמו אברהם ויצחק, וכמ"כ למעלה חו"ג הפכים זמ"ז חסד להשפיע גם למי שאינו ראוי דחסד נק' גדולה התפשטות וגילוי בלי שיעור

ובהגלות נגלית אור גדולתו ית' או כולא קמי' כל"ח וגם הסט"א אין תופס מקום ולכן אינו תופס מקום הפגם שהגביר הסט"א ונמשך לו ההשפעה כמ"ש בהדרוש, וגבו' לדקדק ביותר שמים לא זכו כו' וכל המקורב יותר הדקדוקים יותר וכמו וסביביו נשערו כו', ובשמו"ע לאחר הקירוב דק"ש אומרים סלח לנו כו' ומ"מ מתכללים כמו ברוגז רחם תזכור להתקרב בבחי' קירוב עצמי כמ"ש בד"ה ויצחק בא, ומצינו שב' מדות חו"ג פועלים ביחד וכמו ברעב שהי' בימי דוד דכתי' אל שאול ואל בית כו' תובע עלבוננו ותובע כו', ובבהמק"ד הי' ביום שמחת לבו שהי' גילוי אלקות ומ"מ על אפי כו', ולפעמים פעולת הגבו' עיקרה חסד כמו חשך שבתו כו' ומה שסביביו נשערה כו' זהו מצד היוקר כו' וזהו סיבת הג' בנש"י כו', ולהיפך ומשלם אל שונאיו וכו' הרי מתכללים חו"ג כו', והיינו ע"י גילוי אוא"ס שלמעלה מהמדות שעושה התכללות בהאורות כו' עמ"ש בד"ה * לרוקע הארץ בס' נעשה אדם, וכן התכללות נו"ה דנצח מקבל מהגבו' להתגבר ולנצח המנגד וכמו ויו נצחם כו', והוד מקבל מהחסד כמו הוד וחדר כו' בחי' גילוי אור כו', ולפי אופן ההתכללות כן הם הצירופים כו'.

ולהבין ענין התכללות הששה * דנה"א, הנה יש אהבה הבאה מהתבוננות הריחוק היינו מהפלאות ורוממות אוא"ס והוא איך שהוא ממכ"ע וסוכ"ע, אבל כ"ז הארה לבד הנה מקום אתי כו' אע"ג דאיהו תפיס בכולהו עלמין מ"מ לית מאן דתפיס בי' ונשגב לבדו דכמו שקודם הבריאה הי' הוא לבדו הוא כמור"כ אחר הבריאה אני ה' לא שניתי, ול"ד עולמות ב"ע גם האורות דאצי', וכללות גילוי הקו הוא הארה לבד באורך כו' הארה דהארה כו', ואם היות שהגילויים דעולמות הן בבחי' א"ס והראי' מהעליות עד אין קץ ובכללות השתל' יש נו"ן אלפי' יובלות כו' ומ"מ כ"ז הוא רק הארה לבד והעצמות מופלא ומרומם כו', וזהו כי נשגב שמו שגם בחי' נשגב הוא שמו לבד, או שגם שמו הוא נשגב ורק הודו על ארץ כו' אבל עצמות שמו הוא נשגב וזהו קדוש ה' כו', וכשמתבונן בעוצם ההפלאה והרוממות תגדל האהבה ברשפי אש התשוקה והצמאון להכלל בעצמותו מי לי בשמים כו', ויש בזה גם התכללות היראה הבאה ג"כ מריחוק ההפלאה וכמו המלך ע"י שמרומם עי"ז נופל אימתו ופחדו כו' (ולכן אפשר להיות שמהתבוננות הנ"ל תהי' בחי' היראה בהתגלות מ"מ י"ל דעיקרה שייך להתגלות האהבה ברשפי אש, כי עיקר מדרי' היראה היא הבאה מהקירוב) וכן בהאהבה הבאה מהריחוק היינו מריחוק העולמות מצד שהן הארה ואינם תופסים מקום כלל כו' אוכם כו' (עמ"ש בד"ה ויצחק בא בענין אצי' כו') וכ"ז איך שהוא מרוחק כו' ונולד מזה צמאון האהבה כמו צמאה לך נפשי כו' יש בזה יראה והו"ע שפלות עצמו מצד הריחוק כו' ויש אהבה שבבחי' קירוב (והיא אהבה הנמשכת כמים כו') והוא כשמתבונן בגדולת אוא"ס ב"ה והיינו בענין הנ"ל איך שאוא"ס מופלא ומרומם ה"ה מתבונן בענין הגדולה והעילוי דאוא"ס שבהפלאה זו, כי הנה הגילויים הנמשכים בעולמות הן ג"כ בבחי' א"ס

בד"ה . . . אדם : אולי הכונה להנדפס במאמרי אדה"ז תקס"ב ע' קצד ואילן.
הששה דנה"א : כ"ה בנצח"ק, ואוצ"ל : הששה מדות דנה"א.

כנ"ל, ומ"מ עצמות אוא"ס הוא ענין אחר לגמרי עד שהוא מופלא ומובדל מזה לגמרי (והיינו שיודע ומשיג מעלת האור והגילוי שמאיר בעולמות וידוע את העילוי דעצמות אוא"ס איך שהוא ענין אחר לגמרי כו') ובפרט כשנכנס בפרטי המדרי' דהגילוי' וכמו שמשיג אופן הגילויי אורות דאצי' המעלות והמדרי' שבהם וכן גם באורות שלמעלה מאצי' כו' ואיך שכל מעלות ומדריגות א"א לומר בעצמות אוא"ס ב"ה, והו"ע ידיעת השלילה כו' וכמ"ש בהביאור דואלה פקודי ענין ידיעת החיוב וידיעת השלילה, וידוע ידיעת השלילה הוא קצת הכרה בהדבר ששולל וכמ"ש מזה בדרוש וככה הגדול, ולכן התבוננות זו גורם האהבה שהו"ע הקירוב והדבק' שנדבק בעצמות אוא"ס שנגלה ונרגש בנפשו העילוי והרוממות כו', ויש בזה התכללות היראה שהוא הביטל שנעשה מהגילוי וההרגש הנ"ל שמאיר בנפשו כו', ויש אהבה בבחי' קירוב והוא מהגילויים דאלקות שמאיר בעולמות בבחי' קירוב והוא בחי' ההארה דממ"ע דמה הנשמה כו' כך כו' שבא בבחי' השגה כו' ונעשה האהבה בבחי' קירוב ודביקות וכענין לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חיך כו', ויש בזה ג"כ התכללות היראה והוא בחי' יר"ת שעז"נ יראו מה' כו' דיראה זו באה ג"כ מההתבוננות בהאלקות השייך לעולמות וכמ"ש אח"כ כי הוא אמר ויהי כו' וכמ"ש במ"א, וכן ביראה יש התכללות אהבה, דהנה עיקר מדרי' היראה היא הבאה מההתבוננות בבחי' הקירוב דאוא"ס דהיינו איך שהוא למטה כמו למעלה ממש כו' כמ"ש במ"א, ידיעה והרגשה זו פועל הביטל בנפשו כו' ויש בזה התכללות אהבה, דהנה בחי' יראה זו ידוע שהיא בבחי' שוב שלא ירצה לעלות למעלה כ"א להיות למטה ולעשות כלים לאלקות והן הכלים דתומ"צ כו' כמ"ש מזה בבה"ז פ' תזריע בביאור מאה"ז דמ"ט ע"פ הזה עליהם מי חטאת, וא"כ יש בזה אהבה שהוא בחי' השמחה ותענוג על הקירוב הנעשה ע"י המצות כו', ועמ"ש במ"א בד"ה מצה זו, רנ"ה, ונמצא שיש התכללות יראה באהבה ואהבה ביראה כו', ות"ת הו"ע מדת הרחמים שמעורר ר"ר על נפשו שנתרחק מאור פני מלך חיים ומתמרמר ע"ז הרי יש בזה אהבה שרוצה בהקירוב וכמו מתי אבוא ואראה כו', וכאשר ידוע דבמרירות צ"ל שירגיש בנפשו האלקות שנתרחק מזה ואז המרירות כדבעי כו' ויש בזה מהרגש הריחוק שע"ז מתמרמר כו', ועיקר ענין הת"ת הוא עסק התורה שאחר האוי"ר שבתפלה שמרווה נפשו בתורה, ויש בזה התכללות דאהוי"ר דעסק התורה צ"ל בבחי' יראה וביטל מה להלן באימה וביראה כו', ומ"מ הוא בבחי' קירוב והתקשרות חב"ד שבנפשו בחב"ד תורה שנים מתכסין בטלית א' כו', וכן מימינו אש דת מ"ע ומל"ת כו', וכן הקול תורה כלול מאמר כי קולך ערב כו', וכאן בת"ת בחי' אהוי"ר חו"ג שניהם בהתגלות שמתכללים זע"ז כו', וכן יש התכללות בנו"ה (בקבלתם משרשן כו' והוא עיקר ענין האלכסון כו') דנצח ענף החסד והוד ענף הגבו' דהנה כאשר אין שכלו משגת להיות התבוננות כדבעי ולהוליד אהוי"ר אמיתים או צ"ל נו"ה אלא שאין בהם אור וחיות רב כ"כ, והענין דהנה הוד הו"ע ההודאה אף שאינו משיג וכמו מודים אנחנו לך שאתה הוא ה' אלקינו, הגם שאין משיגים איך שהוי' הוא אלקים מ"מ מודים שהאמת כן הוא, וכמו המודה לחבירו היינו אף שאינו

משיג איך הוא הדבר (כמו חבירו שמשיג) מ"מ ה"ה משיג שכן הוא האמת כמו שאומר חבירו כו'. והנה הודאה זאת ה"ה ביטל עצמותו שמבטל א"ע ומודה לחבירו כו'. כי מי שמודה על האמת הוא מפני שיש בו ביטל היינו שאין שכלו ורצונותיו תופסים מקום אצלו כ"כ לכן הוא מרגיש את האמת אף שאינו מבין ומניח שכלו ומודה על האמת. משא"כ מי ששכלו תופס מקום אצלו וכן רצונותיו הנה כשמבין ג"כ שהענין כך א"א לו לעשות אחרת, אבל כשאינו מבין הנה תוקף הרגש שכלו אינו מניח אותו גם להרגיש את האמת ומכ"ש שלא יודה על האמת מפני שאינו רוצה להניח שכלו כו'. ונמצא ההודאה בעצם היא ביטל, ואח"כ הוא הביטל לפי נושא הענין שמודה עליו כו'. וזהו מודים אנחנו כו' ה' אלקינו שמודה שהאמת הוא כן שהו"י הוא אלקי' שהוא גופא ביטל ולכן דוקא מי שבטלים בעצם מודים ע"ז כו'. ואח"כ הביטל לפי הענין דמאחר שהו"י הוא אלקים אי"כ צ"ל בבחי' ביטל בכל עניני' כו'. וכנ"ל בענין שנש"י מקבלים מבחי' שמש הו"י כו'. וזהו שהוד ענף הגבו' והיראה בחי' ביטל כו'. ולפעמים מקבל מן החסד היינו שיהי' מזה אהבה וכמו באמרו שמע ישראל כו' הו"י אחד הרי אחר שמודה שהאמת הוא שהו"י אחד הרי מתעורר מזה באהבה לרצות להכלל ביחודו או שיהי' גילוי בחי' אחדותו ית' למטה וכן בקיום המצות בתוקף ובמס"נ כו'. הרי ההוד כלול מאהבה וח"ת כו'. ונצח שהוא ענף החסד מקבל מהגבו', והו"ע הנצחון בשמאל דוחה לאכפ"י לסט"א המנגדים ולהיות סו"מ כו'. ועיקר הנצחון שייך בסו"מ ביותר, כי בוע"ט הרי צ"ל חיות וא"א להיות בדרך נצחון לבד, כ"א ענין וע"ט הוא יותר ע"י הודאה שיש בזה חיות קצת כו'. אבל ענין לא תעשה יכול להיות בדרך נצחון ומהנצחון גופא נגד המנגד נעשה חיות כו'. ונמצא ה"ה מתכללים כו'. וענין בחי' יסוד הוא דאחיד שמיא וארעא סוכ"ע וממכ"ע, וזהו בחי' צדיק יסוד עולם שע"י תו"מ נעשה התחברות סוכ"ע בממכ"ע עד שיאיר בגילוי במצוה שלמטה כו'. ויסוד מקבל מנו"ה כליות יועצות (כמו שההילוך בתרין שוקין כו') פעמים כך ופעמים כך כו'. ונמצא שיש התכללות בהששה מדות ולפי אופן זה הן הצירופים כו'. וגילוי הצירוף חדש הוא ברי"ח ולכן נק' ראש וכו' והלמ"ד יום הן התפשטות הצירוף כו'.

ועתה צ"ל מה"ע המיעוט שצ"ל קודם מאחר שנמשך על ל' יום הי' צ"ל הגילוי כל הל' יום כו'. אך הענין דהנה אמרו"ל הביאו עלי כפרה על שמעטתי כו' וענין המיעוט הוא הביטל בשביל קבלת האור החדש, כי צ"ל תחלה ביטל האור הראשון כו' וכמשל הגרעין הנורע שצ"ל תחלה רקבון ושמבטל בכח הצומח ואז מתלבש בו כח הצומח להצמיח בריבוי כו'. וכן בכל קבלת או"י צ"ל תחלה ביטל המדרי' הראשונה כו'. ולכן בגס"ר אין אני והוא כו'. ובתורה צ"ל מי שממית עצמו כו'. לא בשמים היא כו'. וכן בכל עלי' ממדרי' למדרי' וכמו ר"ז צם כו' וכמו בעליות דג"ע כו' וכמו והאיש משתאה מחריש כו' וידוע דצ"ל ב' ענינים ביטל ממדרי' הראשונה והעלי' וההתכללות בהמדרי' העליונה כו' וכמ"ש מזה באורך בתו"ת ד"ה ותלד עדה את יבל כו'. וזהו המיעוט והחסרון הו"ע הביטל ואח"כ הביאו עלי כו' הקרבן שנק' עולת ר"ח עליות כנסי' למעלה ואז

נעשה מולד הלבנה שהוא גילוי האור חדש שמאיר גם בחצי הכדור שכנגד העולם והן ה' ספי' התחתונות כו' עמ"ש בסידור ח"ב ע"פ והוא כחתן כו' ישיש כגבור כו' ובפה"מ באורך. והו' שאומרי' בר"ח יעלה ויבוא כו' ז' עליות עד ויפקד והן נגד ז' ספי' דמל', ואח"כ ויזכר כו' פקדונינו הרי"ע מולד הלבנה וכמו פקידת האשה לבנים להיות תולדה חדשה כו' ופקידת הארץ לגשמים והולידה והצמיחה כו', כמרי"כ כאן הרי"ע גילוי אור חדש משם הוי' כו'.

וזהו ויאמר לו יהונתן מחר חדש ונפקדת כו', דהנה יהונתן הוא ל' מתנה ויש בו ג' אותיות השם שהן עיקר השם, והוא הש' הוי' ניתן במתנה, והנה מתנה יש לה הפסק כו' דהנה נת"ל דנשיי מקבלים מש' הוי' ע"י תרי"מ, אמנם התורה נתלבושה בבי"ע בלבושי נוגה משם יפרד כו', והו' כמתנה שנפסק מהנותן ומשו"ז יש להמתנה עצמה הפסק וגבול כו', וכמרי"כ תורה כמו שהיא בבי"ע ה"ה נפסק מהנותן ש' הוי' דאצי' דאיהו חזיהו וגרמוהי חד כו', וי"ל דמשו"ז יכול להיות ענין ולמשמאילים בה כו', אמנם צ"ל והלא מה שהתורה היא מתנה ה"ז מעלה כמארז"ל ג' דברי' כו', אך הענין דהנה מתנה במי שראוי ליורשו אין לה הפסק כו' וישראל נק' בנים כו' ולכן באמת התורה גם בבי"ע אין לה הפסק כ"א היינו כשהוא בבחי' ברא כרעא דאבואה כו', והענין שהוא מתנה היינו ההמשכה בבריאה, דיהונתן דוד הן זר"ג דבריאה (דוד קודם שמלך הוא בחי' מל' דבריאה כו'), ויאמר לו יהונתן מחר חדש אחר בחי' המיעוט והעלי' או נפקדת בחי' פקידה גילוי אור חדש מש' הוי', והו' ע"י המיעוט והעלי' שהו"ע כי יפקד כו', ופי' יפקד מושבך הוא בחי' כסא הכבוד כבוד בחי' מל' כבוד מלכותך כו' וכסה"כ מושב המלך שהוא ירידה והשפלה להיות מלך על עם כו', והנה נשיי חצובות מתחת כסה"כ והיינו שעליהם המושב והתפשטות המלוכה כו', והו"ע יפקד מושבך העלי' דנשיי מבריאה לאצי' כו', ושלושת שתעשה שלישי' והו"ע סגל, והענין כמ"ש והייתם לי סגולה מהבירור דכל העמים דאולעו"ז כו' ישמעאל ועשו חו"ג דקלי', ישמעאל התפשטות הגדולה והו' ידו בכל שצריך הכל מפני הגדלות שלו צרכיו מרובים בהוצאה גדולה, והו"ע נפש רחבה כו' ההיפך מקדושה נפש שפלה ביטל, ועשו גבו' צר עין וגם עינו רעה בשל אחרים, והיינו ג"כ מפני הישות שלו שאוהב עצמו ואיך יתן משלו לזולתו כו', וההיפך בקדושה גבו' תגבורת החיות כו' וכמ"ש בשי"א עין יפה א' משלושי' וכן שלשה עומרים שכחה כו', והיינו לפי שנבנו' דקדושה היא ביטל כו', וצריכי' לברר חו"ג דקלי' והיינו ע"י לשארית נחלתו שמשים עצמו כשיריים כו' כמותר בעולם וממילא אינו שייך שצריך לעצמו הכל אחרי שהוא עצמו כמותר כו', וכן אינו תופס מקום אצלו מה שהוא שלו אדרבא רוצה שיהנה זולתו משלו כו', והו"ע סגל ב' נקודות הן חו"ג הנ"ל שמתהפכין לקדושה, והנקודה התחתונה הוא הביטל הנ"ל שמהפך החו"ג כו' הו"ע חרק קרח ביטל כו', ושלושת תרד מאד לירד לבי"ע לברר בירורים כו', ובאת כו' ביום המעשה מל' דעשי' מקור עשי' הגשמיות כו', וישבת אצל אבן האזל, דד' עולמות בי"ע הן דצח"מ דומם עשי' והו' אבן כו', אמנם אבן כו' הייתה

לראש פנה נתב"ס אחע"ב, וכן הבידורים והן הנצוצים שהן למטה מתיקון מעוררים תחלה המח' והרצון, ובפרט הבידורים האחרונים דעקבת משיחא כו', והוא הבידור האחרון שאין עוד מה לברר ועולה למעלה יותר כו', וזהו אבן האזל תרגום הילוך, והיינו שבהבידור האחרון מגרש את הרע לגמרי, ויגרשהו וילך כו' אחר שאין עוד למטה מזה (דהפסולת דאצי' נפל לבריאה כו' אבל בהמדרי' האחרונה הרי מתגרש לגמרי כו') וגם ההילוך למעלה ראש כו', וי"ל שכ"ו ע"י שונפקדת בגילוי אור מש' הוי' דתו"מ עי"ז ושלשת כו' ואני שלשת החיצים צדה כו', דכל הנ"ל הוא מה שבאתעדלית בהבידורים אתעדל"ע, ואח"כ נמשך אתעדל"ע מצ"ע, דהנה ישלח חציו ויפצם והוא לאבד את הרע לגמרי כו' דלמטה רק ויגרשהו כו' אבל להיות נאבד לגמרי זהו מלמעלה מי זה בא מאדום כו' וכמו במצרים ה' ילחם לכם ואתם תחרישון לא תתערו כו', והוא בחי' אתעדל"ע מצ"ע כו' וזהו דלע"ל ואת רוח"ט אעביר כו' דבתחלת הגאולה ועמדו זרים ורעו כו' שיהיו עבדים ואח"כ אעביר לגמרי כו', וזהו ואני שלשת החיצים והו"ע סגולתא כח"ב, צדה אור הו"ע ויפיצם לאבדם מכל המקומות כו' ותחלה צ"ל ושלשת כו' ואח"כ ואני שלשת החיצים כו' בחי' אתעדל"ע מצ"ע כו'.

בס"ד, ש"פ ויצא, רס"ג

ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב אל לבן שלחני אל מקומי כו', וצ"ל למה המתין עד שנולד יוסף דוקא ולמה לא בקש זה קודם, והגם שאז נשלמו הי"ד שנה, מ"מ הרי נראה שזוהו ע"י שנולד יוסף דוקא כמשמעות הפסוק, וגם כללות הענין צ"ל והלא סכ"ס ויברח יעקב כו' ולמה כאן בקש רשות כו', והנה במד' אי' כיון שנולד יוסף גולד שטנו של עשו והי' בית יעקב כו', וצ"ל למה יוסף דוקא הוא שטנה של עשו יותר מייעקב עצמו כו', גם צ"ל מה דאי' בשם הבעש"ט ז"ל ובשם הה"מ ז"ל שמה שרדף לבן אחר יעקב הוא לפי שיעקב השאיר אחריו אותיות התורה שלא בירר אותם, ולזאת רדף אחריו לבן ליתן לו אותיות אלו שמהם נתוסף פרשה בתורה, ולכאוי' תמוה והלא יעקב הי' כ' שנה בבית לבן וכל הכוונה הי' לברר בידורים כידוע, ולמה השאיר אותיות אלו שלא ביררם והעלתם הוא דוקא ע"י שרדף לבן אחריו כו', ולהבין כ"ז צלה"ק תחלה מש"א בברכה ראשונה דשמו"ע אלקי אברהם כו' ואח"כ הגדול הגבור כו', ולכאוי' הלא הגדול הוא שבה עצמי משא"כ אלקי אברהם כו' הוא מה שאברהם קבל אלקותו ית' ואין זה שבה עצמי, ולמה מקדימים אלקי אברהם להגדול כו', וצ"ל תחלה ענין הגדול דהנה יש גדול וגדולה וכמ"ש לך ה' הגדולה והגבו' כו', וכאן אוי' הגדול הגבור כו', דהנה גדולה הו"ע התפשטות גדולתו והוא בחי' התפשטות החסד להוות ולהחיות העולמות שזוהו רק בחי' הארה היצונית לבד וכידוע דכל גילוי והתפשטות

הוא בחי' הארה לבד ולא עצם דהעצם והפנימיות אינו מתגלה, דזהו הכלל בסדר השתל' דחיצוניות שבעליון לבד נעשה פנימיות שבתחתון אבל הפנימיות אינו נמשך כו' וזהו גם בהשתל' עו"ע, וכ"ש התפשטות גדולתו להוות ולהחיות הוא בחי' הארה לבד כו', גם גדולה הוא ל' נקבה דהיינו בחי' מקבל, אבל גדול הוא בחי' עצם הדבר שלמע' מהתפשטות והוא ל' דכר כו'. והענין בכללות הוא ההפרש בין אורות וכלים, דגדולה הוא עצם המדות בחי' כלי החסד כו' דהכלים הן בבחי' מדות ממש, וע"י נמשך האור למטה שזהו ענין הכלים שמקבלים את האור ועל ידן הוא מאיר בגילוי למטה כו', דהאור מצ"ע הרי טבעו לעלות למעלה להתכלל בהמאור אלא שנאחז בהכלי וע"י נעשה התפשטות האור כו', והם בחי' מקבלים היינו שהמדות אינן עצמיים דאוא"ס הרי לא מכא"מ כלל, והכלים הם רק מקבלים לבד מאוא"ס אבל לא שהן בחי' עצמותו כו', אבל הגדול הוא האור שהוא בבחי' א"ס ובעצם הוא למעלה מבחי' התפשטות וגילוי בעולמות לפי שהוא קדוש ומובדל בעצם כו', אלא שמתלבש בהכלים וע"י הוא בבחי' גדול בכלי החסד, והארה ממנו נמשך בבחי' גילוי והתפשטות ע"י הכלים כו'. וביאור הענין בפרטיות יותר הנה יודע דענין השמות הן בהאורות המתלבשים בכלים וכמו שם אל בחסד וש' אלקי' בגבו' וש' הוי' בת"ת כו' (ועמ"ש בתו"א בד"ה משה ידבר ובהביאור), וכן הש' הוי' שבכל ספי' הוא בבחי' התלבשות אורות בכלים, שזהו מה שלפעמים אמרו"ל ע"פ מי כה' אלקינו בכל קראינו איליו איליו ולא למדותיו וע"פ כי הוא ידע שמי אמרו שצריכים לכוון בשם, ומבואר במ"א דזהו החפרש בין ק"ש לשמו"ע דבק"ש צ"ל איליו דוקא היינו בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מכלים ובשמו"ע צריכים לכוון בשם היינו בבחי' התלבשות אורות בכלים כו'. אמנם בפרטיות יש ג' מדרי' בשמות, שם העצם ושם התואר ושם הכינוי והוא ג"כ שם הפעולה, דשם התואר ושם הכינוי הם בהכלים שם התואר בפנימיות הכלים ושם הכינוי בחיצוניות הכלים ושם העצם הוא בהאור, ויובן זה עד"מ באדם למטה שיש כלי לאור החכמה שלו, והוא מוח החכמה שהוא כלי לאור החכמה, והנה מי שהוא חכם מופלא וגדול ה"ה נק' בשם חכם ה"ז שם התואר שמתאר עצם מהותו ולכן אנו קוראין אותו חכם גם בשעה שאינו עוסק במושכלות כו', דהנה השם חכם שאנו קוראין אותו אינו ע"ש החכמות והשכלות פרטים שכבר קבל בכלי מוחו כמו מה שלמד הרבה או השכיל השכלות ומה שמשפיע לוולתו כו', דבזה שם חכם הוא שם הכינוי לבד שאנו מכנים אותו בשם חכם ע"ש השכליים פרטים שקבל בכלי מוחו (הן שלמד או השכיל כ"ז הוא קבלה כו') ואין זה שייך כ"כ לעצם כלי חכמתו כו', דזהו"ע שם הכינוי מה שאינו שייך אל העצם, וכדאי' באהע"ז סי' קכ"ט דשם לועז שאינו ביאר העברי ולא קיצור העברי כ"א שם אחר צריכים לכתוב המכונה, ובשו"ת מהרי"ק שורש קס"ב בשם הרד"ק דכינוי הוא המכסה על העצם ועמ"ש בפרדס שעה"כ פ"ב דכינוי הוא לבוש אל השמות שאינן נמחקים כו', ונמצא שם כינוי אינו שייך אל העצם, ומה שאנו קוראין שם חכם ע"ש השכליים גלויים היינו מה שכבר קבל הוא שם הכינוי לבד, ולכן שייך שם זה גם במי שאינו חכם בעצם,

וכמו מי שהוא תפסן וכל מה שלמד או שמע נתפס בכלי מוחו וגם משפיע לזולתו והוא בעצמו אינו מבין הענינים שאין לו חוש בהשכלה, הרי א"א לקרותו חכם בעצם אחרי שאינו מבין וגם א"א שכלי מוחו המה כלי קבל לתכמה מאחר שאין לו חוש בזה, ומ"מ בשם חכם יכונה שהרי נמצא אצלו חכמה במוחו ומ"מ אין לזה שום שייכות אל עצם כלי מוחו כו', וכמו"כ מי שהוא חכם באמת הנה מה שנק' חכם ע"ש מה שכבר קבל הוא שם הכנוי לבד שאין לו שייכות כ"כ אל העצם, כי זהו רק פעולת כלי חכמתו שפעל פעולת ההשכלה וההתחכמות, וכל פעולה הוא חוץ לעצם שהעצם אינו פועל והפעולה היא בחי' חיצונית לבד שהיא חיצונית הכלי, וגם מהאור הוא רק הארת חיצונית לבד כו', אמנם שם התואר הוא שמתאר את העצם והוא מה שבח כלי חכמתו לקבל הרבה חכמה ולהעמיק בכל דבר חכמה ולהשכיל ולהתחכם בו מפני שעצם כלי מוחו מסוגלים לקבל חכמה הרבה, ומפני זה אנו יודעים שישכיל ויתחכם והיינו עוד טרם שלמד ועסק אנו יודעים שכשילמוד ויעסוק בהענין יתחכם בו הרבה, והוא נבדל בזה מזולתו שהוא דוקא יוכל להעמיק בזה ביותר ויתחכם ביותר מפני שכלי מוחו מוכנים לזה, וזהו שם התואר שמתאר עצם כלי חכמתו שהמה באופן טוב, והיינו עצם כלי מוחו שלמעלה מהפעולה עדיין והוא עצמות הכלי שהיא בעצם כלי לקבלה כו', ועצמות הכלי מתאחדת עם עצם האור והר"ע שם העצם, והיינו מי שנק' איש חכם ע"ש אור חכמתו והוא שאור השכל שלו הוא בהמשכה טובה ובכחו להשכיל ולהתחכם בכל דבר מצד עצם אור השכל שלו כו', דהנה מה שכלי מוחו המה כלים לקבל היינו שמוכנים בטוב הרי מ"מ ה"ה תופס בהאור ע"י הכלי לא בהעצם ממש כ"א מה שהכלי תופס האור ולכן צריך איזה יגיעה והעמקה בכלי מוחו ואו ישכיל ויתחכם כו', אבל חכם בעצם הוא שמשכיל ומתחכם מצד עצם אור חכמתו שבכל ענין נמשך אצלו נביעה רבה מאור השכל שלו בשכליות עמוקות בלי שום יגיעה כ"א מאיליו וממילא כו', וכמו חכמת שלמה שנמשך לו שפע מחכ' העליונה בכל דבר חכמה ומדע כו' והיינו מטעם דוה' נתן חכמה לשלמה שניתן לו החכ' העליונה, ואין זה כמ"ש קנה חכמה כו' שצריך לקנות החכ' והיינו ע"י יגיעה והשתדלות בכלי חכמתו כו', אבל בשלמה ניתן לו החכ' העליונה שהי' מאיר אצלו גילוי ריבוי חכמה בכל דבר כו', וכמו"כ הר"ע יהיב חכמתא לחכימין דפי' יהיב חכמתא היינו שנמשך איליו ריבוי חכמה ושכל בכל ענין וענין שהוא כמעין המתגבר להשכיל השכלות רבות ועמוקות מאד מצד עצם אור חכמתו כו', ויש בזה ג"כ כחו שכבר השכיל והתחכם ומה שבכחו להתחכם מצד ההכנה טובה באור שכלו שהוא בבחי' המשכה טובה כו', וי"ל דבשם העצם הגילוי הוא כמו ההעלם דהיינו שהגילוי הוא שעצם אור חכמתו מאיר כמו שהוא כנ"ל, והגילוי וההמשכה היא בעצמות כלי חכמתו וכמ"ש יהיב חכמתא לחכימין דוקא, חכימין היינו מי שהוא חכם בעצם כלי חכמתו שהוא כלי לקבלה כו', ובוהו יהיב חכמתא מצד עצם אור שכלו שלמעלה מהכלי בעצם היינו מה שהכלי תופס אור כו' כנ"ל ומתלבש בעצמות ומהות הכלי כו', וכמו תואר הפנים שמתאר את העצם משום דחכמת אדם תאיר פניו ולכן הכרת פניו ענתה בו שהוא חכם כו', אבל חיצונית הכלי

א"א לקרוא שם התואר שמתאר להעצם, הגם שבדאי מי שהוא חכם בעצם גם פעולת כלי חכמתו הוא באופן אחר לגמרי כו', מ"מ מאחר שהוא חוץ לעצם שבאין ערוך אל העצם אינו שייך לומר שמתאר את העצם כו', וגם י"ל דנביעת השכל שמצד עצם אור השכל אינו מאיר בחיצוניות הכלי ואינו בא בהשפעה אל הזולת כ"א מאיר ומתלבש בפנימיות ועצמות הכלי כו', ונמצא יש ג' מדרי' שם העצם הוא בעצם אור החכמה ומתלבש בפנימיות ועצמות שהו"ע שם התואר שמתאר את עצם הכלי שהיא כלי לקבלה וגם מתאר עצם האור וכו' ושם הכינוי שהוא בחיצוניות הכלי לפעול פעולת ההשכלה וההתחכמות כו', וכמו שהוא במוחין כ"ה במדות שיש ג"כ ג' בחי' הנ"ל וכמו מדת החסד שהלב היא הכלי למדת החסד יש בזה ב' מדרי' הא' כמו שפועל פעולת החסד או מה שכבר נתעורר להיטיב כו', דמה שקוראין לו איש החסד בזה הוא ע"ש הפעולה כו', והב' שם התואר שמתאר עצם הכלי שלו היינו שאנו קוראין לו איש הטוב מפני שאנו יודעין טיב מדותיו שיתעורר בחסד ובכל דבר תהי' אצלו ההטי' לטוב כו', והג' שם העצם מצד עצם אור החסד הרוחני שבנפש שמאיר ומתלבש בכלי הלב כו', וכמו"כ בשארי מדות שבכל מדה יש ג' בחי' הנ"ל, והדוגמא מזה יובן למעלה בג' מיני שמות שם התואר ושם הפעולה והם בבחי' הכלים, שם הפעולה הוא בבחי' חיצוניות הכלי שהוא בחי' התפשטות וגילוי אור לעולמות שלמטה וכמו לפעול פעולת ההתהוות, ופעולת הגילויים הוא בחיצוניות הכלים לבד דכל פעולה היא חוץ לעצם כו', וכמו"כ מהאור הוא בחי' הארה חיצונית לבד שבאין ערוך אל העצם כו', וכידוע דחיצוניות הכלים נק' דמות שהוא בחי' הארה לבד כו', אבל שם התואר הוא בחי' עצמות הכלי מה שהיא כלי לקבלה ומוכנה לקבל אור בעצמה שלמעלה מבחי' התפשטות וגילוי כו' ונק' צלם אלקים שהוא בחי' צורה עצמית כו', ויש בזה חילוקים באופני הכלים היינו באופני ההכנה דכלי זו מוכנה באופן כזה וזו מוכנה באופן כזה, וכמו ההפרש בין כלי המוחין לכלי המדות וכן ההפרש בהעולמות שאינן דומין זה לזה כו', וכ"ן הוא בבחי' הכלים, אמנם שם העצם הוא בבחי' עצם האור, וכמו שם חכם מצד עצם אור חכמתו שלמעלה מבחי' החכמה מה שהכלי תופסת בהשגתה, וכנ"ל בענין יהיב חכמתא כו' שהוא מה ששופע מעצם אור השכל עצמו שלמעלה מבחי' תפיסת האור שע"י הכלי כו', וכמו"כ יובן למעלה דמה שהכלי בעצמה מוכנה לקבל אור אין זה עדיין בחי' פנימיות ועצמות האור מאחר שזהו האור שנתפס ע"י כלי ולבוש כו', אבל בחי' שם העצם הוא בחי' עצם האור שהוא בעצם למעלה מבחי' הכלי (אם היות שהוא בחי' אור פנימי בעצם וכמו"כ מענין יהיב חכמתא כו' דאור השכל הוא בחי' או"פ כו' אלא שהוא בחי' עצם האור שלמעלה ממה שכלי תופסת אור כו') אלא שמאיר ומתלבש בבחי' עצמות הכלי, וכמו יהיב חכמתא לחכימין הרי לחכימין מצד עצם כלי חכמתם יהיב חכמתא בהנביעה דעצם אור השכל כו' כמו"כ בחי' פנימיות ועצמות האור מאיר ומתלבש בבחי' פנימיות ועצמות הכלים כו', ועפ"י יובן ענין הגדול והגדולה דהנה גדולה הוא בחי' ההתפשטות וגילוי והיינו בבחי' חיצוניות הכלי, אמנם גם על בחי' פנימיות הכלי שייך לומר גדולה

בה"א לפי שהיא בחי' מקבל לבד כו' וענין גדול עיקרו הוא בבחי' עצם האור בחי' שם העצם כו'. אך הנה ארז"ל במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו כו' דבאמת גם בחי' גדול הוא בחי' ירידה והשפלה לגבי' דלאו מכל אילן מא"כ כו'. ובכדי להיות בחי' הגדול כו' צ"ל לזה אתעדל"ת שיצמצם א"ע להיות בבחי' הגדול כו'. והאתעדל"ת לזה זהו"ע האבות הן המרכבה כו'. ולהיות שיש ב' בחי' גדול וגדולה לזאת יש בהאתדל"ת ג"כ ב' מיני אתעדל"ת. והענין דהנה כתי' כי אמרתי עולם חסד יבנה, יבנה הוא ל' הוה שצ"ל תמיד בנין והמשכת מדת החסד, והמשכה זו הוא ע"י בחי' או"א דמאו"א נמשך המשכת בחי' החסד, דחו"ב הן אין ויש וזיווגייהו תדיר דלא פסיק לעלמין כו' ומה נמשך תמיד בבחי' החסד כו', וזה נעשה ע"י חיות המרכבה פני ארי' לפני שור כו' דהנה שרש המלאכים הוא מהמדות מחנה מיכאל באהבה וגבריאל ביראה כו', וע"י עבודתם באהו"ר ה"ה מעלים ומגביהים בחי' המדות ואו"א להיות יחוד או"א ושיומשך האור בהמדות כו'. שז"ע המרכבה שמגבי' את האדם אם היותו למע' במדרי' הרי המרכבה נושא אותו כו', וכמו"כ בחיות המרכבה שמגבי' את בחי' אדה"ע מוחין ומדות להיות ההמשכה מבחי' כי לא אדם הוא בבחי' אדם כו', ועז"נ לך ה' הגדולה והגבו' כו' עד וצבא השמים לך משתחווים כו' שז"ע עליית המדות שנעשה ע"י המלאכים כו', ואח"כ כתי' אתה כו' אשר בחרת באברם כו', והוא בחי' המשכה עליונה יותר, דהנה שרש המלאכים הוא מבחי' חיצוניות הכלי' והן בחי' מרכבה דבריאה וממשיכים בעבודתם בחי' הגדולה לבד כו', אמנם האבות שרשם מבחי' פנימיות הכלים ופנימיות האור כו' (כידוע ההפרש בין שרש המלאכים לשרש הנשמות כמ"ש במ"א) והן בחי' מרכבה דאצי' וגם כמו שהיו בגופים למטה ה"י בהם הביטל כמו באצי' ממש כמשי"ת, עי"ז המשיכו בחי' הגדול שהוא בחי' פנימיות ועצמות האור כו', והענין הוא דהנה ידוע שיש ב' מיני יחודים דאו"א, יחוד חיצוני דאו"א וזה נמשך ע"י עבודת המלאכים, אך האבות המשיכו בחי' יחוד פנימי דאו"א שהוא ההמשכה מבחי' פנימיות ועצמות או"א"ס ב"ה ונמשך במדות ג"כ בחי' הגדול והגבור והנורא כו', וזהו שמקדימים אלקי אברהם קודם להגדול כו', כי בכדי שיהי' בחי' הגדול כו' זהו ע"י אלקי אברהם שהו"ע האבות הן המרכבה כו'. והנה בכדי לבוא לבחי' האבות הן המרכבה שזה שייך רק בנשמות היותר גבוהות והן נשמות דאצי' כו', והלא כאו"א אומר אלקי אברהם כו' האל הגדול כו', ובאמת כאו"א יכול לאמר מתי יגיע מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב כו' ואיך אפשר להיות בבחי' מרכבה דאצי' כו', הנה מדרי' זו נמשך מלמעלה בבחי' אתעדל"ע ורק צ"ל אתעדל"ת לזה והוא בבחי' ומדרי' עבודה שלמטה מזה והוא מדריגת השבטים שזה יש בכאו"א מישראל וכאו"א יכול להגיע לזה ובאתעדל"ת אתעדל"ע להיות בבחי' האבות הן המרכבה כו'. והנה ההפרש בין מרכבה דשבטים למרכבה דאבות הוא, דמרכבה דשבטים הן י"ב בקר דבריאה והאבות הן מרכבה לבחי' חג"ת דאצי', והענין דהנה אי' בכתהאר"ז"ל דהשבטים הן אורות דאצי' שירדו לבריאה, דשרשן הן יבג"א דו"א דאצי' וירדו לבריאה, וזהו"ע שבטים ל' שבט המשכה וכמו כוכבא

דשביט שנמשך כו' וכמו ענפים הנמשכים ומתרחקים מגוף האילן ובראשם הם יונקים מגוף האילן ובסופם הם יורדים ונכפפים למטה כו', כמו"כ השבטים שרשן באצ"י ויורדים למטה בבריאה ונעשים בבחי' מרכבה, דאורות דאצ"י בחיבורם עם הבריאה ה"ה עושים הביטל בבריאה להיות הבריאה בבחי' ביטל ודביקות באלקות, וזהו"ע המרכבה דבריאה שהוא בבחי' ומשם יפרד נעשה בבחי' ביטל ודביקות כו', וזהו"ע בעולם הבריאה בכלל, ובפרט הו"ע בירור הרפ"ח ניצוצות שנפלו בשבה"כ ונעשו בבחי' פיזור ופירוד יתעלו להיות בבחי' יתוד כו', וז"ש והנה אנחנו מאלמים אלומים כו' כמו האלומה שהי' השבלים מפורזים בהשדה ומאספים אותם ועושים אלומה אחת ואח"כ מכניסים אותן לבית כו', כמו"כ הו"ע בירור הרפ"ח ניצוצות שמאספים אותם שלא יהי' בבחי' פירוד, ובעלייתן לאצ"י (וכמו"כ בכללות בעליית המל' למעלה כו') עולים הניצוצות ונכללי' ג"כ באצ"י שזהו כמשל הכניסה לבית כו', והוא העלי' מהפירוד אל היחוד דאצ"י עולם האחדות כו', והיינו מרה"ר לרה"י כו' (י"ל ע"פ מ"ש במ"א שצ"ל תחלה מציאות הראשונה (והיינו בבריאה עדין) ואח"כ העלי' למדרי' העליונה (והיינו התכללות באצ"י כו'), ובעבודה י"ל כשאוכל המאכל לשם שמים ללמוד כו' או עוסק במו"מ בכוונה לשי"ש כו' הו"ע ביטל הישות הקודמת ואח"כ כשלומד ומתפלל בכח האכילה או עושה מצוה מהריווח ה"ז העלי' במדרי' העליונה כו' (אח"כ ראיתי שכן מבואר בתו"א ד"ה והנה אנחנו מאלמים כו' שזהו העלי' בבחי' מל' כו' יעו"ש) ונראה דכ"ז הוא בחי' ביטל היש לבד גם בהעלי' כו', והביטל האמיתי הוא ע"י המשכת מ"ד מבחי' יוסף כו'), ובנפש הו"ע קיבץ הכחות דנה"א המפורזים ברבות מח' הטורדות כו', וז"ש אם יהי' נדחק כו' משם יקבצך כו' והן הכחות דנפש שמלוכשים בגוף ונה"ב בריבוי המחשבות דעסק מו"מ וריבוי הרצונות המקיפים את הנפש ומבלבלים אותו ומונעים מתורה ועבודה כו', וכן בצאת הנפש מן הגוף הן מלבישים את הנפש שו"ע כף הקלע שהולך הנפש במח' והרהורים דעוה"ז ולבושי' אלו אינן מניחים אותו לעלות למעלה כו', וצ"ל הקיבוץ ע"י התגברות הכחות דנפה"א בהתגברות ההשגה דאין לך עשב כו' ואתה מחי' את כולם כו' שכל דבר חי מאלקות ואין הדבר שעוסק בו נפרד ח"ו, וכן גם הוא חיותו הוא מאלקות והדברים שעוסק בהם הם רק כלים לברכת ה' והברכה היא העיקר כי הוא הנותן לך כח כו' ולזאת לא יהי' מוטred ומבלבל בזה שלא יהי' לו שום מניעה וצריך להיות כלי הראוי כו' ויעשה לשי"ש בכדי לעסוק בתורה ולעשות מצות כו', ועי"ז מאסף הכחות ומברר הניצוצות שבהדברים שעוסק בהם כו'. אמנם ענין האבות הן המרכבה הו"ע מרכבה דאצ"י וצ"ל שזהו ג"כ העלי' מהריבוי אל היחוד ומה שייך זה באצ"י כו', אך הענין הוא די'ש ג' מדרי' עקודים נקודים וברודים, עקודים עקוד בכלי א', אבל נקודים וברודים ע"ס בבחי' התחלקות כל אור בכלי שלו ומובדל מהאור שבכלי אחרת כו', וכמו בכחות בהתלבשותן בגוף הן בבחי' התחלקות אבל כמו שהן כלולים בנפש רואין את הנשמע כו', וכמו"כ באצ"י התחלקות כו' אבל לפני אחד מה אתה סופר, אחד ע"ס אי"ה ד' כו' לפני אחד כו' עקודים בכלי א' והוא בחי' רה"י האמיתי בחי' אח"פ כו'. וז"ע מרכבה

דאצי' עליית העי"ס בבחי' יחוד דעצמות א"ס אח"פ אתה הוא חד כו', והיינו לפני * שבאצי' הוא בחי' ד"ע והוא שבאצי' מורגש (ווערט דער הערט) בחי' אמיתת אחדותו ית' (וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה) ועי"ז נעשה העלי' בבחי' עצמות שלמעלה מאצי' להיות בבחי' אחדות גמורה ממש כו'. ובעבודה-ההפרש בין מרכבה דשבטים למרכבה דאבות הנה כתי' וזרעתי את בני זרע אדם וזרע בהמה. אדם יש לו דעת ובהמה אין לה דעת, ואין הכוונה דנשמות דזרע בהמה אין להם דעת כלל שהרי גם בחיות המרכבה כתי' ופניהם פני אדם כו' אלא שהוא בחי' ד"ת, ואדם יש לו דעת הוא בחי' ד"ע, והיינו הביטל דפסוק ראשון דק"ש שהוא בחי' יחוד"ע ע"י ההתבוננות באחדות ה' איך דאני ה' לא שניתי שלא יש שום שינוי בין קודם הבריאה כו', הגם שנעשו עולמות אבל הם בבחי' ביטל בתכלית כי אני ראשון כו' ומבלעדי אין אלקים, דהנה ידוע דכל ענין המציאו' הוא ע"י הצמצום שהרי ענין העולמות ה' גם לפני הצמצום שהרי עלה ברצונו ית' להאציל ולברוא כו' ושיעור בעצמו בכח כו', ושם בודאי לא יש מציאות ממש ח"ו אלא שענין המציאות נתחדש אחר הצמצום, והיינו ע"י העדר גילוי האור כו' וכמ"ש במ"א באריכות ממשל האותיות שבנפש כו', וא"כ מאחר דמבלעדי אין אלקים שלגבי' אין הצמצום מסתיר כלל וכמו שהי' אוא"ס ממלא כל מקום החלל לפני הצמצום כמ"כ הוא ממש לאחר הצמצום כו', א"כ באמת לא יש שום מציאות כלל דכמו שלפני הצמצום שלא הי' האור בגילוי לא הי' שום מציאות כמ"כ גם עכשיו אחרי שהאור מאיר בגילוי הרי באמת לא יש שום מציאות כלל כו', וזהו בחי' אחד מלמטלמ"ע דהיינו דכמו שקודם הצמצום היו העולמות כלולים באוא"ס ב"ה כמ"כ גם עתה המה כלולים באוא"ס ב"ה כו', וענין ה' אחד מלמעלמ"ט הוא בהתבוננות איך שהתהוות העולמות הוא מבחי' האור דוקא וכמא' איהו וגרמיהי חד לברוא בהן וע"י מאין ליש, דהנה ידוע דכח ההתהוות הוא בעצמות א"ס דוקא וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיהי חד הטעם ע"ז, ומ"מ ההתהוות היא ע"י האור לפי שהאור דבוק במקורו והוא מעין מקורו לכן יש בו גם כח זה להוות כו' וכמ"ש מזה במ"א ב"ה וביום שמחתכם ובמועדיכם * אבל הכלים אין בהם כח להוות מצ"ע מפני שאינם דבוקים במקורם כו' כמ"ש במ"א, כ"א האור דוקא מהווה אלא שזהו ע"י הכלים, שהכלים מעלימים שלא יתגלה מהות האור על הנברא כ"א מציאותו לבד ועי"ז נעשה מציאות יש כו', וידוע הוא דאורות וכלים הן הוי' ואלקים דההתהוות היא מש' הוי' דוקא שהוא ל' מהווה אלא שזהו ע"י שם אלקים שמסתיר על הש' הוי' שלא יתגלה מהות הש' הוי' על הנבראים בכדי שיהיו מציאות יש כו', ומאחר שבאמת ומבלעדי אין אלקי' דהוי' ואלקים כולא חד והשם אלקים אינו מסתיר כלל על השם הוי' שהמהות דשם הוי' עצמו הוא המהווה את הנבראים א"כ א"א שיהיו מציאות יש כ"א מציאותם הוא המהות דשם הוי' המהווה את הנברא

לפני : כ"ה בגוכייק, ואוציל : לפי.

(*) בגוכייק יש כאן מקום חלק, וראה ד"ה וביום שמחתכם ובמועדיכם רנ"ו (סה"מ תרג"ו ע' רמג ואילך).

זהו מהות מציאת הנברא (ולכאור' מהו התחדשות הבריאה דמאין ליש דלפי הנ"ל הרי לכאור' הוא כמו עו"ע (ואיזה הכרח יש שהתהוות היא בכח העצמות דוקא מאחר שבאמת אינו יש כ"א מהותו אלקות כו'). הענין הוא דהרי התהוות זו היא שלא בהדרגה שזוהו מה שהתהוות היא ע"י שם אלקים שהוא לבוש המלביש את השם הוי', ולא כמו עו"ע דהיינו בסדר השתל' הספי' באצ"י גופא שהוא שלא ע"י לבוש משא"כ התהוות ב"ע מאצ"י הוא ע"י לבוש דשם אלקים, דח"ו לומר שהשם אלקים אינו ח"ו וח"ו ישתקע הדבר לא יאמר דהרי יש שם אלקים והוא לבוש המלביש אלא שלגבי שם הוי' אינו לבוש המסתיר, דזהו הכוונה דמבלעדי אין אלקים דגם שם אלקי' הוא ג"כ א"ס ממש ולכן אינו מסתיר על שם הוי' אבל לא שאין אלקים כלל ח"ו כ"א אין אלקים המסתיר, אבל מ"מ הוא לבוש לש' הוי' והתהוות היא ע"י לבוש ע"כ הוא שלא בסדר והדרגה (ומשר"ו התהוות זו היא בכח העצמות דוקא וכמ"ש באגה"ק דבכדי שיהי' התהוות יש מאין מאסס המוחלט בלי שום עלה וסבה הקודמת לו ר"ל בערכו (דוהו"ע שלא בסדר והדרגה) הוא בכח העצמות דמציאותו מעצמותו כו') אמנם דוקא בהתהוות כזו שהיא שלא בהדרגה נמשך בזה דוקא כח עצמי יותר והיינו שבכאן דוקא המהות דשם הוי' (מהות האור) הוא המהווה, ולא כמו בהשתל' עו"ע דרק חיצוניות שבעליון נעשה פנימיות התחתון אבל כאן לפי שהוא ע"י לבוש הוא מבחי' מהות העליון ממש, וא"כ המהות דשם הוי' ממש הוא הוא מהות מציאת הנברא, דחידוש זה הוא בהתהוות יש מאין דוקא היינו בהתהוות שהיא שלא בהדרגה שע"י (הלבוש כו').*

בט"ד, ש"פ בא

ויאמר ה' אל משה נטה את ירך על השמים ויהי חשך על ארץ מצרים ויט משה את ידו על השמים ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים כו' ולכל בני ישראל הי' אור במושבתם. וצ"ל מה שייך ענין החשך אל השמים שא"ל נטה ירך על השמים ויהי חשך, דהנה במכת ברד כתי' נטה את ירך על השמים והיינו לפי שהברד יורד מלמעלה מן השמים, אבל מכת חשך מה שייכת לכאור' אל השמים שא"ל נטה ירך על השמים דוקא ועי"ז יהי' החשך כו'. והנה כללית הענין מה שהביא מכת חשך על מצרים יובן עפ"מ"ש בשל"ה ע"ז שיש התכללות מדת יום בלילה ומדת לילה ביום הוא לפי שהמינים אומרים שמי שברא יום לא ברא לילה והיינו שמי שברא אור לא ברא חשך, ולכן יש התכללות מדת יום בלילה הוא מה שהחמה בשקיעתה מתאדמת ומאירה חשכת הלילה, ומדת לילה ביום דקודם אור היום מתגבר החשך

יותר, וזה להורות דאל אחד בראם, וזהו ג"כ טעם מכת חשך שהביא על מצרים להוציא מלבם טעותם שאומרים מי שברא חשך לא ברא אור לכן הביא עליהם מכת חשך ובעת ההיא הי' אור לישראל ששימשו שניהם כאחד וזה מורה דאל אחד בראם, והנה שרש טעותם מה שאומרים שמי שברא חשך כו' הוא דהנה ידוע דבענין החשך יש בזה דעות דיי"א דחשך הוא רק העדר האור, אבל האמת כהדיעה דחשך הוא מציאת בריאה בפ"ע דהרי כתי' ויבדל אלקים בין האור ובין החשך וקודם ההבדלה היו אור וחשך משתמשים בערבובי' ואם נא' שהחשך הוא רק העדר האור איך היו משתמשים בערבובי' אלא שהחשך הוא מציאת בריאה בפ"ע וכמ"ש ויקרא אלקי' לאור יום ולחשך קרא לילה שהחשך רצה לשמש ביום והאור רצה לשמש ביום ויקרא אלקי' קרא לאור וא"ל יהא תחומך ביום וקרא לחשך ואמר יהא תחומך בלילה כו' כדאימא בירושלמי, מכ"ז מובן שהחשך הוא בריאה בפ"ע, וראי' לזה מקדרותא דצפרא שקודם אור היום מתגבר החשך ואם הוא רק העדר האור מה שייך התגברות כו', והנה שרש האור והחשך הוא מהב' מדות דחסד וגבורה, דחסד הוא בחי' אור וגילוי וכמ"ש חסד אל כל היום כו', וגבורה הוא בחי' העדר הגילוי וענינו לצמצם ולהסתיר כו', וכן לפמ"ש במ"א דאור וחשך הן אורות וכלים ידוע ג"כ דאוי"כ הן חו"ג דאור הוא בחי' חסד שהוא גילוי וכלים הן בחי' גבורה כו' ומהם שרש התהוות אור וחשך למטה, וב' אלו כמו שהן למעלה נק' ג"כ אור וחשך וכמ"ש בזהר לאור דאברהם ולחשך דא יצחק כו', והנה ידוע דבתהו היו המדות בבחי' ענפין מתפרדין וחסד וגבו' הי' כ"א בחי' בפ"ע ולא הי' להם התחברות זע"ז ולכן אומרים שמי שברא אור כו' להיותם שני דברים מפורדים, אמנם באמת אינו כן שהרי גם בתהו הי' הפירוד רק בהספירות אבל מצד אוא"ס המאציל הי' בבחי' אחדות דבאוא"ס המאציל הרי לא יש התחלקות דחו"ג, וידוע דהספירות הן רק כגרון ביד החוצב בהם והפועל בהם הוא האוא"ס ששם הם בבחי' אחדות כו' ובפרט מצד התיקון שיש התכללות גם בהספירות כו' כידוע, ולהבין זה דבאמת אינו מובן איך אומרים שמי שברא אור כו' והלא מובן שאין ההתחלה מהספי' ויש מי שהאציל את הספי' ושם החו"ג בבחי' התאחדות והתכללות והראי' שהרי חו"ג עצמן הם ג"כ בחי' אור וחשך והאוא"ס המאציל האציל שניהם, וא"כ גם מצד שרשן בתהו דשם המדות חו"ג הן בבחי' ענפין מתפרדין איך אפשר להם לאמר מי שברא אור כו' מצד אוא"ס המאציל שהאציל בחי' אור וחשך בתהו שהן חו"ג דתהו כו', ולהבין זה ילה"ק תחלה מה דאי' בספד"צ עד דלא הוה מתקלא לא הוה משגחין אפי'ן באפי'ן פי' עד דלא הוה מתקלא קודם שנתקן עולם התיקון כו', דפי' מתקלא הוא משקול, והנה משקול שייך כשיש ב' דברים דכאשר יש רק אופן * הרי אינו שייך לשקול הדבר כ"א כאשר יש ב' אופנים או שוקלים אם באופן כזה או באופן כזה, ונמצא משקל הוא הכרעה בין ב' דברים, וידוע דכל הכרעה הוא התאחדות והתחברות שני דברים שז"ע המכריע שכולל שניהם, וכמו המכריע בין שני דיעות הרי דעת המכריע אינו דיעה אחת

משני הדיעות אם היות שמכריע לאחת משני הדיעות מ"מ הוא דעת שלישי שבו מתכללים שני הדיעות, וכמו שני דיינים א' מזכה וא' מחייב השלישי מכריע ביניהם ומזכה ג"כ אבל לא מטעם זה של המזכה כ"א מאיזה טעם וסברה אחרת שגם המחייב מסכים דמשום טעם זה צריכים לזכות, הרי שהמכריע הוא דיעה שלישית שבו נכללים ב' הדיעות היינו ששניהם מסכימים לדעתו, וזהו"ע המתקלא שהוא ההכרעה וההתכללו' דב' קוין חו"ג כו', ועד דלא הוה מתקלא קודם שהי' ההתכללות שז"ע התיקון לא הוה משגחין אפיין באפיין, ואי' ע"ז בפ"י האר"ז"ל שזהו כמו אות צדי"ק שהוא יו"ד ונו"ן, יו"ד הוא בחי' חכ' ונו"ן הוא בינה והו"ע נו"ן ש"ב כו', ובאות צדי"ק הם אחר באחור, והיינו שבעולם התהו היו חו"ב וכן כל הספי' בבחי' אחר באחור או אחר בפנים, לבד חכ' עם הכתר הם לעולם פב"פ דבחי' שורה או"א"ס כו', וביאור הענין הוא דהנה בדוגמא כזאת יש בתיקון ג"כ דלפעמים הם בבחי' אחר באחור, דהנה ידוע דבכל הפרצופים העליונים יש בהם פנים ואחר שהוא בחי' פנימיות וחיצוניות והוא בחי' מ"ה ובו"ן שיש בכל פרצוף, והוא ג"כ ענין הוי' ואלקי' דהוי' הוא בחי' פנימיות ואלקים חיצוניות וכמ"ש שמש ומגן הוי' ואלקי' וכמו מגן ונרתק השמש הוא בחי' חיצוניות, ואין הכוונה על הנרתק לבד כ"א גם על האור המתלבש בהנרתק ומאיר על ידו הוא בחי' אור חיצוני' לבד (וכידוע שנק' אור נכפל וכמו אור המאיר ע"י המסך כו') ועצם אור השמש הוא אור פנימי וכמו לעתיד הקב"ה מוציא חמה כו', וכמו"כ ש' ואלקים הוא בחי' מגן ונרתק להסתיר וגם אור הוי' המאיר בש' ואלקים הוא בחי' אור חיצוני לבד, וכן הוא בהתלבשות אורות בכלים הרי האור השייך אל הכלי ושמאיר ע"י הכלי הוא בחי' חיצוניות לבד, אבל עצם האור (גם האור המתלבש בהכלי בחי' העצמיות שלו שלמעלה מהכלי כו') הוא בחי' פנימיות כו', ובכל הפרצופים עד רוכ"ד יש בהם ב' בחי' אלו דפנימיות וחיצוניות כו', ויש כמה פסוקים בתורה המורים ע"ז וכמו יאר ה' פניו אליך אם אין פניך הולכים, התהלך לפני כו' ומשה כשבקש הראיני כו' וא"ל וראית את אחורי לפני לא יראו, וכת' אחרי ה' תלכו כו' וכה"ג, שמכ"ז מובן שיש בחי' פנים ואחור והיינו בחי' פנימיות וחיצוניות שיש בכל הפרצופים מסוכ"ד עד רוכ"ד, וכדאי' בת"ז או"א"ס מלגאו כתר א עילאה מלבר הרי גם בכתר יש פנימיות וחיצוניות, וכן בכללות הספי' אי' בזהר אנת הוא מלגאו דכל ספי' ואנת הוא מלבר כו', דבכללות ההשתל' שמהקו"ח יש בהם פנימיות וחיצוניות כו', לבד באו"א"ס שלפני הצמצום לא יש פנימיות וחיצוניות לפי שהחיצוניות היא כמו הפנימיות כו', דבאמת גם שם יש פנימיות וחיצוניות אלא שאינו ניכר החיצוניות מהפנימיות לפי שהחיצוניות היא כמו הפנימיות כו' וע"י הצמצום נעשה ההבדלה בהאוא"ס שלפני הצמצום שנבדל החיצוניות מן הפנימיות כו', וכידוע המשל בזה מהשפעת הרב לתלמיד דהשכל כמו שהוא אצל הרב לפי ערכו הרי אינו בערך התלמיד כלל כ"א בהכרח שיעלים אור שכלו ואז נמצא בהאור השכל מה שבערך המקבל, והנה אור שכל זה ודאי הי' באור שכל הרב גם כמו שהי' לעצמו היינו קודם שהעלים אור שכלו, שהרי מה שמשפיע להמקבל הי"ה

מהשכל שהמציא לעצמו ולא שכל אחר, אי"כ בהכרח לומר שהי' כלול בשכל הרב תחלה ג"כ אלא שלא הי' ניכר, וכללות אור השכל לא הי' בערך המקבל כלל ועיי' שצמצום והעלם אור שכלו עיי' נבדל החיצוניות בפ"ע היינו האור שכל זה השייך אל המקבל כו', וכמו"כ הוא באוא"ס שלפני הצמצום יש שם ג"כ בחי' חיצוניות האור השייך אל העולמות אלא שאינו ניכר בפ"ע והיה כמו הפנימיות כו' ועיי' הצמצום נבדל החיצוניות מהפנימיות כו', אמנם בהקרי"ח שאחר הצמצום בכללות ההשתל' שבו יש בחי' חיצוניות ופנימיות כו', והטעם לפי שכללות ההשתל' הוא בבחי' ציור אדם וכמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם שכולל כללות ההשתל', וציור אדם הוא באופן כזה יש בו פנימיות וחיצוניות דכן אנו רואים באדם למטה שיש בו פנימיות וחיצוניות הן בגשמיות והן בהכחות רוחניים שלו כו', וכמו בגשמיות יש בו פנים ואחור שהרי עיקר החיות ניכר בפנים שאם היות שהוא חי בכללות גופו מ"מ העיקר בפנים דוקא ניכר שהוא חי, ובפרט מי שהוא איש חי בעצם ה"ז נראה וניכר בזיו קלסתר פניו והיינו שפנימיות ועצמות החיות הוא בפנים דוקא וכמו אור השכל ניכר בפנים וכמו חכמת אדם תאיר פניו דכאשר משכיל השכלה חדשה נעשה צהיבת הפנים וכן בשעת שהוא טרוד ועמוק באיזה דבר שכל ה"ז ניכר בפניו, וכמו"כ כללות אור השכל אפי' בשעה שאינו עסוק בהשכלות שכל ניכר בפניו שהוא חכם אם בעיניים או בכללות פניו ניכר שהוא חכם, וכן אור המדות ניכרים בפניו וכמו מדוע פניכם זועפים, מדוע פניך רעים, דכאשר האדם מכוון במדותיו שגלב ניכר בפנים וכן כאשר הוא בטוב לב ניכר ג"כ בפנים כו', וכמו"כ כל החושים הנעלים ראי' ושמיעה דיבור ריח וטעם הכל בפנים, והיינו שבפנים הוא פנימיות החיות הנק' נפש האדם, משא"כ מאחוריו הוא חיצוניות החיות לבד, והראי' מהרגשה שהאדם מרגיש כאב בהכאה שבפניו יותר מבאחוריו שבאחוריו אינו מרגיש הכאב כ"כ, והיינו לפי שהוא רק חיצוניות החיות, וכמו שהבהמה אינו מרגשת כ"כ כאב בהכאה כמו האדם לפי שכללות חיות הבהמה הוא חיות חיצוני וכמו"כ באדם מאחוריו הוא חיות חיצוני לבד ועיקר החיות פנימי הוא בפניו דוקא, וכמו שבגשמיות יש בו פנימיות וחיצוניות כמו"כ בהכחות רוחניים שלו רצון ושכל ומדות ולבושים דמחדו"מ בכולם יש פנימיות וחיצוניות, דבכת הרצון יש בו פנימיות היינו מה שרוצה בפנימיות נפשו בחשק ותשוקה עד שכל עצמותו הוא ברצון זה לבד (בל"א ער ווערט אין גאנצין פאר נומען אין דעם רצון) ואין לו שום רצון אחר כלל, וכל הכחות נמשכי' אחר הרצון וכידוע שרצון אמיתי הוא שבדבר שרצונו בו נמשכים כל הכחות אחר הרצון וכולם נתונים בהרצון הזה כו' כמ"ש במ"א, וגם יש לו חיות גדול בזה, וכי"ז הוא כשהרצון הוא רצון פנימי, אבל אם הוא רצון חיצוני לבד וכמו כופין אותו עד שיאמר רוצה אני הרי הרצון הזה הוא בלי חשק ותשוקה ואין עצמותו נתון בזה שיש לו רצונות אחרים ואין הכחות נמשכים כלל אחר הרצון הזה ואין לו שום חיות בזה כלל כו', וכמו"כ בשכל יש פנימיות וחיצוניות וכמו המעמיק בדבר שכל לידע הענין לעומקו ולאמיתותו או שאינו מעמיק בו וכמו שיש בני"א שטבעם שלא להעמיק בשום דבר כ"א בידיעה שטחיות לבד, וכמו הלומד דבר הלכה

ויודע אותה אבל רק מה שנראה ונגלה בה אבל עומק הדבר אינו יודע כלל. אף במקצת והוא חיצוניות השכל לבד שאין בזה שום חיות וטוב טעם כלל. משא"כ כשמעמיק באיזה ענין ויודע אותו לעומקו יש לו חיות וטוב טעם בהענין כו', וכן במדות יש פנימיות חיצוניות וכמו במדת האהבה כאשר יש לו אהבה בעצם אל הדבר ומש"ו רוצה בה ה"ו בחי' פנימיות ואז יש לו חיות בהדבר כו', משא"כ כשאין לו אהבה בעצם אל הדבר ורוצה בו רק מצד ההכרח שיש דבר המכריח אותו כו', וכמו עד"מ בעסק מו"מ הרי תכלית הכוונה הוא הריווח אשר זה הוא רוצה בעצם, אבל העוסק מו"מ הרי אינו רוצה בעצם כ"א מצד ההכרח לבד (אם לא מי שאוהב בעצם ענין המו"מ) מפני שבלעדו לא ירויח הרי הרצון בזה הוא רק בחיצוניות לבד כו', וכמור"כ במחדו"מ יש פנימיות חיצוניות, דפנימיות המח' הוא הנק' עומק המח' וכמו מאד עמקו מחשבותיך שיש בה אור רב בהמח' עד שהעיקר הוא האור והאמתיות אינם נרגשים כלל כו', או גם כשמרגיש את האותיות אבל מי"מ יש בהם רבוי אור והוא עמוק וטרוד בהמח', והיינו כאשר המח' נוגע איליו או יש בה גילוי אור רב-מהנפש כו', חיצוניות המח' הוא כאשר חושב האותיות לבד ולא האור שבהם (וכמ"ש במ"א בההפ"ש שבין הרהור למח' כו') או כשמאיר בהם אור ג"כ אבל רק אור מועט והיינו מפני שאין הענין נוגע איליו וממילא אינו עמוק וטרוד בהמח' כלל כו', וכן בדיבור כשמדבר עם ריעו ואוהבו שיש לו חיות וגילוי אור אהבה בדיבור או כשמדבר דברי שכל שיש בהדיבור גילוי אור פנימי כו' משא"כ כשמדבר עם אדם שאינו אוהבו או מדבר שיחות חולין ודבי"ט שאין בזה חיות וגילוי אור כלל כו', וכן במעשה כשעושה דבר בכוונה או עושה כמתעסק לבד בלי הרגש כלל, וכמור"כ בעשי' שרוצה בעשייתה או שיש שכל בהעשי' או כשעושה בדרך הכרח לבד כמו עבד שעושה רק לצאת ידי חובתו ואין לו שום רצון וחשק בזה, או שאין שום שכל בהעשי' וממילא היא בבחי' חיצוניות לבד כו', וכ"ז הוא בהכחות הטבעיים, וכמור"כ יובן בהכחות דנה"א שיש בהם ג"כ פנימיות חיצוניות, וכמו בהרצון דנה"א שרוצה באלקות בפנימיות חפצו ורצונו מצד ההרגש האלקי שמרגיש בפנימיות נפשו כו', הן שההרגש הוא מצד עצם נפשו שלא ע"י התבוננות כלל כ"א מה שנפשו מרגשת אלקות להיות שהיא חלק אלוהי ממעל ובשרשה ה"ה דבוקה ומיוחדת באלקות וכמא' חבוקה ודבוקה בך כו', וגם בכח הרצון שבנפש שהוא ג"כ מכלל עצם הנפש והוא בחי' מקיף דחי' ויכול להרגיש אלקות מצ"ע וכמו מזלי' חזי שרואה ושומעת הכרוזי' העליונים כו' דהיינו בבחי' מקיף דחי' שנק' מזל שנחל ונוטף כו', ומצד ההרגש האלקי שמרגיש בנפשו ה"ה מתפעל בבחי' רצון פנימי ועצמי בפנימיות נפשו שכל חפצו ורצונו לאלקות וכל עצם נפשו נמשך לאלקות ואין לו שום רצון אחר כלל כו', וכמור"כ כאשר הרצון בא מצד ההתבוננות כשמתבונן בהתפלאה דאוא"ס איך שאוא"ס הוא מופלא ומרומם מאד והיינו לאחר שיודע ומשיג במדריגות העליונות מה שאפשר לו להשיג ויודע מעלתו כו' ואחכ"ז הוא משיג איך שכ"ז אינו עצמות כלל ועצמות אוא"ס מושלל ומובדל ומופלא לגמרי מכ"ז כו' עי"ז נעשה בחי' הרצון שלא ירצה בשום

דבר כמו מי לי בשמים ועמך כו', כ"א כל חפצו ורצונו הוא להכלל בעצמותו כו' והרצון הוא בבחי' חיות פנימי ועצמי בעצם ופנימיות נפשו כו', וכן הרצון הבא מן ההיפך היינו מן הריחוק וכמו מן המיצר קראתי כו' והיינו כאשר הוא ממארי דחושבנא בפרטיות עניניו במחזור"מ שלו איך שאינם לה' כו' ואיך שהוא מרוחק בתכלית הריחוק והדבר נוגע לו בפנימיות נפשו ומתמרמר בנפשו מאד על ריחוקו עד שבא לידי צעקה פנימיות מעומקא דליבא ומתעורר בתוקף הרצוא והצמאון לאלקות כו', ובפרט בר"ה ועי"ת שאז הוא זמן קירוב המאור אל הניצוץ וכמ"ש חשף ה' את זרועו קדשו כו' אשר אז בנקל יותר להתעורר כו', ובכל האופנים הנ"ל הרצון הוא פנימי ועצמי מפנימיות נפשו כו', אמנם יש חיצוניות הרצון וכמו שיש טבע בני"א שהם נוחים להתפעל ובנקל הם מתפעלים בהתלהבות עצומה בענין אלקי ובמעט רגע חולף ועובר ההתפעלות והתעייף ענין בו ואיננו נשאר מזה רשימה כלל כו', והיינו לפי שההתפעלות והתלהבות הזאת אינו מאיזה הרגש פנימי בנפשו כ"א התפעלות והוא בבחי' מקיף וחיצוניות לגמרי ואינו שייך אל הפנימיות כלל, דאם היות שכללות ענין הרצון הוא בבחי' מקיף מ"מ אינו דומה כלל, דהרצון פנימי אם היות שהוא התפעלות בבחי' מקיף אמנם*.

בס"ד, חה"ש, רס"ג

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה ב"ק וא' להן מי גילה לבני רז זה שמה"ש משתמשין בו שנא' ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, מתחלה עושי דברו והדר לשמוע כו', וצ"ל מהו"ע הרז והסוד בזה כ"כ בהקדמת נעשה לנשמע, וגם מהו המעלה בהקדמת נעשה לנשמע הרי א"א להיות עשי' קודם שיודעים מה לעשות ובהכרח שיוקדם לה שמיעה וא"כ מהו המעלה שהקדימו נעשה לנשמע מה שלפועל הוא דבר הבלתי אפשר כו', וביותר אינו מובן מה שא' יצתה כו' מי גילה לבני רז זה שמה"ש משתמשין בו מהו הפלא כ"כ מה שידוע לנש"י דבר שמה"ש משתמשין בו הלא נש"י גבוהים ממלאכים כידוע דמלאכים שרשן מחיצוני' הכלים ונשמות מפנימי' הכלים, וענין בחי' פנימי' וחיצוני' בכלים י"ל שהוא כמו עצם והתפשטות כו' (וכמו חיצוני' שבעליון נעשה פנימי' אל התחתון הרי החיצוני' שבעליון הוא בחי' התפשטות הארה מן העליון להאיר אל התחתון כו' אבל פנימי' העליון שהוא בחי' העצמו' שלו אינו נמשך אל התחתון כו', וכמו"כ הוא בבחי' הכלים ג"כ כו'), דבחי' פנימי' הכלי הוא בחי' העצמו' של הכלי שלצורך עצמה היינו מה שהיא כלי לקבלה לקבל את האור בתוכה (והוא * כמו בפרצופים ובספי' בכלל בחי' הפנימי' שלהם) (דהיינו פנימי' שבעליון כו') הן הגי' שבכל פרצוף

* ע"כ נמצא בגוכי"ק.

(והוא : סיום החצעי"ג — לקמן ע' צ בשו"ה האין.)

דבבחי' זו הוא בחי' עלול לגבי המדרי' שלמע' ממנה ודבוק בעילתו, ומשוין אינו נמשך בחי' הפנימי' דאידי דטרירד למבלע לא פליט ונמשך בחי' החיצוני' לבד כו', וכמ"ש במ"א בענין השבת שהוא בבחי' המוחין וג"ר דכל פרצוף דבבחי' זו הוא בחי' השביתה מהשפעה להיותו טרוד למבלע מלמע' כו' וזהו בחי' העצמיות של הפרצוף כו', וכמו מי שטרוד מאד בעומק עצם ההשגה לא יוכל להוליד אז הפסק דין שיוצא מן ההשגה כו', והטרדא הו"ע העלאת השכל מה שמקבל מלמע' מן השכל וזהו בחי' עצמותו שנעשה או בחי' ההשגה וההשכלה גלוי' כו', וכמו תלמיד השומע ומקבל מרבו הרי התלמיד טרוד בעת ההשפעה לקבל אור השפע הנשפע לו מרבו וענין הטרדא הו"ע הביטל מה שבטל ונכלל בהאור השפע כו', ועי"ז נעשה כלי לקבלה לקבל את האור השפע כו' ואם לא הי' בו הטרדא שהו"ע הביטל לא יקבל את ההשפעה (היינו שאינו בחי' עלול כלל כו') ועי' הטרדא דוקא עי"ז נעשה מציאת עצמותו דהיינו שמקבל את השכל הנשפע לו ויודע אותו כו', דהו"ע טרוד למבלע שיש בזה ב' הפכים, הא' הטרדא והוא הביטל מעצמותו, והב' הבליעה להיות נמצא ההשכלה גלוי' כו' (דענין הביטל הנ"ל אינו ענין העלאת כלי שכלו אל המשכיל קודם שמאיר אצלו השכל שמבו' במ"א בענין ההשתוממות כו', שאז אינו בולע עדיין מאומה ואינו בבחי' עלול עדיין מאחר שאין כאן שכל גלוי עדיין כו', אלא לאחר שיודע את השכל והוא טרוד להשיג עומק הענין או פרטי הדברים שבו שאז הוא ג"כ בבחי' עלי' ובהעדר ההתפשטות, כ"א מקושר בעצם המושכל והו"ע הטרדא שלו ואז הוא משיג את עומק ההשגה ופרטי הדברים לאמיתתן כו'), ובפרד"ס אי' שהן ב' מדרי' שיש בכל ספי', הא' השייכות אל הספי' העליונה והב' עצמות מציאותה כו', וי"ל דהבחי' הא' הוא כענין ההשתוממות המבו' במ"א שזהו קודם שמאיר ונמשך השכל גלוי עדימ', ובחי' הב' הוא כמו שבא בבחי' השכלה גלוי' עכ"פ כו', ולפי"ז ענין טרוד למבלע שייך לומר בבחי' הב' לבד, ועי"ל דבחי' הא' הוא בחי' מה דחכ' וכמ"ש במ"א שהוא בחי' דביקותה בכתר וכן קבלתה כו' והוא בחי' פנימי' ועצמות החכ' שלמע' מבחי' מציאת שכל גלוי כו', וכידוע דבחי' יש ב' מדרי' הא' בחי' העליונה שבה שאינו בבחי' מציאת שכל כלל וכמו ענין רא"י דחכ' כו' והב' כשהוא בבחי' מציאת שכל עכ"פ כו' וכשנעשה בבחי' מציאת שכל זהו עיקר בחי' חכ' הגלוי', ויש בזה ב' מדרי' הא' בחי' עצמות השכל שנק' נקודת השכלה שאינו בא לידי השגה והבנה כלל כמ"ש במ"א והוא בחי' העצמיות דחכ', והב' מה שבא לידי השגה דבינה שזהו בחי' חיצוני' שבה שהו"ע התפשטותה אל הבינה כו', ונמצא יש ג' מדרי', הא' בחי' מ"ה דחכ' שהוא בחי' האין דחכ' שלמע' ממצאת שכל, והב' בחי' העצמיות דחכ' שלמע' מהשגה, והג' חיצוניותו שהוא התפשטותו אל הבינה כו', והו"ע הג' קוצין דאות יו"ד דהקוץ העליון הוא בחי' האין דחכ', ועצם היו"ד הוא בחי' עצמיו' החכ', והקוץ התחתון הוא מה שנמשך אל הבינה כו', וי"ל שזהו בחי' כח"ב שבחכ' כתר שבחכ' הוא בחי' האין דחכ' ועצמי' החכ' הוא בחי' חכ' שבחכ' והתפשטותו אל הבינה הוא בחי' הבן בחכ' כו', ולפי"ז ענין טרוד למבלע שייך בב' המדרי' הראשונה בכל אחת לפי מדריגתה, אמנם העיקר

הוא במדרי' הב' כאשר כבר נמצא מציאת שכל גלוי עכ"פ אבל רק בבחי' העצמי' שם שייך ענין טרוד למבלע לא פליט כו', וי"ל דבכלים ב' המדרי' הנ"ל הן בחי' פנימי' הכלי ואמצעה וכידוע שיש בכלים ראש תוך סוף, ובד"א • דבחי' פנימי' הכלי היינו שהוא כלי לאור עליון יותר והיינו שהוא כלי לבחי' האין דחכ' כו' ואמצעה הוא בחי' העצמי' דחכ' כו'), ובחי' חיצוני' הכלי הוא בחי' ההתפשטות להאיר במדרי' שלמטה ממנה הן בבחי' השתל' הספי' בספי' עצמן הוא מבחי' חיצוני' הכלים וחיצוני' האור וכ"ש מה שנמשך לבי"ע שהוא בחי' חיצוני' ונק' בחי' דמות שהוא הארה כו'. וא"כ מאחר דהתהוות הנשמו' הוא מבחי' פנימי' ועצמות הכלים ומלאכים מבחי' חיצוני' הכלים הרי ודאי כל מה שידוע למלאכים צ"ל ידוע לנשמו' ג"כ, דבהשגה הרי השגות הנשמות מגיע למע' הרבה מהשגו' המלאכים וכמ"ש במ"א בענין זכר רב טובך יביעו דקאי על מלאכים שמשגיגים רק בחי' זכר רב טובך לבד, אבל בנשמו' כתי' ורב טוב לבית ישראל כו', וכמו"כ הוא בכל דבר דודאי אינו שייך לומר דידיעת והשגת המלאכים יהי' יותר מידיעת והשגת הנשמות כו' וא"כ מהו הפלא מי גילה לבני כו', והנה בגמ' שם קודם מא' הנ"ל א' בששה"ק ישראל נעשה לנשמע ירדו ס"ר מה"ש וקשרו להם שני כתרים להם לכאו"א א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, ומשמעות הענין דנתינת השני כתרים זהו לפי שהקדימו נעשה לנשמע שאם הי' רק נעשה לבד או נשמע לבד או שהי' מקדימים נשמע לנעשה לא הי' נותנים השני כתרים לפי שהשמיעה הוא בשביל העשי' כו' כ"א מפני שהקדימו נעשה כו', ולכאו"א א"מ מאחר דמלאכים מקדימים ג"כ עשי' לשמיעה א"כ א"ז דבר חדש, וגם אינו פלא על נשוי שהקדימו נעשה מאחר שגבוהים בשרשם מהמלאכים כו' כנ"ל, וא"ז דבר גדול כ"כ לגבי נשוי מאחר שגם במלאכים הוא כן, וצ"ל אם ניתן להם בעבור זה דוקא שני כתרים כו' וא"כ לכאו"א צ"ל הדקדמת נעשה לנשמע מצ"ע הוא דבר גדול מפני מה לא ניתן למלאכים ג"כ השני כתרים כו', ולהבין כ"ז ילה"ק תחלה ענין כלל א' הידוע בעבודת ה' שיש ב' אופני' באתעדל"ע, הא' בחי' אתעדל"ע שבא ע"י אתעדל"ת דוקא וממילא היה לפ"ע האתעדל"ת, דהיינו לפ"ע התעוררות האדם באהוי"ר ודביקו' באלקות מלמטלמ"ע, כך יהי' ערך בחי' אתעדל"ע שיתעורר עליו בחי' האה' וחסד עליון להאיר בנפשו בבחי' האור האלקי מלמעלמ"ט כו', כמ"ש יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך דבאופן אשר יחלנו לך בתפלה בבחי' התעוררות אהבה מלמטלמ"ע באופן כזה דוקא יהי' חסדך ה' עלינו בבחי' גילוי האור כו' וכמא' רוח אייתי רוח כו', וכמ"ש אם ישים אליו לבו כו' וע"ז נא' כמים הפנים לפנים כן לב האדם כו', דכמו האדם המסתכל במים שנראה פניו בהמים כן לב האדם אל האדם דע"י הסתכלות ודביקות נפש האדם באלקות שז"ע כמים הפנים כו', נמשך עליו בחי' הגילוי מבחי' אדה"ע, וכמ"ש בשל"ה דרמ"ב ע"א כפי' כמים הפנים כו' כן לב כו' כי כאשר הוא ישים פניו אל אלקיו כ"ה ית' ישים אליו ויחדיו יודבקו כו', והאופן הב' הוא בחי' אתעדל"ע הבאה ומתעורר מלמע' על נפש האדם מעצמו ומאליו בלי

אתעדלית כלל, וכמ"ש עד יערה עלינו רוח ממרום שרוח ה' מתעורר ממרום מעצמו שאין האתעדלית יכול לעורר כיכ למע' מעלה כו', דהתעוררות הנבראים יכול לעורר למע' בהאור שנתצמצם ונתלבש בעולמות דלהיות שנתצמצם לפי"ע העולמות ומתלבש בהם בפנימיותם לכן מגיע שם העלאת מ"ן דמעשה התחתונים שע"י התעוררו' האה' והתשוקה למטה מתעורר האהבה והגילוי למע' כו', וכמו"כ ע"י זיכוך הכלים בכלל נמשך ע"יז תוס' אורות היינו שנמשך גילוי אור עליון יותר כו' לפי שגם האור הזה העליון הוא לפי"ע העולמות ויש לו שייכות ג"כ למדרי' התחתונה שמעורר ומעלה מ"ן בהזיכוך שלו כו', וכידוע הכלל בעו"ע שהן בערך זל"ז דהמדרי' העליונה עם המדרי' התחתונה יש להם ערך ושייכות זל"ז כו' כמ"ש במ"א ולכן מגיע שם האתעדלית, אבל בעצמות אוא"ס שלמע' מגדר השתל' העולמות הרי אינו שייך לעורר זה בבחי' העלאת מ"ן באתעדלית מאחר שאינו בערך כלל כו', ומ"מ נמשך גם מעצמות אוא"ס בנבראים וכמו אהבתי אתכם אמר ה' שזהו בחי' האה' עצמית דהקב"ה לנש"י דהיינו בבחי' עצמות אוא"ס שלמע' מגדר השתל' העולמות כו', וכמו במ"ת שכפה עליהם הר כגיגית שזהו שנתגלה בחי' האהבה העליונה דעצמו' אוא"ס ונמשך בבחי' מקיף על נש"י וכמ"ש וימינו תחבקני שזהו מצד עוצם האה' ונמשך בבחי' מקיף על נש"י כו', אלא שזהו בבחי' אתעדל"ע מצ"ע כו', ואדרבה התגלות האהבה מלמע' מעוררת את האה' בנש"י מלמטלמ"ע וג"כ בבחי' תוקף האה' שלמע' מכלים, וכידוע שיש ב' בחי' אהבה הא' האהבה שע"פ טו"ד שתלוי בעבודת האדם ע"י היגיעה בהתבוננות בענינים המעוררים את האה' כו', והב' בחי' אה"ר שלמע' מטו"ד שאינו תלוי בבחירת האדם ויגיעתו, כ"א היא באה מלמע' ע"י התעוררות האהבה העליונה כו', וכמ"ש ואהבת עולם אהבתך ע"כ משכתך חסד דואהבת עולם הוא בחי' האה' העצמי' העליונה שלמע' גם מבחי' אה"ר כמ"ש בתרבי"א דאה"ר לא נא' אלא אה"ע שמא תאמר אהבת הקב"ה היא אהבת שלש שנים אה' עשר שנים או אהבת מאה שנים לכן נא' אהבת עולם שהוא נצחי, ומבו' במ"א דאהבת שלש שנים הוא מבחי' האלקות שבעולמות ב"ע ואהבת עשר שנים מבחי' ע"ס דאצ"י ואה' מאה שנים מבחי' א"א וכמ"ש בזהר קוב"ה אתכליל מאתך עילאה ברוא דמאה ברכאן כו', דקאי על בחי' א"א כמ"ש במ"א, אבל אה"ע הוא מבחי' פנימי' ועצמו' אוא"ס כו', וז"ש תחלה מרחוק ה' נראה לי ואה"ע כו', מרחוק דוקא והיינו מעצמות אוא"ס שאינו בגדר העולמות כלל, כידוע בענין לא נפלאות היא ולא רחוקה היא שיש ב' מדרי' פלא ורחוק ושניהם הם למע' מהשתל', אלא דפלא הוא שיש לו שייכות אל הפנימי' והיינו בחי' חיצונית הכתר, אבל רחוק הוא בחי' פנימי' הכתר בחי' עתיק שנעתק ונבדל לגמרי מס' השתל', וכאשר מאיר מבחי' ומדרי' זו והו"ע מרחוק ה' נראה לי ומשם נמשך בחי' ואה"ע כו', וע"כ דוקא משכתך חסד להיות בחי' אהבת האדם מלמטה למע' וכמו משכני אהר"ך גרובה כו', דמשיכה ועלי' זו היא ע"י גילוי האה' העליונה מלמע' דוקא שע"י שמאיר מלמע' לנש"י בחי' גילוי אור עצמי שלמע' מס' השתל' ע"יז נעשה בנש"י ג"כ בחי' האה' והרצוא שלמע' מטו"ד כו', וזהו שארז"ל עשה רצונו פרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, פי' עשה רצונו כרצונך

הוא בחי' רצון התחתון שהוא ע"פ טו"ד והיינו מה שתלוי בעבודת האדם ויגיעתו כו' ופי' עשה רצונו כרצונך היינו שיעשה ויקיים את הרצון העליון כפי רצונו המוגבל שע"פ טו"ד כו', שזהו בכת האדם כו' והיינו ע"ד כשהוא מבקש אינו מבקש אלא לפי כחן כו', והכוונה הן בקיום המצות ע"פ האהוי"ד שע"פ טו"ד דהרי קיום המצות צ"ל באהוי"ד וכידוע, וכמ"ש בס"ש ככ"ד ואו' עשה רצונו כרצונך המוגבל היינו באהוי"ד שבכחו לבא לזה מעצמו כו', והן בעבודה שלב היינו באהוי"ד גופא או' עשה רצונו כו' היינו שיגיע לבחי' האור האלקי (שזהו בחי' הרצון שהוא גילוי האור כו') בבחי' אה' ודביקות לדבקה בו כו' כרצונך המוגבל שתי' הדביקות באלקות בבחי' הרצון שע"פ טו"ד כו', וגם י"ל הכוונה במ"ש עשה רצונו כו', היינו מה שע"י התעוררות האהבה מלמטה הרי מאיר גילוי אור בנפשו כו' כנ"ל שהאור האלקי בא בבחי' צמצום וגבול לפי אופן הגבלת נפשו כו', כי הרי גם כשמאיר האור האלקי בנפשו הרי אינו יוצא ע"ז מהגבלתו כו' כי כללות הגילוי הזה שמאיר בנפשו ע"י האה' ה"ז נתפס ומתיישב בנפשו, והעבודה שנעשה ע"ז הן בקיום התומ"צ והן שבא למדרי' עליונה באה' כו' הכל הוא בבחי' גבול עדין כו' וזהו עשה רצונו כבי' כרצונך ממש, והוא ע"ד מ"ש במד"ר המשל ממראות גדולות ומראות קטנות כו' (ואם היות דשם הכוונה על אור הסובב כו' כמ"ש במ"א אמנם כמו"כ י"ל בענין צמצום אור העליון בנפש האדם כו'), וכ"ז הוא באור האלקי שלפ"ע העולמות ובבחי' זו הרי באתעדלית אתעדל"ע וע"ז אומר עשה רצונו כו', אבל מה שאו' אח"כ כדי שיעשה רצונך כרצונו היינו דכמו שהרצה"ע ב"ה הוא בל"ג ממש כמו"כ יהי' רצון האדם ג"כ בל"ג, והו"ע בחי' רעו"ד שלמע' מטו"ד דבאמת האדם מצ"ע א"א לו להגיע לרצון זה רק שרצון זה נמשך מלמע', וזהו כדי שיעשה רצונך כרצונו שהקב"ה עושה רצון זה באדם וכמ"ש ומשביע לכל חי רצון שהקב"ה משביע רצון זה והוא ע"י הגילוי אור מלמע', וכמו בנזן ביהמ"ק שהי' בנש"י בחי' רעו"ד ברצון פשוט שלמע' מטו"ד ע"י הגילוי אלקות שהי' מאיר בקדה"ק שהי' שם גילוי בחי' הכתר בחי' רעדכ"ר כו', וכמ"ש במ"א דג' דיורין שהי' במקדש חצר המקדש שבו הי' מזבח החיצון וההיכל ובקדה"ק הן נגד ג' עולמות בי"ע הכללים דלפי"ד הרמ"ז בפ"י מאה"ז שלח דקנ"ט ע"א תלת עלמין כו' הן בי"ע ואצ"י ולמע' מאצ"י דהחצר הוא נגד עולמות בי"ע וההיכל נגד אצ"י וקדה"ק נגד עולמות הא"ס שלמע' מאצ"י כו', ולכן הי' בו הארון והלוחות אנכי ולא יהי' לך היינו גילוי פנימי רצה"ע כו', והי' זה הגילוי בנש"י ג"כ דהרי יש ג' מדרי' עולם שנה נפש, וכשנמשך הגילוי בבחי' עולם מכ"ש שהי' נמשך בנפש שהוא פנימי כו' ובפרט ע"י מצות ראי' נמשך גילוי בחי' רעדכ"ר שהי' בקדה"ק לנש"י שהי' בהם בחי' רעו"ד כו', וכמו שא"א עתה בזה"ג ואין אנו יכולים לעלות וליראות ולהשתחוות כו', ולכאור' א"מ מפני מה אין אנו יכולים להשתחוות גם עתה כו', הענין מפני שההשתחוואה באה ע"י הראי' כי ענין ההשתחוואה הוא בחי' ביטל פנימי בבחי' רצון פשוט לעצמו או"ס וכמו בטל רצונך מפני רצונו שמבטל רצונו לגמרי שאין רצון וחפץ אחר כלל דמי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כו', וכל חפצו ורצונו להתכלל באו"ס עצומה כו'.

והשתחווהא זו הי' מקבלים נש"י ע"י ראי' שלש רגלים בשנה בביהמ"ק
 ששם הי' גילוי השכינה (שזהו בחי' מל' דאצ"י שנעשה עתיק לבריאה שהי'
 שורה בקדה"ק בבית ראשון כו') שע"י גילוי זה היו כל הנשמות מתבטלים
 כנר בפני האבוקה כמו כשדולקת אבוקה גדולה אזי כל נר יחידי הדולק סמוך
 לה הולך אורו ונכלל באור האבוקה והי' לאחדים ממש כו', וכמו"כ הי'
 ביטל והתכללות הנשמות בהאוא"ס ב"ה שהי' מאיר בגילוי בקדה"ק כו',
 ומשלש רגלים אלו הי' כאר"א מקבל בחי' ההשתחווהא להיות כל השנה ביטל
 זה כי מכל רגל ויר"ט הי' נמשך הביטל עד הרגל הבא אחריו כו', ומעין זה
 הוא עכשיו ג"כ בשבת שמאיר גילוי בחי' עצמו אוא"ס בנש"י שהי' בהם
 הביטל בבחי' רעו"ד שז"ע נשמה יתירה שניתן בשבת דמכו' במ"א שזהו
 בחי' אה' ורצון שלמע' מטו"ד כו', שבחי' זו מתוסף בשבת ע"י הגילוי מלמע',
 וכמ"ש שער החצר הפנימי הפונה קדים כו' וביום השבת יפתח דאו מאיר
 מבחי' א"ס קדמונו של עולם, ועי"ז נעשה בישראל בחי' אה"ר הנ"ל וכמ"ש
 מזה באורך בתו"א ד"ה ויקהל משה, וכמו"כ הוא ע"י המצות דהמצות הן רצה"ע,
 דתרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הן תרי"ך עמודי אור שע"י עשי' המצות
 מאיר גילוי בחי' רצה"ע בנפש האדם ששוכן ומתלבש בנפשו כו', כמ"ש בסש"ב
 פמ"ה וע"י גילוי זה נעשה בחי' אה"ר ורעו"ד בנפש האדם כו', וז"ש והיו
 הדברים האלה אשר אנכי כו' על לבבך שע"י גילוי בחי' אנכי שנמשך
 ע"י תומ"צ עי"ז נעשה האה' בלבבך כו', שזהו ג"כ פי' ענין עשה רצונו כרצונך
 כדי שיעשה רצונך כרצונו שע"י שנמשך בחי' רצונו ית' שהן המצות למטה
 עי"ז כמים הפנים לפנים נמשך רצון הנפש אליו ית' כו', ונמצא מכו' מכל
 הנ"ל דבחי' אה"ר ורצון פשוט בנפש האדם מתעורר דוקא ע"י הגילוי מלמע'
 ובבחי' אתעדל"ע מצ"ע שע"ז דוקא נעשה האתעדל"ת בבחי' אה' הנ"ל. וגם
 מה שהאדם יכול לעורר א"ע בבחי' אה"ר הנ"ל הוא ע"י ההתבוננו' בהאה'
 העליונה והקירוב דאוא"ס ב"ה לנש"י כו' וכמ"ש בסש"ב פמ"ו שיש דרך ישר
 כו' לעורר ולהאיר אור האה' כו' להיות מאירה בתוקף אורה כו' בהתגלות לבו
 ומוחו למסור נפשו לה' כו' בכל לב ובכל נפש ומאד כו', ע"י ההתבוננו' בגודל
 ועוצם האה' העליונה אשר הניח הקב"ה את העליונים והתחתונים ולא בחר
 בכלום כ"א בישראל עמו כו', וכמ"ש בך בחר ה', וכת"י רק באבותיך חשק
 ה' ויבחר בזרעו אחריו כו', ועי"ז כמים הפנים לפנים תתעורר האה' והתשוקה
 בנפש האדם ותתלבש ברוח גדיבה להתנדב ולהניח כו' ורק לדבקה בו ית' כו',
 שזהו בחי' אה"ר הנ"ל וכמ"ש במ"א שז"ע הנדיבו' המכו' כאן. והנה בכ"ד
 מכו' שבאים לבחי' אה"ר הנ"ל ע"י ההתבוננו' בעצמות אוא"ס ב"ה. דזהו
 ההפרש בין ב' בחי' אה' הנ"ל דהאה' שע"פ טו"ד באה ע"י ההתבוננו' בהאור
 אלקי שלפ"ע העולמות ומתלבש בעולמות הוא בחי' ממכ"ע בכלל דבבחי' זו
 שיך השגה כו', והאה"ר שלמע' מטו"ד באה ע"י ההתבוננו' בעצמו אוא"ס
 איך דלית מחתב"כ, והיינו כאשר מתבונן בפרטי המדרי' הגילוי' שבעולמות שהן
 ג"כ מדרי' נעלות מאד מאד והיינו בהגילויים שבפנימי' העולמות דבי"ע, ובהגילוי'
 דאצ"י ובעולמות הא"ס שלמע' מאצ"י כו' שידוע ומשיג אופני הגילויים והעילוי
 שבהם כו', ומ"מ כ"ז הוא הארה לבד שבאין ערוך לגבי העצמות כו', ועצמו

אוא"ס קדוש ומובדל מהם ואינו נתפס כלל בשום מדרי' ממדרי' אלו כו', שבוה ה"ה מרגיש בנפשו בחי' העילוי והרוממות בעצמות אוא"ס ב"ה דלית מחת"ב כו', ובפרט כשהתבוננות בבחי' עצמות אוא"ס איך שהוא קדוש ומובדל הוא בדרך מלמעלמ"ט והיינו ענין הידיעה בדרך שלילה לשלול מעצמו אוא"ס כל הגילויים והאורות כו', דבחי' גילוי אור זה אם היות שהוא מדרי' נעלי' מאד, ומ"מ א"ו בחי' עצמות להיות כי עצמות הו"ע אחר לגמרי כו', וכן בכמה גילויים ואורות הנעלים ביותר הכל אינו בחי' עצמות כלל כי בחי' עצמות הוא בעצם ענין נפלא ונעלה לגמרי מכל האורות היותר נעלים כו', הרי יש לו קצת הכרה בבחי' עצמות אוא"ס איך שהו"ע נפלא ונעלה לגמרי מכל מדרי' אלו כו' (או עצמות איז גאד ניט דאס כו'), דבהתבוננו' זאת הרי מאיר ונרגש בנפשו בחי' העילוי וההפלאה והרוממות דעצמות אוא"ס ב"ה ומתפעל בנפשו מאד על הרוממות דאוא"ס ונעשה בחי' תוקף האהבה והרצוא בבחי' צמאון להכלל בבחי' עצמות כו' או בבחי' דביקות שנדבק ונכלל נפשו בבחי' העצמות אוא"ס שמאיר ונרגש בנפשו כו', הנה באמת ג"ז הוא ע"י הגילוי אור מלמע' דוקא, דעבודה זו בבחי' אה"ר ע"י התבוננות הנ"ל הוא ג"כ בשעת הכושר דוקא וכמו בשבת דאו העבודה האמיתי' דנשמו' הגבוהות בבחי' ישראל שיר אל שהיא בחי' אה' בתענוגים להתענג על ה' שהוא בחי' האור האלקי דעצמיות אוא"ס שמאיר ונרגש בנפשו ולדבקה בו בבחי' דבקות והתכללות אמיתי' כו', ובודאי הגילוי אור בנפשו הוא ע"י התבוננו' באופן הנ"ל עד שהאור אלקי דעצמות אוא"ס נגלה ונרגש בנפשו כו' (וכידוע ומבו' במ"א דכל הגילויים דבחי' התיקון הם ע"י המוחין דוקא כו', וכמו"כ באדם כל היתרון שבו הוא המוחין דוקא, וע"י דוקא באים כל הגילויים, וגם בחי' רעו"ד הוא ע"י התבוננות כו', אלא שזהו ע"י בחי' פנימי' המוחין שלמע' מהשגה ממש, ומשם בא הגילוי בפנימי' הלב כו'), וזה דוקא בשבת שאז הוא שעת הכושר לזה מצד הגילוי שמאיר אז מלמע' כו' כנ"ל (וי"ל דכמו"כ בצ"ג שנק' שבת וכמו ר"י קארי ל"י שבת שאפ"ל עבודה זו בכ"י כו'), כמו"כ ע"י קיום איזה מצוה שמאיר עליו בחי' רצה"ע כו' כנ"ל, אז יכול לבוא לעבודה הנ"ל בבחי' אה"ר כו' (ומה שיש ביכולת האדם לבוא מצ"ע לבחי' אה"ר בבחי' רצון פשוט שלמע' מטו"ד הוא ע"י התבוננות בבחי' ריחוק דוקא וכמ"ש צמאה לך נפשי כו' בארץ צי' ועיקר בלי מים כו', שזהו בד"כ ע"י ירידת הנשמה שבגוף והוא היתרון שנעשה ע"י הנה"ב כו', ובפרט ע"י חשך הגלות כו' כמ"ש במ"א, והיינו מצד העדר הגילוי דוקא, אבל האה' הנ"ל בבחי' גילוי אור בנפשו מתעורר דוקא ע"י הגילוי מלמע' בבחי' אתעדל"ע מצ"ע שע"ז דוקא נעשה אתעדל"ת באהבה הנ"ל). ונמצא שיש בעבודה ב' מדרי' מה שבאתעדל"ת אתעדל"ע, ומה שבבחי' אתעדל"ע מצ"ע כו', וכמו"כ הוא בבחי' הגילוי והמשכת החיות האלקי להתפשט למטה מטה בבחי' השתל' העולמות יש ג"כ ב' בחי' אתעדל"ע הנ"ל, דהנה ידוע דראשית ותחלת בריאת והשתל' העולמות מהמאציל עליון ב"ה הי' רק מצד כי חפץ חסד הוא וכמ"ש בע"ח שער הכללים בתחלתו כשעלה ברצונו ית' לברוא את העולמות בכדי להיטיב לברואיו כו', דעלית הרצון לברוא כו' הוא מצד התעוררות ההטבה שנתעורר כבי' להטיב כו', דבשביל זה הי' הרצון

לברוא את העולמות ולהאיר בהם אורו ית' כו', התעוררות ההטבה הי' מצ"ע מצד כי חפץ חסד הוא כו', כי עד שלא גבה"ע הי' הוא ושמו לבד הוא בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לשה"צ והוא בחי' אור הכלול בעצמותו כו' ולא הי' מי שיעלה מ"ן לעורר בחי' הרצון לברוא והרצון להטיב כו' כ"א שנתעורר מצ"ע לפי שחפץ חסד הוא כו', משא"כ אח"כ כשנשתלשל העולמו' הכל תלוי במעשה התחתונים באתעדלית שלהם מלמטלמ"ע ולפ"ע אתעדלית שלהם בהעלאת מ"ן כך יהי' ערך בחי' האתעדל"ע בתאור וההמשכה מלמעלמ"ס גם מבחי' עצמות המאציל להיות מקור להתפשטות האור החיות בעולמות, דהיינו שמבחי' האור השייך אל העולמות יומשך בחי' אור חיות בגילוי, הכל הוא לפ"ע מעשה התחתונים שתלוי בהעלאת מ"ן שלהם כו', והגם שארז"ל במי נמלך בנשמתיהן של צדיקים וידוע דהמלכה זו היא בעצמות אוא"ס שלשה"צ כו', וענין ההמלכה הוא שעלה לפניו ית' התענוג שיתענג במעשה המצות בעבודה שלהם במס"ג ובקיום המצות שלהם כו', וגם כי נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שזהו ע"י עבודת נש"י למטה בקיום התומ"צ שממשיכים בחי' גילוי אוא"ס למטה וכמו"כ בעבודת המלאכים בהשתחוואה שלהם וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווים ואומרים שירה בבחי' ביטל כו' והעיקר בעבודת נש"י למטה כו', שנטוע ומושרש בעצמות אוא"ס תענוג כזה שיהי' לו דירה בתחתונים כו', וזה הענוג עלה בבחי' העלאת מ"ן לפניו ית' שעי"ז נתעורר כבי' ברצון פשוט להאציל עולם הנאצל ולברוא יש מאין כו', וזהו דא"י בזהר בריש הורמנותא דמלכא כו' וידוע דהורמנותא דמלכא הוא בחי' התעוררות הרצון לברוא את העולמות, וכמא' כד סליק ברעותא למברי עלמא כו', ובריש הורמנותא כו' פי' כשהוצרך בעל הרצון שיתגלה רצונו ויהי' מלך ברעותא למברי עלמא כו', ולא הי' למטה מי שיעורר אותו ברצון זה ומאחר שהכל הי' עדיין בבחי' א"ס עצמו כו' גליף גליפו להיות ההעלאת מ"ן ממעשה הצדיקים כו' כנ"ל, אמנם כ"ז הוא מינ"ג ובי' עצמו שאין זה בחי' העלאת מ"ן ממש שהרי לא הי' עדיין מי שיעלה מ"ן וממילא גם בחי' הענוג הנ"ל אינו מה שכבר התענג כבי' מעבודת הנבראים כו', אלא מה שעלה לפניו זה שעתיד להתענג כו', והיינו שעלה בחי' התענוג שבכח כו', אמנם מה שהוצרך להיות בחי' העלאת מ"ן מינ"ג ובי' שאופן המשכת האור הוא ע"י העלאת זו דוקא י"ל דזהו בבחי' האור השייך לעולמות וההעלאת מ"ן הנ"ל הי' בכדי שיהי' גילוי אור ממש, דהנה בעולמות יש ב' מיני גילויים הא' מה שמאיר בגילוי ממש בעולמות בבחי' אור חיות פנימי, והב' מה שהוא בבחי' אור מקיף לבד כו', וכמשי"ת שי"ל שגם באוא"ס שלשה"צ הנה בתאור השייך לעולמות יש ג"כ ב' מדרי' אלו הוא בחי' כללות הגילוי שאינו שייך לפועל כלל עד שאינו גם בבחי' מקור למקור לעולמות כו', ומה שהוא בבחי' מקור למקור עכ"פ שיהי' מזה אח"כ עולמות ויאיר בגילוי בהקו שאחר הצמצום כו', ובכדי שיהי' בחי' גילוי זה בעצמותו כבי' ע"ז הי' ההעלאת מ"ן מני' ובי'

בגו"י"ק בשוה"ג: התענוג מעבודת הצדיקי' במס"ג וקיום כו' והתענוג שנתאוהו כו' י"ל בחי' אריח אר"י.

כו'. והענין י"ל דהנה נת"ל דההעלאת מ"ן הוא מה שנמלך בנשמותיהן כו' והרי ענין המלכה שייך דוקא כאשר כבר מתעורר באיזה רצון כו', דאם לא יש שום התעוררות רצון כלל, הלא אינו שייך כלל ענין המלכה דעל מה הוא נמלך כו' אלא דוקא כאשר כבר נתעורר ברצון כללי עכ"פ אז שייך המלכה, ואם היות שגם הרצון הכללי תלוי בהמלכה שהרי אם יוחלט באופן אחר מכמו הרצון כו' הרי יתבטל הרצון והי' כלא הי' כו' והיינו לפי שבאמת הדבר שבו נמלך למע' גם מתחלת התעוררות הרצון בכלל כו', מ"מ שייך דוקא לאחר שנתעורר ברצון כללי עכ"פ ובהמלכה זו נחלט כללות ההתעוררות וגם פרטי הדברים איך ומה הי' כו', ובדוגמא כזאת יובן למע' כבי' כאשר נמלך בנשמותיהן של צדיקים הרי צ"ל שכבר הי' תחלה התעוררות רצון כללי עכ"פ ואז נמלך כו', שעלה לפניו התענוג שיתענג במעשה"צ לאחר שכבר יהיו עולמות ויתלכשו נשמות בגופים ויקיימו תומ"צ כו', עיי"ו הוחלט בחי' הרצון הכללי שכבר נתעורר כבי' ובא בבחי' רצון פרטי באיזה אופן יהיו העולמות היינו בפרטי אופני ההשתל' והגילויים באופן שיושלם הכוונה הנ"ל שיהי' קיום התומ"צ ויהי' דירתו בתחתונים כו'. והנה מה שהוחלט בחי' ההתעוררות שמתחלה, אין זה התחדשות שהרי זה כבר הי' קודם אלא שהוחלט כו', ומה שנתחדש בזה הוא שיהי' הגילוי ששייך לפועל ובאופני הגילויים שיהיו באופן כך וכך דוקא בכדי שיושלם הכוונה כו'.

ע המלך במלאכתו ישבו שם, ואי' במד"ר בראשית עם המלך הקב"ה ישבו נפשות הצדיקים ובהם נמלך וברא את העולם, ומבוי' לעיל דהמלכה זו הוא בבחי' אוא"ס שלפה"צ ודוקא בהאור השייך לעולמות והיינו דוקא לאחר שכבר הי' בחי' התעוררות כללי עכ"פ, ופעולת ההמלכה היא שיהי' בעצמותו כבי' בחי' גילוי אור השייך לפועל כו'.

וביאור הענין י"ל דהנה מבוי' במ"א דכל כח מתחלת הווייתו עד שהוא מוכן להתגלות טרם שנתגלה עדיין יש בו ג' מדרי' והוא בחי' עצם ההיולי שאינו בבחי' גילוי כלל והב' הגילוי בכלל והג' ההשערה איך יהי' אופן ההתגלות כו', וכמו עד"מ במדת החדד הרי יש בחי' כח ההיולי העצמי והוא עצם מדת הטוב שנטוע ומושרש בעצם הנפש שכל בחי' טוב נמשך משם. אבל הוא בעצמו אינו בבחי' גילוי כלל ואין בו שום התעוררות הטבה כלל והוא כמו העצם, דכמו שעצם הנפש אינו בבחי' גילוי כלל כמו"כ כח החדד העצמי שמושרש בנפש אין בו שום התעוררות הטבה כלל כו', וכמו"כ הוא בכל הכחות העצמיים שבנפש ולכן יכול להיות שאיזה כח לא יתגלה לעולם ואם הי' בבחי' גילוי בעצמו בהכרח שיבוא לידי גילוי כו' כמ"ש במ"א, והמדרי' הב' הוא כאשר נתעורר באיזה הטבה להטיב עם זולתו הרי יש כאן גילוי הטבה אלא

שהוא גילוי כללי עדיין ולא נדע איך ומה תהי' ההטבה, וגם הוא בבחי' גילוי אור רב עדיין כו', שמפני כ"ז אינו שייך לפועל עדיין שאם יהי' השפעת החסד מצד התעוררות הטבה יכול להיות באופנים כאלה שאינם מטוב המקבל כלל והיינו מה שלפניו אינו טוב כלל לפי אופן מהותו כו', וגם יכול להיות בריבוי שאינו לפ"ע כו', והמדרי' הג' היא שאחר שנתעורר בהטבה כללית יבוא אח"כ לשער בעצמו באיזה אופן תהי' ההטבה בפרט כו', דבזה כבר יש כל פרטי אופני ההטבה וכבר מוכן להתגלות, ויבוא אח"כ בפועל כפי אופן ההשערה כו', ועמ"ש מזה באריכות בד"ה שמח תשמח רנ"ו, והדוגמא מזה יובן למע' באוא"ס שלפנ"צ להיות שהוא בחי' אור וגילוי לבד מן העצם ולא עצם ממש כו' כמ"ש במ"א, הרי יש בו ג"כ ג' מדרי' מתחלת הגילוי עד שהוא מוכן להתגלות ממש, והכל כמו שהוא כלול בעצמותו עדיין כו', והענין הוא הדנה מ"ש בע"ח כשעלה ברצונו כו' להטיב ה"ו בחי' התעוררות הטבה בגילוי לעצמו עכ"פ שכבר נתעורר כבי' להטיב כו', ובהכרח שקדם לזה בחי' חפץ חסד העצמי ההילוי והיינו בחי' מדת הטוב שנטוע ומושרש בעצמות א"ס שאינו בבחי' גילוי עדיין גם לעצמו כבי' ואין שם שום התעוררות הטבה כלל כ"א הוא בחי' כח עצמי שמיוחד עם העצם ממש והוא כמו העצם, דכשם שהעצם אינו שייך לגילוי כלל כמור"כ הכח העצמי אינו בגדר גילוי כלל כו', והגם שכל הגילויים באים ממנו, אמנם הוא בעצמו אינו בגדר גילוי כלל כו', הוא הנק' רצון המחלט בעצמותו דמבו' במ"א דברצון זה אין בו שום התעוררות בגילוי כלל ואינו שייך לפועל כלל כו', וההחלטה אינו לאחר ההתעוררות כ"א מצד החלטת הנפש בעצמו כו' כמ"ש במ"א, והמדרי' הב' הוא בחי' הרצון להטיב והוא בחי' התעוררות הטבה בגילוי אלא שהגילוי הוא לעצמו ואינו בערך המקבלים כלל וכלל להיות כי בהתעוררות הטבה זו אינו ניכר עדיין איך ומה תהי' ההטבה והיא בבחי' בל"ג ממש להיות שהתעוררות זו הוא מצ"ע עדיין ולא מצד המקבלים ויש בה בחי' כח העצמות כו', וכמו עד"מ מלך גדול שמתעורר מצ"ע להטיב חסדו עם עבדיו מצד עצם מדת הטוב והחסד שבו שבודאי בחי' התעוררות הטבה זו היא לפ"ע הטוב של המלך שהיא במעלה ובמדרי' גבוה מאד (היינו מה שאצלו טוב) ובריבוי מאד לפי אופן כחות המלך כו' אשר העבדים אינם יכולים לקבל כלל טוב כזה כו', והדוגמא מזה יובן למע' דבחי' התעוררות ההטבה אם היות שאינה בערך כלל לגבי בחי' חפץ חסד העצמי לפי שהוא בחי' עצם הכח והאור והתעוררות ההטבה הוא בחי' הארה וגילוי לבד מ"מ היא לפ"ע העצם והוא בחי' בל"ג ממש לגבי המקבלים, הן מצד עצם העילוי במדרי' והן מצד תוקף האור והגילוי כו' שאינו בערך המקבלים כלל כו', ולכן בחי' זו אינו גם בבחי' מקור למקור לעולמות לפי שאינו בערכם כלל כו', ובחי' ומדרי' זו נק' רצון הכללי להיות שהוא בבחי' רצון גלוי עכ"פ לעצמו אלא שהוא בבחי' כללי עדיין שאינו ניכרים שם הפרטים ואינם לפ"ע המקבלים עדיין כו', והמדרי' הג' היא כמו שבא לידי רצון פרטי והיינו בבחי' ההשערה בכח והוא מה ששיעור בעצמו בכח כל מה שיהי' בפועל והיינו בכללות ההשתל' שלאחר הצמצום איך יהי' אופני העולמות והכלים ובאיזה אופנים יהי' הגילויים בהם על הכל הי' ההשערה בהאוא"ס שלפנ"צ בהאור הכלול בעצמותו איך יהי'

איכות אופן ההשפעה משם חוץ לעצמותו כבי' כו', הוא מה שבעצמותו כבי' נתגלה אור שלפ"ע המקבלים שיהי' לאחד הצמצום כו', ועם היות שגם מבחי' זו לא הי' אפשר להיות עולמות בפועל כי הוא בחי' אור עצמותו עדין ואינו לפ"ע העולמות ממש והוצרך להיות הצמצום ומקו"פ כו' מ"מ הוא בבחי' מקור למקור לעולמות לפי שבעצמותו גופא כבי' הוא בחי' גילוי אור שלפ"ע העולמות כו', ונק' בחי' רצון הקדום דהיינו מה שקדם אופן הרצון להשפיע טרם שמשפיע עדין בגילוי ממש, והוא בחי' ההכנה וההשערה באיכות ואופן ההשפעה כו' דאי"א להיות ההשפעה בפועל מבחי' הרצון הכללי לפי שיהי' שלא לפ"ע המקבלים ובלי סדר והדרגה כו', כ"א קדם לזה בחי' הרצון וההשערה הנ"ל, וקדימה זו הוא לפני ההשפעה להיות שהאור יש לו שייכות אל ההשפעה בגילוי לפי שהוא לפ"ע העולמות וההשתל' אלא שהוא קדם להם כו' כי על האור שאינו בערך העולמות כלל אינו שייך לומר שהוא קדם לעולמות מאחר שאינו בערכם כלל, אלא בחי' השערה הנ"ל להיות שבעצמותו הוא הגילוי שלפ"ע העולמות אלא שההתחוות הגילוי בפועל אי"א להיות כ"א ע"י הצמצום כו' לכן שייך ע"ז לומר שהוא קדום לעולמות כו' ומש"ז נק' ג"כ רצון הקדום כו', וי"ל דמב' בחי' רצון הנ"ל בחי' רצון הכללי ורצון הקדום שלפ"ע נמצא לאחר הצמצום ב' הבחי' דסובב וממלא כו', דאם היות דודאי גם אור הסובב הוא ע"י ההשערה בכח כו' דההשערה הי' על כללות הגילויים שבעולמות הן אורות מקיפים והן אורות פנימים כו', ואי"א להיות שום גילוי בעולמות אם לא שקדם ע"ז ההשערה כו' כנ"ל, וגם מוכן דכללות האור שלפ"ע הוא למע' מע' מבחי' האור שלאחז"צ גם מהאור הסובב שבו שהרי גם האור דסובב נמשך ע"י הצמצום דוקא כו', מ"מ צ"ל דב' המדרי' דממלא וסובב יש להם מקורים מיוחדים באו"מ שלפ"ע כו', וי"ל דבחי' הרצון הקדום שהוא בחי' האור שנמשך אח"כ בגילוי בעולמות עיקרו הוא בחי' האור דממלא אבל אור דסובב י"ל דשרשו מבחי' רצון הכללי אלא שנמשך ג"כ ע"י בחי' רצון הקדום בחי' ההשערה בכדי שיוכל לבוא בגילוי בעולמות כו', והענין י"ל כמשנית' במ"א בענין עיגולים ויושר ששניהם נמשכים מן הקו אם היות דהקו עיקרו בחי' יושר כידוע, מ"מ גם העיגולים נמשכים מן הקו, דכל הגילויים בעולמות הן מהקו כו', אלא דשרש העיגולים הגם שנמשכים מן הקו מ"מ שרשן מלמע' מן הקו והיינו מבחי' העיגול הגדול שלפני הקו ונמשכים ע"י הקו כו', וכמו"כ בשרש שרשן י"ל דבחי' הסובב הוא מבחי' הרצון הכללי שהוא בחי' הגילוי שאינו לפ"ע העולמות ולכן אור זה גם כמו שבא בגילוי בעולמות אינו נתפס בהם בפנימי' כ"א קדוש ומובדל מהם להיות שרשו בעצם מהאור שאינו בערך העולמות אלא שנמשך ובא ע"י בחי' ההשערה בכח להיות מאיר בעולמות כו', והנה נתי"ל דענין ההמלכה הוא לאחר שכבר נתעורר בכללות הענין והיינו בבחי' רצון הכללי הנ"ל דבחי' חפץ חסד הוא בחי' הטוב העצמי שאין שם בחי' התעוררות הטבה כלל עדיין והוא בחי' עצם האור והכח שאינו בבחי' גילוי עדיין, וכאשר הי' ההתעוררות בבחי' רצון כללי להתחוות העולמות כו' * ואז

(*) (וי"ל דהוה מ"ש בע"ח דתחלת הכל הי' אור עליון פשוט ממלא כל

שיך ענין ההמלכה דנמלך בנשמותיהן של צדיקים ע"י כללות ענין הבריאה כו', דמפני שעלה לפניו ית' העונג שיתענג בקיום התומ"צ הוחלט בחי' הרצון הכללי, ובאיוה אופן יהי' הרצון בהתהוותו דהיינו לפי אופן רצונו הפנימי והעצמי בקיום התומ"צ ובדירתו ית' בתחתונים באופן כזה יהי' התהוות העולמות והגילויים בהם בכדי שיושלם הכוונה הנ"ל, ונמצא העיקר מה שנתחדש ע"י העלאת מ"ן מיני' ובי' מעבודת נש"י, הוא בבחי' הגילוי דרצון הקדום באיוה אופנים יהיו הגילויים השייכים לעולמות, וגם הוחלט ע"י בחי' הרצון הכללי שכבר נתעורר בזה מצ"ע אלא שהוחלט ע"י התורה ונש"י כו', וענין ההחלטה י"ל שזהו שע"י עבודת נש"י בתומ"צ יומשך בחי' הרצון הכללי ויאיר בגילוי בעולמות בבחי' פנימי' שזהו תכלית הכוונה בעסק התומ"צ להמשיך בחי' אוא"ס שלמעל' מבחי' מקור האורות והגילויים שבעולמות כו' כמ"ש במ"א, וד"ע ההחלטה שהוחלט ההתעוררות כללי ע"י נש"י ותומ"צ שע"י יאיר בבחי' גילוי ממש בעולמות בבחי' פנימי' כו', אבל עצם האור הגילוי לא נתחדש שהרי ההתעוררות הי' קודם וגם מאיר בעולמות בבחי' מקיף כו' כנ"ל, ומה שנתחדש ע"י ההעלאת מ"ן דבמי נמלך כו' הוא בהגילוי להיות בחי' מקור למקור העולמות כו', וי"ל שזהו כוונת המדרש במ"ש שבהם נמלך וברא את העולם, דהיינו בשביל הגילוי שלצורך בריאת התהוות העולמות לזה הי' ההעלאת מ"ן מיני' ובי' דנמלך בנשמותיהן כו', ובאמת כללות הענין הנ"ל מה שנמלך בנשמותיהן של צדיקים היינו מה שע"י ההעלאת מ"ן מהעונג בעבודת הצדיקים הוחלט בחי' הרצון דברה"ע, הוא ג"כ מצ"ע משום דחפץ חסד הוא כו', כי בחי' עונג זה שמקבל מבחי' ביטל הנשמות ומלאכים באמת לא נחשב עונג כלל לגבי עצמות אוא"ס כי מאחר שהנאצל נאצל מהארה דהארה בעלמא בלבד מעצמותו ית' כו', כמ"ש במ"א שבחי' האור השייך לעולמות גם כמו שהיא לפה"צ והוא בחי' הרצון הקדום הנ"ל הוא בחי' הארה דהארה לבד כו', ועמ"ש מזה בד"ה וה"ס עשן רס"ב, ומכ"ש גילוי הקו שנמשך לאחז"צ שהוא בחי' הארה דהארה ונק' הארה נבדלת מן העצמות כו' ועמ"ש מזה בד"ה תקעו רס"א, ומכ"ש הנברא יש מאין שהוא מבחי' הארה דהארה דאצי' ונעשה בבחי' יש מוגבל ומציאות דבר שבאין ערוך כלל לגבי אלקות כו', וגם הנשמות כמו שבאו לבי"ע הן בבחי' יש נברא כו' ועבודתם הוא בבחי' ישות וגסות לגבי אלקות והראי' שהרי עליות עבודת הנשמות למטה הוא ע"י סיוע המלאכים וכמ"ש במ"א בענין מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל כו' דגפיף לון ומנשק לון שהו"ע הויכוח שמזדככים אותם התמי' ע"י המלאכים, אם היות שהנשמות גבוהות מהם אבל מעלתן הוא שהן בבחי' דקות ורחני' יותר לכן הם מזככים אותיו' התפילה דנש"י למטה, וכמ"כ בקיום התומ"צ, וכן הוא בכללות עליות הנשמות שהוא ע"י המלאכים, וכמארז"ל בכולהו סליקי מלאכי כי סליקי ונחית לבד מגהרקא דרי"ח כו', הרי עליית הנשמות הוא ע"י

המציאות כו' דהיינו כאשר כבר הי' בחי' אור וגילוי כו' היינו בבחי' רצון כללי שהוא בחי' גילוי אור אלא שהוא הגילוי כמו שהוא לעצמו עדיין כו').

מלאכים כו', והיינו לפי שבאו בבחי' יש כו', וא"כ מה תופס מקום ענין ביטל שלהם והעלאת מ"ן שלהם כו', ועוד מאחר שהוא בעצמו הפרידן מיחודו העצמי דהרי קודם שנבראו היו מיוחדים בתכלית בעצמות אוא"ס כו' אלא שע"י צמצום והעלם האור בריבוי העלמות והסתרים נעשו בבחי' יש כו', וג"ז רק לפי דעת הנבראים שהם מרגישים א"ע למציאות יש מפני שאינם מרגישים את האור והחיות האלקי כו', אבל לגבי למע' שאין שום דבר מעלים ומסתיר כלל הרי באמת גם לאחר שנבראו הם בבחי' ביטל בתכלית ומיוחדים ממש כו' כמ"ש במ"א אלא שהנבראים מדמים שהן בבחי' מציאת יש והיינו ע"י הסתר והעלם האור, וא"כ איך יתכן שיקבל תענוג מהחזרתן לשרשן אחרי כי ממנו הכל כו', כמו שלא יקבל אדם תענוג מביטל אבריו לגבי חיות נפשו כו' לפי שהן עצמו ומהותו ואינו שייך עונג בביטולם כי התענוג הוא מביטל מהות נפרד דוקא אבל מה שהוא ממהותו אם היות שהן אברים פרטים אינו שייך תענוג בביטולם כו', וכמו"כ אינו שייך תענוג מביטל הנבראים אחרי שממנו הכל שהוא המהותם באופן כזה ואינם חוץ ממנו ח"ו (אלא שבראם להיות בבחי' נבראים פרטים וקודם שנבראו ה"י בטלים ומיוחדים כו', וא"כ ביטולם שהוא החזרתן למקורן הוא כמו ביטול האברים כו') וע"כ הוצרך תחלה בעל הרצון הפשוט שיאיר אור חסד עליון מצ"ע שיחפץ בעונג זה המצומצם ויהי נחשב אצלו ומשום כי חפץ חסד הוא ולא מצד שיתפוס מקום אצלו העונג הזה שאינו בערך כלל וגם אינו שייך בעצם רק מצד שחפץ חסד הוא משו"ן יחפץ בהעונג ויהי נחשב אצלו כו', וזהו שא' במאה"ז הנ"ל גליף גליפו בטה"ע פי' שבעצמו א"ס חקק בחקיקה אור חסד פשוט להיות מחמתו דוקא סיבת כח ועוז לעלות בהעלאת מ"ן ברצונו מהענג שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים כו', כי זה שיתפוס מקום ההעלאת מ"ן הוא מבחי' כח הגבו' ולכן נק' זה חקיקה שהוא בחי' הגבו' כידוע, אמנם חקיקה זאת הוא מבחי' אור חסדו הפשוט בפשיטות עצמו בחי' כי חפץ חסד (למע' מבחי' חפץ חסד הנ"ל השיך לעולמות כו'), שאם היות שאינו בערך כלל ואינו בנדר שיתפוס מקום מ"מ יחפץ בזה ויהי נחשב כו', וזהו רק מצ"ע לפי שחפץ חסד הוא כו', ונמצא דג"ז מה שנמלך בנשמותיהן של צדיקים שהו"ע העלאת מ"ן מיני' ובי' בעבודתם זהו ע"י בחי' אתעדל"ע דבבחי' אוא"ס שלפה"צ הוא בבחי' אתעדל"ע מצ"ע, ומה שנמלך בנש"י והוא ההעלאת מ"ן דתומ"צ שע"י ה"י דוקא הגילוי הוא בבחי' האור השיך להיות מקור למקור לעולמות והוא בחי' רצון הקדום כו', וקודם לזה ה"י בחי' התעוררות מצ"ע בבחי' רצון כללי כו', וגם זה שיתפוס ההעלאת מ"ן הוא באתעדל"ע מצ"ע מבחי' חפץ חסד העצמי כו', ואח"כ כשנתהוו העולמות או צ"ל אתעדל"ע שע"י העלאת מ"ן באתעדל"ע נמשך אתעדל"ע כו'.

והנה כשם שבכללות יש ב' בחי' אתעדל"ע הנ"ל דמאוא"ס שלפה"צ להיות התהוות העולמות הוא בבחי' אתעדל"ע מצ"ע ובהאורות והגילויים שאחזה"צ שם באתעדל"ע אתעדל"ע כו' כמו"כ יובן שבהגילויים בהעולמות יש ג"כ ב' בחי' אתעדל"ע הנ"ל, והענין הוא דהנה א"י בזהר כד ברא קוב"ה כ"נ בעלמא אתקין לי כגונא עילאה יקרא ויהיב לי חילי' ותוקמי' באמצעיתא דגופא דתמן שרי' לבא

דהוא תוקפא ומזונא דכל גופא כו' ודא ליבא אחיד ואתקף באתר עילאה דלעילא דאיהו מוחא דרישא דשארי לעילא ואחיד ב' כו', ומסיים בסוף המא' כד ת"ח כד אנהיר עתיקא סתימאה במוחא ומוחא אנהיר לליבא בדרך גועם ה' כו' ודא איהו כח ה' כו', וידוע דהמא' הוה מדבר מענין מוחין דגדלות שוה ה' כוונת משה שיומשכו בחי' מוחין דגדלות בכדי שעייז לא יהי' החטא שלהם תופס מקום כי בבחי' מוחין דגדלות אין העין תופס מקום כמ"ש וירא און ולא התבונן כו' כמ"ש במ"א, והוה שא' כד עתיקא סתימאה אנהיר למוחא והוה המשכת בחי' הכתר בחכ', ומהחכ' נמשך ללב בחי' המדות בדרך גועם ה' שהוא בינה כמ"ש המק"מ בשם הרח"ו ז"ל, ובהמא' שלפני זה מבאר באדם למטה וכמו"כ באדם דלעילא איך שכל חיות הגוף והאברים הוא מן הלב והלב מקבל מן המוח עד דאשתכת דכולהו אתון ממוחא עילאה כו'. וביאור הענין הוא, דהנה ארו"ל תלת שליטין אינון מוחא וליבא וכבדא, אך אינו דומה סיבוב והילוך השפעת החיות שמן הלב לאברים להילוך ההשפעה שמהמוח לאברים, דהנה השפעת החיות שמן הלב לאברים הוא מן הדם שבו נאחו ונתלבש חיות הנפש, והרי הדם מתזווה מן המאכל שמתעכל ונעשה דם הנפש ממש ותחילת בישול המאכל הוא בהאברים חיצוניים היינו בהקיבה ששם מתבטל ונתעכל ונעשה דם, והדם מתבשל ומתברר בכבד והמובחר המתברר בכבד עולה אל הלב, והלב חוזר ושולח הדם הזה הנכנס בו לכל האברים להחיותם והוא מ"ש בזהר דליבא פליג לכל שייפין, ופרטי ענין הלב כך הוא דבלב יש ב' חללים, בחלל הא' בו מתקבצים כל הדמים של האברים הנשלח מן הכבד וכאשר עולה מובחר הדם אל הלב, הנה החלל הזה נסגר ונסתם מיד, ובחלל הב' בו חוזר ויוצא כח הדם הזה אל האברים להחיותם והיינו פתיחת הלב היפך הסגירה וזהו"ע דופק הלב שיש ב' דפיקות דופק הא' הוא בחי' קימוץ הדם כשנסגר בחלל, ודפיקא הב' הוא פתיחת הלב ולצאת בכל רגע כו', נמצא שאופן השפעת החיות מהלב לאברים הוא שהלב מקבל תחילה מהאברים והיינו בעצם הדם שמתהווה מהמאכל ומתעכל ומתברר בהאברים ובא אל הלב ואח"כ הלב שולח דם זה להאברים עם הרוח חיים שבו להחיותם ואח"כ תמיד טובב והולך הדם מהאברים אל הלב וחוזר מן הלב להאברים, ונמצא מה שהלב משפיע להאברים הוא כשמקבל תחילה הדם מן האברים שנכנסים אל הלב אז הלב חוזר ומשפיע כו', וה"ו ממש כדמיון מ"ש כל הנחלים הולכים אל הים והים אינו מלא מהם, אל מקום שהם הולכים שם הם שבים ללכת, דהנחלים טובבים והולכים ונכנסים בהים, ואח"כ חוזרים ונמשכים מן הים, כך הלב יש בו ב' דברים שהוא מקבל וגם משפיע דהיינו שמקבל בעצמו החיות של הדם מכל האברים וסוגר אותו מיד וגם הוא בחי' משפיע שהרי מיד שולח שפע זו בחלל הב' שנפתח ויוצא להחיות האברים כו', והנה פתיחת הלב נעשה ע"י החיות שנמשך מן המוח אל הלב וכאשר הלב נסגר אז נמשך חיות מהמוח אל הלב ופותחו שיומשך ממנו החיות אל האברים, אמנם המשכה זו אינו ע"י העלאה בתחלה דהרי המשכת החיות מן המוח אינו בדרך הילוך וסיבוב כמו הלב, שהדם מכל האברים נכנסים תחילה ללב ואח"כ נמשכים מאתו שהוא מקבל מהאברים ואח"כ משפיע להם אבל במוח אינו בדרך הילוך וסיבוב שאינו מקבל

מהאברים כ"א משפיע להם והיינו שהוא בבחי' המשכה והשפעה לבד כו'. וביאור הענין הוא דלכאן' גם המוח מקבל מהאברים תחלה ואח"כ משפיע להם וכידוע שהדם שנאסף ונתקבץ מהאברים ללב מתברר בלב והיותר מובחר עולה אל המוח ובהם היותר מובחר הוה נאחו ונתלבש האור החיות שבמוח ונמשך ללב כו'. הרי שהוא מקבל ג"כ תחלה ואח"כ נמשך החיות כו'. הענין הוא דזהו לפי שצריכים דבר במה שיהי' נאחו החיות, וזהו העלאת הדם אל המוח שהוא כמו כלי שבו נאחו החיות ונמשך אל הלב, אבל אין זאת שהמוח מקבל מהלב ועי"ז נמשך החיות שהרי מה שהמוח משפיע אין זה אותו הדבר שעולה אליו ולא ממהותו כלל, ואינו דומה להלב שהשפעתו היא מה שמשפיע דם הנפש לכל האברים וזה הדם הוא מקבל מהאברים תחילה כו' (וצ"ל שזאת נעשה בלב שיהי' בבחי' דם הנפש, וכמו רביעית דם שהנפש תלוי בו שהוא בלב כו', וי"ל דהחיות הנמשך מהמוח נעשה בלב באופן כזה שמתלבש ממש בהדם ונעשה דם הנפש, ומ"מ מה שמשפיע בהאברים אינו הרביעית דם כו' כ"א הדם שנאסף אליו מן האברים מתברר בהלב ומתלבש בו חיות הנפש וחוזר ונמשך אל האברים כו'), משא"כ המוח אינו משפיע דם להאברים כ"א חיות רוחני מהנפש (שיכול להיות נאחו רק בהחום המתיילד מהדם היותר מובחר), וא"כ הדם שעולה אל המוח אינו ממהות ההשפעה כלל וכלל כו', ולזאת אין זה שמשפיע דוקא לאחר קבלתו מהאברים כ"א מפני שצ"ל דבר שיאחו בו החיות, לזאת דוקא כאשר עולה הדם היותר מובחר למוח, או נאחו בו החיות ונמשך ללב כו'. אמנם באמת ב' מיני חיות נמשכין מן המוח, הא' שנאחו ומתלבש בהדם, והב' שאינו מתלבש בהדם כלל, דהנה ידוע דכללות החיות שורה במוח שבראש, וממנו נמשך החיות לכל האברים, והנה בד"פ יש ג' מחזין חב"ד ועיקרן הם שנים והם חו"ב ומוח הדעת ממוצע ביניהם, ומוח החכ' הוא קר ולה, ומוח הבינה הם ויבש ומוח הדעת ממוזג משניהם, ומהם נמשכים ג' מיני גידים והן גידי הדם וגידי רוח וזים וגידי הרגשה, דהנה ידוע דהמשכת החיות הרוחני מן המוח אל האברים הוא ע"י הגידים שהן ממוצעים לחבר החיות עם הגוף, וכמו גידי הארץ שמחברים הים עם הארץ כמ"כ הגידים באדם הם מחברים חיות הנפש הרוחני שהוא בבחי' תכלית ההפשטה מכל תואר גשם להיות בבחי' חיי בשרי וגשמי להחיות אברי הגוף, והיינו ע"י ששורה ומתלבש תחלה בהמחזין ומהמחזין נמשכים הגידים שהן ממוצעים לחבר כנ"ל דהיינו שע"י משתנה מחיות רוחני לחיות גשמי כו', והנה הממוצע הא' לחבר רוחני החיות להיות מתלבש בחיות גשמי הן גידי הדם שהדם הוא הנפש, דהיינו שמשתנה בו מהות הרוחני דנפש לחיות גשמי והוא אשר יחי' לכל אבר ואבר בבחי' חיות גשמי שלפ"ע האבר כו', וכמו עדי"מ בכח הצומח הרוחני שמתלבש בהצמיחה פרטיות כמו פירות או תבואה ונעשה טעם גשמי הנרגש לחיך וכמו מתיקות או חמיצות דתפוח וזהו מהכח הצומח שנשאר בהתפוח בהלחלוחית שבו גם לאחר שנתלש כו', וה"ה טעם גשמי ממש והוא מהכח הצומח או מהמזל שהוא רוחני בעצם ונשתנה למהות גשמי כו', וכמ"כ החיות שבאברים הוא חיות גשמי שנשתנה ע"י גידי הדם ממהות רוחני למהות גשמי (לפי שהדם יש בו כח רוחני והוא החום שבו, שמהדם

המובחר הוא כמו איד דק ורוחני ונק' רוחני שבגשמי' ובו נאחו החיות ועיזו יורד מרוחניותו והפשטותו ומתלבש בהדם שעיזו ירד עוד וכן ממדרי' למדרי' עד שנעשה חיות גשמי כו'. וסדר ההמשכה הוא שנמשך תחלה ע"י גידי הדם מהמוח אל הלב בחה"ש שבו ומהלב אל האברים כו', ויש בזה ג"כ העלאה מלמטלמ"ע והוא שהדם עולה ע"י גידי הדם מהאברים ללב ומהלב למוח כו', ומהמוח נמשך חיות בהדם ונמשך ללב כו' כנ"ל, וכללות החיות הזה הוא ממוח הבינה להיות שבמוח הבינה כבר בא החיות בבחי' מורגש שבערך להיות בבחי' חיות גשמי' להחיות האברים כו', וכידוע דבינה בעצם נק' יש לפי שהוא בחי' השגה והבנה שהוא בחי' תפיסא במציאת ומהות דבר מה שהשכל כמו שהוא במוח החכ' כמו ברק המבריק הרי אינו עדיין בבחי' מהות מושג כו', לכן נק' מים דניידא דהיינו שאינו נתפס עדיין במציאות ממש כו' (וכ"ש במדרי' שבחכ' שלמע' מבריקת וסקירת השכל כו'), ובמוח הבינה נתפס בבחי' מהות ומציאת ממש עד שנק' רקייע אנלידי מיא כו' כמ"ש במ"א והיינו לפי שהאור שם מצומצם ואינו מאיר בגילוי ממש, משויז הוא נתפס בבחי' מהות דבר כו' ולכן משם בא החיות בבחי' גשמי' לפ"ע האברים כו' וכמו שאותי' מורגשים נמצאים בבינה דוקא וכמ"ש במ"א ממה שאנו רואין דכשהאדם משכיל איזה סברא חדשה שנופלת במוחו הרי אינו נרגש בה אותי' עדיין ומיד כשיתבונן בה במוח הבינה ימצאו אותי' באותו השכל והסברא ומורגשים אותי' ממש כו', והיינו ע"י חגבורות שבמוח הבינה שבו מתצמצם האור והגילוי שאינו מאיר בגילוי עיזו ניכרים ונרגשים האותי' וכמ"א כביש באשא כו', וזהו מה שמות הבינה חם ויבש שהוא בחי' גבו' לצמצם האור כו', ולכן ממוח הבינה שמאיר שם האור בצמצום שיכול לבוא לידי תפיסא בבחי' מציאות דבר כו' וע"י הגבו' וצמצומים שבבינה לצמצם להעלים האור נמשך משם בחי' החיות בגידי הדם (שהן ג"כ גבו' כו') ומתלבש בחה"ש שבלב המלא דם ונעשה בבחי' חיות גשמי' לתחיות ממש את האברים כו', והנה נת"ל דידי ההרגשה נמשכים מן מוח הדעת שהוא ממוצע בין חו"ב ולזאת יש בגידי ההרגשה מה ששייך לגידי הדם והוא מה שירגיש אדם בחי' עצמו בכל אבר בפרט בחיות מורגש ממש ובפרט מהיפוכו כאשר יארע איזה קלקול או איזה כאב באבר א' ירגיש במוח שבראש והוא במוח הדעת, וכמ"ש יוסיף דעת יוסיף מכאוב שיוסיף להרגיש במכאוב, והראי' ממה שהבהמה לא תרגיש הכאב דהכאה כאדם כו' וכן התינוק אינו מרגיש כאב כ"כ כמו הגדול והיינו מצד חסרון הדעת עדיין וכל שיוסיף דעתו יוסיף להרגיש כו', וגם הגדול מרגיש בפניו יותר מבאחוריו או מברגלים מפני שרחוקים מן המוח יותר נתמעט שם ההרגשה כי גידי הדם שמתפשטים שם הן בריחוק מקום מהמוח והלב וממילא גם גידי ההרגשה נתמעטו שם יותר כו', ויש מקומות בגוף שאינו מרגיש כאב כלל, וכמו בהריאה הרי ידוע שבמכה שבריאה ר"ל אינו מרגישים כאב וגם אם יחתוך אותה לא ירגיש כאב והיינו מפני ששם אינם מתפשטים כ"כ גידי הדם (כ"א גידי הרוח חיים שממות החכ', וזהו שהריאה שואבת כל הלחלוחית ומנשבת אל הלב לקררו מחומו שזהו מסוג מוח החכ' שהוא קר ולח כו') ולכן גם גידי ההרגשה שמצד גידי הדם אינו פועלים שמה כו', וזהו בחי' חיות הא' שנמשך

ממוח הבינה שבא בבחי' חיי בשר בחיות גשמי במורגש ממש כו'. אמנם בחי' חיות הב' הוא שבא ממוח החכ' שהוא בבחי' חיות רוחני שלא נשתנה להיות חיות גשמי כו'. דהנה במוח החכ' שם שורה רוחני' חיות הנפש כמו שהוא שלא בא במורגש עדיין וכמו השכל כאשר נמשך מבחי' כח החכ' הוא בבחי' אין עדיין, וכידוע ההפרש בין חכ' ובינה שנק' אין ויש דבינה הוא בחי' יש בהשגה ותפיסא ממש כו' כנ"ל אבל בחי' חכ' הוא בבחי' אין עדיין דגם בחי' שכל הגלוי שבכח החכ' והוא בריקת וסקירת השכל שזהו בחי' התחתונה שבכח' (ונק' יסוד דאבא שהוא בחי' ההולדה והגילוי בבחי' שכל גלוי כו') ה"ה ג"כ שלא בבחי' תפיסא והשגה, כי הרי כשנופל לו בשכלו ההשכלה החדשה הרי אינו יודע עדיין איך ומה היא כו', והגם שיודע בכלל את הענין אבל הוא בכללות לבד ורק מרחף במוח ושלא בהתיישבות כו', וכמו הברק שאינו מתעכב ומתיישב כ"א מבריק לבד כו' כמו"כ בחי' שכל הגלוי דחכ' הוא בדרך בריקה לבד כו'. ואם לא יביאו לידי השגה או שלא יעשה לו סמוכות בסימנים ואותי' וכדומה בקל יתעלם לגמרי מפני שבתחלה לא הי' בהתיישבות אצלו כו', והיינו מפני שבא באופן כזה שאינו יכול עדיין לבוא לידי מציאות ממש בבחי' תפיסא והתלבשות מפני שהוא קרוב אל העצם שלמע' מבחי' שכל ומאיר שם גילוי אור רב, והיינו שמאיר אז בהענין גילוי אור כזה שבעצם הוא למע' מהשגה והוא בחי' דקות הענין וההפלאה (דיא רייכקייט) בהענין שנרגש בהשכל גלוי דבריכת וסקירת השכל כו', שזה באמת למע' מגדר השגה וממילא גם השכלי היינו ההשכלה בעצם שבשכל הגלוי הוא בבחי' דקות ורוחני' הרבה יותר מכמו שבא אח"כ לידי השגה כו'. והענין דהנה השכל גלוי דחכ' ה"ה בבחי' שכל עכ"פ שהרי כשמעין באיזה ענין שאינו מבינו ומייגע א"ע ונופל לו בשכלו שהוא באופן כך וכך הרי יודע בכללות עכ"פ את הענין וגם מיושב אצלו (בל"א עם ווערט בא עם רעכט) הענין בכלל עכ"פ לפי שהוא ג"כ גילוי שכל, אמנם להיות שהוא קרוב אל רוחני' עצם הנפש לזאת כללות השכל בעצם מהותו הוא נעלה הרבה יותר ומאיר בו אור רוחני' הנפש והו"ע הדקו' והפלאה הענין הנ"ל שזהו מעצם רוחני' הנפש שלמע' מגדר השגה ומשו"ז גם השכל בעצם הוא למע' עדין מההשגה שאינו שכל מושג עדיין כו', וכ"ז הוא בבחי' תחתונה שבכח', וכ"ש במדרי' עליונות שבה שאינו בבחי' מציאות ומהות כ"א בבחי' אין ממש כו', והענין י"ל כמ"ש במ"א שיש בכח החכ' (היינו מה ששייך לשכל גלוי כו') ב' מדרי' הא' בחי' כח פרטי והוא מה שמשכיל ומתחכם באיזה דבר מה וכמו המצאה והשכלה חדשה שנופל לאדם באיזה התחכמות כו', והריע שכל גלוי הנ"ל שזהו מה שבא בבחי' אור פרטי בגילוי כו', והב' כח כללי מה שיש בכחו להשכיל ולהתחכם כו', וא"ז בחי' כח המשכיל שהוא כח ההיולי ולמעל' מנח החכ' אבל כח הכללי הוא כח החכ' הגלוי' כמו שכבר נמשך מבחי' כח המשכיל והוא בחי' התפשטות לבד ממנו אבל הוא בחי' המשכה כללית עדיין והיינו שאינו התחכמות בפועל כ"א המשכה כללית במה להתחכם והוא ג"כ היולי עדיין לגבי התחכמות הפרטיות שהוא כח הפרטי הנ"ל ואינו ממהותו עדיין כו', והמשכה כללית הנ"ל הוא מה שהאדם מרגיש בעצמו שיש בו אור שכל המיד ששורה במוח שבראש גם בשעה שאינו עוסק בדבר חכ' ה"ה מרגיש

שאר השכל שורה במוחו ובכח האור הזה הוא משכיל ומתחכם בכל דבר שכל וחכ' שרוצה להתחכם בו כו'. והאור השכל הזה אינו כח המשכיל עצמו שהרי כח המשכיל אינו מורגש בעצמו בהאדם כלל, רק יודע מציאותו ע"י כח אחר והוא ע"י גילוי השכל כו' כמ"ש במ"א, ואור השכל הנ"ל שמורגש מציאותו אינו הכח המשכיל כ"א המשכה והתפשטות ממנו אלא שהוא המשכה כללית להשכיל ולהתחכם בכ"ד חכ' ושכל והוא השורה במוחו וממנו נמשך שכל הגלוי שהוא ההתחכמות פרטי כו', ומובן דכח הכללי הנ"ל אם היותו אור שכל וכמו שהאדם מרגיש אותו למציאות שכל כנ"ל שזהו מה שהאדם מרגיש שיש שכל ששורה במוחו גם בשעה שאינו עוסק בחכ' כו', מ"מ אינו ממהות שכל הגלוי שהוא הברק המבריק כו', שהרי השכל הגלוי ה"ה התחכמות פרטי בגילוי עכ"פ כנ"ל, ואם נא' שאור השכל בחי' כח הכללי הוא ג"כ במהות זה הרי הוי' צ"ל שהאדם לא יהי' פנוי ממושכלות לעולם אחרי שאור השכל הזה הנה נמצא במוחו כו', אלא מוכרח לומר שאינו במהות ומציאות זה כלל שהוא בבחי' רוחני הרבה יותר עד שאינו נתפס בבחי' מציאות שכל גם כמו מציאות שכל הגלוי כו', ומ"מ אין אנו יכולים לאמר עליו שמופשט ממציאות שכל לגמרי שהרי האדם מרגיש שכל במוחו הרי מרגיש אותו למציאות שכל עכ"פ כו', והנה יש בחכ' מדרי' שלמע' מזה הוא כמו חכם גדול שלומד איזה ענין ויודע שיש בדבר הזה איזה כוונה עמוקה ושכל עמוק ביותר אבל הנה גם הוא עצמו אינו יודע עדיין איכות ומהות הכוונה כלל אלא שמשער בעצמו שיש דבר מה בזה וכאלו יודע מהו, ובאמת אינו יודע עדיין כלל וכלל מהו רק שמרגיש שיש בזה עמקות גדולה ומרגיש ג"כ ההפלאה והרייכקייט שבהעמקות הזאת, וההרגש הזה פועל בו רוממות הנפש כמו הרמת הנפש שנעשה מאיזה גילוי אור וכמו צהבו פניו של ר"א מהתוספתא חדתא שמצא וכמו באיזה המצאת השכלה חדשה שמתרומם הנפש מחמת הגילוי כו', כמו"כ עוד ביותר מזה פועל בו הרגש הנ"ל רוממות הנפש מפני שמרגיש מאד את ההפלאה שבהעמקות ומאיר לו כמו גילוי אור ממש אבל אינו יודע כלל בגילוי מהו העמקות ולומד את הענין עוד הפעם ואינו בא עדיין על העמקות מה היא עד שבלימוד כמ"פ יכול להיות שיבוא ע"ו בגילוי, ומי שאינו חכם גדול לא ירגיש כלל שיש בזה איזה עמקות כ"א מי שהוא חכם גדול ה"ה יודע ומרגיש שיש בזה שכל עמוק ואינו יודע עדיין מהו ובמשך זמן בריבוי עסק בהענין יבוא ע"ו, אמנם כשבא על העמקות בגילוי לא ירגיש בנפשו ההפלאה (דיא רייכקייט) בזה כ"כ כמו בההרגשה הקודמת וכמו"כ לא יפעול עליו כ"כ רוממות נפשו כו' (כ"א כאשר יפשיט אותו ויעמיק בעצם נושא המושכל כו' כמו בכל ענין שכלי כו' כמ"ש במ"א), וצ"ל דענין ההרגש הקודם הוא מה שהי' הדבר בכח חכמתו הגלוי ולכן הרגיש שיש בזה עמקות מפני שכבר נמצא בכח חכמתו (ודוקא בחכם גדול מפני שאצלו נמשכים גילויים עליונים יותר מכח המשכיל בכח חכמתו הגלוי וגם כח החכ' מאיר אצלו בגילוי יותר כו') אמנם הוא עדיין במדרי' עליונה שבחכ' שלמע' עדיין מבחי' מציאות שכל כו', מ"מ ה"ה מרגיש ההפלאה שבהעמקות ופועל בנפשו כו' מפני שהענין כבר נמצא בכח חכמתו ושם מאיר הענין בגילוי ממש לזאת הרגש ההפלאה מזה מתפשט גם במדרי' תחתונות שבחכ' כו', והיינו מב' דברים הא' מפני

שהתפלאה ה"ה למע' יותר מהעמקות עצמה וכנ"ל דהתפלאה והדקות בהשכל הוא מבחי' רוחני' הנפש שלמע' מעצם השכל כו', וכל שהאור עליון יותר יכול להתפשט למטה יותר ולכן מאחר שהעמקות היא מאירה בגילוי בבחי' העליונה שבחכ' וממילא מאיר שם התפלאה ג"כ בגילוי ולהיות שהיא בעצם אור עליון יותר מהעמקות ה"ה מתפשטת למטה יותר שנגרש גם במדרי' התחתונה שבחכ' כו', והב' לפי שהרגש התפלאה אינו הרגש נתפס במציאות כמו הרגש שכל גלוי כו' שהוא הרגש רוחני יותר, ולזאת בהרגש כזה יכול לבוא דאם היות דבבחי' מציאות שכל גלוי אינו יכול לבוא עדיין ולכן אינו יודע את העמקות מהו אבל בהרגש רוחני יכול לבוא ולזאת הוא מרגיש את התפלאה כו', ואח"כ כשבא לידי שכל גלוי שיוודע את העמקות הרי ירד ממדריגתו ונתצמצם עד שנעשה בבחי' מציאת שכל גלוי עכ"פ לכן אינו מרגיש בו או התפלאה כ"כ כו', ונמצא מובן מזה שיש בכח החכ' בחי' שכלי כזה שלמע' מבחי' מציאות שכלי מורגש לגמרי כו', והרי אינו נתפס בישות כלל והוא בבחי' אין ממש כו', ומכ"ש בחי' ראי' דחכ' שהוא בד"כ בחי' מ"ה דחכ' שאינו בבחי' מהות כלל שהוא מה שבעין השכל אתחזי כולא בבחי' מהות הדבר ממש שאינו בגדר השגה כלל ואינו בא לידי השגה לעולם כו' וכידוע ומבו' בכ"ד. ומאחר דכללות בחי' כח החכ' אינו נתפס ביש והוא בחי' אין כו', ממילא מובן במכ"ש דבחי' כללות החיות כמו שהוא מלוכש במוח החכ' הוא בבחי' תכלית הרוחני' שאינו נתפס בגשם כלל וכלל וכו', ובחי' חיות זה נמשך ג"כ באברי הגוף אלא שנמשך ע"י גידי הרוח חיים שאין בהם דם כלל, וממילא אינו משתנה החיות ממהות להיות בבחי' חיות גשמי (שזה נעשה ע"י אחיות והתלבשות החיות בהדם כו' כנ"ל) ואם היות שבודאי ירד ממדריגתו מכמו שהוא במוח החכ' שהרי הוא הארה לבד מכללות החיות כמ"ש בס"ש"ב פנ"א וגם הארה הזאת ירדה ממדריגתה מכמו שהיא קודם כו', מ"מ לא נשתנה מעצם מהותה שאינו נתפס בגשם בבחי' חיות מורגש, כ"א בבחי' חיות רוחני כו'.

החכמה תעוז לחכם מעשרה שליטים אשר הי' בעיר, ואי' במד"ר במקומו החכ' תעוז לחכם זה הקב"ה שנא' חכם לב ואמיץ כח, מעשרה שליטים הם עשרה מאמרות שנברא בהם העולם, וצ"ל מפני מה נקי הע"מ שליטים ומהו"ע החכ' תעוז לחכם מעשרה שליטים, איזה תוקף ועוז צריכים על הע"מ, וגם מהו התוקף שבחכ' שזה דוקא תעוז לחכם יותר מעשרה כו', ולהבין כ"ז צלוקית משנת"ל שיש ב' בחי' המשכות חיות הא' החיות שנמשך ממוח הבינה שנתפס בגשם ובא בבחי' חיות גשמי באברים, והב' החיות שממוח החכ' שאינו נתפס בגשם, והוא בבחי' חיות רוחני.

והנה ענין ההמשכה שמבחי' החיות דמות החכ' י"ל הדנה אי' במשנה פ"ב דעדיות האב זוכה לבן בנוי בכח ובעושר כו', ואי' בע"מ מא' ח"ד פכ"ח דחשיב חמש מעלות טובות נגד חמשה שמות שיש לנשמת האב שהן גרנח"י שהן נגד ה' פרצופים דאצ"י כידוע ופי' הי"מ דנוי הוא מבחי' אריך ובמ"א מבו' בענין יפ"ת ויפ"מ, דיפ"מ הוא מבחי' המוחין, והעיקר הוא מבחי' החכ', וכמ"ש חכמת אדם תאיר פניו וכמו צהבו פניו כו' מפני שמצא תוספתא חדתא שזהו מהארת החכ' שע"ז נעשה הצהיבות והיופי בפנים כו', וכן תושב"כ גק' פנים מאירות שהוא בחי' המראה שנמשך מחכ' כו', וכ"כ בס' קה"י דיופי הוא מבחי' חכ', אמנם מבו' במ"א דזהו מבחי' ח"ס חכ' שבכתר שמשם נמשך הארת פנים, ולכן עיקר היופי הוא בתרין תפוחין דפנוי משערות שהוא בחי' תיקון ואמת שהוא בחי' עצמיות דחכ' כו' ועמ"ש בלקו"ת בהביאור דשחורה אני ונאזה ובהביאור דאלה מסעי בענין הארת פנים, ונמצא דענין הגוי והארת פנים הוא מבחי' פנימי' החכ' דהיינו כמו שהחכ' תמצא מאין שהוא בחי' ח"ס בחי' אין דחכ' בחי' מה שבה כו' כמ"ש במ"א וז"ע יאר ה' פניו אליך שנמשך בז"א בחי' הארת פנים דפנימיות החכ' כו', ולכן יש בפ' זה כ' אותי' ומבו' במ"א שהוא בחי' גדלות מוחין דאבא שזהו בחי' עשרים וכמ"ש בלקו"ת במדבר בד"ה מבן עשרים, וחיות זה דנוי ויופי הוא בחי' חיות הבלתי מורגש שאינו בא בהרגשה כמו החיות שבא בהגשמה כו', וכמו מראה וגוון הפרי הרי אינו נרגש כלל כמו טעם הפרי כו' והגם שהמראה שייך אל הטעם כמ"ש במ"א מ"מ הרי המראה אינו נרגש כו' וכ"ש ענין מראה ויופי הפנים באדם שהוא למע' מבחי' החיות המורגש כו' וכמו איש חי בעצם שנראה וניכר בו שהוא חי בעצם שאין זה מהחיות הבא בהגשמה שזה יש בכארי"א אלא הוא מבחי' עצמות החיות ואינו בא במורגש כו', והמשכה דבחי' הארת פנים הוא ע"י ל"ת שאינם בחי' כלים וכמ"ש במ"א ההפרש בין מ"ע למל"ת דמ"ע הן כלים והוא שהאור בא לפ"ע הכלי בבחי' התלבשות ותפיסא ממש כו', אבל מל"ת אינם כלים והיינו האור שאינו בא בבחי' תפיסא ממש*, הנה פעולת החיות הזה באברים ניכר ע"י גידי הנהגשה שנק' עורקים והוא בבחי' כח התנועה שבאדם שבא מהחיות הרוחני הנ"ל ע"י הגידים הללו, והוא מה שיניע האדם בכל אבר כרצונו תומ"י כשעולה ברצונו לנענע ביד או ברגל מנענע תומ"י בלי שום שהיות זמן כלל וגם בלי הרגש שאינו מרגיש בהתנועה כלל וכמו התנועה בשינה שהוא בלא הרגשה אע"פ שאין תנועה בלא רצון אבל הרצון הוא בנידי המוח הרוחניים והיינו מה שבא מהחיות דמות החכ' דרך גידי הרוח חיים שאין בהם דם וממילא אינו נתפס בגשם ולכן אינו מורגש כו', וכן בכל תנועה שבא תיכף כשעולה ברצונו ואינו מרגיש כלל בהתנועה שזהו מהחיות הרוחני ע"י העורקים כו', והנה כשם שבחיות הגשמי שנמשך מן המוח ללב ואברים יש ב' מיני חיות בפרט בחי'

(* והר"ע ידיעת השלילה ולא ידיעה והשגה ממש כו' וכמ"ש בלקו"ת בהביאור דאלה פקודי ועמ"ש בדרוש וככה הגדול פכ"ה, ובדיעת השלילה יש הכרה במהות הדבר כו' כידוע שזהו בחי' חכ' כו').

חיות גשמי שממוח הבינה שנמשך ע"י גידי הדם ובחי' חיות רוחני שממוח החכ' שנמשך ע"י גידי רוח חיים כו', כמו"כ הוא בבחי' פנימי' ורוחניות חיות הנפש והוא באור השכל ומדות, דאור השכל הוא במוח שבראש והמדות משכנם בלב ונמשך תמיד מן המוח ללב להיות התעוררות והתפעלות המדות וכידוע דלידת והתגלות המדות הן מהשכל דוקא. הגם שיש להם שרש ומקור בעצם הנפש למעלה מהשכל ומ"מ התגלותן הוא מן השכל דוקא שזהו עיקר האדם מה שהוא בעל שכל וגם המדות מקבלים מן השכל כו' (שו"ע מדות דתיקון שנמשכים מן המוחין דוקא כו') וכמ"ש בסש"ב פנ"א שגם הלב מקבל מהמוח ולכן המוח שליט עליו בתולדתו והיינו בבחי' המדות כו', והוא כאשר מתבונן בשכלו באיזה דבר ה"ה מתפעל במדות שבלב באה' ותשוקה לזה או להיפך במדת היראה והפחד כפי ההשגה בשכלו באיזה דבר ה"ה מתפעל במדות שבלב באהבה ותשוקה לזה או להיפך במדת היראה והפחד כפי ההשגה וההתבוננות כו', ונמשך ג"כ מהמוח ללב ע"י הגידים ועורקים שהם הממוצעים לחבר ולקשר כו', וכמ"ש בסידור בדי"ה הקל קול יעקב בהתפשטות והילוך כח השכלי מהמוח אל הלב דוא ע"י גידים דקין מאד המובלעים בקנה כו', ויש בזה ג"כ ב' מיני המשכות חיות הא' שנמשך ממוח הבינה ובא ללב בבחי' חיות מורגש בהתפעלות מורגשת וכמו באה' ברשפי אש בהתפעלות מורגשת מאד בהתגלות, וכן היראה בחי' פחד הו"י הכל בהתגלות במורגש דוקא, והיינו באהוי"ר שבאה ממוח הבינה שהוא בחי' ההשגה והתפיסא שהענין האלקי שמתבונן בו בא בבחי' מציאות מושג שזהו כל ענין הבינה להיות בבחי' יש ודבר מה כו', לכן גם המדות הם ג"כ בהתפעלות מורגשת כו' וכמו שאנו רואין שכל מה ששייג במורגש יותר, יותר יתפעל במורגש שהוא ההתלהבות בהתגלות כו', כי לפי שהבינה היא בבחי' השגה מורגשת ע"כ תוליד בדומה לה בחי' התפעלות מורגשת בהתלהבות גדולה כו', משא"כ חכ' היא בחי' כח מה בבחי' העדר התפיסא, וכמו מה פשפשת כו', וכמו נקודת השכל טרם שבא לכלל השגת דבר מה כו', ובפרט במדרי' ראי' שבחכ' שאין האור האלקי בא בבחי' מציאות מושג ואינו בבחי' תפיסא ממש כ"א שבעין השכל אתחזי כולא בבחי' ראי' למע' מהשגה כו' ולזאת גם בחי' ההתפעלות שיוולד מכח מ"ה הוה הוא בדומה לו שהוא בחי' ביטל במציאות ובהעדר הרגשה כו', ועיקר העבודה שמצד החכ' הוא בבחי' ראי' וביטל דוקא, וכידוע דחוב"ב הן בחי' רצוא ושוב דמחמת ההשגה וההתבוננות בגדולת ה' נולד בחי' האה' ברשפי אש בבחי' רצוא וצמאון להכלל בו ית' וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי שכל מה שעמך הוא לא חפצתי אפי' בחי' כי עמך מקור חיים כו' כמ"ש במ"א. אמנם אהבה זו היא בבחי' יש מי שאוהב בבחי' התפעלות מורגשת שזהו"ע הגבורות ורשפי אש ההתלהבות שהוא בהתפעלות במורגש ושייך רק בבחי' השגה כו', אבל בחי' חכ' שהוא בחי' ראי' מקרוב מזה נעשה בחי' הביטל שהו"ע היראה, וכמו עד"מ מי ששומע שהמלך בעיר ויודע גדולת מעלת המלך ה"ה רץ בהתפעלות יתירה לקראת המלך, אבל כשבא בקרוב אל המלך ורואה אותו הרי אין ביכולתו לרוץ עוד ומתבטל ככל עצמותו לגמרי עד שנשאר כאבן דומם ממש מעוצם הביטל כו', וכמו עד"מ עבד הבא לפני המלך לבקש דבר הנה כשיש לו כח ועוז עדין לדבר

לפני המלך ולהציע דברים בהשכל עדין אין בו אמיתי' אימת המלך, והיינו כשהוא רחוק עדין מהמלך אבל כשכא מקרוב מאד לעמוד לפני המלך או לא נשאר בו כח ועוז כלל אפי' לדבר ומכ"ש להציע דברים בהשכל, אלא יפול לארץ כאבן דומם, והוא בחי' השתחוואה שהיא מקרוב, והוא מפני שנתבטל ממציאיותו לגמרי כו', ואין זה למעלה בעבודת ה' כ"א ע"י החכ' להיותה כח מ"ה בבחי' ביטל מה פשפשת כו', וזהו ההפרש בין ק"ש לשמו"ע, דק"ש הוא בבחי' התפעלות האה' בבחי' רצוא ואהבת את ה' כו', והיינו לפי שק"ש הוא שמע ישראל שהוא בחי' שמיעה מרחוק כו', אבל שמו"ע הוא כעומד לפני המלך בקירוב, ולכן הוא בחשאי דוקא בלי שום התפעלות כ"א בבחי' ביטל בתכלית עד שאין מילין בלשוננו כ"א אד' שפתי תפתח כו', ועיקר ענין שמו"ע הוא בחי' השתחוואה בפישוט ידים ורגלים שהוא בחי' ביטל בתכלית מחמת הראיה בקרוב כו', וכעין זה הוא למע' במלאכים דכתי' בהם וצבא השמים לך משתחוים לפי שנא' והחיות רצו"ש, דתחלה הם בבחי' רצוא בבחי' התלהבות רשפי אש התשוקה כו', ואח"כ כשבאים בבחי' הקירוב הגדול הם משתחוים בבחי' ביטל במציאות, וזהו"ע השוב שלהם כו' וכמו שפירש"י ע"פ והחיות רצו"ש שכשמוציאות ראשן מתחת הרקיע הנטוי למע' מהם נרתעות מפני השכינה כו' וממהרת להשיב כו', שזוהו בחי' יראה וביטל מצד הגילוי כו', וכן ה' במתן תורה דכתי' וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק דע"י גילוי בחי' עצמות אוא"ס שהאיר להם נעשה בחי' שוב וזהו בחי' ראי' דחכ' שע"ז נעשה בחי' יראה וביטל במציאות כו', וגם בחי' האהבה שמצד החכ' היא בבחי' דביקות שהוא למעל' מהתפעלות אהבה כו', כידוע כי ההתפעלות הוא בבחי' הריחוק דוקא, והיינו כאשר מרוחק עדין מעצם האלקות והוא בבחי' השגה דבינה דכל השגה הוא בריחוק מן העצם כו' לכן המדות הנולדים מזה הן בבחי' התפעלות כו', אבל בחכ' להיות שמאיר שם גילוי עצם האור כמו שהוא למע' עדין מהשגה כו', לכן אינו שייך שם התפעלות כ"א בחי' דביקות שנדבק בעצם האור האלקי כו', והנה הראב"ד בפ"י הסי' כ' דרצוא הוא בחי' חכ' וצ"ל שגם בחכ' יש בחי' התלהבות ברשפי אש והוא בחי' הגבורות דאבא, אמנם נראה דבחי' התלהבות רשפי אש שמצד החכ' הוא הרצון בהמשכה וגילוי אלקות למטה, והיינו ע"י שצר לו מההעלם וההסתר שלמטה כו', וזהו ביתרון בבחי' הקירוב דכאשר בא לידי קירוב כ"כ בבחי' ראי' המהות, הנה אז בנקל מאד שישכח על העולם לגמרי ונדבק בבחי' דביקות אמיתי' כאלקות ומתענג על ה' בבחי' תענוג פנימי ועצמי כו' (ובלי הרגש לפי שאינו בבחי' מציאות לעצמו שירגיש מה שלו טוב כו', וגם שעצם העונג יהי' בבחי' מורגש כו', כ"א הוא בבחי' ביטל בתכלית, והתענוג הוא בדרך ממילא ובלתי מורגש כו', והוא בחי' אה' בתענוגים שלמעל' מבחי' אה"ר שמבינה כו', ועמ"ש בתרי"א ד"ה חכלילי ובהביאור) אמנם כאשר הוא בבחי' הנחת עצמותו ביותר או הוא להיפך שלא יערב לו בחי' הדביקות ועונג נפשו על האלקות, כ"א יצר לו ההעלמות וההסתרים בעולמות שאינו מאיר גילוי אלקות ממש בעולם שזהו תכלית הכוונה העליונה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו', וביותר כשמתבונן בענין ה' אחד ובא לידי

בחי' ראיית המהות בענין אחדות ה' איך שהוא באמת יחיד ומיוחד גם בעצם העולמות בבחי' יחיד ממש כו' כמ"ש במ"א אוי יתמרמר מאד בנפשו על החשך המסתיר אלקותו ית' שלא נראה ונגלה למטה האמת כמו שהוא ויתלהב בנפשו בבחי' רשפי אש וצמאון שיהי' גילוי אלקות למטה כו', וזהו בחי' גבורות דאבא בעבודה שהוא הרצון והצמאון והתלהבות ברשפי אש בהמשכת וגילוי אלקות למטה כו', אמנם התלהבות זאת היא בבחי' תכלית הביטל לבד מה שעצם ההתלהבות היא בלתי מורגשת כמו ההתלהבות שמצד הבינה שהיא מורגש בעצם (וענינה בשביל עצמו להכלל כו') לפי שהיא בבחי' שמיעה מרחוק כו' משא"כ בחכ' מצד הקירוב ממילא ההתלהבות היא בלתי מורגשת הנה כל ענינה אינו בשביל עצמו כלל (וכנ"ל דאדרבה לא יערב לו בדביקות שלו ובעונג נפשו כו') כ"א כל חפצו הוא שיהי' גילוי אלקותו למטה דוקא כו', ולא כדי לדבקה בו ית' לבד לרוות צמאון נפשו כו', אלא כדי לייחדא קובי"ה ושכינתי' בתחתונים כו' כמ"ש בסש"ב פ"י, ונמצא שגם בחי' הגבו' וההתלהבות שמצד החכ' הוא בבחי' ביטל בתכלית כו', וכמ"ש במ"א דהו' ההפך בין אש המזבח לאש המנורה, כי הנה אש המזבח הי"ה מהולקת העצים ההפרש בין אש המזבח לאש המנורה, כי הנה אש המזבח היא במשכא סומקא מן הדם שהוא בחי' הגבו' וההתלהבות הזאת שבא מאש הגבו' דדם הוא בחי' גבו' דאימא כדמיון התלהבות הלב החומרי בדם שבלב ברשפי אש ותשוקה מורגשת שבא מחמת השגה דבינה דוקא כו' וזהו הנק' אש השורף ומכלה בחי' אשא תכלא כו' כמ"ש במ"א, אבל אש התלהבות גרות המנורה שבא מהדלקת השמן הרי השמן הוא זך מאד והוא עצמו בחי' החסידים דאבא (שהוא בחי' הדביקות בהעדר התפעלות לגמרי ובבחי' ביטל בתכלית כו') והוא להיות השמן שרשו בבחי' כח מ"ה דחכ' בחי' ביטל בתכלית כו', וע"כ גם בחי' הגבורות שבו שהוא כליון השמן בהדלקה הנה אור זה נק' אור המאיר שהוא בחי' אור החכ' דאע"פ שהוא בחי' גבורות דאבא הוא ג"כ בחי' חכ' שהוא בחי' ביטל בתכלית, והיינו שגם ההתפעלות הוא בבחי' ביטל בהעדר ההרגשה בעצמה ובהעדר הרגשת עצמו, כ"א לייחדא קובי"ה ושכינתא בתחתונים כו' כנ"ל, וזהו שאור הדולק מן השמן הוא זך ולבן מצד בהירות השמן ונק' אש לבנה ובל' הזהר נהורא חיורא להיות שאינו בבחי' ישות כלל כ"א בבחי' ביטל בתכלית כו', וכמ"ש במ"א ההפרש בין נהורא תכלא לנהורא חיורא כו', ונמצא דכמו שבחיות הנפש להחיות אברי הגוף ההפרש בין ב' מיני חיות הוא שהחיות שממוח הבינה נאחו ונתלבש בהדם ועי"ז הוא נתפס בגשם להיות בחי' חיות גשמי במורגש כו', משא"כ החיות שממוח החכ' אינו מתלבש בהדם והוא בבחי' חיות רוחני והיינו מצד שהחיות בעצם אינו דומה, שהחיות במוח הבינה עצמו בא בבחי' תפיסא בהרגשה משא"כ החיות שבמוח החכ' אינו בבחי' תפיסא והרגשה בעצם כו' כנ"ל, כמ"כ בהמשכה רוחני' שמהמוחין דחו"ב במדות ג"כ ההפרש כנ"ל דההמשכה שבבחי' בינה נאחו בדם הלב להיות בבחי' התלהבות והתפעלות מורגשת כאש המזבח כו', משא"כ ההמשכה שמהחכ' אינו בא בבחי' והתפעלות מורגשת כלל, שגם הגבורה שבו שהוא ההתפעלות והתלהבות הוא בבחי' ביטל בתכלית כו'.

ומכל הגיל יובן דענין המשכת החיות ע"י העלאה מלטלמ"ע שייך רק בבחי' החיות שממחו הבינה להיות שהחיות הוה נאחו בהדם לכן בו שייך לומר שע"י העלאה הדם למוח נמשך החיות מן המוח אל הלב כו', אבל בהחיות שממחו החכ' אינו שייך לומר כן אחרי שאינו נאחו כלל בהדם הרי אינו שייך לומר שנמשך דוקא ע"י ההעלאה כ"א נמשך בדרך ממילא מצ"ע כו', וכ"ה ברוחני בעבודה דבבחי' ההשגה והתבוננות שמצד הבינה ובאחי"ר הנולדים מזה שייך עבודה ויגיעה כו' משא"כ בבחי' הגילויים שמבחי' החכ' בבחי' ראית המהות וכן המדות הבאים מזה כג"ל הוא שנותנים בדרך מתנה מלמע' כו' דאחרי השלימות כפי יכולתו בבחי' ידיעה והשגה ובבחי' הכרה או יכול לבוא לידי בחי' ראוי שאינו בא ע"י יגיעה אלא בדרך ממילא בבחי' המשכה מלמעלה כו'.

והדוגמא מזה יובן למע' בב' מיני המשכות שמבחי' חו"ב שהמשכה שמבחי' בינה הוא מה שבא בבחי' חיות מורגש בעולמות, משא"כ המשכה שמבחי' חכ' הוא להיפך בבחי' העדר הרגשה וענינו לפעול בחי' הביטל בעולמות כו', והענין הוא דהנה אמרז"ל (חגיגה ד"ב ע"א) בשעה שברא הקב"ה את העולם הי' מרחיב הוולך כו' עד שגער בו הקב"ה העמידו והיינו דכתי' אני אל שדי שאמרתי לעולם די, ולכאורה א"מ הלא הוא ית' ברא העולם מאין ואפס המוחלט ואם היות שההתהוות היא בדרך אין ערוך, היינו שלא בבחי' תפיסה והתלבשות בהדבר דאם הי' בבחי' התלבשות ממש הרי הי' הנברא בערך הבורא ולא הי' מציאות יש כו', שזהו ההפרש בין עו"ע לבריאה יש מאין, דעו"ע הוא שהעלול הוא בערך העילה והיינו לפי שההתהוות הוא בבחי' קירוב שהו"ע הגילוי והתלבשות העילה בהעלול להביאו מן העולם • הגילוי כו', ולכן התהוות העלול פועל שינוי בהעילה לפי שנתפס בהתהוות כו', וכמו בשכל ומדות הרי התהוות המדה הוא ע"י גילוי השכל דוקא, והשכל מתלבש בהמדה להוותה וכידוע דבחי' מדות בששכל נעשים שכל שבמדה להיות המדה בהתגלות כו', וכן בהשפעת השכל מהמספיע אל המקבל הרי המספיע נתפס בההשפעה שהוא מוגדר ומוטרד בזה כו', כמ"ש במ"א שיש שינוי בין קודם ההשפעה ובעת ההשפעה כו', וע"י ההשפעה נעשה המקבל בערך המספיע כו', משא"כ ביש מאין אין האין נתפס בהיש כלל והיינו שההתהוות נעשה בדרך ריחוק שהוא כמו בדרך ממילא שלא בבחי' תפיסה והתלבשות בהם כו', וי"ל דכמו בענין אור ומאור הרי גילוי האור מן המאור הוא באופן שאין המאור מוטריד ומוגדר כלל בזה כו' כמ"ש באורך, כמ"כ הוא בבחי' יש מאין שאין האין האלקי מוגדר בהתהוות שהרי מהוה נבראים עד אין קץ ואין שיעור בבחי' בל"ג כו', ואינו מוטריד בהתהוות עד שאינו פועל שום שינוי כלל, כמ"ש אני ה' לא שניתי וקאי על האור שהוא בחי' האין שאין בו שום שינוי כלל מצד ההתהוות אתה הוא קודם שנבה"ע כו', מפני שאינו נתפס בזה כו', ומשור"ז ההתהוות אינו בערך והמהוה

כלל כו', ומ"מ הרי ההתהוות הוא בכוננת המהווה וברצונו ית' דכשם שגילוי האור מן המאור הרי אינו בדרך הכרחי ח"ו כ"א ברצון כו' כמ"כ כ"ש שהתהוות אינו בהכרח ח"ו כ"א ברצון וכוונת המהווה, והו מובן מעצם ההתהוות שא"א לומר שנעשה בדרך ממילא בלי כוונה ח"ו מאחר שאינו מערכו ואינו ממהותו כלל איך שייך לומר שנעשה בדרך ממילא שזה הי' נופל לומר על דבר השייכות אל העצם וכמו אור ומאור הי' שייך לומר שהאור בא בדרך ממילא מהמאור וכמו זיו השמש מהשמש דלפי שהשמש בהירה בעצם נמשך ממנו אור המאיר, וכמו אבן טוב שמאיר מפני הבהירות שבו כו', וכ"ז הוא מפני שהאור הוא מעין המאור ואינו מהות אחר ממנו אלא גילוי העצם כו', שייך לומר שבא בדרך ממילא כו', אלא שלמעלה אינו כן שגם גילוי האור מן המאור הוא ברצון כו' אבל שיהי' התהוות דבר שאינו מערכו כלל ואינו ממהותו כלל הרי א"א לומר שנעשה ממילא כו', ונק' ממילא רק לענין זה שאינו נתפס בדרך תפיסא והתלבשות אבל הוא בכוננת ורצון הבורא ית' כו', ומאחר שהוא ברצון הרי בהכרח שיש בזה השערה בכח והיינו מה ששיעור ברצונו ית' איך ומה תהי' אופן ההתהוות כו', וא"כ בהכרח שיהי' הנבראים כפי אופן הכוונה בהתהוותם ומציאותם כו', ובאמת לבד הנ"ל א"א לומר שההתהוות הי' בדרך ממילא לבד בלי שום התלבשות, דהרי כתי' בראשית ברא אלקים, דפי' ברא הוא התלבשות כח הפועל בנפעל, וכידוע ההפרש בין ברא לנברא כו', ולכא"ו א"מ איך שייך לומר התלבשות שהוא בחי' תפיסא דאיך שייך שהאלקות יהי' נתפס בנבראים וצריך לפעול שינוי ח"ו כו', וגם א"כ הי' בבחי' קירוב וא"כ צ"ל הנבראים בערך הבורא ואיך נעשים בבחי' יש כו', אלא בהכרח לומר שיש בזה ב' מדרי' כי הנה נודע דהתהוות היש הוא מבחי' עצמות או א"ס דוקא שהוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין כו', כמ"ש באגה"ק סי' כ' ד"ה איהו וחיותו חד, אמנם ההתהוות בפועל נעשה ע"י האור כי כל פעולה צ"ל ע"י התגלות הפועל לפעול והיינו בחי' האור והגילוי כו', אך מה שהאור מהותו אין זה בכח עצמו, כ"א מצד כח העצמות שבו דלפי שהוא בחי' גילוי העצם והוא מעין העצם כו', ולכן יש בו כח העצם להיות כו' כמ"ש באגה"ק הנ"ל וכמב' במ"א בד"ה וביום שמחתכם ובמועדיכם רנ"ו, והנה האור שהוא בחי' גילוי להיות ההתהוות על ידו להיות שהוא מעין המאור והוא בבחי' או א"ס ממש אם הי' מאיר בגילוי בנבראים א"א שיהי' מזה מציאות יש כ"א בהכרח שיהי' בבחי' העלם וסילוק האור שלא יאיר בגילוי בנבראים שז"ע הריחוק מזה דוקא יוכל להיות התהוות היש כו', אך איך תהי' איזה פעולה ותהוות מסילוק האור והעדר הגילוי, הענין הוא שע"י בחי' הסילוק והעדר הגילוי נמשך עי"ז בחי' הארה שאינו בערך האור העצמי ומה נעשה ההתהוות בפועל כו', וביאור הענין בקצרה הוא כי הנה ידוע דהתהוות הוא מבחי' מל', והנה עד"מ ענין המלוכה למטה הו"ע ההתנשאות שהוא בחי' הבדלה ורוממות המלך מן העם שאם יהי' המלך בקירוב אל העם ומתאחד ומתחבר עמהם לא ישתלם כוונת המלוכה כלל כי עיקר ענין המלוכה הוא אימת ופחד המלך על העם וכמ"ש שום תשים עליך שיהי' מוראו עליך, וגם מה שמקיימים גזירותיו יהי' מצד היראה דוקא (היינו מצד יראת המלך עצמו ולא יראת

העונש לבד כו') שזה"ע קבעו"מ כו' כמ"ש במ"א, וזה נעשה ע"י רוממות המלך דוקא שהוא מובדל ומרומם מהם ורק שמו נק' עליהם כו' ועכ"ז הרי מדת המלוכה ענינה ג"כ התחברות המלך עם העם להיות שמו נק' עליהם, אלא שהתחברות זאת הוא ע"י ההתנשאות דוקא שע"י שהיא מתנשא עליהם ומובדל ומרוחק מהם ע"יז הוא מלך עליהם להיות שמו נק', ודוקא על מדינה זו הוא מלך ולא על מדינה אחרת מהם שהמה קבלו אותו להיות מלך עליהם היינו להיות מתנשא עליהם, וע"יז הוא מלך עליהם מה ששמו נק' עליהם כו', ונמצא שגם התחברות המלך עם העם שהוא מה שנק' שמו עליהם הוא ע"י ההבדלה והריחוק דוקא כו', וגם מה שמקיימים רצונו שז"ע קירוב המלך אל העם בהנהגת המדינה שמנהיגה כרצונו וזו ג"כ ע"י ההבדלה דוקא וכידוע ומבו' במ"א דעיקר קיום הרצונות של המלך הוא מצד היראה דוקא דהיינו שמקיים רצונו לא מפני שידוע ומשיג ג"כ שצ"ל כן כ"א שמקיים רצונו מפני היראה והביטל אל המלך עצמו (דמשו"ז יעשה גם מה שאינו יודע ומבין כלל וגם למסור נפשו ממש להשליך חייו מנגד ולא יהי' שום מניעה ועיכוב כלל כו' כמ"ש במ"א) והיראה והביטל עצמו הוא מצד ההבדלה וההתנשאות דוקא כו' נמצא דעצם ענין המלוכה הוא בחי' ההבדלה והריחוק דוקא, וגם בחי' הקירוב וההתחברות שהוא מה ששמו נק' עליהם ומה שמתנהגים ברצונו הוא ג"כ ע"י ההבדלה והריחוק דוקא כו', והנמשל מזה יובן למעלה דבחי' מדת המל' הוא בחי' ההתנשאות דוקא, וכמ"ש המלך המרומם לבדו והמתנשא כו' היפך מכל המדות שהן בחי' קירוב כו' כמ"ש במ"א, ומדת המל' הוא בחי' הבדלה וריחוק דוקא כו' ולכן מבחי' זו דוקא יכול להתהוות העולמות לפי שהוא בחי' ריחוק והעדר הגילוי כו' (דמהגילוי לא הי' אפ"ל התהוות לפי שהוא בבחי' א"ס כו' כנ"ל), ובשרשו זה"ע מה שעלה ברצונו אלא אמלך מזה דוקא נעשה התהוות העולמות, לפי שהוא בחי' רוממות והתנשאות העצמות בבחי' העדר הגילוי אדרבא להיות בבחי' הבדלת הערך כו', אך איך תהי' התהוות מבחי' הרוממות לבד אחרי שהוא העדר הגילוי כו', הנה באמת יש בזה ג"כ התחברות וקירוב והיינו מה שהוא בבחי' מלך עכ"פ לעולמות להיות שמו נק' עליהם כו' אמנם התחברות זאת להיות נק' שמו עליהם זהו ג"כ ע"י התנשאות העצמות דוקא, וממילא מוכן דבחי' שמו הוא הארה שאינו בערך עצמותו שהרי העצמות הוא בבחי' הבדלה וריחוק כו', וגם מה ששמו נק' עליהם שהז"ע התחברות יש בזה ג"כ כח בחי' ההבדלה והריחוק שע"יז דוקא הוא התחברות עמהם כו', וכן כל הגילויים בעולמות שע"יז הוא בבחי' התהוות העולמות והנהגת העולמות הוא מבחי' שמו ית' שנק' שמו כבי' על העולמות והכל ע"י בחי' ההתנשאות וההבדלה דוקא כו', והוה מה שהתהוות הוא ע"י האור הוא בבחי' סילוק האור דוקא שהוא בחי' התנשאות העצמות שמהו דוקא יוכל להיות התהוות היש, אך כל פעולה צ"ל ע"י התגלות הפועל לפעול שזוהו בחי' שמו והגילוי כו', אמנם מה שהתהוות נעשה ע"י השם הוא ג"כ ע"י התנשאות העצמות דוקא, והענין הוא דהנה נת"ל דכח התהוות הוא מבחי' עצמות א"ס ב"ה שהוא לבדו בכחו כו', ולהיות שהאור מעין המאור כו' יש בו גם בחי' זו מה שבכחו כו' כנ"ל

וכן זה הוא בבחי' עצמות האור שהוא בבחי' התנשאות כו', (עצם האור הוא בחי' הארה שהוא מעין המאור, אבל בחי' שמו לפי משנת' הוא בחי' הארה דהארה דהיינו הארה נבדלת כו'), והתהוות בפועל נעשה מבחי' שמו ית' הוא לפי שמה שמלך שמו נק' עליהם הוא ע"י ההתנשאות הרי יש בזה כח התנשאות עצמות האור כו' ונמצא שהתהוות שמהאור (בחי' שמו הגילוי שע"י הסילוק כו') הוא בכח העצמות דוקא אלא שכח העצמות הוא בבחי' הבדלה וריחוק דוקא, והאור הוא בבחי' גילוי וקירוב כו', ולפי"ז מובן מ"ש בראשית ברא אלקים בחי' התלבשות כח הפועל בהנפעל היינו בבחי' גילוי האור (שע"י הסילוק כו') דבזה שייך התלבשות שזהו בחי' קירוב וגילוי כו' אמנם אמיתית ההתהוות הוא דוקא מצד כח העצמות שבהאור דבחי' זו הוא בבחי' העלם ובבחי' ריחוק והתנשאות דוקא כו', ולזאת לגבי בחי' ההתהוות הוא בדרך ממילא היינו שלא בבחי' התלבשות כו', וי"ל דבהגילוי אור שבא בבחי' התלבשות בנבראים הנה מה שנתפס בנבראים הוא בחי' מציאותו לבד אבל לא מהותו כו', ונמצא מה שבא בגילוי בבחי' התלבשות בנבראים הוא רק בחי' מציאות האור (שהוא בחי' התפשטות כו') אבל מהותו נעלם מהנבראים, ולגבי בחי' זו שייך לומר בדרך ממילא שלא ע"י התלבשות כו', וזהו כי נשגב שמו שגם שמו הוא בבחי' נשגב ורק הודו על ארץ ושמים כו', והנה הגילוי אור שנמשך להיות הנבראים זהו"ע בחי' דיבור העליון וכמ"ש באשר דבר מלך שלטון שזהו כמו עד"מ בחי' התחברות המלך עם העם שהוא מלך עליהם ומנהיגם כו' דכמו"כ למע' הוא בחי' גילוי האור להיות ולהחיות העולמות, וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו שהוא בדיבור דעשרה מאמרות שבחי' צירופי אותי' אלו הן הן חיות כל נברא המהווה אותו ומקיימו מאין ליש כו' וכמארז"ל יודע ה' בצלאל לצרף האותיות שנברא בהם שו"א כו', ואחר כל הנ"ל יפלא מאד מא' הנ"ל שהי' העולם מרחיב והולך כו' מאחר דהכל הוא בכונה ורצון ובפרט כמשנת' דהתהוות בפועל הוא מבחי' דבר ה' כו' וא"כ כיון שחיות וקיום כל נברא משמים ושמי השמים עד שלשול קטן שבארץ הוא מבחי' אותי' דע"מ ומחילופי אותי' דרל"א שערים כידוע, א"כ ממילא מובן שא"א להנברא להתפשט יותר מכפי שיעור החיות הנמשך לו מצירופי אותיות אלו וא"כ איך יתכן שהי' העולם מרחיב והולך עד שגער בו כו', שהרי ודאי המשיך והאיר מאורו ית' האותי' דע"מ כפי הצורך להתהוות כל נברא וכפי שעלה ברצונו ית' באופן התהוות כל נברא וא"כ איך יתכן שהי' מרחיב והולך יותר מהכח המהווה ומחי' אותו, שזה א"א ביש הנברא מאין שיתפשט יותר מהכח המהווה אותו כו' מאחר שהיש עצמו הוא אין ואפס ממש בלעדי הכח המלוּבש בו ומהווה אותו מאין תמיד בכל רגע כו' כמ"ש בסש"ב ח"ב וכמב' במ"א וזה כל מציאותו וא"כ א"א שיהי' יותר מהכח המהווה כו', דהנה בעו"ע מאחר שאין גוף מציאות העלול מהעילה רק לידת התגלות העלול לבד כו', וכמו שכל ומדות שרק לידת המדות מן השכל כו' כמ"ש במ"א יכול להיות לפעמים התפשטות התחברות העלול יותר מהעילה, וכידוע דאחר שנולדים המדות מן השכל יכול להיות התפשטות המדה יותר מהשכל המולידה כו', אבל ביש מאין א"א להיות כן מאחר שכל מציאותו הוא הכח

המהווה אותו ובלעדו הוא אין ואפס ממש, וא"כ א"א שיתפשט יותר כו'. ולהבין זה יל"ק מה שפעם נא' כל אשר חפץ ה' עשה שהתהוות הוא מבחי' חפץ ה', ופעם נא' בדבר ה' שמים נעשו, הרי שהי' מבחי' מאמר ודיבור ולא מבחי' חפץ ורצון לבד, ופעם נא' כולם בחכ' עשית שהתהוות הי' מבחי' חכ' ואיך יתווכו כל הפסוקים האלו, אך הענין הוא דהנה נודע שלכל נברא מנבראים דבי"ע יש חומר וצורה, פי' החומר הוא עצם גוף הדבר ההוא בכלל, כמו השמים בכלל, או הארץ בכלל, או השמש או הירח וכן בכל נברא גוף מציאותו ומהותו הוא הנק' חומר, וצורה הוא ציור הדבר כמו השמים והארץ שהן כדורים ואופן כדור השמים הוא באופן שיהי' מהארץ לרקיע ת"ק שנה כו', ועד"ו בכל פרטי הנבראים שיעור ארכם ורחבם ואיך שיהי' או עגול או בעל קרנות או משולש ותארו במראה ובשטח כו', וכמארז"ל במשנה דסנהדרין שהקב"ה טבע את האדם בחותמו של אדה"ר ואין א' מהם דומה לחבירו כו', בג' דברים הא' משתנה מחבירו בקול במראה ובדעת כו', ועד"ו בכל הנבראים ששונים בדמותם זמ"ו, זהו הנק' צורה שהוא ציור החומר שנצטיירה בגוף החומר שיהי' באופן כך וכך כו', והנה הרמב"ם במו"נ כ' דצורה היא הצורה האנושית הנכבדת מאד אשר היא צלם אלקים ודמותו עכ"ל, ובפי' בצלמינו כדמותינו כ' כי הצורה המפורסמת אצל ההמון אשר היא תמונת הדבר ותארו שמה המיוחד בה בל' עברי תואר א' יפה תואר ויפה מראה כו', אמנם צלם נופל על הצורה הטבעית ר"ל על ענין אשר בו נתעצם הדבר כו' אשר בעבורו תהי' ההשגה האנושית ומפני ההשגה הזאת השכלית נא' בו בצלם אלקים ברא אותו כו' עכ"ל ומפרש דצורה הוא הנפש, ונמצא לפ"ז יש ב' בחי' צורה, הא' הצורה האמיתית והוא נפש האדם ע"מ, ע"ג בצלמינו כדמותינו, וכן בכל נברא הנפש שבו הוא הצורה האמיתית, והב' התואר של הגוף שנק' ג"כ צורה והוא צורת החומר שעשוי באופן שיוכל לקבל את הנפש שהיא צורתו האמיתית, וכמו שצורת גוף האדם עשוי באופן שיוכל לקבל צורת נפש האדם משא"כ השור תוארו שהיא צורת הגוף שלו הוא באופן שיוכל לקבל רק נפש השור ולא נפש האדם כו'. ובוה יובן צער הגלגולים דכאשר נפש האדם מתגלגל בגוף הבהמה ר"ל מבו' בספרים שזה צער גדול מאד אל הנפש, דלכאו' א"מ מהו הצער כ"כ, אך הענין הוא דהנה כתי' כי חלק ה' עמו שנפש האדם היא חלק משם הוי' שיש ש' הוי' בנפש האדם, ולכן גם בעבודה בנפש האדם נמצא ש' הוי' כידוע דהוי"ד הוא בחי' הביטל דחכ' בבחי' ביטל עצמי שלא ע"פ הטעם וההתבוננות כו' וה' הו"ע השגה והתבוננות באלקות, ואותי' ר"ה הן בחי' מדות ודיבור כו' וכמ"ש במ"א. ולהיות הגוף החומר מוכן לקבל צורת הנפש בהכרח שגם בציור החומר של הגוף יהי' ג"כ תמונת ד' אותי' שם הוי', ולכן תמונת הראש היא כציור יו"ד של שם והגוף ארוך כציור וא"ו, וה' אצבעות היד וה' אצבעות הרגל הם ב' התי"ן דשם, ולכן כשמתגלגל נפש האדם בגוף הבהמה או בצומח וכדומה אין להנפש התפשטות כלל מפני שהחומר אינו מוכן לצורת נפש האדם כ"א הוא מכוון בתכלית וזה צער גדול אל הנפש שהיא כמו אסור בבית האסורים שאינו יכול להתפשט ולגלות כחותיו כלל כו'. והנה כמו שהוא בנפש האדם וגופו

שיש צורת הגוף וצורת הנפש שהיא הצורה האמיתית כמורכב י"ל שבנפש גופא יש ג"כ צורה וחומר, והוא ע"ד אור וכלי והיינו בחי נר"ן שבחי נפש ורוח הם כלים לבחי נשמה וכמו בע"ס דבי"ע הרי הנפש ורוח הם נבראים, כמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיהי חד, והנשמה היא אלקות, כמורכב י"ל בנשמה דבחי נ"ר הם כמו כלים לנשמה. והגם דבמ"א מבו' בענין נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרת ואתה נפחת בי, דחשיב כאן ד' מדרי' שהן נגד ד' מדרי' נר"ן ונשמה לנשמה, וא"כ גם נשמה היא בחי בריאה לבד, היינו לגבי עצם הנשמה שהן בחי ח"י, נק' נשמה ג"כ בריאה והיא בחי כלי לגבי עצם הנשמה, אמנם ענין בחי כלי זו הוא שהיא ממוצע שעי' נמשך ונתחבר שרש ומקור הנשמה עם הנשמה המלוכשת בגוף כו', והענין הוא דהנה נשמה הוא בחי השגה, וכמ"ש נשמת שדי תבינם וע"י השגה יכולים לבוא לזה שלמע' מהשגה, וכמא' ותן בליבנו בינה להבין שהוא להבין דבר מתוך דבר פי' תוך דבר הוא החיות האלקי שמתלבש בעולמות להחיותם שהוא בחי ממכ"ע, ודבר הוא בחי סוכ"ע, וע"י ההתכוננות בבחי ממכ"ע שזה נתפס בהשגה להיות שאור אלקי הוה הוא מה שנתצמצם לפ"ע העולמות והנבראים, לזאת יכול להיות בזה השגה ותפיסא ממש, ועי"ז בא לבחי סוכ"ע היינו להבין שכ"ז הוא הארה בעלמא מאחר שנתפס בעולמות דהרי העולמות אינו בערך הא"ס כלל, וא"א שיהי' עצמותו נתפס ח"ו בעולמות וא"כ מה שנתפס בעולמות הוא הארה לבד שג"כ באין ערוך לגבי עצמות, אבל עצמות אוא"ס הוא מופלא ומרום לגמרי ומובדל לגמרי מהעולמות כו' (וכמ"ש במ"א בענין אין ערוך לך בעוה"ו, דמהעולם שלמטה וכן מעולמות בי"ע מובן איך שאין ערוך, שהרי התהוות היש א"א שיהי' בבחי ערך כו' כמשנת"ל, וההכרח לומר שאין ערוך כלל, ומזה יובן איך שבחי הרוחניות היינו האורות הם ג"כ אין ערוך כלל כו' וכנ"ל דמאחר שהוא לפי ערך העולמות ומתלבש בהם בהכרח לומר שהוא ג"כ באין ערוך לגבי העצמות, וא"כ העצמות מופלא ומרום מזה כו'), וענין הפלאה העצמית אינו בגדר השגה ותפיסא ממש רק שיודע שיש בחי מה שמופלא ומובדל מעולמות, ורק נרגש בנפשו בחי הפלאה זו לא בהשגה ממש כו', וזה דוקא ע"י השגה במה שאפשר להשיג עי"ז דוקא בא לבחי העצמי' שאינו מושג כו', דקודם שהשיג מה שאפשר לו להשיג איך ישיג שיש מה שמופלא, כ"א רק בדרך הודאה מרחוק לגמרי מצד הידיעה בכלל שאוא"ס קדוש ומובדל מעולמות ואין זה ידיעה כלל ומכש"כ שאי"ז בבחי הרגש בנפשו כלל רק מרחוק לגמרי שאינו נוגע אליו כלל כו' כ"א כאשר יודע ומשיג מה שאפשר להשיג היינו בהאור דממכ"ע או ישיג מזה גופא שמתלבש בעולמות ונתפס בהשגה שהוא בחי הארה לבד ובאין ערוך לגבי עצמות שהעצמות מופלא ומובדל מזה כו', ואז נרגש הענין בנפשו כו', ובפרט כאשר משיג פרטי אופני הפלאה דעצמות אוא"ס שזהו ג"כ ע"י ההשגה בהאור שמתלבש בעולמות, דכאשר יודע ומשיג היטב אופני האורות והגילויים, ה"ה יודע לשלול את בחי העצמות מענינים אלו איך שאינו שייך בבחי העצמות ענינים כאלו כו', שעי"ז בא לידי הכרה בבחי מהות ועצמו' אוא"ס כו', ונמצא דבחי נשמה הוא ממוצע שמקשר ומחבר שרש ומקור הנשמה

שהוא בחי' מזלא שלמע' מהשגה עם הגשמה המלוכשת בגוף כו', וז"ע התפלה שנק' טולם המחבר דתפלה הוא ל' התחברות שמחבר שרש ומקור הגשמה עם הגשמה המלוכשת בגוף כו', וכל ענין התפלה הוא התכונות דוקא שעיי"ז נעשה ההתחברות כו', ולפי"ז עיקר בחי' צורה האמיתית הוא בחי' גשמה לנשמה ובחי' גשמה הוא בחי' כלי לצורה האמיתית ומחברה עם בחי' ג"ר כו' *.

ובד"כ בחי' חומר וצורה הו"ע כלים ואורות דבאדם למטה הוא הגוף והנפש,

(* ואפשר י"ל שזהו כענין המבו' במ"א שיש ג' מיני שמות הא' שם הכינוי והוא בחי' שם הפעולה שהוא בחיצוניות הכלי לפעול דבר חוץ לעצם כו', והב' שם התואר והוא עצם מהות הכלי שהוא כלי לקבל וכמו בכלי החכמה מה שבכחו לקבל הרבה חכ' ולהעמיק בכל דבר חכ' ולהשכיל ולהתחכם בו מפני שעצם כלי מוחו מסוגלים לזה, והיינו עוד טרם שעסק בהענין אנו יודעים שכשיעסק בו ישכיל ויתחכם בו הרבה מפני שכלי שכלו מסוגלים לזה כו', והוא בחי' עצמות הכלי וזה מתאחד עם עצם האור שזהו מדרי' הג' שנק' שם העצם מצד עצם אור החכ', והיינו מי שהוא חכם גדול להשכיל בדבר חכ' מצד אור החכ' שלו שלמעלה מהכלי, דהנה שם התואר שזהו מה שכלי מוחו בעצם מסוגלים ומוכנים בטוב לקבל דבר חכ' מ"מ ה"ה תופס בהאור ע"י הכלי לא בהעצם ממש כ"א מה שהכלי תופסת אור לפי ערכה ולפי הכנתה לבד ולכן צריך איזה יגיעה והעמקה בכלי מוחו ואז ישכיל כו', אבל חכם בעצם הוא שמשכיל ומתחכם מצד עצם אור חכמתו שבכל ענין נמשך אצלו נביעה רבה מאור השכל שלו בשכליות עמוקות בלי שום יגיעה כ"א מאיליו וממילא כו', וכמו חכמת שלמה שנמשך לו שפע מחכ' העליונה בכל דבר חכ' ומדע היינו משום וה' נתן חכ' לשלמה כו' ואין זה כמ"ש קנה חכמה שצריך לקנות עכ"פ והיינו ע"י יגיעה והשתדלות בכלי חכמתו אבל בשלמה ניתן לו החכ' העליונה שהי' מאיר אצלו גילוי ריבוי חכ' בכל דבר כו', דאור וגילוי זה הוא מבחי' עצם כח החכ' שלמעלה מאור השכל שמתלבש בכלי החכ' שהוא בחי' שם התואר הנ"ל, אלא דאור זה הוא המאיר בבחי' עצמות הכלי שהוא כלי לקבלה שמאיר בו האור שלפ"ע הכלי שם מאיר ומתאחד בחי' האור העצמי הנ"ל, וכמ"ש יהיב חכמתא לחכימין דפי' יהיב חכמתא הוא שנמשך איליו ריבוי חכ' ושכל בכל ענין והוא כמעין המתגבר מצד עצם אור חכמתו כו', והגילוי וההמשכה היא בעצמות כלי חכמתו וכמ"ש יהיב חכמתא לחכימין דוקא דחכימין הוא מי שהוא חכ' מצד עצם כלי חכמתו שמוכנים בטוב ומקבל מה שהכלי יכול לתפוס בהאור לפי ערכה כו' בזה יהיב חכמתא מצד עצם אור חכמתו כו', והיינו דשם העצם הוא בחי' עצם האור שלמעלה מבחי' כלים ובחי' שם התואר שהוא עצמות הכלי והאור שבה (שגם האור הוא כמו כלי לגבי בחי' זו כו') הוא הכלי לזה ששם מאיר ומתאחד אור העצם כו', וכמ"כ הוא בבחי' גשמה שהיא בחי' אור בכלי שהו"ע השגה כנ"ל י"ל דבד"כ הוא בחי' שם התואר והוא כלי לבחי' שם העצם שהוא בחי' גשמה לנשמה שזהו בחי' אור העצמי כו' וכנ"ל.

וכמור"כ בהנפש בחי' נ"ר ונשמה כו', ולמע' בחי' חומר הוא הכלים דע"ס ואור הנשמה שבהם הוא בחי' צורה כו', והיינו בע"ס דבי"ע בחי' חומר הוא בחי' הכלים דע"ס וגם נ"ר שלהם ובחי' הצורה הוא בחי' אור הנשמה שהוא אור האצ"י שמתלבש בהם מבחי' הכלים דע"ס דמל' דאצ"י כו' וכמשנת"ל דע"י בחי' הנשמה מתחבר בחי' עצם הנשמה (שהיא הצורה האמיתית) עם הנשמה המלוכשת בגוף, כמור"כ למעל' דבחי' מל' דאצ"י נק' תפלה כמ"ש ואני תפלה כו', שע"ז נעשה התחברות הארה המתפשטת בעולמות עם עצמות אוא"ס שלמע' מגדר עולמות כו' כמ"ש במ"א, וכמור"כ הוא באצ"י דבחי' הכלים הן כגופא כו', וכמא' וכמה גופין תקינת לון כו' אשתאדו כולהו שמהן כגופא כו', ובחי' ההוא נביעא שהוא אור הקו איהו כנשמתא לגופא כו', ועמ"ש בלקו"ת בהביאור דאני ה' אלקיכם דרוה"ב פ"ה בענין חסד ה' דבחי' חסד דאצ"י בכלל הוא כגופא לגבי בחי' רב חסד דאריך וחסד דקשות כו'.

ו"ע"פ הקדמה זו יובן מ"ש בדבר ה' שמים נעשו וכל אשר חפץ ה' עשה, דהנה התהוות החומר הוא מבחי' דבר ה' וכמא' בעש"מ נבה"ע שע"י מא' יהי אור נעשה מציאות האור מאין ליש, וע"י מא' יהי רקיע נעשה מציאת הרקיע מאין ליש וכן כל פרטי הנבראים דבי"ע, אמנם זהו כללות התהוותם בעצם מציאותם כמו ממא' יהי רקיע נברא שיהי' מציאות בריאה שנק' רקיע וכן ממא' יהי מאורות עד"מ נברא בריאה שיהי' מאירה, אך ציור הרקיע והשמש וכן כולם באיזה אופן יהי' אם כדורי' ומראם ושטחם כו' שהוא צורת הנבראים זה לא נפרט בהמאמרות והוא מבחי' חפץ ורצון ה' שמוזה נעשה בחי' הצורה כו', והענין הוא דהנה כתי' אין צור כאלקינו ואר"ל ברכות ד' ע"א ואין צייר כאלקינו וכן בפסוק כי ביה צור עולמים דרו"ל מנחות דכ"ט ע"ב ובמד"ר בראשית פי"ב ביו"ד נברא עוה"ב כו', ונמצא מפרש ענין צור שנא' על למע' ל' ציור ול' התהוות שג"כ הכוונה ציור העולמות כו', ופי' הפשוט בענין צור שנא' על למע' הוא ל' תוקף וכמו ומי צור מבלעדי אלקינו פי' התרגום תקיף וכן פי' ואין צור כאלקינו, ולתו"ך ב' הענינים הנה הרמב"ם פי' בפ' ונצבת על הצור דקאי על הבורא ית', ופי' צור הוא שורש כל דבר והתחלתו כו', וכן פי' בלקו"ת ד"ה כי ביום הזה יכפר דרוה"ר בפי' ושמתין בנקרת הצור בחי' ציור עליון מקור ושרש כל שרשי ההתהוות כו', וכמו צור החלמיש שמכין בו להוציא האש שהיטוד האש שבו הוא בכח ובהעלם לא בפועל, כך כבי' נק' צור, צור חיינו כי הוא שרש ומקור לכל שרשי ההו"י"ה ושרש ההו"י"ה הוא בו בהעלם בכח כו', ולפי"ז צ"ל דצור הו"ע ע"ס הגנוחות במאצילן, דהנה ידוע שיש ב' בחי' ע"ס, הא' ע"ס הגלויות, והב' ע"ס הגנוחות וכמ"ש בפרד"ס שער הצחצחות פ"ג דלא מחשבותי מחשבותיכם, דמחשבת האדם אינו נעשה דבר, אבל למע' כשעלה ברצונו להאציל אצ"י הטהור והקדוש, הנה אז נאצל ונצטייר כולו בעצמותו בלי שינוי בו ח"ו, אלא מציאות מתייחד עמו עד שאין בין המאציל והמציאות ההוא הבדל כלל אלא הוא והם הכל דבר א' ועצם א' ושרש א' עכ"ל (וי"ל

דע"ס הגנוחות כוללים בחי' האורות והכלים, והגם שהפרדס שם פ"ז כ' שהצנחחות הם שרשי הכלים לא לשרש ולא למקור כו', והכוונה שהאורות גם באצו' המה פשוטים בתכלית הפשיטות ונק' ע"ס בלי מ"ה כו' כמ"ש במ"א, מ"מ לפי המבו' בד"ה להבין ענין אוא"ס למע' עד אין קץ שגם להדיעה שהאורות פשוטים אין הכוונה שהם פשוטים כפשיטות הא"ס ממש, אלא שנק' פשוטים לגבי הכלים דאצו' וכמו ח"ס לגבי חכ' דאצו' כו' כמש"ש, לפ"ז י"ל דשייך שרש ומקור גם לבחי' האורות כו', ובמ"א מבו' דכשם שהכלים דאצו' נעשים אורות בבי"ע כמ"כ י"ל דהאורות דאצו' שרשן מהכלים דעקודים כו', וידוע דע"ס הגנוחות הן לפי קבלת האר"ז"ל ע"ס דעקודים כמ"ש בתו"א ד"ה הן עם א' ושפה א'). והמשל בזה מבשרי אחזה אלקה כמו בנפש האדם עד"מ הרי ידוע שיש שרשי הכחות כמו שהן כלולים בעצם וכמו שיש מקור וכח השכל שהוא למע' מעצם השכל והוא הנק' משכיל (וצ"ל שהכוונה כח השכל ההיולי הנטוע ומושרש בעצם הנפש שנק' ג"כ משכיל וכמו שכללות הנפש נק' נפש המשכלת ע"ש השכל כו') שממנו מוצא התהוות שכל הגלוי (והיינו שממנו נמצא השכל הגלוי כו') וכמ"כ יש כח המדות העצמי' הכלולים בנפש וכמו מדת הטוב והחסד הנטוע ומושרש בעצם הנפש כו' וכמ"ש במ"א, והתפרש בין כחות הגלויים להכחות העצמיים הוא בב' דברים, הא' שהכחות העצמיים המה פשוטים ומושללים לגמרי מהגלויים שנמשך מהם וכמו בכח השכל הרי השכל הגלוי הוא במהות ומציאות שכל, משא"כ הכח העצמי דשכל אינו ממהות זה כלל, כי מאחר שממנו נמצא מציאות השכלות הגלויות ויכול להשכיל כמה מיני השכלות מוכרח לומר שהוא בעצמו אינו במציאות שכל כלל כו' וכמ"ש במ"א, והתפרש הב' הוא בענין בחי' ההתכללות שבהתכללותם בנפש אין שם התחלקות בין כח השכל הכלול בנפש לבחי' המדות דשם לא מיני' ולא מקצתו מענין השכל והמדות הגלויים שהן בבחי' התחלקות ממש, והיינו מפני שהם שם בבחי' ביטל יותר לגבי עצם הנפש עד שאינו בבחי' מציאות גיכרות כו', והנמשל מזה יובן למע' שזוהו התפרש בין ע"ס הגלויות לע"ס הגנוחות, דהנה אצו' הוא הפרשת הארה מאוא"ס שהוא בחי' התפשטות והמשכת דבר מה בבחי' גילוי מההעלם כו', והי"ס הגלויים באורות וכלים בבחי' עולם האצו' ה' תחלה בבחי' העלם בעצמות המאציל, ונמצא יש בחי' שרשי הע"ס כמו גנוחים ונעלמים בעצמות המאציל, והתפרש ביניהם הוא בב' דברים, הא' במהותם שהחכ' דאצו' אין לה ערך כלל וכלל לגבי בחי' החכ' שבע"ס הגנוחות שאינה ממהות החכ' הגלוי' כלל כו', והכ' דבהיותם גנוחות במאצילן הנה הם מתייחדים יחד יחוד עצום ונפלא ואינן כלל עשר בחי' בפ"ע כ"א כולם כלולים יחד ממש וע"ז, והיינו מפני שהם בבחי' ביטל גדול ואמיתי לגבי מאצילן א"ס ב"ה כו', והע"ס הגנוחות במאצילן נק' צור שזוהו בחי' שרשי הספי' כמו שהן בעצמות המאציל, ומשם שרש בחי' הצור שבנבראים דזוהו משאר"ז"ל ואין צור כאלקינו ואין צייר כאלקינו דמבחי' צור משם נמשך הציור, והנה הע"ס הגנוחות ידוע שזוה"ע עליית הרצון מה

שעלה ברצונו להאציל ולברוא כו' כמ"ש הפרד"ס, וזהו מבחי' חפץ ורצון דוקא משם נמשך הציור בכל הנבראים שיהי' כמו שעלה ברצונו, והטעם שלא נתהווה הכל מבחי' חפץ ה' מפני שאז הי' כל הנבראים בטלים בתכלית ולא הי' מציאות יש כלל ולכן התהוות גוף מציאותו הוא מבחי' דבר ה' (שזהו ע"י אמצעית בחי' ע"ס הגלויות דאצילות כמ"ש במ"א) שע"י יכול להיות בבחי' יש וכמו שנת"ל, אמנם אם הי' כל התהוותם מבחי' דבר הו"י לבד היו בבחי' יש לגמרי ולא הי' בהם בחי' הביטל ולכן הי' התהוות הצורה מבחי' חפץ ורצון שע"י יהי' הביטל בנבראים, דהנה בחי' ורצון שהן ע"ס הגנוחות נת"ל שהן בבחי' תכלית הביטל, ולכן ע"י הציור שבהנבראים שנמשך מבחי' צור ע"י נעשה הביטל בנבראים כו'. ועפ"י יובן מה שצור הוא ל' תוקף דלהיות בחי' צור הוא שרש הדבר והתחלתו והיינו הע"ס הגנוחות הרי יש לו תוקף על הגילויים שנמשכים דכל שרש הוא בבחי' תוקף נגד הגילויים כו', ועוד זאת שהרי מבחי' צור נמשך להיות ביטל היש היפך ההתהוות שנעשה בבחי' יש שזהו ע"י הגילויים שמבחי' דיבור העליון נעשו הנבראים בבחי' יש ומבחי' החפץ ורצון שזה בחי' צור נמשך תוקף להיות ביטל היש כו'. והנה המשכת בחי' חפץ ורצון הנ"ל להיות מזה ציור הנבראים, הוא ע"י התלבשותו בבחי' החכ' כי כל ההמשכות מאוא"ס ב"ה צ"ל ע"י ע"ס ובכדי להיות המשכת בחי' רצון הנ"ל הוא ג"כ ע"י ע"ס אלא שזהו ע"י בחי' חכ' שהוא בבחי' מ"ה ובבחי' העדר המציאות כמשנת"ל לכן היא כלי להיות שורה ומתלבש בה בחי' רצון הנ"ל, וזהו אשר יצר את האדם בחכ', הרי הציור נמשך מבחי' חכ' והיינו לפי שבה שורה עצמות אוא"ס ב"ה כו'. וזהו"ע המשכת החיות שמבחי' חכ' דענינו לפעול בחי' הביטל בנבראים דלהיות שהחכ' היא בבחי' מ"ה וביטל בתכלית לכן היא כלי לעצמות אוא"ס ונמשך משם החיות בעולמות להיות בבחי' ביטל כו'. וז"ש החכ' תעוז לחכם יותר מעשרה שליטים שבעיר דעשרה שליטים הן העשרה מאמרות שהן בחי' דבר ה' צירופי אותי' דעיר אלקינו שהוא ענין דבר מלך שלטון להיות מציאות היש כמשנת"ל, והחכ' תעוז לחכם שצריכים תוקף ועוז על העשרה שליטים להיות ביטל היש, וזהו ע"י החכ' דוקא שמבחי' החכ' דוקא נמשך להיות בחי' הביטל, וזהו החכ' דוקא תעוז לחכם כו'.

בס"ד, ש"פ נצבים, רס"ג

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שופטיכם * זקניכם כו' ופרש"י מלמד שהכניסם לפני הקב"ה להכניסם בברית, וצ"ל מה"ע כריתות הברית הוזה הלא כבר כרת עמהם ברית בחורב וכמ"ש ה' אלקינו כרת עמנו ברית בחורב וא"כ זה צריכים עוד כר"ב, וגם צ"ל מ"ש אתם נצבים כולכם כו' והלא במ"ת כתי' והגבלת את החר כו' שלא יוכלו לעלות בהר והי' בזה כמה חלוקי מדרי' משה מחיצה בפ"ע אהרן מחיצה בפ"ע זקנינים בפ"ע כו' וכאן נצבים כולם לפני ה' וכמ"ש רש"י שהכניסם לפני הקב"ה כו' ולא הי' בזה חלוקי מדרי' כלל ראשיכם שופטיכם * זקניכם ושופטיכם כו' טפכם נשיכם כו' שכולם היו נצבים לפני ה' כו'. והנה ידוע דמ"ש כאן היום קאי על ר"ה דבכ"מ שנא' היום הוא ר"ה וכמ"ש ויהי היום כו' והכר"ב הוזה הוא על התשובה דכר"ב דחורב הי' על קיום תומ"צ וכר"ב דכאן הוא על התשובה, ולכאו' אינו מובן מה שייך כר"ב על תומ"צ והלא ידוע דענין דכר"ב הוא למעלה מטו"ד וכמו שני בנ"א האהבים זא"ז מצד הטעם ויראים שלא תופר אהבתם מאיזה סיבה מגביהים את אהבתם באהבה שלמע' מטו"ד שלא תופר לעולם כו', וא"כ מה שייך זה בקיום התומ"צ שהרי כשמקיימים תומ"צ הרי האהבה היא ע"פ טו"ד וא"צ ע"ז כר"ב, ואם היות דמצד נש"י שייך כר"ב על עצם הדבר שיקיימו תומ"צ אבל לגבי למעלה כבי' אינו מובן ענין הכר"ב בזה והלא שניים הכורתים ברית ביניהם נכנסים שניהם בהכר"ב ומה שייך זה על תומ"צ כו'. ולהבין זה צ"ל תחלה ההפרש בין מצות תשובה ובין כל המצות מעשיות בכלל, דודאי מצות תשובה גבוהה במעלה על כל המצות שהרי פגם ח"ו באיזה מצות מתמלא הפגם ע"י התשובה וא"כ בהכרח לומר דמצות תשובה גבוהה במעלה על כל המצות, ושרש ההפרש ביניהם הוא דכל המצות הם בש' הוי' וכמ"ש כמ"פ מצות הוי', ומצות התשובה היא בבחי' אנכי וכמ"ש כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום שקאי על מצות תשובה שמדבר בה ונא' בה אשר אנכי מצוך שהיא בבחי' אנכי, והגם דבמ"ת שהוא נתינת כללות כל המצות נא' ג"כ אנכי ה' אלוקיך, הענין הוא דבתשובה כתי' ב"פ אנכי וכמ"ש אנכי אנכי הוא מוחה פשעך כו', וזהו ההפרש בין כל המצות לתשובה דבכל המצות כתי' פ"א אנכי ובתשובה ב"פ, וצ"ל מה"ע ההפרש בין פ"א אנכי לב"פ, ולהבין זה צ"ל תחלה ההפרש בין אנכי לבחי' ש' הוי', דלכאו' ענינם אחד הוא שהרי תי' אנכי הוי' אלקיך שמנושא הענין משמע שמודיע דאנכי הוא הוי' אלקיך שצ"ל שש' הוי' ידוע הי' לישראל והיינו דבג' מצרים כבר נודע להם ענין ש' הוי', והגם דכתי' וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם כו' לכן אמר לבני' אני הוי' כו' דקאי על מ"ת, מ"מ גם במצרים ע"י האותות ומופתים כבר נודע להם בחי' ש' הוי', וכידוע

דהנהגת הטבע הוא מש' אלקים דאלקים בגימ' הטבע והיינו מהארת ש' הוי' שנמשך ע"י ש' אלקים. אבל הנהגה שלמעלה מהטבע הוא מש' הוי' עצמו כו' כמ"ש במ"א. וא"כ בתאות ומופתים דמצרים שהיו למעלה מהטבע כבר ידעו מש' הוי' כו', וז"ש וראא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם והיינו דהאבות הכירו אלקות ע"י הנהגת הטבע וכדאי' גבי אברהם כשראה את השמש אמר שמא זהו אלוהה ואח"כ כששקעה השמש אמר אין זה אלוהה וכן בכוכבים כו'. הרי שמהנהגת הטבע ידע שיש אלוהה שהוא הבורא ומנהיג את העולם כו', וכדאי' במד"ר ר"ם לך לך משל לאחד כו' וראה בירה דולקת אמר תאמר שהבירה הזו בלי מנהיג הציץ עליו בעל הבירה כו' כך לפי שהי' אבינו אברהם ואמר תאמר שהעולם הזה בלי מנהיג הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם, הרי כ"ז הוא בחי' האלקות השייך להעולם כו'. אבל נש"י במצרים הכירו את אלקות ע"י הנהגה שלמעלה מהטבע וא"כ הכירו בחי' שם הוי' כמו שהוא למעלה מש' אלקים כו', והלא גם במצרים כתי' וידעו מצרים כי אני הוי' (וכמ"ש במ"א דמש' אלקי' ידע פרעה שכבר הודיעו יוסף, וע"י העמ"כ הודיעו לו מש' הוי' כו') וכ"ש דנש"י ידעו מש' הוי' כו'. אבל בחי' אנכי דהיינו אנכי מי שאנכי הנה הוא בבחי' העלם עד שאינו ידוע לנו מי הוא. לזה אומר אשר אנכי מי שאנכי נתצמצם להיות בבחי' צמצום דש' הוי' בכדי להיות אלקיך אלוהה שלך, או נא' שהודיע לנו במ"ת שהוי' הוא בחי' אוא"ס המצומצם הנה זהו עצמו בחי' אנכי מי שאנכי, וכמ"ש במ"א בענין אני הוי' דאני הוא בחי' עצמת אוא"ס שלמעלה מש' הוי' ואומר אני הוי' דאני והוי' כולא חד דהוי' הוא בחי' אני עצמו שנתצמצם להיות בחי' הוי' כו', וכדאי' במד"ר בראשית פ"ד במין א' שאל את ר"מ אפשר אותו שכתבי' ב"י את השמים ואת הארץ אני מלא הי' מדבר עם משה מבין שני בדי ארון א"ל תבא מראות גדולות וראה בבואה שלך ראה אותה גדולה הבא מראות קטנות כו' ראה אותה קטנה א"ל ומה אתה כו' מי שאמר והי' העולם ב"ה עאכ"ו הוי' כשהוא רוצה הלא את השמים כו' אני מלא וכשהוא רוצה הי' מדבר עם משה מבין כו', מובן מזה דאותה מדרי' עצמו דאת השואה"א אני מלא דהיינו בחי' אוא"ס הסוכ"ע הוא שנתצמצם והי' מדבר עם משה כו' ועמ"ש מזה בלקו"ת ד"ה ויקח קרח ספ"ב, והר"ע אני הוי' דכולא חד כו', וכמו"כ הר"ע אנכי הוי' דהאור המצומצם זהו עצמו בחי' אנכי, וכל המכוון מבחי' הצמצום דש' הוי' בכדי שאנכי בעצמי יהי' אלקיך אלקה שלך כו', אבל מ"מ לכא"ו ענינם א' הוא, ולפ"ז אין יתרון המעלה למצות התשובה שהיא בבחי' אנכי לשאר כל המצות שהן מצות הוי'. אמנם באמת אינו כן שהרי התשובה מועלת לתקן הפגם שפגמו במצות הוי' א"כ בהכרח לומר שיש יתרון למצות התשובה והוא במה שתלוי' בבחי' אנכי מי שאנכי שלמעלה מש' הוי', וגם ממקומו מוכרח לומר כן דאם נא' שאנכי וש' הוי' הכל א' א"כ מהו מה שמספר שאנכי הוא הוי' אלקיך שאם ענינם אחד הוא ממילא מובן שכאשר ש' הוי' הוא אלקה שלך כן גם אנכי הוא אלקה שלך ומהו החידוש שמודיע, אלא בהכרח לומר שאנכי מי שאנכי הוא בחי' ומדרי' גבוה יותר, והוא מה שאנכי

קאי על בחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' הצמצום דש' הוי', דש' הוי' ירד הוא בחי' צמצום ה"א התפשטות כו', דבכדי שמבחי' אוא"ס יהי' מקור לעולמו' שאינו בערך כלל זהו ע"י הצמצום דש' הוי' כו', דהנה ידוע שיש ב' מיני שפע הא' הבא בדרך הדרגה מעילה לעלול מיש ליש שיכול לבוא השפע כמו שהוא במשפיע כמו צדקה מעשיר לעני וכה"ג שבא בידו של המקבל בלי שינוי המהות כלל כו', וכן הוא בהשפעה רוחניות כאשר המשפיע הוא בערך המקבל או בהשפעה כמו שהיא כבר מדודה לפ"ע המקבל ה"ה בא אל המקבל בלי שינוי המהות כו', והב' הוא הבא בדרך דילוג הערך והמדרי' מן המשפיע אל המקבל, וכמו בהשפעת שכל מחכם ורב גדול לתלמיד קטן בערך שאין ערוך כלל התלמיד אל הרב ואינו בערך שישגי את השכל כמו שהוא אצל הרב ברוחב חכמתו ובינתו כו', ובהכרח שהרב יצמצם א"ע ויעלם אור עצם שכלו בזה ונשאר בחי' *.

הוספות

הוספה א

הנחה

קטונתי מכל החסדים ומכל האמת, ופי' בתני' שעיי' כל חסד וחסד שהקבי"ה עושה את האדם צריך להיות שפל רוח במאוד, כי חסד דרועא וימינא וימינו תחבקני וכו', רק שיש שם קצת שינויים דמתחלה אמר כמי"ש כי מרחוק ה' נראה לי ואחי"כ אמר כי החסד הוא ימין מקרבת וכל שהוא קמי' יותר הוא יותר כלא, והיינו שמתחלה הוא מדבר בימין המשפיע שהוא גילוי וזהו שהביא הפסוק כי מרחוק ה' נראה לי שעיי' גילוי ימין העליון פועל זה בהמקבל ריחוק, ואחי"כ מדבר בימין המקבל שהרע קירוב המקבל אצל המשפיע ולכן אמר וכל הקרוב קמי' יותר יותר הוא כלא, ואחי"כ ביאר עוד בענין אמת. ולהבין מה שאמר קטונתי מכל החסדים ומכל האמת, דהנה בחסד מובן מה שעיי' בא לידי שפלות כמש"ל אבל מהרע אמת שעיי' קטונתי, וצ"ל מ"ש תתן אמת ליעקב וצ"ל מה נצרך ליתן ליעקב אמת הלא הוא בעצמו מדתו הוא מדת אמת דת"ת נק' אמת, וכמ"ש בזהר ע"פ ונתתם לי אות אמת דא עמודא דאמצעייתא דאמת הוא כאשר אין עליו מנגד אז נק' אמת ולחסד מנגד הגבו' ולגבורה מנגד החסד, אבל הת"ת שמחבר חו"ג נק' אמת ויעקב ה"י מרכבה למדת הת"ת וכמ"ש ויקח לו יעקב מקל לבנה לח לוז וערמון ופי' בזהר מקל לבנה הוא חסד לוז וערמון הוא אדמומית בחי' גבורה, ויעקב לקח לו למדריגתו מדת הת"ת שמחבר חו"ג, דיעקב ה"י מרכבה למדת הת"ת היינו שהי' בהתקשרות ודביקות למדת הת"ת. וכמו אברהם שהי' מרכבה למדת החסד ובאמת ה"י לו יראה ג"כ כמי"ש כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה, אלא שלמדת החסד ה"י לו התקשרות ודביקות שכל עבודתו ועניניו והנהגותיו (דהאבות גם הנהגות שלהם ה"י ברוחני') ה"י עפ"י מדת החסד עד שנעשה מקור להמשכת החסד בעולם, וכמו שאמר בספר הבהיר אמרה מדת החסד לפני הקבי"ה כל ימי היות אברהם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברהם עומד ומשמש במקומי שהי' מרכבה למדה"ת, וכמ"ש בפרד"ס דענין מרכבה הוא שנעשה כלי למדת החסד ומדה"ח האירה בו, רק שבפרד"ס איתא שזה נמשך לו עיי' המל'. וכן יצחק כל הנהגותיו ה"י עפ"י מדת הגבורה עד שעל ידו ה"י השפעת הגבורה בעולם, דהנה מדת הגבורה למע' הוא ג"כ השפעה ולכן ה"י הנהגותיו בחפירת בארות. וכן יעקב ה"י מרכבה למדת הת"ת עדי' עד שכל השפעת הרחמים בעולם ה"י הוא המקור לזה, ואי"כ למה צריכים ליתן לו אמת. ויותר יפלא על הלשון תתן אמת דענין מתנה הו"ע התחדשות דהנותן רוצה שהמקבל יהנה מהמתנה ולכן נותן לו מה שאצלו הוא התחדשות, אמנם בכאן אינו מובן מהו ההתחדשות דהלא יעקב בעצמו מדתו היא מדת אמת.

אך הענין הוא דהנה יש אמת ויש אמת לאמתו, ויש הפרש גדול שאין ערוך
 מדת אמת לאמת לאמתו ולכן הוא התחדשות גם לגבי יעקב, והענין הוא
 דהנה אמת הוא דבר שאינו נפסק דהנה נהרות המכזבים אחת לז' שנה פסולים
 לקידוש מי חטאת משום דלמי חטאת נצרך מים חיים, וחיים הוא אמת כמ"ש
 וז' אלקים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם, ואמת הוא שאינו נפסק לעולם,
 ונהרות המכזבים מאחר שיש להם הפסק הם כזב ואינם אמת גם בעת הילוכם
 בטוב. רק שיש בזה ב' מדריגות הא' מה שההפסדות שבו הוא הכרחית וזהו
 כזב, והב' שההפסדות בו אינה הכרחית רק אפשרית ההפסדות ולכן הוא אמת
 אבל אינו אמת לאמתו. והנה הנבראים הם הכרחיות ההפסדות שהנבראים הם
 מוגבלים, הן צבא מטה והן צבא מעלה שהוא השמים וצבא השמים, דהשמים
 הם ג"כ מוגבלים וכמ"ש במדרש דהשמים היו מתמתחים והולכים עד שגער
 בהם הקב"ה, דיש גבול לשמים שלא יתפשט יותר מדאי, וגם צבא השמים שהם
 הכוכבים הגדולים יש להם גבול, וכמו השמש שהוא קס"ז פעמים נגד כדור
 הארץ הרי דיש לו גבול, ומאחר שהם גבול הנה הנפש שלהם הוא ג"כ בא
 בגבול דאי"א לבכע"ג להתלבש בגבול, וכמו שאמר הרמב"ם דכל אשר לגופו
 יש קץ ותכלה יש לנפשו ג"כ קץ וסוף דמאחר שהוא גבול הרי יש לו קץ וסוף,
 וגם הם מורכבים מגוף ונפש שהם מורכבים משני דברים וממילא הם אפשרי
 ההפסדות, דמאחר שכל מציאותם הוא מה שהם מורכבים הרי אפשר שיפרד
 ההרכבה ויפסד המציאות, ואמר שם ברמב"ם דכל אפשרי במין בודאי שיבוא
 דאם לא יבוא ההפסדות ה"ז מכחיש האפשרית שלו, ונמצא שהם הכרחית
 ההפסדות מחמת הב' טעמים הא' שהם מוגבלים והב' שהם מורכבים ולכן הם
 אפשרי ההפסדות וכל אפשרי במין בודאי שיבא. ומה שאנ"ר הקיום בנבראים
 שהם קיימים במין רק שאינן קיימים באיש אבל קיימים הם במין דהרי מין
 ממיני הנבראים לא נפסק מעולם משימ"כ היינו בכלל בע"ח וכמו מין השור
 והדוב והארי וכדומה וכמו"כ במין המדבר, וצבא השמים הם קיימים באיש ג"כ
 וכמו שאמרו בירושלמי ע"פ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם שהם חזקים
 כיום הבראם. ומ"ש כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה זה אינו נק'
 הפסדות, דהפסדות הוא דוקא כשהם נפסדים וחלשים מעט מעט, אבל מה
 שההפסדות הוא בב"א ובעת היותם קיימים הם חזקים בלי שום הפסדות זה אינו
 נק' הפסד כידוע, ולכאורה לפי הכלל דכל שאפשר במין בודאי שיבוא הרי ה'
 צריך להיות ההפסדות גם במין שיופסק המין לגמרי, וגם בצבא השמים ה'
 צריך להיות חלשות. הנה באמת זהו מחמת רצון הבורא בהם ולא מצ"ע,
 דמצ"ע ה' צריכים להיות נפסדים גם במין ובחלשות אלא שכן ה' רצון
 הבורא בהם אשר צבא מטה יהיו קיימים במין וצבא מעלה גם באיש, וזהו
 שאמר במדרש העליונים והתחתונים נבראו כא' אלא שהעליונים חיים
 והתחתונים מתים והיינו דמצד הבריאה הרי שניהם שוים, דההפסדות בהם
 הכרחית אלא שכן הוא רצון הבורא שהתחתונים מתים היינו באיש והעליונים
 חיים אף באיש, וזהו מנפלאות הבורא בהם דהגם שמצ"ע הרי הם הכרחית

ההפסדות מ"מ יהי' להם קיום מחמת רצון הבורא, ולכן הם כזב שמציאותם הוא מציאות של כזב, וכמו נהרות המכזבין א' לו' שנה דלפי שיהי' להם הפסק לאחר זמן הנה גם בעת הילוכם בטוב הם כזב, וכמ"כ הוא בנבראים דמאחר שיהי' להם הפסק לפי שהם הכרחית הפסדות ולכן גם בעת קיומם עפ"י רצון הבורא הוא מציאות כזב ושקר ואינו מציאות אמיתי. וגם במלאכים הרי פי' הרמב"ן ע"פ כי כל אלקי העמים אלילים דזה קאי על המלאכים שהם נק' אלקי העמים מפני שהם שלוחי השפע, והמה אלילים שאין בהם ממש מפני שהם נבראים מוגבלים ומורכבים ע"כ מציאותם אינו מציאות אמיתי.

אמנם יש מציאות אשר אינו הכרחית ההפסדות רק אפשרי ההפסדות וכמו שית', ולכן אינו מציאות של כזב רק מציאותו הוא אמת אך אינו אמת לאמיתו, וזהו בגילויי אורות מא"ס דאז"ס הרי א"ס להתפשטותו והרי הוא מציאות אמיתי, אך אינו אמת לאמיתו, דאמת לאמיתו זהו דוקא כאשר קיומו הוא מצ"ע וזהו דוקא בעצמותו ית' שהוא מחוייב המציאות וכמו שכתוב באגה"ק שמציאותו מעצמותו ולא נתהווה מאיזה עילה וסיבה שקדמה לו ח"ו ולכן הוא מחוייב המציאות ולא שייך בו הפסד ח"ו כמו שלא הי' בו הווי', אמנם בהאור שהוא גילוי של המאור הרי אין קיומו מצ"ע ויש לו סיבה שהמציא אותו שהוא המאור ולכן נק' א"ס ולא אין לו תחילה שהרי יש לו תחילה, וזהו לפי הדיעה שהאור הוא בהכרח שיש דיעה משובשת שהאור הוא בהכרח, אמנם הוא דיעה משובשת ויעקר הדבר ולא יבוא לעולם, אמנם גם לפי שבוש דעתם הרי מציאות האור הוא מחמת סיבה שהוא המאור, וכמו שאנו רואים שאור א"א בלי מאור וכמו אור וזיו השמש שהוא דוקא כאשר יש השמש וא"א לאור בלי השמש וכמו כאשר השמש שוקע מתחת לארץ ותחת ההרים, וכמו שביאר ברמב"ם שם שכל הנמצאים צריכים לו והוא אינו צריך לא' מהם שאם יכטלו הם ישאר הוא כו' שהרי האור נצרך למאור אבל המאור אינו נצרך לאור שהרי האור הוא לפי אופן המאור ולא המאור לפי אופן האור. אמנם באמת גילוי האור הוא ברצון שהרי המשל מאור השמש אינו מכוון למעלה, דאור השמש הוא מוכרח ואינו ברצון אבל למע' האור הוא ברצון, וע"ז הוא המשל מחיות הנפש הוא מכוון יותר, דהרי חיות הנפש הוא ברצון הן חיות הפרטי וגם חיות הכללי הוא ברצון דוקא וכמו שידוע מענין הגילגול כמבואר במ"א. ומאחר שגילוי האור הוא ברצון הרי אפשר שיהי' הרצון שלא יהי' גילוי. וראי' מוכרחת לזה הוא מהצמצום, שמתחלה הי' אוא"ס ממלא מקום המציאות ואח"כ הי' הצמצום שהוא סילוק האור, שידוע המשל לזה מהשפעת השכל מרב לתלמיד שצריך בתחילה לסלק השכל שלו לגמרי וכמו שלא השכיל מעולם שום השכלה דאל"כ א"א להמציא את האור השייך להמקבל, וכידוע דקודם הצמצום א"א לברר ולהבדיל בין הפנימי לחיצוני' האור השייך להמקבל. וכמ"כ יובן למע' דצמצום הראשון הוא סילוק האור לגמרי, ולכן נק' בשם מקר"פ שהוא פנוי מאור לגמרי שלא נשאר רק מאור וזהו שאמר בתרא

דהמאור הוא בהתגלות, ואח"כ ה"י גילוי הקו ואח"כ ה"י עוד צמצומים שהוא צמצום הדיקנא וצמצום א"ק. והרי יש ראי' מוכרחת שגילוי האור הוא ברצון, דמתחילה ה"י הרצון לגילוי אור וה"י אוא"ס ממלא מקום המציאות ואח"כ ה"י הצמצום שהוא סילוק האור ואח"כ המשכת הקו שהוא גילוי אור ואח"כ ה"י צמצומים, ומאחר שגילוי האור הוא ברצון הנה כמו כשה"י הרצון על גילוי אור ה"י גילוי אור כמ"כ אפשר שיה"י הרצון שלא יה"י גילוי אור ואז לא יה"י כו', ולכן הוא אמת אבל אינו אמת לאמיתו.

וכמ"כ המשכת הקו הוא מציאות של אמת, דהגם דהקו הוא מצומצם לפי"ע העולמות, מ"מ הרי האור הוא מעין המאור, וגם בגילויי אורות הנאצלים הרי אצילות הוא אלקות והאור הוא דבוק במאור ולכן הם בבחי' א"ס, וגם כאשר האור נמשך בכלים הרי הכלים הם ג"כ אלקות דבכלל אצ"י הוא מלשון אצל וסמוך, דהגם דהכלים הם מגבילים את האורות זהו רק שיה"י חסד ולא גבורה, אמנם החסד עצמו הוא א"ס דלפי שהכלים הן אלקות לכן הגבלתם הוא רק באופן הנ"ל ולא הגבלה אמיתית. ומה שהאורות הם דבוקים והכלים אינם דבוקים, הנה זהו לגבי דביקות האור שהוא דביקות ניכרת ובכלים אין דביקות ניכרת. וכמו הנה"א שהוא אלקות רק שדביקותה אינה בדביקות ניכרת והדביקות הוא בהעלם, ולכן צריכה עבודה שיה"י גילוי ההעלם, אמנם הוא אלקות ואינה בבחי' יש כמו הנה"ב שהוא בבחי' יש, והוא לפי שהפרידן מאחדותו דמאין נמצא שיה"י מציאות יש ובפרט יש כזה שהוא יש דנה"ב, אלא שזהו מחמת שהפרידן מאחדותו, אבל הנה"א איננה בבחי' יש נפרד והוא בבחי' דביקות והוא אלקות ואיננה בבחי' יש, וכמ"ש הרמב"ם שהנפש איננה מורכבת ואיננה נפסדת שהר"ע השארת הנפש. ומכש"כ הכלים דאצ"י שהרי הנשמה היא רק חלק קטן מהכלים דאצ"י ומכש"כ הכלים עצמן שהם אלקות ואינם בחי' נפרדים, דנפרד הוא רק בבי"ע אבל הכלים דאצ"י הוא אלקות. ומאחר שהוא אלקות וגם בבחי' דביקות הרי הוא מציאות של אמת, ומ"מ אינו אמת לאמיתו שהרי יש בהם אפשרי ההפסקות, וכמו באצ"י הרי יש גבול והפסק בכל ספירה בכדי להתהוות ספי' השנייה, וגם הקו מסתיים במל' דאצ"י, שבבי"ע הוא רק אור של תולדה, ואמת לאמיתו הוא רק בעצמות א"ס. ובכלל זהו ההפרש בין נבראים דבי"ע לגילויי אורות דאצ"י, דנבראים דבי"ע מציאותם היא מציאות של כזב דהרי הם מוגבלים ומורכבים וממילא הם אפשרי ההפסדות וכל אפשר בודאי שיבוא ולכן הם הכרחי ההפסדות והם מציאות של כזב, ולכן אינו שייך להמשך אחריהם ובפרט לעשותם עיקר מאחר שהם מציאות של כזב ושקר, אבל גילויי אורות דאצ"י הם מציאות של אמת דהרי הם אלקות ודבוקים ולכן האור הוא מעין המאור שהוא א"ס ורק הם אפשרי ההפסק, ובכאן אינו שייך הכלל דכל אפשר בודאי שיבוא שזהו רק בנבראים דבי"ע דזה שהם אפשרי ההפסדות הוא מצ"ע לפי שהם מוגבלים ומורכבים לכן הם ג"כ הכרחי ההפסדות מצד הכלל הנ"ל, אבל באורות הנאצלים שמצד עצמם הם בבחי' א"ס לפי שהם

אלקות ודבוקים, וזה שהם אפשרי ההפסקות הוא מצד רצון האלקי בהם שיהי' הפסק להם, ועי' אינו שייך הכרח, דכמו שעל גילוי האור לא הי' הכרח רק ברצון כני' כמרי' הפסק האור הוא שייך לרצונו ולא בהכרח ח'ז' ולכן הם אמת, אבל אינם אמת לאמיתו שהי' אפשרי ההפסקות ואמת לאמיתו הוא רק עצמות אי' שאין שייך בו הפסק ח'ז', וכמ"ש הרמב"ם הוא שאמר הנביא וה' אלקים אמת שאין אמת כאמיתתו ית'.

ובאצי' ענין אמת ואמת לאמיתו הרי'ע ב' קווין דחרי'ג ותפארת שהוא קו האמצעי שהוא מדתו של יעקב שנק' נחלה בלי מצרים, מצרים הרי'ע גבול, והרי'ע גבול של כל דבר שנתפס ברי'ק מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום שהרי'ע אורך ורוחב, וגם ברוחני' יש מעלה ומטה וכמו בערי'ע דמעלה הוא תחלת מציאת העלול והמשכתו מהעילה, ומטה הוא סוף התפשטותו, ורוחב הוא הפרטים וההסתעפות ממנו, ואורך הוא המשכתו והתלבשותו שמתלבש בלבושים עד שיותפס גם למקבל קטון הערך, דמעלה שבו הוא התחלת העלול שמכאן הוא מתחיל מציאת העלול ולמעלה מזה הוא מציאות עילה ולא עלול עדיין, וכמו במדות שנמשכים מהשכל דהשכל הוא מחייב המדה, הנה המעלה הוא תחילת מציאות המדה מה שלמע' מזה הוא מציאות השגה ולא מציאות מדה עדיין ומטה הוא סוף התפשטות המדה, וכמו במדת החסד שיש לה גבול עד כמה תתפשט וכמ"ש רז"ל עד היכן רחמי האב עד בנו ובן בנו שבני בנים הרי הם כבנים שהרי'ע נין וכנד ויש פלוגתא בזה, ורוחב הוא הפרטים שיש בזה החסד וההטבה. אמנם אפשר שיהי' כ"ז בהמשפיע אבל אינו שייך להמקבל, וזהרי'ע האורך שיתלבש בלבושים עד שיהי' שייך אל המקבל, אמנם עיקר ענין האורך הוא שייך בשכל ויש פלוגתא בזה אם אורך הוא ממזרח למערב ורוחב הוא מצפון לדרום או איפכא, וזהו הגבלת כל דבר שנתפס ברי'ק אלו. והנה גם במדות דאצי' יש ענין ההגבלה וכמו הגבלת החסד שיהי' יכול להיות מציאות הגבורה, וי'ל שהוא ע"י שיש מציאות מדת הגבורה ולכן החסד הוא בהגבלה שהחסד נותן מקום למציאות מדת הגבורה דזהו מדות דתיקון שהם מתכללים זבי' דחסד נותן מקום למדת הגבורה וגבורה לחסד אבל אם לא הי' מציאות מדת הגבורה הי' התפשטות החסד בבחי' אי' ממש, וזהו"ע מצרים דהמיצר שבין ב' שדות הוא לפי שהם שתיים ולא אחת, אבל מדת הת"ת שהוא מדהיר שהוא כולל חרי'ג יחד, דענין רחמים אינו שייך כ"א על מי שהוא שרוי בדינים וגבורות כמו על עני, דעל עשיר אינו שייך רחמים כ"א חסד, דמדהיר הוא על קו השמאל דוקא והרחמים עצמו הוא חסד, ונמצא שהוא התכללות חרי'ג יחד, והרי זה לכאורה בלי'ג ולכן הוא בלי מצרים. אך באמת הנה לרחמים יש ג"כ גבול דהרי יש מי שאינו שייך לרחמים וכמו הרוצח שאינו שייך עליו הרחמים שזהו"ע שאין מרחמים בדין, ולכאורה הלא ענין הרחמים הוא דוקא על מי שהוא בדין ר"ל, אמנם הענין הוא דרחמים הוא דוקא כאשר הוא שייך לזה אך כאשר כבר נפסק הדין אז אינו שייך עליו הרחמים. וכמרי'כ יובן למע' דת"ת

שהוא רחמים הוא נגבול עדיין לפי שהוא בבחי' קוין ומדות, וגם בכתר יש מדות, ואמיתית בל"ג הוא בעתיקא פנימי' הכתר ששם הוא באור פני מלך חיים, שאור פני מלך עצמו הוא בבחי' חיים וחסד ולא בבחי' מדות שהר"ע ההלבשה בזה הדבר איך לפסוק הדין רק שאור פני מלך עצמו הוא חסד ולכן הוא בל"ג ממש חסד לכל, דהרי גם הרוצח שמחוייב מיתה כשפוגע במלך נמחל לו, ולמעלה הר"ע פנימי' הכתר שהר"ע עתיקא וכמ"ש בביאור האדר"ז לתלמידי האריו"ל דהאי אמת בעתיקא תלי' שהר"ע העתקת עצמותו שבזה הוא אמת לאמיתו בל"ג ממש לפי שהוא למע' מבחי' קוין ומדות. אך המשכת פנימי' הכתר הוא בת"ת קו האמצעי דוקא לפי שענין הת"ת הוא התכללות חר"ג והוא בל"ג דסדר השתל' ולכן הוא כלי לפנימי' הכתר שהוא בל"ג ממש, דמ"מ צריך להיות קצת התדמות, וכמו במתנה אי לאו דעביד ל" נייח נפשא לא ייחב ל" וזהר"ע במדה שאדם מודד בה מודדין לו.

וזהו"ע תתן אמת ליעקב דייעקב שהוא מדת הת"ת שהוא בחי' אמת נמשך בו בחי' אמת לאמיתו שהר"ע פנימי' הכתר ומ"מ נאמר תתן שהר"ע התחדשות לגבי בחי' זו, דמדת אמת דייעקב הוא רק אמת דאצי' שאינו אמת לאמיתו שהרי גם אצי' הוא אפשרי ההפסקות כנ"ל, ולכן כאשר נמשך בו בחי' אמת לאמיתו מפנימי' הכתר הר"ע התחדשות אמנם זהו דוקא ליעקב שהוא דוקא כלי לזה. וזהר"ע קטנתי מכל החסדים ומכל האמת, דמכל החסדים הר"ע המשכת רב חסד שהר"ע חיצוני' הכתר ומכל האמת הוא פנימי' הכתר, ועי"ז נמשך הב' ביטולים שהוא הביטול דכולא קמי' כלא והביטול דאין עוד, ומה ששייך זה לעבודת כל אדם לפי המבואר בתני', לפי דעיקר הביטול דאין עוד הוא בסילוק והנחת הגשמיות דוקא, דהנה הביטול דרוחני' הר"ע העדר תפיסת מקום שהר"ע הביטול דכולא קמי' כל"ח, אבל ביטול הגשמי' הוא ביטול דאין עוד, ובעבודה הר"ע ביטול היש שיאחזו בעבודתו ולא יחוש להשיב דבר על המלעיגים עליו וזהו הוראה שהוא מרגיש האמת עצמו של הדבר ומצד זה אין מקום כלל לדברי המלעיגים, דכאשר הוא חושש קצת לדבריהם הרי זהו הוראה אז ער האט ניט דער הערט דעם אמיתית האמת של הדבר דער פאר האט דאש באיי אים א ארט, ובביטול היש הזה הוא אמיתית הביטול דאין עוד כו'.

הנחה

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי, ואמרו ע"ז בגמ' אמר הקב"ה כל מי שעוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור מעלה אני עליו כאילו פדה אותי ואת בניי מבין האומות, ופירש"י דג' דברים אלו מרומזים בפסוק זה דשלום הוא תורה כמ"ש וכל נתיבותיה שלום, וגמ"ח מרבה

שלום בין אדם לחבירו ותפילה בציבור הוא מ"ש כי ברבים היו עמדי, והנה ג' דברים אלו הר"ע ג' קווין שהר"ע ג' עמודים שהעולם עומד עליהם תורה ועבודה וגמיה, כי מתפלל עם הציבור הר"ע עמוד העבודה כידוע שתפילות כנגד תמידין תקנוהו, ומה שאמרו ומתפלל עם הציבור דוקא פי' בחדא"ג משום דתפילה במקום תמידין שהיו של ציבור, וצ"ל מה שייכות לג' דברים אלו שעי"ז מעלה אני כאלו פדה כו'. וגם צ"ל מ"ש בילקוט ע"פ והחוט המשולש לא במהרה ינתק זה יעקב שהוא שלישי לאבות, דמשנולד יצחק כתיב טובים השנים מן האחד אבל ביעקב עליו כתיב והחוט המשולש, וצ"ל מהו מעלת יעקב שהוא חוט המשולש, דגם מעלת יצחק הוא טובים השניים ויתרון המעלה דיעקב וחוט המשולש שלישי לאבות.

והנה האבות הן המרכבה והוא מרכבתא עילאה, דהנה ידוע שיש ב' בחי' מרכבה, מרכבתא תתאה ומרכבתא עילאה, מרכבה תתאה הוא מרכבה דחיות הקדש פני אר"י פני שור שנושאים את הכסא והאדם שעל הכסא שהר"ע עליית המל' ודא, דכסא הוא מל' ואדם שעל הכסא הוא ז"א בכלל, ומרכ"ע הוא בחי' חיווין עילאין שיש באצ"י כמ"ש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרה, החיות הוא חיווין עילאין שהוא חג"ת דאצ"י שהוא מרכ"ע שמעלים אר"א. וזהר"ע האבות הן המרכבה דהאבות הם מושרשים בחג"ת דאצ"י וגם כמו שהיו למטה בגופם הרי האיר בנפשם השרש שלהם, היינו באברהם האיר מדת החסד דאצילות שנשמתו כמו שהיתה מלובשת בגופו, וכמו שאיתא בספר הבהיר ע"פ וישמור משמרתו אמרה מדה"ח כל ימי היות אברהם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברהם עומד ומשמש במקומי שנאמר וישמור משמרתו שהי' מחליף מקום מדה"ח וכן יצחק ויעקב. אך צ"ל מהר"ע מרכבה דאצ"י איך שייך בחי' מרכבה באצ"י, דהנה המרכבה הוא מעלה את הרוכב למקום שאין האדם יכול להגיע בעצמו כמו להר גבוה, דהגם שהסוס אינו בערך האדם מ"מ יש בו מעלה יתירה נגד האדם בענין הריצה, וע"י המעלה יתירה שיש בו לכן הוא מעלה את האדם למקום שאינו יכול להגיע בעצמו. וכמ"כ יובן למע' במרכבה דחיוה"ק דידוע שהתהוותם הוא מרפ"ח ניצוצים שנפלו בשכה"כ ומהבירורים נתהוו החיות, והנה נפילת הניצוצים הוא בעולם הבריאה דמשם יפרד לכן נמצא בהם הרצוא, דענין הרצוא הוא מחמת פירוד וריחוק, דמי שהוא עומד תמיד בבחי' דביקות אינו שייך בו בחי' רצוא, וכמו הצימאון שהוא צמא למים הוא דוקא כשהוא מרוחק מהמים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים, אבל מי שעומד בתוך המים אינו שייך בו בחי' צימאון, וכמ"כ בחיוה"ק ע"י שמעמדם בעולם הבריאה שהוא פירוד נמצא בהם בחי' הרצוא, וע"י ששרשם בתהו עי"ז יש בהם תוקף הרצוא ועי"ז הם מעלים את הכסא והאדם שעל הכסא. אבל מה שייך כ"ז באצ"י דמה שייך שם הרצוא, דהלא ידוע דאצ"י הוא אלקות ומיוחד בא"ס דאיהו וחיוהי חד כו', וגם מה שייך תוקף הרצוא בחג"ת נגד אר"א שעי"ז מעלים את בחי' אר"א, וגם מהר"ע עלי' באצ"י שהוא אלקות כנ"ל.

אך הענין הוא דהנה כתיב והחיות ר"ש דיש בו ב' פירושים הא' דקאי על החיות הקדש פני ארי' פני שור הם כר"ש, וגם יש פ"י שהוא קאי על אור וחיות אלקי שמח"י עולמות ונבראים כמ"ש ואתה מח"י את כולם שהוא בדרך ר"ש, וכמו חיות הנפש בגוף שהוא בדרך ר"ש שזוהר"ע ב' דפיקות שבלב, שמתחלה היא המשכת החיות שהוא התפתחות הלב והר"ע התפשטות ואח"כ הר"ע כיווץ שהוא סגירת הלב שהוא הסתלקות החיות ואח"כ חוזר ומתפשט, וכמו הדפך שביד שהוא ג"כ עד"י התפשטות והסתלקות. וכמ"כ הוא למעלה באור וחיות אלקי הן חיות דב"ע שהוא ממל' דאצ"י הוא בבחי' ר"ש, כמ"ש היא מתהלכת בין החיות היא הוא בחי' המל' שהוא מח"י את החיות וגם את העולם בכלל, הוא בבחי' מתהלכת שהוא ב' בחי' הילוך הא' הוא הילוך האור והמשכתו למטה, והב' הוא בחי' הרצוא שהר"ע עלי' והסתלקות למע'. גם באצ"י שהוא ארי"כ יש שם ר"ש כמ"ש בס"י ודברו בהם בר"ש, ודברו בהם הוא בחי' מל' דא"ק, וגם למע' יותר מל' דא"ס שמשם נמשך הארת הקו להאיר באצ"י הוא בר"ש. וענין הרצוא שיש באצ"י הוא, דהנה ידוע דמהתעבות האור נעשה הכלי פ"י מעביות שבאור מבחי' אחרונה שבו מזה נעשה הכלי, הגם דהכלי יש לה שורש מיוחד ולפעמים נת' דשרש הכלי הוא גבוה מהאור, אמנם התהוות הכלי בפועל הוא ע"י האור, וכמו עד"מ אותיות השכל הנה בעת שמתגלה השכל אזי מיד מתגלים האותיות דהרי איננו צריך לחפש אותיות במה להלביש את השכל, והוא מפני שהאותיות כלולים בשכל לכן מיד שנתגלה השכל מתגלים האותיות ג"כ. וכמ"כ יובן בארי"כ, דהנה כח ושרש הכלי ישנו בהאור ומהתעבות האור נעשה הכלי, דהנה כאשר האור מסתלק משתייר ממנו רושם, ומהתעבות האור היינו ריחוק האור מהרשימה מזה נעשה הכלי ולפי"ע הריחוק האור מהרשימו לפי"ע זה הוא הכלי כן איתא בע"ח.

והענין דהנה כל מציאות הוא דוקא מסילוק האור דבגילוי אור לא יש מציאות, והכלים הן בחי' מציאות, דהגם דהכלים הם אלקות אמנם הוא שמאלקות נעשה מציאות (פון אלקות איז גיווארין א מציאות) והוא כמו הנשמות שהם אלקות והם מציאות רק שהכלים הם גבוהים יותר מהנשמות, ולכן הוא דוקא מהתעבות האור היינו מסילוק והעדר האור. ויובן זה בדוגמא מה שמקשה במק"מ מה שבדרום אין ישוב דעיקר הישוב הוא בצפון ושולחן בצפון דהשפעת המזון הוא מצפון כמ"ש מצפון זהב יאתה, ולכאורה הלא דרום הוא חסד וצפון הוא גבורה והי' צ"ל עיקר הישוב בדרום. והתירוץ הוא משום דדרום הוא ימין הארץ שהוא ימין המקבל, וימין מקרבת היינו מה שהמקבל מתקרב עצמו אל המשפיע ואידי דטריד למבלע לא פליט, ולכן אין שם ישוב שהוא התפשטות. והמשל בזה מהשר כשהוא עומד לפני המלך אינו שייד שיהי' בחי' מושל ושולט משום שהוא בטל במציאות, רק כאשר מתרחק מאת המלך ובא אל מדינתו אז הוא שם א גאנצע מציאות, וכמו באור הלבנה כשהיא מתרחקת מהשמש אז היא מאירה ובעת שהיא קרובה להשמש אינה מאירה

כלל. והנה זהו בימין המקבל, וכמ"כ הוא בימין המשפיע דכאשר יש גילוי אור לא יש מציאות. וכמו שהי' בתחילת ההתהוות דמתחילה היה האור ממלא כל מקום המציאות ולא הי' שום מציאות ואח"כ הי' הצמצום שהר"ע סילוק האור מזה הוא הרשימה שהוא שורש ומקור הכלים, והרי האותיות שבהרשימה היו מתחלה כלולים בהאור, אך מפני שהאור הי' ממלא מקום החלל לא הי' מקום לעמידת העולמות ולא נתגלה עדיין שרש הכלים, אך מהצמצום שהוא סילוק האור מזה נתגלה שרש הכלים. אך זהו רק שורש הכלים, ובכדי שיהי' התהוות הכלי בפועל הוא מהתעבות האור שהר"ע סילוק האור, וכמ"כ בחיות הכלי היינו לאחר שנתהווה הכלי, הנה אופן התלבשות האור בכלי הוא בר"ש התפשטות והסתלקות, וזהו מפני ריחוק האור מהכלי לא יכול להיות ההתלבשות אלא באופן זה, והוא מצד האור, דהאור אינו יכול להתלבש בהתפשטות לבד, וגם מצד הכלי דהכלי לא היתה יכולה לקבל את האור אם הי' בהתפשטות לבד. והוא כמו חיות הנפש בגוף שהוא בדרך ר"ש, והוא מפני ריחוק הנפש מהגוף דהנפש הוא רוחני והגוף הוא גשמי, ולכן מצד הנפש אינה יכולה להתלבש בבחי' התפשטות לבד, וגם הגוף אינו יכול לקבל כ"א דוקא בבחי' התפשטות והסתלקות שהיא תנועת הנפש אנה ואנה. וכמ"כ למע' כתיב קול דודי דופק קול הוא המשכת אוא"ס מרכ"ד עד סוכ"ד, הוא דופק בדרך ר"ש כמ"ש על גוזליו ירחף רוח אלקים מרחפת בחי' נוגע ואינו נוגע, ומאחר שהאור הוא בר"ש לכן גם הכלי הוא בר"ש שכל פעולה הוא לפי אופן הפועל, וגם מפני סילוק האור לכן נמצא בהכלי בחי' רצוא ותשוקה לעלות למעלה. ומזה יובן דעיקר הרצוא הוא במדות דשם עיקר הכלים דלכן נק' המדות גרמוהי שהם כלים.

אך עדיין צ"ל מהיכן נמצא בהם תוקף הרצוא שע"ז הם מעלים אריא וגם מה שייך עלי' באצ"י. וצ"ל תחלה ענין והחיות נושאות את הכסא עם האדם שעל הכסא וצ"ל מהו בחי' אדם למע', הנה אדם יש בו ג' קווין שהוא יד ימין ויד שמאל והגוף כאמצע, וגם במוחין מוח החכ' מימין ומוח הבינה משמאל ומוח הדעת באמצע, ובפנימי' הכחות הנה חכ' היא יסוד המים ובינה היא יסוד האש ודעת הוא יסוד האווירי באמצע, והמדות הן חסד וגבורה שהם אש ומים ות"ת שהוא רחמים שהוא כולל חר"ג, וגם יש בהם התכללות היינו ענין הכן בחכ' וחכם בבינה, דהגם דחכ' הוא נקודה מ"מ יש בה כח הבינה שהוא התפשטות דער אַראָפּ טראָג למטה, וגם בינה שהיא התפשטות מ"מ יש בה כח החכ' שהוא נקודת התמצית, וכמ"כ במדות יש התכללות דחסד כלול מגבורה וגבורה מחסד. וגם הוא כלול מריבוי כחות ומדות דבכלל הם ג' שכליים וז' מדות שהם באים בבחי' התחלקות רבות, מה שאין זה אצל כל בע"ח עדי"מ הנשר יש בו מדת הרחמנות ואין בו מדת האכזריות כלל, והעורב יש בו מדת האכזריות ולא יש בו מדת הרחמנות כלל. וגם יש לו פעולות רבות משתנות, דכל בע"ח יש לו פעל אחד או שנים, אבל האדם יש לו פעלים רבים משתנים.

וגם הוא כלול מדצ"ח דהגוף שבו הוא דומם דאינו כמו שאר כע"ח שהגוף שלהם הוא צומח שהגוף הוא כערך נפשם, דגופם ונפשם נבראו כאחד, אבל האדם נברא תחלה גופו כמ"ש ויצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, גלמי ראו עיניך שעה ראשונה צבר עפרו, והשערות שבו הוא צומח ובכלל הוא חי כמו שארי בע"ח, וגם יש לו יתרון שהוא מדבר. וגם ברוחני הנה האותיות הם דומם והמדות הם צומח שצומחים מקטנות לגדלות, וי"ל דזה הוא דוקא במדות שבאדם, דענין הצמיחה במדות הוא במדות שמתנהגים עפ"י שכל, ובכלל באדם המדות הם עפ"י השכל, ושכל הוא בחי' חי ובחי' מדבר הוא מה שלמע' משכל. ונמצא דענין אדם הוא מה שכלול מריבוי כחות ופרטים והם בהתכללות. ועד"ו יובן למע' באדם שעה"כ, דהנה אדם בגימ' מ"ה, ושם מ"ה הוא במילוי אלפין וציוור האלף הוא ב' יודין וקו באלכסון באמצע, וכאשר הוא בתמונה זו (דלפעמים תמונת א' הוא באופן אחר) אז מרמזים הב' יודין לחריג והקו הוא ת"ת שכולל חו"ג, ובחב"ד הנה ב' יודין הוא חו"ב והקו הוא בחי' דעת שמתחר חו"ב, ובכלל יש ג' קווין חח"נ מימין בגי' משמאל דת"י באמצע, ויש בהם התכללות היינו בכל קו יש התכללות עד"מ החסד כלול מגבורה, וכן בקו השני הגבורה כלולה מחסד וכל הג' קוין מתכללים יחד, וזהו בחי' אדם שהוא מריבוי פרטים והם בהתכללות זמ"ז.

אך לכאורה צ"ל דהלא בחי' מ"ה הוא בחי' ביטול במציאות, ואיך נמצא באדם שהוא בחי' מ"ה ריבוי פרטים שהוא בחי' מציאות. אך הענין הוא דהנה בתיבת מה יש ב' פירושים הא' שהוא בלי מהות ומציאות כמו מה מצאת מה פשפשת, והב' שהוא בחי' מציאות רק שהוא בחי' מציאות שהוא בטל, כמ"ש ונחנו מ"ה שאין הפי' שהם בלי מציאות כלל רק שהם בחי' מציאות שבטל. וזהו ההפרש בין עצמות א"ס לאצי' דבעצמות א"ס לא יש שום מציאות כלל, וע"ז נאמר אנת הוא חד ולא בחושבן חד הוא אחדות פשוטה שאין שם בחי' מציאות ספירות כלל אפי' בבחי' מציאות שאינו ניכרת, דהגם דבהאור יש שם ספירות ובהכרח דבעצמות יש הספי' וא"א לשלול ממנו הספי', הנה באמת איז פאראן שם הספירות נאָר זייער אופן פאָראַן אַז זיי זאיינען ניט בבחי' מציאות אפילו בבחי' מציאות שאינה נכרת אויך ניט. דזהו ההפרש בין יחיד לאחד, דאחד הוא התאחדות הפרטים והרי ישנו פרטים, והגם שהם בבחי' התאחדות ממש ולא שהם בבחי' פרטים נבדלים רק שהם בהתכללות אלא שהם בבחי' התאחדות ממש, מ"מ הרי ישנו שם פרטים, אמנם בחי' יחיד הוא שהוא גיאיינציקט בעצם בלי פרטים, ומה שבהכרח שישנו לספירות שם הוא כנ"ל שישנם שם באופן שאינם בבחי' מציאות כלל אפי' במציאות שאינה ניכרת, ומה שיש ע"ס הגנוזות הוא בהאור ששם יש מציאות ספירות רק שאינם בבחי' ספי' הגלויות רק הם גנוזות בבחי' מציאות בלתי ניכרת. והוא כמו בנפש הנה הכחות הכלולים בנפש בהכרח שאינם שם בבחי' מציאות ממש, דהרי הם כלולים יחד ואיך יתכללו דהרי הם כחות עצמיים ובהכרח שהם בבחי' מציאות

בלתי ניכרת, מ"מ הרי הם בחי' כחות, אבל מה שפשיטות הנפש עצמו נושא וסובל הכחות שלו בהכרח שאינם בבחי' מציאות כלל שהרי הוא פשיטות הנפש, ואם ה' איזה מציאות שיהי', מה שלגבי עצם הנפש הוא נחשב למציאות אי"כ הרי הוא נוסף על העצם ואינו פשיטות, אלא מוכרח לומר ששם אינם בבחי' מציאות כלל רק עצם אחד. וכמ"כ יובן למע' דע"ס הגנוזות הרי הוא בבחי' מציאות עכ"פ רק שהוא מציאות בלתי ניכרת, אבל יחיד הוא אחדות פשוטה ממש ואין שם בחי' מציאות כלל. ולהבין איך הוא שישנו בבחי' בלתי מציאות כלל, יש להבין הדוגמא מצור החלמיש שהוא מוציא אש, והרי אין בו בחי' מציאות אש כלל שהר"ע העלם שאינו במציאות, אמנם המשל הזה אינו מכוון למע' דהרי בצור החלמיש יש בו כח החום, אמנם זה המשל יצדק לעשר כחות שכלולים בנפש, אמנם מהמשל הזה יש להבין דיש מציאות כזה שישנו ואינו בבחי' ניכרת, וכמ"כ יובן מזה שיש למצוא עוד יותר דהגם שישנו אבל אינו בבחי' מציאות כלל אפי' במציאות שאינו ניכרת ג"כ. וכ"ז הוא בעצמות, אבל באצ"י שם יש ספי' בבחי' מציאות רק שהם בהתכללות ואינם בבחי' ענפין מתפרדין, והוא מפני הביטול שבהם משם מ"ה שהוא הארת אוא"ס שבחכ', וזהו אדם אדמה לעליון שהוא א"ס, מ"מ הוא רק אדמה בחי' דמיון לבד, דהרי בעצמות אין שם מציאות כלל וכאן יש מציאות, אלא שהוא בבחי' ביטול והתכללות. וזהו ע"י חיות המרכבה שנאמר בהם ופניהם פני אדם, דלבד מה שיש בהד' פנים בחי' פרצוף אדם, הנה בכללותם הם פני אדם היינו שכל מגמתם ותשוקתם הוא שיהי' בבחי' אדם שיהי' בחי' התכללות בהספי' ולא יהי' בבחי' ענפין מתפרדין.

אך צ"ל דהלא זהו ענין התיקון בעצם דענין התיקון הוא שיהי' התכללות, אמנם בהכרח לאמור דהחיות ממשיכים מעצמות א"ס בהמדות ועי"ז פועל ביטול המדות ממש שיהי' בחי' ביטול במציאות, והיינו שממשיכים מבחי' לא אדם באדם. וצ"ל ענין לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהי קשה כארז שהר"ע מדות דתהו ומדות דתיקון, דמדות דתהו הוא קשה כארז שהם בבחי' אורות תקיפים שהחסד אינו נותן מקום לגבי' כלל והוא רק חסד בלי נטי' כלל, והר"ע שאורות דתהו הם בבחי' יש ומפני זה אינו יכול להתכלל עם הספי' זולתה שהוא מנגדת לה לגמרי, ומפני זה ה' השבירה שנפלו עד שנתהווה מזה רע גמור, והוא כמו האדם שהוא במדות תקיפין אינו יכול לסבול זולתו המנגד למדות שלו והוא מתכעס ומתרגז עליו, שזה עצמו הוא רע, דכעס הוא רע, ולא זה בלבד אלא גם שהוא פועל פעולת הרע לנקום נקם ולהתיר דמו, והוא מפני שהוא יש ויקר בעיניו והוא רוצה בזה ואי"כ זולתו המנגדו הלא הותר דמו, ולמע' בתהו הוא קדושה רק שבשבה"כ בנפילה למטה נתהווה מזה רע גמור. אך מדות דתיקון הר"ע רך כקנה שיש לו נטיה, דהחסד בתחלת המשכתו אינו רק חסד רק שיש בו התכללות מגבו' ג"כ והר"ע גבורה שבחסד, וכן הגבורה אינה בחי' גבורה לבדה רק יש בה התכללות מחסד ג"כ, ומפני זה יכולים

כללות חו"ג ג"כ להתכלל יחד דמאחר שיש בחסד בחי' גבורה, הגם שהגבו' שבחסד איננה בחי' גבורה ממש דהרי היא כלולה בחסד וא"כ הוא חסד, וגם החסד שבגבורה איננו בחי' חסד דהרי הוא כלול מגבורה וא"כ הוא גבורה, מ"מ הרי יש סברא בחסד על גבו' ובגבו' על חסד וא"כ אינם רחוקים כ"כ ולכן יכולים להתכלל יחד עד שלפעמים הם פועלים יחד. וכמו שידוע מענין הרעבון שהי' בימי דוד על שאל ועל בית הדמים שבשעה שהי' ברוגז על סרחונו באותה שעה תבע עלבונו וכן בבהמ"ק שהוא שמחת לבו כו'. ובכלל הריע מדות שכלים ומדות טבעים, דמדות טבעים הם בלתי התכללות וכמו שאני' בקטן דמפני שהוא מתנהג במדות טבעים לכן הוא בכעס על המגד, וכן הוא בכל אדם שמתנהג במדות טבעיים הוא תמיד בכעס וברוגז שאינו יכול לסבול מי שהוא מנגד לרצונו. אבל במדות שכלים יש התכללות דהשכל הוא מגביל את המדה שלא תהי' בתוקף ותוכל להתכלל עם זולתה, והשכל הוא פועל גם במדות טבעיים דהרי גם בדבר שיש לו בטבע אהבה ותאוה לזה, הנה כאשר הוא מתנהג עפ"י השכל הנה השכל מגביל אותה שלא תהי' בבחי' התפשטות כ"כ, דהגם שהוא מבין שראוי לאהוב זה אמנם יש לזה גבול עד כמה תהיה האה, וגם השכל מוצא בהדבר פרט שמפני פרט זה ראוי להרחיק את הדבר ולשנוא אותו, וא"כ ממילא אין האה' בבחי' תוקף והתפשטות. וגם הולדת המדה הוא לפי אופן פעולת השכל בה דלפי ערך העמקת הדעת שיש בהדבר אם ביותר או במיעוט, ולפעמים יש שאינו מתבונן בהדבר הנה גם כשרואה אותה אין לו תשוקה כלל, וכן בדבר שבטבע שונא אותה או שהוא ירא ובורח ממנה הנה אם לא יחשוב ויהרהר בזה לא יהי' המדה כלל. שזהו התירוץ מה שהקשה הרמב"ם על מ"ש אל ירך לבכם איך שייך ציווי ע"ז, והתירוץ הוא שהציווי הוא על מניעת ההרהור והמח' בזה, וכן ערך המדה להדבר הוא לפי התבוננות בשכל דכל כמה שהוא מתבונן באיכות הדבר ומפרט כל הפרטים שיש בהדבר לפי ערך זה הוא המדה.

אמנם כ"ז הוא רק ענין חלישות המדה שלא תהי' בתוקף ובהתפשטות, אמנם על עצם כח המדה אין השכל פועל בה כלום והיא נשארת, דהרי גם הזקן שתש כחו ואין בו המדות בהתפשטות מ"מ הרי עצם הכחות יש בו וגם בתוקף יותר מפני הרגילות שהוטבע בזה עד שהחסרון מזה מיצר לו, ורק על התפשטות המדה ע"ז השכל פועל. וכמ"כ יובן למע' דענין התכללות המדות שבתיקון הוא רק ענין חלישות ולא בחי' ביטול עצם המדות, דעצם המדות הגם שהם מתכללים יחד מ"מ הרי הם במציאותם, והתכללותם הוא מפני חלישות המדה והיינו מפני שבחסד יש התכללות הגבורה ג"כ ע"כ היא נותנת מקום למדת הגבו' ותוכל להתכלל עמה. ויובן זה בדוגמא מהשמחין ביסורין שומעין חרפתם ואינם משיבים דאין הפי' שאינם מרגישים כלל הצער ואדרבה הוא שמחה להם, אלא שמרגישים הצער ומיצר להם, ורק השמחה הוא ממה שמחשב חסרונו שמפני זה אדרבא הוא ראוי לעונש, ובפרט כאשר יחשוב

היתרון שיגיע לו עיני הנה עייז הוא כשמחה, אמנם זהו דוקא כאשר הוא מחשב חסרונו אז דוקא עיי שמחשב היתרון יגיע לו השמחה, אבל אם לא יחשוב חסרונו, הנה הגם שמתבונן היתרון שיגיע לו עייז לא יועיל לו לקבל בשמחה, כי מאחר שהוא שלם בעצמו, איז דאך ער איז ער, ער קאן זיך פון זיך ניט אויס טאָהן, ועוד מאחר שאיננו מחשב חסרונו אינו שייך שיחשוב היתרון מאחר שהוא שלם בעצמו ואינו מוצא בעצמו שום חסרון ואינו נצרך ליתרון, נמצא כזה יש התכללות האה' והשנאה היינו אהבת עצמו עם שנאת עצמו, וגם התכללות הצער והשמחה, ובדוגמא זו יובן למע' בענין התכללות המדות למעלה. ובכ"ז יובן מ"ש וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם משמע אשר בבחי' לא אדם אז לא ינחם וענין להנחם הוא באדם דוקא. והענין דהנה בחי' אדם הוא בחי' קוין והוא ב' קוין חריג ולכן שייך שינויים ממדה למדה מחסד לגבו', ומכש"כ במדות שע"פ שכל שהשכל מחייב המדה, דלפעמים השכל יחייב את המדה שתהי' באופן כזה ולפעמים יחייב שיהי' באופן אחר, וגם לפעמים שכל אחד יחייב דבר והיפוכו, וכמו במבול דמתחלה כתיב אמחה את כו' מטעם כי יצר לב האדם כו' ואח"כ כתיב לא אוסיף עוד כו' וטעם כי יצר כו'. וגם במוחין יש שינויים, דגם במוחין יש מדות, דבבינה בודאי יש מדות וגם בחכ' יש מדות שהר"ע שכל מטה כלפי חסד כו'. וזהר"ע ב"ש וביה דבי"ש שרש נשמתם הוא מגבורה ולכן שכלם נוטה להחמיר ולאסור, וביה דשרש נשמתם הוא מחסד לכן שכלם נוטה להקל ולהתיר, ולפעמים יש מקולי ב"ש ומחומרי ביה הרי שיש שינוי גם במוחין. וגם ברצון יש שינויים דגם ברצון יש מדות והוא מדות שברצון, וגם יש שכל ברצון דהגם דאין טעם לרצון היינו טעם גלוי אבל טעם כמוס יש בו. וכנודע מענין שתוק כך עלה במח' שאין זה עקשות חזי'. וכמו"כ יובן למע' דבבחי' אדם היינו ציור ב' קוין שייך שינויים הן במדות גם בחכ' עד אפי' בכתר, אמנם זהו בחיצוני' הכתר שהר"ע אוא"ס מלגאו כתר א עילאה מלבר דגם שם שייך בחי' מדות וממילא שייך שינויים, אבל בפנימי' הכתר שם הוא כי לא אדם הוא כו' שאינו שייך שם שינויים ממדה למדה מאחר שאין שם בחי' קוין ומדות דלית שמאלא בהאי עתיקא שאין שם חריג דאנת הוא חד ולא כחושבן שאין שם בחי' ספי' ולכן אין שם שינויים, נאך וויא ער איז אָזוי איז ער.

וְזָהָן מֵה שִׁמְשִׁיכִים חַיִּית הַמֵּרְכָבָה שֶׁהֵם מִמְשִׁיכִים מִבְּחִי' כִּי לֹא אָדָם בְּאָדָם, הַרְוֵעַ הַמִּשְׁכַּת שֶׁם מִיָּה מִלְגָּאוּ שֶׁהָרֵעַ עֲצָם שֶׁם מִיָּה, דִּהְנֵה אָדָם בְּגִימ' מִיָּה שֶׁהוּא הָאָרֶז וְהַמָּה בַּה מִיָּה מֵה בְּעֲצָם, וְלִכֵּן חַיְוִיהָק מִמְשִׁיכִים מִיָּה בְּעֲצָם שֶׁהֵיא עֲצָמוֹת אִיס בְּמִדּוֹת דְּאִצִּי' דְּשֵׁם אִין שׁוּם מְצִיאוֹת סְפִי', וְלִכֵּן עֵיזוּ נַעֲשֶׂה בִּיטוּל מִמֶּשׁ בְּהַמְדוֹת וּמִתְכַלְלִים יַחַד. וְהַתְּכַלְלוֹת הַזֹּאת בְּמִדּוֹת הוּא בְּאוֹפֵן אַחַר לְגַמְרִי, דִּהְנֵה בְּהַמְתַּקַּת הַגְּבוּרוֹת יֵשׁ ב' אוֹפְנִים, הַא' הַמְתַּקַּת הַגְּבוּ' בְּרִיכוּי הַחֲסִדִּים וְכִמו הַמְתַּקַּת מִים הַמְרִים בְּמִים הַמְתוּקִים, שֶׁזֶהוּ אִינוּ בְּחִי' בִּיטוּל הַמִּים הַמְרִים שֶׁהֵיא יִשְׁנֵם לְמִים הַמְרִים רַק שֶׁהֵם בְּטָלִים כְּרוּב בְּס' אוּ בְּאַלְף וְכו',

אמנם יש המתקה היינו שהוא בטל לגמרי וכמ"ש ויורה ה' עץ וימתקו המים שלא ה' שם ריבוי מים המתוקים רק שהעץ ה' מעה"ח ע"כ נתבטלו לגמרי המים המרים, ויש למצוא דוגמא מענין עשרה הרוגי מלכות דיש סברא שלא הרגישו שום צער. וזהו ג"כ ההפרש בין התכללות המדות שיש בתמידית באצ"י שהר"ע אדם דאצ"י, דשם הוא רק התכללות גבו' בחדס הרי יש חסד וגבו' דעצם המדות לא נתבטלו רק מפני חלישות המדה ע"כ הם מתכללים, אבל ע"י המשכת מ"ה בעצם בחי' כי לא אדם הוא ע"י החיות עי"ז הוא ביטול המדות לגמרי, וההתכללות הוא שבטלים מפני הגילוי דעצמות א"ס שמתגלה עליהם, שהר"ע באור פני מלך חיים שהפ"י הוא דאור פני מלך אין דאָש חיים וחדס שאינו בבחי' מדה דחדס שהרי לא שייך שם ענין מדה, ומחמת התגלות דאור פני מלך שהוא חיים וחדס הרי ממילא מתבטלים המדות דחור"ג, כמ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבין זא"ז מחמת גילוי אוא"ס שעליהם, והוא עד"מ שני שרים המנגדים זל"ז וכאשר באים לפני המלך הנה מחמת אימת המלך שמתגלה עליהם בטל ההתנגדות שלהם שאינו שייך התנגדות, דאין הפ"י שהם חלוקים בעצם רק שמתכללים בפרט זה לבד רק שהם מתכללים ממש בלי שום התחלקות, וכ"ז הר"ע מרכבה דחיה"ק שמעלים את הכסא והאדם שהע"כ.

ובעבודה הר"ע התלבשות נה"א בנה"ב שע"ז העל"י דנה"א הוא שלא בסדר והדרגה, דהנה עבודת נה"א הוא בסדר והדרגה שהעבודה הוא עפ"י מוחין להתבונן באלקות ולהוליד המדות, ואפ"י בעבודה דרעו"ד גם שם יש נגיעה לשכל עכ"פ, וכמשנת"ל דגם ברצון יש מדות דהרי מוח שליט על הלב גם בפנימי' הלב, אבל הנה"ב אין עבודתה בסדר והדרגה עפ"י שכל להתבונן בטוב דקרבת אלקים רק מצד המנגד ולכן עבודתה הוא שלא בסדר והדרגה, אמנם מצד התלבשות נה"א בנה"ב ע"ז פועל העל"י בנה"א וכמ"ש יונתי בחגוי הסלע כו' דזה קאי על התלבשות נה"א בנה"ב שע"ז בא לסולם דנה"ב. דהנה יש סולם הנה"א סולם מוצב ארצה כו' שזה הסולם הוא בגילוי וכמו כאשר אחד עולה ממדריגה למדריגה הנה כאשר הוא במדריגה התחתונה גלוי לפניו מדריגה העליונה שאליה הוא עולה ממדרי' התחתונה, וגם כאשר הוא עולה למדריגה העליונה אין ער ניט גאָר אָפ גיטראַגין ממד' התחתונה, אמנם יש סולם שהוא בסתר וכמו כאשר הוא בבקעה ופתאום בבת אחת הוא בהר שאין העל"י בהדרגה כלל. וזהו משל סולם דנה"א ונה"ב, דהעל"י דנה"א הוא בהדרגה אבל העל"י דנה"ב הוא שלא בהדרגה כלל, וע"י התלבשות נה"א בנה"ב ע"ז גם הנה"א באה לעל"י שלא בסדר והדרגה. והנה כ"ז הוא המרכבה דחיה"ק, אך האבות הן המרכבה הר"ע מרכ"ע דחיווין עילאין שהוא חג"ת דאצ"י שמעלים או"א ע"י תוקף הרצוא שלהם, ונת"ל דהרצוא הוא לפי דעיקר הכלים הוא במדות, ושרש המדות הוא למע' משרש או"א דאו"א במזלא אתכלילן דשרש השכל הוא ממשכיל מקור השכל, אבל ז"א בעתיקא אחיד ותלי' ולכן

הם מעלים אריא שיהי' אנת הוא חכים דבחי' אנת שהוא איס ממש יתלבש בבחי' חכ', וזהו עלי' גדולה דהרי כללות אצי' הוא רק הארה, וזהו'ע האבות שהן חגית הן המרכבה שמעלים חביד לאיס ביה, וזהו דמשנולד יצחק נאמר טובים השניים כו' דעיזו נעשה ההתכללות דחוג. אמנם העיקר הוא יעקב שעליו נאמר והחוט המשולש כו', דהנה ההתכללות שבחוג' מבואר לעיל שהוא רק חלישות המדה ולא ביטול לגמרי, אבל יעקב שהוא ת"ת קו האמצעי שעולה עד פנימי' הכתר שהוא עצמות איס ועיזו נעשה ביטול המדות לגמרי, דזהו ההפרש שבין התכללות דחוג' להתכללות דת"ת, והמעלה הזאת שבת"ת הוא לפי דכל עיקר התפארת הריע התכללות דחוג' ולכן הוא עולה עד פנימי' הכתר דהתכללות שבת"ת היא כלי לעצמות איס.

והנה זה ה' קודם מ"ת אבל אח"כ ניתנה תורה לישראל שבתורה יש ג"כ כל הג' קוין. דהנה יש מצות שהם בבחי' העלאה כמו קרבנות תרומות ומעשרות וצדקה תרומם כו', ויש שהם בבחי' המשכה ציצית ותפילין, שהם בחי' חוג', אמנם על התורה בעצם אנו אומרים כי באור פניך נתת לנו תורת חיים שהוא קו האמצעי שעולה עד פנימי' הכתר כנ"ל, כי אורייתא מחכ' נפקת אבל שרשה בכתר שהוא למע' מבחי' כתר, אך כל האומר אין לי אלא תורה כו' אלא שצריכין גם תפלה וגמ"ח תפלה הוא בחי' רצוא וגמ"ח הוא בחי' שוב וברוחני' הנפש הוא ענין אהוי"ר, ואח"כ כשלומד התורה בד"ר אז הוא קו האמצעי וממשיך עצמות איס. ומה שאומר ומתפלל עם הציבור הענין הוא דהתפילה בציבור מצ"ע הוא ממשיך מקו האמצעי, וכידוע מענין מ"ש דרשו ה' בהמצאו אלו עשיית וכתוב בכל קראינו אליו, ומשני בגמ' כאן ליחיד כאן לצבור דמה שהיחיד ממשיך בעשיית שאו הוא זמן גילויים עצמיים הנה הציבור ממשיכים זה בכל השנה. והנה ע"י ג' דברים אלו נמשך הגילוי גם למטה, דהנה ההמשכה שהמשיכו האבות ה' רק למעלה באצי' אבל לא המשכו למטה, אבל התורה ניתנה למטה ולכן ההמשכה הוא למטה עד שכל הגילויים שיהי' לעיל כמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' כי עין בעין יראו כו' זהו ע"י עבודה דעכשיו. וזהו פדה בשלום נפשי, דהנה כתיב כי קרובה ישועתי לבוא וארז"ל ישועתם לא נאמר אלא ישועתי דישועתן של ישראל היא ישועתו של הקב"ה דגלו לבכל שכינה עמהם גלו לאדום כו', ולכן נאמר פדה בשלום נפשי דעי' הג' דברים אלו הוא הפדיה בשלום. דהנה יש בירור בדרך מלחמה אבל ע"י הג' דברים אלו שע"י הוא המשכה עצמיות עיזו הברור בדרך ממילא וכמ"ש כהמס דונג מפני אש כו' ות"ח אין אש של גיהנם שולט בהן וד"ת אינן מקבלים טומאה, וזהו שאמרו רז"ל כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור מעלה אני עליו כאלו פדאני ואת בניי מבין האומות דעי' כל הג' דברים אלו הוא המשכת עצמות אואיס למטה וממילא יהי' הפדי' כו' וד"ל.

מאמר אדמו"ר מליובאוויץ לפני יחידי סגולה
 י"ט כסליו שנת תרס"ג, הנחה

להבין הקושיא הידוע אם תורת הבעש"ט אמת ובלא זה אין יכולים לעמוד בקשרי המלחמה של הסט"א, למה לא נתגלה בימים הקדמונים, כי אנו רואים שדוקא בשנת ת"ק לאלף השישי נתגלה בעולם ולא קודם לזה. הענין הוא כך, כי אלף שנה למעלה נחשב כיום א' כדכתי' כי אלף שנים בעיניך כו', ויש בזה ערב ובוקר ולכן כל הזמן עד אחר אלף השישי ת"ק הראשונים נק' לילה נמצא שמשנת ת"ק לאלף השישי הזה מתחיל הבוקר של אלף הזה. וע' באוה"ח פ' צו ע"פ היא העולה, וכתי' והי' ביום השישי והכינו כו' שצריך הכנה לשבת, ומצוה עפ"י שו"ע לטעום מכל מאכל שנתבשל לשבת שנאמר טועמי' חיים זכו, וכן הוא בכלל אלף הז' נק' יום שכולו שבת, ואז תהי' הסעודה מליתין ושור הבר, וידוע הפי' עפ"י חסידות שיתגלה פנימי' התורה ע"י משיח שיבוא בב"א, וזה נק' סעודת הצדיקים מנשמות הנק' נוני ימא שהם נק' ליתין מתומ"צ שלהם, וכל נשמו' מעלמא דאתגליא מתומ"צ שלהם נקראים שור הבר, וע"כ כיון שהתחיל יום השישי שנת ת"ק היתה הזכות והמצוה לטעום מהמאכלים של שבת, ולכן נשלח לעוה"ז הבעש"ט ז"ל לגלות פנימי' התורה, וכל מה שיתגלה פנימי' התורה ע"י הצדיקי' עד ביאת המשיח זה נק' טעימא בעלמא, ועיקר הסעודה תהי' לעתיד אבל קודם לזה לא הי' ביכולת לנשמות בגופים לטעום מאילנא דחיי הגם שנתגלה נשמת האריז"ל בשנת של"ג וגילה חכמת הקבלה אך זה הי' מעט מזעיר רק לתלמידיו הקדושים ונק' בחי' יניקה. וע"ז רומז בגמ' הסוד משמרה שלישית תינוק יונק משדי אמו ואשה מספרת עם בעלה, כי בשנת של"ג וד' חדשים כלו שני חלקי הלילה והתחיל חלק הג' מהלילה, עד שנת ת"ק היא משמרה השלישית וע"כ התחילה עליו השכינה מעפר, כי מאז כלה גזירו' שמד, והתחיל לירד בעולם נשמו' דתיקו, לכן מה שתלמידי האריז"ל גילו חכמת הקבלה נק' רק בחי' יניקה, וזהו תינוק יונק משדי אמו, ואשה מספרת קאי על השכינה הקדושה שהתחילה לקום מעפר, אך בשנת ת"ק התחיל להתנוצץ בעולם אור היום לכל באי עולם. וכזה יובן מאמר סתום מהה"ג ר' פנחס מקארעץ ז"ל מתלמידי הבעש"ט ז"ל, שאמר שנשמת הבעש"ט ירדה לעוה"ז להעיר את כלל ישראל משינתם שהם בבחי' התעלפות, כידוע שיש ד' מדריגות בשינה, המדריגה הא' היא נים ולא נים, תיר ולא תיר, דקרו לוי' ועני ולא ידע לאהדורי סכרא, המדריגה הב' שנשתקע בשינה וצריכים להקיצו, המדריגה הג' שמי שנתעלף אז צריכים להקיצו ברפואות וסמים, ונכתב בספרי הרפואות סגולה לזה שילחשו לו באזנו שמו ואז יקיץ מההתעלפות, והמדריגה הד' למי שצריכים לעשות לו רפואה לחתוך לו אבר או בשר הנרקב ר"ל אז נותנים לו בחוטמו סם להריח ונוטלים ממנו חוש ההרגש ואינו מרגיש כאב החיתוך. וכל הד' מדריגות הי' בכלל

ישראל בזה"ג שנמשל לשינה, כי תיכף אחר החורבן בית שני הי' מדריגה הא' נים ולא נים, כי מי שהיה עם הארץ ולקח עצמו ללמוד תורה נעשה תנא או אמורא כמו ר"ע וכדומה, ואח"כ נשתקע בשינה יותר שצריכים להקיצו היטב, ואח"כ קודם התגלות הבעש"ט נ"ע הי' בכלל ישראל בחי' התעלפות וע"כ ירד הבעש"ט ז"ל לעוה"ז ליתן רפואת חזקות והם ד"ח, וגם לחש באזניהם את שמם שנק' ישראל, כי יש לנו ב' מדריגות יעקב וישראל, והבעש"ט ז"ל המשיך לתוך גופם את שרש נשמתם הנק' מזלא, וגם שם ישראל, ולכן קראו לו בשמים להבעש"ט דוקא בעל שם טוב, שהוא המשיך למטה כתר ש"ט, שהוא מדריג' משיח שעולה על כל הג' כתרים, ואח"כ בזמן הזה ירדו כלל ישראל למדריגה הד' שירדו מלמעלה מקיפים דקליפה לעוה"ז והם נוטלים חוש ההרגש, הגם שרוא' בספרי קודש ושומע ד"ח, מ"מ אין להם חיות כלל מזה, והמכוון בזה למעלה שיפרד חלק הרע מן הטוב, הם הנשמות הנדחים ונאבדים בג' קה"ט שלא יקלקלו לאחר, וטובה זו עשו לנו שהם נפרדים בכל הענינים, הן במלבושים והן בהתנהגות אפי' בדברים שבקדושה כמו בבכנ"ס ושאר דברים, ואפי' בבית הקברות פורשים א"ע להיות להם מקום מיוחד ולא יקברו אצל האנשים הישרים והתמימים, והם שונאים בתכלית לאיש חסיד וישר וזאת לטובתנו וד"ל, וע"כ זה דומה לחיתוך בשר החי שלא יקלקל בשר הבריא, ואם הי' בזה"ז גילוי אלקות כמו בימי הבעש"ט ז"ל ואדמ"ר הזקן נ"ע לא הי' הפירוד והבירור חלק הרע מן הטוב, כי מי פתי יעבור עבירה ח"ו בפרהסיא כמו חלול שבת וכדומה, וממילא הי' הרע נשאר צפון בלבם והי' ביכולתם לקלקל לאחרים, כמו מ"ד ותלמידיו ימ"ש, שכמה נפשות החטיאו עבור שהחזיקו אותם לישרים, אך עתה שיצאו לתרבות רעה בפרהסיא אין מי שילמוד מהם וד"ל. והטעם הב' שצריך להיות החשך וההסתר ממקיפים דקליפה כעת, כדי שלא ירגיש הכאב כ"כ האדם הבריא בעבודת ה' כמו אב שיש לו בנים בזה"ז שיצאו ופרשו א"ע מן הכלל, עכ"ז אינו מתפעל האב כ"כ כי הרוח שטות שיש לאבות שנצרך לעסק הפרנסה ללמוד כתב ולשונות העמים, וחכמת חיצוני' המכסה על כל פשעים של הבן ומלמד זכות עליו ועל כל מעשיו, וע"כ איננו מרגיש הכאב מחיתוך גיזור משרש נשמת הבן, ואם הי' מרגיש האב היסורי' לא הי' יכול לסבול מגודל עג"נ שהי' לאב עבור פירוד הבן משרשו, וזה הי' הכרחיות מלמעלה שיפרדו הנשמות האלו מהכלל מחלק הטוב, וע"כ ההסתר והחשך עושה פעולה טובה להאבות הישרים והתמימים שלא ירגישו כ"כ, ובטעם הב' הוא דומה למשל ממש וד"ל. אך עכ"ז לבניי הי' אור במושבותם בחושך של מצרים, וכן עתה ג"כ למי שיש לו אור החסידות אין החשך הזה מסתיר כלל, כל אלו הדברים שמענו מאדמ"ר נ"ע.

אך עתה יש להבין דבר מתוך דבר להתיישב תוך לבנו מה שהתחילו דוקא החבלי משיח בתוקף גדול משנת תרנ"א כידוע ולא קודם לכן, ולפי הענין הנ"ל שיש ד' מדריגות בשינה, כן נוכל להבין שיש ד' מדריגות בקימה מן

השינה, כידוע הדין בשו"ע א"ר ח שבזמן קימה יש ד' זמנים, הזמן הא' הוא תיכף מעלות השחר אם יוצא לדרך וכדומה ומצוה מן המוכחר לקרות ק"ש בהנף החמה, וזהו זמן הב', והזמן הג' עד ג' שעות היום שהוא חלק רביעי מהיום, והזמן הד' הוא כדעת הפוסקים שחושבים רביעי היום מהנף החמה עד שקיעתה ונמשך עוד ל"ו מינוטין אחר ג' שעות, וכן פסק אדמו"ר בסידור כידוע, וכל הזמנים האלו מיוסדים על פסוק ובקומך, בזמן שבנ"א קמים משינתם, ונמצא יש ד' זמנים בענין הקימה של בנ"א א' מעמוד השחר, ב' מהנף החמה, ג' בני מלכים שדרכם לשכב עד ג' שעות ביום, ועוד יש בנ"א שהם קמים משינתם בזמן מאוחר יותר לפי דעת הפוסקים שנמשך מהנף החמה ג' שעות, וזהו זמן הד'. וכך ה"ל לכלל ישראל שהם נצרכים לקום משינת הגלות ה"ל ג"כ ד' זמנים, הזמן הא' מעלות השחר שהוא שנת ת"ק לאלף השישי, שאז התחיל הבוקר כו', והזמן הב' מהנה"ח שהוא שנת תק"נ כידוע שמעלות השחר עד נף החמה יש שעה וחומש שהם ד' מילין והם חלק עשירי מן היום, ועל חשבון השנים חמשים שנה הם חלק עשירי מת"ק שנה, ואז התחיל לזרוח שמש של אדמו"ר הזקן ז"ל נ"ע ביותר תוקף ועון, וע"כ ה"ל קמים משינתם שינת הגלות כמה אלפים נשמות יותר מזמן הבעש"ט ז"ל שהיתה עלות השחר, כי אז קמו רק יחידי סגולה הגדולים, אבל בימי אדמו"ר הזקן נ"ע נתעוררו משינתם אפילו נשמות נמוכות כידוע, כיון שנתגלה אור החסידות שה"ע יח"ע ויח"ת שזה ענין ק"ש כפרט כידוע, והיתה נמשכת בתוקף גילוי מוחין עד ג' שעות היום שנת תרכ"ה חלק רביעי מחמש מאות, ואח"כ משנת תרכ"ו שנסתלק אדמו"ר בעל צ"צ נ"ע ונסתלק גילוי המוחין שהוא בזמן ק"ש והתחיל השעה הד' שהוא זמן תפלה, ותמשוך זמנה עד תרס"ו ושמונה חדשים שהוא שעה ד' שהוא זמן תפלה, וזהו קירוב יסוד עם מל' עפ"י קבלה, וע"כ תה"י הגאולה שיה"י עליית המל' בשעה זו דוקא שהוא זמן תפלה, כידוע שבכל יום יש כמה עליות להשכינה הקדושה, ומתחיל מחצות לילה וגמר העלי' המוכחרת הוא בעת התפלה, וזה ידוע שעבודת התפלה היא דוקא בביטול חיצוני בכריעת הגוף הגשמי והוא העיקר דוקא בהודאה כי מאן דלא כרע במודים כו' וע"כ בשעה זו התחילו חבלי משיח ויסורי גדולים כידוע, כי לנטוע בלב האדם בחי' ההודאה, הגם שמוחין והמדות אהו"ר נסתלקו עכ"ז נשאר בחי' ההסכם וההודאה, וע"ז יש כמה מס"נ לנשמות נמוכות מאד רק על ההודאה לבד שאמונתם אמת היא ואינם רוצים לבטלה, ואינם רוצים להחליף את שמם כידוע, וזהו קעומ"ש דוקא בביטול חיצוני תה"י הכוונה להתגלות מל' דקדושה ועצמו' אוא"ס ולא ע"י מוחין ומדות, ע' בשערי אורה שער חנוכה, וע"כ עבודה זו של תפלה מתחלת בשעה ד', אך עכ"ז צריך להבין למה לא התחילה תיכף עבודה זו של תפלה מתחילת השעה הד' שהוא שנת תרכ"ו ולמה נמשכת עד שנת תר"נ שלא ה"י החבלי משיח בתוקף כ"כ, ע"ז יש טעם אחר שזה עשה ד' בגודל רחמינו להתמשך עוד הזמן ק"ש כדעת הפוסקים שחושבי' מהנף החמה, ונמצא שנמשך עוד ל"ו מינוטין ועל חשבון השנים הוא כ"ה שנים, וע"כ היא נמשכת עוד כ"ה

שנים עד שנת תר"ג שהוא סוף זמן ק"ש מהנזן החמה, ואחר זמן זה התחילה הגירוש מערי רוסיא, ונתגלגל דחקות הפרנסה ועול הגלות בכל עיר ועיר במדינה זו, ועבור זה הקיצו משינתם שינת הגלות אפילו נשמו של המדריגו' הדי' שנשתקעו בשינה הרבה ונפלו ר"ל בגקה"ט לגמרי, עכ"ז נתעוררו משינתם ומסרו נפשם לסבול גירוש וטלטול ממקום למקום ולא החליפו והמירו דתם ח"ו וזהו הקימה בשלימות לכל ישראל לכל העשר מדריגו' שיש בישראל, ראשיכם שבטיכם וגו' עד שואב מימך, ובזכות זה יקוים הפסוק לעברך בברית שהוא יסוד, ויהי התחברות יסוד עם מל', ותהי' סמיכת גאולה לתפלה, ותהי' אייה הגאולה בשלימות אמן סלה.

פ' החודש שנת תרס"ג. הנחה.

החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה, וארז"ל במס' מנחות שלשה דברים היו קשים לו למשה עד שהראה לו הקב"ה באצבעו וקחשיב א' מהם שו"ש החודש הזה לכם כזה ראה וקדש, וצ"ל מהו הענין שנתקשה משה על חידוש הלכנה יותר מכל הענינים. והנה בח"א פי' שנתקשה בענין שנשנה במשנה בדביקות העדים לפני החמה או לאחר החמה בצפונה או בדרומה כמה היתה גבוה כו', והנה דוחק גדול לומר שד"ו הי' קשה למשה דהלא זה ענין שכלי ואפשר לראות זה ולמה נתקשה בזה כ"כ. והנה באמת מצינו ל' קושי למעלה ג"כ דא"י במד"ר שאלה מטרונה אחת את ר' יהושע בן חלפתא לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו א"ל לששה ימים כד"א ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, א"ל מכאן ואילך מה הוא עושה א"ל יושב ומזווג זיווגים א"ל אם זהו עבודתו אף אני יכולה לעשות כן כו', א"ל אם קלה היא בעיניך קשה הוא לפניו כקריעת ים סוף, וצ"ל איך שייך ענין קושי למעלה ובפרט בענין קר"ס דאינו רק יש מיש, כמ"ש בתניא (ח"ב פ"ב) דבבריאת עולמות יש יותר פלא מקר"ס דקר"ס הלא לא מתחדש דבר מעיקרו דהמים הי' מתחלה ג"כ וכמ"כ נשארו במציאותם אח"כ, והנס הי' רק שטבע המים להלוך וכאן נצבו כמו נד, והנה ענין העמידה מצינו גם קודם לזה כחומת אבנים שנצבת מעצמה, ומה שחומת אבנים טבעם ניצבת ומים טבע' להלוך זה גופא מחודש יש מאין, וא"כ כשניצבו המים כמו נד אי"ו כ"א יש מיש, משא"כ בבריאת העולמות שנתהוו מציאות יש מאין ואפס המוחלט דבר מלא דבר ומבלתי מציאות נתהווה מציאות הי' פלא יותר גדול מקר"ס, ומ"מ אפי' על בריאות עולמות ארז"ל לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את עולמו ולמה על קריעת י"ס אמר שהיא קשה לפניו ית'.

אך להבין זה צריך להבין מה שבריאית עולמות נק' בשם יש מאין דאיך שייך לומר מאין והלא ממך הכל כתיב, אך הענין דהנה כתיב כי עמך מקור חיים וצ"ל מהר"ע כי עמך ולמה לא אמר כי אתה מקור חיים, אך הענין דהנה ידוע דשרש ומקור התהוות כל העולמות אינו רק זיו והארה ממנו ית' ולכן אמר כי עמך פי' שטפל ובטל לך, שמקור החיים של כל העולמות אינו רק מהארה שאינו בערך לגבי עצמות, כי אפילו עוה"ב ועולם התחיה אינם ג"כ אלא הארה, וכמ"ש לנו חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות בארץ אל תיקרא שמות אלא שמות שאפי' בחי' שמות שהר"ע חד חרוב והוא הגילוי דלעתיד אינו ג"כ כ"א שם והארה, וכמ"ש כי ב"יה ה' צור עולמים ביו"ד נברא עוה"ב בה' נברא עוה"ז שכללות עוה"ב ועוה"ז נתהוו רק משני האותיות שאינם בערך לגבי עצמות, והשני אותיות הם יו"ד ה"א שהי"ד מורה על הצמצום שאפי' הארה זו בכדי שיהי' אפשרות להתהוות ממנה עולמות הי' צ"ל תחילה הצמצום, וכמ"ש בע"ח בתחילת הכל הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות, והנה מצד אור זה לא הי' אפ"ל התהוות העולמות כי אור העצמי הוא כמו העצם, וכמו שמן העצם לא הי' אפ"ל התהוות העולמות כמו"כ מן האור העצמי לא הי' אפ"ל התהוות העולמות, וכשעלה ברצונו להאציל ולברוא את העולם צמצם את עצמו וסילק אורו הגדול להצד היינו שיפסק אור הראשון ולא נשאר מציאות אור לגמרי. והגם דבזוהר אמרו לית אתר פנוי מיני' ואיך שייך לומר ענין צמצום ומקום פנוי, הנה י"ל דמ"ש לית אתר פנוי מיני' קאי על עצמות המאור שהוא נמצא באמת גם במקום החלל לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום כי הצמצום לא פעל בו מאומה, דאין שייך ענין הצמצום כ"א בהאוא"ס, לפי שהאור הוא בגדר המשכה ובגדר גילוי לכך שייך לומר בו ענין סילוק והעלם, אבל המאור שאינו בגדר המשכה וגילוי אינו שייך לומר בו ג"כ ענין סילוק והעלם, כמו שאנו רואים שש"ש שגור בפי כל אפי' נשים וקטנים ועמי הארץ כולם שש"ש שגור כפיהם שהוא מחמת שהמאור הוא נמצא בכ"מ בשוה.

אך באמת מ"ש לית אתר פנוי קאי ג"כ על האוא"ס דאפי' האור הנה הוא נמצא גם בהחלל ומקו"פ גם כשמים ממעל ועל הארץ מתחת לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום, והצמצום לא פעל כ"א לענין ההעלם שמתחילה הי' נרגש הגילוי אור גם במקום החלל וע"י הצמצום נעשה שנרגש במקום החלל הריקות והעדר הגילוי, אבל מציאות האור ישנו גם לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום, וכשנמשך אח"כ הקו שהוא המשכת הארה שבערך העולמות הי' זה המשכה בדילוג הערך שלא כפי מהות אור הראשון, כי זהו ההפרש בין המשכה שבסדר והדרגה ובין המשכה שבדילוג הערך, שבהמשכה שבסדר והדרגה האור הנמשך הוא בערך אל האור הקדום, כמו עדי"מ השתלשלות ער"ע שהעלול הוא בערך העילה רק שהוא למטה ממנו במדריגה, אבל המשכה שבדילוג הערך האור הנמשך הוא שלא כפי מהות האור הקדום. וכן עדי"ו בהמשכת אור הקו הי' זה ג"כ המשכה שבדילוג הערך כי אור הקו נפסק

לגמרי, כמו עד"מ בהשפעת הרב לתלמיד הנה השכל כמו שהוא אצל הרב היינו כמו שהרב משכיל ההשכלה הנה הוא כפי עצמו ומהותו של המשפיע, ואילו השפיע כך להמקבל לא ה' אפשר לו לקבל, וצריך הרב להעלים לפי שעה אור השכל לגמרי בעצמו, כי אם ישאר מעט מן אור השכל הקדום הנה כל מה שה' משפיע לו אח"ז ה' הכל יותר מכפי כלי המקבל ולא ה' אפשר לו לקבל, כ"א צריך שיסתלק המשפיע לפי שעה לגמרי מן אור השכל הקדום. כמ"כ יובן ג"כ בענין הצמצום למעלה שאם ה' נשאר מעט מאור הקדום, הנה כל הגילויים שהיו נמשכים אח"כ היו הכל שלא לפ"ע העולמות, כ"א ה' צריך להיות סילוק אור הראשון לגמרי, וא"כ כשנמשך אור הקו ה"ז המשכה שלא בסדר והדרגה, ועם היות שבכ"מ נת' שהקו נמשך מאוא"ס שלפני הצמצום וכמ"ש בע"ח שהקו נמשך מן האור עליון, הרי א"ז כי אם מחיצוניות האור שיש לו שייכות להעולמות, אבל פנימיות האור אין לו שייכות לעולמות, וזה ה' גופא מפעולת הצמצום שנעשה הכדלה בין פנימיות האור לחיצונית האור, כי קוה"צ ה' האור מאיר בגילוי ובתוקף גם בחיצונית האור כמו בפנימית האור ולא ה' הבדלה כלל, כ"א ע"י הצמצום נעשה הבדלה, והוא עד"מ כמו השפעת הרב לתלמיד שכשמעלים פנימית השכל אזי נעשה מקום לחיצונית השכל שיה' בערך המקבל, אבל קודם ההתעלמות הרי אין הבדל בין פנימית לחיצונית (ועמ"ש מזה בד"ה פנים בפנים רנ"ט). ועוד שהקו הרי עובר דרך הצמצום שלכך נק' בשם יש מאין, שתחילה כמו שה' כלול במקורו ה' בכח' אין שלא ה' עולה בשם אור וקו כלל, ואח"כ כשנמשך הארה לצורך העולמות ונעשה כח' מציאות דבר מה ה"ז כח' יש מאין שלא כפי מהות האור הראשון. והוא עד"מ כמו המשכת החיות שבשערות שהוא חיות מצומצם, דהנה יש ב' מיני המשכות המשכת החיות ממוחין שבראש לכל האברים שהוא מהות חיות אחד, דעם היות שאינו דומה החיות המלוכש ברמ"ח אברים להחיות שבמוחין וכ"ש שאינו דומה החיות שברגל להחיות שבמוחין, מ"מ ה"ז מהות חיות אחד, והראיה שכשחותכין איזה אבר ה"ה מרגיש כאב גדול במוחין שבראש. ויש עוד אופן בהמשכת החיות והוא החיות המלוכש בשערות שהוא חיות מצומצם, שהרי שכשגוזזין את השערות אינו מרגיש שום כאב, ומ"מ קצת חיות יש בהם שהרי כשמושכין השערות ה"ה מרגיש כאב. וכמ"כ למעלה אור הקו הוא ג"כ אור מצומצם ולכך נק' כוהר האי חוטא יקרא קדישא, ונק' ג"כ מזל"א שהו"ע שערות.

והנה זהר"ע היר"ד שיר"ד הו"ע חכמה וחכ' הוא ראשית ההשתלשלות, אך התהוות החכמה מלמעלה מהחכמה עדין והחכמה מאין תמצא, וזהו ג"כ ע"י אבא יונק ממזל"א, והיר"ד הוא אות הראשון משם הו"י דהו"י הוא מל' מהוה שממנה התהוות העולמות ועדין אני הו"י הוא שמי שכל התהוות העולמות אינו רק כמו השם שאינו נוגע אל העצם שאינו צריך לו לעצמו כ"א להזולת, ועל הארה זו ה' צ"ל יר"ד שמורה על הצמצום. ובכדי שיה' צמצום זה הנה בתחלה

הי' זה מצד כי חפץ חסד הוא ועכשיו באתעדל'ת תליא מילתא, דהנה כתיב המחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב שבכ"י נמשך חיות חדש להחיות הנבראים, וצ"ל גם התחדשות החיות ממקורו תמיד, וצ"ל תמיד הצמצום שיומשך הארה שבערך העולמות, וצ"ל זה ע"י עבודת האדם למטה שע"י הצמצום שבנפש שמצמצם כל רצונותיו אשר לא לה' בטל רצונך כו' בכל כחות הנפש הן בכח השכל כשרוצה להשכיל בשכלו שכל אשר לא לה' הנה מצמצם שכלו בחכ' התורה בחכ' אלקות, וכן במדות יש ענין הצמצום שלא יהי' לו אהבה זרה או תאוה זרה וכעס והתפארות וכו', וכן בכל החושים עוצם ענין מראות ברע אוטם אזנו משמוע ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, וכן בלבושי הנפש הן במחשבה שלא יחשוב מחשבה אשר לא לה' לא מכעי דברים האסורים שאין שייך שיחשכם אלא אפי' בדברי הרשות צ"ל הצמצום בזה שלא יטריד מוחו בזה כ"כ, כמ"ש רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום שריבוי הטרדא אינו מועיל כלום כ"א פועל שנעשה מוטרד ומבולבל מתו"ע, וצ"ל הצמצום בזה שלא יטריד מוחו בדברי הרשות ובכל עניניו יהי' בוסח בה, והן בדיבור שיהי' בולם פיו מלדבר דבור אשר לא לה', כשרוצה לספר סיפור נאה ושיחה נאה צריך לצמצם רצונו, וכן במעשה שכל עשיותיו יהי' לאלקות דוקא ולי"מ בדברים האסורים אלא אפילו מדברים המותרים קדש עצמך במותר לך, וכן בכל הציור קומה של הנפש צ"ל הצמצום. וצמצום זה הוא ע"י כח החכ' שבנפש שהו"ע יו"ד משם הוי' שבנפש, כי בחכ' איתברירו שבכח החכ' לברר דבר הטוב מדבר הרע ובכחו להגביר רצון הטוב על רצון הרע, כי חכ' היא למעלה מטו"ד, ועם היות שנק' שכל הגלוי אבל הוא למעלה מהשגה, ולכך אפי' דברים שהשכל מחייב שצריכים לעשותם הנה ע"י כח החכ' שבנפש יכול להתגבר לבלי לעשותם. וע"י הצמצום שבנפש עי"ז פועל למעלה ג"כ ענין הצמצום והנחת עצמותו כביכול שלא ימשך האור כמו שהוא בעצמות שאז לא הי' אפשר להעולמות לקבל כ"א שיתצמצם האור העצמי ויומשך הארה שבערך העולמות.

והנה לפי שנת' כאן דכל התהוות העולמות הוא רק מהארה בעלמא וז"ש יהללו את שם הוי' כי הוא ציוה ונבראו, וצ"ל מהו שאמר ונבראו דמשמע בדרך מאליו וממילא, והלא הקב"ה ברא את העולם, אלא לפי שאינו רק הארה שייך לומר שהוא רק בדרך ממילא, שכשהמשכה עצמיות הרי נתפס בהעצם אבל כשאינו כ"א הארה שייך לומר שהוא בדרך מאליו וממילא, ולא זו בלבד שהתהוות העולמות בפועל אינו רק מהארה בעלמא, אלא אפי' ברש הרשון כשעלה ברצונו להאציל ולברא את העולם הוא ג"כ רק מהארה, כי ידוע דהתעוררות הרצון לכריאת העולמות הוא ממל' דא"ס, שהו"ע עלה במחשבה אנא אמלוך ואין מלך בלא עם נבראים ונפרדים לכך עלה ברצונו להאציל ולברוא את עולמו, וכללות ענין המלוכה ידוע שהוא רק שם והארה בלבד מלך שמו נק' עליהם, שהרי עצמות המלך אינו נמצא בהמדינה כ"א שם

המלך, ולכך אמרו בזהר במח' אחת ברא הקביה את עולמו שמחשבה אחת הלא אינה בערך לגבי עצמות. והנה אף שבכ"מ נת' שהתהוות היש דעולמות הוא דוקא מה שהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין, שזהו שנתגלה בהצמצום ובהרשימה שלאחר הצמצום שהוא שרש הכלים, כי בכח הגבול שם דווקא ניכר כח העצמות, מ"מ התהוות העולמות בפועל בהכרח שיהי' ע"י גילוי אור, והנה למעלה אין שייך לומר הכרח רק שהוא ע"ד שנת' בכ"מ שהתהוות העולמות הי' באופן שיהי' קרוב יותר להשכל. והנה מ"ש כי ממך הכל י"ל דקאי על האוא"ס דהוא ג"כ אלקות אך באמת קאי על עצמותו ומהותו ית' אך זהו דווקא ענין הצמצום והרשימו שהיא שרש הכלים, אך התהוות הכלים בפועל צ"ל דווקא ע"י גילוי אור. והענין דכל פעולה צ"ל ע"י התגלות כח הפועל שהפועל נמשך לפעול ובלתי זה לא תוכל להיות הפעולה כי עצם בלתי נמשך ובלתי מתגלה וצ"ל התגלות כח הפועל דווקא, וכמ"כ למעלה בכדי שיהי' התהוות בפועל צ"ל ע"י הגילוי אור, וא"כ הנה מצד האור העצמי לא הי' אפשר להיות התהוות והי' צ"ל הצמצום ושימושך הארה שבערך העולמות, וזהו כי עמך מקור חיים ולא אמר כי אתה מקור חיים שאז הי' משמע שעצמותו ית' הוא מקור החיים, לכך אמר כי עמך מקור חיים לפי שמקור החיים של כל העולמות אינו רק הארה בעלמא ממנו ית' ולכן נק' הבריאה בשם יש מאין שאינו אלא מהארה בעלמא. וזהו לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקביה את עולמו ואין הכוונה עמל ויגיעה כפשוטו שזה אצ"ל, אלא הוא להורות שאינו אלא הארה, כי עמל הוא המשכה עצמיות שהאדם כשמתייגע באיזה דבר הוא ממשיך כחות עצמים בהדבר ההוא, ומ"ש שאינו בעמל ויגיעה הכוונה שאינו רק הארה.

ומעתה יש להבין ענין קרי"ס, דהנה קרי"ס הוא היפך ים ליבשה, וים ויבשה הוא עדאתכ"ס ועדאת"ג, דים הוא עלמא דאתכסיא ויבשה הוא עדאת"ג. והנה ההפרש בין ברואים שבים לברואים שביבשה הוא שברואים שבים הם תמיד דבוקים ומיוחדים במקורם והמים מכסים עליהם מכל צד ואינם נראים ונגלים לחוץ, שמקור התהוותם הוא מהמים ומהם הם מקבלים חיותם, וצריכים הם תמיד להיות בתוך מקורם וכמארז"ל דגים שפורשים מן הים מיד מתים וכמארז"ל מה במקום חיותינו כך כו'. וברואים שביבשה הגם שהתהוותם הוא מן הארץ כמ"ש הכל הי' מן העפר, וגם מקבלים חיות מהארץ כמ"ש ארץ ממנה יצא לחם, ומ"מ אינם צריכים להיות מיוחדים בהארץ שיכולים להיות נפרדים מן הארץ כמו לשוט במים ע"י הספינה או לפרוח באויר ובאותה שעה הם מקבלים חיות מהארץ, ואדרבה עיקר חיותם הוא דוקא כשהן נפרדים מן הארץ שאילו היו נבלעים בארץ לא היו יכולים לחיות כלל. ועד"ז הוא ג"כ בנפש האדם ההפרש בין אותיות המחשבה לאותיות הדיבור, דהנה מח' הוא ג"כ אותיות רק שאור השכל מאיר בהם בגילוי ולכך הם אותיות דקים ורוחניים שמייוחדים עם אור השכל ואינם נרגשים אל הזולת. וכמ"כ יובן למעלה ג"כ

ההפרש בין עדאת"כ ובין עדאת"ג, דעדאת"ג הוא בדבר ה' שמים נעשו היינו הנבראים שנתהוו מדיבור עליון שהם נפרדים ממקורם, הגם דאין שייך לומר למעלה נפרד ח"ו דהלא אין לך דבר שחוץ ממנו, אך דברה תורה כל' בנ"א וכמו שאותיות הדיבור באדם הם נפרדים קצת ומורגשים אל הזולת, כך בנבראים דעדאת"ג הנה התהוותם הוא בדרך העלם והסתר הבורא מהנברא, ולכך הם מרגישים א"ע ליש ודבר נפרד ולמציאות זולת מאלקות, אף שבאמת אינם נפרדים כי הדבור אפ"י באדם איננו נפרד, והראיה שהדיבור פועל קירוב הערך בין המשפיע להמקבל (במדריגות תחתונות שבו) ובהכרח לומר שאינו נפרד, וכ"ש למעלה אינו שייך לומר נפרד כי הדיבור אינו נפרד והנבראים אינם נפרדים, אך מצד שהאלקות מוסתר ונעלם בעדאת"ג לכך הם נראים לנפרדים בבחי' יש וזולת, ונבראים דעדאת"כ הם בטלים ומיוחדים באלקות שזהר"ע המלאכים שנק' נוני ימא, ובמד"ר התנינים הגדולים מיכאל וגבריאל שכמו שדגי הים הם תמיד בטלים ומיוחדים במקורם כך המלאכים הם בטלים תמיד באלקות מקור התהוותם. שזהר"ע שמצינו שהמלאך נק' בשם ה' ותקרא שם ה' הדובר אלי' בי נשבעתי נאום ה', וצ"ל שהרי המלאך הוא נברא ולמה נק' בשם הוי', אך הענין דמלאך הוא ל' שליח וכמאמר הזוהר כד איהו שליחא מלעילא וכשנעשה שליח הוא בטל לגבי כח המשלח ומאיר בו גילוי שם הוי', וזהו בי המלוכש ב', היינו שם הוי' המלוכש בו, ובשעת השליחות הוא בטל עד שאינו מציאות כלל בפ"ע רק כל מציאותו הוא שם הוי', דמלאך הוא בגימ' הוי' אדני, לפי שהוא כלול מגוף ונפש הגוף הוא משם אדני והנפש משם הוי', ובשעת השליחות נעשה אצלו ביטול הגוף לגבי הנפש והוא בטול במציאות לשם הוי' ולכך יכול לומר בי נשבעתי נאום הוי', ויש מלאכים שתמיד הם בביטול כזה. אך הנבראים שבעדאת"ג אף שהם ג"כ אלקות וחיות אלקי הוא המחיים עכ"ז הם נראים לנפרדים לפי שהתהוותם הוא בדרך העלם והסתר הבורא מהנברא.

והנה נש"י הם מעדאת"כ נש"י עלו במחשבה מחשבה עליונה ושרשם עוד גבוה מהמלאכים, אך ירדו למטה בגוף ונפה"ב שהגוף הוא מהנבראים דעדאת"ג, אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה כראתי שהאדם הוא מהנבראים שבארץ, והרי הם פחותים במדריגה ממדריגות המלאכים, אבל עי"ז דווקא נעשה יתרון האור מתוך החושך מה שתומ"צ נתנו למטה דווקא, שכשביקשו המלאכים תנה הודך על השמים לא נתנו להם כמארז"ל כלום יצה"ר יש בכם, כ"א דוקא לנש"י כמו שהם למטה מלוכשים בגופים, לפי שע"י בירור נה"ב ע"י אתכפיא ואתהפכא עי"ז דווקא יבוא למדרגה יותר גבוה, שארץ הוא ל' רצון למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, ועוד יש פ"י ארץ לשון רץ לבך כו', והרצון הוא דווקא לעצמות ואויס ארץ לא שבעה מים, מים הר"ע עלמא דאתכ' וארץ לא שבעה מים היינו שאינו מסתפק בהגילויים שבעדאת"כ, מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ שמים וארץ הר"ע ג"ע התחתון וג"ע העליון, ואינו רוצה

בוה כ"א דווקא להכלל ולבטל בעצמות א"ס ב"ה. שנשמות נק' מהלכים ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, שמלאכים נק' עומדים שאף שהם באהו"י וכיטול מ"מ הם עומדים תמיד במדריגה אחת, אבל נשמות נק' מהלכים והיינו דווקא ע"י הירידה לגוף ונפח"ב, שמתחלה היתה הנשמה ג"כ בחי' עומדים חי ה' אשר עמדתי לפניו, אך ע"י הירידה למטה ע"י נעשה ההילוך בנשמות שעולים בעילוי אחר עילוי עד עצמות א"ס והיינו ע"י הרצוא שיש להם להכלל ולבטל בעצמות. ומה שנעשה זה בעדאת"ג דווקא הוא מצד ב' טעמים א' מחמת המנגד שיש בעדאת"ג, וב' מחמת בירור היש שהיש יש בו בתוקף בעצם יותר ומחמת זה כשמתברר הביטול שלו בתוקף יותר. ונמצא שיש מעלה בעלמא דאת"כ ומעלה בעלמא דאתגליא, ולא ראי זה כראי זה, שיש מעלה בעלמא דאתכסיא ששם הביטול לאלקות ביותר ואין בהם צד פירוד כלל, ויש מעלה בעדאת"ג מה שע"י שהיש מנגד וע"י הבירור שלו נעשה תוקף התשוקה והצמאון ביותר. והנה בקרי"ס ה"י הפך ים ליבשה ובניי הלכו ליבשה בתוך הים שבעלמא דאתגליא האיר הגילוי מכחי' עדאת"כ, שהיו מלובשים בגופים גשמיים ואמרו זה אלי ואנוהו כאו"י מראה באצבעו שהיש הגשמי ה"י כלי לאלקות, ובכדי שיהי' התחברות עדאת"כ ועדאת"ג שהם הפכים זה מזה, שבעדאת"כ מאיר גילוי אלקות ואין שם מציאות יש כלל, ובעלמא דאת"ג הוא מציאות היש והאלקות הוא בהסתר והעלם, ובכדי שיהי' התחברות ב' הפכים שבמקום היש יהי' גילוי אלקות הוא ע"י מדריגה יותר גבוה.

דהנה כתיב כי אל דעות ה' שיש ב' דעות ד"ע וד"ת, ד"ע הוא מלמעלמ"ט וד"ת הוא מלמטלמ"ע, ד"ע שלמעלה יש ולמטה אין וד"ת שלמטה יש ולמעלה הוא אין, שהנברא מרגיש א"ע למציאות יש ואת המקור המהוה אינו משיג שאינו נרגש בתוכו והיינו כמו בעדאת"ג, והביטול הוא ביטול היש לאין, ובכדי שיהי' התחברות ב' דעות שבד"ת יהי' הביטול כמו בד"ע הוא ע"י שם אל שהוא מקור י"ג מדה"ר הו"י אל רחום וחנון מי אל כמוך שהוא מדריגה גבוה מאד שהתחברות ב' הפכים צ"ל ממדריגה גבוה משניהם. וכדוגמא לזה הו"ע משה שהי' חלוק מכל הנביאים שכל הנביאים כשמאיר עליהם אור הנבואה נעשה אצלם הפשטות הגשמיות ויפשוט גם הוא את כגדיו וארא ואפול על פני, שלכך נק' הנביא בשם משוגע מדוע בא המשוגע הזה לפני, לפי שבשעת הנבואה ה"י כמשוגע ממש שגילוי הנבואה הוא ממדריגה גבוה ביותר, שנבואה הי"ע ראיית המהות שלכך נק' בשם ראייה אנכי הוואה ונביא נק' חוזה לפי שהו"ע ראיית המהות והו"ע ד"ע, שזוהו ההפרש בין ד"ע ובין ד"ת דד"ע הוא ראיית המהות וד"ת הוא ידיעת המציאות, ולפי שהוא גילוי מאד נעלה לכך נתבטלו אצלם כל החושים וכל כחות הנפש המתלבשים בגוף, וכמ"ש גבי חברי דניאל אבל חרדה גדולה נפלה עליהם וארכבותיו דא לדא נקשן כו'. אבל משה ה"י עומד על עמדו בעת קבלת הנבואה ולא ה"י בו שום חוזה כלל פה אל פה אדבר בו במראה ולא בחידות כאשר ידבר איש אל רעהו, עם שגילוי הנבואה

של משה ה' ממדרי' יותר נעלה, שכל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה הדבר ועכ"ז ה' עומד על עמדו, אך הענין הוא כי במשה כתיב כי מן המים משיתיהו שנשמתו היתה מבחי' עדאת"כ, ונשמתו כמו שהיא למעלה כן ירדה בגוף ולא נשתנה ממהותה, ולכך ה' יכול לעמוד על עמדו בעת קבלת הנבואה והיינו מפני שגופו ה' כלי לאלקות והוא מטעם זה גופא מפני שקבלת נבואתו היתה ממקום גבוה ביותר לכך ה' אפ"ל אצלו התחברות שני הפכים. וכמו"כ ה' בקרי"ס שה' הפך ים ליבשה ה' זה מחמת שה' גילוי ממדריג' עליונה ביותר, כמ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו שממדריגה עליונה אפ"ל התחברות ההפכים, ולכך גבי קרי"ס שה' ג"כ התחברות ב' הפכים שהיו מלובשים בגופים גשמיים ואמרו זה אלי ואנוהו, כתיב שם כי גאה גאה ות"א אתגאי על גותניא, גאות בכלל הר"ע סוכ"ע וכי גאה גאה היינו התגלות אלקות ממדריגה שלמע' מבחי' סוכ"ע וממכ"ע, וכן נא' נמי גבי קרי"ס עד יעבור עמך הוי', דהוי' ואלקים הוא טובב וממלא שהר"ע עדאת"כ ועלדאת"ג, ואז ה' הגילוי שלמעלה מבחי' טובב וממלא ולכך ה' אפ"ל החיבור של שני הפכים שיה' וידגו לרוב בקרב הארץ שבעלדאת"ג ה' כדגי הים שהם עלדאת"כ כנ"ל. וז"ש קשה כקרי"ס אין הפירוש קשה כפשוט ח"ו שלמעלה אין שייך שם קושי, כי הוא ית' מצד ששני הפכים הם שניהם שלא בערך עצמותו לכך יכול לחברם ולא שייך בזה שום קושי, רק שלכך א' קשה להורות שהמשכה היא מעצמות א"ס ב"ה כמשנ"ת לעיל גבי לא בעמל ולא ביגיעה כו', ונת' דאין הכוונה כפשוטו שזה אצ"ל, כ"א עמל הוא המשכה עצמיות, ולא בעמל היינו להורות שאין זה מעצמות כ"א הארה בלבד, כך מ"ש קשה כקרי"ס אין הכוונה כפשוטו ח"ו להורות כ"א להורות שהוא המשכת עצמיות.

ומעתה צ"ל מהו ענין שנתקשה משה בחידוש הלבנה, והענין דהנה ישראל מונין ללבנה, וצ"ל דהלא שמש הוא במדריגה יותר גבוה מלבנה כי שמש ומגן הוי' אלקים שהשמש נמשל לשם הוי' ולמה מונין ללבנה, אך הענין דהנה א"י בס' נחמד ונעים בשם אבן עזרא אין חדשים לחמה ואין שנים ללבנה, דחודש הוא ל' התחדשות וא"ז רק בלבנה שמתחדשת מל' יום לל' יום, אבל בחמה אין חדשים, והגם שאוה"ע שמונין לחמה מחלקים ג"כ השנה ל"ב חדשים, אין זה רק שם המושאל לבד שלפי שיש י"ב מזלות ה"ה מחלקים השנה ל"ב חדשים אבל באמת חדשים הוא רק ללבנה. והענין דיש ב' מיני התחדשות א' המחזק בטובו בכ"ת מע"ב שבכ"י נמשך חיות חדש וככל עת ובכל רגע, אך זהו רק חידוש הישנות ואין זה המשכה חדשה לגמרי, אך יש עוד אופן התחדשות והוא המשכה חדשה לגמרי שזהו"ע התחדשות הלבנה שלכך נק' מולד הלבנה שכל לידה הוא גילוי אור חדש. וביאור הענין דהנה א"י (בסנהדרין) ר"א רמי כתיב טוב הוי' לכל וכתיב טוב הוי' לקויו ומשני משל למלך שה' לו פרדס כשהוא משקה משקה את כולם כשהוא עודר אין עודר אלא הטובים שבהם, והענין הוא כך כשהוא משקה משקה את כולם היינו

המשכת החיות בחי' ואתה מחי' את כולם שבדיבור ובהארה אחת הוא מחיה ומהוה את כולם והוא המשכה בד"כ, ועדין טוב ה' לכל דטוב הוא בגימ' רק אהר"ה (אל"ף ה"א ואיזו ה"א), והוא שם היוצא מפסוק בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, ונק' גושפנקא דמלכה דחתים ב"י שמיא וארעא והר"ע החיות אלקי שמלוכב בטבע שהוא בהעלם והסתר. דלכאורה צ"ל מהו ענין טבע והלא הכל הוא מאלקות, המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר וכו' הנותן שלג כצמר ומהר"ע טבע, אך טבע הוא מל' טבעו בים סוף שהחיות אלקי הוא מוטבע (פארטרונקין) ואינו נראה ונגלה, עדימ ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים שמחום השמש נגדלים התבואות, והנה באמת לא השמש בכח עצמו חי' הוא המצמיח כ"א כח הא"ס שבו כי הוא אינו יודע כלל שמצמיח צמחים, כ"א שהוא מאיר וממילא נצמחים צמחים, וגם אינו בעל בחירה כלל בדבר שא"א לו לשנות ואינו רק כגרזן ביד החוצב בו, אבל לפי מה שנראה בעולם הנה השמש הוא המצמיח, עד שיש אומות שמחשבים אותו למציאות ומשתחווים לחמה, והוא מפני שהאלקות הוא בהעלם והר"ע חותם שוקע שהאותיות אינם נראים ונגלים. וזהו כשהוא משקה משקה את כולם שהמשכה זאת היא בד"כ, וטוב ה' לקויו היינו המשכת אלקות בבחי' חותם בולט שהאלקות הוא בבחי' גילוי ובליטה, והוא לפי שהאור בא מבחי' שלמעלה מעולמות דאין שייך העלם והסתר רק בהאור שמלוכב בעולמות, אבל לפי שמאיר האור למעלה מגדרי העולמות בא בבחי' גילוי ובליטה, והר"ע נסים יוצאים מדרכי הטבע כמו יציאת מצרים וקרי"ס, ועז"א כשהוא עודר אינו עודר אלא הטובים שבהם, דכשהוא משקה היינו המשכה בד"כ וכשהוא עודר היינו המשכה פנימית ופרטית מעצמות א"ס שלמעלה מגדר עולמות היינו דווקא לנש"י, דכל המשכה שנמשך מעצמות א"ס ב"ה הוא דווקא ע"י מסינ', ולכך דווקא נמשך לנש"י שיש בהם כח הביטול, וכמו שהוא במשל דחידוש הלבנה שתחילה ט"ו יום הולכת ומתגדלת ואח"כ הולכת ומתמעטת עד שנעשה בבחי' נקודה אחת, שזהר"ע שחורה אני ונאווה אזעירת גרמי', ועי"ז נעשה אח"כ יחוד שמשא וסיהרא, וזהר"ע שמש ומגן הוי' אלקים הוי' אדני דשמשא הוא בחי' שם הוי' עדאת"כ בחי' ואמת ה' לעולם גילוי ד"ע וסיהרא בחי' מל', ונעשה היחוד שיאיר בבחי' מל' גילוי ד"ע וממילא נמשך גילוי אלקות למטה. וזהו הטעם שנתקשה משה בענין חידוש הלבנה לפי שהוא המשכה מעצמות א"ס שלמעלה מבחי' עולמות לכך שייך לומר ע"ז ל' קשה, כמו שבבריאת העולמות מ"ש לא בעמל ולא ביגיעה הכוונה שאינו אלא הארה ולא בא לשלול ענין עמל ויגיעה ממש, כך מ"ש כאן קשה כקרי"ס וקושי דר"ח הוא ג"כ להורות שהוא המשכה עצמית. וזהו החודש הזה לכם הוי' גילוי, והחודש הזה לכם הוא מצוה ראשונה ועי"ז תומי"צ ממשיכים מבחי' עצמות כמ"ש בס' עמק המלך שענין תומי"צ הוא להמשיך שיאיר אוא"ס שלאחר הצמצום כמו קודם הצמצום והוא המשכה עצמית, ואף שכבר הוי' זה בקרי"ס, אך אז הוי' זה לפי שעה ועי"ז תומי"צ ממשיכים זה בתמידות, ולכך ג"כ הוי' קריעת י"ס הכנה לתומי"צ, ולכך א' גבי

חידוש הלבנה לשון קשה לפי שהיא מצוה ראשונה והוא להורות שעי תומ"צ
ממשיכים עצמות אין סוף ב"ה למטה ממש.

בס"ד

הנותן שלג כצמר, ופי' התרגום דיהב תלג חיזור היך צמרא וכן פי'
הרד"ק. וצ"ל והלא שלג הוא לבן יותר מצמר וכדאי' במשנה בהרת
עזה כשלג כו' והשאת כצמר לבן כו', וידוע סדרם שהשלג עזה בלובן ואחריו
צמר לבן ואחריו סיד ההיכל כו', וא"כ מה שייך לומר שהשלג לבן כצמר
מאחר שהשלג לבן יותר. והנה בוח"ג פ' שלח דקנ"ז ע"א אי' ע"פ כצנת שלג
ביום קציר דאהני לגופא ולנפשא, והרמ"ז שם כ' שיש בשלג סגולה לזכירה
כנודע שהי' גימ' שכחה (ור"ל שמדחה ומכניע את השכחה כו') והזכירה היא
מכוחו הנפש (ור"ל, דזהו שאהני לנפשא כו'). עוד כ' עפמ"ש בפע"ח בכוונת
ר"ה בסוד מושיע ומגן, דמגן בגימ' ג"פ יי"א, היינו ט' יודי"ן וג' אלפי"ן ומהט'
יודי"ן נתקן זעיר, והנוק' מהג' אלפי"ן (שנחלקי' ג"כ לט' אותיו' כי כל אלף
צורתו יו"י) ואח"כ היא מאירה גם מהט' יודי"ן, ומבואר שם דג"פ אלף עולה
שלג וד"ס כי לשלג יאמר הוי ארץ דמהשלג היינו ג' אלפי"ן הנ"ל נתקן הנוק'.
ובשם ליקוטי' חדשי' הביא דג' יודי"ן סודם שלג והוא כשתרבה היודי"ן כ"א
יוד' פעמי' יוד' הם ש' ועם הג' יודי"ן עצמם הרי של' ועם הג' כוללי' הרי
שליג, והשלג האי' הוא לתיקון פרנסה, והשני הוא לפנימיותה וזהו גופא ונפשא.
ולהבין כ"ז יש להקדי' תחלה מ"ש לבושי' כתלג חיזור ושער רישי' כעמר נקא,
ומשמע ודאי דשער רישי' למעלה מהלבושי' והיינו דשער רישי' הוא בחי'
גלגלתא דחסד דעת' מתלבש בגולגלתא ולבושי' כתלג חיזור הוא בחי' יגת"ד
כמ"ש ברמ"ז הנ"ל הנמשכי' ממר"ס דבו מתלבש גבו' דעת', ולפי"ן אי"מ למה
בחי' הלבושי' דשרשם מגבו' דעת' עזי' בלובן יותר מבחי' השער' שמחסד
דעת'. אך הענין דהנה כתי' ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא, וצ"ל
מהו הדמיון מקרח אך הענין דקרח הוא מהמ"י שנגלד ונקרש ונעש' קרח,
דמים בעצם הם נידי ממקום למקו' אבל הקרח עומד במקום א' והא המ"י
שנקרש ונגלד ונעשה כך. והנה שלג הוא ג"כ מה שנגלד, ויש הפרש ביניהם
דשלג גילודו קל ואינו דומה לקרח אף שנגלד ג"כ מפני האויר הקר מ"מ הוא
קלוש וחלוש ולא כמו קרח שהוא עב וחזק כו' (בסידו' מבוא' שהשלג ג"כ
תחלתו מים כמו הקרח שבעצם הוא מים אלא שנקרש ונגלד כמו"כ שלג ג"כ
הי' מים תחלה ונקרש אח"כ וכ"ה בלקי"ת בד"ה ביום הזה יכפר הב', וכ"ק
אאומ"ר זוקללה"ה נ"ע כ' שאין זה מוכרח, דאפשר שהשלג אין התהוותו
ממים וראי' לזה דלענין עשיי' מקוה בתחלה סובר הרמב"ם ז"ל דמשלג יכולין

לעשו' מקוה בתחלה, אבל מקרח אין עשין מקוה בתחלה רק שמעלין ולא פוסלין (ובשיע פסק כהרא"ש דגם מקרח עושין בתחלה) וטעם הרמב"ם י"ל משו' דקרח התחלתו מים וזוה התהוותו לכן אין עושין ממנו מקוה בתחלה (וצ"ע מדין המבוא' בשו"ע סי' ר"א טע"י ל"א והוא מהתוספתא) ושלג שאין התהוותו ממים עושין ממנו מקוה בתחלה, וכ"ה בספרי החוקרי' הטבעי' דשלג הוא שנגלד בהענני' מפני שהם קרובי' לאויר האמצעי שהוא קר כידוע לזאת המי' שבהם נגלדי' ויוצא מהם תמיד שלג ובקיץ שהאויר התחתון חם נמס השלג באויר התחתון ונעש' מטר, אבל בחורף שהאויר התחתון קר היה יורד למטה כמו שהוא יוצא מהענני'. ונמצא אינו כמו הקרח שהמי' שלמטה נגלדו ונעשו קרח, אבל תחלת התהוותו היינו התגלותו מהענני' הוא שלג. ולפי הנ"ל ניחא ג"כ מ"ש בסידור ובלקו"ת דשלג ג"כ תחלתו מים היינו שבהענני' הי' תחלה מים ונעש' שלג כו' כנ"ל ומ"מ אינו דומה לקרח דמאחר שכבר נתגלו המי' נעשה קרח, אבל שלג הוא שבמקורו גופא נעשה מהמי' שלג כו').

והנמשל מענין הקרח למע' הוא מ"ש ועל ראשי החיו' רקיע כעין הקרח הנורא והיינו הפרסא שעל גביהם (עמ"ש הפרדס בשער עה"כ ערך קרח הנורא וערך פרוכת) דהפרסא הוא שמעלי' על האור הקדום, וכמו הי"ג פרוכ' שהיו במקדש (כתובו' דק"ו ע"א) ופירש"י דלצניעותא עבידי והיינו שלא יתגלה האור שלפני הפרסא בגילוי ואז לא הי' אפשר להיו' המדרי' שלמטה מאחר שהאור הקדום הי' מאיר בגילוי לא הי' התחלקו' מדרי', ולא כן הי' הכוונה כ"א שיהי' מעלה ומטה בהתחלקו' מדרי' זה למטה מזה והיינו ע"י הפרסא שמעלי' אור הראשון ואז אפשר להיו' המדרי' שלמטה ממנו. והגם דמבוא' בע"ח דע"י הקו נעש' מעומ"ט כמ"ש במ"א, י"ל דעיקר ענין הפרסא הוא שיהי' שינוי המהות דמבחי' הקו להיותו בדרך הקו ואינו נוגע בקצהו התחתון משום זה שייך בו מעומ"ט, אמנם הכל באופן ומהות אחד רק שהוא בבחי' מיעוט האור אבל לא נשתנה מהותו וכמ"ש במ"א, משא"כ ע"י הפרסא נעשה שינוי המהות, ולכן כל הפרסאו' הם בין מדרי' למדרי' שמוכדלי' זמ"ז כמו בין כתר לחכ' ובין חב"ד למדות ובין אצ"י לבריאי' דכ"ז הוא בחי' שינוי המהו' כמ"ש במ"א, אלא שיש בזה חילוקי מדרי' באופן הסתר והעלם הפרסא עד שע"י הפרסא שבין אצ"י לברי' נעש' בחי' אור של תולדה כו' עמ"ש מזה באו' בד"ה תקעו. וי"ל דזהו מ"ש בע"ח שער הנקודי' פ"ב ובמב"ש ש"ב פ"ב דעיקר ענין הפרסא הוא בשביל הכלי' ועולם הברי' יעו"ש, דעיקר שינוי המהו' הוא בכלי' כו'. וזהו רקיע כעין הקרח הנורא דכמו הקרח הוא שנגלדו המים כמ"כ ענין

בגוכ"ק בשוה"ג: מדיקנא דז"א נמשך במל' הארת דיקנא דאריך בד"ה ואברהם זקן. יגמה"ר דמיכה לחיי הנשמו' ודמשה לחיי הגופי' בלקי"ת ביאו' אני לדודי וכהגהו' וביאו' לשם וכד"ה ושמתי כדכד.

בד"ה תקעו: תרי, וראה גם ד"ה זה תרס"ד.

הרקיע הוא מה שנגלד האור הקדו' ונעש' רקיע ופרסא כו'. אמנם מה שנקי' הוא להורות עוד דבר והיינו על סיבת הדבר איך נעשה הפרסא, והוא כמ"ש בשם הרה"ק הר"ר אברהם בהרה"מ זצ"ל נ"ע שקרח אותיו' חרק שהוא בחי' ביטול כנקודה (והיינו בחי' נצח כמ"ש בכתהאריז"ל דנקודת חרק בנצח שהוא ענף החכ' בחי' מ"ה ביטול כו'. והנה השם דכרך עלינו הוא בניקוד חירק כמ"ש בפע"ח, וי"ל דהיינו שנמשך בחי' ברכה ופרנסה בעולם ע"י בחי' פרסא הנ"ל. ועי"ל דהנה פרנסה הוא בידו של הקב"ה גם לדעת רשב"י במד"ר בראשי' פ"כ, והיינו מבחי' עצמו' או"א"ס שלמעל' מסדר השתל' דבחור"מ במזלא תליא מזלו' דאריה, וזהו"ע לחם בגימ' מזל כמ"ש בסידו' שער בהמ"ז ד"ה להבין ענין המוציא (ושם דלחם מבחי' ח"ס (טעמי' בחכ' שבכתר כו') והיינו מבחי' גבו' שבחסד דח"ס תגבורת החסדי', וכמ"ש במ"א דהמזון בא בריבוי התחלקו' ועמ"ש בגמ' ב"ב דט"ז סע"א, וזהו ע"י הגבו' דגבו', דגבו' יש בו ב' פ"א א' לשון תגבורת ה' ל' צמצום, והא כהא תליא דבכדי שיהי' הצמצו' וההתחלקו' הוא ע"י תגבורת העצמו' דוקא והוא מבחי' גבו' דע"י שמלוּבש במו"ס ועמ"ש מזה בד"ה ויחי יעקב רנ"ג, וזהו ג"כ שהמזון הוא מבחי' גבו' שבחסד שבח"ס כו' עמ"ש במק"מ בשלח דס"ב ע"ב), ובס' קה"י דמזון ר"ת זהו מזל נוצר ונקה והיינו המזלו' הנמשכי' מח"ס (וזהו שלג בחי' יגת"ד לבושי' כתלג חיזור כנ"ל) ונמשך משם בחו"ב.

ובזהר ויקרא דכ"ה סע"ב ע"פ הרעיפו שמי' ממעל ממעל ודאי מע"ק אתיא כו', ובגמ' פ"ק דתעני' ד"ב סע"א דמה פרנסה לתהה"מ אשר תהה"מ ודאי בא מע"ק טל תחי' טלא דנטיף מעתיקא וכמו"כ פרנסה הוא מע"ק אתיא כו', וי"ל כמו במן שהי' ע"י הטל דוקא וכמ"ש וברדת הטל על המחנה כו' וזהו בלחם מן השמי', וי"ל דכמו"כ בלחם מן הארץ שרשו מבחי' הטל דוקא, וזהו דלחם בגימ' מזלא ועמ"ש בסידו' בד"ה הנ"ל ובד"ה ת"ר מנין לבהמ"ז מן התו' ובלקו"ת פ' עקב ד"ה ואכלת ושבעת פ"ד. והמזלו' שרשן מבחי' עתיק וכמ"ש במ"א בענין שאו"א מלבישי' לזרועו' דא"א ובהמזלו' רק יונקי' מהם כו' עמ"ש מזה בד"ה ואברהם זקן, ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה (רנ"ט) בדרוש המתחיל יחינו מיומיים בענין ז"א בעתיקא אחיד ותליא מש"ש בשם הע"ח, וא"כ גם לחם הארץ שרשו מע"ק אלא שבא בבחי' התלבשו' יותר ולכן הוא ע"י בירורי' כו'. וי"ל דכמו שהמן הי' בזכותו של משה כמו"כ הפרנסה ומזון הוא ע"י בחי' משה וכמ"ש בס' קה"י דקליפת עמלק מונע פרנסה, והתיקון ע"י בחי' יסודו' דאו"א בחי' משה, וכידוע בכוונת פותח כו' ומשביע לכל חי רצון דהיינו שנמשך מבי יסודו' דאו"א קפ"ד קס"א כמ"ש בפע"ח, וקפ"ד קס"א גימ' משה ועמ"ש מזה

מה שנקי' כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: מה שנקי' קרח.

(והיינו: סיום החצעי"ג לקמן ע' קנח שריה קרח.

בד"ה ואברהם זקן: אולי הכוונה לד"ה זה תרכ"ז (סד"מ תרכ"ז ע' ל).

בלקוּת בהביאו דאלה פקודי פיו. וזהו דבמשה כתי' והי' כאשר ירים משה ידיו וגבר ישראל שמתגברים על קלי' עמלק ועיני' נמשך הפרנסה, וענין דפרנסה הוא מיסודו דאריא היינו שמקבלי' מב' מזלו' דנוצר ונקח ושרשם מבחי' דעת דעתיק כמ"ש בקה"י שם, וענין כאשר ירים משה את ידו מב' במ"א דזהר"ע וצדיק באמונתו יחי' שיהי' חיות בהאמונה וזהו ע"י משה שנק' רעיא מהימנא ורעה אמונה וכמ"ש במ"א בדרושי פסח בענין מצה מיכלא דמהימנותא, ובקה"י שם משמע דהיינו בחי' אמת, ולפי"ז י"ל דהיינו בחי' משה שיש בכאריא וכמ"ש במ"א בענין ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך שהוא כח הביטול שיש בכאריא מישראל כי אתם המעט מכל העמי' בחי' מיעוט וביטול כו', ועמ"ש בקה"י ערך פרנסה (בסוף אות פו) כשם מד"ר ויקרא פטי' דכששמעו ישראל פי' נגע'י נתיראו א"ל משה זהו לאריה אבל אתם לאכול ולשתות היינו דאריה אין להם הארת החכ' והיינו שאין בהם בחי' הביטול (וכמ"ש במ"א בענין חכ' חיצוני' שהן בבחי' יש היפך הביטול וזהר"ע כהן מדין מדון וריב כו'), ועשו אמר יש לי רב גדלו' היש ענפין מתפרדין כו' כמ"ש במ"א באורך, וכשאינו מאיר אור החכ' מזה נעש'י נגע'י כמ"ש בלקוּת פי' תזריע בדרוש קא מיפלגי ובד"ה זאת תהי' תור' המצורע, אבל אתם לאכול ולשתות דנשי' מאיר בהם בחי' החכ' ויש בהם ביטול מי יקום יעקב כי קטן הוא, יש לי כל בחי' התכללו' כו' כמ"ש במ"א, וזהו מפני הארת החכ' שיש בנשי' לכן יש בהם בחי' הביטול וההתכללו' כו', ומ"ש בתר"א סד"ה וקבל היהודי' דמהחכ' ולמטה הוא בחי' התחלקו' שאין דעותיהן שוות כו', זהו כשבחי' החכ' בא לידי השגה אז הוא בבחי' התחלקו', דהשגה הוא בחי' יש, אבל חכ' בעצם הוא ביטול (ועמ"ש בלקוּת ד"ה ששי' המה מלכו' בענין ומעיין מבית ה' יצא), ואדרבה בחי' החכ' פועל הביטול במדו' ג"כ וכל ההתחלקו' שמצד החכ' הוא מצד הביטול דוקא. וכידוע ההפרש בין תהו לתיקון דבתהו היו אורו' כללי' והיינו שהיו בבחי' אורות תקיפין בלי התחלקו' וכמו עדי"מ שכל הקטן שהוא בדרך כללי' לבד שאינו מתחלק אצ"י הענין לפרטי' לידע בכל דבר אותו ואת היפוכו כו', כמ"ש מזה במ"א בד"ה וידבר כו' אח"מ שני בני אהרן, וממילא המדות ג"כ בפרט אחד לבד ובתוקף גדול עד שיכעוס ויתקצף מאד על העושי' נגד רצונו כו', משאי"כ בגדול שבא האור בריבוי פרטי' ולכן המדו' ג"כ אינם בתוקף כ"כ, שגם אם רוצה ומתאווה לאיזה דבר, מ"מ בקל יוחלף תאותו ע"י שיבין בשכלו שאינו צריך לרצות בזה משום איזה טעם וסברא, דכשם שהשכל מחייב שירצה בזה משו' הטוב שבו כמ"כ מחייב את ההיפך ג"כ, והנמשל מזה למע' הוא שבתהו האורו' הם תקיפי' בלי התחלקו' ומדת החסד הוא כולו ואין בו התכללו' מהיפוכו והיינו מצד תוקף האורו' אינם מתחלקי' לפרטי', משאי"כ בתיקון הוא בחי' מיעוט האור וריבוי הכלי' והיינו שהאור מתחלק בריבוי פרטי' וכמ"ש בד"ה הנ"ל בענין כאשר משפטו פעלו כו', והיינו ע"י בחי' החכ' שהוא בחי' ש' מ"ה שהר"ע הביטל היה

פועל הביטל וחלישו' עד שיתחלק לריבוי פרטי' הפכי' זמ"ז כו', כמ"ש כ"ז באריכו' בתוי"ח ד"ה בראשי' דרוה"ב. נמצא דההתחלקות שמצד החכ' הוא מצד הביטל שבו ה"ה מחליש כל דבר שיתחלק בריבוי כו' ולכן ההתחלקו' הזאת היא סיבת ההתכללו' דוקא, דכשמדת החסד מתחלק לריבוי פרטי' כמו גבו' שבחסד וחסד שבגבו' שבחסד, וכמו"כ מדת הגבו' יש ג"כ בחי' חסד שבגבו' וגבו' שבחסד שבגבו', הרי הם מתכללי' אח"כ יחד דגבו' שבחסד יוכל להתכלל עם חסד שבגבו' כו', כמ"ש מזה בתוי"ח בד"ה ויהי כל הארץ שפה אחת בענין הב' מיני התחלקו' וב' מיני התכללו', ועמ"ש בלקו"ת פ' אמור בהביאו' דוהניף, וכמ"א בד"ה לא איש דברי' אנכי להתכללו' זאת הוא כמו התכללו' דעקודי' ועוד למע' מזה דזהו בחי' אד"ם אדמה לעליון ממש בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מעקודי', ועמ"ש בהג"ה ל"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקייעא סס"ג שלא נדפסה בלקו"ת ובהבי' דוהניף הנ"ל מבו' שגם זה נמשך ע"י בחי' החכ' כו'. וי"ל דכמו שהוא למעלה בב' מיני התכללו' הא' התכללו' שלמעלה מהחכ' והב' התכללו' שע"פ החכ' ש' מ"ה בחי' רך כקנה, שע"ז נעשה ההתכללות שמקבלים זמ"ז ונעשי' בבחי' אחדות גמורה אדמה לעליון ממש כו', כמו"כ הוא בנשי' ג"כ שיש בהם ההתכללו' מצד עצם נפשם שלמעלה מהחכ' ובחי' התכללו' הכחות שע"י החכ' וע"ז נעשי' בבחי' ציור קומה ראש ורגל שמקבלי' זמ"ז, וה"ה אז בבחי' אחדו' גמורה מבלי אשר ימצא ראש וסוף והוא בחי' אדם אדמה לעליון ממש כו'. וז"ש במדרש אבל אתם לאכול ולשתות שע"י האר' החכ' שמאיר בנשי' שיש בהם בחי' הביטול ולכן נקרא' כבשי' מחמת הביטול שלהם מהארת החכ' שבהם ע"ז נמשך להם שפע ברכה ופרנסה כו'.

ונחזור למש"ל בשם הר"א זצ"ל דקרח הוא אותי' חרק וכ"ה בפרדס בערך קרח הנורא) והענין דהנה אי' בזהר פ' לך לך דע"ז ע"א כד עביד קוב"ה עלמא עביד שמי' מאש ומי' מתערבין כחדא ולא הוו גלדי ולבתר אתגלידו וקיימו ברוחא עילאה כו', ופי' קוב"ה הוא המאציל ב"ה והוא ג"כ בחי' חכ' כי אוא"ס שורה בחכ' (וע' מ"ש בפ"י מאה"ז פ' תרומה ע"פ אתה הראת לדעת במ"ש קוב"ה אסתכל באורי' וברא עלמא, דקוב"ה הוא פנימי' אי"ק והיינו בחי' הקו הנמשך מאוא"ס ב"ה, והר"ע ש' מ"ה מלגאו דאיהו אורח אצי' כמ"ש במ"א, ואורי' הוא בחי' חכ' דאי"ק דאלפיים שנה קדמה לעולם בחי' חכ' הקדומה דאי"ק כו', וקוב"ה אסתכל באורי' היינו התלבשו' אוא"ס המאציל ב"ה בחי' פנימי' דאי"ק (שלמעלה גם מבחי' כלל כו' כמ"ש) בבחי' חכ' דאי"ק, וזשי"כ דקוב"ה הוא בחי' חכ' דאוא"ס שורה בחכ') ועלמא הוא בחי' ז"א שהם ר"ק כי כמו שהעולם הגשמי הוא בבחי' ר"ק מעלה מטה מזרח מערב צפון דרום כו' כן למע' הוי"ק דאצי' שהו' המדו' דאצי' נק' עלמא כמ"ש מזה בתר"א ד"ה וארא אל אברהם דרוה"א בענין ה' אחד, ובלקו"ת פ' בהעלותך בע' אהבת עולם, וזהו עבד

שמי' מאש וממי' שהם מדות חו"ג, ולכן בתי' שמיי' יש שיין מאש ותי' מים (והאלף שנת' אש יוצא מהקמץ שבשיין של שמי' כנודע שקמץ מוציא אלף והוא מהאותי' שמשלימי' אותי' התורה לסיר אותיות כמיש בהגהו' לדיה את שבתותי' שבלקרי' [ובהגהו' לדיה והנה אנחנו מאלמי' שבתו"א]) שהוא בחי' חריג וכדכתי' כי אמרתי עולם חסד יבנה שבנין העולם הוא במדת החסד. אמנם אם הי' עיי' בחי' חסד לבד לא הי' יכול להיות קיום העולם, וכמו שאנו רואין במלכותא דארעא שאי' להיו' עי"פ החסד לבד כי'א גם עפי' הדין והמשפט וכמי'ש מלך במשפט יעמוד ארץ, שהנהגת המלוכה צ"ל גם עפי' דין ומשפט ובלא זה אא"ל הנהגת המלוכה וכמארז"ל אלמלא מוראו כו'. וכך יובן למעלה שהתהוות העולם אא"ל עי"פ החסד לבד, שהגם דכתי' והוכן בחסד כסאו, מי'מ אא"ל עפי' החסד לבד שהיו חטאין סגיאין וגם הי' מתקיים כלל כי'א עיי' התכללו' חריג דוקא שהם אש ומים, וז"ש בזהר דעביד שמי' מאש וממים וכי'ה במד' ג"כ ספי'ד נטל אש ומים ופתכן זה בזה ומהם נעש' שמים. אמנם לא הי' גלדי, דאש ומים הם הפכי' זמין בטבעם עד שמים מכבי' אש ואי' שיתחברו כו' (ובשרש היינו בחי' התהו' שלא היו כלי' להאורו', והיינו דמשום כך לא תתחברו כו'. ולכאו' ענין הגלד הוא מה שמתיישב הדבר, דקודם שנגלד הם ניידים ואינם מיושבי' וכשנגלד הוא שמתיישב כו' ולפי' היינו שבתהו' לא הי' התיישבו' האורו' בכלי' ובתיקון נגלדו ונתיישבו בכלי', ועיי' שנגלדו ונתיישבו בכלי' עיי' נעשה בהם ההתערבו' וההתכללו' היינו שכל אחד מהמדות יהי' כלול מריבוי מדריגו' ויהי' המדו' זכ"ו, וז"ש עביד שמי' מאש וממי' מתערבין כחדא ולא הוה גלדא שגם קודם שנגלדו היו מעורבי', וצ"ל דהיינו מה שחסד כלול מגבו' (לא שב' מדות חו"ג היו מתכללי' יחד דזה לא הי' בתהו' כידוע) דגם בתהו' היו כלולי' יו"ד מיר"ד שזיע ספירה כידוע בג' מדרי' דנקודה ספי' פרצוף, ויש דיעה דבתהו' הי' בבחי' ספי', אמנם מי'מ היו האורות בתוקף בבחי' פשיטו' ולא היו מתיישבי' בכלי' וממילא לא הי' התחברות והתאחדו' המדו' זע"ז וזהו ולא הי' גלדא להיו' בבחי' התיישבו' וקיום וכידוע דסיבת השבירה הוא מפני העדר ההתיישבו' בכלי' והעדר ההתכללו' זע"ז (שזהו ג"כ ענין ההתיישבו', דההתכללו' הוא שיוכלו להיו' שניהם ועוד יקבלו זמין שהאחד משלי' להשני, וזה תכלי' ההתיישבות כו') משום זה לא נתקיימו, ובתיקון נעשה כל ספי' כלולה מריבוי מדרי' יו"ד מיר"ד ויר"ד מיר"ד כו', וההתכללו' שיהיו המדו' כלולי' זע"ז ויקבלו זמין כו', וזהו בחי' ההתיישבו' שיהיו בקיין כו', וכל ענין ההגלדה הוא עיי' הביטל כו' כמשיית), ולבתר אתגלדו וקיימו ברוחא עילאה והיינו שנתכללו ונתיישבו והיינו בבחי' התיקון שהר"ע התלבשו' אורו' בכלי' ונתכללו ונתיישבו ועיי'.

נאמר על הדאצע פ' בלק תרט"ג, הנחה.

משביעין אותו תהי צדיק כו' ואפי' כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה

הי' בעיניך כרשע, וצ"ל איך יהי' בעיניו ברשע אם הוא יודע בעצמו שמקיים תומ"צ כדבעי וזהיר בכל הענינים בתכלית ואיך יחזיק עצמו לרשע, וגם צ"ל הלא בין צדיק לרשע יש כמה מדריגות חלוקות והיינו מדריגת הבינונים ומדוע אינו אומר הי' בעיניך כבינוני, וגם צ"ל מהר"ע השבועה בזה, דהנה השבועה דמשביעין אותו קאי ג"כ על הא דאפי' כל העולם כולו כו' היה בעיניך כרשע וצ"ל מהר"ע השבועה בזה. ולהבין כ"ז צריך להקדים מה דאיאת בגמרא כשחלה ריב"ז נכנסו תלמידיו לבקרו כו' בכה ריב"ז כו' ששתי דרכים לפני אחת לגיהנם ואחת לג"ע ואיני יודע באיזה דרך מוליכין אותי, וצ"ל למה זה הי' מסופק בעצמו הלא ידע בנפשו שקיים כל המצוות כדבעי ועסק פ' שנה בתורה, ולבד כל המעלות שמנו עליו רז"ל גם הוא בעצמו אמר אני כשר לפני המלך, ומדוע הי' מסופק באיזה דרך מוליכין אותי, ובפרט לצד אחר ח"י היינו שיכול להיות שיוליכו אותו לגיהנם, וא"ל דאמר זה מצד גודל העונה שלו, דענוה לא שייך כ"א על דבר שהוא בערך ועל דבר שאינו בערך לא שייך לאמר גם בדרך ענוה. וגם צ"ל דלפעמים מצינו דת"ת גדול מתפלה דכמשנה דאלו דברים (במסכת פאה) מסיים ותלמוד תורה כנגד כולם משמע מזה דת"ת גדול מכל הדברים, ולפעמים משמע דתפלה גדולה מת"ת דמצינו בגמרא והלואי שיתפלל אדם כל היום כולו, אף שלא ישאר לו זמן ללימוד תורה מ"מ יאריך בתפלה הרי דתפלה גדולה מת"ת, וגם מצינו דחסידים הראשונים היו שוהין בתפלתן תשע שעות אף שלא הי' להם רק מעט זמן על לימוד התורה, ובגמרא פריך וכי מאחר דשוהין בתפלתן כ"כ תורתן איך היתה משתמרת, ומשני מתוך דחסידים היו תורתן משתמרת ולשון משתמרת משמע דמה שלמדו כבר הי' משתמר אצלם אך לא נתחדש להם מאומה ומ"מ שהו כ"כ בתפלתם ולא חשו על זמן לימוד התורה הרי דתפלה גדולה מת"ת, וגם בדניאל מצינו שהי' לו מס"נ על תפלה כמ"ש וכיון פתיחא ליה בעיליאתא ועל תורה לא מצינו שהי' לו מס"נ, ועל תורה מצינו מס"נ רק אצל ר"ע, וגם אצלו לא הי' מס"נ אמיתי כי הי' מצד הטעם, כמו שאמר ומה במקום חיותנו כך, ואמיתות ענין מס"נ הוא דבר שלמעל' מהטעם. נמצא דמכל הנ"ל מוכח דתפלה גדולה מת"ת, ומהמשנה דתלמוד תורה כנגד כולם משמע דת"ת גדול אף מתפלה. והגם דשם במשנה אינו מזכיר תפלה, אך הנה במס' שבת חושב עוד כמה דברים ואומר שם בגמרא דהני בהני שייכו, ופרשי' דעיון תפלה בכלל גמיח דגומל נפשו איש חסד הרי דתלמוד תורה כנגד כולם קאי גם על תפלה ונמצא דת"ת גדול אף מתפלה.

והנה להבין כ"ז צריך להבין תחלה מהר"ע נשמה, דנשמה הר"ע שכל, דהנה יש ג' מדרי' נפש רוח נשמה, דנפש הר"ע' שהוא בחינה תחתונה, רוח

דנפש הר"ע: בכתיב חסר כאן. וכדיה בראשית ברא השית (סה"מ הישית ע' ב): נפש שהוא החיות המתלבש בגוף להחיותו.

הוא ענין מדות, נשמה הריע שכל, ואיל דעצם הנשמה הוא מהות השכל, דעצם הנשמה הוא למעלה מעלה ממהות שכל, אלא דשכל נקרא בשם נשמה אבל מהות הנשמה הוא למעלה ממהות שכל. והראי' עי' הוא דאיש חכם נקרא בשם בר שכל משמע מזה דהוא עצמו אינו מהות שכל רק שיש בו שכל, וגם כי הנה אנו רואין שבשכל יש בו שינויים מקטנות לגדלות דקטן אינו יכול להשכיל השכלות כמו הגדול, ובגדול גופא גי'כ אין כל העתים שוות, דבהעצם אינו שייך שינויים דכל עצם בלתי משתנה ובלתי מתחלק, ואי'כ מוכח מזה דשכל אין זה עצם הנשמה. והגם דהשינויים הוא מצד הכלים דבקטן הוא מצד קוטן הכלי אינו מתגלה בו כח השכל ובגדול מצד רוחב הכלי מתפשט ומתגלה בו כח השכל, דבקטן ישנו בהעלם כח השכל כמו בגדול והשינויים הוא רק בהתגלות וזה תלוי לפי אופן הכלים, וגם בגדול אנו רואים דבשעה שהוא עיף ויגע או לאחר האכילה אין יכול להשכיל כו' דצריכים להשכל כלים מוכשרים לקבל אותו כו'. אך הרי מי'מ יש שינוי בכח השכל בהעלם וגילוי שבו עכ"פ דמתחלה הוא בהעלם ואח"כ יוצא לגילוי, ומזה גופא שהוא מתלבש בכלי והגילוי שלו תלוי לפי אופן הכלי מוכח שאינו עצם הדבר, שעצמי אינו מתלבש בכלי והגילוי שלו אינו תלוי לפי אופן הכלי. דהנה אנו רואים דגם בהכחות הקרובים אל העצם אין בהם שינוי מקטנות לגדלות אף בהעלם וגילוי שלהם, כמו באור וחיות כללי הנמשך מהנפש להחיות הגוף אין בו שינוי מקטנות לגדלות, דהקטן חי בשוה ממש עם הגדול דהחיות כללי יש בקטן כמו בגדול, ואדרבה בקטנים אנו רואים מהירות התנועה דוהו מצד החיות דכל חי מתנועע, ואף דגם בזה אנו רואים שינויים דבקטן כחו בחלישות והגדול כחו כהגברה, אך הענין הוא דבהחיות כללי בעצם אין בו שום שינוי וישנו בקטן כמו בגדול ממש, אך השינוי הוא מצד קישור וחיבור החיות עם אברי הגוף, דבקטן אין החיות שלו בקישור וחיבור כ"כ עם אברי הגוף לכן כחו הוא בחלישות, ובגדול דהקישור וחיבור דהחיות עם אברי הגוף הוא כדבעי לזאת יש לו הגברת הכח. אבל בהכח בעצם אין בו שום שינוי (מפני שהוא מהכחות הקרובים אל העצם) דשינוי אינו שייך רק באיזה כח, אבל בעצם הנפש שהוא מושלל לגמרי מגדר כחות אין שייך בו שינויים. ואף שמוכרח לומר שגם בעצם הנפש יש מציאות הכחות שהרי נמשכים מהנפש הרי בהכרח שישנם שם, אך הענין הוא דהכחות שבהנפש הם כחות עצמיים היוליים ומופשטים מגדר גילוי שלהם, דכל היולי הוא פשוט מהגדר אשר הוא בא בהתגלות, וכמו שמצינו בדברי הרמב"ם והרמב"ן דאש היסודי הוא עצם חשוך פ"י עצם חשוך היינו שאינו מציאות אור, דבגילוי הרי הוא מציאות אור אבל שם הוא אינו מציאות אור, וכמו"כ הוא בהכחות עצמיים שבנפש דמופשטים המה לגמרי מגדר הכחות הגלויים ולזאת אין שייך בהם שינוי, ומכ"ש בעצם הנפש דפשוט הוא גם מהכחות עצמיים שלו שאין שייך בו שום שינוי כלל. ומאחר דאנו רואים שבכח השכל יש שינויים הרי מוכרח לומר דעצם הנפש אינו מהות שכל. וראי' מוכחת הוא ממשנה דאבות דאיתא התם חביב אדם שנברא בצלם

חביבין ישראל שנקראו בנים למקום חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה כו והנה אדם קאי על בחי' שכל דזהו היתרון מעלה באדם לגבי שאר בע"ח דאד יש לו דעת כו', ואם נאמר דעצם הנשמה ה"ע שכל מה זה אומר עוד חביב ישראל שנקראו בנים למקום הרי כבר קחשיב המעלה הזאת כו', אלא מוכר לומר דעצם הנשמה הוא למעל' מעלה מבחי' שכל, ומשוי' נק' בנים דכנ שהבן נמשך מעצמות מוח האב שלמעל' מבחי' אור השכל המלוכש ו להשכיל כו', ומשוי' הוא מוליד בדומה לו ממש שנותן לו גם כל הכחו העצמיים שלו, עד שיכול להיות יפה כח הבן מכח האב כו', דהכחות עצמיים נתגלו אצל הבן באופן נעלה כו' (ואופני הגילויים דהכחות עצמיים של הו תלוי בקדושת האב כו'), דכ"ו הוא משום שנמשך מעצמות האב כו'. כמ"כ יונ למעל' דנשי' נקראו בנים למקום נמשכים מעצמות אוא"ס ב"ה שלמעל' מעל ממהות חכ' ושכל.

ולהבין מהו"ע נשמה הנה נודע דיש ב' מיני רצון רצון שע"פ טו"ד ורצ שלמעלה מטו"ד, רצון שע"פ טו"ד היינו שהשכל מחייב הרצ דמפני שמתבונן בשכלו בהדבר שטוב לפניו לכן הוא רוצה בזה, למשל בעס מו"מ כשמתבונן בשכלו שירויח מהעסק הזה הרי הוא עושה אותו וטורח כמ טרחות ונוסע אנה ואנה כו', דעצם הענין מצד עצמו היינו הטרחות מהעסק אי רוצה כלל, רק מפני שמתבונן שירויח מזה לכן הוא עושה את כל הטרחו דכל פעולה היא ברצון. דוקא דבאונס לא יעשה מאומה והרצון הוא מצד השכ ובהרצון הזה יש בו שינויים דכשמתבונן שלא יהי' ריוח מזה לא ירצה בהעכ כו', וכ"ז הוא הרצון שע"פ טו"ד. ורצון שלמעל' מטו"ד הוא דלפעמים אנו רואי שאדם יתעורר בתשוקה וחמדה לאיזה דבר אף שהשכל אין מחייב כלל שצרי לחפץ בזה, ויכול לעשות כמה שטותים עד ששיגי רצונו שלא עפ"י טעם ודע כלל, והרצון הזה הוא בתוקף גדול מאד, דהנה הרצון שע"פ טו"ד אינו בתוק גדול כ"כ שהשכל מגביל את הרצון, דלפי ערך השגתו בהטוב של הדבר ההו לפי ערך כזה הוא רוצה בהדבר, דאינו יכול להיות הרצון בתוקף יותר מהשנ המחייבו, אבל בהרצון שלמעלה מטו"ד הוא בתוקף גדול מאד ואין השנ מגבילו כלל. וכמ"כ יובן בעבודת הוי' שיש ב' מיני רצון דהנה ענין מס נאמרה בתורה ונקדשתי בתוך בני ישראל שהוא ציווי על מס"נ, אך טעם נ מס"נ לא נאמר בתורה, כ"א על אהבה מצינו בתורה טעם לאהבה את הו אלקיך כי הוא חייך, דכמו שהאדם אוהב חיי נפשו משום דהעיקר הוא החיו דממנו הוא כל הכחות וכל החושים דבצאת הנפש מהגוף ישאר כאבן דוב ויסתלק ממנו כל הכחות והחושים כו', כמ"כ כשמתבונן האדם דהעיקר החיו הוא אלקות כי ואתה מחי' את כולם דחיות כל העולמות והנבראים בכלל וחיו נפשו בפרט הוא אלקות, דהוא החיות כדכתיב והי' אלקים אמת הוא אלקים חיי דחיות הוא אלקות ומשוי' הוא מחי' את הכל כו', ולא לבד דהוא מחי' את כו' אלא דגם דההוות הנבראים הוא ג"כ ממנו דכשיסתלק כח האלקי המהווה א

הנברא היה אין ואפס ממש, וכשיתבונן בזה היטב יבא מזה לאהבה בבחי' דביקות שנפשו תתעורר להדבק בהאלקות המח' את העולמות כו'. ולפעמים יוכל לבא מההתבוננות הנ"ל לאהבה כרשפי אש דלאחר שיתבונן דהעיקר הוא האלקות יתעורר ברצוא וצמאון שהאלקות יאיר ויתגלה בעולם, כמו למשל באדם חלש ומעונה שהוא רוצה בהתפשטות והתגלות החיות באברי הגוף משום שהוא יודע שהעיקר הוא החיות, וכמ"כ כשמתבונן דהעיקר הוא האלקות יבא לבחי' רצוא וצמאון להתפשטות והתגלות האלקות בעולם כו', או דיבא מזה ההתבוננות לבחי' מרירות דמאחר שיתבונן דהעיקר הוא האלקות יתמרמר בנפשו על עוצם ריחוקו מהאלקות כו', וכ"ז הוא האהבה שע"פ טו"ד. אך ענין מס'נ הוא דהוא בא לבחי' רצון פשוט שלמעל' מטו"ד לצאת מגדר הכלי ולהכלל בעצמותו דוקא, ואינו רוצה להיות למטה ולחיות בהאלקות אשר ימשיך, כי רצונו הוא דוקא לצאת מגדר הכלים שלו ולהכלל בעצמותו, ואף ששם יתבטל מציאותו לגמרי מ"מ בזה הוא חפץ דוקא, והרצוא שלו הוא דוקא להכלל בעצמותו ממש שהוא בחי' חי ולא בחיים שהוא בחי' חי בעצם ולא בבחי' חיים להחיות את העולמות, דהגילויים וההארות שהמה בבחי' חיים להחיות את העולמות לא יחפוץ כלל כ"א להכלל בעצמותו דוקא דמי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ דכל מה שהוא עמך טפל ובטל אליך לא חפצתי, דלא מיבעי האלקות דעולמות כ"ע אלא דגם האלקות דעולם האצי' דשם מאיר גילוי אוא"ס דאיהו וחייהו חד ואיהו וגרמוהי חד הוא המדע והוא היודע והוא הידוע עכ"ז לא חפצתי, משום דכ"ז הוא רק גילויים וההארות מאוא"ס וחפצו הוא רק להכלל בעצמותו ממש כו'. ויש עוד אופן בזה דחפצו ורצונו הוא ההמשכה והגילוי למטה אך לא לרוות נפשו הצמאה כ"א ליחדא קוב"ה ושכינת' בתחתונים, שחפצו הוא שעצמותו ית' לא יהיו העולמות מעלימים ומסתירים ולא יהי' ליש ודבר כלל כו', כי לגבי הגילויים מאוא"ס העולמות מעלימים ומסתירים, כי אף שיש התפשטות חיות אלקות בעולם מ"מ העולמות מעלימים ע"ז ונראים ליש ודבר כו'. כמו למשל בנפש האדם כי אף באדם בריא שיש בו התפשטות החיות באברי הגוף עכ"ז אינו נראה החיות בעצמו כי אם הגוף נראה, ומה שמצינו באיש חי בעצמ' ומכ"ש בשאר בני אדם נראה העיקר הגוף והחיות בעצמו אינו נראה רק פעולת חיות הנפש נראים באברי הגוף, דזה ההפרש בין חלש לאדם בריא שבאדם חלש אינו נראה גם הפעולות ובאדם בריא נראה פעולות הנפש כו', אבל מ"מ עצם חיות הנפש אינו נראה. ובדוגמא כזאת יובן למעל' דאף שיש התפשטות חיות אלקות בעולם מ"מ העולמות מעלימים ע"ז ואינו נראה ונגלה רק הפעולות דאוא"ס כו', כי יש זמן דאלביש שמים קדרות כו' אותותינו לא ראינו כו' דאפי' פעולותיו ית'

אינם נראים למטה, וכשיש התפשטות חיות האלקות בעולם אזי נראים פעולותיו אבל עצם האלקות אינו נראה ונגלה כלל כו', כי לגבי הגילויים דאוא"ס הבאים להחיות העולמות יעלימו ויסתירו עליהם העולמות, אבל בהגלות נגלות עצמותו ית' למטה לא יהיו העולמות מעלימים ע"ז כלל ויהי מזה ביטול הנבראים והעולמות. והרצון הזה הוא למעל' מטו"ד כי השכל אינו מחייב להשליך חייו מנגד, וגם באופן הב' שחפצו הוא שעצמותו ית' יתגלה למטה הרי גם זה אינו לצורך עצמו כ"א ליחדא קוב"ה כו' ומהו נמשך ביטול העולמות והנבראים, והשכל אינו מחייב רצון כזה, והרצון הזה הוא בתוקף גדול מאד ויכול לעשות כמה שטותים כנ"ל, והשטותים בעבודה הוא ע"ד אהניא שטותי' לסבא כו', וכמאז"ל מוטב שיהי' שוטה כל ימיו ואל יהי' רשע שעה אחת לפני המקום כו', כי ע"פ הכחות הגלויים שלו הוא באמת נחשב לשוטה כי הוא מפקיר את הכחות וכל עניניו הכל בשביל עבודת הוי', וכ"ז הוא מצד הרצון פשוט שלמעל' מטו"ד.

וכמו"כ למעל' יש ב' מדרי' השתל' ולמעלה מסדר השתל', ולהבין מהו ענין ההשתל' למעלה. הדנה כתיב ועל הכסא דמות כמראה אדם וצ"ל הלא הוא ית' אין לו דמות הגוף ולא גוף ומהו"ע אדם. אך הענין הוא כי שם אדם הוא שם המושאל לשבר את האזן, דכשם שבאדם למטה יש עשר כחות היינו שכל ומדות, כמו"כ למעלה קאי שם אדם על בחי' ע"ס דאצי', דבכדי שמאוא"ס שהוא בלתי בע"ג יתהוו עולמות ונבראים בע"ג צריך להיות ע"י ממוצע, והממוצע הוא ע"ס דאצי', דכשם שבאדם התחתון צריך להיות השתל' שכל ומדות עד שיבא לבחי' מדומ"ע, והשכל נחלק לתלת מוחין מוח החכמה הוא ענין גילוי אור כללי אשר אין בו פרטים כו' ואין שם אותיות כמה לתפוס האור כו', ומוח הבינה הו"ע התחלקות פרטים ויש שם אותיות במה לתפוס הפרטים כו', ומוח הדעת הוא להביא את אור החכ' למוח הבינה והוא המקשר והמחבר אותם כו', וע"י הבינה נולדים המדות שכלב שע"י שמתבונן בטוב הדבר ע"י יתעורר באהבה כו', או להפך שצריך לשנוא את הדבר יתעורר בשנאה או ביראה כו' או במדת ההתפארות כו', וכ"ז הוא ע"י ד"ת המקשר ומחבר מוחין עם המדות ואח"כ יבא לבחי' מחשבה, ולפעמים יכול להיות שיהי' מחשבה שלא ע"י השתל' המדות והיינו שחושב אותיות השכל כו', אך לפעמים גם המחשבה באה ע"י השתל' המדות, אך הדבור מוכרח הוא לבא ע"י השתל' המדות דגם שמדבר איזה שכל עכ"ז כשלא יחפוץ לדבר לא יוכל לדבר כו', ומכ"ש מעשה שמוכרח להיות מקודם השתל' הזאת כו'. וכמו"כ יובן למעל' בבחי' ע"ס דאצי' דיש שם בחי' חב"ד מוח החכמה הו"ע אור כללי ואין שם בחי' פרטים, כי חכ' הוא ראשית ההשתל' ראשית ההתגלות, ומוח הבינה הו"ע ההתחלקות פרטים, דכמו שבנפש האדם הו"ע השגה והבנה כו' כמו"כ למעל' הו"ע פרטים, ויש מוח הדעת המקשר ומחבר את בחי' חו"ב וזהו ע"י בחי' ד"ע כו', וע"י הבינה נולדו המדות כי בינה היא אם הבנים וכמ"ש מי ברא אלה, וזהו

ע"י ד"ת המקשר ומחבר את בחי' המוחין לכחי' מדות כי דעת הוא מפתח דכליל שית, ואחי"כ יכול להיות התהוות ג' עולמות בי"ע כמ"ש ולכבודי בראתיו יצרתי אף עשיתיו שהר"ע מדומ"ע. וכ"ז הוא ענין סדר השתל' שהוא רק גילויים והארות מאוא"ס דלכן הם מתחלקים לעשר מדרי' כו' וא"א להאור להמשך למטה כי אם ע"י השתל' שכל ומדות כו'. ולהבין מהו למעל' מסדר השתל' הנה איתא כששאל מרע"ה מיתת ר"ע זו תורה וזו שכרה, היתה התשובה אליו שתוק כך עלה במח' דהפי' הוא דיש על זה טעם כמוס בח"ס והטעם הזה לא ניתן לבא בהשגה בחכ' הגלוי' דענין הזה הוא למעל' מסדר השתל', אך כאן הכוונה שהטעם לא יוכל להתגלות בחכ' הגלוי' אבל מ"מ יש ע"ז טעם כמוס עכ"פ בח"ס, אך יש עוד אופן בלמעל' מסדר השתל' אשר אין טעם לרצון כלל. דהנה כתי' והחכ' מאין תמצא דהחכ' נמשכת מהאין דכתר בדרך תמצא היינו בבחי' מציאה, דכשם שבמציאה אנו רואים דאימתי נקראת מציאה שיהי' חייב להכריז עלי' היינו דוקא דאינו יודע ממי נאבדה דאם יודע של מי הוא אז הוא חייב להחזיר ולא להכריז, ואימתי חל עלי' להכריז היינו דוקא דנעלם ממנו מי אבדה כו'. וכמ"כ יובן למעל' דהחכ' נמשכת מהאין דכתר בבחי' מציאה הכוונה הוא דבהחכ' אינו נרגש האין דכתר כו', והיא נמצאת בבחי' יש מאין, ולכן אינו נרגש בה האין, דזהו ההפרש בין השתל' ע"ע להתהוות יש מאין, דבהשתל' ע"ע העלול משיג את עילתו, והגם דאינו משיג רק את חיצוני' העילה כו' מ"מ הרי גם החיצוניות הוא מהות העילה ממש כו'. והענין הוא דהשתל' ע"ע הוא בערך זל"ו ולזאת הוא משיג את עילתו, אבל בענין התהוות היש מהאין הרי היש אינו בערך אל האין המהוה אותו כו', ולזאת אין היש משיג את האין. וע"ז נאמר בורא קדושים שחוי"ב נק' בשם בריאה יש מאין, וכשם שבהתהוות היש הרי היש דבי"ע לא הי' ברוחניות דאצי' המהוה אותו כו', וכמ"כ יובן דמציאת החכ' לא הי' בהאין דכתר כו', כי האין דכתר מושלל לגמרי מבחי' החכ' הנמצאת ממנו וזהו המדרי' אשר למעל' מסדר השתל', ומבחי' זו נמשך בנפש הרצון פשוט אשר למעל' מטריד, וי"ל דמה שיש בנפש הרצון פשוט אשר למעל' מטריד זה בחי' כי לא אדם אשר יש באדם. כי הנה נודע כי ד' מדרי' דצח"מ הם נגד ד' אותיות דשם הוי', ומדבר הוא נגד יריד דשם הוי' אשר יריד הוא בחי' חכ', וביריד יש ג"כ קוצו של יריד המרמז לבחי' כי לא אדם אשר למעל' מבחי' אדם, ומשריז גם המדבר אשר הוא נגד יריד יש בו ג"כ בחי' כי לא אדם כו', וזהו בחי' רצון פשוט אשר למעל' מטריד. וזהו אדם אדמה לעליון, עליון היינו האוא"ס אשר למעלה מסדר השתל', ולכאו' אינו מובן הלא אדם הר"ע שכל כנ"ל ואידך הוא דומה לאוא"ס אשר למעל' מסדר השתל', אך זהו מחמת בחי' כי לא אדם אשר יש באדם והיינו הרצ"פ אשר למעל' מטריד כו'. וזהו כוונת המשנה דאבות חביב אדם שנברא בצלם כו' חביבין ישראל שנקראו בנים למקום כו' חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה כו', והנה אדם קאי על בחי' שכל כנ"ל וזהו חביב אדם היינו ענין ההשגה והתבוננות כאלקות שיש בנפש האדם כו', ומה שאומר אחי"כ חביבין

ישראל קאי על בחי' רצון פשוט שלמעל' מטעם ודעת, ומשו"ז אמר שנקראו בנים למקום דכמו שהבן נמשך מעצמות מוח האב שלמעל' מאור השכל המלוכש בו להשכיל כו', ולכן מוליד בדומה לו שנותן לו גם כל הכחות עצמיים שלו כנ"ל, ולא כמו בהשפעת השכל מרב לתלמיד זהו רק הארה מאור השכל כו', ולכן אין ביכולת התלמיד לקבל ההשפעה רק כשהוא בעצמו בר שכל ואם לאו לא יקבל מאומה מההשפעה כו', משום דאינו נותן לו מהעצמות שלו מאומה, אבל בענין ההולדה הרי נותן לו כל הכחות העצמיים שלו כו', וכמו"כ יובן למעל' דנש"י נקראו בנים למקום היינו שנמשכים מעצמות אוא"ס ב"ה שלמעל' מסדר השתל' כו'. אך לכאור' צ"ל הלא במשל אמרינו דהבן נמשך מעצמות מוח האב, וכמו"כ צ"ל דנש"י נמשכים מעצמות מוח העליון היינו מעצמות ח"ע, וא"כ מאין יש להם הרצוף שלמעל' מטריד כו'. אך הענין הוא דאוא"ס שורה רק במקום הביטול, וחכ' היא בבחי' ביטול לזאת היא כלי לאוא"ס ושורה בה בהעלם בחי' האין דכתר, ולכן נשמות ישראל מפני שנמשכים מעצמות ח"ע מהאוא"ס השורה בה יש בהם הרצון פשוט שלמעל' מטעם ודעת כו'.

והנה ההתגלות מהרצון פשוט הוא בתפלה, כי תפלה נקראת בשם סולם והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, וכשם שהסולם מחבר את הגג עם הרצפה כמו"כ התפלה מחבר את הארת הנשמה המלוכשת בגוף עם עצם הנשמה, כי תפלה הוא לשון התחברות כמו התפל כלי חרס והיינו שהתפלה מחבר את הארת הנשמה עם המקיפים שלה, ולכן נאמר השמימה שהר"ע מקיפים עליונים. והנה בכדי שיוכל האדם לבא לבחי' רצון פשוט צ"ל בסדר והדרגה דמקודם צריך להגיע לשלימות העבודה שע"פ טו"ד כחות הגלויים ואח"כ יכול לבוא לבחי' רצון פשוט, ולכן אמר מקודם והנה סולם מוצב ארצה ואח"כ אומר וראשו מגיע השמימה דא"א לבוא לבחי' רצון פשוט שלמעל' מטריד אם לא הגיע מתחלה לתכלית שלימות העבודה שע"פ הכחות הגלויים כו', ועוד דהרצון פשוט גופא הוא בא ע"י התבוננות דוקא, והיינו מההתבוננות דעצמות אוא"ס איך שהוא קדוש ומובדל מגדר עולמות ומופלא ומרומם מהם אשר אין זה בא בהשגה כמשי"ת. ולכן נסדר גם סדר התפלה באופן כזה דמתחלה מתחיל רק מבחי' הודאה מודה אני כו' הודו לה' כו' שהוא מדריגת נפש דעשי', ואח"כ בפסוד"ז נאמרה ההילול ושבח הנבראים העליונים הללו את ה' מן השמים הללוהו במרומים הללוהו כל מלאכיו כו', וכמו"כ נאמר שם ההתבוננות דכריאה יש מאין ברוך שאמר והי' העולם כו', ומזה נולד דחילו ורחימו טבעיים, דיודע דהתפעלות אהוי"ר אשר מההתבוננות דפסוד"ז הוא יותר מההשגה אשר יש בזה והו ענין מדות טבעיים, ואח"כ בברכות ק"ש באים דר"ר שכליים והוא מההתבוננות איך שהשרפים אומרים קדוש והאופנים אומרים ברוך שבטלים לאמיתתו ית' ומזה יבא לבחי' דר"ר שכליים כו', ואח"כ בק"ש ושמונה עשרה באים לבחי' רצון פשוט שלמעל' מטריד כו', והגם דבתורה יש

ג"כ הגילוי דהרצון פשוט, דהנה כתיב והיו הדברים האלה וכו' בד"ת הכתוב מדבר דבתורה יש הגילוי דאנכי מי שאנכי בחי' כתר כו'. הענין הוא דהתורה הוא רק כלי להגילוי אור, אבל התעוררות ההמשכה הוא ע"י התפלה דוקא, דכשם שנת"ל דחכמה הוא כלי לבחי' אין דכתר, כמ"כ התורה דאורייתא מחכי' נפקת היא ג"כ כלי לבחי' האור דכתר, אך התעוררות ההמשכה הוא דוקא ע"י התפלה דאין לו רצון להגילוי אור הרי אינו שייך שיאיר לו כו'. ועוד דבלא תפלה אין בתורה הגילוי אור, דידוע מהענין שלא ברכו בתורה תחלה היינו שלא המשיכו המשכת אוא"ס בתורה כו' דמשמע מזה דצריך להמשיך האוא"ס בתורה וזהו כ"א ע"י התפלה דוקא, ואף אם נאמר דבתורה יש הגילוי אור מ"מ בלא הקדמת התפלה אין זה שייך אליו, והרי זה כמו למשל שיש אדם שיש לו חפץ יקר מאד שמצד יוקר מעלת החפץ היה צריך להתפעל ולהתענג ממנו ומ"מ הוא אינו מתענג מזה אף שצריכים להתענג מזה כו', כמ"כ הוא בלימוד התורה בלא הקדמת התפלה שאף שיש בה גילוי אוא"ס ב"ה מ"מ אין זה שייך אליו ואינו מתענג בלימודו ואין לו שום עריכות ואינו מרגיש את האור (ער) דער הערט ניט דעם אור) מפני שאין לו מאומה כו', ועיקר הטעם הוא דבלא תפלה לא יש האוא"ס בתורה וכדמוכח מהא דשלא ברכו בתורה תחלה כנ"ל כו'.

והנה עיקר הגילוי דהרצון פשוט הוא בק"ש דוקא דתפלת שמרע הרע ביטול כו', והגילוי דהרצון פשוט הוא בק"ש דוקא. דהנה בואהבת יש ב' פירושים ל' ציווי וגם ל' הבטחה שסופך לבוא לידי אהבה כו', והנה ההבטחה שסופו לבוא לידי אהבה קאי על בחי' רצו"פ שלמעל' מט"ד וזה בא ע"י התבוננות דשמע ישראל כו', דהנה שמע הוא לשון אסיפה וקיבוץ כמ"ש וישמע שאל את העם והיינו שיאסוף ויקבץ את כל הכחות שלו בהרצון פשוט, דידוע דרצון כולל בתוכו את כל הכחות דהיינו שיהיו כל הכחות שלו נקבצים ונכללים בבחי' רצון פשוט שלמעל' מט"ד כו', וכ"ז בא ע"י התבוננות בעצמות אוא"ס שלמעל' מגדר השגה, דהיינו לאחר שמתבונן ומשיג היטב את כל הגילויי אורות דסדר השתל' ואת העילוי אשר בהם אשר כ"ז יכול לבוא בהשגה ותפיסא כו', ואחכ"ז הוא מתבונן איך שעצמות אוא"ס הוא קדוש ומובדל מכל זה דזהקדוש בשמים ובארץ דהוא קדוש ומובדל מכל הגילויי אורות דשמים וארץ, דאני הו"י לא שניתי אתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בשוה ממש, משום דכ"ז הוא רק הארה שאינו תופס מקום לגבי עצמותו ית' כו', אך מה זה הוא בחי' עצמותו ית' זה אינו משיג כי הוא למעל' מגדר השגה רק הוא משיג איך שהוא קדוש ומובדל כו', והוא מושלל לגמרי מכל הגילויי אורות אשר בא בגדר השגה כו'. ומכל ההתבוננות הנ"ל הוא מתעורר ובא לבחי' רצון פשוט דמי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ שאינו רוצה בשום גילוי אור וחפצו ורצונו הוא דוקא להכלל בעצמותו ית' כו'. ומשריז אמר שמע ישראל, דלכאור' אינו מובן דהרי יש שני בחי' יעקב וישראל ומדוע

לא אמר שמע יעקב. אך הענין דהנה ישראל הוא בוזי' לי ראש, אשר מצד בחי' רצון הפשוט שיש בנש"י הם בבחי' ראש לראש ומוחין שבסדר השתל', ומשו"ז הוא אומר שמע ישראל כו', ואח"כ אומר הוי' אלקינו כוחינו וחיותינו הוא הוי' ב"ה, ואומר אלקינו היינו אלקה שלנו, והוא ע"ד אלהי אברהם דלכאוי' הלא אלהי כל הארץ יקרא ומדוע אומר אלהי אברהם, אך דזה הוא מצד דהאבות הן הן המרכבה והי' בבחי' ביטול ודביקות תמיד לאוא"ס ב"ה עד שהי' מחליף את משמרת מדת החסד, כמ"ש בפרד"ס בשם ספר הבהיר אמרה מדת החסד לפני הקב"ה כל זמן שאברם בעולם לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שאברם עומד ומשמש במקומי, שנא' וישמור את משמרתי שהי' שומר משמרת מדת החסד, והי' נדיב בגופו ובממונו ובנפשו ומשו"ז זכה שיקרא שמו עליהם כו', ואח"כ אומר הוי' אחד דאחד הוא מצד העולמות, דהנה איתא כד אמליכתי למעלי' ולמטה ולד' רוחות העולם תו לא צריכית, דכ"ז הוא מרומו בתיבת אחד ד' הוא בחי' ד' רוחות העולם וח' הוא ז' רקיעים וארץ וכולם המה בטלים לאוא"ס אלופו של עולם, והביטול שלהם הוא בבחי' יחיד דיש אחד ואין שני כו' וכמו שהי' הוא לבדו יחיד ומיוחד קודם הבראם כן הוא גם עתה כו' משום דאפס זולתו ממש. ואיכות הביטול יש להבין על ב' אופנים א' הוא משום דכל מציאות העולמות והנבראים הוא שנתחדש לאחר הצמצום כו' דקודם הצמצום לא הי' שום מציאות כו', והגם דכל העולמות והנבראים היו כלולים בהאוא"ס שלפה"צ מ"מ לא הי' שם בבחי' מציאות כו', והרי זה כמו האותיות העצמיים הכלולים בעצם הנפש שאף שישנם שם מ"מ לא הי' בבחי' מציאות כלל כו' והתהוות המציאות נתחדש לאחר הצמצום, והנה פעולת הצמצום הוא רק לגבינו אבל קמ"י ית' אין שום צמצום והעלם מעלים ומסתיר כלל, ונמצא מובן שנאמת אין שום מציאות כלל כמו קודם הצמצום ממש כו'. והבי' הוא משום דכל מציאות העולמות והנבראים הוא רק האור והחיות האלקי אשר בהם, כי בהסתלק ח"ו הכח האלקי אשר בכל נברא כו' הי' חוזר לאין ואפס והי' כלא הי', ונמצא דכל מציאותם הוא רק החיות האלקי אשר בהם כו'. ומההתבוננות הלזו יבא לבחי' רצון פשוט שעצמותו ית' יאיר בגילוי למטה אשר מזה יהי' ביטול העולמות והנבראים כמו שהאמת הוא שאפס זולתו כו', דזהו ההפרש בין שמע ישראל להוי' אחד דבשמע ישראל מדבר שהרצון פשוט שלו הוא דוקא לצאת מגדר הכלי ולהכליל בעצמותו ית' כו', ובהוי' אחד מדבר בהאופן הבי' שבהרצון פשוט כנ"ל היינו אדרבה שחפצו ורצונו הוא ההמשכה והגילוי למטה היינו שעצמותו ית' יאיר למטה כו', וזהו פי' ואהבת ל' הבטחה שסופך לבא לידי אהבה היינו שיבא לבחי' רצון פשוט כנ"ל. ויש עוד פי' בואהבת שהוא ל' ציווי, וזה קאי על האהבה שע"פ טו"ד הבאה ע"י ההתבוננות בהגילויים שבסדר השתל', אשר זה יוכל לבא בהשגה ותפיסא כו' אשר מזה נולד ונתעורר האהבה הזאת, ועיקר ההתבוננות בזה הוא שייד לפסוק שני שבק"ש בברוך שם כבוד כו', אך ההתבוננות המביאה לבחי' רצון פשוט שלמעלי' מטו"ד הוא בפסוק ראשון שבק"ש כו'.

והנה אח"כ אומר והיו הדברים האלה אשר אנכי כו' בד"ת הכתוב מדבר בדב"ת הוא מרוה את צמאנו דהרצון פשוט הנ"ל, דאופן הא' דהרצון פשוט שחפצו הוא להכליל בעצמותו הוא נשלם דוקא ע"י התורה, דתלת קשרין מתקשרין דא' ב'דא ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה שע"י התורה דוקא הוא מתקשר ומתייחד עם עצמות אוא"ס ב"ה דשנים מתכסים בטלית אחד כו', וגם האופן הב' דהרצון פשוט שחפצו הוא בהמשכה והגילוי למטה הוא נשלם ג"כ ע"י התורה כו', דנודע דבזמן מ"ת ה"י התגלות גילוי אלקות בעולם, דקודם מ"ת אף שה"י נסים יוצאים מדרכי הטבע כמו ק"יס כו' מ"מ לא ה"י נראה בגילוי אלקות ממש, כ"א ה"י נראה שינוי הטבע, אבל במ"ת כתי' וירד הוי' על הר סיני שה"י גילוי אוא"ס ממש למטה כו', וכל התחלה הוא להורות על גמר הדבר היינו שגם עכשיו כשא' מישאל לומד תורה הוא ממשיך גילוי אוא"ס למטה, ונמצא דבתורה הוא מרוה את צמאנו בב' האופנים דהרצון פשוט הנ"ל. ועפ"י הנ"ל יובן דקשה להכריע אם ת"ת גדול מתפלה או תפלה גדולה כו', דמחמת המעלות שיש בתורה דהמשכת אוא"ס למטה הוא ע"י התורה דוקא כו', וכמ"כ ההתקשרות והיחוד דנש"י עם הקב"ה הוא ג"כ ע"י התורה כו', לכן אמרו ות"ת כנגד כולם גדול גם מתפלה כו', אך משום דהתעוררות ההמשכה הוא ע"י התפלה דוקא וכנ"ל מהא דאיתא שלא ברכו בתורה תחלה כו', ואדרבה דת"ת בלא הקדמת התפלה יכול להיות שיומשך מזה ריבוי העלמות והסתרים שהאלקות יתעלם ויסתתר לגמרי בעולם, וכדכתיב על מה אבדה הארץ כו' ואמרו חז"ל על שלא ברכו בתורה תחלה כו', דזה שלא המשיכו האוא"ס בתורה ה"י סיבה לחורבן ביהמ"ק ומזה נמשך ההעלם והסתר למטה כו', והתעוררות ההמשכה הוא ע"י התפלה דוקא, ונמצא דבת"ת מצ"ע אין בה מעלה כו', ולכן מצינו דחסידיהם הראשונים היו שוהים תשע שעות בתפלתם כו' והלואי שיתפלל אדם כל היום כולו כו', דהאריכות בתפלה הוא כדי לבא לבחי' רצון פשוט שלמעל' מטריד אשר ע"ז צריך זמן רב, כי מקודם צריך להגיע לשלימות העבודה שע"פ מוח ולב ולהיות שלם בכל הכחות הגלויים כדבעי למהוי ואח"כ יוכל לבא לבחי' רצון פשוט וצריך ע"ז זמן רב כו', ואף שלא נשאר להם רק מיעוט זמן על ת"ת מ"מ לא חששו לזה, כי התורה הוא רק כלי להגילוי אוא"ס ב"ה כנ"ל ודי לזה גם מיעוט תורה כו' והעיקר הוא התפלה דוקא, אך לאחר התפלה העיקר הוא הת"ת כי האופן הא' שברצון פשוט להכליל בעצמותו ית' הוא דוקא ע"י התורה כו', כי הרצוא דתיקון הוא בשביל השוב דוקא כי אם ה"י יוצא מגדר הכלי בפר"מ ליכלל בעצמותו ית' אין בזה מעלה כלל, וכידוע מענין מהא דבן עזאי הציץ ומת כו', וכמ"כ בבני אהרן כתי' בקרבנם לפני הוי' וימותו אשר זה ה"י נחשב להם לחטא ועון כו', כי הכוונה הוא כמו ר"ע דוקא שנכנס בשלום ויצא בשלום כו' כי לא לתהו בראה לשבת יצרה כו' כי הכוונה הוא השוב דוקא, נמצא דעיקר המעלה שבהרצון פשוט להכליל בעצמותו הוא דוקא ע"י התורה כו', וגם אופן הב' שבהרצון פשוט שחפצו ורצונו בההמשכה והגילוי למטה הוא ג"כ ע"י התורה דוקא כנ"ל, ומשוי' אמר ות"ת כנגד כולם כו'.

והנה משריז' הי' מסופק ריביז באיזה דרך מוליכין אותו כו', כי לא הי' יודע בעצמו אם הגיע לשלימות העבודה שעי' רצון פשוט שלמעל' מטריד כו', אך לכאו' אינו מוכן וכי משום שלא הגיע לאמיתת הרצון פשוט יוליכו אותו לגיהנם, אך הענין הוא דזה לעו' עשה אלקים דכשם שיש מקיפים ופנימים בקדושה כמו'כ בלעו' יש ג'כ מקיפים ופנימים כו', דיש אדם שבהכחות הגלויים שלו הוא רע מאד שאינו מקיים תומ'צ וסר לגמרי מדרך הוי' כו' אך לבא לידי התעוררות עצמי מהנפש זהו בנקל אליו, ויכול להיות שבנקל יבא להתעוררות תשובה ויהפך גם הכחות הגלויים שלו, וזה הוראה שיש לו נשמה גבוה אשר נמשכה ממדרי' גבוהות שבאלקות, רק שהכחות הגלויים שלו הליכיש בס'א וקליפה אבל עצם הנפש שלו אינו נמצא במקום הקליפות, ולכן בנקל אליו להתעורר בהכחות עצמיים שלו כו', ולפעמים מצינו להיפך דיש אדם שבהכחות הגלויים שלו הוא טוב מאד שמקיים תומ'צ כדבעי ובתורת הוי' חפצו כו', אך לבא להתעוררות עצמי היינו בעתים שצריך להתעורר בתשובה זה קשה עליו מאד, וזה הוראה שיש לו נשמה נמוכה, וגם לפעמים יכול להיות (אין זה בדוקא אבל יכול להיות) שעצם הנפש שלו הוא עומד במקום הקליפות ולכן אינו יכול להתעורר בהכחות עצמיים שלו כו'. והנה זה הי' הספיקות של ריביז שא' איני יודע באיזה כו' דאף שידע בנפשו שבהכחות הגלויים שלו הוא טוב מאד, אך משום שלא ידע אם הגיע לאמיתת הרצון פשוט הי' ירא כי אולי הסיבה לזה הוא מפני שעצם הנפש שלו הוא עומד במקום הקליפות, ואדרבה מזה גופא שהי' יודע בעצמו שבהכחות הגלויים הוא טוב כו', הי' ירא דמה שאינו בא לאמיתת הרצון פשוט הוא מפני שעצם הנפש שלו הוא עומד במקום הקליפות ר"ל, דלפעמים יכול להיות דמה שאינו בא להרצון פשוט הוא מפני שהכחות הגלויים שלו אינם כדבעי למהוי, אך הוא ידע בעצמו שבהכחות הגלויים שלו הוא טוב מאד, ולכן הי' ירא דהסיבה שאינו בא לאמיתת הרצון פשוט הוא מפני שהנפש שלו הוא נמצא במקום אחר וצריך זיכור בגיהנם נקו' כו'. וגם כי נת'ל דת'ת בלא הקדמת התפלה יכול לגרום ח'י ההעלם וההסתר האלקות בעולם, וכדכתי' על מה אבדה הארץ כו' על שלא כרכו בתורה תחלה כני'ל דזה הי' סיבה לחורבן ביהמ'ק כו', ולכן הי' ירא דאם אינו מגיע לאמיתת הרצו'פ הרי אין מעלה בלימוד התורה שלו כי יכול להיות שזה סיבה להעלם והסתר ח'ו, וע'כ א' ואיני יודע באיזה דרך מוליכין אותי שיכול להיות שיוליכו אותו לגיהנם. וזהר'ע שאמר ע'ע אני כשר לפני המלך ורחב'ד כעבד לפני המלך כו', דהנה ההפרש בין שר לעבד הוא דעבד אינו שואל טעם בשום דבר ואין אומרים לו טעם, אבל להשר אומרים טעם מכל דבר ולפעמים מתיעצים עמו דזהר'ע יועץ המלך כו', וזהו שאמר אני כשר לפני המלך היינו שהחזיק את עצמו שעבודתו הוא רק עי'פ טו'ד ולא בא עדיין לאמיתת הרצון פשוט שלמעל' מטריד כו', ומ'מ אמר לא שהוא גדול ממנו כו' דבאמת ריביז גדול ממנו, דהנה ענין עבד שהר'ע קבעו'מ'ש, הגם דכשרשו הוא למעל' מטריד מ'מ בהשתל' הוא למטה מטריד, ונמצא דכחות הגלויים הרי

ריב"ז גדול ממנו. וגם אין לומר שמצד בחי' רצון פשוט שלמעל' מטריד רחבי' גדול ממנו, כי באמת צריכים לומר שגם ריב"ז ידע בנפשו שכבר בא לבחי' רצון פשוט, כי זה יודע ומרגיש האדם מה שהוא ע"פ טריד ומה שהוא למעל' מטריד, ובודאי ידע שהגיע לבחי' רצון פשוט, אך הספק שלו הי' אם הגיע לאמיתת הרצון פשוט כו', ובוה אין שייך לומר שרחבי' גדול ממנו מפני שהוא למעל' מסדר השתל' אין שייך בזה מדידה דמי הוא גדול כו'. אך באמת דמה שהי' מסופק באיזה דרך מוליכין כו' הי' זה מגודל הענווה שלו, כי באמת הי' צדיק גמור ובודאי בא לאמיתת בחי' רצון פשוט שלמעל' מטריד, אך בדבר כזה שייך עכ"פ לומר בדרך ענוה ואיני יודע כו' כי היא מדרי' גבוה מאד כו', וגם כי באמת אין זה ביכולת האדם לידע אם בא לתכלית הרצון פשוט ועזי' לא ידעתי את נפשי כו', ולכן הי' מסופק אם הגיע לבחי' הרצון פשוט עד תכליתו כו'.

רב"ז יובן מה שמצינו שכשראה רבי את תשובת ר"א בן דורדיא איך שגעה בבחי' עד שיצתה נשמתו כו' ככה רבי ואמר יש קונה עולמו כו', וצ"ל הלא רבי עסק כל ימיו בתורה ומצות ולא נהנה מעוה"ז אפי' באצבע קטנה כו', ומה זה הי' מקנא כ"כ לראבי"ד, אך הענין הוא כי גם רבי הי' מסופק בזה אם הגיע לבחי' רצון פשוט עד תכליתו, ולכן כשראה את תשובת ראבי"ד שנאספו ונקבצו אצלו כל הכחות אל הרצון פשוט כניל בבחי' כלות הנפש בפר"מ, אשר מזה ידע שבודאי הגיע לבחי' רצון פשוט עד תכליתו כו', ובעצמו לא הי' יודע אם בא למדרי' כזה ולכן הי' מקנא אותו כו'. ועי' כל הנ"ל יובן מה שמשיעין אותו תהא צדיק כו' ואפי' כל העולם כו' הי' בעיניך כרשע, היינו אף שיוודע בעצמו שבהכחות הגלויים שלו הוא טוב מי"מ יחזיק עצמו כרשע, משום שיכול להיות שעצם הנפש שלו הוא עומד במקום הקליפות ר"ל וגם הכחות הגלויים שלו יוכלו להתהפך ח"ו, ולכן אמר כרשע ולא אמר הי' בעיניך כבינוני, כי איתא בס"ש"ב שהבינוני לא עבר עבירה מימיו כו' ולא הי' לו מחשבה ורצון לרע ח"ו ויכול להיות שלא הי' מעולם במקום הקליפות וסי'א ר"ל, וכאן הכוונה הוא שיחזיק עצמו לרשע היינו שיכול להיות שעצם הנפש שלו הוא במקום אחר ח"ו כו', ולכן אמר כרשע ומי"מ אומר כרשע ולא אמר רשע, כי באמת עי' הכחות הגלויים שלו הוא צדיק כו' אך מצד הכחות עצמיים שלו יחזיק עצמו כרשע כו'. ונתבאר דענין משביעין הוא היינו שנותנים לו כח עי', וזהו שמשיעין אותו תהי צדיק היינו שנמשך כח נעלם מעצם הנפש אל הכחות הגלויים דנהי"א בכדי שיוכלו לברר את הכחות הגלויים דנהי"ב, דהנה המלחמה דנהי"א עם הנהי"ב הוא דוקא בהכחות הגלויים כו', וכמרי"כ הבירור דנהי"ב הוא דוקא בהכחות הגלויים דנהי"א, כי בהגלות נגלות הכחות עצמיים דנהי"א הרי מזה נמשך הביטול דנהי"ב לגמרי כו', וזהו דמשיעין אותו תהי צדיק היינו שנותנים לו כח רק בהכחות הגלויים דנהי"א בכדי לברר את הנהי"ב כו', אך הכחות עצמיים שלו יכול להיות שהם במקום אחר ר"ל כניל, ולזאת משיעין

אותו עוד דאפי' כל העולם כולו אומרים כו' היה בעיניך כרשע ובוזה נותנים לו כח דאל תאמין בעצמך כו', והיינו שאפי' כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה וגם הוא בעצמו יודע דבהכחות הגלויים שלו הוא טוב, דבוזה הפרט הוא טוב ובוזה הוא טוב כו' (דהנה האדם צריך לדעת ולהכיר את עצמו באיזה פרטים הוא טוב מזולתו), אך מ"מ היה בעיניך כרשע כי יכול לעשות חשבון בנפשו מי יודע שהעצם הנפש שלו אינו במקום אחר ר"ל ואפשר שגם הכחות הגלויים יתהפכו לרעה ח"ו כו', וזה גופא יתן לו כח לעורר ולהמשיך (ארויס צוא ריפון) הכחות עצמיים שלו, דכשיתבונן דאף אם מצד הכחות הגלויים שלו הוא טוב מ"מ הרי יכול להיות שהעצם הנפש שלו הוא במקום אחר ר"ל והוא מרוחק מאלקות כו', מזה גופא יכול לעורר ולהמשיך את הכחות עצמיים שלו, וכמו שמצינו בבע"ת כשיתבונן שהוא במקום הקליפות והטומאה ר"ל ומרוחק לגמרי מאור פני הוי' כו' יבא מזה להתעוררות תשובה אמיתית, וכמור"כ מצינו בראב"ד כשאמר שמים בקשו עלי רחמים כו' הרים וגבעות בקשו עלי רחמים כו', אח"כ כשראה שזה אינו כלום כו' וגם זה אינו כלום כו' כי העיקר תלוי בעצם הנפש לבד, אמר אין הדבר תלוי אלא בי הניח ראשו בין ברכיו וגעה בכבי' עד שיצתה נשמתו, כי זה היתה לו סיבה לעורר את העצם הנפש שלו כו', וכמור"כ כשיתבונן דאף אם מצד הכחות הגלויים שלו הוא טוב מ"מ כ"ו אינו כלום דהעיקר תלוי רק בהעצם הנפש לבד כו' עי"ז קורא וממשיך את הכחות עצמיים שלו, והענין הוא כי הכחות הגלויים אדרבה מעלימים על הכחות עצמיים, והראי' עי"ז הוא כי לאדם פשוט בנקל לבא לבחי' מס"נ מלאדם שיש לו דעת גדול כו', לזאת בכדי להמשיך את הכחות עצמיים צריכים לבא להתעוררות עצמי דוקא שזה בא עי"ז חשבון הריחוק כו' כנ"ל ועי"ז הוא בא לבחי' רצון פשוט, ואח"כ בעסקו בתורה נא' והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו' בד"ת הכתוב מדבר שע"י התורה ימשיך גילוי עצמות אוא"ס למטה.

בס"ד, שבת פנחס רס"ג, הנחה סערעברנינקע

קדש ישראל להוי' ראשית תבואתה, תבואתה כתי' בה"א, והניקוד בחולם כאילו נכתב בוא"ו. והענין דהנה יש תבואת ה' ותבואת וא"ו, והר"ע פירות האילן ופירות הארץ, תבואת ה' פירות הארץ, ותבואת ו' פירות האילן. והנה חטה הוא ג"כ בכלל פירות האילן כמארו"ל לחד מ"ד דעץ הדעת חטה היתה, ושעורה הוי"ע תבואת הארץ, וענין שעורה הוא שיעור ה' ה' דבהבראם בה' בראם שהה"א הוא שרש ומקור העולמות והוא אתא קלילא דלית בי' מששא, כמו באדם במבטא אות ה' אינו יוצא רק הבל מועט מהנפש שלא כשאר האותיות שיש בהם הבל רב יותר, כמור"כ למעלה רק הארה מועטת הוא שנמשך להיות מקור לעולמות, וכן הוא במד"ת למה נברא העולם בה"א, אלא מה ה"א שאין בה ריחוש שפתים וחריצות לשון כך למעלה לא בעמל ולא ביגיעה כו', כי ההמשכה להוות ב"ע הוא רק הארה מאצי' ולא המשכה פנימי' ועד"מ

באדם כשעושה דבר ביגיעה נגלים כחות פנימיים אבל במבטא אות היא אינו יוצא רק הבל מועט, וכך למעלה הנה מעצמות האורות דאצי' אינו בערך להיות התהוות ב"ע, רק מאות ה' שהוא בחי' המל' דאצי' הארה בעלמא וכמ"ש מראה דמות כבוד ה' שהר"ע הארה דהארה, וכך הוא למעלה יותר והיינו אפי' אצי' ושלמעלה מאצי' שהן עולמות הא"ס בחי' ב"ע הכללים, שא"כ אדם דברי' דכללות כו' אינם נמשכי' ג"כ אלא מבחי' ה' שהוא מל' דא"ס שלאחר הצמצום שהוא ג"כ רק הארה, כי בכלל הזה מה שנמשך לצורך התהוות עולמות הוא רק הארה בעלמא ולכן רוב המקובלים כינו להשפעה והמשכת החיות מא"ס ב"ה בשם אור עד"מ, שיובן ענין הארה בעלמא, שבוה הוא ההפרש בין אור לשפע, דשפע הר"ע השפעה עצמי' כמ"ש שפע עמים ינקו, וכן שפעת מים כו' שעצם המים נגרים ונמשכי' ממקום למקום, וכ"ה במשל השפעת רב לתלמיד שמשפיע לו מעצמות שכלו, ובאמת השפעת השכל בכלל הוא רק הארה מהנפש, אבל מ"מ בההשפעה לתלמיד נותן לו מגוף ועצם ההארה, אבל ענין אור הוא שאין בו מן העצם כלל, כמו עד"מ אור וזיו השמש שמעצם כדור השמש לא יש בהאור, ולכן אין השינוי שבאור פועל שום שינוי בעצם השמש, משא"כ בהשפעת הרב הרי שינוי גדול יש בין קודם ההשפעה ובין שעת ההשפעה ובין אחר ההשפעה, כי הוא מוטred ומוגדר בההשפעה, שכ"ז הוא מפני שהוא השפעה עצמיית, אבל בזיו השמש מפני שהוא הארה בעלמא, ולכן אינו נוגע לעצם השמש אם יאיר האור אם לא יאיר, וכמ"כ הוא למעלה שלכן נק' בשם אור להורות שהוא רק הארה שאינו בערך העצמות. והנה יותר משאין ערוך ב"ע לגבי אצי', יותר אין ערוך האור א"ס שלמעלה מאצי' לגבי עצמותו ית' הן מצד עצמה הן מצד אופן המשכחה, מצ"ע הוא שהוא רק הארה שאינה בערך לגבי העצם, אבל המשכת האור מאצי' לבי"ע, הגם שבי"ע אין ערוך לאצי', אבל לא לגמרי שהרי גם אצי' גופא הוא רק הארה, אלא שאצי' הוא עצמיות ההארה לגבי ב"ע, ולכן אינו שייך לומר לגמרי אין ערוך, אבל האוא"ס לגבי עצמות המאור הוא לגמרי אין ערוך, וכמ"ש אין ערוך לך דאמיתת אין ערוך הוא רק לך לגבי עצמותו, וזהו מצד עצמה ומצד המשכחה כי האור נמשך ע"י הצמצום הגדול סילק אורו, הפסק אור הראשון לגמרי, אבל מאצי' לבי"ע ע"י פרסא שעצמיות האורות דאצי' מתלבשים בהפרסא ובוקע האור את הפרסא ומאיר בבי"ע. כי ענין הפרסא הוא כמו משל לנמשל הגם שהמשל הוא מדבר זר, כמו לשמרך מאשה זרה מינות, וכמו ראה חיים עם כו' דקאי על התורה שהמשל מעלים על הנמשל עד שא"א לידע המשל מהנמשל כלל וכלל, ואף כשידע הנמשל אינו דומה כלל לגבי היותו מופשט מלוש המשל עד שאפי' מי שהמציא המשל והלביש הנמשל בהמשל אינו מאיר אצלו או בהירות השכל של הנמשל כמו שהי' אצלו קודם ההלכשה בהמשל, כי נעדר הדקות דיא רייכקייט פון נמשל, שכ"ז הוא מפני שהמשל הוא דבר זר, ועכ"ז גם זה א"א שהמשל הוא ענין אחר לגמרי, כי הרי מ"מ ישנו בהמשל רק שהוא בהעלם. וכמ"כ יובן למעלה שהגם שהפרסא הוא שלא מענין האצי' שמפני זה הוא מעלים על האור דאצי' עד שהאור שלאחר הפרסא נק' אר"ח ואור של תולדה, אבל מ"מ אין זה מענין אחר לגמרי, שהרי עצמיות האורות דאצי' וגם הכלים מתלבשים בהפרסא, אלא שהעצמיות נעלם ונסתר, ורק הוא שבוקע את

הפרסא. אבל האור הנמשך ע"י צמצום הראשון שהוא הפסק אור הראשון לגמרי וכפי הצמצום שהוא התכללות האור במאור וזהו כלשון הע"ח ונשאר חלל ומקורפ היינו פנוי מאור הראשון לגמרי, ומה שנמשך אחר הצמצום הוא באין ערוך לגמרי לגבי אור הראשון עד שנק' המשכה שבדרך דילוג שהוא מפני שנמשך ע"י הפסק הצמצום, נמצא מובן איך שאין ערוך אצ"י לגבי עצמיות אוא"ס יותר הרבה משאין ערוך דב"ע לגבי אצ"י, וזהו"ע היא דהבראם שה"ע הארה מועטת ומצומצמת. וענין שיעור ה' הוא השיעור והמדידה שבאות ה', כי מאות ה' בעצמו אינו בערך עדיין להיות ממנו התהוות הבריאה בפועל כ"א השיעור ומדידה, וה"ע דבר הוי' אותיות הדבור וצירופי אותיות שהאור בא בהתחלקות לפי אופן הצירופי, אבל אות ה' בעצמו הוא רק מקור הדבור שהאור הוא עדיין בכללותו, ולבד ההתחלקות הנה עצם האותיות מעלימים על האור דאות ה' בעצמו שהוא לא נרגש במבטא עדיין, ולמעלה נט' שהוא מפני שאין בה"א המשכה פנימיות ועצמיות שה"ע אתא קלילא, מ"מ הרי ג"ז אמת שיש בזה מעלה כמה שלא נרגש עדיין במבטא שזהו הוראה שהאור הוא עדיין בכללותו, אבל אותיות הדבור נרגשים המה במבטא, וכל הרגש ה"ע מציאות, כי המורגש הוא המציאות, והבלתי מורגש הוא בהעדר המציאות, ומאחר שהוא מציאות מעלים ומסתיר הוא על האור, ומכש"כ שבאים אח"כ בחילופי ותמורות ותמורי תמורות, שהאור מסתתר ומתעלם ביותר עד שיכול אז להיות התהוות הנבראים בפועל ובריבוי ההתחלקות, וכמ"ש מה רבו מעשיך ה', שריבוי התחלקות הנבראים הוא לפי אופן הריבוי והתחלקות הצירופי, שכשם שאין צירוף אחד דומה לחבירו כן אין נברא זה דומה לחבירו, ורא"י כי אפי' במלאכים שהם הנבראים הגדולים והיותר נעלים ארד"ל הושיט כו' אצבעו הקטנה ושרפו, הקטנה ה"ע ה' קטנה רחל שה"ע היא דהבראם שהוא המקור גם לעולמות העליונים וכמ"ש מלכות מל' כ"ע, ומ"מ כשנמשך עליהם יתר מכפי המדה שה"ע הושיט כו' לכן ושרפן שנתבטלו ממצאותו לגמרי, וזהו"ע שיעור ה' שהשיעור הוא לפי האופן כמו שעלה ברצונו מה שיהי' לאחר הצמצום בפועל כ"ה אח"כ בפועל. וזהו נודע בשערים בעלה כל חד לפשע"ד ולפום מה דמשער בלבי, לפום שיעורא דילי' הוא השיעור והמדידה בהמשכת האור שבמדידה זאת יהי' מדידת והגבלת הנבראים, ולפום מה דמשער בלבי' הוא כי לפי אופן הגילוי אור כ"ה העבודה במוחן ומדות. וכ"ז ה"ע תבואת ה'.

וענין תבואת וא"י קאי על תורה, כי תבואת וא"י ה"ע פירות האילן וכו' כי האדם עץ השדה, וכו' זאת התורה אדם, שתורה נקראת אילנא דחיי כמ"ש עץ חיים וכנ"ל דחטה הוא ככלל פירות האילן, וחטה בגימט' כ"ב כיב אתון דאורייתא, וענין אדם דתורה הוא כמו באדם רמ"ח אברים ושס"ה גידים כך בתורה רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא שס"ה ל"ת שס"ה גידין, וגם באדם אור וחיות הגפש המלוכש בגופו הוא ביחוד גמור שאין להבדילם כי לבוש הגוף מתאחד עם הנפש ולא כלבוש הדבור שאינו בהתאחדות רק הוא נפרד ויוצא לחוץ, ולכן ממשלים יחוד הנפש בגוף על יחוד אורות בכלים כמ"ש בפתח אלי' כו' וכמה גופין תקינת לון דאתקריאו גופין לגבי לבושי, וסיבת ההפרש שבין לבוש הדבור ללבוש הגוף הוא בסיבת האור

והחיות, שבדבור החיות והאור מצומצם, וצמצום הוא סיבת הפירוד, ומפני זה גם האותיות שבדבור מורגשי' הם ונפרדים, דבלבושי' גופא הנה בעודן במחשבתו הן מיוחד' מפני ששם מאיר אור הנפש ביותר, ולכן האותיות דמחשבה מיוחד' ולא נפרד' כמו בדבור, ופשיטא בהגוף שמאיר עצמות החיות ולא עצמות ממש, אבל עצמות ההארה, לכן הגוף מיוחד עם הנפש. ועפ"י כל הנ"ל יוכן ההפרש בין תבואת ה' לתבואת ו' ותבואת ה' הוא רק הארה בעלמא מאצי' והוא מראה דמות כבוד ה', ובפרט ע"י דבר הוי' שהאור מתעלם ומסתתר עד שאפשר להיות התהוות ב"ע שעליהם נא' ומשם יפרד שהנבראים נראים לנפרד', משאיכ תבואת ו' דקאי על התורה שהיא המשכת אורות עצמיים דאצי', וענין ו' הוא כפי' הזהר על פ' ונתתם לי את אמת דא את ו' והר"ע עמודא דאמצעי'תא כללות ז"א דאצי' שהוא עצמות אור האצי' אלא שהוא סוף עולם האצי', ולמעלה יותר הנה אורייתא מחכ' נפקת חכ' דאצי', ולמעלה יותר שרש התורה כחהיק דאי"ק או בחכ' דאצי' דכללות חכ' דאי"ס, כי בכל מקום שרש התו' הוא בחכ', וכן גם בהמשכת התורה למטה כתי' ויהי קול מעל לרקיע, רקיע הוי' הפרסא, ומעל לרקיע הוי' עצמות אור האצי' שלמעלה מהפרסא, ולכן אין ד"ת מקבלין טומאה, וכן ת"ח אין אור של גיהנום שולט בהן, כי טומאה וגיהנום שייך רק בב"ע ששם ענין הפירוד, משאיכ תורה באצי' לא יש לה שייכות לטומאה וגיהנום.

והנה אחר שנת' ענין תבואת ה' ותבואת ו' יתבאר ענין קדש ישראל ראשית תבואתה, שהם ראשית לתבואת ה' ולתבואת ו', וכמ"ש בתדבי"א שני דברים קדמו לעולם תורה וישראל ואיני יודע איזה מהם קודם, דרכם של בניא אומרי' התורה קדמה שנא' ה' קנני ראשית דרכו, אבל אני או' ישראל קדמו שנא' קדש ישראל, ולכן נאמר צו את בניי דבר אל בניי דמשמע שישראל קדמו, דמשמע ג"כ שפי' תבואה על התורה, וישראל הם ראשית להתבואה, וכן במד"ר דחשיב ג' דברים שקדמו לעולם, ומחשבתן של ישראל קדמה לכ"ד. והנה לפעמים מצינו סתירה לזה והוא כי תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל באורייתא כו' משמע שהתורה למעלה מישראל שע"י התורה נעשה ההתקשרות בין ישראל לקוב"ה, וגם צ"ל מה שנת"ל ששרש הנשמות למעלה מהתורה, ואיכ למה נקראים ראשית תבוא' הלא ישראל הם ענין נעלה בפ"ע מדריגה גבוה ולמה מתייחסים ראשית להתבואה. ולהבין זה יש להקדים קריאת שם אדם שהוא ע"ש אדמה לעליון, וע"ש זה מונח שם אדם שהי' ע"י עבודתו מגיע לבחי' כי לא אדם הוא ע"י שמעורר בעצמו בחי' כי לא אדם שכנפשו שהר"ע רצון פשוט שלמעלה מטו"ד, רק שראשית והתחלת העבודה צ"ל בבחי' אדם היינו עבודת המוח ולב, שע"י השגה והבנה יעורר התפעלות המדות כמ"ש ואהבת ל' ציווי, שהציווי נופל על האה' שעפ"י טו"ד כמ"ש לאהבה את ה' כי הוא חייד, ואח"כ יבוא לבחי' שלמעלה מש' הוי' והוא בחי' קושי' וננפש הוא אהבת בכל מאדך רצ"פ שלמעלה מטו"ד רק להכלל בעצמותו ולא ירצה שום גילוי אור כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי שכל מה שעמך לא יחפרך, לי"מ גילויים דבי"ע אלא אפי' גילויים דאצי' שבאצי' מאיר אור אי"ס בגילוי, וראשית האצי' הוא חכ' אנת חכים ולא

בכח' ידיעא (שלא בכח' ידיעה דבי"ע) ושם איהו וחייהי חד איהו וגרמוהי חד, וכמ"ש הרמב"ם הוא היודע והוא הדיעה עצמה כו' מ"מ לא חפצתי, ואפי' גילויים שלמעלה מאצ"י לא יחפץ כ"א חפצו ורצונו להכלל ולהבטל בעצמות אוא"ס חי ולא בחיים, בחי' חי בעצם ולא בחיים היינו החיות ואור השייך להחיות העולמות, ונת"ל' בב' אופנים אופן א' שרוצה להכלל בדרך העלאה ורצוא, או שרוצה בגילוי והמשכת האור העצמי, ומ"מ ג"ז לא לצורך עצמו הוא, ולא לרוות נפשו הצמאה כ"א לייחדא קובה' ושכינת' בתחתונים, והיינו שרצונו שיאיר בחי' עצמותו למטה, ומ"מ העולמות לא יעלימו שלא יתראה רק הגילוי אוא"ס והגשמיות שבעולם לא יתראה כלל. והנה ב' האופנים הנ"ל שברצוה"פ להכלל ולהבטל בעצמותו זהו ודאי למעלה מטו"ד, כי טעם ושכל לא יחייב זאת, וזה"ע כי לא אדם שנפש שעי"ז מגיע לבחי' כי לא אדם שלמעלה, ועיקר עבודת האדם הוא להגיע לזה כי עשי' מונח ש' אדם ע"ש אדמה לעליון, וז"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי כי כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה והיינו כשביל האדם, והאדם נברא בשביל לבוא לבחי' כי לא אדם כנ"ל והיינו אדמה לעליון. אמנם צ"ל איך הוא באפשר והלא אדם הוא בע"ג ל"מ מצד הגוף אלא שגם נפשו הוא בחי' נברא בע"ג כי על נשמות דאצ"י נא' ראיתי בני עליה ומועטי' המה, ואפי' נשמות דאצ"י שבבי"ע ג"כ מועטים כי רוב הנשמות הם נשמות דבי"ע שהם בע"ג ואיך הוא ביכולת האדם לבוא לבחי' כי לא אדם, שהרי אפי' נשמות הגבוהות דאצ"י אינם בערך לבחי' לא אדם, כי יותר משאין ערוך עש"י לגבי אצ"י האין ערוך דאצ"י לגבי א"ס ב"ה, ומכש"כ נשמות דבי"ע שהן גבול ממש, וגבול ובלי גבול אין ערוך כלל וכלל. וגם מה שנת"ל דהעיקר הוא מצד עבודת האדם בבחי' כי לא אדם שנפש, גם עדיין אינו מובן שהרי זהו רק בל"ג לגבי כחות הגלויים שלו שכל ומדות שענינם ישוב הדעת ושכל אנושי, והרצה"פ הוא למעלה מישוב הדעת והשכל האנושי, אבל במה נחשב הוא לגבי אוא"ס הבל"ג, שבאמת מפני זה כתי' ג"כ בכל מאדך ולא בכל מאד סתם, שהפי' מאד שלך היינו לגבי האדם הזה, אבל יש אדם אחר במוחי' נעלים יותר שאצלו זה המושכל גופא בישוב הדעת, וההתפעלות שבלב יהיו ג"כ מוגבלים לפי"ע המוחין רחבים שלו, ומכש"כ כללות כל הנשמות שלמטה כל השגתם ועבודתם אינו בערך אפי' לעולם העליון מהם כמו המלאכים וכמו שנת"ל בענין נודע בשערים בעלה כ"ח לפשע"ד, שלפי אופן הגילוי אור שבכל עולם כ"ה הגילוי אור בהשגה והתפעלות, וכ"ש וק"ו שאין ערוך כללות השגת הנשמות לגבי השגת החכמה איך שהיא משגת השגת אוא"ס שבוודאי אין ערוך כלל, ואיך הוא ענין אדמה לעליון.

אך הענין דאי' במד"ר שלשה דברים אמר משה ונתת לאחוריו א"ל הקב"ה כשאני מבקש איני מבקש אלא לפי כחן שנא' זה יתנו וכשאני נותן אני נותן לפי כחי, וכ"ה במד"ר ס"פ פנחס, כתוב אחד אימר שדי לא מצאנוהו שגיא כת, וכתוב אחד אומר הן אל בכחו ישיגיב ומי כמוהו מורה, איך יתקיימו שני מקראות הללו, אלא

כשהוא מבקש מבקש לפי כחן וכשהוא נותן נותן לפי כחו, דמשמע שע"י העבודה שלפי כחם ע"י ממשיכים מה שהנותן נותן לפי כחו דהיינו כחו הבלי גבול, ואף שגם כח הגבול שלו הוא ג"כ כח הא"ס כדאי' בעבוה"ק כשם שכחו בבל"ג כן כחו בגבול, שא"ת שכחו בבל"ג ואין לו כח בגבול הרי אתה מחסר שלימותו, מ"מ כאן כמדדש זה משמע דקאי על בחי' כחו הבל"ג, וראי' מוכחת ממה שנרתע משה לאחוריו, שזהו ודאי לפי שחשב שהקבי"ה מבקש לפי כחו הבל"ג, כי אם לא לא ה"י נרתע לאחוריו כ"כ, ואף גם על זאת השיבו לו, שאינו מבקש אלא לפי כחו, שע"י ממשיכים בחי' כחו הבל"ג אף שהוא שלא בערך. אמנם קצת התדמות צריך האדם לעשות למטה הגם שאינו בערך והיינו בכל מאדך הבל"ג של האדם, ובזה מעורר בחי' בל"ג האמיתי, כי כך עלה ברצונו שהנהגה תהי' מדה במדה ובמדה שאדם מודד בה מודדיו לו, וכמ"ש יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך שהר"ע התפלה כמ"ש חלו נא פני אל, ולפי אופן זה של יחלנו יהי חסדך עלינו ההמשכה מלמעלמ"ט. והנה כ"י הוא חסדך שהוא רק המשכה מחסד דאצי' שבכללותו הוא ג"כ בחי' גבול והיינו המספר בהתלקות הע"ס, והתלבשות אורות בכלים ובפרט ז"א דאצי' שהוא ג"כ מעיקר האצי' והר"ע גבול, כלשון ועיר שהוא מיעוט וקטנות, ומ"מ גם לההמשכה שמבחי' האצי' צריך עבודה שלמטה לעורר את ההמשכה, כי בלא עבודה הרי אצי' אינו בערך ב"ע, וזהו"ע המשכה מדה במדה, אך לפעמים נמשך שלא כמדתו דהיינו יתר מכפי המדה שהוא בל"ג ממש עד שע"י נמשך סליחת עוונות שזה דוקא ע"י ההמשכה שמבחי' בל"ג, כי במקום שייכות ענין הגבול הרי פגם ונסתלקו האורות, ובכדי להשלים החסרון ולתקן הפגמים הוא דוקא מבחי' בל"ג, וע"י מה ממשיכים זה הוא ע"י תשובה מעומקא דלבא שהר"ע רעו"ד פנימי' הלב והוא בל"ג שבנפש וע"י מעוררים ג"כ למעלה כחו הבל"ג שמשם הוא סליחת עוונות, והר"ע כי לא אדם הוא. וזהו המעביר על מדותיו מעבירין ממנו פשעיו, וכן איזהו גבור הכובש את יצרו שנא' טוב א"א מגבור דהיינו המשכה מבחי' א"א, וזה דוקא ע"י המעביר על מדותיו, ופירשי' שהגם שציער אותו חבירו מ"מ אינו משלם לו כמדותיו וע"י נמשך מלמעלה ויעבור על פניו, וכן ע"י כובש את יצרו, ממשך לכבוש מדה"ד שבאצילות על ידי המשכת י"ג מדה"ד, הקבי"ה מצלי כו' מאי מצלי יכבשו רחמי את כעסי שכ"ז הוא ע"י העבודה שמלמטה. וזהו"ע שנתבאר למעלה שע"י העבודה בחי' רצ"פ ע"י ממשיכים מלמעלה בחי' אדמה לעליון, וכמו למי נושא עון כו' למי שמשים עצמו כשיריים הרי שאפי' להמשכת רחמים פשוטים מ"מ נוגע הדקדוק של משים עצמו כשיריים, וזהו"ע שצריך קצת התדמות.

ולא הבין יותר הטעם שבהמשכת רחמים פשוטי' יהי' נוגע הדקדוק של משים עצמו כשיריים בשלמא הרצה"פ ורעו"ד הוא קצת התדמות, אבל ענין משים עצמו כשיריים, איזה שייכות יש לו להמשכת אוא"ס הבל"ג. הנה ארז"ל ע"פ ישא ה' פניו אמר הקבי"ה איך לא אשא פנים לישראל שכתבתי בתורתך ואלתך ושבעת וברכת והם מדקדקים ע"ע עד כזית עד כביצה, וענין נשיאות פנים הוא שאין מדקדקי' עמו עדימ' שנושאים פנים לגדול ואין מדקדקים עמו שיהי' דוקא באופן כך ולא באופן

אחר, וכמו"כ למעלה ישא ה' פניו, כי ענין פניו הוא כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו, שעפ"י החכ' יש דקדוק אם ראוי אם לא ראוי, אבל נשיאת פנים הוא המשכה מבחי' כשב"כ שיומשך בחכ' ואז לא יהי' דקדוק, ואם אפי' אינו ראוי יומשך לו ג"כ, ועכ"פ צריך עכ"פ דקדוק זה של עד כזית עד כביצה, וכמו"כ למי נושא כו' למי עובר על פשע למי שמשים עצמו כשיריים דוקא, ועיקר הדבר בזה הוא כידוע שכל גילוי אור אפי' מלמעלה מס' השתל', מ"מ עובר ונמשך הוא ע"י ההשתל' וקו המדה, כי אם לאו לא יהי' בערך הנבראים בע"ג להכיל אותו, ומ"מ הגילוי אור לא ישתנה מכמו שהוא למעלה רק שעובר בדרך מעבר בההשתל' כדי שיומשך ויתקבל הגילוי למטה. שזהו ההפרש בין מעבר להתלבשות, שהמעבר אינו משנה האור רק שמורידו וממשיכו למטה, וכמ"ש באגה"ק בסופו, שאל"כ לא הי' פועל בגשמיות עוה"ז, אבל התלבשות משנה האור לפי אופן וערך הלוש המלביש את האור, וכמו שמש ולבנה, שאור הלבנה הוא אור השמש עצמו, כי היא עצמה ליל מגרמה כלום אלא שאור השמש משתנה לפי אופן הלבנה, והמשל על מעבר הוא כמשל הכותב שכל באצבעות היד שהשכל כמו שהוא כך הוא עובר ע"י האצבעות כאותיות הכתב, משא"כ כשעושה מלאכה בידו ואפי' מלאכת הציור שיש שכל וחכ' במלאכת הציור, מ"מ זהו רק שכל שבמעשה שגם השכל בכלל עשוי, והוא מפני שבא להתלבשות ונשתנה עד שההתגלות הוא רק תנועת האברים, אבל כתיבת השכל באצבעות הוא רק מעבר שעובר ע"י כח התנועה ולא שנשתנה, רק שהשכל כמו שהוא כך ירד ונמשך למטה, וכמו"כ הוא בכאן שהאור הוא שעובר ע"י השתל' וקו המדה, ובהשתל' הרי יש דקדוק לכן דוקא למי שמשים עצמו כשיריים. ובהרמ"ז אי' שיש ב' מדרג' ב"ג מדה"ר פנימיות וחיצוניות, כמו בגשמיות השערות יש עצם השערה והחלל שבשערה שהוא החיות שבשערה, וכמו"כ למעלה יש הפנימיות שבשערות שהר"ע כשמן הטוב יורד על הזקן כו', ושם הוא רחמים פשוטים, משא"כ בחי' החיצוני' שבשערות נק' בזהר שערות דדיקנא קשישין אינון ששם שייך הדקדוק והדין, ומכש"כ כשנמשכי' ע"י השתל' קו המדה. נמצא דשניהם הן אמת, אמת הוא שהמשכה מ"ג מדה"ר הוא ע"י הרצו"פ ורעו"ד שהוא בל"ג שבנפש מאדך, ועי"ז נמשך מאד העליון בל"ג האמיתי, אבל אח"כ כשנמשכי' צ"ל כלי דוקא למי נושא עון עובר על פשע למי שמשים עצמו כשיריים שהוא ביטול והנחת עצמותו וכנ"ל שלאחר שנמשך ע"י קו המדה תלוי בדקדוקים.

ועפ"ז יובן מ"ש בפרדס בשם הברייתא דר"ש הצדיק די"ג מדה"ר הן ע"ס וג' עולמות ב"ע, ולכאורה ה"ה בחי' פנימיות הכתר, ואיזה שייכות שם לג' עולמות ב"ע, אמנם לפי הנ"ל ניחא שאח"כ עובר למטה ונמשך ע"י השתל' ג' עולמות ב"ע, וכ"ה לפי תשובת רב האי גאון ש"ג מדה"ר הן ע"ס דאצי"ו וג' ראשי ראשין בחי' הצנחחות אור קדמון אור צח אור מצוחצת, שהר"ע ע"ס הגנונות, ולפי"ז הפליאה עוד יותר איך נוגע שם הדקדוק של משים עצמו כשיריים. אך הענין הוא כנ"ל שמאחר שעובר ע"י מעבר השתל' צ"ל כלי דוקא, וזהו שאמרו במדרש כשהוא מבקש אינו מבקש אלא לפי כחו, ועי"ז כשהוא נותן נותן לפי כחו, דקאי על ההמשכה

שמאצ'י דזה ודאי תלוי בהעבודה שלמטה בכחות הגלויים שעייז ממשכים גיכ בחי' אורות דאצ'י הבאים גיכ בגבול, כי הנה דצח"מ וד"י הם כנגד ד' אותיות דש' הוי' ונגד ד' עולמות ביי"ע, כי יו"ד הוא בחי' מדבר שקאי על עבודה שנכחות הגלויים שעל ידי זה ממשכים בחי' יו"ד שבאצ'י אבא מקננא באצ'י והיינו שרש ומקור הגבול שהוא שלא בערך האתעדלית של אה' ויראה שלמטה, ומה שנמשך על ידי העבודה שלמטה הוא רק מחסד ה' עלינו שכך עלה ברצונו שיהי' במדה שאדם מודד כך מודדין לו, ועוד שבזה נכלל גיכ מה שנת"ל שבכדי שיגיע לבחי' ומדרי' כי לא אדם הוא זהו עיי בליג שבנפש שזהר"ע אדם אדמה לעליון, ועיקר שלימות הכוונה דאדמה לעליון שנת"ל בבי' האופנים הן ברצוא והתכללות, הן בהמשכת הגילוי שהוא השוב הוא עיי התורה, דלי"מ הגילוי והמשכה למטה זהו ודאי עיי התורה כמארו"ל כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה, שמות העצמיים והגילויים דאוא"ס, אלא גם הרצוא והעלי' הוא גיכ עיי התורה, כי עיי הרצ"פ הנ"ל ממשיך המשכת אוא"ס בתורה שאם לומד תורה כדבעי למהוי עייזי שנים מתכסים בטלית אחד ונעשה מיוחד ומקושר באוא"ס ביה, רק בתנאי שיקדים הרצ"פ שעייזי יומשך המשכת אוא"ס בתורה, ואיל לא יומשך ואפי' כשימושך לא יהי' שייך לו ולא יאיר לו כלום בנפשו, ובאמת ידוע שבלי הקדמת התפלה לא יומשך האור בתורה, וכידוע בענין שלא ברכו בתורה תחלה, שצריך תחלה עיי התפלה להמשיך המשכת אוא"ס בתורה לשמה לשם התורה, ואח"כ מתאחד עמו ביחוד גמור, אבל הרצ"פ וכלות הנפש שבתפלה לכד לא יושלם הכוונה כי לא לתהו בראה אלא לשבת יצרה, שהוא ההתקשרות עם אוא"ס שעיי התורה דוקא.

ועפ"י יובן ענין קדש ישראל כו' ראשית תבואתה שנשיי הם ראשית גם לתבואת ואיז שהוא התורה, כי אורייתא מחכ' נפקת, ובכל מדרי' שמדברים הנה התורה הוא בחי' החכ' שבאותה מדרי', אבל נשיי הם למעלה יותר כמ"ש ויחן ישראל שנעשו כולם כאיש אחד שהוא מצד הרצ"פ שלמעלה מטריד, ומ"מ שייכות וראשית יש להם לתבואת ו' כי דוקא עיי התורה נשלם יתרון המעלה של נשיי, וגם הם ראשית לתבואת ה' כי הם הכוונה הפנימי' של העולמות כי נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני' להמשיך אוא"ס בעולמות ולא שיוכללו בהגלויים אלא להמשיך אור וזה דוקא עיי ישראל, וזהו גיכ ענין תלת קשרין מתקשראין כו', כי כל הכוונה של אדמה לעליון נשלם הוא עיי התורה רק שצריך להקדמת הרצה"פ שעייזי ממשכים אוא"ס בתורה, ואח"כ מתייחדין ביחוד גמור שנים מתכסין כו', ובדרך כלל הנה תבואה הויע הגלויים דממכ"ע ונשיי שרשן מעצמות א"ס ביה, ולכן קדש ישראל כו' ומ"מ הן ראשית תבואתה כי עיי מה נשלם הכוונה דוקא עיי התורה, נמצא שהנשיי הם הכוונה פנימית דתורה לעולמות, כי הכוונה להמשיך אוא"ס בתורה, וגם הכוונה שיהי' הגילוי למטה, כי התורה ניתנה למטה דוקא, רק שצריך תחלה לעורר בנפשו בעבודת התפלה הרצ"פ שלמעלה מטריד שהו"ע אדמה לעליון, ואח"כ עיי התורה נשלם הכוונה והיינו שנמשך גילוי אוא"ס למטה.

בס"ד, יום ג' כ"ו תמוז רס"ג, הנחה
 על סעודת הבר מצוה של בני שמואל יחי'

נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, ואי' בחי' כשאדם מניח תפילין בראשו ובזרועו בכל יום דאינון לקבל זכור ושמור, הוא בצלם ודמות שלמעלה, וצריך להבין שייכות התפילין לצלם ודמות. הנה ההפרש בין צלם ודמות ידוע דצלם הוא צורה עצמיית שהוא כמו העצם, אבל דמות הוא שלא כמו העצם. והמשל לענין הצלם הוא עד"מ כמו שחוקקין צורת האדם על העץ או על האבן שיש כאן צורת האדם כמו שהוא ממש בעביו ובהקיפו וחיתוך אבריו, או כמו שמנסכין צורת האדם מן המתכת, משא"כ הדמות הוא כמו שמציירין צורת האדם על הנייר בדיו, שאין כאן לא עביו ולא הקיפו של האדם הגם שיש בו מראה צורת האדם ואבריו אבל עביו והקיפו של האדם אינו נראה בו, ועוד יש דמות צורת האדם הנראה במראה (שפיגל) שנראה בו כל האדם תוארו ועביו והקיפו, אבל אין בהמראה מן העצם כלל וכלל, כי הצורה הנראית במראה הוא רק בעת שעומד האדם נגד המראה אבל כשהולך לו לא נשאר בהמראה כלל, נמצא שבענין הצורה יש כמה אופנים. ובכלל כולם הם ענין אור ולא עצם רק שמתחלקי לכמה אופנים, כי יש צורה הדבוקה לעצם כמו זיו השמש שהוא צורת השמש וגילוי, הרי הזיו דבוק לעצם השמש, שאף שיש ענן המסתיר או בעת הילוך השמש תחת לארץ מ"מ הזיו אינו נבדל מן העצם, שבודאי יש מציאות הזיו אלא שהוא נכלל בהמאור השמש עצמו, וזהו צורה הדבוקה לעצם, ויש צורה שאינה דבוקה לעצם כמו דמות ומראה כנ"ל. וזהו בכלל ההפרש בין אורות דאצי' לאורות דבי"ע, אורות דאצי' הם בחי' בצלמינו שהם אורות עצמיים, כי באצי' מאיר גילוי הקו שהקו הוא דבוק להאוא"ס וכמ"ש בע"ח שהקו נוגע ודבוק בו, והגם שיש בו התחדשות זו שהוא בערך העולמות אבל הרי גם זאת הצמצום הוא שפעל בו התחדשות זו שמפני שהצמצום הו"ע הדילוג ולכן פעל בקו שיהי' בערך העולמות ובערך הכלים אבל בעצם מהותו של הקו הוא נוגע ודבוק כמשל הצורה הדבוקה לעצם, משא"כ אורות דבי"ע שהם לאחר הפרסא נק' כדמותינו אור נבדל אור של תולדה כמו אור השמש שעי' המסך שהגם שהוא ג"כ אור השמש, מ"מ הוא אור של תולדה שהוא אור נבדל. וענין המראה הוא באצי' גופא בבחי' המל' שנק' מראה דמות כבוד הוי' דקאי על המל' שנק' מראה שהיא צורה נבדלת, כי אורות דז"א הם גילוי העצם, הגם שבכללותם הם ענין אור בלבד, מ"מ אורות דז"א הם בחי' אורות עצמיים כמשל הגוון שהגוון מורה על העצם, מראה לבן מורה על מתיקות, מראה אדום מורה על חמיצות, שבהגוונים בעצמם אין בהם לא מתיקות ולא חמיצות, אבל הם מורים על העצם, כמו"כ האורות והכלים דז"א הם גילויים עצמיים, משא"כ ענין המל' הו"ע אור נבדל, כי כל ענין המל' הוא לפעול פעולת ההתהוות ופעולת הגילוי בעולמות, וכל פעולה

הוא חוץ לעצם כמו אור וזיו השמש שאין כל ענינו הוא לגלות מהות השמש מהו, אלא כל ענינו הוא לפעול והיינו להאיר בעולם וכיוצא, וכמ"כ ענין המל' הוא לפעול פעולת ההתהוות וכל פעולה הוא חוץ לעצם, וכמשל המראה שהוא צורה נבדלת שכאשר הולך מן המראה אין כאן צורה כלל, ודוקא בעמדו נגד המראה אז נתראה הצורה, כמ"כ למעלה הגם שאורות דאצי' מאירים במל' מ"מ הוא בחי' אור נבדל השייך לפעולה, וכל פעולה הוא חוץ לעצם. ובבי"ע הוא בבחי' דמות שאינו כמו העצם. וענין הצורה שאין בו מן העצם ומ"מ הוא כמו העצם, הוא כענין אור שהוא מעין המאור, והיינו שכל המדרי' שיש בהמאור יש ג"כ בהאור, הגם שהוא אור ולא מאור, מ"מ יש בהאור כל המדרי' כמו בעצם המאור בדרך קנין עצמי, וכענין שאומרי' הוא קיים ושמו קיים וכסאו נכון נכון הוא ג"כ ענין קיים, הוא קיים קאי על עצם האור שהוא עצמות אא"ס ושמו קיים קאי על הגילויים וכסאו נכון קאי על הכלים שהן כלים המקבלים כידוע, הרי הוא אומר הוא קיים ושמו קיים, מה שענין קיים הוא רק בדבר עצמי שהעצם מציאותו שהוא מצוי מצד עצמו הוא ולא מתהווה, כי על הדבר המתהווה לא שייך לומר ענין קיים כ"א על עצמותו שמציאותו מעצמותו, וכמ"ש והוי' אלקים אמת הוא אלקים חיים שמפני שהוא הוי' אלקי' אמת, אמתת עצמותו אמתת המצאו, ולכן הוא אלקי' חיים, ומ"מ גם על האור אומר ל' קיים, כי הגם שהוא אור ולא עצם מ"מ יש בהאור כל המדרי' שבמאור בדרך קנין עצמי, עד שאומרים עליו ושמו קיים כמו על העצם. וזהו ג"כ ההפרש בין נבואת משה לשאר הנביאים, כל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה, כי נבואת שאר הנביאים הי' מבי"ע שהר"ע כדמותינו, וכנ"ל שאורות דבי"ע הם בחי' דמות, ולכן ראו באספקלריא שאינה מאירה, שאין העצם נראה, משא"כ נבואת משה הי' מנ"ה דאצי' שהר"ע הצלם, ולכן במשה כת' פה אל פה אדבר בו ולא בחידות, שענין החידה הוא להעלים על אור השכל שבו, הגם שע"י החידה מבינים השכל שבו אמנם מי יבין זאת דוקא מי שהוא בעל שכל גדול ולא אחר, ולכן משה נבואתו הי' באספה"מ שנראה העצם. וזה"ע בצלמינו כדמותינו אורות דאצי' ואורות דבי"ע שהר"ע ההפרש בין נבואת משה לשאר הנביאים.

ובעבודה ענין בצלמינו וכדמותינו הר"ע יח"ע ויח"ת, דהנה כת' לך הוי' הגדולה והגבורה דקאי על אורות דע"ס דאצי' שהר"ע התפשטות גדולתו וגבורתו, וענין לך גימט' חמשים הם נ' שע"ב, שער משמש כניסה ויציאה, שזהו ע"י הבנה והשגה שמתבונן בענין כולא קמי' כלי"ה, שכל הנמצאי' כלא המה קמי', ולית אתר פנוי מני', שהוא נמצא למטה כמו למעלה שבכל הנמצאים שלמטה הוא נמצא בהם למטה כמו שהוא למעלה, ועי"ז יהי' ביטול והתכללות מדות אהוי"ר שבנפשו שיהיו בטלים ונכללים באוא"ס, ומספר המדות הם ז', וכל מדה כלולה מכולם, זפ"ז מ"ט, והר"ע מ"ט שע"ב, כי לכל מדה יש שער פרטי בשערים דבינה שע"י השער דבינה נמשך ביטול המדה

והתכללותה באוא"ס, והנה אח"כ נא' לך ה' הממלכה, שלכאורה ל"ל לכפול ב"פ לך והי' לכוללו בפעם א' לך כו' הרי המל' היא ג"כ מכללות הע"ס דאצ"י ולמה נשנה בשביל המל' לך בפ"ע, והענין הוא כידוע שממדת המל' נתהוו נבראים דבי"ע שהם אינם משיגים כלל איכות ההתבוננות הנ"ל בענין דכולא קמי' כלא כו' או בענין דלית אתר פנוי מיני', רק שהם משיגים מקורם איך שנתהוו מהאין האלקי המהווה אותם מאין ליש ומפני זה הם מחשיבים את מקורם איך שהוא העיקר, ולכן הם בטלים להאין האלקי המהווים, שהאין הוא הארה בעלמא, הגם דבאמת עיקר ההתהוות הוא באמת מכח עצמותו לבדו, כי הוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין, כי ענין הנריאה הוא בחיק הבורא ולא בחיק הנבראים כי אפי' אם מתכנשין כל באי עולם אינם יכולים לברוא כו', מי"מ הנה הכח הזה שמעצמותו נעלם הוא, ובהתגלות אינו מאיר רק הארה בעלמא, ולכן הביטול שלהם הוא רק ביטול היש והיינו שמבטל הישות והחשיבות שלו, כידוע שיש ביטול דמ"ה שהוא ביטול במציאות לגמרי שהוא ע"י התבוננות הנ"ל דכולא קמי' כל"ח או דלית אתר פנוי מיני', אבל הנבראים דבי"ע אינם משיגים ביטול הנ"ל, ולכן אין להם ביטול אמיתי רק ביטול היש בלבד, ולכן כפל עוד הפעם לך ה' הממלכה, מפני שע"י המל' הוא התהוות הנבראים דבי"ע שהביטול שלהם הוא באופן אחר לגמרי, ומ"מ כתי' ב' ג"כ לך כי באמת גם הביטול הזה הוא ג"כ לך שהוא כח עצמותו שהוא לבדו הוא, שבאמת התהוותם הוא מעצמותו לבדו רק שהוא נעלם ואינו מתגלה רק הארה בעלמא, ולכן הביטול שלהם הוא רק ביטול היש בלבד.

ומעתה יובן ענין נעשה אדם כו', הנה אדם גימט' מ"ה, ותורה נק' אדם כמ"ש וזאת התורה אדם שכמו באדם רמ"ח אברים ושס"ה גידים כן רמ"ח פיקודין רמ"ח אברין דמלכא, כי תורה ומצות הם בע"ס דאצ"י אורייתא מחכ' נפקת, וכתי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, דלכאורה הלא אין לו גוף ולא דמות הגוף ולא נערוך אליו קדושתו, אך הכוונה הוא על ענין תומ"צ שמתגלים ונראים בבחי' מראה אדם שהן בע"ס דאצ"י, כי למעלה מאדם דאצ"י כתי' אם צדקת מה תתן לו, ואם רבו פשעייך מה תעשה לו, וכמארז"ל וכי מאי איכפת לי' אם שוחט מן העורף או מן הצואר, אלא לא ניתנו המצות אלא לצרף בהן את הבריות, הרי כי למעלה מבחי' אדם אינו שייך ענין התומ"צ רק בבחי' אדם דאצ"י. והנה התו' הוא בחי' ביטול דמ"ה כי אורייתא מחכ' נפקת, ולכן ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה שע"י התורה הם נכללים באוא"ס שהוא הביטול דמ"ה, ולכן אפי' אצלינו למטה התו' היא בבחי' ידיעה והשגה, ולא בפעולת העש"י הגשמי', הגם שהתורה מלובשת בהלכות גשמיות, אבל מ"מ לא בעש"י גשמיות בפועל, אבל ענין המצות הוא ביטול היש בלבד, ולכן נתלבשו המצות בעש"י הגשמי', וכמו תפילין שהם ד' בתים ולמעלה הם ענין ד' מוחין, שהד' בתים שלמטה בגשמיות אינם בערך כלל לגבי ענינם למעלה ברוחניות, ולכן נא' הציבי לך ציונים רק סימן בלבד, ומימ כשהאדם

עושה המצוה מצד המצווה בתוקף והתגברות הנפש ע"י יהי' התחברות יח"ע ויח"ת שגם כנבראים דב"ע יהי' הכיטול במציאות כמו באצ"י. ובאמת ב' המדרי' שבתורה ומצות ישנם גם בתפילין לבד, כי הוקשה כל התורה לתפילין תפילין ש"ר הוא בדיא ותפילין ש"י במל' שבכלל הם ענין מוחין דדיא ומוחין דנוק', וע"י הנחת תפילין ע"י נעשה התחברות יח"ע ויח"ת, שכנבראים דב"ע יהי' הביטול כמו באצ"י. וז"ש בת"ז כשאדם מניח תפילין בראשו ובזרועו הוא בצלמינו כדמותינו, כי תפילין ש"ר הם בדיא שה"ע צלמינו, ותפילין ש"י הם בנוק' שה"ע כדמותינו, וע"י שהאדם מניח תפילין בראשו ובזרועו שבכלל הם מצוה אחת, ובפרט הם ב' מצות, כי אינן מעכבות זו את זו, ולכן הם ג"כ כנגד זכור ושמור שהוא ג"כ ענין זיא ומל', וע"י שהאדם דוקא מניח תפילין, שהאדם ה"ע התכללות דר"ג, וע"י יהי' התכללות ב' המדריגות יח"ע ויח"ת, שגם כנבראים דב"ע יהי' הביטול כמו באצ"י. וזהו נעשה אדם בצלמינו כדמותינו ש"ע"י שהאדם מניח תפילין בראשו ובזרועו שהם ב' מצות בפרט ומצוה אחת בכלל, ע"י יהי' התחברות יח"ע ויח"ת התחברות בחי' צלמינו וכדמותינו.

בס"ד, שבת חזון רס"ג, הנחה.

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל. וצ"ל אמרו כאן אל כל ישראל ובכל התורה נאמר אל בני, ועוד י"ל ענין התוכחה שהוכיח אותם משה בלשון נסתר שהתרגום פירש ענין התוכחה על דחאנו במדברא ודארגיו במישרא, ולמה לא הוכיחם בגלוי, ואם מפני כבודן של ישראל הלא כפ' עקב לא חס על כבודם ואמר להם כמסה ובקברות התאוה כו' ממרים הייתם כו' ובחורב הקצפתם כו'. והנה באלשיך תירץ כי משה לא ידע אם יוכלו לקבל תוכחה, כי למי שאינו יכול לקבל התוכחה לא יועיל לו, ואדרבה יפול ביותר בעצמו או שיעמוד בהתגברות לצד ההיפוך, ושלכן הוכיחם כנסתר בכדי לידע זאת אם הם ראויים לקבל תוכחה, אבל ג"ז דוחק לומ' כן כי היתכן שמשה רבן של כל הנביאים שהי' מנהיג את ישראל ארכעים שנה במדבר, וזה שהוכיחם הי' לסוף מ' שנה, ואיך אפשר שלא הי' מכיר בדורו, ואפי' אותם שהיו מכן עשרים ולמעלה הי' ג"כ עמהם מ' שנה ואיך לא הכירם. אך הענין הוא דאיתא בהרמ"ז שמשה הי' מוכיחם בב' מיני תוכחה, תוכחה בגלוי ותוכחה בנסתר, ושרש התוכחה בנסתר הוא מגבורות דאבא שעזיג הנסתרות לה' אלקינו כו' דקאי על חו"ב שנק' נסתרות ומשם שרש התוכחה בנסתר, ופעולתה בנפש הוא להוציא בהתגלות

את הכחות הנעלמים והנסתרים. דהנה איתא בזהר תלת קשרין מתקשרין דא בדא וכולא דרגא על דרגא סתים וגלויא, וענין סתים וגלויא בנפש הוא, דהנה לא כל הנשמה מלובשת בגוף כי אינה בערך הגוף, כ"א הארתה בלבד מתלבשת בגוף שממנה נמשכים הכחות הגלויים כח השכל להשכיל בגלוי, כח המדות כח הראי' ושמיעה שכולם מלובשים באברי הגוף שכל במוח מדות בלב ראי' בעין שמיעה באזן, שהם באים מההארה שמתלבשת בגוף כי מפני שהיא הארה בלבד יכולה להתלבש באברי הגוף, אבל עצם הנפש הוא למעלה מהתלבשות בכלים ואברי הגוף לכן היא דבוקה למעלה, הגם שיש לה שייכות להגוף שהיא מוגדרת להחיות את הגוף אבל אין לה תפיסא ולא גם אחיזה, שלפעמים מדברים שיש במדרי' הנשמה שיש לה איזה אחיזה בגוף, אבל בעצמות הנשמה ג"ז אי"א לומר שיש לה אחיזה, אלא שמי"מ יש לה שייכות להגוף שהיא מוגדרת להחיות גוף זה דוקא ולא גוף אחר כי אין נפש אחת מחי' ב' גופים כאחד, אלא שאין לה שום התלבשות ואפי' תפיסא וגם לא אחיזה בגוף.

והנה מבחי' עצם הנשמה זאת נמשך רעו"ד רצ"פ שלמעלה מטו"ד ושכלו הגלוי, והר"ע אהבה מסותרת פי' מסותרת מוסתר וסתים מצד עצמה, כי אהבה לשון אבה שהר"ע רצון פשוט שלמעלה מטו"ד, רק מסותרת ונעלמה מצד עצמה, כי בענין אהבה מסותרת יש ב' אופנים האחת היא בכחות הגלויים גופא כשיש העלמות והסתרים מצד הגוף ונה"ב שמעלימים ומסתירים עליה שלכן נקראת מסותרת, כמ"ש בתניא שהלבושים דנה"ב מעלימים על האהבה דנה"א, וע"ד רשע מכתיר את הצדיק, אמנם זה ההסתר לא מצ"ע הוא אלא מצד דבר אחר שמעלים ומסתיר עלי', כי זה שבתחלה היתה בחי' האהבה בהעלם ועכשיו היא בבחי' גילוי, הנה כן הוא דרך כל כח שקודם התגלותו הוא בהעלם. אבל הרי כל זה ההעלם הוא רק מצד הגוף ונה"ב המעלימים ולא מצד עצמה אלא מענינים ודברים אחרים שהם מניעות ועיכובים שבגוף, ולכן בהסיר המונעים ממילא יתגלה האהבה, אבל רצ"פ הזה זהו מוסתר מצ"ע, וכענין נכנס יין יצא סוד, סוד סתום דעצם הנפש שהוא סתום דנשמה עצמה. וככדי שתתגלה זהו דוקא ע"י תוכחה ברמו, כי ענין התוכחה מועיל להוציא לגלוי, כמו ענין ביטושים מועיל שע"י שמבטשין פועל גילוי אור כמ"ש בזהר אע"א דלא סליק ב"י נהורא מבטשין ל"י גופא דלא סליק ב"י נהורא דנשמתא מבטשין ל"י, וכמו"כ ענין התוכחה פועל ג"כ התגלות ההעלם. ומכוון יותר בזה המשל מצור החלמיש שיש בו כח האש בהעלם ולא יתגלה ממנו האש כ"א ע"י הכאה בפטיש עליו, ולא כמו בגחלת שיש בו בהעלם מציאות האש ממש ולכן די' ע"י ניפוח במפוח להוציא ממנו האש, וכמשל צור החלמיש כן הר"ע התוכחה שהוא כביטוש בכדי לגלות רצ"פ שבנפש. אך ע"י מספיק תוכחה בדרך נסתר, דהנה כתי' אני ישינה ולבי ער, אני ישינה בגלותא גלות נמשל לשינה כי כמו שינה אז כל הכחות ה"ה בהעלם והסתר כמו כח השכל וכח המדות כח הראי'

כח השמיעה אינם מאירים אז בגילוי, וכמ"כ הר"ע הגלות שלא יש עבודה דכחות הגלויים מוחין ומדות, ואינו דומה לזה"ב שאוי היו מאירים כחות הנשמה בהתגלות בעבודה שבמוח ולב, שע"י שהתבונן במוחו בענין אלקי וע"י העמקת הדעת ממילא ה"י התפעלות המדות, משא"כ בגלות ההתבוננות וההשגה אינה אמיתית בהשגה גמורה שאפי"א אם התבונן במוחו אינה אמיתית (עס זא"הל זער אים ריכטיק אָפּ לייגען זיך דער ענין אלקי), וכ"ש שאין לו העמקת הדעת שיתקע דעתו בחוזק שיה"י הדבר נוגע לו, אלא שגם אם התבונן אינו נוגע לו, וכ"ז הוא מצד שהלבושים דנה"ב מעלימים ומסתירים על כחות הגלויים שלא יאירו בגילוי, דבכדי שיתבונן הוא ע"י הכוחות שמאירים בגילוי, אבל כשהלבושים דנה"ב מעלימים ומסתירים, אז הכחות אינם מאירים בגילוי ולכן לא יתבונן כלל, ועוד שע"י יתגשמו כחות הנשמה עצמה עד שאינם כלי מוכשר לקבל ענין אלקי, כדאיתא בזהר תוקפא דגופא חולשא דנשמתא שע"י תוקף הנה"ב וחומריות הגוף נעשה חלישות בכחות הנה"א שאינם כלים לקבל ענין אלקי. וזהו אני ישינה בכחות הגלויים, ומ"מ ולבי ער בחי' עצם הנפש, כי כמו בשינה אינו נוגע כלל לעצם הנפש ואין לו נפ"מ בין ער לישן, כי באופן השייכות שיש לעצם הנפש להגוף אינו נוגע לה ואין לה שום נפ"מ בין ער לישן, כמ"כ בגלות ולבי ער דקאי בעבודה על פנימיות בינה רע"ד רצון הפשוט, שהגם שאני ישינה בכחות הגלויים מ"מ בעצם הנפש לא יש העלמות והסתרים, כי בכחות הגלויים הנה את זה לער"ז עשה אלקים שיש שם העלמות והסתרים המנגדים להכחות, אבל בעצם הנפש לא יש שם העלמות והסתרים כמארז"ל בבואה דבבואה לית להו, ולכן ע"ז מספיק תוכחה בדרך נסתר ג"כ, דבכחות הגלויים שיש שם העלמות והסתרים ולכן בכדי להסירם צריך ע"ז תוכחה בגילוי, אבל בעצם הנפש שלא יש מניעות ועיכובים רק שהיא מסותרת מצ"ע לכן מספיק תוכחה בדרך נסתר ג"כ שע"י תצא לגילוי.

אמנם צ"ל הלא נת"ל (בד"ה משביעין אותו) שבכדי שיגיע לרצ"פ צריך להיות בסדר והדרגה, כי קודם כל דבר צריך להיות העבודה שבכחות הגלויים ואח"כ יוכל לבוא לשרש ומקור הנשמה, ואיך כאן מועיל התוכחה בנסתר כיון דבכחות הגלויים הוא בבחי' שינה כנ"ל ואיך יגיע הוא לשרש ומקור הנשמה. ולהבין זה צ"ל ענין תוכחה בדרך נסתר ששרשה מגבורות דאבא, מהו המעלה בזה, ומה ואיך הוא פעולתה בנפש. ויובן זה בהקדם מארז"ל ע"ה אסור לאכול בשר, ולכאורה הלא הותר הבשר לבני נח כמ"ש כירק עשב נתתי לכם כו', דאדה"ר לא ה"י מאכלו אלא ירק, אבל לבני נח הותר הבשר. אך הענין שהאיסור אינו מצד הדין דמן הדין הוא היתר גמור רק האיסור מצד המוסר, דכל ענין המאכל הוא לברר בירורים שע"י נתעלה המאכל, וע"ה שאינו יכול לברר אינו מעלה את המאכל ואדרבא הוא מוריד אותו למטה. דמשמע מזה שהמאכל למטה מהאדם שהאדם צריך להעלותו, וכן משמע ממארז"ל פתח במזבח וסיים בשולחן בזמן שביהמ"ק קיים מזבח מכפר עליו

ועכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו, דימה שולחן למזבח, כשם שהמזבח כל ענינו הריע עליות הקרבן שהריע קירוב הכחות והשמות שהיו מקריבים בהמה גשמית על המזבח, ועיזו היתה העלי' עיי בחי' ארזי דאכיל קורבנין עד שנתעלה לשרשה, וכמריכ הריע השולחן שהריע ההעלאה שהאדם מעלה את המאכל. ולפעמים מצינו מארזיל אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן שעיי הטעם דגן נתוסף לו דעת שיודע לקרות אבא, וכן ארזי עד לא אכילנא בשרא דתורא לא צלילנא דעתאי, וכן אמר רבא חמרא וריחא פקחין. הרי משמע מזה שיש יתרון במאכל על האדם, וכן הדבר ידוע שלפי אופן דקות המאכלים כן הוא אופן הדעת באדם, וכדאי' בשל"ה דכשאוכל מאכלים דקים עייזו כח שכלו גיכ בדקות, משאיכ כשאוכל מאכלים גסים נעשים הכחות בהגשמה יותר, נמצא דהמאכל גבוה מן האדם. אך הענין דשניהם אמת שיש מעלה בהאדם שמפני זה הוא יכול להעלות המאכל, ויש מעלה בהמאכל עד שעיי המאכל נעשה תוס' ויתרון בהאדם, והוא כמ"ש אחר וקדם צרתני, אחר למע"ב וקדם למע"ב, דהנה כתי' כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם, והוא המוצא פי הוי' שבמאכל גופא ששרשו מעולם התהו שקדם לתיקון, וכללות התיקון הוא עולם הברודים וכללות התהו הוא עולם הנקודים שגבוה יותר מעולם הברודים שמשם שרש האדם. ויוכן זה דהנה ידוע דכל הנבראים שלמטה שרשן מד' חיות המרכבה פני ארזי מקור כל החיות פני שור מקור כל הבהמות פני נשר מקור כל העופות, וכ"ה בצומח אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל, והמזלות מקבלים ממלאכים עליונים כמ"ש כי גבוה מעל גבוה שומר כו', עד שמקבלים מהמלאכים שנכללים בד' חיות המרכבה, הרי דכל הנבראים צומח וחי נמשכים מד' חיות המרכבה, וגבי חיות המרכבה כתי' והחיות נושאות, שהם נושאות את הכסא עם בחי' האדם שעל הכסא כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם.

וענין אדם למעלה שאינו גוף ולא דמות הגוף, אך דברה תורה כלשון בניא, וכמ"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותינו דהאדם שלמטה נעשה בצלם ודמות האדם שלמעלה, וממילא מציור האדם שלמטה אפשר לשער ולצייר אופן האדם שלמעלה. דהנה האדם למטה הוא בסדר והדרגה עליון ותחתון מעלה ומטה, כי כל הכחות שבאדם נחלקים בג' מדרי' כללים חביד חגית נהי, והם זה למטה מזה, כי חביד הם כחות היותר נעלים מחגית, והוא מפני ששם מאיר חיות הנפש ביותר, משאיכ בחגית שם חיות הנפש מצומצם, עד שבנהי צמצום ומיעוט החיות ביותר. וגם הם מקבלים זה מזה דחגית נמשך מחביד ונהי מחגית, ומה שמקבלים זה מזה הוא רק בחי' אחרונה, כי מהארה בעלמא של המוחין נעשה מקור לגילוי המדות חגית, ועדזי נהי מחגית, שלכן נקראים ענפי המדות חיצוניות המדות וחגית עיקרי המדות, הרי שכל הכחות הם זה תחת זה וזה מקבל מזה, וכן בהתלבשות הכחות בגוף באים גיכ בשלשה אברים כלליים ראש גוף רגל, דמשכן המוחין הוא בראש, משכן המדות בלב, ונהי

בחי' רגלים, וגם האברים מסודרים בסדר והדרגה, כי האדם הוא בקומה זקופה שהראש הוא למעלה מכולם ואחי' הגוף והרגלים למטה מכולם. וכמ"כ יובן למעלה ענין אדם דקאי על ע"ס שהם נחלקים ג"כ בג' מדרי' כלליים חבי'ד חג"ת נה"י, והם זה למטה מזה, דחבי'ד מדרי' גבוה יותר ונעלה מחג"ת, והוא מפני שמאיר שם גילוי אוא"ס יותר, כי בחכ' מאיר אוא"ס בקירוב מקום והיינו ששם מאיר עצמות אוא"ס גילוי, וגם בבינה שבה מאיר אוא"ס בריחוק מקום, מ"מ מאיר בה גילוי אוא"ס שלא ע"י צמצום כמו בז"א ששם מאיר ע"י צמצום החלון, רק שהריחוק מקום דבינה הוא הוראה שאין העצמיות דאוא"ס שבחכ' נמצא בבינה ממש כמו שהוא בחכ' רק בריחוק מקום, אבל מ"מ הוא שלא ע"י צמצום כמו בז"א, שלבד מה שגם בז"א הוא ודאי בריחוק מקום, עוד לזה הוא ע"י חלון, כמשל החלון שבבית שאור השמש מתצמצם בבית והאורה רק נגד החלון, וכמארז"ל אכסדרה לאורה נבדקת, שמפני שאין בו מחיצה המבדלת ע"כ לאורה היא נבדקת, משא"כ בבית אין אור השמש בוקע רק ע"י החלון ולא להלאה ממנו, וכ"ה בנמשל כי בז"א צמצום האור ע"י בחי' חלון, וכן בז"א גופא אינו דומה נה"י לחג"ת שהם רק ענפי המדות שהר"ע חיצוניות המדות עד שבמל' רק ע"י נקב, נמצא שהם זה למעלה מזה וגם הם מקבלים זמ"ז דחג"ת מקבל מחבי'ד ונה"י מחג"ת, וכל אחד מקבל רק חיצוניות שבעליון דחיצוניות שבעליון נעשה פנימיות לתחתון, והר"ע אדם למעלה.

משא"כ חיות המרכבה שנקראים בשם בהמות וחיות אין בהם בחי' מעלה ומטה, כי בציור הגשמי של הבהמה הראש והגוף בהשוואה, שכמ"כ בציור הרוחני אין בהם מעלה ומטה, הגם שיש בהם ג"כ התחלקות המדרי' הפרטיים, שכמו בציור הגשמי שבבהמה יש ראש יד ורגל, כמ"כ בציור הרוחני ג"כ יש מוחין ומדות, אבל מ"מ אין בהם בחי' מעלה ומטה, שכמו בגשמיות הבהמה הליכתה ככפיפה ולא בקומה זקופה, כמ"כ בציור הרוחני אין בהם בחי' מעלה ומטה, והוא מפני שבהם מאיר האור בתוקף לכן האור שוה כולם במדות כבמוחין. דהנה שרש חיות המרכבה הוא מעולם התהו, וידוע ההפרש בין תהו ותיקון דבתהו ה' ריבוי אור ובתיקון מיעוט האור, ופי' ריבוי אור דתהו היינו תוקף ששם מאיר עצמיות אוא"ס כמו שהוא בבחי' בל"ג, ולכן האור מאיר בהשוואה במדות כבמוחין שלא יש מדידה והגבלה, ומיעוט האור דתיקון הר"ע חלישות האור שהר"ע צמצום האור, כידוע שכתיקון האור הוא ע"י ש' מ"ה היוצא ממצחא דא"ק, וענין מצח הוא הוא הצמצום להעלים על העצמיות שלא יאיר כ"א הארה, ולכן מפני זה יש בו מעלה ומטה. הרי מובן שבתהו האור נעלה יותר מבתיקון, ששם מאיר עצמיות אוא"ס הבל"ג, ולכן נאמר והחיות נושאות כו' את בחי' האדם, כי מצד שרשם הקדום בתהו שלמעלה מתיקון ששם מאיר עצמיות אוא"ס הבל"ג, שלכן אצלם תוקף הרצוא, לכן ביכולתם להעלות בחי' אדם לבחי' כי לא אדם, כמו באדם למטה שע"י המרכבה יכול לעלות במקום גבוה שמצד עצמו לא ה' ביכולתו להגיע ולעלות

לשם בלתי המרכבה, וכמו"כ הוא ענין וחיות נושאות כו'. אמנם הם מנושאות ג"כ ע"י האדם, כי כל הרצוא שבהם הוא ע"י האדם דו"א כי עצם התהוותו הוא מכחי' ז"א ומל', וגם המזון וחיות אלקי שבהם הוא מבחי' מל', כי המל' שולח חיות ושפע בחיות המרכבה, ומזה נעשה אצלם הרצוא. אמנם זהו רק בתחלה, אבל אח"כ הנה מצד שרשם הקדום שבתהו נעשה אצלם הרצוא בתוקף יותר הרבה עד שביכולתם להיות נושאות כו'.

וכמו"כ יובן באדם למטה ששרש המאכל הוא מתהו לכן הוא מוסיף כח וחיות בהאדם, אמנם בתחלה צריך האדם לברר המאכל, להגם ששרשו מתהו אבל ירד למטה בהגשמה שתחת ממשלת ק"נ המעורב טו"ר, ובכדי לברר את הטוב ולהעלותו צריך להיות בירור הרע לדחותו בדחי', והוא ע"י שיפעול בנפשו שלא ירצה בהתאוה גשמית שבמאכל רק כוונתו יהי' לש"ש שבכח האכילה ההיא ילמוד ויתפלל, או שלא ירצה כלל בגשמיות המאכל רק בהאלקות שבהמאכל כמ"ש כי על כל מוצא פי הוי', ועי"ז נדחה הרע, ואח"כ יתעלה הטוב שבמאכל ויוכלל בהאדם, כמו הבירור הגשמי של המאכל שבתחלה נתעכל המאכל בקיבה והפסולת נדחה לחוץ והמובחר נעשה דם ובשר כבשרו, וזהו העל"י של המאכל שנתעלה ממהות צו"ח ונכלל בבחי' מדבר, וכמו"כ בעבודת האכילה שמתחלה צריך להיות בירור ודחיית הרע, ועי"ז נתעלה אח"כ לכח הרוחני שבאדם. והענין הוא דהנה נת"ל ששרש כל הנבראים הוא מד' חיות המרכבה, ובחיות המרכבה כתי' בוערות כמראה הלפידים שעבודתם הוא בבחי' אהבה כרשפי אש, הגם כי בפרטות בחי' רשפי אש הוא בפני שור, אמנם בכללות כל חיות המרכבה עבודתם הוא בבחי' אהבה כרשפי אש, ובפרטות המלאכים דכריאה נק' בשם שרפים, שנשרפים באש התשוקה של האהבה ברשפי אש שבהם, וזהו העל"י שהמאכל נתעלה בבחי' אהבה כרשפי אש של האדם, אמנם זאת האהבה מצד עצמה היא בכחי' גבול, כי בחייה"ק האהבה מוגבלת לפי אופן השיעור ומדידה שבהם, וכמו"כ באדם האהבה באה מהתבוננות וממילא היא ג"כ מוגבלת לפי אופן השכל, אך ע"י המאכל ששרשו מתהו ששם האור בריבוי ובתוקף, מזה נעשה באדם תוקף האהבה הבלתי מוגבלת, וזהו החוס' והיתרון שנעשה בהאדם ע"י המאכל. ועפ"ז יובן מה שע"ה אסור לאכול בשר כי אינו יכול לבא לבחי' אהבה כרשפי אש, שאפי' לדחות הרע שלא ירצה בהתאוה גשמיות של המאכל ג"כ אינו יכול, ומכש"כ שאינו יכול להעלות המאכל לבחי' אהבה כרשפי אש אדרבה הוא מוריד אותו, שנמשך מזה יניקת החיצונים ביותר, וביותר מאכל בשר ששרשו מגבורות דפני שור שבנפילתו למטה הו"ע גבורות קשות הרבה יותר מקו הימין, שאף שמקו הימין ג"כ יש יניקה לחיצונים אבל לא כ"כ כיניקת החיצונים שמקו השמאל דפני שור (גרעבירע קליפות ביותר) והוא בחי' סוספיתא דדהבא, ולכן ע"ה אסור לאכול בשר דהו"ע גבורות ומזה יכול לגרום יניקת החיצונים ביותר, כ"א הת"ח הוא מותר לאכול בשר, כי ת"ח היינו

שמקבל מחכמה ובחכמה אתברירו, שעייז נפרד הרע וגם עייז מגיע לבחי' אהבה כרשפי אש שזהו העלי' של המאכל שזהו התוס' והיתרון שנעשה בהאדם עיי המאכל.

אמנם לפייז צ"ל מה שאמר משה מאין לי בשר שלא רצה בענין הבשר, ובהכרח לומר שלא רצה בהבשר גם כמו שיהי' לאחר הבירור, כי אין סברא להשוות הענין מה שלא רצה משה בבשר לענין מה שעיה אסור לאכול בשר, שהרי דור המדבר הי' דור דעה והיו יכולים לברר, ומימ לא רצה משה גם בענין הבשר כמו שהוא לאחר הבירור שנעשה ממנו אהבה ברשפי אש. אך הענין הוא דגבי משה כתי' ונחנו מיה שהי' בטל במציאות כי שרשו מבחי' מיה דחכי' שהרע ביטול אמיתי, אבל הבשר שהרע אהבה ברשפי אש הוא בבחי' יש, כי האהבה ברשפי אש הרע התלהבות והתפעלות מורגשת בחי' יש מי שאוהב, שמפני זה צלותא בחשאי קול דממה דקה תמן קאתי מלכא, כי ההשתחוואה שבשמרע הוא פישוט ידים ורגלים ביטול במציאות, וביטול במציאות שולל כל ענין הרגש בעולם, ובקיש הרע השגה שמע ישראל והוא בבחי' התפעלות ורעש שהרע יש מי שאוהב ולכן לא באש הוי' כי הוא עדיין בחי' יש. אבל משה הוא בחי' ביטול אמיתי, הגם שבחכי' יש גיכ גבורות דאבא אבל אינם בבחי' מורגש כיא הגבורות גיכ בבחי' ביטול, ולכן אמר מאין לי בשר שלא רצה בבשר אפי' כמו שהוא לאחר הבירור, דהגם שיש בו מעלה שיבוא לבחי' אהבה הבל"ג, אבל זהו רק מעלה לגבי כחות הגלויים שהם מוגבלים כנ"ל והוא בבחי' בל"ג, אבל לגבי מדריגת ביטול במציאות דמשה הוא השפלה גדולה, ולכן אמר היתכן שבחי' אין אמיתי של בחי' והחכמה מאין תמצא יתלבש בבשר וזהו מאין לי בשר, כי לגבי מדרגתו זאת גם בחי' הבינה נק' יש כמיש להנחיל אוהבי יש, ומכשיכ בחי' בשר שאין ערוך לגבי.

אך באמת אינו כן שהרי אלעזר כתי' והי' מדי חדש בחדשו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה' שהרע ביטול פנימי, שההשתחוואה הוא הרכנת הראש פישוט ידים ורגלי' שהרע ביטול המוחין וכל הכחות כולם, והוא מצד האין האמיתי שמתלבש בהבשר, עייז פועל גם בהבשר ביטול פנימי לעת מן העתים, וכיש שיכול לפעול בבחי' האהבה כרשפי אש שיהי' בבחי' ביטול אמיתי. ויובן זה במארז"ל כיצד מרקדין לפני הכלה בשיא כלה כמות שהיא ובהיא כלה נאה וחסודה, אפי' חיגרית אפי' סומא, וענין כלה הוא כלות ותשוקת הנפש בבחי' רעויד ורציפ למעלה מטריד, ואיך יגיע לזה בשיא כלה כמות שהיא והיינו שמתחלה צ"ל עבודה בכחות הגלויים והלבושים מחדו"מ שצריך לקשר מחשבתו במחשבת ועיון התורה בעומק, ודיבור בדיבור התורה וכמיש ואשים דברי בפיד, וכח המעשה כמעשה וקיום המצות מעשיות וכן בכחות דשכל ומדות, והיינו שיתבונן כפי ערך שכלו כל חד לפום שיעורא דילי' ולפום מה דמשער בלבי', וזה נקרא שמיצה דהשגה והבנה ועייז יגיע לבחי'

ראי' באלקות, כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה דהיינו בחי' הכרה והתאמתות הדבר כאלו רואה בעיניו, וכן בהתפעלות אהויר אמיתיים כדבעי למהוי, וזהו פי' כמות שהיא, ואח"כ יוכל לבא לבחי' רצ"פ שלמעלה מטויד. ובהיא אפי' אם העביר את הדרך ר"ל אל יאמר אדם נואש לנפשו, דמ"מ יוכל להגיע לבחי' רצ"פ, וזהו אומרם אפי' חיגרית היינו ענין מ"ש רגלים להם ולא יהלכו והוא כמ"ש והתהלכתי בתוכם, הליכות עולם לו, ב' מיני הילוך מלמעלמ"ט שהר"ע התורה ומלמטלמ"ע שהר"ע תפלה, ואפי' סומא שאין לו בחי' ראי' באלקות ולא השגה והתבוננות שיתבונן איך שהאין אלקי מהוה את היש שהר"ע מי ברא אלה, ומ"מ יכול לבוא לבחי' רצ"פ בחי' כלה.

והענין הוא כמ"ש לבי ובשרי ירננו אל אל חי, שע"י התבוננות שיתבונן בעצמות א"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע ומבחי' ממכ"ע ולית מחשבה תפיסא ב' כלל, עי"ז פועל שגם הלב ובשר הגשמי יהיו בבחי' רצוא לבחי' אל חי, חי ולא בחיים, חי הוא א"ס עצמותו שהוא חי בעצם, ולא בחיים הר"ע הגילויים שנמשכים להחיות את העולם, כי כל הגילויים הם להחיות לא מבעי בבחי' ממכ"ע שהוא בא בהתלבשות בבחי' פנימ'י, אלא אפי' בחי' סוכ"ע הוא ג"כ בשביל להחיות, וכידוע שגם החיות כללי שנמשך להחיות הגוף שהוא למעלה מכחות הגלויים מ"מ היה ג"כ בכדי להחיות את הגוף, וכמ"מ למעלה בחי' סוכ"ע הוא ג"כ להחיות את העולמות, אבל חי בעצם הוא בחי' עצמות א"ס, כי הנה מה שאנו מכנים אותו בשם סוכ"ע וממכ"ע זהו רק לפי שכלינו הדל, היינו לערך כמה שהשכל יוכל להגיע (וויא ווייט שכל קען דער לאַנגען), והוא רק בגילויים ששם דוקא אנו מכנים בש' סוכ"ע וממכ"ע, פי' דמה שבא בהתלבשות בפנימיות הוא בחי' ממכ"ע כמארז"ל מה הנשמה ממלא את הגוף שזה יודע היטב איך שיש בו חיות הנשמה המח' אותו, הגם כי מעולם לא ראה אדם את הנפש מ"מ ידיעה זאת היא אצלו וודאית בלתי ספק וספק ספיקא בעולם שוודאי ברור אצלו שיש לו נפש המח', וכמ"מ מה שנתלבש בפנימיו' העולמות זהו נקרא ממכ"ע, ומה שלא יוכל להתלבש בפנימיו' ונשאר בדרך מקיף זהו נק' סוכ"ע, וכ"ז הוא לפי שכלינו הדל שאנו מבינים כל הענינים דאר"פ וכל הענינים דאר"מ. אבל עצמות א"ס ב"ה הוא למעלה מכל המדרג', כי בכללות הרי בחי' טוב וממלא שניהם נקראים אור וזיו כמ"ש הודו על ארץ ושמים, שהארץ הר"ע ממלא ושמים הר"ע טוב ונק' הודו על ארץ ושמים הוד וזיו בעלמא, וכמ"ש קדוש קדוש קדוש ה' צבאות שבכדי שיהי' בחי' צבאות אות הוא בצבא דילי' מבחי' הוי' הוא עי' ג"פ קדוש, והיינו כי הוא קדוש ומובדל מכל המדרג', כי עצמות א"ס לא אתרמזו בשום אות ובשום קוץ, וכשיתבונן בזה והוא באמונה פשוטה שמאמין שיש מציאת העצמות ולא בהשגה והתבוננות כי בעצמות לא שייך השגה דלמת"כ, וכן אפי' הידיעה שיודע שיש מציאות העצמות אינו מצד השגה. והענין דהנה אנו אומרים ותן בלבינו בינה להבין והיינו להבין דבר מתוך דבר, והיינו שמהשגת הממלא

יודע שיש בחי' טובה שהוא למעלה ממנו וממנו נמשך הממלא, והוא בחי' עצם האור רק שיש לו גי'כ שייכות להעולמות. ויש עוד בחי' שהוא למעלה מגדר עולמות ולא בחי' מקור לעולמות, וכידוע כי באור יש ב' מדרי' עצם והתפשטות, התפשטות היינו מה שמתלבש בפנימי' להוות ולהחיות העולמות, ועצם האור שלמעלה מגדר התלבשות אבל מ"מ יש לו שייכות לעולמות. ויש עוד בחי' שאינו שייך כלל לעולמות, וכענין קדם וענין תחלה (בדי' משביעין אותו) דקדם הוא שיש לו מ"מ שייכות להגילויים שאחרי, וענין תחלה הוא שהוא תחלת הכל וממנו הכל אבל אינו שייך כלל להמדרי' שלאחרי. והנה ע"י ההתכוננות יש לו קצת הכרה בעצמות שיודע עכ"פ אופן ההפלאה של העצמות, מאחר שע"י השגה שמתחלה באה לו ידיעה זאת שההשגה הקודמת הכריח לו שיש בחי' העצמות, אבל כאן הפי' שלא מצד ההשגה יודע בחי' העצמות אלא מצד אמונה פשוטה בלבד, ע"ד שיש שגור בפי הכל בקטנים ונשים וע"ה הכל יודעים שיש אלוה מצוי רק שאצלם אינו פועל מאומה, אבל כאן אנו מדברים שמתכונן ומקשר דעתו בזה עד שגם לבי ובשרי הגשמיים ירננו כו' הואיל והוא תוקע מחשבתו בזה בחוזה, כי כל הגבוה ביותר יוכל לירד למטה ביותר אפי' בלב ובשר הגשמי, כי כשם ששם שמים שגור בפי הכל היינו מטעם זה שכל הגבוה כו', כ"ה גי'כ בהתכוננות שבעצמות גי'כ פעולתה למטה ביותר עד שאפי' לב ובשר הגשמי ירננו כו', ואף שהכחות הגלויים אינם כדבעי למהוי מ"מ ע"י ההתכוננות כעצמות פועל גם בלב ובשר כמ"ש לבי ובשרי.

הרי האמת לא כמו שאמר משה מאין לי בשר, כי כמו שלעתיד יהי' ביטול פנימי אפי' בבשר הגשמי מצד גילוי אור עצמות א"ס, ומכש"כ בבחי' אהבה כרשפי אש בודאי אפשר להיות בביטול אמיתי, ולהורות לו שטעה הראו לו דוגמא בגשמי' מענין השלו שהי' עוף שמן ביותר (ושומן הוא שמן בחי' חכ) כמארז"ל דמסקינן ל" אתליטר ריפתא, ואחרונה נאכלת ע"י תערוכות וכ"ש הראשונה. ובשר השלו שרשו מבחי' פני נשר כנ"ל שבכללות הם בחי' אהבה ברשפי אש בחי' גבורות, והי' התחברות השומן שהר"ע חסד דאבא עם הגבורה דבשר השלו, והיינו שפעל ביטול אמיתי ברשפי אש דגבורות שיהי' בלי הרגש. וכמו שמצינו במנורה דאהרן שהוא הי' מטיב ומדליק את הנרות, מנורה כנ"י מל' דאצי' מקור נשי', ז' קני מנורה הם ז' מדרי' פרטי' שבנשמות, ועבודתו היתה להדליק את המנורה והנרות ע"י שמן ופתילה. והנה הגם כי ריכוי האור הוא בפתילה, אבל עיקר האור שהוא להאיר זמן רב וגם צלילת האור הוא ע"י השמן כשהוא בלי שום עכרוּרית, שלכן אורו צלול וגם נמשך אורו זמן רב. כמ"כ מובן בנשי' שפעל בהם הביטול האמיתי כביטול דחכ', הגם שאהרן הוא בחי' שודמ"ט מלמטלמ"ע וכל העלאה הר"ע גבורות, מ"מ פעל בהם הביטול אמיתי כי המשיך מבינה, ואם כי אימא עילאה מקננא בכורסייא שהוא עולם הבריאה, אבל בחי' אהרן הי' בנינה דאצי' שאינו דומה לבנינה

שמאיר בכריאה ולכן שם הוא בחי' הרגש רשפי אש ואהרן המשיך ביטול. ועוד ע"י השמן המשיך מבחי' חכ', ומה שיש שם ג"כ גבורות דאבא הם אינם בבחי' רשפי אש רק ביטול אמיתי דחכ', ובכלל ענין שמן ופתילה הר"ע ביטול אמיתי דשמן, וביטול היש דפתילה שגם ביטול היש דפתילה הוא ג"כ בביטול אמיתי דשמן, ואינו דומה הדלקת אש דמנורה לבחי' אש שע"ג המזבח שהוא ביטול היש ולא ביטול אמיתי, אבל אהרן פעל ביטול אמיתי, וכמו"כ בענין שלו הי' התחברות שמן ובשר. וזה הוא גילוי טעות משה דדוקא בחי' אין אמיתי יכול להתלבש אפי' בבשר הגשמי לעת מן העתים כמו לעתיד, ומכש"כ בבחי' אהבה כרשפי אש שיכול ודאי להיות ביטול אמיתי. ובוה יובן מעלת התוכחה בנסתר שמגבורות דאבא ובחכ' מאיר אוא"ס עצמותו ומהותו ולכן ככחו לפעול להיות לבי ובשרי ירננו אל אל חי, שיונח אצלו האמונה פשוטה דעצמות א"ס, ופועל ביטול גם בכחות הגלויים שלא יעלימו ויסתירו, וכ"ז מפני שנמשכת מגבורות דאבא.

ועפ"י יובן מ"ש אלה הדברים כו' אל כל ישראל, דהנה בהרמ"ז ע"פ כל הנק' בשמי כו' פי' כי כל הוא כולל כללות הכל הי' פרצופים שלמעלה וה' מדרי' שבנפש נר"נ ח"י, ח"י מרומז באות אחד והיינו ביו"ד וקושיי דקאי על חכ' וכתר, וכן בזהר קרי לבחי' חי' ויחידה בשם אחד נשמתא לנשמתא, וכמו"כ כאן הוא מרומז באות כ' כנגד ח"י ובאות ל' נגד נר"נ, וזהו אל כל ישראל היינו שהתוכחה בנסתר פועל התגלות היחידה, כי מדרי' יחידה מרומז בקושיי וכן חי' דארז"ל ודי לחכימא ברמיזא שע"ז יצא לגילוי בחי' ח"י, ולכן מספיק לזה התוכחה ברמז ונסתר שע"ז יוכל לגלות כחות ח"י הנרמזים ג"כ ברמז, ולהיפך גם מי שהוא שלם בעבודה שבכחות הגלויים מוכרח ג"כ לתוכחה בנסתר, כי יכול להיות שלעצם נפשו לא נגע בשום פעם, וכמו שאר"י בן זכאי איני יודע כו' אף שהי' ודאי שלם בכחות הגלויים מ"מ הי' מסופק בעבודת עצם הנשמה אם הגיע, ולמי שהעביר את הדרך פועל התוכחה בנסתר שהוא מגבורות דאבא, ופנימיות אבא הוא פנימיות עתיק, ולכן יכול לפעול הביטול בכחות שלא יעלימו ולא יסתירו, ואדרבא גם הלב ובשר הגשמי ירננו אל אל חי. וזהו ג"כ ענין כי נר מצוה ותורא וד"ח תוכחת מוסר, נר מצוה קיום מצות מעשיות מצות המל' ששרשם מבחי' מל', ותורא קאי על ז"א, ודרך חיים הר"ע אוא"ס חיי החיים חי בעצם וזה דוקא ע"י תוכחת מוסר שהר"ע תוכחה בדרך נסתר שע"ז יגיע לבחי' דרך חיים בחי' חי בעצם כנ"ל, כי ע"י תומ"צ הוא רק בודא ומל' אבל ע"י תוכחת מוסר לבחי' חי בעצם. וזהו אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל ופי' כל מדרי' כו' ל' אפי' לבחי' רצ"פ ע"י תוכחה בנסתר שזה מרומז במדבר בערבה, וגם פועל בטול בכחות הגלויים שלא יעלימו ולא יסתירו על בחי' עצם הנפש רצ"פ שלמעלה מטריד כו'.

בעזרה, שבת נחמו רס"ג, הנחה.

[וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים, וצ"ל הלא כבר נאמר אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים, ולמה נכפל ענין זה כי הוי' הוא האלקים ב' פעמים. ועוד י"ל כוונת הכתוב אם כוונתו שהידיעה של וידעת פועל ענין והשבות, ואם כוונתו שענין ההשבה בלב של והשבות זהו גורם להיות ענין וידעת. ועוד י"ל למה לא נאמר בפסוק המוקדם של אתה הראת כו' והשבות כו', ועוד מהר"ע היום. ולהבין כל הנ"ל צריך להקדים תחלה מ"ש] מי יתן מציון ישועת ישראל בשוב אלקים שבות עמו. פסוק זה נכפל ב"פ בתהלים, ואיתא במדרש משל לבן מלך שאירס את בת מלך וקבעו יום המועד להנשואין בן מלך מצפה לשמחתו ובת מלך מצפה לשמחתה, מי מעכב יום הוא שמעכב הוא היום הקבוע לכך, כך הקב"ה וישראל נקראו בשם חו"כ, הקב"ה מצפה לישועתו של ישראל וישראל מצפים לישועתו של הקב"ה, מי מעכב יום הוא שמעכב שנאמר כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה עכ"ל המדרש. וצ"ל מ"ש הקב"ה מצפה לישועתם של ישראל, בשלמא ישראל מצפים לישועתו של הקב"ה ניחא כי צריכים לישועתו אבל מהר"ע שהקב"ה מצפה לישועתם [שהכוונה הוא שמצפה להישועה בשביל עצמו, מהו שהוא כביכול צריך לישועה, ועוד הרי בידו להושיע ולמה הוא מצפה כו'] וגם מה שכתב ישראל מצפים לישועתו משמע שהישועה לו בעצמו כביכול, מה שייך למעלה ישועה. והנה בסנהדרין ע"פ יום נקם בלבי ארז"ל ללבי גליתי לאברי לא גליתי, ובמדרש קהלת הלשון ללבי גליתי ולפומי לא גליתי, וצ"ל מפני מה ללבי גליתי ולאברי ולפומי לא גליתי.

הנה כת' כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתי יצרתיו אף עשיתיו, דקאי על ג' עולמות ב"ע שכללות העולמות נחלקות על ג' עולמות ב"ע [כי אצ"י אינו נחשב בכלל העולמות כ"א בכלל כל הנק' בשמי, כי עולם הוא מחודש אבל אצ"י אינו מחודש אלא גילוי ההעלם, ועיקר שמי קאי על אצ"י דכללות שהוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום, מ"מ בדוגמא גם האצ"י דפרטיות נכלל ג"כ בכללות כל הנקרא בשמי, כי באצ"י העיקר הוא האורות והאורות אינם דבר חדש אלא יציאת והתגלות האור מן ההעלם לגילוי, וגם הכלים דאצ"י ידוע שהם אלקות ממש, נמצא דאצ"י אינו נחשב בכלל עולם ועיקר עולמות הם ב"ע] וכן בכל עולם גופא יש ג"כ ג' מדרי' אלו נגד מחשבה דיבור ומעשה כי חו"כ נקרא בשם בריאה [אפילו חו"כ דאצ"י נק' בשם בריאה, כי בכללות העולמות דב"ע הכללים נק' גם אצ"י בשם בריאה כמ"ש בורא קדושים] וז"א נקרא בשם יצירה, נה"י ובפרט מל' נק' עשי' [ומה שלפעמים נק' המל' בשם דיבור, ההפרש הוא כי כשמקבל מת"ת נק' דיבור וכשמקבל מיסוד נקרא בשם מעשה]. וכן בכללות דב"ע הכללים ג"כ ההתחלקות בג' חלקות אלו כי א"ק

הוא אדם דבריא, ועתיק ואריך נק' בשם יצירה ואצ" דפרטות נק' עשי'. וטעם התחלקות ג' מדרי' אלו הוא מפני שכך הוא ההכרח לצורך ההתהוות, אשר בכדי שיתהווה מציאות היש ממש כמו שהוא עתה מתחלת וראשית ההתהוות צריך להיות ע"י אלו הג' מדרי' דבי"ע, כי הבריאה הוא כמו שהוא עדיין אינו מציאות כלל בהתגלות [רק הוא אפשרי המציאות, כידוע דג' מדרי' אלו נקראים חומר צורה ותיקון, חומר הוא רק אפשרי המציאות ולא מציאות ממש] וצורה הוא התגלות, ותיקון הוא שכלול וגמר ההתהוות כפועל שנשלם כפי אופן הכוונה וחפץ ורצון העליון [ועיקר הטעם לג' בחי' אלו הוא בכדי שיהי' ביטול היש המתהווה, כי כוונה הפנימית הוא שלא ישאר בישותו כמו שנתהווה רק שאח"כ יהי' בטל, ואם הי' מתהווה היש בתחלת ההתהוות כמו שהוא עתה לא הי' בו אופן הביטול כי היש הי' בתוקף גדול, אבל לאחר שבראשית התהוות היש כבר הי' בו אופן העדר המציאות ממש רק אפשרי המציאות כנ"ל לכן יהי' נקל לו להיות בביטול היש. הגם שהביטול שבו נפעל ע"י האור והחיות המתלבש בתוכו שהוא הפועל הביטול בעולם בכלל, וכן הביטול בגוף ונהי"ב בפרט הוא ג"כ ע"י אור הנשמה המתלבש בתוכו, ובכללות העולם הוא ע"י חפץ ורצון שממנו נעשה הצורה כמיש כל אשר חפץ כו' עשה ומוזה הוא הביטול. מ"מ ג"ז אמת שבכדי שיוכשר לקבל הביטול הוא דוקא ע"י שנתהווה באופן כזה, שאם הי' בתחלת ההתהוות במציאות היש ממש הי' התגברות היש ביותר ולא הי' באופן הביטול כלל, אלא דוקא כשנתהווה באופן כזה ע"י נמצא בו החלישות והיינו כי הרי בתחלת התהוותו של היש הי' רק אפשרי המציאות שהוא ענין ההעדר והביטול במציאות, לכן גם אח"כ כשנעשה מציאות היש ממש ומ"מ יוכל להיות ביטול היש. דוגמא לזה מצינו במצרים שכל ענינו הוא בירור הניצוצות שהוא ע"י דחיית הרע והעלאת הטוב, וההכנה ע"י הי' ע"י יעקב ויברך יעקב את פרעה, והיינו שיעקב פעל בו הביטול בדרך כלל בכדי שיוכל להיות אח"כ בירור הניצוצות, וכן הוא במ"ת, שע"י שהחזירה על כל אומה ולשון כמיש הי' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן, וענין צורך בזה להחזירה על כל אומה ולשון הוא בכדי שיהי' בהם הכשר הביטול והבירור שצ"ל אח"כ ואכלת את כל העמים, והכח שיהי' בהם להתברר נפעל ע"י שהחזירה כו'. וכן וירד הי' על היס גם ע"י פעל הביטול כללי בעולם שיוכל להתברר, כי גם התומ"צ נתלבשו בגשמיות לצורך בירור גשמיות העולם שהרי העולמות ירדו ונתלבשו בקלי' וסט"א, וע"י ירידת והתלבשות תומ"צ נתברר העולם. וכן בנפש בכדי שיהי' ביטול היש שיהי' כלי לקבל הביטול הוא דוקא ע"י שנברא באופן הנ"ל דבי"ע. וכ"ז שנת' הוא מצד הנברא שבשביל היש גופא שבכדי שיהי' בו אח"כ ביטול היש שזהו פנימיות חפצו ומגמתו לכן הי' ההתהוות באופן זה, ועוד י"ל מצד אור ואין אלקי המהווה היש, כי אם יתהווה היש בראשיתו כמו שהוא עתה הי' מוכרח להיות הצמצום שלא בסדר והדרגה כלל, ולא כמו עתה שהוא [הצמצום] באופן וסדר המדרי', שבתחלה הוא ההתלבשות באפשרי המציאות, ואח"כ בהתגלות עד שנתלבש

במהות יש ממש, אבל אם הי' ההתהוות בראשיתו כמו שהוא עתה הי' צ"ל צמצום בהאור ביותר שלא בהדרגה. והגם כי היפלא מה' דבר שהי' יכול להיות התהוות היש כתחלה כתיקונו, וגם הי' ביכולת הכל יכול להיות הצמצום, מ"מ ידוע שכך הי' חפץ ורצון העליון שכל מה שאפשר להיות בסדר והדרגה, כך הי' ההתהוות בסדר והדרגה ולא להרכות בנסים ונפלאות. ועוד י"ל שלכן הי' הבריאה באופן כזה בכדי שיהיו כלים לקבל גילוי האור איס לכן נבראו באופן כזה בחלוקות אלו חומר צורה תיקון שהם ג' מדרי' דכ"ע.

ולהבין ענין בריאה ויצירה כתיב יוצר אור ובורא חשך, שלכאורה הלא בריאה גבוה מיצירה, וכן איתא בכהארידיל כשהוא אומר יוציא ימשמש בתש"י וכשהוא אומר בורא חשך ימשמש בתש"ר, וידוע דתש"י הוא ד' מוחין דנוק' ותש"ר ד' מוחין דדכורא, ולמה נק' יצירה בשם אור ובריאה בשם חושך. אך הענין דמה שהבריאה נק' חשך היינו שהנבראים דבריאה הרי הם נעלמים ונסתרים שאינם נראים ונגלים, עדי"מ בנפש הוא אותיות המחשבה שתחלת התגלות האותיות הוא במחשבה, כי מציאות האותיות שבשכל שלמעלה מהמחשבה הם עדיין בלתי ניכרים, כי שם ניכר רק האור ולא האותיות ורק במחשבה האותיות ניכרים כי המחשבה נקרא חיצונית בינה ושם הם ניכרים האותיות, אבל מ"מ הם עדיין בלתי מורגשים כמו בדיבור שבדיבור האותיות הם מורגשים אבל במחשבה אינו מרגיש עדיין האותיות. וההפרש בין ההרגש לבלתי מורגש הוא כי כל שהוא מציאות הוא מורגש וכל שאינו בבחי' מציאות הוא בלתי מורגש, ולכן אותיות המחשבה שהם דקים ורוחניים לכן אינם מורגשים, אבל אותיות הדיבור שהם בבחי' מציאות לכן הם נרגשים, וגם אותיות המח' מיוחדים תמיד עם הנפש והמחשבה משוטט תמיד בלי הפסק כמו שאור השכל נובע תמיד, כמו"כ האותיות דמח' הם תמידים בלי הפסק ומיוחדים כי הם רק גילוי העלם עצמו לגבי עצמו ולא להזולת, משאי"כ אותיות הדיבור אינם תמיד' וגם הם נפרדים, הגם שאינם נפרדים כ"כ כמו אותיות הכתב שאותיות הכתב ה"ה באים במהות אחר שלא ממהות האדם, משאי"כ אותיות הדיבור אינם נפרדים כ"כ, וגם שהדיבור הוא להאדם שכמותו, מ"מ נפרדים המה לגבי אותיות המחשבה, והסיבה הוא מצד הגילוי אור דבמחשבה הארת הנפש ביותר שמאיר ריבוי אור השכל לכן הם דקים ורוחניים ואינם נרגשים ונפרדים, משאי"כ בדיבור הארת הנפש מצומצם ביותר לכן הם נרגשים ונפרדים. והמשל הוא כמו אותיות החקוקים על אבן טוב שמצד בהירות האבן שמבהיק ביותר לכן אינם ניכרים האותיות כ"א כשחותם על השעוה שאו נעדר הבהקת ובהירות האבן אזי ניכרים הם האותיות, וכמ"כ משל המחשבה והדיבור כנ"ל.

ובדוגמא כזאת יובן למעלה ג"כ ענין מחשבה ודיבור כמ"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם, בדבר ה' שמים נעשו, שמאותיות

המחשבה נהווה עלמין סתימין דלא אתגליין, ומדיבור נהווה עלמין דאתגליין, כי עלמין דאתגליין כולל גם עולמות העליונים עולם המלאכים שנתהוו ג"כ ע"י דיבור כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, וכמו באותיות הדיבור שאינן דומין לאותיות הכתב מ"מ הם נפרדים קצת, כמור"כ מלאכים דיצ"י הם נפרדים קצת הגם שעומדים בביטול כמ"ש כולם עומדים ברום עולם ומשמיעים כו' והאופנים כו' ברעש כו', מ"מ הוא רק ביטול היש, יש מי שבטל ולא ביטול אמיתי, כי עבודתם ברעש שהר"ע התפעלות מורגשת הוא מפני שיש להם ג"כ גוף ונפש אלא שהגוף שלהם הוא מב' יסודות הדקים אש ורוח כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט, וביטול שלהם הוא רק ביטול היש, דלא כמלאכים דבריאה שהם בטלים ומיוחדים באוא"ס ב"ה בביטול אמיתי, מפני שהתהוותן הוא מאותיות המחשבה, שהגם שיש שם אותיות אבל אינם נרגשים כנ"ל, כמור"כ הנבראים דבריאה בטלים ומיוחדים באוא"ס ב"ה, והטעם מפני ששם מאיר גילוי אוא"ס, כי עולם הבריאה הוא היש הראשון שנתהווה ע"י האין לכן מאיר שם גילוי האין האלקי ביותר לכן הם בטלים ומיוחדים באוא"ס, דכמו שהתהוות הבריאה הוא רק אפשרי המציאות שהר"ע העדר המציאות, כמור"כ הנבראים דבריאה הם בטלים באוא"ס בביטול אמיתי. ודוגמא לזה מצינו גבי משה שאמר ונחנו מ"ה אף שהי' בהתלבשות נשמה בגוף מ"מ גם למטה הי' בבחי' ביטול במציאות עד שגם הגוף הגשמי הי' כלי לגילוי הנבואה, משא"כ בשאר הנביאים הי' צ"ל הפשטת גשמיות כמ"ש ואראה את כבוד ה' ואפול על פני שהר"ע הפשטת הגוף הגשמי והחושים והכחות הגשמיים וכמ"ש ויפשט את בגדיו, משא"כ משה קבל נבואה והגוף הי' על עמדו, והוא מפני כי במשה כת"י מן המים משיתיהו ששרשו מעדאת"כ, ואפילו בירידתו למטה לא נשתנה ממהותו שכמו שהי' למעלה כך ירד למטה בלי שינויים, משא"כ שאר הנשמות הגם ששרשם ג"כ מעדאת"כ נשמות עלו במחשבה, אבל הרי ירדו ע"י צמצומים והתלבשות כמ"ש אתה בראת אתה יצרתה אתה נפחת, שירידת הנשמה בדרך התלבשות פועל השתנות לפי אופן ומהות של אותו עולם עד שנתלבש בגוף ונה"ב, אבל נשמת משה כמו שהיתה למעלה כן ירדה למטה, כי המשכתה למטה הי' רק ע"י מעבר הבי"ע ולא ע"י התלבשות לכן גם הגוף הגשמי שלו הי' כלי לגילוי אור הנבואה. וכמור"כ יובן בעולם הבריאה שהנבראים שבו הם בטלים ומיוחדים באוא"ס, וכמו שארז"ל כל מה שיש ביבשה יש בים, רק שההפרש הוא שהנבראים שביבשה הגם שמקבלים חיותם מן הארץ כמ"ש ארץ ממנה יצא לחם, מ"מ אינם מוכרחים להיות מחוברים להארץ רק מקבלים חיותם גם כשהם פורחים באויר או שטים בים ע"י ספינה, אבל נבראים שבים מובלעים במי הים כי דגים מיד שפורשים מן המים מיד הם מתים [שגם כל מציאותם שנתהוו בבחי' מציאות הדגים הוא ג"כ מציאות המים, שלכן ארז"ל כל שברייתו מן המים אינו חוצץ כי כל מציאותם הוא מציאות מים רק שבאו בבחי' מציאות], הרי שמקבלים חיותם דוקא בהיותם מובלעים במי הים, וכמור"כ נבראים דבריאה הם בטלים ומיוחדים באוא"ס שלכן

נקראים נוני ימא רבא, וכמריכ יש נשמות שנקראים בשם נוני ימא [ע"ד נשמת משה שאמר בהיותו למטה ונחנו מה או נשמת רהמיס ונשמת רשב"י, וזהו וידגו לרוב בקרב הארץ שגם בהיותם למטה היו בטלים ומיוחדים באואיס], משאיכ נבראים דיצירה היה נפרדים קצת.

ועפ"ז מובן ענין יוצ"א ובורא חשך כי הנבראים דבריאה נעלמים ונסתרים ואינם נראים ונגלים, והוא מפני שאינם בבחי' מציאות לכן אינם נראים ונגלים, כמשל אותיות המחשבה שהם דקים ורוחניים שלכן הם בלתי מורגשים, וכמריכ בנבראים דבי"ע וע"ש זה נק' הבריאה בשם חשך. וכן מצד הגילוי אור שבבריאה נק' ג"כ בשם חשך, כי שם מאיר הגילוי אור בלי צמצומים כ"כ ולכן הוא חשך והעלם לגבי העולם שלמטה ממנו, כידוע הכלל שאור וגילוי שנמשך ע"י צמצום הוא בבחי' גילוי להמקבל, וכשמאיר האור כמו שהוא לעצמו בלי צמצומים העלם הוא לגבי המקבל, ולכן בבריאה שמאיר האור בגילוי רב ע"כ חשך והעלם הוא לגבי עולם היצירה שלמטה ממנו [כמו עדי"מ כשמביט בשמש עיניו נחשכים כי אינו יכול לראותו, או כמשל שנקרא הסומא בשם סגי נהור או מאור עינים, והוא באמת כשמו כן הוא שע"י שנחסרו אצלו הכיסוים כגלדי בצלים המכסים ומעלימים על העין ולכן ע"י העדר הכיסויים מאיר האור בריכוי ביותר ולכן אז אינו יכול לראות ולתפוס דבר גשמי, וכמריכ מצד הגילוי רב שמאיר בבריאה לכן הוא חשך והעלם לגבי העולם שלמטה ממנו], וכן הנבראים שבבריאה אינם נראים ונגלים. ועפ"י כל הנ"ל מובן מה שהבריאה נק' חשך ויצירה בשם אור כי הנבראים שביצירה נראים ונגלים, וכן האור המאיר שם הוא מצומצם לפי האופן וערך הנבראים שבו ולכן נקרא אור. ואח"כ אומר אף עשיתיו דקאי על עולם העשי' והור"ע בנפש אותיות הכתב שהם נפרדים מן האדם ובאים במהות אחר שלא ממהות האדם, וכמריכ נבראים דעשי' הם נפרדים ולכן נאמר אף עשיתיו אף הפסיק הענין שאינו בערך בריאה ויצירה, כי בבריאה הוא ביטול אמיתי ואפי' ביצירה הוא ביטול היש משאיכ בעשי' הוא מציאות יש גמור. והגם דקרו ל"י אלקא דאלקיא שאפי' במדר"ה התחתונות כמו בלעם אמר ג"כ לא אוכל לעבור את פי הוי, אבל הרי את עצמם מחשיבים ג"כ ליש ודבר רק דקרו ל"י אלקא דאלקיא, ולכן העשי' הפסק והיפוך לגמרי כי בבריאה הלא שם הביטול אמיתי ואינם מציאות כלל, ואפי' ביצירה ששם הוא בחי' גילוי המציאות אבל כל מציאותם הוא ביטול ישותם ומציאותם שאינם מחשיבים מציאותם ליש, אבל בעשי' מחשיבים את עצמם ליש ודבר, וכ"ז הוא מפני ששם האור מתעלם ומסתתר ביותר ולכן אמר אף עשיתיו.

והנה שרש נש"י הוא מעדאת"כ כמארז"ל ישראל עלו במחשבה [ובשרשם הם מאצ"י כי הכלים דאצ"י נקראים ג"כ בשם מחשבה וכן חכמה דאצ"י נק' ג"כ מחשבה, וזהו נשמה שנתת בי טהורה היא וטהורה קאי על על אצ"י],

וכן ארוז'ל אחד ה' אברהם דקאי על שרש ומקור הנשמות שמיחדים עם אואיס, רק שירדה למטה ונתלבשה בגוף כמ"ש אתה בראת יצרת נפחת והגוף והנהיב מעלימים ומסתירים עלי' מאד, שהירידה גדולה מאד ובהכרח לומר שהירידה צורך עלי', ומהו"ע העלי'. הנה כתי' יחד לבני ליראה את שמך וכן א"א ויחד לבנינו לאהבה וליראה את שמך, דהנה יש ב' מדרי' פנימיות הלב וחיצוניות הלב, חיצוניות הלב הר"ע בינה ליבא ובה הלב מבין דקאי על המדות שבלב כי משכן המדות בלב, והמשכתם והתגלותם הוא ע"י השגה והתבוננות בדברים הבאים בהתלבשות ההשגה, וכמ"ש לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך שכמו שהאדם אוהב חיי נפשו מפני שיודע זאת לעיקר, כמ"כ אם יתבונן באו"אס חיי החיים ממילא יתעורר באהבה ותשוקה לאור וחיות האלקי שבעולם [או יתבונן בדרך זה איך שכל העולמות ה"ה רק זוי והארה שאינו בערך לעצמות א"ס שזה מבין בהשגה פנימית ממילא יתעורר ברצון ותשוקה להגילוי אור]. וז"ש נודע בשערים בעלה ואי' בזהר כל חד לפושע"ד ולפום מה דמשער בלבי, כ"ח לשע"ד הוא שלכל א"א נמשך כפי אופן השיעור והמדידה, שזה"ע שעורה שיעור ה' השיעור והמדידה באות ה' דהבראם בה' בראם, וזהו כל חד לפוש"ד לפי אופן השיעור והמדידה שנמשך לו מהמקור, ולפי אופן כזה הוא ולפום מה דמשער בלבי" שהוא עבודתו והשגתו בהאור אלקי שנמשך לו מהמקור, ולפי אופן ההשגה כן הוא ערך התפעלות המדות כי לפי שכלו יהולל איש, וכ"ז הר"ע חיצוניות הלב. וענין פנימי הלב הר"ע רע"ד רצה"פ בחי' יחידה כמארז"ל במד"ר ה' שמות נקראו לה נר"נ ח"י, ובוהר כוללם בדי' מדרי' נר"נ ונשמתא לנשמתא שזהו בחי' יחידה ועז"נ כי עם קשה עורף כו' דקאי על רצה"פ שלמעלה מט"ד ענין עקשות הוא שלא עפ"י שכל, ובעבודה הר"ע רצון הפשוט להכלל ולהבטל באו"אס שזהו לא עפ"י שכל כ"א מצד עצם הנפש שעומד בתוקף הרצון להכלל ולהבטל בעצמות או"אס, וזהו כי עם קשה עורף אתה שהכח הזה אינו במציאות רק בנשי"י, כי זלע"ז הוא רק בכחות הגלויים אבל בעצם הנשמה בחי' יחידה לא יש לער"ז כמארז"ל בכואה דכואה לית להו [וזאת הבחי' הוא למעלה אפי' מבחי' ביטול במציאות, כי הרי הוא בא ג"כ ע"י התבוננות והשגה, כי כמו שיש אופן ההשגה שמביא לידי ביטול היש כן יש אופן השגה שמביא לידי ביטול במציאות, ובכלל הוא ההפרש בין השגת המהות להשגת המציאות, שע"י השגת המציאות פועל רק ביטול היש, וע"י השגת המהות פועל ביטול אמיתי, אבל ענין רצה"פ הוא למעלה מט"ד. וז"ש בזהר משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא צדיקייא הם שמקיימים תומ"צ והגיעו גם לביטול אמיתי, וההתחדשות שע"י משיח יהי' שיגיעו לבחי' רצ"פ שהו"ע התשובה, וכן משה זכה למדרי' זו קודם הסתלקותו כי משה זכה לתשובה, והגם שהי' בבחי' ונחנו מה ביטול אמיתי כל ימיו, אמנם בחי' זו דקודם הסתלקותו הוא גבוה יותר אפי' מביטול אמיתי, וער"ז אפשר להגיע לבחי' עצמות או"אס, כדאי' בזהר למתבי"כ וכמה הוא נתפס ברע"ד שלמעלה מהשגה, כי כל השגת החכמה דב"ע הוא רק בבחי' מל' כמ"ש וצדקתך ירננו,

צדק מלכותא קדישא דהשגתם הוא בבחי' המל' כמו שנמשכה להיות מקור לבייע וכמיש מלכותך מלכות כ"ע, וכן אפי' חכמה הקדומה דאיך ג"כ השגתה אינו אלא בבחי' מל' דאצי' דכללות שהוא מל' דאיס שאחר הצמצום, אבל בעצמות למתבייכ ובמה הוא נתפס ברעיד, והוא ג"כ בחי' יחידה שמקבלת מיחיד ודבוקה לבחי' יחיד ליחידו ש"ע. דהנה נר"נ יש להם ג' אברים כלליים בגוף ראש גוף רגל, וכן מחשבה דיבור ומעשה נשמה במוח כמיש נשמת שדי תנינם, לכן מחשבה הוא במוח שבראש, רוח בלב כמיש לרוח ממלא והדיבור נמשך ג"כ מהבל הלב, נפש בכבד שהר"ע אברי המעשה כי הדם שבכבד הוא השייך לדם האברים החיצונים שהם כלי המעשה, אבל חיי לא יש להם כלים ואברים כי הם למעלה מגדר התלבשות בכלים. והנה עיי' ג' מדרי' נר"נ המתלבשים בכלים עיי' ממשך מלמעלה ג"כ בחי' ואיס המתלבש בכלים, אבל עיי' רציפ' שלמעלה מגדר כלים עיי' ממשך מלמעלה ג"כ עצמות איס שאינו נתפס בשום מדרי', אלא במה הוא נתפס ברעיד עיי' תופס בעצמות ואיס [וכן משה קודם וסמוך הסתלקותו שאז הגיע לבחי' רציפ' עיי' דוקא אז זכה ג"כ לגילוי שער הנרין, ולא בחייו דכתי' בו ותחסרהו מעט מאלקים וארדל מיט שעייב נתגלו למשה אבל שעה"נ לא נתגלה לו כ"א סמוך להסתלקותו, ושער הנרין נתיל ששם מאיר בחי' עצמות איס, כי עיי' רעיד תופס בעצמות איס]. ואיך ובמה אפשר לפעול בנפש התגלות הרציפ' זהו דוקא עיי' ירידת הנשמה בגוף ונהיב המעלימים ומסתירים על אור נהיב, ומזה נעשה תוקף הרצוא כמיש צמאה לך נפשי כו' בארץ ציה ועיף בלי מים כי דוקא עיי' העדר הגילוי עיי' נעשה תוקף הצמאון ועזיא כן בקדש חזיתך פי' הלוואי בקדש בזה"ב הי' צמאון כזה שבזוה"ג, כי במקדש מפני שלא היו העלמות והסתרים לכן לא היתה התשוקה כ"כ, כ"א דוקא בגלות, וכן בהתלבשות הנשמה בגוף ונהיב שאז יש מניעות ועיכובים המעלימים ומסתירים עיי' נעשה תוקף הצמאון והרצוא. ועוד אפשר שיהי' התגלות הרציפ' עיי' תומיץ שנתנו למטה, דגבי תורה כתי' אשר אנכי מצוך כו' אנכי מי שאנכי, וכן במצות תרי"ג מיד וזמד"ר הם תר"ך עמודי אור בחי' כתר, וזהו דוקא עיי' ירידת התומיץ למטה שהוא מקום הבירור של כל הדברים גשמיים, ועיי' שלומד הלכה הגשמיית עיי' מברר האמת מתוך השקר ומבדיל בין הטמא ובין הטהור, ועיי' הבירורים של תומיץ שנתנו למטה נעשה יתרון האור מתוך החשך, אבל המלאכים בקשו תנה הודך כו' והשיבו להם כלום יצהיר יש בהם [דשם לא שייך בירור כי בייע הרוחניים כבר נתברר עיי' יריד דש' סיג, אלא הבירור אינו אלא למטה דוקא שהתומיץ מתלבשים בדברים גשמיים ועיי' הבירור נעשה יתרון האור מן החשך]. דעיקר תומיץ היא דוקא למטה ולכן פועל קיום התומיץ למטה יתרון הכח בנפש שיוכל לבא לבחי' רציפ'.

ועפ"י יובן ענין הירידה שהוא לצורך עלי, כי הנשמה קודם התלבשותה בגוף עבודתה רק במוחין ומדות, אבל כשירדה למטה עיי' תגיע

לכחי' רצ"פ כנ"ל [וזהו אף עשיתיו שמרבה כחי' רביעית שהוא כחי' רצ"פ שהוא דוקא ע"י אף עשיתיו, הגם שהעשי' מדרי' התחונה מ"מ ע"י מגיע לכחי' רביעית, וכמ"ש אף חכמתי עמדה לי חכמתי שלמדתי באף, וכמארז"ל שלשה פתחו באף שהיא מדרי' תחונה מ"מ ע"י עמדה לי שמגיע לכחי' רצ"פ. וזהו ויחד לבכינו שיהי' התחברות ב' המדרי' פנימי' וחיצוני' הלב, וע"י שמגיע לכחי' חיצוני' הלב אז גם פנימית הלב הוא באופן אחר כי נרגש יותר בפנימי', דהנה נת"ל דבכדי להגיע לרצ"פ הוא ע"י ב' אופנים אופן אחד הוא מצד השגה והתבוננות בעצמות א"ס כמ"ש שמע ישראל כו' דהו"ע השגה והתבוננות בעצמות א"ס, והוא לא מצד אמונה פשוטה בלבד שמאמין ויודע שיש אלוה מצוי, כ"א הידיעה היא מצד השגה שיודע ומשיג את כל המדרי' ויודע אח"כ שאינם בערך לגבי עצמותו שהו"ע אחד, וזה הענין נרגש אצלו בפנימיות כי המקיף הוא היפך הידיעה שידיעה הוא הרגש פנימי וממילא הרצוא שנעשה מזה הוא ג"כ בהרגש פנימי כיון שהידיעה באה בכחי' פנימי', ולא שייך לומר בהשגה פנימיות כי אין להשגה שייכת במדרי' זאת כחי' דלית מחשבה תפיסא בי' כלל, כ"א שמרגיש בפנימיות איך שעצמות א"ס קדוש ומובדל מגדר השגה, כ"ו הוא מרגיש בפנימיות וממילא הרצוא הוא ג"כ מרגיש בפנימיות, הגם שהוא למעלה מהשגה כיון דבא מצד ההתבוננות בעצמות א"ס שהוא למעלה מהשגה, ממילא הרצוא הוא ג"כ למעלה מהשגה ומ"מ הוא בא בכחי' הרגש פנימי, ויש ג"כ בזה גירעון שאינו בתוקף כ"כ כיון שהרצוא בא מצד ידיעה, והידיעה מחליש הרצוא שאינו בתוקף כ"כ. ועוד יש אופן שמצד העלמות והסתרים שמצד המנגד ע"י מגיע לתוקף הרצוא כנ"ל בענין בלי מים כו', וזה הרצוא הוא אצלו בתוקף יותר מאחר שבא מצד המנגד, וגירעון יש בזה שאינו נרגש בפנימי כ"כ, ואין כאן הכוונה לומר שהוא בכחי' מקיף ואינו נוגע אליו כדבר הרחוק ממנו אלא שיש לו שייכות וגם פעל אצלו בכי טוב רק שאינו נרגש בפנימי, נמצא שיש מעלה בזה מה שאין בזה. וז"ש ויחד לבכינו שיהי' התחברות ב' המדרי' שבתחלה יגיע לכחי' חיצוני' הלב שהוא העבודה בכחות הגלויים שבזה נכלל גם מדרי' היותר עליונות, כמו ונחנו מה דמשה כי היא באה ג"כ מצד השגה ונכללת בעבודת חיצוניות הלב, ואח"כ יגיע לפנימי' הלב והוא ע"י התבוננות מצד הריחוק, ולא ריחוק בפועל ממש, אלא שמתבונן אשר כל עבודתו והשגתו וגם מה שמרגיש את הענין אלקי אינו בערך כלל לגבי עצמותו, כי עצמות הוא ענין אחר ואינם תופסים מקום לגבי עצמותו וממילא ימצא את עצמו מרוחק מעצמותו, וזהו לא כמו שנת"ל בענין בלי מים שמצד זה דוקא בא לכחי' רצ"פ, אבל כאן הרי יש גילוי אור ע"י עבודה דכחות הגלויים, אלא לאחר שמתבונן שכל המדרי' הגבוהות אינם תופסים מקום לגבי ממילא ע"י יגיע לתוקף הרצוא, וגם יהי' נרגש בפנימיות אצלו כיון שמתחלה היתה עבודתו בכחות הגלויים ולכן גם אח"כ כשמגיע לכחי' רצ"פ יהי' ג"כ נרגש בפנימי, וזהו ויחד לבכינו התחברות ב' המדרי' ולזה הי' כל ענין ירידת הנשמה בגוף בכדי לבוא להתחברות ב' הלבבות כנ"ל].

והנה כת"י וגם את העולם נתן בלבו, בלבו של אדם, וכי בזהר דעולם לי העלם וקאי על קץ הגאולה שלעיל שאז יאיר בחי' עצמות כמ"ש ואנכי אעלך גם עלה, אנכי גאלתיך, ובכדי להגיע לזה הוא נתן בלבו של אדם דקאי על בחי' פנימיות הלב שע"ז תופס בעצמות א"ס, וזה הגילוי יהי' לעתיד. וזשארז"ל ללבי גליתי ולאברי ולפומי לא גליתי, אברי קאי על ט"ס דד"א פומי קאי על בחי' מל' כמאמר מל' פה תושבע"פ קרינן לה, וזהו לאברי ולפומי לא גליתי שאינו נתפס בשום מדרי' כ"א ללבי גליתי, והר"ע פנימי' בינה שעה"ג דבינה ששם מאיר עצמות אוא"ס כי פנימי' בינה פנימי' עתיק שהוא למעלה מחו"ב ולכן הוא מחבר שניהם, דכמו שפנימיות אבא פנימיות עתיק כמור"כ פנימיות בינה פנימיות עתיק, וזהו ללבי גליתי שזה יהי' לעתיד, והוא נתון דוקא בלבו של אדם שע"ז תופסים בעצמות א"ס וע"ז יזכה להגילוי שיהי' לע"ל. אמנם על זמן דעכשיו אמרו במד"ר המשל מאירוסין כמ"ש וארשתוך לי לעולם, שההפרש בין אירוסין לנישואין דאירוסין בחי' מקיף והר"ע טבעת קדושים ונישואין הוא יחוד פנימי, וכמור"כ למעלה עכשיו בחי' מקיף, ומה שכתוב וירד ה' על ה"ס שהתורה הר"ע יח"פ ועכ"ז ירדה למטה, ומ"מ אין זה אלא חיצוניות חכמה וכמאמר נובלות חשי"מ תורה שהוא רק חיצוניות חכ' אבל טעמי תורה לא נתגלו. ובאמת פ"י וירד קאי על עצמות, מ"מ הוא בבחי' מקיף, דדוקא לעתיד יאיר בבחי' פנימי' והר"ע טעמי תורה שיתגלו לע"ל כמ"ש ישקני מנשיקות פיהו דלעתיד יאיר פנימי' חכ', דמה שהחכ' נק' ראשית ההשתל' ראשית הגילוי היינו בחי' חיצוניות חכ', אבל פנימי' חכ' עזיא פנימיות אבא פנימית עתיק שהר"ע מוחין דאבא שלמעלה מהשתל'. אמנם עכשיו אינו מאיר בגילוי כ"א לעתיד דוקא. וזהו הקב"ה מצפה לישועתם של ישראל הכוונה שלעיל יאיר בחי' עצמות א"ס בגילוי, ויובן זה כי הנה כת"י כי קרובה ישועתי לבוא ישועתם לא נאמר אלא ישועתי מלמד שישועתם של ישראל הוא ישועתי של הקב"ה. והענין הוא דהנה כת"י גדול הוי' ומהולל מאד וארז"ל אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו ופ"י גדול ה' הוא ע"ד מ"ש לך ה' הגדולה וארז"ל הגדולה זו קר"ס, דהנה בהשפעת אלקות בעולם יש ב' אופנים אופן אחד הוא שבא ע"י העלמות והסתרים והר"ע הטבע כי פ"י טבע מלשון טבעו בים סוף שאור האלקי מוטבע ואינו נראה ונגלה [דער אור אלקי איז פאר טרונקען], והגם שהטבע גופא הוא כח אלקי אבל מ"מ הוא מוסתר ונעלם עד שיכולים לאמר כי חצי העולם כמנהגו נוהג שכמו שהי' אתמול כ"ה היום, בכ"י חמה זורחת במזרח ושוקעת במערב בלי התחדשות וכ"ז הוא מצד העלם האור עד שמוזה נעשה התהוות יש הגשמי שסיבת הישות הוא מצד העלם האור שאם הי' האלקות מאיר בגילוי לא הי' גשמיות העולם כ"כ כ"א דוקא ע"י שנמשך בהעלמות והסתרים דטבע משו"ז נעשה העולם גשמי, והאדם שגשמיות העולם אצלו כהרגש עד שנמשך אחריו הנה ע"ז הוא מטעה ומוריד את האדם ביותר עד שיכול להיות היפוך מאלקות, כי מצד הטבע בלבד אינו מוכרח להיות נמשך אחר טבע העולם, שהרי הטבע גופא הוא כח אלקי כי אין לך דבר עושה את

עצמו, רק שהתחדשות הוא באופן אחד כמ"ש המחדש בכי"ת כו' והר"ע חידוש הישינות, אבל ע"י גשמיות העולם הוא מטעה ומוריד אותו ביותר עד שיכול להיות היפך מאלקות, וכ"ז אופן החיות שע"י העלמות והסתרים. אבל בקי"ס ה"י אלקות מאיר בגילוי עד שה"י היפך הטבע כמ"ש הפך ים ליבשה שראו את כח האלקי בהתגלות בעולם וכן כנפשם האיר גילוי אלקות כמ"ש זה אלי ואנוהו כל או"א מראה כאצבעו זה אלי, וזהו והגדולה זו קי"ס שמאיר או"א"ס בכח"י גדלות, משא"כ כשנמשך שפע אלקות ע"י העלמות והסתרים כתי' וישח אדם וישפל איש אין אדם אלא הקב"ה אין איש אלא הקב"ה שהוא מושפל ומלוכש בעניני העולם, אבל בקי"ס שם האיר או"א"ס בכח"י גדולה, וזהו אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו, כשמאיר בגילוי בכח"י מל' אז הוא גדול הו"י שנמשך התוס' אור בש' הו"י, כי כל הגילויים גם שלמעלה מס' השתל' נמשכים ע"י המל', אלא שבמל' גופא יש ב' מדרג' דלפעמים בהתגלות כמו לעיל דכתי' ונגלה כו' וראו כל בשר כו' כי פי הו"י דבר, ולפעמים בהעלם כמ"ש ניהר גרוני כרחל לפני גוזיה נאלמה נאלמתי דומיה כו', והנה כשהמל' מאיר בגילוי למטה או נמשך ענין גדול הו"י.

והענין הוא דהנה כתי' כי יד על כס י"ה וארז"ל אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק, הנה אין השם שלם היינו שאינו מאיר בחי' י"ה בבחי' ו"ה, ואין הכסא שלם היינו כשבחי' המל' אינה מאירה בהתגלות, דהנה נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים היינו שיאיר או"א"ס למטה דוקא, וכשימחה זרעו של עמלק שאז התחתונים נעשים כלים לגילוי או"א"ס ואז נמשך ענין גדול הו"י שהר"ע תוס' אור בש' הו"י, דבלא"ה כתי' הצדיק אבד אבד מלקבל ברכאן דלעילא דקאי על בחי' ז"א שכשז"א אינו מאיר בגילוי במל' והוא מפני שבחי' מל' אינו מאיר בגילוי למטה שכ"ז הוא מצד זרעו של עמלק [כי לא יגורך רע] ולכן מפני זה אינו מאיר הגילוי בוד"א (כ"א דוקא כשז"א מאיר במל' וכמ"ש בעטרה בעטרה לו אמו ביום חתונתו, חתונתו הר"ע יחוד ז"א ומל', ואז נמשך העטרה לז"א תוס' אור בוד"א, והיינו שבשם הו"י אינו מאיר הגילוי או"א"ס שלמעלה מש' הו"י, כי ש' הו"י הוא הממוצע שמאוא"ס לנבראים שזהו"ע ד' אותיות דש' הו"י יו"ד צמצום ה' התפשטות ו' המשכה ה' אחרונה התפשטות שע"י אלו ד' אותיות הוא אופן הבאת והמשכת האור א"ס מהמאציל לנבראים, וכיון שלא נמשך הגילוי למטה ממילא לא נמשך בהממוצע. וכמו שמצינו מפורש גבי משה דכתי' ב"י אנכי העומד בין ה' אלקיכם וביניכם, ועי"ז נתן למשה תוס' אורות כמ"ש שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבן, אבל כשחטאו נאמר לו לך רד כו' כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל, דכיון שלא נמשך למטה ע"י הממוצע אז אי"צ להממוצע, וכ"ה בכאן שאם לא נמשך הגילוי למטה ממילא לא נמשך להממוצע. אבל ע"י שימחה זרעו של עמלק כמו לעתיד שיהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ביעור הרע לכן יהי' אז הגילוי למטה כמ"ש זה הו"י

קוינו לו כו', ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה שיאיר כללות שם הוי' לא כעכשיו שנמשך מ"ה לר"ה עד שנתלבש בטבע, שכ"ז נק' אין השם שלם, אבל כאן המכוון שיאיר מבחי' י"ה או כמו שלעתיד יהי' ויה בבחי' י"ה כמ"ש והי' ביום ההוא יהיה ב"פ י"ה. ובכדי שיומשך ויאיר משם הוי' כמו שהוא בכללותו כנ"ל בענין השם שלם זהו ע"י המשכת תוס' אורות בש' הוי', וכמ"ש שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' והיינו ההמשכה בש' הוי', דהנה יש קדש וקדוש, קדוש הגם שהוא קדוש ומובדל מ"מ קדוש בואיו הו"ע המשכה, וצריך להמשיך תוס' אורו' מבחי' קדש בעצם קדש מלה בגרמה שהוא המשכה מעצמות אוא"ס בחי' קדש לבחי' קדוש ועי"ז מאיר הגילוי ש' הוי' למטה, וזה תלוי במחיית זרעו של עמלק.

וע"י מה נמחה זרעו של עמלק היינו ע"י רעו"ד שלמעלה מטו"ד, כי ענין קליפת עמלק הוא שיודע את רבונו ומכוון למרוד בו, והנה לזה אינו מועיל ההשגה וטו"ד בכדי לבטלו שהרי גם הוא יודע בדעת, ומ"מ מכוון למרוד שהמרידה אינו בשכל אלא כדכתי' בו אשר קרן שהו"ע הקרירות בדרך הוי' שמטיל בו ספיקות מי יאמר שכן הוא [ווער זאגט דאס אז סאיז אזוי] וענין הספיקות יכולים להטיל בכל ענינים שכליים וגם בכל הענינים הנעלים ביותר, והוא בשלו מי יאמר (ווער זאגט דאס אז סאיז אזוי) ולכטל קליפה זו הוא דוקא ע"י עצם הנפש נקודה היהדות והיינו כמו שעצם הנפש מרגיש האמת כמו שהוא לאמתו שבעצם הנפש לא יש שום ספיקות, והוא עומד בתקפו לנגד קליפת עמלק שלא יתפעל ולא יהי' נוגע לו מהספיקות שלו אף כשיאמר לו כן עשרים פעמים. או י"ל הקרירות דעמלק שהו"ע כמו אדם החצון וכמארז"ל חמרא בתקופת תמוז קרירא לי', והיינו אף שיודע את הכל שהו"ע ההתבוננות של אני הוי' לא שנית שהו"ע שמש הוי', או בענין דכולא קמי' כ"ה, מ"מ קרירא לי' שאינו פועל בו מאומה. והנה לזה לא יועיל שום השגה שהי' בתוקף ההתבוננות אלא דוקא מצד עצם הנפש, כמו ע"י ביטושים שמבטשים אותו שזה נוגע לו לעצם נקודת נפשו בכחות הנעלמים שמה יתפעל, וראי' לזה הוא מפלת המן שהי' דוקא ע"י מס"נ שהי' כל השנה, ועיקר הגזירה היתה על היותם יהודים כי אם לא זאת היו מבטלים מיד כל הגזירה כמ"ש כל היהודים כו', אלא מצד המס"נ שהי' להם כמ"ש ועמוד על נפשם [עיי' הרגו עיה אלף]. והנה שאול לא הקים דבר ה' במחיית זרעו של עמלק מפני שהלך אחר הטעם, ולא בטעם ודעת תלוי מחיית עמלק כ"א דוקא ע"י רצ"פ כנ"ל באריכות. וזהו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו והיינו שמאיר בחי' המל' למטה שזה תלוי במחיית זרעו של עמלק ויסיר המניעות ועיכובים שעיי' יאיר הגילוי למטה ועי"ז יהי' גדול הוי' כנ"ל, וזהו הקב"ה מצפה לישועתם של ישראל שיסירו המניעות ועיכובים שעיי' יאיר הגילוי למטה, וישראל מצפים לישועתו של כו' היינו שיומשך גדול הוי' תוס' אור בש' הוי' ממילא יאיר למטה והא בהא תלי', ואח"כ אומר מי מעכב יום הוא שמעכב [ועפ"י פשוט

היינו ענין הקץ שם לחשך שלעתיד יעביר רוח הטומאה, או] דקאי על התשובה שנקרא יום כמ"ש היום אם בקולי תשמעו דקאי על התשובה שהר"ע רע"ד עי"ז נמשך ישועתם של ישראל וישועתו של הקב"ה ולכן נאמר פסוק זה ב"פ בתהלים שהוא על ב' ישועות הג"ל [רק שבפעם אחד נאמר שם אלקים דהיינו ענין גבורה, שבכדי שיהי' ישועתם של ישראל הוא עי"י שעומד בתוקף ובגבורה שמצד עצם הנפש], וזהו מי יתן היינו פנימיות בינה שעה"נ דבינה ועי"ז נעשים ב' הישועות הג"ל.

ועפ"ז יובן מ"ש אספרה אל חוק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך, והענין הוא דהנה בחוק יש ב' פירושים לשון חוק ומזון כמ"ש הטריפני לחם חוקי וכמ"ש ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה, ועוד לשון חוק וגבול כמ"ש חק נתן ולא יעבור, וישם אותה לחוק לפרעה, כי חוק הוא לישראל. והענין הוא דהנה חוק וגבול קאי על בחי' מל' שהוא מקור לעולמות ומשם נמשך החוק והקצבה לבי"ע שהר"ע שיעור ה', וכן בז"א הוא ג"כ גבול כי חסד מדה בפ"ע וגבורה מדה בפ"ע, וגם משום זה הוא איסור לא תלבש שעטנז, כי צמר ופשתים הר"ע חסד וגבורה דהנה הבל הביא מבכורות צאנו וחלביהן שהוא הצמר, וקין הביא מזרע האדמה וקאי על פשתן, וידוע דשרש הבל וקין הוא חו"ג, וזהר"ע צמר ופשתים שאין לערב שניהם יחד רק שיהי' כל אחד בפ"ע כמו שהם בשרשם. ומה שמצינו לפעמים ענין ההתכללות ובאמת כן צריך להיות, זהו מצד קו האמצעי שהוא פועל ביטול מהותם עד שע"ז נכללים וגם פועל בהם ענין לאכללא שמאלא בימינא. והנה לפעמים מצינו שהותר הכלאים כמו בבגדי כהונה וכן בציצית כשהם כדבעי למהוי כמו בזמן התכלת, אך הענין דזהו מצד ששרשם בעצמות או"א"ס לכן פועל בהם הביטול וההתכללות, ע"ד המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו, מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבין זאי"ז, שכ"ז משום שהמשל ופחד עמו שמאיר עצמות או"א"ס ולכן פועל בהם ביטול מהותם, וכן מצינו במ"ת כתי' וכל העם רואים את הקולות וארז"ל רואים את הנשמע ושומעים את הנראה, שאף שהי' בהם התחלקות הכחות של ראי' ושמיעה מ"מ אחליפו דוכתייהו ופעל כל כח פעולת זולתו. וכ"ז מפני שהאיר בהם אז עצמיות הנפש, וכמארז"ל על כל דו"ד פרח נשמתם שהאיר בהם בהתגלות עצם הנפש שלמעלה מהכחות ולכן נתבטלו הכחות מהגבלתם [וכן מקום הארון אינו מן המדה ששם הי' התחברות מקום ובלתי מקום מצד גילוי אור העצמות], ולכן גם כאן מצד שרשם ומקורם שמגיע בעצמות או"א"ס עי"ז פועל ביטול והתכללות המדות, וגם מה שקו האמצעי פועל ביטול והתכללות זהו ג"כ מצד שקו האמצעי עולה ומגיע בהעצמות. וזהו אספרה אל חוק, חוק קאי על מל' דאצי', וחוק לנערותיה הם ז' היכלות דבריאה שנק' ז' נערות ואספרה אל חוק קאי על עצמות או"א"ס וכמ"ש וגדולתך אספרנה דקאי על גדולתו העצמיות ועי"ז נעשה התחברות המדות. וזהו אני היום ילדתיך שזה הגילוי יהי' בזמן לידת משיח שאז יהי' ההתכללות

והשלימות, כמו וגר זאב עם כבש שכ"ז מצד שיאיר אז בח"י עצמות לכן יהי שלימות והתכללות כל המדרי', וזהו בני אתה שאז יאיר שורש הנשמה כמו שהוא בשרשה בנים אתם להוי' אלקיכם שנמשכים מבחי' העצמות ממש. וענין היום הוא ע"ד היום אם בקולו תשמעו שהר"ע התשובה שע"י התשובה יתגלה לעתיד בח"י עצמות א"ס.

[ועפ"י] יובן מ"ש וידעת היום כו', כי אתה הראת קאי על בח"י ממכ"ע וענין וידעת קאי על בח"י סוכ"ע, ובכלל קאי על בח"י עצמות ואוי"ס שלמעלה מהשתל' ושם יש ג"כ ענין הוי' ואלקים, ובממלא הוי' ואלקים הו"ע אורות וכלים, ובעצמות ואוי"ס הענין כדאיתא ז"א בעלותו לגבי עתיקא כאלקים יחשב, או בדרך המשכה שנתל' שנמשך תוס' אורות בשם הוי' שזה נקרא בש' הוי', והוי' המקבל התוס' אור נק' בש' אלקים, וזהו כי הוי' הוא האלקים שיהי' התחברות הב' מדרי' מפני שיאיר אור העצמות, ובעבודה בנה"א הוא ע"י והשבות אל לבבך התחברות כ' המדרי' שכלב וע"י ממשיכים בח"י העצמות. וזהו וידעת שיהי' הענין נרגש אצלו וכמו לעתיד כתי' ומלאה הארץ דעה וכמ"ש ביום השלישי יקיימו ונח"י לפניו בבחי' חיות פנימי שנרגש הענין אצלו וכ"ה פי' וידעת. וענין היום י"ל דקאי על העבודה שצ"ל עכשיו בח"י והשבות אל לבבך כמ"ש היום לעשותם, או דהיום קאי על תשובה כמו היום אם בקולי כו' והר"ע אחד עם והשבות אל לבבך דקאי על פנימיות הלב רע"ד. ועו"ל פי' היום כי אין יום שאין לילו עמו, וכמ"ש ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, כי היום לבד או הלילה לבד לא נק' בשם יום כ"א דוקא יום עם הלילה שניהם נקראים יום אחד, וגם משמע שע"י קדימת הלילה אפשר אחריו להיות יום. וכמו"כ יובן בעבודה קדימת הלילה הו"ע ההכנעה והשפלות שטועם מרירות בנפשו איך שהוא מרוחק מאי"ס דאיהו ממכ"ע וסוכ"ע וכקל"ח, והיינו שגם באוי"ס הממלא שהוא ההתלבשות בבחי' פנימי מ"מ לא ישיג אותו, שאפי' בחי' נפשו שהוא מרגיש שהוא חי מ"מ אינו מרגיש שהוא אלקות, ומכש"כ בעולם בוודאי אינו מרגיש הכח אלקי שבו, רק שנמשך תמיד אחרי חיצונית העולמות, ובפרט באי"ס הסוכ"ע בוודאי אין לו שום הרגשה שאם הי' מרגיש אלקות הלא הי' הוא באופן אחר לא כמו שהוא עכשיו, ובפרט בעצמות א"ס דכקל"ח שאפי' עולם הגשמי שנראה לו ליש מ"מ באמת הוא בטל לגבי א"ס וכקל"ח. ובמ"א נתבאר דבחי' אין עוד הוא למעלה אפי' מבחי' כל"ח, וביטול דאין עוד הוא נרגש דוקא למטה כידוע במ"א, דהנה כל מציאות מהות הנברא הוא רק הכח האלקי וממילא מובן כי אין עוד. והנה באריכות ההתבוננות בזה ע"י פועל מרירות בנפשו ויהי' בבחי' לב נשבר ונדכה עד שע"י יגיע ויבוא לבחי' יום שאח"כ שהר"ע התשובה ורצה"פ ודוקא ע"י קדימת ההכנעה ושפלות, וזהו אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ופרש"י הכנעה ושפלות שזהו ההקדמה לתפלה, שכל ענין התפלה הוא לבוא לבחי' רצ"פ כמ"ש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה שהר"ע רצ"פ, וזהו שכתוב כאן היום ולא בפסוק אתה הראת, כי שם

מדבר מענין הממלא וכאן מדבר בעצמות א"ס, שזהו דוקא ע"י והשבות אל לבנך התחברות ב' מדרי' לב שע"י נתפס ברע"ד כנ"ל, אך להגיע לבחי' פנימית הלב צריך להקדים ההכנעה ושפלות, וזהו"ע היום שכתוב קודם שע"י גייע לבחי' רצ"פ וע"י יהי' התחברות ה' ואלקים שבעצמות אוא"ס.]

*

וכאשר זכינו לשמוע מפי קדשו בשבת נחמו, כן נזכה לשמוע בשבת קודש פ' עקב ג"כ מפי קדשו שליט"א.

פ' עקב, תרס"ג, נאות דשא, הנחה

חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנא' ועתה ישראל מה הוי' אלקיך שואל מעמך כו' אל תקרי מה אלא מאה כו', וצ"ל מהו ענין דמספר מאה, הגם שלומד זה מפסוק כמאמר אל תקרי מה אלא מאה כו', מ"מ זה גופא צ"ל מהו המספר דמאה דוקא, הלא גם מה הוא מספר חשוב דמה הוא ענין ביטול ושם הוי' במילוי אלפין בגימט' מה, אי"כ מהו המספר דמאה דוקא לא פחות ולא יותר, ומהו ענין דמה אינו מספיק ומאה דוקא מספיק כו'. ולהבין זה צלהק"ת מ"ש והאופנים וחיות הקודש ברעש גדול כו' שהעבודה דאופנים הוא ברעש דהעבודה דשרפים הוא כחשאי ואופנים הוא ברעש, דענין הרעש הוא אינו מעלה דרעש הוא בבחי' הרגש ולכן צלותא הוא כחשאי קול דממה דקה כו', אי"כ צ"ל על מה אומרים זה כלל, דכל הענינים וההקדמות דתפלה בפסוד"ז שמספרים בשבחו של מקום היינו בההילול ושבח של הנבראים שמהללים ומשבחים הוא כדי להלהיב נפש האדם בהתפעלות אהבה לה' שזה אינו שייך רק בהמעלה והעילוי של הנבראים, אבל מאחר שזה אינו מעלה רק הוא חסרון זה אינו גורם ההתפעלות אי"כ על מה אומרים זה כלל. אלא צ"ל שהוא מעלה ובאמת האופנים מגיעים למעלה יותר, כמארז"ל (חולין) חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת שמלאכי השרת מזכירין את השם לאחר ג' תיבות כמ"ש קדוש ק"ק הוי' צבאות כו' וישראל מזכירין את השם לאחר ב' תיבות כמ"ש שמע ישראל הוי' כו', ופריך שם והאיכא ברוך ומתוך ברוך אופנים הוא דקאמרי ליה כו' הרי דאופנים מגיעים למעלה יותר מהשרפים, דהשרפים מזכירין אחר ג' תיבות כו' ואופנים מזכירין אחר ב' תיבות שזהו מצד עבודתם שברעש אי"כ הרי הוא מעלה, וצ"ל מפני מה עבודת השרפים אינו ברעש, הלא השרפים הם למעלה מאופנים דהשרפים מעמדם בעולם הכריאה ואופנים הם

בעשי' רק חיות הם ביצירה ומ"מ הלא בריאה הוא יותר נעלה מיצירה ועשי', איכ מפני מה אין עבודת השרפים ברעש. אלא האמת הוא דהיא הנותנת משום דהשרפים הם למעלה יותר משרזו אין עבודתם ברעש, דענין הרעש הוא כחי' יציאה מגדר הגבלה לגמרי ומשום דהשרפים מעמדם בעולם הבריאה דאימא עילאה מקננא בכורסייא ואימא הוא כחי' בינה היינו השגה והבנה, שהשרפים הם משיגים השגות גדולות נאלקות הגם שהם משיגים איך שהוא קדוש ומובדל, מ"מ מאחר שהוא בכחי' השגה יש בהם ההכרה כאופני הפלאה וממילא אינ' יציאה מגדר הגבלה לגמרי, דענין היציאה מגדר הגבלה אינו שייך רק אם יודעי מציאות דבר מה ואינו יודע כלל מה הוא עי"ז תהי' כחי' הרעש היינו היציאה מגדר הגבלה לגמרי, אבל מאחר שבהם הוא בכחי' השגה הגם שהתפעלות שלהם הואי מההשגה מ"מ מאחר שהוא עי' השגה ממילא הוא בכחי' פנימי' ואין בהם כחי' היציאה מגדר הגבלה לגמרי, כמו בהאדם כחי' רצון פשוט שבעצם הנפש דהיכן שהוא עי' השגה הגם שזהו כחי' רצון פשוט שלמעלה מהשגה מ"מ מאחר שהוא עי' השגה ממילא הוא בכחי' התיישבות ואין בו היציאה מגדר הכלי, דלכן מוח שליט על הלב אפילו על כחי' רעותא דליבא כחי' פנימי' הלב והכוונה הוא שגורם התיישבות, כידוע דההפרש בין מוח ולב הוא, דלב הוא כחי' התפעלות העדר ההתיישבות ומוח הוא כחי' התיישבות, וזהו ענין דמוח שליט על הלב היינו שגורם ההתיישבות, הגם שהוא למעלה מהשגה מ"מ מאחר שהוא עי' השגה ממילא הוא בכחי' התיישבות ואין בו היציאה מגדר הגבלה, כמ"כ הוא בשרפים הגם שהתפעלות שלהם הוא למע' מהשגה מ"מ אין בהם כחי' היציאה מגדר הגבלה לגמרי, רק באופנים מפני ששרשם הוא למעלה יותר שמשרזו הם למטה ביותר, שזהו כלל כל מה שלמטה יותר הוא בשרשו למע' גבוה יותר, וגם מפני העדר השגתם דשית ספירין מקננין ביצירה ואופן בעשי', שמשרזו יש בהם כחי' הרעש היינו היציאה מגדר הגבלה לגמרי, ומשרזו הם מגיעים למעלה יותר עד שנושאות את הכסא והאדם שעל הכסא שהוא ענין כללות שם הוי' שבמרכבה דישעי' דכתי' שרפי' עומדים ממעל לו כו' שהוא רק למעלה משם אדני' לפי שזה קאי על מה שאומר מקודם ואראה את אדני' כו', ואפילו מה דאי' בזוהר שהוא ממעל לו מ"מ הוא רק למעלה מו"ה דשם הוי', משאיכ האופנים הם נושאות את הכסא והאדם שעל הכסא שהוא ענין כללות שם הוי' גם כחי' י"ה ג"כ כמשי"ת כו', שזהו דוקא האופנים משום שעבודתם הוא בכחי' יציאה מגדר הגבלה, אם שבשרפים הוא בכחי' השגה כידוע שמה שעבודת האופנים הוא בכחי' יציאה מגדר הגבלה זהו בא להם עי' השרפים, כמ"ש והאופנים כו' מתנשאים לעומת השרפים כו' מפני ששומעים איך שהשרפים אומרים קדוש ואינם יודעים כלל מה הוא עי"ז יש בהם כחי' הרעש וכחי' יציאה מגדר הגבלה, הרי שבשרפים

הוא בבחי' השגה מ"מ מאחר שבאופנים הוא בבחי' יציאה מגדר הגבלה ע"י מגיעים למעלה יותר, ע"ד כמו בהאדם שע"י כחי' אהבה דבכל מאדך ע"י מגיע לבחי' מאד העליון בחי' בל"ג אמיתי הגם שמה שבהאדם הוא בבחי' בל"ג הרי הוא בחי' גבול לגבי למעלה, שהרי בהאדם גופא אינו דומה שמה שבזה הוא בבחי' בל"ג הרי לגבי בר שכל גדול שיש בו מוחין גדולים ורחבים ביותר הרי הוא בבחי' השגה, מ"מ מאחר שבזה הוא בבחי' בלי גבול ע"י מגיע גם למעלה לבחי' מאד העליון בחי' בל"ג אמיתי שזהו למעלה מהבעל מוחין גדולים ורחבים ביותר שבו הוא בבחי' השגה, ומפני זה כתיב בכל מאדך כו' ולא כתי' בכל מאד סתם דאז ה' הכוונה לבחי' מאד העליון בחי' בל"ג אמיתי שלזה המדרי' אין ביכולת אדם לבוא לכך כתיב בכל מאדך כו' היינו שמה שבהאדם הוא בבחי' בל"ג ע"י מגיע לבחי' בל"ג אמיתי, כמ"כ הוא באופנים הגם שמה שבהם הוא בבחי' יציאה מגדר הגבלה הרי בשרפים הוא בבחי' השגה, מ"מ מאחר שבהם הוא בבחי' בל"ג בחי' יציאה מגדר הגבלה ע"י הם מגיעים למעלה יותר עד שנושאות את הכסא והאדם שעל הכסא כו'.

ד ענין הכסא הוא בחי' עולם הבריאה שנק' עולם הכסא משום שמקבל מכסא עליון הוא בחי' מל' שנק' כסא כס א', דא' הוא בחי' אלופו ש"ע שמחי' ומהווה עולמות ונבראים שהם במציאות יש ודבר בפ"ע, וכס א' הוא שמעלים ומסתיר על בחי' אלופו ש"ע, דבכדי שיתהווה מבחי' א"ס אלופו ש"ע בחי' עולמות ונבראים שהם במציאות יש, שאפילו מלאכים שהם שכלים נבדלים הרי הם ג"כ נבראים במציאות יש שהרי הם מורכבים מגוף ונפש כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט כו', היינו שיש להם ג"כ גוף שמורכב מב' יסודות אש ורוח, שהאדם הוא מורכב מד' יסודות שנתוסף לו עוד ב' יסודות* ומלאכים הם רק מב' יסודות הדקים, ומ"מ הרי יש להם ג"כ גוף שאפילו בעולם הבריאה שהגוף הוא ג"כ בבחי' ביטול במציאות כמו הנפש מ"מ אינו דומה בחי' ביטול דגוף לגבי הנפש, שאפילו עוד למעלה יותר בבחי' אצ"י ששם הוא בחי' אורות וכלים שהכל' נק' גופים כמ"ש וכמה גופין תקינת לון כו' הרי אינו דומה ג"כ בחי' יחוד דאורות לבחי' יחוד דכלים דאיהו וחיהוהי חד ואיהו וגרמוהי חד, הגם שאיהו וגרמוהי חד מ"מ הרי אמר ב' פעמים חד שאינו דומה בחי' יחוד דכלים לגבי האורות, ובפרט בעולם הבריאה בודאי אינו דומה בחי' ביטול דגוף לגבי הנפש, ובאמת גם הנפש שלהם הוא בחי' נבראים וממילא הביטול שלהם הוא ג"כ בחי' ביטול דנבראים, ואינו כמו באצ"י ששם הוא בחי' ביטול דמ"ה בחי' העדר המציאות לגמרי, שזה הביטול אינו יכול להיות לגבי הנבראים שא"כ לא ה' במציאות נבראים, רק הביטול שלהם ואפילו בחי' ביטול במציאות שלהם הוא רק ביטול במציאות לגבי הנבראים

* בהכתי' יש כאן תיבה אינה ברורה.

היינו שהנברא הוא בטל ואינו ביטול אמיתי. וגם המלאכים הם בבחי' גבול כמארז"ל שהעולם מהלך ת"ק שנה מה שנאמר ענין ת"ק שנה מ"מ הרי הוא בחי' גבול, וגם אמרז"ל מלאך בשליש העולם עומד היינו שהוא שלישי של עולם או שהעולם הוא שלישי מהמלאך, והיינו אם המלאך הוא שלישי מהעולם הוא בחי' שלישי מת"ק ואם העולם הוא שלישי מהמלאך הוא בחי' ג"פ ת"ק הרי הם בחי' גבול, וגם יש שיעור לטיסה שלהם כמארז"ל מיכאל באחת וגבריאל בשתיים כו' ואליהו בארבע כו', ממילא הם מוגבלים מאחר שהעולם הוא תופס מקום לגבם, דבבלי"ג הרי העולם בחי' גבול אינו תופס מקום כלל, דלכן בנשמות שהם בעצמם בחי' בלי"ג לגבי ב"ע הרי אין שיעור לטיסה שלהם מפני שהעולם אינו תופס מקום כלל לגבי הנשמות, ומאחר שבמלאכים הוא תופס מקום ממילא הם מוגבלים. וכן איש לבוש הבדים גבי דניאל שהוא מלאך גבריאל הרי הוא מתאר אותו כמ"ש וגויתו כתרשיש מה שהוא בתואר דשם מ"מ מאחר שהוא מתאר אותו הרי הוא בחי' גבול. ובכדי שיתהווה מבחי' א"ס הבע"ג בחי' נבראים בע"ג שהם במציאות יש ודבר בפ"ע זהו ע"י כס א' היינו שמעלים ומסתיר על בחי' א' כדי שיהי' בחי' נבראים במציאות יש ומהות בפ"ע, אך הכוונה הי' לא שיהי' כך במציאות היש רק שיהי' ביטול היש שבעולמות עליונים ובפרט בעולם הבריאה ששם הוא בחי' ביטול במציאות הרי נשלם שם הכוונה, אך מ"מ הרי זה אינו דומה לבחי' הביטול דאצי' דשם הוא בחי' ביטול דכולא קמי' כל"ח בחי' ביטול אמיתי, שעי"ז הם נושאות את הכסא היינו בחי' עולם הבריאה עם המקור הוא בחי' מל' היינו שגם בנבראים דבריאה יהי' הביטול כמו באצי', ע"ד כמו עליות העולמות בשבת שבריאה עולה להיות כמהות אצי', שז"ש כיום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו כו' כסא כבודו הוא בחי' עולם הבריאה היינו שהעולם הבריאה נתעלה להיות כמהות אצי' עד שהכלים דבריאה הם כלים לאורות דאצי' שהאורות דאצי' מתלבשים בכלים דבריאה כו', כמ"כ הוא שנושאות את הכסא הוא בחי' עולם הבריאה היינו שגם בנבראים דבריאה יהיה הביטול כמו באצי' כו', וגם הם נושאים עוד את האדם למעלה יותר לבחי' כי לא אדם כו'.

וענין אדם למעלה דלכאוי' הלא אין לו דמות הגוף ואין לו גוף ואיך שייך ענין אדם למעלה, רק ענין אדם למעלה הוא בחי' תורה כמ"ש זאת התורה אדם כו' היינו שהתורה נק' אדם, דכמו שבהאדם יש רמ"ח אברים ושס"ה גידין כמ"כ למעלה רמ"ח פיקודין רמ"ח איברים דמלכא היינו בחי' רמ"ח אברין דז"א ושס"ה מל"ת שס"ה גידין, היינו כמו שבהגידין הוא סיבוב והילוך הדם שהוא עיקר החיות כמ"ש כי הדם הוא הנפש כו', כמ"כ שס"ה מל"ת הם למעלה מרמ"ח מ"ע דשמי עם י"ה שס"ה וזכרי עם ר"ה רמ"ח היינו שהשס"ה מל"ת נמשכים מבחי' י"ה שבשם הוי' ורמ"ח מ"ע נמשכים מבחי' ר"ה שבשם הוי', שבחי' י"ה הוא למעלה מבחי' ר"ה כמ"ש סלו כו' בערבות ב"ה שמו כו' דערבות הוא בחי' רקיעים היותר עליונים שמשם נמשך בחי' י"ה דשם

הו' שהוא למעלה מבחי' ו'ה, וגם שמי עם י'ה שס"ה היינו בחי' שמי העצמי שהוא בחי' עצם י'ה, משא"כ זכרי עם ו'ה רמ"ח שהוא בחי' זכר והארה בלבד ע"ד מ"ש זכר רב טובך יביעו כו' דרב טוב לבית ישראל כו', היינו שהנשמות אומרים רב טוב והמלאכים אומרים זכר רב טובך כו' שהוא בחי' זכר והארה לבד, כמו"כ זכרי עם ו'ה רמ"ח הוא בחי' זכר והארה, משא"כ מל"ת נמשכים מבחי' עצם י'ה כו' דמצות עשה ומל"ת הם עשר ספירות דאצ"י דבחי' י'ה הוא בחי' חר"ב ובחי' ו'ה הוא בחי' ו"א ומל' שזהו ענין ציור אדם למעלה. וזהו שהם נושאים את האדם למעלה לבחי' כי לא אדם, דבעולם האצ"י הגם ששם הוא בחי' ביטול אמיתי מ"מ הרי שם הוא בחי' התלבשות אורות בכלים שמאיר לפי אופן הכלי, וגם בחי' התחלקות מעלה ומטה שאינו דומה האור שמאיר בחכ' וכבינה ובז"א ומל' שזהו ג"כ בחי' גבול דבבל"ג אינו שייך התחלקות ומעלה ומטה, וע"ז הם נושאים את האדם לבחי' כי לא אדם היינו שגם באצ"י יהי' הביטול כמו בבל"ג, וזהו דוקא ע"י העבודה דאופנים שברעש בבחי' יציאה מגדר הגבלה ע"ז מגיעים למעלה ג"כ לבחי' בל"ג דמאחר שבהם הוא בבחי' בל"ג משו"ז הם נושאים את האדם ג"כ לבחי' בל"ג, וגם ע"ז הוא ההמשכה דרעש אותיו' שער היינו שע"ז הוא שער רחב לגילוי דבחי' עצמות א"ס, וזהו בחי' אנת חכים אנת הוא בחי' עצמות א"ס שזהו נמשך בבחי' חכים בחי' חכמה וכמו"כ בכללות השתל' כו'.

וְזָהוּ שהאופנים אומרים ברוך כבוד הו' ממקומו כו' דלכא' אינו מובן מהו ענין ממקומו למה צריך להודיע מהיכן הוא ההמשכה הלא העיקר הוא ההמשכה דכבוד הו' ומה נוגע מהיכן הוא המשכה, אלא הענין הוא ע"ד שארז"ל ממקומו הוא מוכרע היינו משרשו ומקורו כו', כמו בשכל דבכדי להכריע השכל אם באופן כזה או באופן כזה צריך להגיע לבחי' פנימי' ועצמו' הדבר, הגם שכאן המכריע אינו עושה כלום שלפעמים המכריע הוא שכולל ב' הקווין ממילא הוא למעלה מב' הקווין, אבל כאן המכריע אינו עושה כלום רק הוא מכריע אם באופן כזה או באופן כזה, מ"מ בכדי שיהא יכול להכריע צריך להגיע לבחי' פנימי' ועצמו' הדבר שע"ז דוקא הוא מכריע, כמו"כ הו"ע ברוך כו' ממקומו היינו משרשו ומקורו מבחי' פנימי' ועצמו' הדבר כו'. וענין כבוד הו' הוא כמ"ש על כל כבוד חופה כו' וא"י ברמב"ן ע"ז שיש ב' מיני כבוד בחי' כבוד נברא וכבוד נאצל, דכבוד נברא הוא בחי' מל' שמקור לבי"ע שכבוד בגימט' ל"ב הו"ע ל"ב נתיבין תתאין שזהו ל"ב פעמים אלפים שבמע"ב כו', וזהו שהמל' נק' כבוד נברא לא שזהו בעצם בחי' נברא, דבעצם זהו בבחי' אצ"י שהר"ע גילויי העולם אלא משום שזהו מקור לבי"ע ששם הוא בחי' נבראים משו"ז נק' כבוד נברא, וכבוד נאצל הו"ע ל"ב נתיבות עילאין שע"ז א"י בס' יצירה בשלשים ושתים נתיבות חכמה חקק י'ה הו"י צבאות וברא את עולמו כו' שאמר חקק וברא מקודם חקק ואח"כ ברא, שו"ש אשר יצר את האדם בחכ' כו' שהוא ענין חקיקה כמ"ש ויצר אותו כו' וע"ז אמר אח"כ וברא את עולמו כו'

היינו בחי' כבוד נאצל שהוא בחי' חכ' שהוא בבחי' חקיקה, ועי' אמר ברוך כבוד הוי' ממקומו כו' משרשו ומקורו היינו בחי' הכתר שמקור לחכ' כמי'ש והחכמה מאין תמצא כו' שמשם יהי' נמשך בבחי' כבוד הוי' היינו בחי' חכ' וגם בכללות סדר ההשתל' כו'.

ולהבין ענין כבוד נברא וכבוד נאצל הוא דהנה אי' בגמ' (בבא קמא) ר' יוחנן קרא למני מכבודותא כו' דלכאורה אינו מובן מפני מה הלבושים נק' כבוד, הגם שיש מלבושי כבוד אבל מפני מה הם נקראים כבוד. אלא הענין הוא דענין הלבושים הם שמכסים ומסתירים על האדם כמי'ש ויתפרו עלי תאנה ויעשו להם חגורות כו' כתנות עור וילבישם כו', ולמעלה הריע כסא כס א' שהוא בחי' לבוש המעלים, דענין הלבושים הם נמשכים מהשכל דמשרי' האדם שהוא בר שכל נעטף בלבושים משאי'כ בהמה שאין בה שכל משרי' אינה נעטפ' בלבושים, שזהו מן המעלה שבאדם שהוא בר שכל משרי' הוא נעטף בלבושים משאי'כ בהמה כו', ומי'מ בהכחות פנימים יש מעלה בבהמה מה שאינו בהאדם היינו שהיא בבחי' ביטול אפילו לפני נער קטן, שהרי אפילו נער קטן יכול להנהיג את הבהמה ואפילו סוס שהוא גס שבבהמות הוא גי'כ בטל לגבי רוכבו, משאי'כ באדם שאפילו תינוק קטן הוא בישות וגסות והתנשאות אלא שהוא בקטנות היינו בענינים קטנים, שזהו גי'כ מצד השכל היינו לפי אופן השכל דמשום ששכלו אינו מחשב רק דברים קטנים משרי' הישות שלו הוא גי'כ בענינים קטנים ולפי מה שנגדל מתגדל בו הישות אם לא שהוא בדרך כפי' אבל מצי'ע מה שהוא נגדל מתגדל בו גם הישות, הגם שכת'י כל גאה שוטה כו' היינו שהחכמה דוקא הוא גורם ביטול, היינו חכמה דקדושה אבל שכל הטבעי' הוא גורם ישות שזהו'ע כלי מדין שהוא בחי' חכ' דקליפה, דמדין הוא בחי' מדון וריב היינו בחי' ישות והתחלקות שזהו מצד חכמה דקליפה, ואפילו בחי' חכמה דקדושה שגורם ביטול הרי הוא בחי' ביטול שע'י השגה, משאי'כ בבהמה שהיא בבחי' ביטול שלמעלה מטוי'ד, נמצא שבהכחות פנימים יש מעלה בבהמה על האדם. וענין השכל נתחדש לאחר חטא עה'ד דמשרי' גם הלבושים נתחדשו לאחר חטא עה'ד כו', וצ'ל איך הוא שע'י החטא דעה'ד נתחדש זה המעלה דענין השכל הוא מעלה שזהו המעלה דאדם על כל הבע'ת, הגם שעיקר המעלה דאדם הוא מצד שהוא מדבר דהרי כד' המדרי' דדצח"מ חשיב מדבר ולא בר שכל מי'מ הרי אנו רואין דשכל הוא מעלה ואי'כ איך נתחדש זה המעלה ע'י החטא דלכא' לא יהא חוטא נשכר כו', וזה הקושי' שאל החכם להרמב"ם היינו וכי בשביל שעומד במרי הושם כחו בשמים כו' דלא יהא חוטא נשכר כו', ותירץ לו הרמב"ם דלא ככוונת החכם דמקודם החטא לא הי' ענין השכל כלל רק האדם הי' שוה לכל הבע'ח דאם הי' כן הי' קושי' אבל באמת אינו כן, דענין השכל הי' גם קודם החטא רק שאז הי' בחי' ידיעות המושכלות היינו השכלות אלקית שעל שוי' ניתן כל ענין השכל בכדי להשכיל השכלות אלקות היינו שגם בעוה"ז המורגש ירגיש שיש חיות אלקי

כמ"ש ואתה מחי' את כולם כו' אל תקרא מחי' אלא מהוה היינו שיש חיות אלקי שמחי' ומהוה כל נברא ונברא, ומ"מ כתיב אני הוי' לא שניתי כו' וכמ"ש אתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנברא כו' שאין שום שינוי כלל, וכמו"כ בענין בריאה יש מאין שבכל נברא יש האין אלקי ומ"מ אני כו' לא שניתי כו', וכמו"כ בענין מ"ש וצבא השמים לך משתחווים איך שהשרפים אומרים קדוש כו' ואופנים אומרים ברוך כו' מחנה מיכאל באהבה ומחנה גבריאל ביראה כו', שזהו ידיעות המושכלות שהי' באדם הראשון קודם החטא משא"כ לידיעות המפורסמות היינו ההבחנה בין טוב לרע בין נאה למגונה ונק' מפורסמות על שם שהם מפורסמות לכל, שלזה לא הי' שייך כלל, אין הפירוש שלא הי' מקודם כלל אינו כן שגם מקודם הי' בחי' ידיעות המפורסמות דבכלל מאתים מנה, אלא שלא הרגיש ולא נתפעל מזה כלל, ע"ד כמו בר שכל גדול שמעמיק בשכל וענין עמוק שלא שייך אז כלל לענינים הטבעים כגון אכילה ושת' וכדומה ואפילו חכמי אומות העולם הי' מסתפקים בלחם צר ומים לחץ משום ריבוי ההתעסקות במושכלות לא היו שייכים כלל לענינים הטבעים, רק שלאחר חטא עה"ד נזכר אח"כ לענינים הטבעים, ולכן חכמי אומה"ע סוף כל סוף נפלו בענינים הטבעים משום דעל פי רוב כל המושכלות שלהם הי' השכלות טבעיות משו"ז נפלו אח"כ בהענינים הטבעים, משא"כ בידיעות המושכלות היינו השכלות אלקי' ובפרט בידיעת התורה בריבוי ההתעסקות וברוב הזמן הרי הוא מנושא לגמרי מהענינים הטבעים שהוא בבחי' רוממות הנפש היינו שעומד בעצם במדרי' היותר נעלה, וכמו"כ הי' באדם קודם החטא שמשום ההתגברות דידיעת המושכלות לא הי' שייך כלל לידיעת המפורסמות, הגם שכת' ויצר הוי' אלקים כו' היינו בשני יצרי' יצר טוב ויצר הרע, מ"מ הרי ידוע דיצ"ט ויצה"ר כשרשם הוא בחי' הוי' ואלקים דגם היצה"ר כשרשו הוא אלקות היינו שבחי' היצה"ר והחושים הטבעים שהי' באדם הראשון קודם החטא הי' דקים ורוחנים ונעלים ביותר עד שלא הי' מעלימים ומסתירים כלל. והענין הוא דהנה יש ב' מיני השגה, יש השגה שהשכל אלקי בעצם הוא משיג ענין אלקי ויש שהוא משיג ע"י ההתלבשות דשכל הטבעי, דהרי אינו דומה כמו שהשכל דנפה"א קודם התלבשותה בגוף הוא משיג ענין אלקי שאז הוא לא ע"י התלבשות דשכל הטבעי ולא בענינים הטבעים משא"כ לאחר התלבשותה בגוף שהוא בבחי' התלבשות דשכל הטבעי ובענינים הטבעים, הרי מובן דאינו דומה כלל, כמו"כ הוא ג"כ באדם קודם החטא הגם שהי' בו ג"כ החושים הטבעים שגם הוא הי' בגוף וממילא הי' בו ג"כ החושים הטבעים מ"מ לא הי' מעלימים ומסתירים כל כך, נמצא שהמושכלות שהי' בו הי' השכלות אלקות וזה שהי' צריך להיות ע"י התלבשות דחושים הטבעים מ"מ לא הי' מעלימים ומסתירים כל כך, ובפרט לידיעות המפורסמות בודאי לא הי' שייך כלל הגם שהי' גם מקודם מ"מ לא הי' נרגשים, שז"ש וידעו כי ערומים כו' היינו שהרגישו אבל מקודם לא הי' נרגשים מצד ההתגברות דידיעות המושכלות לא הי' נרגש הידיעות המפורסמות, משא"כ לאחר החטא שזה הוא העונש שנחסר הידיעות

המושכלות ואפילו המעט שנשאר הוא ע"י התלבשות דשכל הטבעי שכאן השכל הטבעי הוא מעלים ומסתיר ובפרט הידיעות המפורסמות שמעלימים ומסתירים ביותר, דכמו מקודם החטא שמשום ההתגברות דידיעות המושכלות לא ה' נרגש הידיעות המפורסמות, כמ"כ לאחר החטא משום ההתגברות דידיעות המפורסמות לא נרגש הידיעות המושכלות משום דהשכל הטבעי והעניני' הטבעים הם מעלימים ומסתירים, ולכן גבי הנביאים כתיב ויפשוט גם הוא את בגדיו כו' שבעת גילוי אור הנבואה ה' צריך להיות הפשטת הבגדים היינו החושים הטבעים מפני שהם מעלימים ומסתירים, וזהו שהלבושים הם נמשכים מהשכל היינו בחי' שכל הטבעי דגם שכל הטבעי הוא נק' לבוש המעלים דמשוי' הלבושים הם נמשכים מהשכל כו', ולמעלה הוא בחי' כבוד נברא שהוא בחי' מל' שנק' כסא כס א' היינו בחי' לבוש המעלים שבריבוי ההשתל' נשתל' לבושים דהאדם שלמטה וזהו בחי' כבוד נברא.

וענין כבוד נאצל הוא בחי' חכמה שהוא לבוש המגלה עד"מ כמו שמסתכלים בזיו השמש ע"י הזכוכית שהזכוכית הוא בחי' לבוש המגלה, כמ"כ למעלה בחי' חכ' הוא בחי' לבוש המגלה כמ"ש כולם בחכמה עשית כו' וכמ"ש הוי' בחכמה יסד ארץ כו', וכמארז"ל בעשרה דברים ברא הקב"ה את עולמו כו' בחכמה ובתבונה ובדעת כו' שחכ' הוא בחי' ראשית הגילוי, ובמדר' איתא ע"ז בעשרה לבושים נתלבש הקב"ה כו' היינו שהוא בחי' לבוש המגלה, וז"ש כבוד חכמים ינחלו כו' דחכם הוא כמארז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד כו' שהוא בחי' גילוי ההעלם כמו הולד שה' תחלה בהעלם ואח"כ נתגלה מהעלם אל הגילוי, וע"ז אמר כבוד חכמים כו' שכבוד הוא בחי' לבוש היינו שהוא בחי' לבוש המגלה, וזהו שאמר ברוך כבוד הוי' ממקומו כו' משרשו ומקורו הוא בחי' הכתר משום דבחי' חכ' הגם שהוא לבוש המגלה מ"מ הוא רק ההמשכה דסדר השתל', וע"ז ברוך כו' ממקומו כו' היינו מלמעלה מסדר השתל' שזהו שהמלאכים אומרים איה מקום כבודו כו' איה סופר איה שוקל היינו איה העצמי שהוא סופר ושוקל היינו בחי' הכתר שמשם יהי' נמשך בחכמה וכמ"כ בכללות סדר השתל' כו'. וזהו שכתוב והאופנים וחיות הקדש כו' שהשרפים אומרים קדוש כו' הגם שהוא ג"כ בחי' קדוש ומובדל מ"מ הוא רק ב"ג לגבי ב"ע אבל הוא ההמשכה דסדר השתל', משא"כ באופנים כתיב קדש שהוא למעלה מסדר השתל' שזהו מצד עבודתם דמשום שבשרשם הם גבוהים יותר, וגם מפני העדר השגתם שמשו"ו יש בהם הרעש והיציאה מגדר הגבלה לגמרי שע"ז הם ממשיכים מלמעלה מסדר השתל' כו'. וזה שלמעלה הו"ע שרפים ואופנים למטה הו"ע נפש אלקית ונפה"ב, שהנפש האלקית והנפה"ב הם הפכים זמ"ז לגמרי, דהנפה"א הוא תכלית חפצה ורצונה וכל חפצה ותשוקתה הוא אלקות דרוח האדם העולה למעלה וכמאמר רשפי' רשפי אש שלהבת י"ה כו', וכמ"ש ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם כו', וכמ"ש נר הוי' נשמת אדם דכמו שהנר הוא כטבע לעלות למעלה כמ"כ הנפה"א הוא טבעה להכלל

באלקות, משאיכ הנפה"ב דרוח הבהמה היורד' למטה שאינו שייך רק להענינים הגשמיים, וגם הוא מוריד גם הנה"א להענינים הגשמיים וגם בהמח' זרות והרהורים רעים שזהו מהג' דברים שאין אדם ניצול מהם בכל יום הרהורי עבירה כו' ומריבוי ההרהורים יכול לבוא לידי חטא ועון, הגם שאין זה כלל מונח מ"מ עלול הוא שמריבוי ההרהורים יבוא לידי חטא בפועל דהרהורים ויעים וחטאים אין רחוקים זמ"ז כידוע, וגם בענין משא ומתן שהוא שקוע עד בלי הפסק כלל דמי שיש לו מנה רוצה מאתים, וגם בהקנאה שמקנא את חברו שיש לו ריבוי פרנסה וריבוי ריוח וגם הוא מסית אותו, שזהו מצד ריבוי ההתעסקות וגם מצד הכבוד משום שיוצא בלבושים נאים שע"ז הוא מכובד בעיני הבריות ומשו"ז הוא מרויח ומצד זה הוא ג"כ טרוד בריבוי ההתעסקות ובכבוד במס"ג, ובאמת הכל אינו דברכת הוי' היא תעשיר כו' ומ"מ ע"י ריבוי הטרדה דההתעסקות והכבוד והלבושים הרי הוא מורידו. ונמצא שהם רחוקים זמ"ז בתכלית גם יותר מרחוק מזרח ממערב דמזרח ומערב הם ב' קצוות גשמיים, משאיכ הנפה"א והנפה"ב דזהו תכלית הרוחני' וזה תכלית הגשמי', והרי הוא ירידה גדולה להנפה"א שנתלבשה בהנה"ב דהנפש האלקי' היא חלק אלקי' ואפילו כמו שהיא למטה הרי רוח האדם העולה למעלה שהוא בכחי' ביטול ובפרט כמו שהיא למעלה דכתי' חי הוי' אשר עמדתי לפניו כו' שהוא בחי' ביטול כמ"ש ויעמידם לעד לעולם כו' שזהו במלאכים, וידוע דהנשמות הם גבוהים ונעלים ממלאכים שהנשמות הם מפנימי' הכלים והמלאכים הם מחיצוני' הכלים, ומאחר שבמלאכים יש הביטול ממילא גבי נשמות בודאי יש זה הביטול, וירדה למטה בהתלבשות דנפה"ב שאפילו אם יש ההכנה שעה אחת קודם התפלה וגם ההתבוננות בתפלה מ"מ יכול להיות שלא יתפעל באהוי"ר, ואפילו אם מתפעל באהוי"ר הרי אין זה בערך לאהוי"ר כמו שהיא למעלה, ובפרט בכללות החשבון לסוף הכל דימי שנתינו בהם שבעים שנה כו' הרי מי יודע השבה למעליותא שתהא טהורה היא בלי שום פגם כמו מקודם נמצא שהוא ירידה גדולה, וצ"ל שהוא צורך עלי' א"כ מהו העלי'. אך הענין הוא דבשביל זה גופא משום שהיא גבוה משו"ז ירדה הנשמה דוקא למטה ולא המלאך, משום שהיא יכולה לברר גם את הגוף והנה"ב דע"י התלבשותה בהנה"ב ע"י נרגש הענין האלקי בהנה"א ויש בה התוקף הרצוא, ולבד זה ע"י שפועלת ג"כ התוקף הרצוא בהנה"ב שהוא לא שייך כלל להעניני אלקי' רק לדברים הגשמיים וממילא יש בו התוקף הרצוא ברעש ובצעקה גדולה ובכחי' יציאה מגדר הגבלה לגמרי וע"ז נמשך גם תוספת אור בהנה"א, וז"ש ורב תבואות בכח שור כו' ורב הוא ע"ד מ"ש יש לי רב כו' שהוא בחי' ריבוי ופירוד, וע"י שעושה בחי' ורב שלום בניך כו' היינו שעושה מבחי' הריבוי ופירוד בחי' טורי דפרודא ועושה בחי' שלום כמ"ש שלום כו' לרחוק ולקרוב כו' היינו שהרחוק נעשה קרוב, ע"ז תהי' בחי' ורב תבואות שהוא בחי' צמיחה וגילוי וזהו ורב תבואות היינו בחי' ריבוי הגילוי, וזהו ג"כ בכח שור כו' היינו ע"י שפועל ג"כ התוקף הרצוא בהנה"ב ע"י תהי' תוספ' אור גם בהנה"א, וגם

ע"י הביורור שמברר את הנה"ב בסדר והדרגה לאט לאט שבשרשו הוא גבוה יותר רק שנפל למטה יותר וע"י שמברר אותו עד שיהא חולין שנעשו על טהרת הקודש כו', חולין היינו הנה"ב שהוא חולי חולין שיהא עשוי על טהרה"ק היינו ע"ד כמארז"ל קדש עצמך במותר לך כו' אפילו בדברים המותרים ובפרט בדברים אסורים, שזהו היפך מהנה"ב שהנה"ב אינו שייך רק להענינים הגשמים אפילו לדברים האסורים שהוא אינו שייך רק לרע שע"י הביורור נמשך תוספ' אור גם בהנה"א משרשו הקדום היינו מבחי' אורות דתהו דשם הוא בחי' ריבוי אור ואינו בחי' ריבוי ומיעוט אלא הוא בחי' אור נעלה ביותר וזהו נמשך בהנפשא". וזהו שנסדר כל ענין התפלה בכדי לברר את הנה"ב שבתחלה הוא פסוקי דזמרה היינו ההתבוננות בביטול דחיצוני' העולמות ואח"כ ברכת יוצר שמתבונן איך שהשרפים אומרים קדוש כו' והאופנים אומרים ברוך כו' שהנה"ב שרשו משמרי האופנים וע"י שמתבונן איך ששרשו הוא בבחי' ביטול ע"י פועל בו ג"כ ביטול כללי דמאחר ששרשו הוא בבחי' ביטול איך יהי' הוא להיפך, ואח"כ בק"ש בשמע כו' וברוך שם כו' שע"י יבוא אח"כ לבחי' ואהבת בכל לבבך כו' בשני יצירה, ועוד יותר לבחי' אהבה דבכל מאדך היינו בבחי' יציאה מגדר הגבלה לגמרי שע"י הוא מגיע למעלה יותר היינו מלמעלה מסדר השתל' כו', שע"י העבודה דהנה"א הגם שנמשכה מבחי' פנימי' הכלים מ"מ אינו ממשיך רק מסדר השתל' כנ"ל גבי השרפים הגם שאומרים קדוש מ"מ אין זה בחי' טוב אמיתי רק שהוא טוב לגבי ב"ע אבל הוא רק האור דסדר השתל', רק דוקא האופנים שעבודתם הוא בבחי' יציאה מגדר הגבלה ע"י הם ממשיכים מבחי' טוב אמיתי, כמ"כ דוקא ע"י הנה"ב שפועל בו התוקף הרצוא שהוא בבחי' יציאה מגדר הכלי לגמרי וגם ע"י הביורור שבשרשו הוא גבוה יותר ע"י הוא מגיע למעלה מסדר השתל' כו'.

וְזָךְ חַיִּיב אָדָם לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרֻכּוֹת בְּכָל יוֹם כִּי דִמְאָה הֵינּוּ בַחֲוֵי מִ"ה א', דמ"ה הו"ע ביטול היינו הביטול דנה"א, וא' הוא הנה"ב משום כמה טעמים, דכמו שהא' הוא ראשית האותיות כמ"כ הנה"ב הוא בא מתחלת יצירתו כמ"ש לפתח חטאת רובץ כו' שהנה"א הוא בא לאחר י"ג שנה כו', ועוד נק' אלף מפני שנרגן מפריד אלוף שהוא הנה"א, ועוד דא' הוא ר"ת ארור ששרשו הוא מבחי' ארור כו', וע"י מאה היינו בחי' מ"ה א' שהוא פועל הביטול גם בהנה"ב ע"י נעשה בחי' ברכות היינו המשכות שזהו ברוך אתה הוי' כו' היינו ההמשכה מבחי' עצמות א"ס בשם הוי', וסדר ההמשכה הוא אלקינו מלך העולם כו' דאלקינו היינו בבחי' פנימי' העולמות ונשמות ומלך העולם היינו בבחי' חיצוני' העולמות, וזהו דוקא ע"י מאה היינו בחי' מ"ה א' היינו ע"י שפועל הביורור גם בהנה"ב, וזהו אל תקרי מה אלא מאה כו' דמ"ה אינו מספיק רק מאה דוקא מספיק כו', דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו' דלו דירה היינו בחי' עצמות א"ס שיתגלה למטה כמו הדירה שבה מתגלה עצם האדם כו', וזהו דוקא ע"י מאה היינו בחי' מ"ה א' שהוא בחי' הביטול דנה"ב דע"י העבודה

דנה"א הגם שיש בה ג"כ ההתפעלות שלמעלה מהשגה מ"מ אינו ממשיך רק מסדר השתל' או מה ששייך לסדר השתל', דידוע דלמעלה מסדר השתל' יש ג"כ ב' מדרי' מה ששייך לסדר השתל' ומה שאינו שייך לגמרי, ועיי' העבודה דנפה"א אפי' עיי' ההתפעלות שלמעלה מהשגה אינו ממשיך רק מסדר השתל' ומה ששייך לסדר השתל', רק דוקא עיי' שפועל התוקף הרצוא בהנה"ב וגם עיי' הבירור שבשרשו הוא גבוה יותר עיי' הוא ממשיך מלמעלה מסדר השתל' לגמרי כו', ועיקר הגילוי יהי' לעתיד לאחר גמר הבירורים רק מעין זה מאיר ג"כ עכשיו התוספ' אור, דזה שנת' שנמשך תוספ' אור דשם הוי' הרי בנפש הוא ג"כ תוספ' אור בנפש ובצדיקים המבררים חלקם בעולם הרי הם טועמים מעין עוה"ב שהוא בחי' עולמך תראה בחייד כו' וכמו"כ בכל אדם נמשך תוספ' אור בנפש ועיקר הגילוי יהי' לעתיד כו'. וזהו חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום כו' אל תקרי מה אלא מאה כו', דמ"ה היינו בחי' הביטול דנה"א שזה אינו מספיק דאפילו ההתפעלו' שבה שלמעלה מהשגה מ"מ אינו ממשיך רק מסדר השתל' ומה ששייך לסדר השתל' רק דוקא מאה הוא מספיק שהוא בחי' מ"ה א' היינו עיי' שפועל התוקף הרצוא גם בהנה"ב, וגם עיי' הבירור שבשרשו הוא גבוה יותר עיי' ממשיך מלמעלה מסדר השתל' לגמרי, ועיי' נעשה העלי' דבחי' אדם למעלה לבחי' כי לא אדם וג"כ ההמשכה מבחי' כי לא אדם לבחי' אדם וגם בכללות ההשתל' עד שנמשך גם למטה כו'.

בס"ד, הנחה.

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, וצ"ל מהו"ע המשפט ברוחניות ומהו המעלה דהמשפט, וכמו"כ מצינו כמה פעמים שכתוב ענין המשפט וכמ"ש וארשתוך לי במשפט וכמ"ש ויגבה הוי' צבאות במשפט, וצ"ל מהו"ע המשפט ומהו המעלה בזה וגם צ"ל מהו"ע בכל שעריך. והענין דהנה כתיב נודע בשערים בעלה ואיתא בזהוהר בעלה דא קוב"ה דכל הענין מדבר מענין כנס"י בחי' מל', וכמ"ש אשת חיל עטרת בעלה כו' בטח בה לב בעלה, ונודע בשערים בעלה דא קוב"ה היינו בחי' דא, ובכללות הוא בחי' סוכ"ע דז"א ומל' הם בחי' סוכ"ע וממכ"ע, דמל' הוא בחי' ממכ"ע בחי' שכינה ע"ש ששוכנת בתחתונים, וז"א הוא בחי' סוכ"ע, וזהו"ע נודע בשערים בעלה הוא בחי' ז"א דבכללות בכל מדרי' שהוא בחי' סוכ"ע. והקשה בזהוהר וברי אוא"ס הוא סתימא דכולא דגם עליונים אומרים איה מקום כבודו, וכת"י כי לא יראני האדם וחי שגם חיות הקודש שנושאים את הכסא אינם רואים את הכבוד עד דתתאין אמרי על השמים כבודו, ועילאין אמרי על כל הארץ כבודך, עד דעילאי ותתאי

אמרי ברוך כבוד הוי' ממקומו, הרי שאוא"ס הוא סתום ונעלם ואת אמרת נודע בשערים בעלה. ומתרחץ בזהר שני תירוצים, והנושא מב' התירוצים הוא דמה שנודע הוא ע"י שערים, ובפ"י שערים יש ב' פירושים הא' מל' השערה דהיינו כל ח"ח לפום שיערא דילי' לפום מה דמשער בלבו, דאף שהוא סתימו דכולא אתיידע ואתדבק לכל חד וחד לפום שיעורא דילי' לפום מה דמשער בלבו. והנה ענין ההשערה הוא בחי' ידיעת המציאות דבמהות אלקות אינו שייך ענין ידיעה והשגה כלל כ"א הוא בחי' ידיעת המציאות, וידיעת המציאות יכול להיות גם באוא"ס הסוכ"ע. וזהו כמו ענין חכמים ונביאים דחכם עדיף מנביא, דענין הנבואה הוא בעולמות ב"ע והיינו בהאר"ת האצ"י שמאיר בעולמות ב"ע, דנבואת ישעי' ה"י בנ"ה דבריאה והיינו בהאר"ת האצ"י שמאיר בנ"ה דבריאה, ונבואת יחזקאל ה"י בנ"ה דיצ"י והיינו בהאר"ת האצ"י שמאיר בנ"ה דיצירה, ונבואת זכרי' ה"י בנ"ה דעשי' והיינו ג"כ ע"ד הנ"ל. וכללות ענין הנבואה אינו מגיע למעלה מנ"ה דאצ"י, דגם נבואת משה שה"י רבו של כל הנביאים ה"י בבחי' יסוד אבא וכמו שהוא מלוכש בנה"י דז"א, וביסוד אבא הוא בבחי' אחוריים דיסוד אבא וכמ"ש וראית את אחורי לפני לא יראו, דעל פנימית אבא איתא שפנימית אבא הוא פנימית עתיק שבחי' עתיק הוא נבדל בערך מעולמות לגמרי, וכמא' המתנשא מימות עולם שהוא נבדל בערך מעולמות לגמרי והוא למעלה מבחי' גילוי לגמרי, דהגילויים שבעולמות אינו מבחי' עתיק, וגם שרש ומקור כל הגילויים שהוא בחי' א"א אינו בחי' אורות דעתיק גם בחי' חיצוניות דעתיק כמו שהוא נמצא מבחי' עתיק. והמשל בזה מבואר במ"א שהוא ע"ד ענין המתורגמן דמה שהמתורגמן משפיע להעם אין זה עצם שכל של החכם הדורש, דשכל של חכם הדורש המתורגמן מקבל לעצמו, וכמו שהוא מבין ומקבל את השכל (וויא ער נעמט וויא ער פאר שטייט דעם שכל) זה הוא משפיע להעם, וזהו ע"ד משל כמו שמשכל אחד ממצייאם (נעמט מען ארויס) עוד שכל אחר, שזהו שממצייאם הוא שכל וענין אחר, אלא שבענין המתורגמן א"א לומר שהוא שכל אחר שהרי הוא אותו השכל שמקבל מחכם הדורש, אלא שמה שמשפיע הוא כמו שהמתורגמן מקבל וכמו שהוא מבין (שזהו כמו ענין אחר). וכמ"כ הוא למע' דשרש ומקור כל הגילויים שהוא בחי' א"א זהו רק מה שנמצא מבחי' עתיק אבל בחי' עתיק אינו בבחי' גילוי כלל, וכמ"כ הוא בפנימיות אבא שהוא פנימית עתיק שאינו בבחי' גילוי כלל. וזהו מה שאיתא בע"ח פנימית אבא פנימית עתיק ולא ידעתי הטעם פ"י שהטעם הוא בבחי' לא ידעתי, וכמו ענין לא ידע ולא אתיידע כו' שאינו בבחי' גילוי כלל, ולכן פנימית אבא לא נתגלה בנבואה למשה כ"א בחי' אחוריים וחיצוני' דיסוד אבא וכמ"ש וראית את אחורי לפני לא יראו וג"ז כמו אחר שנתלבש בנה"י דז"א. ונמצא שענין הנבואה הוא רק בהאר"ת אצ"י כמו שמאיר בעולמות ב"ע, וכללות ענין הנבואה הוא בנ"ה דאצ"י ובאחוריים וחיצוניות דיסוד אבא. משא"כ בחכמים מצינו שחכמים שבדורות האחרונים וכמו רשב"י והארי"ל ז"ל שמדברים במדרי' עליונות ביותר, דבזהר ובפרט בהאדרא מדברים בפרצופים עליונים

ביותר וכמו פרצופים דחכ' ובינה ופרצוף עתיק וא"א ובחי' א"ק, וכמ"כ בכתבי האריז"ל מבואר מדרי' עליונות ביותר וכמו מל' דא"ס כו', והגם שהשגתם הי' ברוה"ק אך הנה ידוע שרוה"ק הוא רק בהאורות עצמיים דבריאה ויצירה ולא בהארת אצ"י שמאיר בבי"ע כמו ענין הנבואה שזהו למטה מנבואה, וכמ"כ בד' שנכנסו לפרד"ס שנתעלו בהיכלות דבריאה והשיגו עי"ז באורות העצמיים דבריאה ויצירה שזהו למטה מנבואה, והאיך השיגו ברוה"ק שלהם מדרי' נעלות כ"כ.

אך הענין הוא מפני שהשגת החכמים הוא רק בחי' ידיעת המציאות, וכמו מה שמבשרי אחזה אלוהק דמכחות הנפש יכולים להבין בדוגמא למע' דכמו שהוא מרגיש בעצמו ענין השכל ופרטי החילוקים שבו בחי' חכ' ובינה, וכמ"כ הוא מרגיש בעצמו מציאות המדות, וכמ"כ הוא מבין למע' שבאצ"י יש ג"כ בחי' שכל ומדות, וכמו שהוא מרגיש בעצמו שהולדת המדות הוא מהמוחין וכמ"כ הוא למע' דח"כ הם בחי' אב ואם שמהם נולד בחי' ז"א בחי' מדות עליונות הרי זה רק בחי' השגת המציאות ולא השגת המהות, דבחי' שכל דאצ"י הוא נבדל בערך שאינו בערך ודוגמא של שכל האדם כלל, דמחכ' שלמע' נתהוו מציאות דבר, וכמ"ש כולם בחכמה עשית שיש ענינים שמתהווים מחכ' וכמו אור ומים ושמן וכדומה כו', וכמ"כ החכ' שלמע' הוא מחי' נבראים, משא"כ שכל האדם אינו מהווה דבר ואינו בערך שיחי' איזה דבר בשכלו. ונמצא דבחי' שכל דאצ"י הוא מהות אחר לגמרי, וא"כ הרי מה שמכחות הנפש מבינים בדוגמא כזאת למע' הוא רק בחי' השגת המציאות, ובאמת גם בכחות הנפש הוא ג"כ רק בחי' ידיעת המציאות ולא השגת המהות, וכמו מה שמרגיש בעצמו בחי' שכל ושחכ' הוא באופן כך ובינה באופן כך הרי זה רק שמרגיש את המציאות ולא המהות, דמהות כח הרוחני של שכל אינו יודע כלל, וכמ"כ הוא במדות דמי שהוא וותרן בטבעו הוא מרגיש בעצמו שיש בו כח הרוחני של וותרנות, וכמ"כ מי שהוא קמצן בטבעו הוא מרגיש בעצמו שיש בו כח רוחני של קמצנות, אבל הרי זה רק ידיעת המציאות ולא השגת המהות דמהות כח הרוחני של וותרן אינו יודע כלל, ולכן גילוי מהות הנשמה הוא למע' מגילוי אלי' ורוה"ק הגם שהכוונה הוא על עצם הנשמה, אבל באמת כמ"כ הוא בכחות הנפש והיינו מפני שהיא מדרי' שלמע' מהם (מגילוי אלי' ורוה"ק), דשרש הנשמה הוא מבחי' שלמע' מהם וכמו נשמה שנתת בי טהורה היא כו', וא"כ הארה שבכחות גילוי הנפש הוא רק ידיעת המציאות ולא השגת המהות, ומכש"כ מה שמכחות הנפש משיגים בדוגמא כזאת למע' שהוא ודאי רק בחי' ידיעת המציאות ולא השגת המהות, ונמצא דהשגת החכמים הוא רק בחי' ידיעת המציאות. וזהו ע"מ כמו סומא שלא ראה מאורות מימיו שיכולים להסבירו מציאות האור, שהרי הוא יודע שיש מציאות של אור והראי' דכשזולתו מוליכו הולך הוא כתיקונו, שאם הי' הולך בעצמו הי' נכשל בבור וכדומה ועכשיו הוא הולך כתיקונו, ומזה הוא יודע והוא בוודאי אצלו שיש

מציאות של אור, ובהעלם בנפשו הוא מרגיש מציאות של אור וכמו אור השכל וכדומה, ולכן יכולים להסבירו מציאות אור, וצריך לומר דכמריכ מה שבכחות הנפש יכולים לידע באלקות בבחי' ידיעת המציאות זהו מפני שנעשה אדם בצלמנו כדמותנו כתי', ואיתא בזוהר ובתי' שכל המדרי' שיש בספי' יש בהנשמה בהנשמה נמשכה מע"ס ומבחי' המהות דע"ס ולא מבחי' מציאות כמלאכים שנמשכים מבחי' המציאות כו', אבל הנשמות נמשכים מבחי' המהות דע"ס ועוד למע' יותר כו', ולכן יכולים להשיג בכחות הנפש בחי' ידיעת המציאות באלקות, וכמריכ הוא בהסומא דמפני שבהעלם בנפשו הוא מרגיש מציאות אור לכן יכולים להסבירו ענין מציאות האור. אמנם זהו רק בחי' ידיעת המציאות ולא השגת המהות, וכמריכ הוא בהשגת החכמים שהוא רק בבחי' ידיעת המציאות, משאיכ נבואה הוא בחי' גילוי המהות דנבואה הוא בחי' ראי' וכמיש אנכי הוואה וכמיש וירא אליו הוי' כו' ואראה את אדני כו' ואראה ואפול על פני כו', והיינו שנבואה הוא בחי' גילוי המהות, וכמו שאיתא בשעיק' להרחי' שכל המדרי' שהשיג הנביא בנבואתו הנה מהות האור נחקק ונצטייר במוחו ומחשבתו כו' דבחי' דבר הוי' בחי' מהות אלקות שנתגלה להנביא נחקק ונצטייר במוחו ומחשבתו ממש שהי' אצלו בחי' ראי' כמו ראי' ענין הגשמי ממש, ולכן מפני שנבואה הוא בחי' גילוי המהות לכן הוא רק בהארת אצי' שמאיר בעולמות בי"ע, דכל נביא לפי שרש נשמתו בעולמות בי"ע הי' השגת נבואתו בהארת אצי' שמאיר בעולם ההוא. משאיכ החכמים שהשגתם הוא רק בחי' ידיעת המציאות לכן השיגו מדרי' נעלית יותר וכמו הרשב"י ורע"ק וריכה"ג והאר"י שהשיגו מדרי' נעלות ביותר, והיינו מפני שהשגתם שברוה"ק הוא שעי' הכלים דבריאה השיגו באורות עצמיים דבריאה ויצירה, ושהוא רק בחי' ידיעת המציאות וידיעת המציאות יכול להיות גם באו"ס הסוכי"ע.

ועוד פי' בזהר מאן שערים אמר ר"ש כמד"א שאו שערים ראשיכם והיינו בחי' ע"ס דאצי', והיינו שעי' שאו"ס נתצמצם ונגבל בע"ס דאצי' ע"י הוא נודע. וביאור הענין הנה צ"ל איך נתהוו העולמות והנבראים מאו"ס דהרי או"ס הוא בע"ג והעולמות והנבראים הם מוגבלים, וכמא' מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה בין כל רקיע ורקיע מהלך ת"ק שנה עובי כל רקיע מהלך ת"ק שנה, וכמריכ עולמות העליונים בחי' עולמות בי"ע הרוחניים הם ג"כ בבחי' גבול ואיך נתהוו מאו"ס הכלתי בע"ג. וכמריכ אינו מובן על התהוות אצי' מאו"ס, דהרי אצי' הוא ג"כ בבחי' גבול והיינו ההגבלה דעצם מהותם עכ"פ בחי' חכ' ובינה, דאף שבהתפשטות גם באצי' הוא א"ס להתפשטותן אבל הם מוגבלים בעצם מהותן והיינו ההגבלה דחכ' ובינה כו', וכמריכ מה שהם עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר שזהו בחי' הגבלה ואיך נתהווה מאו"ס הבבעי"ג. אך הענין הוא דבאמת התהוות האצי' הוא ע"י הצמצום דלפה"צ הי' מאיר האו"ס בבחי' גילוי ובבחי' בלי"ג ולא הי' שייך שם מציאות העולמות כלל, וכמיש בעיח תחלת הכל הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות ולא הי' בו

ראש וסוף ולא מעומט כלל, והיינו שהי' מאיר אז אוא"ס בבחי' גילוי ובבחי' התפשטות ובבחי' בליג ולא הי' שייך שיהי' מקור לעולמות, ולזה הי' צריך להיות בחי' צמצום א"ע והיינו ענין הצמצום שהי' באוא"ס, שענין הצמצום הוא שהאור הקדום נסתלק ונכלל בהמאור ונשאר רשימה, שענין הרשימה הוא מה שהוא מגביל את האוא"ס הבלתי בע"ג דהאוא"ס הבלתי בע"ג בא בבחי' כח גבולי. דהנה הרשימה הוא בחי' כח הגבול שבאוא"ס דמצד שלימות האוא"ס הרי יש כח הגבול ג"כ דכשם שיש כחו בבלתי בע"ג כמו"כ יש כחו בגבול והיינו בחי' הרשימה, אמנם הרי הרשימה הוא מהאור שנתצמצם שהוא בחי' האור הבלתי בע"ג אלא זהו"ע מה שאוא"ס הבלתי בע"ג בא בבחי' כח גבולי, והמשל על ענין הרשימה הוא מפסק דין היוצא מתוך אריכות השכל, שבאריכות השכל יש ריבוי שכל וריבוי עמקות וריבוי פלפול שלא יש זה בהפסק דין, אמנם הרי הפסק דין הוא כולל בעצמו כל האריכות הפלפול (המחייב את הפסק דין). ועוד משל מכוון יותר הוא מענין הרושם וכמו שמציירים איזה בנין על המפה, שציורי הקווין הם מורים על אורך ורוחב הבנין שהבנין הוא בבחי' בליג לגבי הקווין האלו אמנם מ"מ הרי הם מורים על הבנין. ועוד משל מכוון יותר הוא מאות וסימן שעושים על איזה דבר לבלי ישכח ממנו שבהאות והסימן לא יש כלל כל הענין רק שהוא סימן עליו שע"ז הוא נזכר עליו. וכמו"כ הוא למע' שענין הרשימה הוא שאוא"ס הבלתי בע"ג בא בבחי' כח גבול, וזהו מה שאיתא במדרש למה נק' שמו שדי ע"ש שאמר לעולמו די והיינו ענין הצמצום ורשימה, אלא שבמדרש מסתיר הענין ומדבר מענין העולמות דמתחלה הי' הרקיע מתפשט עד אין שיעור ואמר לו די, אמנם הכוונה פנימי' בזה הי' הצמצום ורשימה שענין הרשימה הוא בחי' שם שדי בשרשו הראשון, ופי' אמר לעולמו די מבואר במ"א דהיינו שהמשיך בהעולם בחי' די והיינו שנתגלה כח הגבול, דכח הגבול הי' מתחלה באוא"ס שלפה"צ ג"כ דאותיות הרשימה הי' מתחלה באוא"ס שלפה"צ, דזהו מה שתחלת הכל הי' אור פשוט ממלא כל המציאות זהו ע"י אותיות הרשימה, אלא ששם הי' ההתגברות והתגלות בחי' האוא"ס הבכע"ג וכח הגבול הי' בהעלם, וע"י הצמצום נסתלק ונתעלם האור הבכע"ג ונתגלה כח הגבול והיינו בחי' הרשימה והוא מגביל את האוא"ס הבלתי בע"ג. והנה לאחר הצמצום נמשך גילוי הקו דשרשו הוא מאוא"ס שלפה"צ אמנם הוא נמשך ע"י הרשימה ולכן הוא בבחי' מדה וגבול, דלבד זאת שהוא בערך העולמות והכלים דהאוא"ס הבכע"ג אינו בערך העולמות כו' והקו הוא בערך העולמות והכלים, הנה יש בו מעומט היינו מה שהוא בחי' עליונה שבו ובחי' תחתונה שבו מה שמאיר בחי' גילוי אור יותר ומה שאינו מאיר בחי' גילוי אור כ"כ. והנה הכלים נמשכים מהרשימה וכידוע דשרש הכלים הוא מהרשימה ושרש האורות הוא מהקו, והכלים דאצי' הוא בחי' שם שדי דאצי' בחי' אמר לעולמו די שבאצי' והיינו מה ששייך לעולמות ב"ע, דהכלים דאצי' הם בבחי' גבול והאור הנתלבש בהם הוא נתצמצם ונגבל שיוכל להיות מקור על עולמות ב"ע דהאורות דאצי' בעצם הם בבחי' בליג לגבי ב"ע,

אמנם עיי שמתלבשים בכלים דאצי' הוא נתצמצם ונגבל שיכול להיות מקור על עולמות בייע, ונמצא דשם שדי הוא בחי' הצמצום בבחי' אורות ככלים, ואח"כ הכלים דאצי' הם בחי' שם שדי שמגבילים את האור בכדי שיוכל להיות בבחי' מקור על עולמות בייע. וזהו מה דאיתא בלקריא באגהיק דיה איהו וחייהי חד שבכדי שיתהווה היש הנברא בכח האיס בבחי' גבול ומדה זהו עיי שמתלבש האור בכלים דאצי' עד דאיהו וגרמוהי חד לברוא בהם ועיי נבראים בבחי' גבול ומדה והעיקר הוא במדות דאצי' מפני שבהם הוא עיקר הכלים, ועשי' נק' מדות שהוא מל' מדה וגבול שהם בבחי' מקור על עולמות בייע, וכמי' כי אמרתי עולם חסד יבנה וכמי' שזכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה וכמי' ששת ימים עשה הוי', דלכן הי' ההתהוות העולמות בששה ימים, דלכא' הלא ברגע אחד וכמאמר אחד הי' יכול להבראות וכמא' והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא שמפני שהתהוות העולמות ציל עיי ששה מדות שכלל יום הי' מאיר מדה פרטיות, והיינו מפני שבהם נתצמצם ונגבל האור ועיי יכול להיות התהוות עולמות בייע.

וזהו"ע נודע בשערים בעלה שערים הרע שאו שערים ראשיכם שהוא בחי' עיס דאצי', וזהו"ע שערים שהוא מל' שיעור ומדה דהיינו שעיי שנתצמצם האואיס דעיס דאצי' עיי הוא נודע שעיי יכול להיות הידיעה באואיס, וזהו כמו שאיתא בפרד"ס שאצי' הוא שמו של האיס דכמו שם האדם עיי יודעים במי מדברים שבלא"ה לא היו יודעים במי מדברים ועיי השם יודעים במי מדברים, וכמריכ הוא באצי' שהוא שמו של האיס שעיי יודעים אנו מאואיס, ולפיי הידיעה הוא באור וחיות האלקי ששייך לעולמות ובשרשו הוא בחי' עיס דאצילות. אמנם באמת הנה עיי שצמצם אואיס איע בעיס דאצי' יודעים מאואיס שלמע' מאצי', והענין דהנה עיס דאצי' הו בחי' ממכ"ע ועיי יכולים לידע מאואיס הסוכי"ע, דהנה ידוע בפ"י בינה שהוא להבין דב' מתוך דבר היינו שמבחי' ממכ"ע יודעים בחי' אואיס הסוכי"ע, וזהו עיד המבואר במיא שמבחי' דית יודעים בחי' ד"ע, דד"ת הוא מאין ליש שזהו דעת הנבראים דהנבראים משיגים זה דכשרואים מציאות הנבראים ואין דבר עושה איע ממילא מובן שיש כח אלקי שמהווה את הנבראים, וכמריכ הוא החיות האלקי שמתלבש בנבראים להחיותם וממילא יכולים הנבראים להשיג זה וזהו בחי' ד"ת, ועיי יכולים להבין בחי' ד"ע, דכמו שמעצם מציאות העולמות מושג שיש בהם כח האלקי המהווה, כמריכ מובן מעצם מציאות העולמות שהכח האלקי הוא רק הארה ולא עצם אלקות, דעצם אלקות אינו בערך שיהווה עולמות כיא הוא בחי' הארה, הרי ממילא מובן שיש מקור שממנו נמשך הארה, וממילא מובן שאינו דומה ההארה כמו שהיא נמשכת מן העצמות לכמו שהיא נעשית מקור לעולמות, דהרי העצמות אינו בגדר עולמות כלל כניל, וכמריכ ההארה שנמשכה מן העצמות ג"כ אינו בגדר העולמות כלל דהרי האור הוא מעין העצם כו', ומאחר שמ"מ נעשית מקור לעולמות מוכרחים לחלק בההארה ב'

מדרי', הא' כמו שהיא נמשכת מן העצמות שאינו בגדר עולמות, והב' כמו שהיא נעשית מקור לעולמות, ונמצא שמבחי' ד'ת שהוא בחי' ממכ"ע משיגים בחי' ד"ע שהוא בחי' סוכ"ע. וזהו מ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה אלה הוא בחי' ששה מדות דאלה בגימ' ל"ו וקאי על ואיזו מדות דואיזו פעמים ואיזו בגימ' ל"ו והיינו שיראו בחי' מדות שהם מקור לעולמות, אמנם הכוונה הוא על מדרי' שלמע' יותר כו', וזהו"ע נודע בשערים בעלה דהיינו שע"י שמצמצם אוא"ס א"ע בע"ס ע"יז יכולים להשיג אוא"ס שלמע' מזה והיינו בחי' ידיעת המציאות והיינו כל חד וחד לפום שיעורא דילי' לפום מה דמשער בלבי', וזהו"ע הנושא שמב' התירוצים שבזהר דהיינו שע"י השערים שהם ע"ס דאצי' יכולים להשיג בחי' אוא"ס שלמע' מזה ובבחי' שערים דהיינו ידיעת המציאות.

ולהבין בתוס' ביאור ענין שערים וענין נודע בשערים, הענין הוא דהנה איתא נ' שערי בינה נבראו בעולם, והנה הנו"ן שערי בינה הם נגד ז' מדות שכ"א כלולה מז' וז' פעמים ז' הם מ"ט ושער הנו"ן הוא כולל כולן, והנה לכא' צ"ל מה שייך הנו"ן שערי בינה למדות דהרי משכן הבינה הוא במוח ומשכן המדות הוא בלב ומה שייך בינה למדות דהנו"ן שערי בינה הם נגד ז' מדות. והנה בילקוט איתא פלוגתא היכן החכ' שרוי' ר"א אומר במוח ור"י אומר בלב, ומבואר במ"א דשורש מחלקותם הוא ההפרש שבין חכ' לבינה, דמה שר"א אומר במוח קאי על בחי' חכ' ור"י שאומר בלב קאי על בחי' הבינה, והנה מה שבינה הוא בלב אין הכוונה על משכן הבינה שהוא בלב, דהרי אנו מרגישים בחוש שאינו כן דהרי גם הבנה והשגה הוא במוח, אלא עיקר הכוונה הוא על ההמשכה דהמשכת הבינה עיקרה בלב, ועז"א דחכ' שרוי' במוח דבחי' חכ' נבדלה בערך מלב היינו מבחי' מדות שבלב, ובינה הוא בלב דהיינו שהמשכת הבינה הוא בלב וכמא' בינה ליכא ובה הלב מבין. וזהו"ע השערי בינה דהיינו שיהי' נפתח בחי' בינה להיות נמשך בלב, דבינה הוא בחי' השגה והבנה שמתבונן איך שאוא"ס הוא ממכ"ע וסוכ"ע, והנה כשהשגה נשארה במוח תבונתו זהו עצם ענין הבינה וכשהשגה נמשכה בלב זהו"ע השערי בינה, דכמו השער שמשמש כניסה ויציאה שע"י יוצאים לחוץ כמ"כ הוא בשערי בינה שע"י נמשכת ההבנה וההשגה בלב, וזהו ענין כל חו"ח לפום שיעורא דילי' לפום מה דמשער בלבו דהיינו לפי אופן שנמשך מן המוח אל הלב שזהו העיקר, וכמ"ש וידעת היום והשכות אל לבבך שהעיקר הוא ההשכה אל הלב מפני שהוא עיקר הפנימיות, דמוח אינו בחי' פנימי' כ"כ ועיקר הפנימי' הוא בלב כו'. והנה בההמשכה שמן הבינה אל הלב יש ב' אופנים דהנה כתי' עיני כל אליך ישברו כל הוא בחי' חמשים שערי בינה שנמשכים בלב, וזהו"ע ישברו דפי' שמצפים ומיחלים ומקווים לישועה שזהו כשנמשך בלב דוקא, ובמ"א מבואר שישברו הוא שמצפים על החזרת פנים בפנים שזהו העיקר בלב כו' וכמשי"ת, ועז"א עיני כל אליך ישברו דהיינו כל חו"ח לפום

שיעורא דילי כו'. אמנם בכל יש בחי כל ובחי כלה שהיא בחי אירוסין ונשואין, דבחי כל הוא כשנתפעל בהאהבה אבל לא בהתפעלות יתירה והיינו מפני שלא נרגש בתוך נקודת לבבו ובפנימיותו כו', ולכן אין האהבה בהתפעלות יתירה, וזהו בחי אירוסין שהוא בחי חיצוני והוא בחי מקיף, ובחי נישואין הוא כשנתפעל בהתפעלות יתירה, והיינו מפני שנרגש בתוך תוך נקודת הלב ובפנימיותו, וכמ"ש בכל לבי דרשתיך דכל עומק לבי דרשתיך כו' ולכן הוא בבחי התפעלות יתירה, וזהו בחי נישואין שהוא בחי אהבה פנימי, וזהו תלוי בהתבוננות אם הוא בהשגת שכליות או בהאלקות, דכשהתבוננות הא בההשגה שכליות אז אף שנמשך בלב שהוא מתפעל בלב, דהרי גם בבחי חיצוני הלב אין הכוונה שאינו מתפעל בלב כו' דאם הי' דמיונות שוא שאינו מתפעל בלב אין זה נקי המשכה מן המוח אל הלב, כיא הכוונה הוא שמתפעל בלב אמנם הוא בבחי התפעלות חיצוני והיינו מפני שההתבוננות הוא בההשגה שכלית לבד שזהו נרגש רק בחיצוניות הלב ולכן ההתפעלות הוא בבחי התפעלות חיצוני, אמנם כשהתבוננות הוא בעצם ענין אלקי זהו נרגש בפנימיות הלב ולכן הוא בבחי אהבה פנימי. וזהו מ"ש וארשתיך לי במשפט וידעת את הוי', וארשתיך כו' הוא בחי אהבה חיצוני בחי אירוסין, וידעת את הוי' הוא בחי אהבה פנימי בחי נישואין.

והנה עי' ההמשכה מן הבינה אל הלב עיי' יכול להיות אחיכ שיהי נמשך גם בחי החכ' בלב, וכמ"ש שאו שערים ראשיכם ויבוא מלך הכבוד כבוד בגימט' ל"ב היינו ל"ב נתיבות החכ', דהרי החכ' שרוי' במוח שאינה נמשכת בלב, אמנם עיי' יכול להיות שגם בחי החכ' יהי' נמשך בלב, דהנה ההמשכה מן הבינה אל הלב זהו רק לעשות כלי שתהי' כלי לאלקות שיהי' נמשך אחיכ המשכת החכ' בלב שבחכ' שורה עצמיות אואיס והוא בבחי ראיית המהות. והנה ענין בחי חכ' ברוחניות בעבודה הוא דהנה אית רצון ואית רצון אית רצון התחתון שעפי' טריד דכשמתבונן באלקות הוא רוצה באלקות, אמנם אית רצון העליון שאינו מצד הטעם והשגה כיא מה שעצם הנשמה מרגשת (כליא דער הערט) בחי עצמיות אואיס והוא מצד המקיפים של הנשמה בחי חכ', דחי' הוא בחי חכ' ויחידה הוא בחי' כתר בכלל והיינו בחי מזלייהו חזי כו' והוא בחי' רצי"פ שלמע' מטריד. והנה בחי' רצון התחתון זהו שייך לבחי' בינה, דרצון התחתון הוא בחי' כתר דוא שמתפארת דאימא נעשה כתר לוא ורצון העליון שלמע' מטריד זהו שייך לבחי' חכ', וזהו בחי' חכ' בעבודה שהוא בחי' רצון העליון שלמע' מטריד. אמנם מתחלה צ"ל רצהית ואחיכ נמשך בחי' רצהיע, דזהו מ"ש ואהבת את הוי' אלקיך שיש בזה ב' פירושים הא' מלי' ציווי והב' מלי' הבטחה סופך לבוא לידי אהבה, והיינו שמתחלה צ"ל רצהית ואחיכ מגיע לבחי' רצהיע, וזהו משארדיל עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, עשה רצונו הוא בחי' הרצון של ס' השתל' שהוא בחי' הרצון המוגבל, דכל הגילויים הוא גילוי רצונו, אמנם כמו שנמשך בס' השתל' הוא רצון

המוגבל. דכל הגילויים הוא גילוי רצוני, אמנם כמו שנמשך בסדר השתלשלות הוא רצון המוגבל, ועדא עשה רצונו כרצונך והיינו שיהי' בבחי' תפיסא והשגה, כדי שיעשה רצונך כרצונו דהיינו שיגיע לבחי' רצה"ע הבלתי מוגבל. אמנם איך יכולים הנבראים לקבל בחי' ראיית המהות הנה זהו עיי עבודה ויגיעה בב' האופנים דבינה בההשגה שכלית והשגת עצם ענין האלקי והתפעלות האהבה שמוה ועיי' יכולים אחיכ לקבל בחי' ראיית המהות, ועוד עיי עסק התורה דזהו גיכ מ"ש ויבוא מלך הכבוד שאין כבוד אלא תורה שהתורה נותנת כח שיהיו יכולים לקבל בחי' ראיית המהות, דאורייתא מחכ' נפקת וחכ' הוא בחי' ראיית המהות, וכמ"ש חכמת אדם תאיר פניו וכמ"ש במ"ת פנים בפנים דבר הוי' עמכם שהי' אז גילוי בחי' עצמיות אואיס ובבחי' ראיית המהות, והיא נותנת כח לנש"י שיהיי' עוז לעמו יתן ואין עוז אלא תורה, וכמ"ש בסש"ב שהתורה נותנת כח בנש"י שיהיי' יכולים לקבל בחי' עצמיות אואיס שלמע' מעולמות. זהרע נודע בשערים בעלה דשערים הוא בחי' מיט שערי בינה, ונודע הוא מל' והאדם ידע, והיינו התקשרות והתחברות בחי' ליב נתיבות חכ' בנוי'ן שערי בינה שהכח עיי' הוא תורה, וזהו מ"ש בשבתו עם זקני ארץ זקן הוא שקנה חכ' והיינו בחי' י"ג ת"ד שהוא בחי' יגמדה"ר שזהו"ע מה שיש בתורה י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן שהן יגמדה"ר ובשבתו עם זקני ארץ כו' נ"ל שהוא ע"ד מ"ש והדרת פני זקן וכמו שאיתא בספד"צ דבעי לאוקים לדקא והיינו המשכת בחי' תיקון ואמת שהוא בחי' תרין תפוחין שפנוי משערות, די"ג ת"ד הם בחי' מזלות ושערות אבל בחי' תיקון ואמת הוא בחי' עצמות ח"ס בחי' פנימי הכתר שהוא בחי' באור פני מלך חיים כו'.

והנה בכדי שיהי' כל המשכות הללו דבחי' שערים עיי'ן שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, דהיינו הדין והמשפט שיהי' כל השערים להוי' לבדו, דאת זלעוי' עשה האלקים דכמו שיש מיט שערי בינה דקדושה כמ"כ בלעז"י יש גיכ שערי טומאה, ובנפש הו"ע מה שהנהיב כלול גיכ משכל ומדות שהשכלתו הוא רק בענינים הגשמיים ויש בו שערים שהשכל נמשך בלב, ועיי' צריך להיות הדין ומשפט שיהי' כל השערים רק להוי' לבדו, ובכלל הו"ע המשפט על הרע וכמ"ש ובערת הרע מקרבך ואיתא באוה"ח שקאי על היצה"ר שהוא הרע שבקרבתך. והנה לכאוי' צ"ל למה הי' בריאת הרע מאחר שצ"ל ובערת הרע למה הי' בריאת הרע וכמ"ש ובורא רע כו', וביותר אי"מ מה שאיתא במד"ר שהיצה"ר נק' מלך זקן וכסיל והיצ"ט נק' ילד מסכן וחכם, והיינו מפני שהיצה"ר בא להאדם מיום הולדו וכמ"ש לפתח חטאת רובץ והיצ"ט בא להאדם בזמן שהוא בן י"ג שנה, וזהו לכאוי' אי"מ למה בא היצה"ר קודם להיצ"ט. אך הענין דזהו מפני שקליפה קדמה לפרי דהנה אנו רואים בכל דבר שעיקר

המכוון בא לבסוף, וכמו בתבואה הרי מתחלה צומח השחת והתנן והתבואה בא לבסוף וכשנצמח התבואה אז זורקין השחת והתנן, אמנם וכיותר הוא באילנות שכמה שנים צומח האילן והענפים והעלים ואח"כ בא הפרי, וכמ"כ הוא בהאדם שמ' יום קודם יצירת הולד נולדה השליא ואח"כ נוצר הולד, וכמ"כ הוא בדומם וכמו בארץ הרי מתחלה צ"ל העבודה בעצם הארץ בחרישה לרפות ארעא והיינו לגלות את כח הצומח שהוא טמון ונעלם בהארץ ואח"כ בא הצמיחה. וכמ"כ הוא בכללות הנבראים דמתחלה נברא הדומם ואח"כ צומח ואח"כ חי ואח"כ מדבר שהוא האדם שהוא העיקר, וכמא' כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל כדי לצוות לזה והוא בא לבסוף, וכ"ז הוא מפני שקליפה קדמה לפרי והיינו מפני ששרשם מעולם הטהו שקדם לתיקון. דהנה איתא במד"ר ע"פ והארץ היתה תהו מלמד שהי' בונה עולמות ומחריבן דין אהני לי' ודין לא אהני לי', וידוע שהוא בחי' תהו ותיקון שיהו קדמה לתיקון והיינו קדם במעלה, וכמ"ש ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבניי, שבתהו הי' אורות מרובים ואורות תקיפים, אמנם משנה"כ דתהו נתהווה מציאת הרע, אמנם ע"י שמבררים ומהפכים את הרע לטוב ע"י נעשה יתרון אור גם לנהי'א, וכמ"ש טוב מאוד וארוזל טוב זה יצ"ט ומאד זה יצה"ר, דהיינו שע"י שמהפכים את הרע לטוב ע"י באים לבחי' האהבה דבכל מאדך, דכשנהי"ב מתפעל באהבה הוא בתוקף כמו שמצד שרשו וע"י נעשה יתרון גם בהנהי"א.

וזהו"ע שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך היינו גם בבחי' מח' דהרי מח' רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה אמנם הרי הרהורי עבירה קשים מעבירה וסימנך ריחייא דאנו רואים בריח שהוא מעורר מן השינה ומן ההתעלפות, והיינו שמגיעים בהכחות עצמיים של הנפש שלמע' מכוחות הגלויים, וריח אינו כלה דכמה שמריח וחוזר ומריח אינו כלה הריח, שאינו דומה להטעם שהוא כלה כשאוכלים אותו אבל הריח אינו נכלה לעולם, וכמ"כ הוא במח' שהוא פוגם את הנפש ביותר והתיקון שלה הוא קשה מגוף האיסור, וזהו מה שצריך להיות המשפט גם בבחי' מח', וע"י נעשה אח"כ מ"ש ויגבה הוי' צבאות במשפט וצ"ל מהר"ע ויגבה, הנה מצינו ענין הירידה וכמ"ש ארדה נא ואראה, וצ"ל מהר"ע הירידה ולמה צ"ל הירידה והרי הכל גלוי וידוע לפניו. אך הענין דהנה מצינו בכחות הנפש ענין בחי' ירידה, וכמו חכם גדול כשמשפיל שכלו במלאכת הבנין הוא בחי' ירידת שכלו וכשהוא עוסק בשכליים עמוקים הוא בחי' עליות שכלו והיינו מפני שבמלאכת הבנין נתמצם שכלו וכשהוא עוסק בשכליים עמוקים הוא בחי' גילוי שכלו ונמצא שענין הירידה הר"ע הצמצום, וכמ"כ הוא למע' דהירידה הוא בחי' הצמצום והשפלה דאוא"ס, ובזהר איתא דארדה נא הר"ע הירידה מדרגא דרחמים לדרגא

דדין. אמנם כ"ז כשלא יש משפט למטה אבל כשיש משפט למטה אין משפט
 למע, וכמו שאיתא במדרש כשיש דין אין דין, ובמדרש תילים מפרש יותר
 כשנוטלים אומנותו של הקב"ה ועושים דין למטה הקב"ה דן אותם ברחמים,
 וזה"ע ויגבה הוי' צבאות במשפט היינו הגבה היפך ענין הירידה היינו עלי'
 מדרגא דדין לדרגא דרחמים. וזה"ע מ"ש שופטים ושוטרים תתן לך בכל
 שעריך היינו כל השערים והיינו ד' שערים דראי' ושמיעה וריח ודיבור, היינו
 שיהי' עוצם עיניו מראות ברע ואוטם אזנו משמוע וריח היינו מחי' ודיבור
 ומכש"כ מעשה וצ"ל המשפט בכל השערים, ועי"ז נעשה ויגבה הוי' צבאות
 במשפט וכמ"ש ושם דרך אראנו בישע אלקים היינו כל השם אורחותיו שבאופן
 כך שצריך להיות ובאופן כזה אינו צריך להיות, והיינו מ"ש ושמרו דרך הוי'
 לעשות צדקה ומשפט היינו שצריך להיות המשפט בדרך הוי' שמה שהוא רצון
 העליון זהו צרכים לעשות ומה שהוא היפוך רצון העליון אינו צריך לעשות,
 ועי"ז הוא אראנו בישע אלקים היינו מ"ש ויגבה הוי' צבאות במשפט. וזה"ע
 מ"ש נודע בשערים בעלה כו' ויש לו שייכות לשופטים ושוטרים תתן כו' ויגבה
 הוי' צבאות כו', דנודע בשערים בעלה היינו המשכת ל"ב נתיבות חכ' בנו"ן
 שערי בינה שזהו ע"י התורה, והיינו מ"ש בשבתו עם זקני ארץ וזהו ע"י
 שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך היינו שיהי' הדין ומשפט בכל השערים,
 ועי"ז נעשה ויגבה הוי' צבאות במשפט והיינו המשכת יגמדה"ר ובחי' באור פני
 מלך חיים. וזה"ע שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך דהיינו שע"ז נעשה
 אח"כ ויגבה הוי' צבאות במשפט והוא בחי' יגמה"ר ובחי' באור פני מלך חיים.

הוספה ב

רשימות כ"ק אדמור"ר מהור"י צ"ע

יום א' ניסן, טג

שלימות האדם הוא נושא ההפכים דוקא. ביאורו בדא"ח בכ"מ באריכות ביותר, ומהם בדרוש אח"מ מ"ט, במשל הקטן שכלו מצומצם, וכן בכר דעת קטן, המנגד לשכלו פועל אצלו הזוה, וכן במדו' מבואר בקונט"י מי שהוא במדרי' שור נגח, יכולי' במשך הזמן לפעול עליו באשר מהזוה ניכר שאינו מושרש כ"כ, אמנם ב"ד גדול אינו מתפעל כלל ממנגד, מדעת המנגד וטעמו כאשר יצייר במח' או יוצא נקדת שכלו ברור וחד ביותר.

אמנם מה ששלימותו הוא נושא ההפכים, אין הכוונה בפעולות שונות, שאז יקרא בלתי מיושב, רק שיכול לקבל הכל, ער קעו זייער אסך צונעמען, ונק' סבלו, ער קעו זייער פיל לאיידן און גאר ניט נתפעל ווערין. עם אליין רירט דאס ניט אָן, און אמאָל קען יא אָן רירן אָבער ער פאַרלירט זעך ניט, דיא נקודה זאינע איז גאָר ניט אָן גירירט. ער האַלט זעך זייער פעסט.

אבל זה ודאי שהוא עומד במקום אחד דוקא, הן בשכל והן במדות, דלכאוי' מאחר שהשכל הוא שינוי, מצד שעיקר השכל הוא הטעם, וטעם הוא חותם המתהפך, ופועל ג"כ בשכל השינוי כידוע. אבל בחכם אמיתי אינו כן, אלא עומד חזק בדעתו, בלי שינוי תנועות השכל, והמדות המה מה שהשכל מחייב.

חכם אמיתי נק' מה שמרגיש עצם הענג שבהשכלתו, בלי שום תערובו' עונג גופני, והוא סוד ההפשטה גם בהכלי', דלכד זאת שעצם התעסקותו הוא בענייני' שכלי' מופשטי' דוקא, הנה גם כליו פי' שכלו וכחות נפשו עומדי' בהפשטה, והמה נמשכי' אל מקורם הוא הכח ההיולי. והמשל בזה כמו מקבל אמיתי, תלמיד מובהק שהוא ב"ד גדול וחכם נעלה, אופן ביטולו אל רבו המשפיע לו שפע חיות, ומאיר עיניו בגילוי רזין ומסתרתין עמיקו, אשר הוא מבין אופן עומק שכל הרב — מצד השלילה רק באשר באמת הוא ג"כ חכם נעלה, ויודע הרבה מה שאין יודעי' רוב חכמי, ומי' בדבר זה, הגם שהוא בחכ' זו גופא, אין מגיע שכלו לתכליתו כלל, ובטרט לעומק המשיג דבר זה — ומבין ג"כ אופן עומק החכ' — ג"כ מצד השלילה, שאינה כמו חכ' פלוני' או פלוני' אשר הוא יודע אותם וכבר השיגם לטעמיהם ועניניהם, ואינה בערך וסוג כלל,

ונעלה היא, כאשר היא מופשטה היא לגמרי מן הציור השכלי ג"כ, ובפרט הסיבות המכריחין גילוי חכ' זו, אשר היא למעלה מעלה מן השגה, ואין לה ערך להגילוי הנ"ל שהוא ג"כ מכוסה ונעלם. והרב יש לו איזה השגה וציור שכלי בהגילוי, ואפשר איזה תפיסה ברעיון עכ"פ בהסיכו' המכריחו' כו' – הנה בהקבץ כל העניני' האלו וצירוף לזה, תשוקתו וחפצו בהשגת החכ' והחוק המיוסד כי הביטול הוא אסקופה ומפתן להשגה וקבלת השכל, מובן אופן ביטולו – והביטול משני הפנים, רוחני וחומרי, חומרי יקרא ביטול הכחות מצד ההתפעלו' לאחר העיון בהדברי' הנ"ל, ורוחני הביטול מעצם הנפש מצד הרצון החזק, והתשוקה העצמי' אשר לו להשיג חכמה ותבונה. – כמו"כ הוא ביטול הכחות אצל החכ' האמיתי, עד אשר אפ"ל כי לעוצם הזדככות כלי שכלו, המה כלי' לאור הנ"ל, והמה כמו אור וכלי כו' – ומוזה אפשר ית' ענין הציור בכלי' דאצי', אך צ"ע רב וחיפוש ודרישה יתירה – ואז יכול להרגיש אמיתת עונג נפשו. ובהמשל בתלמיד, כפהי' בציור שכלי הנה הוא כו', שבעת קבלו שפע השכל, המה רק נקודות שכלי', בלי הבנה – כמו שמבוא' בהוס' לדיה הנותן' בחורף זה, שאז הוא רק כלי לקבלה בביטול עצמו ואינו מסביר לעצמו כלל ג"כ. וידוע דהבנה יקרא מה שכ"א מסביר לעצמו דוקא, ע"י עבודה ויגיעה, שמייגע א"ע, בסוד יגעת ומצאת – ואין להם קישור מצויר כ"א שמרגיש אור נעלה מופשט ונקודי, וענג עצמי שפוך על דברי' אלו, והדברי' גדושי' וממולאי' חיות השכל וגילוי הנפש כו', והמה המחייבי' אותו באמיתת הדברי', ושוללים ההפכים. וענג זה הוא קו המדה אצל החכמי' האמיתים.

ההפרש בין חכמי' לחכמי' אמיתי' בכלל אפשר הוא, שחכמי' נק' אלו שמן השטח פי' ההתפשטו' או"ר באי' אל הנקודות המחייבי', והוא נקודת החכ'. וחכמי' אמיתי' מן הנקודה מתהווה אצלם או"ר שהוא בדומה אל הנקודה, פי' בדומה כידוע בשכל דהשגה הוא בחי' התפשטו' דוקא באו"ר, ואח"כ הוא שולל האריכות, אבל בחכ' אמיתי' הנה בתחלה הוא אינו מתפשט כלל, כ"א הוא באריכו' בנושא הנקודה. והוא ע"ד ששמעתי ממו"ר הרשב"ץ שי' שפעם שאלו חסיד' את כ"ק אאזמו"ר בעל צ"צ צוקללה"ה נבג"מ זי"ע, מדוע הראשוני' כמו הרשב"א והרדב"ז ודומיהם, התשו' שלהם הוא בקיצור נמרץ, ההלכה מפורשה, והאחרוני' התשו' ארוכו' ביותר, ועל הרוב רק קיבוץ הדעות, בלי פסק הלכה. והשיב הנ"מ הוא כמו בין פיקח לסומא, הפיקח שחפץ לילך בפתח הוא רואה לאן לילך כו' משא"כ הסומא, בתחלה הוא הולך אל החלון, בחשבו כי הוא פתח, ער וייס אז טיר מוז זאיין אלאך אין ואנט אָכער עם קען זאיין אז דאָס [איז] אַ פענסטער וכו'.

יוס ב', ב' ניסן, ס"ג

הפשטה נקרא, לפום מה שחשבתי בזה, היינו שחושב עצם השכל, בלי שום הכנות והקדמות שכלי, והוא יוצא מגדר חוקי השכל לגמרי, והוא בהיות ידוע כי כל החוקי בכל דבר ודבר, המה פרי המקרה, ולכן שייך בחוקי איזה פרט ענין שבמשך הזמן ישתנה החוק. דלהיות שכללי החוק הזה ועיקרו הוא למען לשלול המקרה אשר יקרה, ובהיות שבמשך הזמן יודע, כי אינו גודר המקרה. או לפעמי יכול להיות להיפך כי החוק גורם המקרה, ע"כ משתנה, ומתחזק להגדיל צד התועלת שבו כו'.

אמנם חוקי אלקים בתורה ומצות המה חוקי עצמים, בלתי משתנים לעת מן העתים, וחוקים אצלינו כיום נתינתם, קדושי המה לנו, יקרי וחביבי עלינו כעין נפשינו, רק שבכל דור ודור עשו חכמינו גדרי וסיגי למען לשמור את נפשינו מלהתגאל. והמה לשתי סיבות, או באשר נתמעטו המוחות והלבבות, בצוק העתים האלו, וקשה לידע הפרטי ע"כ קדשנו בסיגי, ע"ד שאומרי לנזיר כו'. או באשר בעוה"ר עול הגלות תכבוד עולה עלינו, להתערב עם הגוים אשר בתוכם נגור והמה תדירי אצלינו, ויכולי להתערב קדש בחול ח"ו וח"ו, ע"כ נתוספו גדרים וסיגי למען הבדיל בין קדש לחול, ובין טהור לטמא כו'. אמנם חוקי אלקי בלתי משתנים לעולם ועד.

והנה עלינו לחשוב אשר כמקרה, אשר יקרה לכל החוקי כן הוא שיקרה גם בחוקי השכל, אשר ע"כ יכולי גם חוקי השכל להשתנו' באשר ימצא אחד המחוקקי איזה מגרעת כו'.

אמנם הבא לחשוב איזה מחשבת שכל הנה שתיים בו, הא' שראשית לו הוא חוקי השכל, אשר גם ההנחה הראשונה שוקלה עפ"י חוקי השכל, והב' המה הציורי השכלי, או המון המעשי הנעשי אשר לוקח אותם למופת ואות על אמיתת חכמתו, והי' אם לא ימצא מופתי מורים על אמיתת נקודת השכלתו, או שחוקי השכל אינם מחייבי כן, אז יעזוב מח' זו, וכאלו לא אמר כלום.

אבל אינו כן, ההפשטה הוא שנופל במח' איזה נקודה שכלי ואינו צריך להביט כלל על חוקי השכל, באשר המה עומדי בסוג החילוף והתמורה, לעת מן העתים, רק יחשוב בזה למצוא מבוא אל השכלתו, ולהביא מופתים מופשטי דוקא, ואז יבין את השכל, ויכול להיות וקרוב הדבר אשר מופתים ע"ז ימצאו דוקא בצמחי שוני והדומה אשר אין להם שכל גלוי ודעת כמו המדבר.

כי לפי הנראה הנה המופשט ביותר יכול להתלבש דוקא במדרי" פחותה ביותר, והוא ע"ד שמתבאר בדאי"ח בכ"מ בענין וטעם מה שהאדם צריך לאכילה, וידוע דהניצוצי' שבדצי"ח המה במעלה עליונה יותר מהניצוצי' שבמ', ועד"ו אפ"ל גם בנדן דידן שדוקא המופשטי' ביותר המה מתלבשי' בגולמי' כו', וכמו שבטבע אוהב אדם מנגדו בנגינה, מי שהוא טבעו בשמח' אוהב ניגוני' עצבי' וכמ"כ להיפך כו'.

יום ג' ג' ניסן

החלומות המה בעירבוב העיניני', וקשה להבינם, רק אחת, ההחלטה קודם השינה באה בתחלת הבקר, ופשר דבר בלתי מובן בציור מופתי, אדרבה הפכי, רק ציור בעל שינוי וחילוף דוקא, והוא למשל יכולי' לצייר אחד שהגיעה למו בשורה נעלה ביותר, אשר היתה נוגעת לו בחיי נפשו ממש, והוא ה' עובד בזה ימי' רבים בעבודה תדירי' מצד כחו' הנעלמי', אמנם עצם הדבר לא ה' על גופו ממש, כ"א נוגע לבנו או לאחיו אשר היו כאחד ממש, בלי שום הפרש כלל וכלל, ובהגיע למו הבשור' מובן גודל הרושם שפעל על נפשו שמחה וגילה עצמי', ב' דברי', א' דיא עצם זאך ואס איז ארויס גוט, ואס דאס איז עם זייער שטארק נוגע, ב' שעי' עבודתו היתה זאת, אמנם בנו או אחיו מרוב השמחה, לא ה' כלי לקבלה, ונתעלף בחזקה, עד אשר ה' קשה להחזירו, מה נעשה אתו עמו באותה שעה, איזה גילויים מתגלי', וזאת למודעי כי באותה שעה מתגלי' הכחות העצמי', ולפי המושג מתגלי' ב' הפעולות כחדא, שמחה ועוצב, אמנם הוא לא יתעלף באשר השמחה תהי' למשען לו.

הוספה ג

ליקוט שיחות ורשימות

מכ"ק אדמו"ר (מהור"י צ) נ"ע

— אודות שנות תרס"ג* —

ערב י"כ פלעגט ער זיך געזעגענען מיט אלעמען. ער פלעגט אריינגיין צו כבוד אמי זקנתי הרבנית מרת רבקה ני"ע געזע- גענען זיך און נעמען לעקאז און נאָכ- דעם פלעגט ער אריינגיין צו הוד כ"ק אאמור"ר הרה"ק, וועלכער פלעגט אים איבערגעבן — בע"ס ולא בכתב — א פאָר ווערטער אויפן אוהל. דאָרט ביים אוהל איז געווען אַ מגין שבת און יריט און בחיי הוד כ"ק אאמור"ר הרה"ק מהר"ש איז דאָרט געווען אַ מגין אויך בימות החל.

יענעם ערב י"כ'ס — שנת תרס"ג — איז רשב"ץ געגאָנגען אויף יו"כ'ס דאָר- נען אויפן אוהל כמנהגו. זיצנדיק שפּע- טער בחגה"ס ב"י אונז אין סוכה זאָגט מורי הרשב"ץ צו הוד כ"ק אאמור"ר הרה"ק: ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרימ'. אָן רשב"ץ האָט דאָס גע- זאָגט איז ב"י הוד כ"ק אאמור"ר הרה"ק געוואָרן שינוים אין צורה, אָבער ער האָט גאָרניט געזאָגט.

ווען מורי הרשב"ץ איז שפּעטער אָרויס פון סוכה האָב איך געפרעגט ב"י רשב"ץ, וואָס האָט ער געמיינט דערמיט. האָט ער מיר געענטפערט, וואָס פאָר- שטייטט ניט, איצט איז דאָך געוואָרן 20 יאָר נאָך די הסתלקות פון הוד כ"ק אאמור"ר הרה"ק מהר"ש.

בשנתי רס"ג אחר חזרה אמר לי אאמור"ר שרצונו לעשות פאספארט ש- אסע עמו לחו"ל. איך האָב זייער ניט געוואָלט פאָרן, כי באותה שנה למדתי דא"ח עם ר' אד"מ, און מיר האָבן געלערנט יאמקעדיק, אך מוכרח הייתי מפני בקשת אאמור"ר, ונסענו לוויצען. כזנת הנסיעה של אאמור"ר הי' בתור גלות.

וואָס איך האָב געזען באותה שנה פון טאָטען, איז אין לשער, באותה שנה לפני ר"ה הכין איע אאמור"ר לומר דא"ח בריה, את הדרוש בלקי"ת מכן עשרים שנה וכו', בלקי"ת הוא בקיצור גדול, אך הוא רצה לדבר באריכות ובהרחבת הביאור, ולפרעל לא אמר זה, רק אמר את המאמר בחדש השביעי רס"ג, מענין חי בעצם וחי להחיות.

*

ר"ה: תרס"ג האָט הוד כ"ק אאמור"ר הרה"ק געזאָגט אַ מאמר אין דעם ענין פון חי בעצם וחי להחיות, חי ולא בחיים, חי (כפתח) און חי (בציוה) וכו'.

מורי החסיד הרשב"ץ פלעגט זיך נוהג זיין צו גיין אויף גאָנץ יו"כ'ס אויפן אוהל אין ליובאוויטש. פאָרן אַוועקגיין

(*) ההערות הבאות בחצאי ריבוע, ניתוספו ע"י המדפיס.

(1) [משיחת י"ט כסלו תרפ"ג (ס' השיחות תרפ"ג ע' 42) בלתי מובנה.

(2) נדפס בספר השיחות תשי"ח ע' 23 ורא"ל.]

(3) ראה ד"ה זה בלקי"ת פ' במדבר.

(4) בזה יזכר תוכן ד"ה אשרנו דיום ב' ניסן

אז איך זאל ניט אריינגיין ביז וואָנען ער
וועט מיר ניט ענטפערן.

האָב איך די אַלע ענינים מקשר
געווען צוזאַמען.

*

הוד' כ"ק אאמ"ר הרה"ק איז שמח"ת
— כמדומה שנת תרנ"ט או תרס"ג —
געווען זייער אויפגעלייגט. בכלל האָט
יענעם סוכות אַ פולע פאַרבראַכט און
געזאַגט שיחות קדושות אַלע סוכות טעג.

*

י"ט, כסלו תרס"ג האָט מען אין
ליובאַוויטש געמאַכט אַ שער הכבוד
לכבודו של הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק און
מען האָט אָנגעצונדן תרי"ג נרות און מען
האָט אַוועקגעשטעלט די נרות אויף אַלע
פענסטער. ווען הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק
איז אַריסגעגאַנגען פון זיין הויז אויפן
וועג צום ביהמ"ד — דער גרויסער זאל
— פאַרברענגען, האָט מען אַ צי געטאַן
פאַר אַ קנויטל וועלכע איז ספּעציעל
איינגעריכטעט געוואָרן פאַר דעם צוועק
און גלייך האָבן זיך אָנגעצונדן אַלע
ליכט. התמים ר' נטע פּאָהאַרער איז
געזעסן אויפן טויער אין דער הויז, אין
מיטן הויף איז געשטאַנען הרב התמים ר'
שואל דוב אַלס דיריגענט און אין
צווייטן עק הויף איז געשטאַנען הת'
שמואל קאַצמאַן און אָנגעפירט מיט די
מנגנים, און דאַמאָלסט האָט ר' נטע
פּאָהאַרער געזונגען זיין באַוואוסטן
וואָלעך.

*

נאָך אַ משך זמן — יענעם יאָר — האָט
מיר הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק דערציילט:
שוין פון לאַנג האָב איך זיך מתאונן גע-
ווען ביז דעם ערב ר"ה זייענדיק אויפן
אוהל פון טאַטן — הוד כ"ק אאמ"ר
הרה"ק מוהר"ש — האָב איך געזאַגט:
טאַטע, מיר פעלט דער חסידישער פאַר-
ברענגען, ווייל איך בין ניט געווען בעת
חסידים פאַרברענגען און דו ווייסט אַז
דאָס איז ניט געווען פון זחות הלב, נאָר
איך האָב מייקר געווען די צייט אָפּצו-
געבן אים נאָר פאַר חסידות און דו
ווייסט דאָך ווי שווער ביטער איך האָב
געהאַרעוועט אויף מקנה זיין די ענינים
ביי זיך און במילא האָב איך ניט געהאַט
קיין זמן צו זיין ביי חסידישע פאַר-
ברענגענס, דעריבער בעט איך ביי דיר
אַז דו זאָלסט מיר געבן די מתנה. האָט
דער טאַטע — אדמ"ר מוהר"ש —
דאַמאָלסט מיר געגעבן די שלימות און
איך האָב פון דאָ אָן געהערט סיפורים
בחזיון לילה.

פון יענער צייט אָן האָב איך געהערט
כמה סיפורים פון הוד כ"ק אאמ"ר
הרה"ק און איך האָב ניט געפרעגט, וואו
ער האָט זיי געהערט און ווען ער האָט
זיי געהערט. זייענדיק יענעם יאָר אין
וויצען האָט מיר הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק
אַרויסגעוויזן גרויס קירוב — איך האָב
דאַמאָלסט פאַרדינט צו האָבן קירוב
מצד דעם ענין הידוע וואָס האָט מיר
גורם געווען אַ סך עגמיני — און ער האָט
מיר דערציילט אַ סך סיפורים.

ביז דאָן פלעגט הוד כ"ק אאמ"ר
הרה"ק מיר דערלויבן אַריינגיין צו אים
נאָכן אָנקלאַפן אין טיר אַפילו ווען ער
פלעגט ניט ענטפערן — צייטנווייז האָט
ער ניט געקענט ענטפערן, ווייל ער האָט
ניט געקענט מפסיק זיין באמצע התפלה
וכדומה — אָבער אין יענעם זמן האָט
מיר הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק אָנגעזאַגט,

(5) נדפס בסה"ש תשי"ד ע' 37.

(6) נדפס בסה"ש תשי"ה ע' 42.

בראכט ביז זונטאג פרשה צו, ח' ניסן. פולע דריי חדשים האָט דער טאָטע פאַרבראַכט יעמאָלט אין ווין. די ערשטע צעהן טעג האָט דער טאָטע געלעבט אין אַ האַטעל, און נאָכדעם גענומען אַ פּריוואַטע וואָהנונג.

אין דער נסיעה האָט מיך דער טאָטע מיטגענומען. איך האָב געהאַט דעם גרויסן זכות און עונג רוחני אויף זיין מיט דעם טאָטן צוזאַמען איבער דריי חדשים, און טאָג טעגליך האָט ער מיט מיר פאַרבראַכט אייניגע שטונדן אין לערנען און אין פּערשידענע ערציילונג-גען.

*

אַ דער טאָטע האָט זיך איינגע-אַרדענט מיט דער קוהר, איז אייניגע מאָל אין וואָך פלעגט ער גיין אויף אַ לייגערן שפּאַציר, לויט די פאַרשריפטן פון די פּראָפעסאָרן.

צו צעשטרייאונג פלעגט דער טאָטע ליב האָבן אַריינגיין אין אַ שוהל אָדער אַ קלויז אין די אַווענד-שעה'ן, זעהען ווי אידן זיצן און לערנען, אָדער מי פּאַר-בריינגט אין דערציילן סיפורי צדיקים. דער טאָטע פלעגט פאַרבריינגען אַ שעה צייט און אַ מאָל אויך מערער. ער פלעגט זיך זייער אינטערעסירן מיט דעם מהות פון די לערנער אָדער דער-ציילער און פלעגט זיין זייער צופרידן פון די תּמימות-וואַרימדיקע ערציילונג-גען.

אין צווייטן בעצירק, האָט מען דעם טאָטן געקאָנט, פלעגט ער מערער באַזוכן די שוהלן און איבערהויפט די חסידישע קלויזן אין די אַנדערע בעצירקן.

*

(איי"י" בהדרוש קטונתי שאמר אח"כ נתבאר יותר הכוונה איד שכל הגילוי' המה מצד הרצון שכך עלה ברצונו כו' דלהיות דשם ביאר איך כי גם במדות דאצי' שהמה בכלל היומין עילאין כו' אופן קיומם הוא מצד רצון הבורא כו' וכמו שבמ"א מתבאר בע' קיום וחזוק השמים והארץ שהם קיימים וחזקים כיום הבראם כו' והוא מצד רצון כו' ולכן כאשר יעלה ברצונו שיבוטלו הרי יופסדו תומ"י, אמנם איז נק' הפסדות כו' וכמיש הבחי' דהתינוק כו', ושם נתבאר זה גם על היומין עילאין דג"ר דעתיק באופן כזה כו' והוי' יאיר לבי כו').

*

איך יאָהר תרס"ג איז דער טאָטע געפּאָהרן אין ווין בעראַטן זיך מיט די ווינער פּראָפעסאָרן איבער זיין געזונד-צושטאַנד. נאָך אייניגע קאָנסוליומס פון די גרעסטע ווינער פּראָפעסאָרן, האָט דער טאָטע באַשלאָסן, דורכטההרן אַ געוויסע קוראַציע אין איינעם פון די ווינער עלעקטרישע הייל-אַנשטאַלטן.

די קוהר וואָס די דאָקטוירים האָבן דעם טאָטן פאַראַרדענט האָט געדאַרפט דויערן מער ווי צוויי חדשים צייט. פון די הויפט זאַכן וואָס די פּראָפעסאָרן האָבן געפונען פאַר גרויס וויכטיגקייט איז געווען מנוחה און צעשטרייאונג.

געקומען איז דער טאָטע אין ווין דינסטאָג פרשה ויחי, ז' טבת, און פאַר-

(6) נדפס בסה"ש תריש ע' 21.

(7) דייט כסלו תרס"ג.

(8) ראה ס' החקירה (דרך אמונה) היא פ"ג והגהות לדי' פתח אלי' (תרנ"ב-ח) פיסקא עמוד וישיבה ה"י (בהגדומס (ברוקלין, תשמ"א) - ע' נ"ג.

(9) נדפס בסה"ש תשי"א ע' 87 ואל"ך. וראה

לקי"ד כרך ב' ע' רע"א ואל"ך.

צו צייט האָב איך פאַרצייכנט ראשי פרקים פון די סיפורים.

אָ שעה ארוכה איז דער טאָטע געזעסן און געהערט די סיפורים וואָס דער זקן האָט אים דערציילט.

איך האָב באַמערקט אַז דער טאָטע קוקט זיך שטאַרק צו אין צוויי ערטער. איין אָרט וואו עס זיצט אַ עלטערער מענטש און לערנט פאַר זיך, און איז זייער פאַרנומען אין דעם וואָס ער לערנט. און דער צווייטער אָרט וואו עס זיצן די וואָס דערציילן די סיפורי צדיקים.

אַ היבשע צייט איז דער טאָטע גע-זעסן לעבן זיי, און נאָכדעם האָט ער זיך געזעצט נעבן דעם זקן וואָס האָט געלערנט בעיון פאַר זיך.

אַז דער טאָטע איז צוגעגאַנגען צו דעם זקן, האָב איך באַמערקט אַז דער טאָטע איז עפעס אין אַ פאַרוואַנדערונג, און האָט מיר מרמז געווען אַז איך זאָל צוגיין זעהן וואָס דער זקן לערנט. איך בין צוגעגאַנגען, האָב איך געזעהן אַז ער לערנט חומש מיט עברי־טייטש. איך בין געוואָרן שטאַרק פאַרוואַנדערט, וואָרום פון ווייטן קוקנדיג אויף דעם זקן האָט ער געמאַכט אַן איינדרוק פון אַ גריסען תלמיד חכם, מיט אַ הדרת־דיקן פנים, און אַז ער לערנט עפעס זייער אין אַ טיפן ענין.

עס איז געווען פרשת משפטים, און דער זקן האָט געהאַלטן אין די פסוקים וואָס ריידן וועגן די ד' שומרים. דער טאָטע האָט אָנגעהויבן ריידן אין דער הלכה, דער זקן האָט גלייך געענטפערט, וואָס דעם טאָטן איז זייער געפעלן געוואָרן. נאָכדעם פרעגט איהם דער טאָטע פאַרוואָס לערנט ער חומש מיט עברי־טייטש? האָט איהם דער זקן גע-ענטפערט, אַז אַזוי איז ער זיך נוהג מער

איינמאָל, דאָנערשטאָג, כ"ב שבט איז דאָס געווען, איז דער טאָטע מיט מיר געפאָהרן, אין איינעם פון די ווייטע בעצירקן, און ער איז אַריינגעגאַנגען אין אַ קליינער חסידישער קלויזל פון פרעמישלאַנער חסידים. קומענדיג, איז די שוהלכל געווען, אַן עין הרע, פול פון מתפללים. מ'האָט געדאַונט מנחה, עס איז געווען גאַנץ גוט שפעט. קיין תחנון האָט מען ניט געזאָגט, און באלד האָט מען געדאַונט מעריב.

דער עובר לפני התיבה צו תפלת ערבית איז געווען אַ אַהרצייט. ער האָט זייער געך געדאַונט, אָבער מיט גרויס ברען. און אַלע מתפללים האָבן הויך געדאַונט מיט גרויס וואַרימקייט, וואָס האָט געמאַכט אַ שטאַרקן גוטן רושם, עפעס אַ הדרת קודש'דיגער געפיהל האָט געשוועבט איבערן גאַנצן קלויזל.

נאָך מעריב האָב איך באַמערקט ווי דער טאָטע רעדט מיט אַ זקן וואָס שטייט אין דרומית מערבית. יענער דערציילט עפעס דעם טאָטן, און דער טאָטע הערט זיך זייער איין. איך האָב זיך געוואַקלט צי איך זאָל צוגיין צי ניט. ענדליך האָב איך באַשלאָסן צוגיין.

אַז איך האָב געמאַכט אַ פאַר טריט, האָב איך אָנגעהויבן איבערטראַכטן, טאָמער וועל איך שטערן. דער טאָטע האָט אַ פנים באַמערקט מיין וואַקלעריי, האָט ער מיר מרמז געווען אַז איך זאָל צוגיין.

אַז איך בין צוגעגאַנגען האָט דער זקן געהאַלטן אין מיטן פון אַ סיפור. און אַז ער האָט געענדיגט דעם סיפור האָט ער דערציילט נאָך אַ סיפור. דער טאָטע און דער זקן המספר האָבן זיך צוגע-זעצט אויפן באַנק. און איך בין גע-שטאַנען די גאַנצע צייט וואָס דער זקן האָט דערציילט די סיפורים. פון צייט

זיינען מוצאי שבת געקומען מיט דעם מיין אז מען זאל פארבריינגען. אבער הוד כ"ק אאמיר'הרה"ק האָט אָפגעזאָגט די בקשה פון די עטליכע אנ"ש וועגן פארבריינגען.

ווען הוד כ"ק אאמיר'הרה"ק האָט אונז אָפגעזאָגט זיינען מיר אַוועק אין אַ זייטיקן צימער און מיר האָבן פאַר-בראַכט צווישן זיך.

עס איז דורך אַ שעה, בריינגט מיר ר' חיים מאיר ראזין - דעם פאָטערס משרת וואָס איז מיט אונז מיטגעפאָרן - אַ עקספרעס בריוו. איך האָב געעפנט דעם בריף און שנעל דורכגעלייענט די פאַרשידענע פאַפירן וואָס זיינען אין אים געלעגן. דאָס איז געווען אַן אויס-פירליכער דין וחשבון רוחני - פון די משגיחים בנגלה און חסידות פון דער ישיבה תומכי תמימים - וועגן די תלמידים.

זעהענדיק - הגם איבערפלעכליך - דעם דין וחשבון ווי די משגיחים ו-משפיעים זיינען שטאַרק צופרידן פון דער הנהגה און לימוד התלמידים, וויסנדיק אויף וויפל דעם פאָטער איז נוגע בנפשו הק' די הנהגה און לימוד פון יעדער תלמיד בפרט, האָב איך גלייך אַריינגעטראָגן דעם בריף צום פאָטער.

עס איז דורך אַ האַלבע שעה, קומט ר' חיים מאיר און זאָגט אַז דער פאָטער רופט מיך. ווען איך בין אַריין צום פאָטער האָב איך גלייך באַמערקט אַז פני הקדש מאירים בשמחה ותענוג, האָב איך פאַרשטאַנען אַז די שמחה ותענוג איז פון דעם דין וחשבון הרוחני פון די תלמידי תומכי תמימים.

איך בין זייער צופרידן - זאָגט דער פאָטער - פון דעם ברייטן גרוס פון די תלמידי התמימים. עס איז באַ מיר אַ

ווי פופציג יאָהר אַז אַלע דאָנערשטיג אין אַווענד לערנט ער די סדרה מיט עברי-טייטש.

דעם טאָטן האָט זייער פאַראינטערע-סירט וויסן דעם טעם וסיבה, וואָס אַזא איד ווי עס ווייזט אויס אַ למדן, אָבער אַלענפאָלס אַ יודע ספר, זאָל מער ווי פופציג יאָהר לערנען חומש מיט עברי-טייטש, אָבער דער זקן האָט ניט גע-וואָלט זאָגן.

פאַרנדיג אויפן קוואַרטער, איז דער טאָטע געווען זייער געריהרט פון דעם וואָס ער האָט געזעהן אין דער פרעמישליאַנער קלייזל, און האָט פיעל גערעדט, ווי די דרכי החסידות זיינען מחזק אמונת הוי, און זיינען נוטע חיבת התורה והמצוה אין די קינדערשע הער-צער, איין סיפור וואָס דער יונגערמאַן האָט דערציילט פון רבי'ן ר' מאירל פרעמישליאַנער און די בחורים און די אינגלאַך האָבן זיך צוגעהערט, איז דאָס מערער נוגע אין יהדות, ווי דער גרעסטער בעסטער פּלפּול.

*

פורים'ן תרס"ג איז הוד כ"ק אאמיר'הרה"ק געווען אין וויען. צו דער סעודה זיינען געקומען אונזערע אידן פון רוסלאַנד, עס זיינען אויך געווען פוילישע און אונגאַרישע אידן, מען האָט זייער גוט פאַרבראַכט פריי-טאָג פון אַזייגער צוויי בייטאָג ביז אַ זייער אַכט. דאָן האָט מען מקבל שבת געווען געדאַוונט תפלת ערבית, וסעודת ש"ק ביז איינס נאָך האַלבער נאַכט.

אונזערע עטליכע אידן פון רוסלאַנד

(10) נדפס בטהיט קיץ השנת ע' 37 וואלך.

(11) ראה שיחת שמחת תרי"ח ח"א (נדפס

בלקיד כרך ב' ע' 572 וואלך.

וועלכער איז קובע ברכה לעצמו, ניט קיין דרך-אגב ענין, דאָס איז אַן ענין פנימי ועצמי, מיט אַ סך השכלה און אַ סך הוראות אין דרכי העבודה.

*

ה"י חי אלול (תרסג, סערעברניקא).

שעה עשירית לילה.

כשנכנסתי להוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק בשעה הרביעית אחה"צ אמר:

גוט יו"ט אונז. מיט יעדן יאָר וואָס דער בעש"ט ווערט עלטער ווערט אַלץ מער נתגלה דער אור המאיר פון זיין תורה און זיינע דרכי העבודה, וואָס צו אונז איז דאָס געקומען דורך דעם רבי'ן און די אַלע רביים.

הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק אמר מאמר חסידות ד"ה קומי אורי כי בא אורך אשר שמע ביחידות בש"פ תבא חי אלול תרלט מאת הוד כ"ק אביו אאמ"ר מהר"ש.

כשסיים את המאמר צוה להביא משקה - קימעל - ומיני מזונות מיוחדים שהי' אוכל - ואמר: לחיים, דער פנימיות ליכטיקער אור עצמי, וואָס דער רבי האָט מקבל געווען דורך דעם מגיד און מנחיל געווען לדורותיו, זאָל אונז לייכטען אין לימוד און הבנה פון חסידות און עבודה שבלב. ואחרי כן הניח ידי קדשו על ראשי ויברכני.

*

בשורה טובה. השי"ת זאָל מצליח זיין די משגיחים ומשפיעים אין זייער השפעה און זאָל מצליח זיין די תלמידים אין זייער קבלה.

אפשר - האָב איך זיך ניט דרייסט אָנגערופן - וואָלט מען איצטער באַ אַזא בשורה טובה געלעגנהייט געמאכט אַ פאַרבריינגען.

יע - האָט דער פאָטער מסכים גע- ווען - און איז אַ קורצער וויילע זיינען מיר אַלע שוין געווען ביים פאָטער אין עס צימער און מען האָט זייער גוט פאַרבראָכט.

די פורים'דיקע און שושן פורים'דיקע שיחות הקדושות זיינען זייער ענליך, מיט זייערע אָפענע און קלאָרע רוח- גינות'דיקע ענינים און סיפורים, צו די ענינים און סיפורים וואָס מיר האָבן זוכה געווען צו הערן י"ט כסלו.

*

איז די רשימות פון שנת תרס"ג איז ביי מיר דאָ אַ רשימת דברים וואָס דער טאָטע האָט גערעדט שבת-חזון (יענעם יאָר איז אויסגעקומען ערב תשעה ב- אב)¹² ביי דער סעודה המפסקת, פאַר מיר און ר' יצחק גרשון מלמד, מכח דורו של הבעש"ט, אַ ענין ארוך ונפלא, ווען השי"ת וועט העלפען וועט מען ריידען אין דעם, דאָס איז אַ ענין

[12] נדפס בלקו"ד כרך א' ע' קלו'.

[13] בשבת זה התמללו שחרית בשעה ז' בבקר

ובשעה י"א היתה סעודת שחרית ובשעה ה' סעודה המפסקת.

הוספה ד

הקדמה מכ"ק אדמו"ר שלימ"א

להוצאת הראשונה

לד"ה והוא עומד עליהם, תרס"ג

ב"ה

בקשר עם יום הולדת¹ את כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע — כ"ף מרחשון — אשר חל בשנה זו בשבת קודש פ' וירא.

הננו מו"ל בקונטרס זה את מאמרו הנאמר על ידו בשבת קדש זה לפני חמשים שנה,

ונודע בשם „והוא עומד עליהם — תרס"ג“.

* * *

כנראה, מיוסד המאמר על דרוש כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" הנדפס בספר טעמי המצות שלו² מצות אכילת קדשי קדשים לכהנים, אשר מיוסד או עכ"פ שייד³ למאמר כ"ק אדמו"ר הזקן כי הוא יברך הזבח אחרי כן יאכלו הקרואים, שנא' ב"שבת פ' ויחי בסעודת שחרית שנת תקס"ה". ויעוין ג"כ לקו"ת ר"פ צו, סידור שער ברהמ"ז ביאור ד"ה והקימותי, תו"א ר"פ חיי שרה, סידור סדר סעודת שבת ד"ה יגלה לן טעמי.

* * *

המאמר נעתק מגוף כתי"ק. בשולי הגליון באו איזה מ"מ והערות מהמו"ל.

מנחם שניאורסאהן

ג' כסלו, ה'תשי"ג, ברוקלין, נ. י.

---

(1) תולדותיו וע"ד יום הולדת שלו — ראה חנוך לנער (ברוקלין תש"ג). ורשימה הנדפסת ב"התמים" ח"ג ובהקדמה למאמר „סמוכים לעד—פר"ת" (ברוקלין, ה'תשי"ב).

(2) נדפס בשם דרך מצותיך (פאלטאווע, תרע"א).

(3) ראה הגה"ה בדרוש הצ"צ פ"ב.

מפתח ענינים*

ע"י

כ"ק אדמו"ר שליט"א

א

אדם

וכל מאמינים (יג"ש, כ' שנה, כ' עד ע' שנה, צ' ל' מ' דצלם).

אהבה

סיום ר"ה להו"ע (אהב"ת תשובה). והוא עומד (א. ויר"ת יש מי כו' משא"כ ביטל). בששה"ק (ע"פ טו"ד והבאה מלמע'. אה"ע ג' י' ק' שנים, מפנימית ואו"ס עולמות ע"ס דאצי' א"א). עיי"ע דם. מדות. מוחין ומדות.

אותיות, תמונתן, פרטי הא.

נטה את ירך (צד"י שהוא יר"ד ונו"ן. חו"ב אב"א).

אידי דטריד למיבלע לא פליט

בששה"ק.

אין

עיי"ע בטול.

אכילה

והוא עומד (א. מלאכים מזבח אדם. דחול דשבת. ברכת הזבת. תפלה).

אלי

והוא עומד (עליתו מפני שהוא ב"ן דמ"ה).

אצי' ובי"ע, חילוקם

סיום ר"ה שלהו"ע (מוכרח, ואפשר ההפסק.

עיי"ע צלם ודמות.

אצילות

סיום ר"ה להו"ע (ממוצע).

ארי'

עיי"ע מרכבה.

אש

החכ' תעזו (אש המנורה, המזבח, חו"ב).

עיי"ע שרפים.

אתערותא זלעילא

בששה"ק (שקודם אתדל"ת. שלאחרי').

עם המלך (המשך. לפה"צ).

עיי"ע במי.

ב

בהמה

עיי"ע אדם. מרכבה, תהו.

בטול

והוא עומד (היש, אמיתי. דבי"ע דאצי'.

דמלאכים, דנשמות. בטול האפשרי

בגוף).

בינה

עיי"ע חו"ב. מוחין.

בירור

והוא עומד (עיי' מל' ז"א. אפשרית זיכוך

היש עתה).

עיי"ע נה"א.

בית המקדש, משכן

והוא עומד (ג' דירין).

עיי"ע מזבח.

* נעחק מ, מפתח ענינים למאמרי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שנדפס ב, מספר המפתחות לספרי ומאמרי חסידות חב"ד" (ברוקלין, תשכ"ו). ההגהות והערות על שש"ב נעחקו מספר המפתחות הנ"ל (כא, א - כו, א). המפתח הוא גם לסיום ר"ה רס"ג ש, להו"ע (=לא הועתק). נדפס לעיל ע' כב ואילך.

דעת עליון ודעת תחתון

עיי"ע יש מאין.

דעת

וכל מאמינים (נשמה בלי כלי. פני האור).

ה

הקיטע יוצא בקב שלו

אני חומה.

השגה, השכלה

החכמה תעוז (ע"י באים ללמע' מהשגה).

השגחה

סיום ר"ה (מסוכ"ע ממכ"ע, כללית פרטית. טעות אר"ה בה. להר"ע).

התהוות

ר"ה (סיום שלהוי"ע. בא"ע וע"י קירוב.

ממכ"ע בכח אור הסוכב). החכ' תעוז (כל

אשר חפץ, בחכ' עשית, בדבר ה').

עיי"ע יש מאין, מל'.

התפעלות

עיי"ע מוחין ומדות.

ו

וה"א אמת כו' — ל' היז יסוה"ת

א, ד

סיום ר"ה שלהוי"ע.

ז

זיו

עיי"ע בטול.

ז"א

אני חומה (עבור לידה יניקה. עיקר

הפנימי).

עיי"ע אספה"מ.

זרע אדם זרע בהמה

עיי"ע נשמות.

במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים

בששה"ק. עם המלך (המשך).

בעלי תשובה

עיי"ע צדיקים.

בריאה

עיי"ע התהוות, יש מאין.

בריאה, עולם הב.

עיי"ע אצילות, אבי"ע.

בריאת העולם

עיי"ע התהוות, יש מאין.

בשעה שהקדימו כו'

בששה"ק.

ג

גאולה

עיי"ע גלות.

גדול, גדולה

ויהי כאשר ילדה (ג"ג, אר"כ).

גדלות

עיי"ע מוחין ומדות, צלם.

גוף, גוף ונפש

ובחדש הז' (גר"נ. חיות כללי לא

בהתעסקות. כחות פרטים בהתלבשות

ע"י הכנה).

עיי"ע אכילה.

גידים

עם המלך (דרוח חיים, דם, הרגשה,

תבי"ד). החכ' תעוז (המשך).

גלות

אני חומה (ג. גאולה, עבור לידה תלת גו

תלת. יניקה).

ד

דם

אני חומה (נעבר ונעשה חלב, אהבה

כרשפי אש אהב"ת).

דמות

עיי"ע צלם.

ח

חומר וצורה

החכ' תעוז (חוי"צ רצ. אמחית, בגוף ונפש).

עיי"ע צלם ודמות.

חומר וצורה ותיקון

עיי"ע נקודה קו שטח.

חי, חיים

ובחודש השביעי (חי כפתח, בצירי. בעצם, להחיות, בעבודה). וכל מאמינים (המשך). סיום ר"ה (כפתח בצירי, בינה יסוד. להוי"ע).

חיים, חיות

עיי"ע גוף, לב, מוח, שם.

חיים, חי' יחידה

סיום ר"ה (לי' מ' דצלם. תענוג הפשוט המורגש ובלתי מורגש. להוי"ע). עיי"ע יחידה, נפש.

חכמה, מדרי' בח.

עם המלך (כח פרטי, כללי. ראוי דת. חיות דמוח הת). החכ' תעוז (המשך). בששה"ק (כתר שבת).

חכמה

עיי"ע השכלה

ו"ב

עם המלך (חלוק בהחיותם את הגוף). החכ' תעוז (המשך. יראה אהבה).

חיצוניות פנימיות

נטה את ירך (חוי"פ כרצון שכל מדות מחדר"מ גם בנה"א). עיי"ע מוחין.

ט

טבע

עיי"ע עולם.

טעם

סיום ר"ה (ענג, שכל. להוי"ע).

י

יופי

החכ' תעוז (מקורו מחכ', א"א).

יניקה

עיי"ע גלות. דם.

יעלה ויבוא כו'

מ"ח (ד' ספי' דמל', ואח"כ ויזכר פקדוננו הוי"ע מולד הלכנה).

יראה

עיי"ע אהבה.

יש

ויהי כאשר ילדה (הוא מהות הוי' אבל עיי' לבוש אלק').

יש מאין

סיום ר"ה (בהתהות ביי"ע, בחיותם. להוי"ע). ויהי כאשר ילדה (ימ"א הם עוי"ע שלא בהדרגה).

ישראל

עיי"ע נשמות.

ישראל, הבעש"ט ני"ע

הוא עומד (לא הי' המקום מסתיר כלל. מה שראה במקום רחוק הי' בראי' ולא נבכואה. לא הי' בבחי' יש כלל).

כ

כולא קמי' כל"ח

עיי"ע בטול.

כלים

כששה"ק (סח"ר שבכ).

עיי"ע נשמות ומלאכים. צלם. שם.

כתר

עיי"ע התחדשות. רצון.

ל

לב

עם המלך (ל. מות, חלוק אופן החיותם הגוף).

עיי"ע מוח, מוחין ומדות.

השכלה: בערך השגה

מלמעלה למטה

עיי"ע אתדל"ת.
ממוצע
 עיי"ע אצי. מל'.
מעלה, מטה
 עיי"ע עליון.
מציאות

סיום ר"ה (מ. הנבראים וגם האור אין להו"ע).
 עיי"ע עולם.
מקיף
 עיי"ע פנימי.
מראה
 עיי"ע צלם ודמות.
מרכבה
 סיום ר"ה (התקשרות להמדה. להו"ע).
 יהי כאשר ילדה (מ. דמלאכים שבטים אבות).
 עיי"ע מלאכים.
מתקלא, משקל
 עיי"ע תהר.

נ

נר"ן

החכ' תעוז (נ"ר כלים לנשמה השגה וממוצע).
 עיי"ע חפלה.
נה"א ונה"ב
 ובחדש הוי (עבודת נה"א בעצמה, בנה"ב חלוק השגתם והתפעלותם).
נה"א
 עיי"ע אדם. בטול. חיי". קרבנות. חפלה.
נקודה, קו, שטח
 ובחדש הוי (בנפש. חומר צורה תיקון).
נשמה
 והוא עומד (זרע אדם, זרע בהמה).
 עיי"ע כמי נמלך.

חיי: כערך חיים.

לבנה

מי"ח (ישראל מונין לל. מולד הל. יעלה ויבא כו').

מ

מדות

וכל מאמינים (מרטבע מודגש מושכל. הבאים מהבכך או מההתכוננות). ויאמר לו יונתן (התכללותן זמ"ז).
 עיי"ע מוחין.

מהות

עיי"ע בטול. צלם.

מוח

עם המלך (החיות ממוחין חו"ב). החכ' תעוז (המשך).
 עיי"ע לב.

מוחין ומדות. השתל' זמ"ז. המשכה ממל"מ

וכל מאמינים (פעולת המו. במד.).
מוחין, מדות

עיי"ע מדות. וכל מאמינים (הגדלת המר"מ. ב' בחי' בגדלות המו).
 עיי"ע בטול. חו"ב.

מוטבע מודגש מושכל

וכל מאמינים.

מזל

סיום ר"ה (מ. מתכים מעשיר. לישראל. להו"ע).

מלאכים

והוא עומד (אכילתם אצל אברהם).
 עיי"ע מרכבה. נשמות.

מלוכה, מלך

עיי"ע מלכות.

מל', בחי' במל'

סיום ר"ה (השפעה בקירוב - פועל התחלקות, גילוי אלקי - בריחוק). החכ' תעוז (בריחוק. גם הקירוב עיי רחוק הוא).

מל' ושאר הספירות, חלוקם

סיום ר"ה (שמל' בהתנשאות. להו"ע).

צבא השמים, צבא הארץ

עיי"ע יש מאין.

צור

החכ' תעוז (ציוור תוקף. ע"ס הגנרזות).

צורה

עיי"ע חומר. צלם.

צלם. צלם ודמות

וכל מאמינים (צורה עצמית, נבדלת.

אצי, כי"ע מהות, מציאות. צ' ל' מ'

דצלם, יג"ש כ' שנה, מכ' עד ע' שנה.

הגדלת המדות המוחין).

ק

קדש הקדשים

עיי"ע ביהמ"ק.

קליפות

אני חומה (אפשריות יניקתם מודיוניות

המקיף).

קרבנות

הוא עומד (המשכה בסדר ההשתל').

עיי"ע אש.

קריאת שמע

עיי"ע תפילה.

ך

רגל

עיי"ע הקיסע.

רוח

עיי"ע נר"ן.

רצון. בחי' בו

עם המלך (המוחלט, הכללי, הקדום או

השערה, לפה"צ).

רצון

עיי"ע עשה רצונו.

ש

שבועה

סיום ר"ה (מבינה למלי ע"י היסוד.

להר"ע).

נשמות ומלאכים. חלוקם

הוא עומד (חלוק בטולם).

עיי"ע מלאכים.

ס

ספירות, ע"ס הגנזות.

עיי"ע צור.

ע

עבור

עיי"ע גלות.

עולם. מציאותו, בטולו

החכ' תעוז (הי' מרחיב ההלך כו'. איך

אפשר זה).

עונג, תענוג. הפשוט המורכב

סיום ר"ה (הפ. המ. פ. המורגש ובלתי

מורגש. למע' מכהנ"ל. להר"ע).

עזר

עיי"ע אתדל"ע.

עו"ע

עיי"ע יש מאין. מוחין ומדות.

עלי'

הוא עומד (כ' דעות בע' שבת עכשיו.

אפשרית ע' כלים דכריאה. באל"י).

עשה רצונו כרצונו כו'

בששה"ק.

עשי'

עיי"ע אבי"ע.

פ

פנימי, מקיף

אני חומה (פ"מ, ז"א ומוחין).

עיי"ע חיצונית.

צ

צדיקים ובע"ת

סיום ר"ה (אוי" אר"ת. סדר ושלא

בהדרגה. להר"ע).

שמואל

והוא עומד (מדריגתו).

ת

תהו

נטה את ירך (עד לא הוה מתקלא לא הוה משגחין אב"א).

תהו ותיקון

והוא עומד (שייכים זל"ז אף שלא בער"ע).

תענוג

עיי"ע עונג.

תפלה

ובחדש הז' (דחול דשבת. ב"ש עד ק"ש ברעש. אמוי"צ עבודת הנשמה עצמה. שמו"ע כיטול במציאות).

שבירת הכלים

עיי"ע תהו.

שבת

עיי"ע אכילה. עלי'.
שיר פשוט כפול כו'

סיום ר"ה לחו"ע.

שכל

עיי"ע מוחין

שם. בחי' בשמות

ויהי כאשר ילדה (העצם, תואר, כנוי או פעולה. אור, פני', חצו' הכלי). החכ' תעוז (הפעולה, תואר, עצם. לחו"ע*).

להו"ע: = לא הרעחק. נרפס בשוה"ג.

הגהות והערות על ס"ב

ספר של בינונים

פ"ב. ויפח: ובחדש הדי (ויפח באפיו שלא יש שום הפסק כלל מן ההבל לאפיו כו' שלא ע"י ממוצעים).

פייט. והוא עומד (יחז"ע הוא כביטל זיו כו' כמ"ש בסש"ב פייט וח"ב פ"ג וזי וגם משנ"ת שם מענין הארחיות כו' הוא גי"כ כנ"ל. ואפשר יש בזה חלוק בענין הביטל מצד האורות ומצד הכלים כו' אמנם בח"כ כו').

פ"ך. והוא עומד (עיי' לעיל פייט).

פכ"ג. איברי גוף האדם כו' נעשו מרכבה: והוא עומד (לכא"ר הוא ענין ביטל היש כו' אמנם כו' ושם בפכ"ה תהיינה נה"א והחיונית ולבושיהן כו' והיינו ביטל אמתי. וצ"ע אם הגוף ג"כ בכלל זה כו' בח"ב פ"ג אילו ניתנה כו' בטל כמציאות ממש כו' ועמ"ש פלי"ז בטלים כמציאות ממש כו').

פכ"ה. עיי' לעיל פכ"ג.

פלי"ז. בטלים כמציאות ממש: עיי' לעיל פכ"ג.

פמ"ז. ויש דרך ישר: כששה"ק (כפמ"ז שיש דרך ישר כו' ברוח נדיבה כו"י שזהו בחי' אה"ר הנ"ל וכמ"ש במ"א שזהו ענין הנדיבות).

פמ"ט. ברוח נדיבה: עיי' לעיל פמ"ו.

פנ"א. המשכת כל התרי"ג כו' מהעלם: ובחדש הדי (י"ל דענין המשכה זו הוא למע' מבחי' האור והחיות הכללי).

פנ"ב. עיי' לעיל פנ"א.

שער היחוד והאמונה

פ"ג. עיי' לעיל פייט. פכ"ג.

פ"ז. עיי' לעיל פייט.

פיי"ב. עיי' לעיל פנ"א.

אגרת הקדוש

ס"ך. וגם האורות דניד כו': סיום ר"ה (בס"ך דגם הנ"ר דכלים דבייע הוא בחי' יש נברא כו' וכ"ש בחי' החיות דמלאכים כו' וי"ל דקאי גם על אור הנשמה דבייע שהיא מבחי' הכלים דאצי' שנק' יש מאין. להר"ע).

הוא לבדו בכחו ויכלתו כו': ויהי כאשר ילדה (יש מאין – הקדמת לו ר"ל בערכו – דזהו"ע שלא בסדר והדרגה – הוא בכח העצמות כו'). החכ' תעוז (הוא לבדו בכחו ויכלתו כו' ההתהות מכח עצמות א"ס ב"ה שבהאור).

קונטרס אחרון

להבין מ"ש בפע"ת. עליות הכלים כו' היא מעלת השבת ויחזכ"פ: והוא עומד (צ"ע כש' מאמרי רשב"י דעכשיו גם בשבת אין התצונות עולה . . ולכאורה איך הכלים דבריאה נעשים אצי' וי"ל כו').

(*) נ"ר הכוונה לסיום הענין בפמ"ט.